

T.C.

HİTİT ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ÇORUM HASAN PAŞA YAZMA ESERLER KÜTÜPHANESİ

19 HK 2211 NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMÛASI

(İNCELEME- METİN VE MESTAP'A GÖRE TASNİFİ)

Yüksek Lisans Tezi

Herdem KAYA

Çorum - 2022

ÇORUM HASAN PAŞA YAZMA ESERLER KÜTÜPHANESİ
19 HK 2211 NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMÛASI
(İNCELEME- METİN VE MESTAP'A GÖRE TASNİFİ)

Herdem KAYA

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

TEZ DANIŞMANI

Dr. Öğr. Üyesi Elif AYAN NİZAM

Çorum-2022

Herdem KAYA tarafından hazırlanan “Çorum Hasan Paşa Yazma Eserler Kütüphanesi 19 Hk 2211 Numarada Kayıtlı Şiir Mecnû’ası (İnceleme- Metin ve Mestap’a Göre Tasnifi)” adlı tez çalışması 24/01/2022 tarihinde aşağıdaki jüri üyeleri tarafından oy birliği/oy çokluğu ile Hitit Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Mustafa ARSLAN (Başkan) .....

Prof. Dr. Özer ŞENÖDEYİCİ .....

Dr. Öğr. Üyesi Elif AYAN NİZAM (Danışman) .....

Hitit Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulunun .../.../..... tarih ve ..... sayılı kararı ile Herdem KAYA’nın Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında Yüksek Lisans/Doktora derecesi alması onanmıştır.

Prof. Dr. Muhammed Asif YOLDAŞ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdür Vekili

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını beyan ederim.

Herdem KAYA

**ÇORUM HASAN PAŞA YAZMA ESERLER KÜTÜPHANESİ 19 HK 2211 NUMARADA KAYITLI
ŞİİR MECMÛASI (İNCELEME- METİN VE MESTAP'A GÖRE TASNİFİ)**

Herdem KAYA

ORCID: 0000-0003-0980-1448

HİTİT ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Yüksek Lisans

Ocak 2022

ÖZET

Mecmû'alar, Klasik Türk edebiyatının ana kaynaklarını destekleyici kaynaklar olmaları bakımından oldukça önemli eserlerdir. Antoloji niteliğindeki bu eserler mürettiblerinin edebî zevki penceresinden oluşturuldukları devre ışık tutmaları bakımından paha biçilmezdir.

Tezimizin konusu olan Çorum Hasan Paşa Yazma Eserler Kütüphanesi 19 Hk 2211 numarada kayıtlı *Mecmû'a* bir şiir mecmû'asıdır. Eser iki ayrı *Mecmû'a* görünümünde ve toplam 173 varaktan oluşmaktadır. Yaptığımız numaralandırmaya göre toplam 707 şiir/şiir parçasından oluşmaktadır. *Mecmû'a*'da 15-17. yüzyıllar arasında yaşamış 118 farklı şaire ait şiirlerin olduğu tespit edilmiştir. Nitekim kime ait olduğu tespit edilemeyen 46 şiir/şiir parçası bulunmaktadır. Yaşadığı yüzyıl tespit edilemeyen şairlerin de bu yüzyıllar arasında yaşadığı düşünülmektedir.

Çalışmada mecmû'alar hakkında genel bilgiler verilmiş, 19 Hk 2211 numaralı *Mecmû'a* tanıtılmış ve incelenmiştir. *Mecmû'a*'nın çeviri yazılı metni verilmiş ve MESTAP'ın önerdiği şekilde dökümü yapılmıştır.

Anahtar Kavramlar: Klasik Türk Edebiyatı, Mecmû'a, Mecmû'a-i Eş'âr, MESTAP

Bilim Kodu: 31402

**ÇORUM HASAN PAŞA LIBRARY OF MANUSCRIPTS POETRY MECMU'A RECORDED IN 19
HK 2211 (REVIEW-TRANSCRIPTION AND CLASSIFICATION ACCORDING TO MESTAP)**

Herdem KAYA

ORCID: 0000-0003-0980-1448

HITIT UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL

Master of Science

January 2022

ABSTRACT

Mecmû'as, are very important works in terms of supporting the main sources of Classical Turkish literature. These anthological works are invaluable in point of shedding light on the era in which they were created regarding the aesthetic taste of the editors. The subject of our thesis, Çorum Hasanpaşa Manuscripts Library 19 Hk 2211 registered *Mecmû'a* is a poetry mecmû'a. The work consists of two separate mecmû'a and a total of 173 pages. According to our numbering, there are 707 poems in total. In the 15-17. the between centuries journal who lived. It has been determined that there are poems belonging to 118 different poets. As a matter of fact, there are 46 poems to whom it belongs. It is thought that the poets whose century of life cannot be determined also lived between these centuries.

In the study, general information about the mecmû'a was given, the *Mecmû'a* numbered 19 Hk 2211 was introduced and examined. The transcribed text of the *Mecmû'a* was given and the transcript was made as suggested by MESTAP.

Key Terms: Classical Turkish Literature, Mecmû'a, Mecmû'a-i Eş'âr, MESTAP

Science Code: 31402

TEŞEKKÜR

Bugün tezimin tamamlanmış olmasında katkıları olan değerli destekçilerime teşekkür etmek borcumdur. Her zaman yanımda olan, zamanını ve birikimini benimle paylaşan kıymetli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Elif AYAN NİZAM'a, kıymetli eşi Turgay NİZAM abime ve kızları Efran Begüm NİZAM'a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Kıymetli hocalarım Dr. Öğr. Üyesi Atiye NAZLI ve Dr. Öğr. Üyesi Selcen KOCA'ya destekleri için teşekkür ediyorum. Çalışmamda bulunan Arapça mührün çeviri yazısını hazırlayan Prof. Dr. Günay Kut hocama teşekkür ediyorum. Bugüne gelmemde emeği olan bütün hocalarıma minnettarım. Yorulduğumda bana güç veren sevgili ablalarım Reyhan ve Şehriban'a teşekkür ediyorum. Bana çalışmam için sebepler veren sevgili aileme; anneme, babama ve kardeşlerime teşekkür ederim.

Ve kendime; bunca zorlu yolu katedip buralara kadar gelebildiğim ve inancımı kaybetmediğim için teşekkür ediyorum.

Herdem KAYA

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	x
GİRİŞ.....	1

1. BÖLÜM

1.1. 19 Hk 2211 Numaralı Şiir <i>Mecmû'</i> asının İncelenmesi.....	8
1.1.1. <i>Mecmû'a</i> 'nın Tertip Hususiyetleri ve İçeriği.....	8
1.1.2. <i>Mecmû'a</i> 'da Yer Alan Nazım Şekilleri.....	9
1.1.3. <i>Mecmû'a</i> 'da Yer Alan Vezinler.....	10
1.1.4. <i>Mecmû'a</i> 'da Şiir Başlıkları.....	11
1.1.5. <i>Mecmû'a</i> 'da Yer Alan Şairler, Yaşadıkları Yüzyıllar ve Şiir Sayıları.....	12
1.1.6. <i>Mecmû'a</i> 'da Yer Alan Şairlerin Biyografileri.....	16
1.1.7. Nazire Şiirler.....	27
1.2. <i>Mecmû'a</i> 'da Bulunan Nazım Şekilleri.....	28
1.2.1. Kaside.....	28
1.2.2. Gazel.....	29
1.2.3. Muhammes.....	29
1.2.4. Tahmis.....	29
1.2.5. Müseddes.....	31
1.2.6. Tesdis.....	31
1.2.7. Müsebba.....	32
1.2.8. Müsemmen.....	33
1.2.9. Terkîb-i Bend.....	33
1.2.10. Tercî'-i Bend.....	33
1.2.11. Mesnevî.....	33
1.2.12. Kıt'a.....	34
1.2.13. Ferd.....	34
1.3. Tarihler.....	35
1.4. Der-kenârlar.....	35
1.5. <i>Mecmû'a</i> 'da Yer Alan Şiirlerin Şairlerin Dîvânlarında Bulunan Şiirleri ile Karşılaştırılması.....	36

1.5.1. <i>Mecmû'a</i> 'da Olup Şairlerin Dîvânlarında Bulunmayan Şiirler.....	36
1.5.2. Karşılaştırılan Şiirlerdeki Ek, Kelime, Kelime Grubu, Mısra ve Beyit Farklılıkları	38
1.5.3. Karşılaştırılan Şiirlerde Tespit Edilen Mısra, Beyit, Bend Farklılıkları	40
1.5.4. Beyit Sıralaması Dîvânlardan Farklı Olan Şiirler	42
1.5.5. <i>Mecmû'a</i> 'ya Eksik/Fazla Kaydedilmiş Şiirler	42
1.6. <i>Mecmû'a</i> 'da Tespit Edilen Âyetler, İslâmî Kaynaklı Sözler, Atasözleri ve Deyimler	44
1.6.1. Âyetler	44
1.6.2. İslâmî Kaynaklı Sözler.....	48
1.6.3. Atasözleri.....	49
1.6.4. Deyimler	50
1.7. Mürettib ve Şiir Zevki Hakkında Düşünceler.....	52
2. BÖLÜM	
2.1. Çeviri yazılı Metnin Kurulmasında İzlenen Yöntem.....	53
2.2. <i>Mecmû'â</i> 'nın Nüsha Tavsifi.....	56
2.3. Çeviri Yazılı Metin	56
3. BÖLÜM	
MESTAP'A GÖRE MECMÛ'ANIN DÖKÜMÜ.....	777
SONUÇ.....	783
KAYNAKÇA.....	785
EKLER	792

TABLolar DİZİNİ

Tablo	Sayfa
Tablo 1.1. 1. <i>Mecmû'a</i> 'da kullanılan nazım şekilleri ve sayıları	20
Tablo 1.1. 2. <i>Mecmû'a</i> 'da yer alan vezinler ve sayıları.....	21
Tablo 1.1. 3. Yanlış başlık/ mahlas verilen ve ait oldukları şairler	22
Tablo 1.1.4. <i>Mecmû'a</i> 'da yer alan şairler, şiiirler yaşadıkları yüzyıllar ve şiiir sayıları.....	22
Tablo 1.1.5. Şairleri tespit edilemeyen şiiirler ve varak numaraları	25
Tablo 1.1. 6. <i>Mecmû'a</i> 'da yer alan nazire olduğu düşünölen şiiirler.....	36
Tablo 1.2. 1. <i>Mecmû'a</i> 'da bulunan kasideler, varak ve sıra numaraları.....	37
Tablo 1.2. 2. <i>Mecmû'a</i> 'da bulunan muhammeslerin şairleri, varak ve sıra numaraları.....	38
Tablo 1.2. 3. <i>Mecmû'a</i> 'da yer alan tahmislerin varak, şiiir numaraları ve tahmis eden, edilen şairler	39
Tablo 1.2. 4. <i>Mecmû'a</i> 'da bulunan müseddeslerin şairleri, varak ve sıra numaraları	39
Tablo 1.2. 5. <i>Mecmû'a</i> 'da bulunan tesdislerin şairleri, varak ve sıra numaraları.....	40
Tablo 1.2. 6. <i>Mecmû'a</i> 'da bulunan müsebbaların şairleri, varak ve sıra numaraları	40
Tablo 1.2. 7. <i>Mecmû'a</i> 'da bulunan müsemmenlerin şairleri, varak ve sıra numaraları.....	41
Tablo 1.2. 8. <i>Mecmû'a</i> 'da şairi tespit edilen ferdler	42
Tablo 1.2. 9. <i>Mecmû'a</i> 'da şairi tespit edilemeyen ferdler	42
Tablo 1.4. 1. Der-kenârlarda bulunan manzumelerin varak ve şiiir numaraları	43
Tablo 1.5. 1. Karşılaştırılan şiiirlerde mısra farklılıkları.....	47
Tablo 1.5. 2. Karşılaştırılan şiiirlerde beyit-bend farklılıkları.....	48
Tablo 1.5. 3. Beyit sıralaması şairlerin divanlarından farklı olan şiiir numaraları ve şairleri .	49
Tablo 1.5. 4. <i>Mecmû'a</i> 'da eksik/fazla kaydedilmiş şiiirler ve eksiklik/fazlalık yönleri.....	49
Tablo 3. 1. 19 Hk 2211 Numaralı <i>Mecmû'a</i> 'nın MESTAP Dökümü	461

KISALTMALAR LİSTESİ

(-) M	Mecmû'a'da olmayan
(-) D	Divân'da olmayan
AD	Gelibolulu 'Alî Divânı
AGŞ	Ahdî Gülşen-i Şu'âra
age.	Adı Geçen Eser
agm.	Adı Geçen Makale
AHD	Ahî Divânı
APD	Ahmet Paşa Divânı
b	Beyit
BD	Bâkî Divânı
bkz.	Bakınız
bt	bent
BED	Behiştî Divânı
CD	Celâl Bey (Celâlî) Divânı
D	Divân
DÇ	Divânçe
DD	Ahmed-i Dâ'î Divânı
DUD	Derzi-zâde 'Ulvî Divânı
DVD	Dimetokalı Vahdetî Divânı
ED	Emrî Divânı
ENMN	Edirneli Nazmî Mecmâ'un- Nezâ'ir
FD	Fütûhî Divânı
FİD	Figânî Divânı
FUD	Fuzûlî Divânı
HAD	Hayretî Divânı
HBD	Hayâlî Beg Divânı

HD	Hüdâyî-i Kâdim Divânı
HDC	Hâverî Divânçesi
HELD	Helâkî Divânı
İD	İshak Çelebî Divânı
İSD	İsmetî Divânı
KD	Kabûlî Divânı
KFD	Kara Fazlî Divânı
KND	Karamanlı Nizâmî Divânı
M	Mecmû'a
m	Mısra
MD	Medhî Divânı
MED	Mesihî Divânı
MESTAP	Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi
MUD	Muhibbî Divânı
ND	Necâtî Beg Divânı
ND	Nev'î Divânı
RD	Revânî Divânı
RD	Bursalı Rahmî Divânı
SD	Selîkî Divânı
ŞD	Şem'î Divânı
ŞPD	Şemsî Paşa Divânı
TEİS	Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü
UD	Ubeydî Divânı
USD	Usûlî Divânı
ÜD	Ümîdî Divânı
VD	Vecdî Divânı
yy.	yüzyıl

YD

Taşlıcalı Yahyâ Divânı

ZD

Zâtî Divânı

GİRİŞ

Mecmû'alar Hakkında

Türk edebiyatında yaklaşık altı asır kendine has kuralları ile var olan ve bu kurallar çerçevesinde Arap ve Fars edebiyatı etkisi ile gelişen *Klasik Türk Edebiyatı*, *Divân Edebiyatı* gibi adlarla adlandırılan edebî dönemin her safhasında çok sayıda eser meydana getirilmiştir. Bu eserlerden biri de belli kurallara değil mürettibinin zevkine ve bilgi birikimine tabii olarak oluşan ve günümüzde Klasik Türk edebiyatı için birinci dereceden kaynakları destekleyen “mecnû'alar”dır.

Arapça “*cem*” sözcüğünden türeyen mecmû'a sözlükte “toplanmış, biriktirilmiş ve düzenlenmiş şeylerin tamamı”¹ şeklinde tanımlanırken edebiyat terimi olarak ise mecmû'a “genelde bir veya daha fazla yazar yahut şaire ait çeşitli şekil ve hacimlerdeki farklı ilgi alanlarına ait konulardan seçilmiş nesir ya da şiirlerden oluşan derleme kitaplardır (Gürbüz, 2012, s.100).” şeklinde tanımlanır. Mecmû'alar içerisinde “edebiyattan ilahiyata, felsefeden tıp tarihine, folklordan etnografyaya kadar değişik konularda bilgi barındıran eserlerdir (Aydemir, 2007, s.123).” Bir not defteri görünümünde olan mecmû'a sayfalarında ilaç tariflerine, mektuplara, doğum, düğün ve ölüm tarihlerine, yaşanmış ve mürettip üzerinde etki bırakmış bir olayın izlerine ve resmi belgelere rastlamak mümkündür. Farklı konuları içerisinde barındıran bu defterler “mecnû'a” olarak adlandırılırken kimi mecmû'alar ise müstakil bir eser formundadır. Bu tür mecmû'alar içeriklerine göre adlandırılırlar. Sadece gazel içerenlere “*mecnû'atü'l-gazeliyyât*”, sadece kaside içerenlere “*mecnû'atü'l-kasâ'id*”, sadece şiirlerden oluşan mecmû'alara “*mecnû'atü'l-eş'âr*” vb. denir. Bu anlamda mecmû'ayı M. Fatih Köksal; “farklı kişilere ait metinlerin/metin parçalarının bir araya getirildiği eserler bütünü (Köksal, 2012, s. 411).” olarak tarif etmektedir. Selim S. Kuru ise mecmû'aları “hayal gücünü kısırdatan, içindekileri kendilerini görmeden kavrayamayacağımız nesnelere (Kuru, 2012, s. 20).” olarak tanımlar.

Merkezini şiirin oluşturduğu Klasik edebiyat geleneğinde “mecnû'a” sözcüğü şairler tarafından da çokça kullanılmış ve kullanıldığı beyte göre anlam kazanmıştır.²

Çıkış noktası Arap edebiyatı olan günümüz antolojileri sayılabilecek en eski ve en önemli mecmû'alar, Cahiliye devrinin ünlü yedi şairinin kasidelerini toplayan *el-Mu'allakât* ve Ebu Temmâm'ın *el-Hamâse* adlı derlemeleridir.³ İslam kültüründe ise mecmû'a türü Hz. Peygamber'in hadis yazımına izin vermesiyle birlikte sahâbelerin Resullullah'tan duyduklarını kendi ihtiyaç ve değerlendirmelerine göre bir araya getirmesiyle ortaya çıkmıştır (Uzun, 2003, s. 266).

¹İsmail Parlatır, (2009). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, (Ankara: Yargı Yayınları), “Mecmua” md.,1033.

² Bu konu için bkz: Cemal Kurnaz ve Halil Çeltik, “Şairlerin Gözüyle Mecmua”, *Turkish Studies International Periodical Fort he Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 8/1 (Winter 2013): 21-49.

³ Mustafa Uzun. “Mecmua”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, c.28 (İstanbul: TDV Yayınları, 2003), 266.

Arap edebiyatında gelişen mecmû'anın Türk edebiyatındaki ilk örneği XV. yüzyılda Ömer bin Mezîd tarafından 840/1473'te derlenen ve içerisinde 84 şairden 397 şiir bulunan bir nazire mecmû'ası olan *Mecmû'atü'n- Nezâir*'dir (Canpolat, 1995, s.9). Ne kadar ilk mecmû'amızın mürettibi belli olsa da mecmû'alar genelde tek nüshadır ve genellikle mürettepleri ile tertip tarihleri belli değildir. Bu tür mecmû'alarda kesin olarak tarih belirlenemese de içerisinde bulunan şairlerin yaşadıkları yıllardan, kaydedilmiş içtimaî olaylardan, kâğıt türü gibi özelliklerden yaklaşık olarak bir tarih vermek mümkün olabilmektedir.

Türk edebiyatında XV. yüzyılda başlayan mecmû'a geleneğinin XX. yüzyıla kadar rağbet görerek devam ettiğini bugün kütüphanelerde kayıtlı bulunan mecmû'a sayılarına bakarak söylemek mümkündür.

Osmanlı yazılı kültürüne ışık tutan mecmû'aların çeşitliliği, belli bir düzenlerinin olmaması ve sayıca çok olmaları bir tasnif çalışması yapılmasını zorlaştırmaktadır. Atabey Kılıç, mecmû'aların derleş tarihlerinin kesin olarak bilinmemesinin, mecmû'aların düzensiz ve hatlarının çeşitli olmasının tasnife mani hususlar olduğunu belirtir (Kılıç, 2012, s. 78). Nitekim ne kadar zor olsa da zaman zaman araştırmacılar tarafından tasnif denemeleri yapılmıştır. Mecmû'aları ilk defa Agâh Sırrı Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi* adlı eserinde tasnif etmiştir. Levend'in tasnifi şu şekildedir:

- a. Nazireler mecmû'aları,
- b. Meraklılarca toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiirler mecmû'aları,
- c. Türlü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmû'alar,
- ç. Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmû'alar,
- d. Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmû'alar (Levend, 1998, s.166-167).

Bu konudaki ikinci tasnif denemesi Günay Kut tarafından yapılmıştır. Kut'un tasnifi ise şu şekildedir:

- I. Nazire mecmû'aları,
- II. Seçme şiir mecmû'aları,
- III. Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya gelmesi ile oluşan mecmû'alar,
- IV. Karışık mecmû'alar (nazım-nesir karışık olabileceği gibi farklı dillerde de yazılmış olabilir),
- V. Tanınmış kişilerce veya derleyeni belli kişilerce hazırlanmış mecmû'alar.¹

---

¹ Günay Kut, "Mecmû'a." *Türk Dili ve edebiyatı Ansiklopedisi Devirler / İsimler/ Eserler/ Terimler*, c.6 (İstanbul: Dergâh Yayınları, 1986), 170-173.

Semra Tunç, Kut'un yukarıdaki tasnifine “meşrebi aynı şairlere ait şiirlerin toplandığı mecmû'alar” maddesinin de eklenebileceğini söylemektedir (Tunç, 2000, s. 106).

Bir diğer tasnif denemesi de Mehmet Gürbüz'e aittir. Gürbüz yaptığı tasnifte şiir mecmû'alarını esas alarak şu şekilde bir tasnif yapmıştır:

1. Şiirlerin şekil özelliklerine göre oluşturulan şiir mecmû'aları,

- 1.1. Gazel mecmû'aları,
- 1.2. Kaside mecmû'aları,
- 1.3. Müstezad mecmû'aları,
- 1.4. Matla mecmû'aları,
- 1.5. Beyit mecmû'aları,
- 1.6. Mısra mecmû'aları,
- 1.7. Farklı nazım şekilleriyle yazılmış şiirlerden oluşan mecmû'alar.

2. Şiirlerin konularına göre oluşturulan (tematik) şiir mecmû'aları,

- 2.1. Tarih mecmû'aları,
- 2.2. Na'at mecmû'aları,
- 2.3. Mu'amma mecmû'aları,
- 2.4. Lügaz mecmû'aları,
- 2.5. Medhiye mecmû'aları,
- 2.6. Şehrengiz mecmû'aları,
- 2.7. Farklı konuda yazılmış şiirleri içeren mecmû'alar.

3. Nazire mecmû'aları,

4. Şairlerin aidiyeti/mensubiyeti esasına göre hazırlanan mecmû'alar,

5. Bir mensubiyet ilişkisi gözetmeksizin belirli şairlerin divanlarını/şiirlerini bir araya getirmeyi amaçlayan mecmû'alar (Gürbüz, 2012, s. 108-112).

Gürbüz yaptığı bu tasnif çalışmasından sonra henüz gün yüzüne çıkmamış mecmû'aları ve kütüphanelerdeki mecmû'a sayısını da göz önüne alarak bu tasnif çalışmasının genişleyebileceğini ifade etmektedir.

Bir diğer tasnif çalışması Atabey Kılıç'a aittir. Kılıç'ın tasnifi mecmû'alar için yapılmış son ve en kapsamlı tasnif çalışmasıdır. Bu tasnif şu şekildedir:

1. Cilt ve tertip hususiyetleri bakımından
  - 1.1. Cönkler
  - 1.2. Mecmû'alar
    - 1.2.1. Tertip durumuna göre mecmû'alar
      - 1.2.1.1. Mürettep mecmû'alar
      - 1.2.1.2. Mürettep olmayan mecmû'alar

1.2.2. Mürettip durumuna göre mecmû'alar

1.2.2.1. Mürettibi bilinen mecmû'alar

1.2.2.2. Mürettibi bilinmeyen mecmû'alar

1.2.3. Aynı zümreye mensup şahsiyetlerin eserlerinin toplandığı mecmû'alar

2. Şekil bakımından

2.1. Manzum metinler mecmû'aları

2.1.1. Kaside mecmû'aları

2.1.2. Gazel mecmû'aları

2.1.3. Nazire mecmû'aları

2.1.4. Muamma mecmû'aları

2.1.5. Manzum lügat mecmû'aları

2.1.6. İlahi mecmû'aları

2.1.7. Şehrengiz mecmû'aları

2.1.8. Na'at mecmû'aları

2.1.9. Hilye mecmû'aları

2.1.10. Mi'rasiyye mecmû'aları

2.1.11. Mersiye mecmû'aları

2.1.12. Matla' mecmû'aları

2.1.13. Çeşitli mesnevilerden seçkileri barındıran mecmû'alar

2.1.14. Güfte mecmû'aları

2.1.15. Müstezad mecmû'aları

2.1.16. Tarih mecmû'aları

2.1.17. Musammat mecmû'aları

2.1.18. Kıt'a ve rubai' mecmû'aları

2.1.19. Divan mecmû'aları

2.2. Mensur metinler mecmû'aları

2.2.1. Lugaz mecmû'aları

2.2.2. Fetva mecmû'aları

2.2.3. Tefsir mecmû'aları

2.2.4. Şerh mecmû'aları

2.2.5. Sakk mecmû'aları

2.2.6. Mekân tasvirlerini içeren mecmû'alar

2.2.7. Münşe'at mecmû'aları

2.2.8. Tek şahsa ait inşa örneklerinden oluşan münşe'at mecmû'aları

2.3. Karışık manzum ve mensur eserler mecmû'aları

2.3.1. Fevâid ve eş'ar mecmû'aları

2.3.2. Farklı türleri barındıran mecmû'alar

3. Dil bakımından

- 3.1. Arapça mecmû'alar
- 3.2. Farsça mecmû'alar
- 3.3. Türkçe mecmû'alar
- 3.4. Çok dilli mecmû'alar

4. Muhteva bakımından

- 4.1. Din
- 4.2. Tasavvuf
- 4.3. İlm-i nücum/ fal ve remil
- 4.4. Hikâye/ latife
- 4.5. Hezel ve hiciv
- 4.6. Edviye
- 4.7. Musıkî
- 4.8. Hat ve kitâbe

5. Şahısların tertip ettiği veya şahıslar için tertip edilen mecmû'alar (Kılıç, 2012, s. 81-95).

Mecmû'alar hakkındaki bu genel bilgilerden sonra Osmanlı kültür hayatına ayna tutan, muhtevası ancak içine girilince anlaşılabilen, kimi zaman oldukça karışık kimi zaman tek konu etrafında şekillenen, bazıları son derece düzenli bazıları ise bir hayli düzensiz çalakalem yazılmış, malzeme yönünden oldukça zengin olan ancak yeterli değeri görememiş "şiir mecmû'aları" üzerinde durulacaktır.

Şiir mecmû'aları beğenilen, tanzir edilen manzûmeleri, çeşitli sebeplerle divânlara alınmamış şiirleri de barındırması yönüyle son derece önemli kaynaklardır. Bu kaynaklar vasıtasıyla kendi döneminde veya daha sonraki dönemlerde öne çıkan şiirleri tespit etmek ve bu vesileyle devrin edebî yapısını değerlendiren somut veriler elde etmek mümkün olabilmektedir (Tanyıldız, 2012, s. 224).

Kamil Ali Gıynaş, *Şiir Mecmû'aları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası* adlı çalışmasında Ali Canip Yöntem'in *Edebiyat Tedkiklerinde Mecmû'aların Rolü* başlıklı çalışmasından hareketle şunları söyler:

Ali Canip, mecmû'aların araştırmacıları acele, şahsi hükümler vermekten menettiğini, mecmû'alarda bir eserin en eski metnine ulaşılabilirdiği için bu eserlerin önemli olduğunu belirtir. Ayrıca tezkirelerde yer alan bir şair hakkındaki abartılı övgülerin bizi yanıltacağını, o şair hakkında doğru fikir edinebilmek için onun devrinde kaleme alınmış mecmû'aların incelenmesi gerektiğini söyler (Gıynaş, 2011, s. 247).

M. Fatih Köksal genelde mecmû'aları, özelde şiir mecmû'alarını önemli ve değerli kılan temel unsurları şöyle sıralamaktadır:

1. Kaynaklarda adı geçmeyen, unutulmuş şairlerin şiirlerine mecmû'alarda rastlamak mümkündür.
  2. Bilinen şairlerin bilinmeyen/divânlarında bulunmayan şiirlerine rastlamak mümkündür.
  3. Şairlerin divânlarındaki şiirlerin farklı şekillerine tesadüf edebiliriz.
  4. Mecmû'alar arasında bilinmeyen, varlığı bilindiği hâlde nüshası tespit edilemeyen eserlerle de karşılaşılır. Uzun olmayan türlerin çoğu mecmû'alar arasında gizlidir.
  5. Bilinmeyen veya kullanılmayan nazım şekilleri, bilinen nazım şekillerinin örneği görülmeyen kafiye tipleri, farklı bend yapıları; yeni türler, edebiyatımızda kullanımına rastlamadığımız aruz kalıpları vb. örneklerle de mecmû'alarda karşılaşabiliriz.
  6. Mecmû'alarda, zaman zaman şairlerin hayatıyla ilgili önemli bilgileri de yakalama imkânı vardır.
  7. Bazı şiir mecmû'alarında başka şairlerin de şiirleri bulunmakla beraber, özellikle bir şairin şiirlerinin yoğun olduğu görülür. Derleyeninin şair olduğu bir şiir mecmû'ası edebiyat tarihi araştırmalarına katkısı bakımından kuşkusuz daha kıymetli sayılır.
  8. Mecmû'alar, -bir kısmı kendisi de şair olan- şiir sever kişiler tarafından tertip edilen eserlerdir. Bu itibarla derleyeni belli kişiler tarafından toplanan mecmû'alarda o şahsın/şairin zevklerini fark ederken dönemin genel beğenisiyle ilgili önemli ipuçları da yakalamak mümkündür. Dönemin beğenilen şairlerini, nazım şekillerinin gördüğü rağbeti, çok kullanılan aruz vezinleri ve kafiye yapılarıyla devrin aruz ve zevkini görmek mümkündür.
  9. Şiir mecmû'alarından dönemin zevklerini, edebî tercihlerini vs. anlamak mümkün olduğu gibi ferdî temayüllerin de izini sürmek mümkündür. Şairler arasındaki etkileşimi görmek de mümkündür.
  10. Mecmû'aların yapraklarında edebiyat araştırmacıları kadar hatta onlardan daha fazla sosyoloji, tarih (özellikle kültür tarihi), kültürel antropoloji, dinler tarihi, halkbilim gibi farklı bilim dallarından kişilerin de ilgi alanlarına giren ihmal edilmiş bilgi kırıntılarına rastlamak mümkündür. Bunların bileşkesi Türk milletinin kültür kodlarını ortaya koyacaktır. Bütün mecmû'aların bir de bu gözle ele alınması çok önemlidir.
  11. Bütün bunlarla beraber, özelde şiir mecmû'alarının, genelde de bütün mecmû'aların yukarıda sayılan fayda ve önlemleri tek tek ve birbirinden bağımsız olarak incelendiğinde çok fazla bir anlam ifade etmezler. Ancak aynı dönemde derlenmiş yüzlerce mecmû'anın taranmasından ortaya çıkacak manzara devrin müşterek anlayış ve zevkini ortaya dökecektir (Köksal, 2012, s. 417-421).
- Köksal'ın bu değerlendirmesinden de anlaşılacağı üzere Türk edebiyatı tarihinde oldukça önemli olan mecmû'aların edebiyat tarihine yadsınamayacak kadar büyük katkıları olmuştur.

Mecmû'alar, yapılacak her bir çalışma ile edebiyat tarihindeki boşlukları doldurmak için kullanılacak önemli kaynaklar olmaya devam edecektir.

Mecmû'alar, Klasik edebiyatın ancak kilidini açanlara içindekileri gösteren gizemli odalarından biridir. 1920'lerden itibaren mecmû'aların önemine zaman zaman değinen araştırmacılar olsa da kapsamlı bir çalışma yapılmamıştır. Yapılan çalışmalar;

“genelde bir mecmû'anın metnini günümüz Türkçesine çevirme şeklindedir. Bunun yanında belirli bir konuda derlenmiş mecmû'aların yayını, divânı hazırlanan şairlerin divânda yer almayan şiirlerinin mecmû'alardan tespiti veya divânı olmayan şairlerin şiirlerinin buralardan derlenerek yayımlanması şeklinde olmaktadır (Kurnaz ve Çeltik, 2013, s. 21-49).”

Ancak 2011 yılında “Hatice Aynur ve arkadaşlarının Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları'nın VII. toplantısı olarak düzenledikleri “*Mecmû'a; Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*” başlıklı bilimsel toplantı ile sadece şiir mecmû'aları değil genel olarak mecmû'alar sorunsallaştırılıp ele alınmış ve toplantıda sunulan bildiriler 2012 yılında yayımlanmıştır (Yazar, 2013, s. 604).” Bu toplantı ile beraber M. Fatih Köksal, ülke çapında bütün alan çalışanlarının yahut gönüllülerin katılımıyla yürütülecek ve kütüphanelerdeki bütün mecmû'aların ve cönklerin ayrıntılı incelemesini bir çatı altında toplayacak olan *Mecmû'aların Sistemik Tasnifi Projesi (MESTAP)*'ni gündeme getirmiştir. Bu projeye beraber on yıl içinde kütüphanelerdeki bütün mecmû'a ve cönklerin dökümünün MESTAP çatısı altında toplanması hedeflenmiştir.

Proje sonunda tez çalışmalarının hülasası demek olan tablolar bir “veri bankası” nda bir araya getirilecektir. Böylece araştırmacılar bilgisayarlarının başından kalkmadan konu ile ilgili aradıkları bilginin hangi mecmû'ada olduğunu bulacak ve o mecmû'aya yönelecektir böylece normal şartlarda aylar yıllar sürececek bir çalışma kısa sürede tamamlanabilecektir (Köksal, 2012, s. 409-431).

Bu çalışma ile amacımız Çorum Hasan Paşa Yazma Eserler Kütüphanesinde bulunan 19 Hk 2211 numaralı Şiir Mecmû'ası'nı transkribe edip muhtevasını inceleyerek alan araştırmacıları için zaman ve emek kaybını en aza indirmeyi hedefleyen *Mecmû'aların Sistemik Tasnifi Projesi*'ne katkıda bulunmak ve elimizdeki mecmû'ayı araştırmacılar için bir kaynak hâline getirebilmektir. Böylece Klasik edebiyatın meçhullerinden biri gün yüzüne çıkarılmış olacaktır.

Bu çalışmada kullanılacak yöntemler; çeviri yazı, mukayese ve incelemedir. Transkribe edilen *Mecmû'a*'daki şiirler, divânı bulunan şairlerin divânlarıyla karşılaştırılacaktır. Böylece *Mecmû'a*'da yer alan şiirlerin, şairlerin divânlarında yer alıp almadığı tespit edilecektir. İncelenen *Mecmû'a*'nın MESTAP'ta önerildiği şekilde tablosu oluşturulacaktır.

1. BÖLÜM

1.1. 19 Hk 2211 Numaralı Şiir *Mecmû'asının İncelenmesi*

1.1.1. *Mecmû'a'nın Tertip Hususiyetleri ve İçeriği*

19 Hk 2211 numarada kayıtlı *Mecmû'a* iki ayrı mecmû'a görünümündedir. 128a sayfasından sonra besmele ve dua ile yeni bir mecmû'aya geçilmiş gibidir. Bu ikinci kısımda sayfa düzeni ve yazı stili farklılaşmaktadır. Bu durum *Mecmû'a'nın* el değiştirmiş olma ihtimalini düşündürmektedir.

İlk bölüm 1b-127b varakları arasındadır. Hz. Peygamber'e salavat bulunan kısımdan sonra Bâkî'ye ait bir kaside ile başlamakta ve Nev'î'ye ait bir gazelle sona ermektedir. Bu bölümde şiirler iki sütun şeklinde kaydedilmiştir. 1b-18a, 26a, 61b-62a sayfaları cetvelenmiştir. Bazı sayfaların kenarlarında gazel, kıt'a, beyit şeklinde der-kenârlar bulunmaktadır. *Mecmû'a*'da 52a sayfasına kadar yer alan şiirlerin, bazılarında şairin adı, bazılarında nazım şekli, bazılarında ise şiirin kafiyesi kırmızı mürekkeple başlık olarak verilmiştir. *Mecmû'a'nın* geri kalan sayfalarında başlık yoktur.

1a, 1b ve 85b sayfalarında "Çorum Vilayeti Milli Kütüphanesi" mührü yer almaktadır. Birinci kısmın 1a ve 58a sayfalarında Arapça bir vakıf mührü bulunmaktadır. Mühür şu şekilde transkribe edilmiştir: "*Vâkafehu 'ala ehl-i ulûmi'd-diniyyeti er-râci eltâfu Rabbîhi'l-hafîyyeti Süleymân Feyzî et-tevkî'i fî devleti'l-'aliyye 1201*" Bu bölümde 541 adet şiir yer almaktadır. Şiirlerin sıralanışında bir düzen görülmemektedir.

İkinci bölüm 128a-173b varakları arasındadır. Besmele ve dua ile başlamaktadır. 128a sayfasında Arapça mühür, 173b'de ise kütüphane mührü yer almaktadır. Bu bölüm Bâkî'ye ait bir gazelle başlamakta ve Süheylî'ye ait bir gazelle sona ermektedir. Sayfaların boş kısımlarında der-kenar olarak beyit, gazel, kıt'a gibi şiirler/şiir parçaları yer almaktadır. Bu bölümün bir sayfası üç sütundan geriye kalan sayfaları iki sütundan oluşmaktadır. Şiirler genelde eğik, bazı sayfalarda yatay bazı sayfalarda ise dikey biçimde kaydedilmiştir. 162b sayfasında cılız bir at ve onu seyreden bir tavşan, 163a sayfasında ise ağzından kıvılcımlar saçan bir ejderha resmedilmiştir. *Mecmû'a'nın* bu kısmının genelinde yazı daha okunaklıdır. Buradaki şiirlerin çoğunluğu Bâkî'ye ait gazellerden oluşmaktadır. Bu kısımda toplam 166 adet şiir bulunmaktadır. Bu kısmın 173a sayfasında "*zîhî gâzâ-yı 'Alî sene 1151*" kaydı bulunmaktadır. Bu tarih mecmuanın tamamlanma tarihi olarak düşünülürse 1738/39 yıllarında yani *Mecmû'a'nın* 18. yüzyılda tamamlandığı düşünülebilir. Ancak bu ibarenin sonradan kaydedilmiş olma ihtimali de bulunmaktadır.

Çalışmamıza konu olan bu *Mecmû'a* Agâh Sırrı Levend'e göre "meraklılarınca toplanmış birer antoloji niteliğindeki şiir mecmû'aları"; Günay Kut'a göre "seçme şiir mecmû'aları"; Mehmet Gürbüz'e göre "şekil bakımından, farklı nazım şekilleriyle yazılmış şiirlerden oluşan

mecmû'alar, konusuna göre ise farklı konularda yazılmış şiirleri içeren mecmû'alar"; Atabey Kılıç'ın tasnifine göre ise "mürettibi bilinmeyen mecmû'alar, şekil bakımından manzum metinler mecmû'aları, dil bakımından Türkçe mecmû'alar" sınıfına girmektedir.

İki bölüm hâlinde görülen *Mecmû'a* çalışmada bir bütün olarak ele alınmıştır. *Mecmû'a* toplamda 707 şiirden oluşmaktadır. *Mecmû'a*'da iki farklı yazı stili göze çarpmaktadır. Bu durum *Mecmû'a*'nın el değiştirdiğini ve ikinci kişi tarafından tamamlandığını düşündürmektedir.

Mecmû'a'da yer alan şiirlerin sıralanmasında herhangi bir sıra, tür, kafiye düzeni, dönem vs. gözetilmemiştir. *Mecmû'a* giriş sayfalarındaki dualar dışında tamamen şiirlerden oluşmaktadır.

1.1.2. *Mecmû'a*'da Yer Alan Nazım Şekilleri

Mecmû'a'da; kaside, gazel, terkîb-i bend, tercî-i bend, mesnevi, muhammes, tahmis, müseddes, tesdis, müsebba, müsemmen, ferd ve kıt'a nazım şekilleri bulunmaktadır. *Mecmû'a*'da en fazla yer verilen nazım şekli gazeldir. Toplam 596 gazel yer almaktadır. Gazeli 26 tahmis, 14 kaside takip etmektedir. Nazım şekillerinin düzenlenmesinde yer yer bir sıra gözetildiği düşünülse de -aynı nazım şekli ile peşpeşe iki üç şiir verilmesi gibi- *Mecmû'a*'nın bütününe bakıldığında mürettibin bir sıra gözetmediği görülmektedir. *Mecmû'a*'da şekli tespit edilemeyen beş şiir bulunmaktadır.

Mecmû'a'da yer alan nazım şekilleri ve sayılarına göre kullanım yoğunlukları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 1. 1. *Mecmû'a*'da kullanılan nazım şekilleri ve sayıları

Nazım Şekli	Sayısı
Gazel	596
Tahmis	26
Ferd	21
Tesdis	17
Kaside	14
Kıt'a	6
Muhammes	5
Mesnevi	5
Müseddes	4
Müsebbba	2
Müsemmen	2
Terkîb-i Bend	2
Tercî-i Bend	1

1.1.3. Mecmû'a'da Yer Alan Vezinler

Aruz vezni Klasik Türk şiirinde ahengi sağlayan önemli unsurlardan biridir. Aruz veznini Bayram Ali Kaya "aruz, şiiri oluşturan hecelerın açık/ kısa ve kapalı / uzun oluşlarına göre belli bir usulle kodlanmasına, anılan hecelerın önceden belirlenmiş bir düzen içerisinde tekrarlanmasına dayanan bir ahenk sistemidir (Kaya, 2018, s. 31)." şeklinde tanımlar.

Mecmû'a'da yer alan şiirlerin tamamı aruz ölçüsü ile yazılmıştır. Mecmû'a'da aruzun toplam on sekiz farklı kalıbı kullanılmıştır. Bu kalıpların kullanım sıklığı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1. 2. Mecmû'a'da yer alan vezinler ve sayıları

Aruz vezni	Sayısı
mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün	236
fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	159
fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün	97
mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün	61
mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün	32
fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün	24
fâ'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün	20
mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün	18
mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün	13
mef'ülü fâ'ilâtün mef'ülü fâ'ilâtün	9
fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	6
fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün	5
mef'ülü mefâ'ilün mef'ülü mefâ'ilün	4
fe'ülün fe'ülün fe'ülün fe'ül	1
mef'ülü mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün	1
mef'ülü mefâ'ilün fe'ülün	1
müstef'ilâtün müstef'ilâtün	1
müfte'ilün müfte'ilün fâ'ilün	1

1.1.4. Mecmû'a'da Şiir Başlıkları

Mecmû'a'nın tamamına bakıldığında şiirlere başlık verilmesi hususunda bir düzen yoktur. Ancak 1b'den 52a varakına kadar kırmızı mürekkeple şiirlerde çeşitli başlıklar bulunmaktadır. Genel olarak verilen başlıklar şöyle örneklendirilebilir: Gazel-i Bâkî, Hayâlî Güft est, Velehu Eyzân, Dâ'î, Ferd, Manzûm, Kıt'adur, Ulvî Selânullâh, Bâkî Efendi, Hüdâyî Güft, Gazel-i Na-tamâm Fûrûgî, Harf-i Râ est, vb.

52a'dan 172b'ye kadar şiirlerde başlık yoktur. Ancak mürettip 168b, 172b-173a varaklarında şiirlere siyah mürekkeple başlık vermiştir. Başlığı olmayan şiirlere bir düzen sağlamak amacıyla tarafımızca “[ ]” içerisinde şairlerin mahlasları başlık olarak verilmiştir. Şairi tespit edilemeyen şiirler ise “[???” şeklinde başlıklandırılmıştır. Bazı şairlerin peşpeşe birkaç şiiri kaydedilmişse mürettip tarafından başlıkta “*Velehu Eyzân*” ifadesi kullanılmıştır.

Mürettibin bazı şiirlere yanlış başlık verdiği tespit edilmiştir. Bu başlıklar şiirlerin mahlas beyitlerine bakılarak düzeltilmiş ve dipnot ile gösterilmiştir. Yanlış başlık verildiği tespit edilen şiirler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 1. 3. Yanlış başlık/ mahlas verilen şiirler ve ait oldukları şairler

Şairin Mahlası	Şiir Numarası	Mürettip Tarafından Verilen Başlık/ Mahlas
Cem	22	Gazel-i Rahmî
-	121	Velehu Eyzân (Emrî) ¹
Kabulî	165	Kıt'a-i Murabba (gazeldir)
Figânî	175	Kaside-i Nev'î
Makâlî	178	Kaside-i 'Ulvî
Taşlıcalı Yahya	187	Velehu Eyzân ('Ulvî)
Helâkî	289	Fûrûgî
Bâsirî	292	Fûrûgî
Bâkî	355	Sihri
Nev'î	519	Siretî

Mecmû'a'da yanlış başlık kullanımının yanı sıra yanlış mahlas ile kaydedilmiş şiirlere de rastlanmıştır. Mecmû'a'daki şiirlerin karşılaştırılabilmesi için ulaşılabilen divânlar ile şairlerle ilgili yapılmış çalışmalar taranmış ve şiirler düzeltilen mahlaslar ile kaydedilerek dipnotta bilgi verilmiştir.

¹ Bu şiir Emrî'nin gazellerinin devamında “*velehu eyzân*” başlığıyla kayıtlıdır. Mahlas beyti eksiktir. *Emrî Divânı'*nda bu gazel bulunmamaktadır. Bu yüzden bu gazelin başkasına ait olabileceği düşünüldüğü için yanlış başlıklandırılan şiirler tablosunda gösterilmiştir.

Mecmû'a'da mahlas bulunmayan şiirler de bulunmaktadır. Bu şiirlerden şairi tespit edilenler dipnot ile gösterilmiştir.

1.1.5. *Mecmû'a*'da Yer Alan Şairler, Yaşadıkları Yüzyıllar ve Şiir Sayıları

Mecmû'a'da 15, 16, ve 17. yüzyıllarda yaşamış şairlerin şiirlerine yer verilmiştir. Bu durum *Mecmû'a*'nın 17. yüzyılda tamamlandığını düşündürmektedir. *Mecmû'a*'da yaşadığı yüzyıl belli olmayan ya da divânı olmadığı için aynı mahlası kullanan şair sayısının fazlalığı sebebiyle kimliği tespit edilemeyen ve hakkında kaynaklarda bilgi bulunmayan şairler de bulunmaktadır. *Mecmû'a*'da bulunan şairler aşağıdaki tabloda alfabetik olarak sıralanmıştır. Tabloda şairlerin isimlerinin karşılıklarına yaşadıkları yüzyıllar ve nazım şekline göre şiir sayıları verilmiştir:

Tablo 1. 4. *Mecmû'a*'da yer alan şairler, yaşadıkları yüzyıllar ve şiir sayıları

	Şairin Mahlası	Yaşadığı Yüzyıl ¹	Nazım Şekline Göre Şiir Sayısı
1	Abdî Efendi	16. yüzyıl	1 Tahmis/ 1 Beyit
2	Ahî	16. yüzyıl	2 Gazel
3	Ahmed-i Dâ'î	15. yüzyıl	2 Kaside/ 1 Gazel
4	Ahmed Paşa	15. yüzyıl	4 Gazel
5	'Âlî (Gelibolulu)	16. yüzyıl	4 Gazel/ 1 Muhames/ 2 Tahmis / 1 Terkîb-i Bend
6	Amrî	16. yüzyıl	1 Gazel
7	Arzî	17. yüzyıl	1 Gazel / 1 Müseddes
8	Âşıkî	16. yüzyıl	1 Tahmis
9	Azerî	16. yüzyıl	7 Gazel
10	Azmî	???	1 Gazel / 1 Müseddes
11	Bahrî	???	1 Gazel
12	Bâkî	16. yüzyıl	6 Kaside/ 132 Gazel/ 4 Tahmis/ 1 Beyit
13	Basîrî	16. yüzyıl	1 Gazel
14	Bedî'î	15.yüzyıl	1 Tesdis
15	Behişti	16. yüzyıl	6 Gazel/ 2 Muhammes
16	Beligî	???	1 Gazel
17	Beyânî	???	1 Tahmis
18	Camî	16.yüzyıl	1 Gazel
19	Celâlî	16. yüzyıl	5 Gazel

¹ Yaşadığı yüzyıl belli olmayan ya da divânı olmadığı için aynı mahlası kullanan şair sayısının fazlalığı sebebiyle kimliği tespit edilemeyen şairler "???" ile, hakkında kaynaklarda bilgi bulunmayan şairler ise "?" ile gösterilmiştir.

20	Derûnî	???	1 Gazel
21	Dervîş Paşa	16.yüzyıl	1 Gazel
22	Emrî	16. yüzyıl	40 Gazel/ 1 Tahmis/ 1 Müsemmen/ 1 Ferd/ 1 Terkib-i Bend
23	Elif	?	1 Gazel
24	Ferrûhî	16.yüzyıl	1 Gazel
25	Fevrî	16. yüzyıl	9 Gazel/ 1 Tahmis/ 1 Müseddes/ 1 Müsemmen/ 1 Müsebba
26	Fevzî	???	1 Tahmis
27	Feyzî	???	1 Gazel
28	Figânî	16. yüzyıl	2 Kaside/ 24 Gazel/ 1 Muhammes
29	Fuzûlî	16. yüzyıl	18 Gazel / 1 Terci-i Bend
30	Fürûgî	16. yüzyıl	20 Gazel/ 1 Müsebba
31	Fütûhî	16 -17. Yüzyıl	2 Gazel
32	Gubârî	???	1 Müseddes
33	Gurâbî	?	1 Gazel
34	Habâbî	?	1 Tesdis
35	Habîbî	17. yüzyıl	1 Gazel
36	Haletî	???	3 Gazel
37	Halîlî	???	1 Gazel
38	Harîrî	16. yüzyıl	3 Gazel
39	Hatîfî	16.yüzyıl	1 Gazel
40	Haverî	16. yüzyıl	5 Gazel
41	Hayâlî	16. yüzyıl	1 Kaside/ 23 Gazel/ 1 Tahmis
42	Hayâtî	???	1 Tahmis
43	Hayretî	16. yüzyıl	1 Kaside/ 15 Gazel / 1 Tesdis
44	Hecrî	16.yüzyıl	1 Gazel
45	Helâkî	16. yüzyıl	1 Gazel
46	Hızrî	16.yüzyıl	1 Müfred
47	Hüdâyî (Kadim)	16. yüzyıl	4 Gazel
48	Husrev	16.yüzyıl	4 Gazel
49	İshak Çelebî	16.yüzyıl	2 Gazel
50	İsmetî	17. yüzyıl	4 Gazel / 1 Müseddes
51	Kabûlî	16. yüzyıl	9 Gazel
52	Kulûbî	?	14 Gazel / 1 Müseddes
53	Kemâlî	???	2 Beyit
54	Kâmî	???	1 Gazel
55	Kanber	16.yüzyıl	1 Gazel
56	Kara Fazlî	16. yüzyıl	1 Gazel
57	Makâlî	16. yüzyıl	11 Gazel/1 Kaside
58	Mecdî	???	1 Gazel
59	Medhî	16-17. yüzyıl	4 Gazel/ 1 Beyit
60	Menbâ'î	17.yüzyıl	2 Gazel
61	Mesihî	15. yüzyıl	6 Gazel
62	Meşâmî	16. yüzyıl	2 Gazel/ 1 Tahmis
63	Meylî	???	1 Gazel
64	Mu'ammâyî	15.yüzyıl	1 Gazel
65	Muhibbî	16. yüzyıl	3 Gazel/ 1 Tahmis
66	Mu'idî	16.yüzyıl	1 Gazel
67	Nakşî	???	1 Gazel
68	Nâmî Çelebî	16. yüzyıl	4 Gazel/ 1 Müseddes

69	Nazmî	???	1 Gazel
70	Necâtî	15. yüzyıl	5 Gazel/ 1 Müseddes
71	Nefî	17. yüzyıl	1 Gazel
72	Nevâyî	16.yüzyıl	1 Gazel
73	Nev'î	16.yüzyıl	1 Kaside/ 19 Gazel/ 1 Tahmis/ 1 Beyit
74	Nizâmî	15. yüzyıl	1 Gazel
75	Penâhî	16. yüzyıl	1 Tesdis
76	Rahmî	16. yüzyıl	41 Gazel/ 3 Tahmis / 1 Müseddes/ 1 Tesdis /1 Beyit
77	Ravzî	16. yüzyıl	1 Tahmis
78	Razî	17. yüzyıl	1 Gazel
79	Recâî	???	1 Gazel
80	Refî	17.yüzyıl	1 Gazel
81	Revânî	16. yüzyıl	2 Gazel
82	Sabrî Efendi	17. Yüzyıl	2 Gazel
83	Sadıkî	???	1 Gazel
84	Safâyî	???	1 Gazel
85	Sa'î	16.yüzyıl	2 Gazel
86	Sânî	16. yüzyıl	1Gazel
87	Selîkî	16. yüzyıl	1 Gazel/ 1 Musammat
88	Selmân	16. yüzyıl	1 Gazel
89	Semâhî	???	1 Gazel
90	Semâ'î	16.yüzyıl	1 Gazel / 1 Tesdis
91	Seyfî	???	1 Gazel
92	Sipâhî Bey	???	3 Gazel/ 1 Tahmis
93	Siyâhî	???	1 Gazel
94	Sultan Selim (Selimî)	16.yüzyıl	2 Gazel
95	Sun'î	???	1 Gazel
96	Su'ûdî	15.yüzyıl	1 Tahmis
97	Süheyli	???	1 Gazel
98	Sürûrî (Acem)	15. yüzyıl	2 Gazel
99	Şâfî	17.yüzyıl	1 Gazel
100	Şerîfî	???	1 Gazel
101	Şem'î (Prizrenli)	16. yüzyıl	3 Gazel
102	Şemsî Paşa	16. yüzyıl	3 Gazel
103	Tab'î	???	3 Gazel / 2 Müseddes
104	Taşlıcalı Yahyâ	16. yüzyıl	6 Gazel
105	Türâbî	???	1 Gazel
106	Ubeydî	16. yüzyıl	6 Gazel
107	'Ulvî	16. yüzyıl	1 Kaside / 11 Gazel/ 1 Tahmis / 1 Beyit
108	'Umrevî	?	1 Gazel
109	Usûlî	16. yüzyıl	1 Gazel
110	Ümidî	16. yüzyıl	5 Gazel
111	Vahdetî	???	2 Gazel
112	Vahşî	?	1 Gazel
113	Valihî	16. yüzyıl	2 Gazel
114	Vecdî	17. yüzyıl	9 Gazel / 1 Tesdis
115	Veysî	17.yüzyıl	1 Tahmis
116	Zârî	???	1 Gazel
117	Zâtî	16. yüzyıl	14 Gazel
118	Zikrî	17. yüzyıl	1 Gazel

Mecmû'a'da yaşadığı yüzyıl tespit edilemeyen 30 şair bulunmaktadır. Kaynaklarda hakkında bilgi bulunmayan şair sayısı ise 5'tir. *Mecmû'a*'da en çok şiiri bulunan şair Bâkî'dir (143 şiir). Şiir sayısının çokluğu ile Rahmî (47), Emrî (44), Fürûgî (20), Fuzûlî (19) ve Kulûbî (15) Bâkî'yi takip etmektedirler.

Mecmû'a'da toplam şiir sayısı 707'dir. Bu şiirlerden 46 tanesinin kime ait olduğu tespit edilememiştir. Şairi tespit edilemeyen şiirler ve varak numaraları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1. 5. Şairleri tespit edilemeyen şiirler ve varak numaraları

Varak Numarası	Şiir Numarası ve Nazım Şekli	Varak Numarası	Şiir Numarası ve Nazım Şekli
6a	12- Ferd	86b	378- Beyit
25a	111-2 Beyit	87a	380-Beyit
26b	121- Gazel	88a-88b	384-Tesdis
27a	125-Beyit	88b-89a	385-Tercî-i bend
30b	144- Kıt'a	91b	391-Mesnevi
30b-31a	145- Gazel	95b	409- Gazel
31a-31b	147-Gazel	96b	414-Gazel
36a	162- Ferd	97a-97b	417-Mesnevi
36a	166-Kıt'a	98a	420-Gazel
36a	167- Kıt'a	99a	427-Gazel
44a	185-Beyit	107a-107b	444-Tesdis
46b	199- Gazel	119b	494-Gazel
47b	204- Beyit	121a	504-Gazel
48a-48b	208-Tesdis	128a	543-Gazel
49b	212-Kıt'a	158b	667-Beyit
49b	213-Kıt'a	164b	680-Beyit
50a	215-Gazel	166a	684-Beyit
50a-50b	216-Manzum	169a	693-Mesnevi
51b	220-Tarih	171b-172a	699-Muhammes
63b	273-Mesnevi	172a	700-Müfred
64b	278-Gazel	172a	701-Müfred
64b-65a	279-Gazel	172a	702-Müfred
85b-86a	372-Gazel	173a	707-Musarra

1.1.6. *Mecmû'a*'da Yer Alan Şairlerin Biyografileri

Mecmû'a'da tespit edilen şair sayısı 118'dir. Bu şairlerden 30 tanesinin yaşadığı yüzyıl tespit edilememiştir. Kaynaklarda hakkında bilgi bulamadığımız şair sayısı ise 5' tir. *Mecmû'a*'da şiiri bulunan şairlerin alfabetik sıraya göre kısaca biyografileri aşağıda verilmiştir.¹

'Abdî Efendi (16. yy): 16. yüzyılda 'Abdî Efendi mahlası ile kayıtlı üç şair bulunmaktadır. Hayatları ve şiirleri hakkında kaynaklarda yeterli bilgi bulunmamaktadır. Bu sebeble elimizde 1 tahmisi ve bir beyti bulunan şairin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Âhî (16. yy): Benli Hasan ve Dilsiz Danişmend lakaplarıyla tanınmıştır. Asıl adı Hasan'dır. Niğboluludur. Bir tüccarın oğludur. Annesine kızıp memleketini terk edip İstanbul'a gelmiş ve burada ilimle meşgul olmuştur. Şiir kabiliyeti Yavuz Sultan Selim tarafından takdir edilmiştir. Kadılık ve müderrislik yapan Âhî, 1517-18 yılında vefat etmiştir. Bilinen üç eseri vardır. *Dîvân*'ını Mustafa Kaçalın çalışmıştır.²

Ahmed-i Dâ'î (15. yy.): Mahlas olarak kendi adını kullanmıştır. Germiyanlıdır. İyi bir eğitim aldığı düşünülmektedir. Kadılık yapmıştır. Dâ'î'nin 1421'den sonra vefat ettiği düşünülmektedir. Günümüz Bursa'sında adıyla anılan bir mahalle, bir cami ve hamam bulunmaktadır. Şairin *Türkçe Dîvânı* dışında on dört tane daha eseri bulunmaktadır. *Türkçe Dîvânı* üzerine Mehmet Özmen tarafından doktora tezi yapılmış ve bu çalışma yayımlanmıştır.³

Ahmet Paşa (15. yy): Asıl adı Ahmed'dir. Edirne'de yaşadığı, iyi bir eğitim aldığı, müderrislik ve kadılık yaptığı bilinmektedir. Şiirleri ile Fatih Sultan Mehmed'in dikkatini çekmiştir. Padişaha sohbet arkadaşlığı yapmıştır ve vezirliğe kadar yükselmiştir. Padişahla olan yakınlığı dedikodulara sebep olmuş ve bu sebeple görevinden azledilmiştir. Bursa'ya sürülen şair, tamamen şiirle meşgul olmaya başlamıştır. II. Bâyezid tarafından Bursa sancak beyliğine tayin edilmiş ve vefatına kadar (1496/97) vazifesine devam etmiştir. Kaynaklar Osmanlı şiirine parlaklık getirdiğini söyleyerek onu büyük bir şair olarak kaydetmişlerdir. Eldeki tek eseri *Dîvân*'ıdır. *Dîvân*'ı üzerine Ali Nihad Tarlan çalışmıştır (1966).⁴

'Âlî (Gelibolulu) (16. yy): Gelibolu'da doğmuştur. İyi bir eğitim almış ve çeşitli devlet kademelerinde çalışmıştır. Kırk yaşından sonra maddî zorluklar çeken 'Âlî, eserlerinde zaman zaman devir ve yönetim hakkında şikâyetlerini anlatmıştır. Cidde Sancakbeyliği

¹ Yaşadığı yüzyıl tespit edilemeyen şairler için *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü (TEİS)*'nin maddeleri taranmıştır. *Mecmû'a*'nın tertip edildiği yüzyıllar arasında aynı mahlas ile birden fazla şairin bulunması sebebiyle *Mecmû'a*'da bulunan şairlerin kimliği tespit edilememiştir.

²Mehmet Fatih Köksal, (2013). "Âhî, Benli Hasan, Dilsiz Danişmend", *TEİS (Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü)*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ahi-benli-hasan-dilsiz-danismend>. Erişim tarihi: 04.12.2021.

³ Ridvan Canım (2014). "Ahmed-İ Dâ'î", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ahmedi-dai>. Erişim tarihi: 04.12.2021.

⁴ Turgut Karabey (2014), "AHMED, Veliyyüddîn-zâde Ahmed Paşa", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ahmed-veliyuddinzade-ahmed-pasa>. Erişim tarihi: 04.12.2021.

görevindeyken vefat etmiştir. Çok sayıda ve farklı türde eseri bulunan 'Âlî'nin, dört farklı *Dîvân*'ı İ. Hakkı Aksoyak tarafından düzenlenerek tek bir *Dîvân* şeklinde yayımlanmıştır.¹

Amrî (16. yy): Asıl adı Amr'dır. Kadılık yapmıştır. Tezkirelerde şakacı, konuşkan ve sakin tabiatlı olarak tanıtılır. Sade dilli lirik şiirler kaleme almıştır. Atasözleri ve deyimleri sık kullandığı için Necâtî'ye benzetilmiştir. *Dîvân* nüshaları tam olmayan şairin şiirlerini Mehmet Çavuşoğlu nazire ve şiir mecmualarından toplayarak bir *Dîvân* oluşturmuştur.²

'Arzî (17. yy): Asıl adı Muhammed'dir. Antep'te doğmuştur. Gençlik yıllarında İstanbul'a giderek Galata mahkemesi başkâtipliği yapmıştır. Tasavvufa yönelen 'Arzî, Galata Mevlevîhânesi şeyhi Âdem Dede'ye intisap etmiştir. Âdem Dede'nin vefatından sonra onun yerine şeyh olmuş ve on iki yıl bu görevde kalmıştır. 1664 yılında vefat etmiş ve Galata Mevlevîhânesine defnedilmiştir. Kaynaklar kendisinden övgüyle bahsetmektedir. Üç dilde şiir yazan şairin bazı şiirleri bestelenmiştir. Kaynaklarda *Dîvân*'ı olduğu söylene de henüz ele geçmemiştir. Şiirlerine mecmû'alarda rastlanmaktadır.³

'Âşıkî (16. yy): Mecmû'alarda rastlanmış iki gazeli bulunan şairin hayatı hakkında bilgi yoktur. İncelediğimiz mecmû'ada adına bir tahmis kayıtlıdır.⁴

Âzerî (16.yy.): Asıl adı İbrahim'dir. Bursalı olan şair iyi bir eğitim almıştır. Kadılık yapmıştır. Tezkirelerde iyi şiir söylediğinden bahsedilmiştir. Mürettep bir *Dîvân*'ı olduğu bildirilse de henüz ele geçmemiştir. Şiirlerine mecmû'alarda rastlanmaktadır.⁵

Âzmî (?): 16. yy'da aynı mahlası kullanan yedi şair tespit edilmiştir. *Mecmû'a*'da adına bir gazel ve bir müseddes kayıtlı olan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Bahrî (?): 16 ve 17. yüzyıllarda aynı mahlası kullanan yedi şair tespit edilmiştir. *Mecmû'a*'da bir gazeli bulunan şairin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Bâkî (16. yy): Asıl adı Abdalbâkî'dir. Kanunî Sultan Süleyman'ın dikkatini çekmiş ve padişahın meclislerinde bulunmuştur. Kadılık ve kazaskerlik yapmıştır. Kanûnî'nin vefatına kadar rahat bir hayat sürmüştür. Kaynaklarda, nüktedan, hoşsohbet ve rind meşrep olduğu anlatılır. Rind meşrepliği şeyhülislam olamamasının sebeplerindedir. 1635/36'da vefat etmiştir. Kanûnî'nin isteği ile *Dîvân* tertip etmiştir. Klasik edebiyatımızın "sultânü's-şu'arâ"sıdır. Etki alanı en geniş şairlerdendir.⁶

¹ İsmail Hakkı Aksoyak-Mustafa İsen (2020). "Âlî/Çeşmî, Gelibolulu Mustafa", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ali-cesmi-gelibolulu-mustafa>. Erişim tarihi: 04.12.2021.

² Vildan Serdaroğlu Coşkun (2013). "Amrî, Abdülkerim Efendi", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/amri-abdulkerim-efendi>. Erişim tarihi: 04.12.2021.

³ İbrahim Halil Tuğluk (2013). "Arzî, Mehmed Dede", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/arzi-mehmed-efendi>. Erişim tarihi: 04.12.2021.

⁴ Aysun Sungurhan (2013). "Âşıkî", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/asiki>. Erişim tarihi: 04.12.2021.

⁵ Ülkü Çetinkaya (2014). "Âzerî, İbrahim Çelebi", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/azeri-ibrahim-celebi>. Erişim tarihi: 04.12.2021.

⁶ Hasan Kaplan- Muhsin Macit (2014). "Bâkî", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/baki>. Erişim tarihi: 04.12.2021.

Basîrî (16. yy): Aynı mahlası kullanan iki şair bulunmaktadır. *Mecmû'a*'da bir gazeli bulunan şairin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Bedî'î (15. yy): Edirnelidir. Miskî Emiroğlu/ Müşkî Emiroğlu lakabıyla tanınmıştır. Kadılık yapmıştır. Güzel ahlak sahibi olduğu söylenen şairin, bir eserinin olup olmadığı bilinmemektedir.¹

Behiştî (16. yy): Asıl adı Ramazan olan şair "Vizeli Behiştî, Behiştî-i Sâni, Vaiz Behiştî, Behiştî Ramazan, Mevlana Behiştî" gibi isimlerle anılmıştır. Vize'de doğmuştur. Halvetîyye tarikatına girmiş ve Merkez Efendi'ye mürid olmuştur. Çorlu'da vaizlik yapmıştır. 1569/70'de vefat etmiştir (Aydemir, 2000, s. 1-30).

Beligî (?): *Mecmû'a*'da adına bir gazel kayıtlı olan şair hakkında kaynaklarda bilgi bulunmamaktadır.

Beyânî (?): 15-17. yüzyıllarda aynı mahlası kullanan sekiz şair tespit edilmiştir. *Mecmû'a*'da adına bir tahmis kayıtlı olan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Câmî (16. yy): 16. yy'da aynı mahlası kullanan altı şair bulunmaktadır. *Mecmû'a*'da şiiri bulunan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Celâlî (16. yy): Asıl adı Hüseyin olan şair Manastırlıdır. "Musahib Celâl, Celâl Ağa, Sipâhizâde, Celâl-i Mîr, Celâl Çelebî, Celâl Efendi" gibi adlarla anılan şair, genelde Manastırlı Celâl Bey olarak anılmıştır. Zâtî'nin dükkânında yapılan şair toplantılarına katılmıştır. Kaynaklarda eğitimi hakkında bilgi bulunmayan şairin, bilgili ve tecrübeli bir devlet adamı olduğundan bahsedilir. II. Selim'e yirmi yıl kadar musahiplik yapmıştır. Düşünceleri, davranışları ve devlet erkânına sataşmaları sebebiyle saraydan uzaklaştırılarak Şam'a gönderilmiştir. Şam'a gitmeden önce memleketi Manastır'ı ziyaret etmek istemiş ve ayrılık üzüntüsüne dayanamamış yolda hastalanmıştır. Padişah II. Selim'e üst üste şiirler yazarak üzüntüsünü dile getirirse de karşılık alamamıştır. Manastır yolunda vefat eden şairin kabri Manastır'dadır. Ölüm tarihi tahminen 1571/72 olarak bildirilmektedir. Kaynaklarda Hurûfiliğe meyilli olduğu, sapık fikirleri ve itikadi problemlerinin bulunduğu, kendi fikirlerince tasavvûfî fikirler öne sürdüğü, esrar ve beng kullandığı, içkici bir kimse olduğundan söz edilmiştir (Güneş, 2013, s. 1-92).

Derûnî (?): 16-17. yüzyıllarda aynı mahlası kullanan altı şair tespit edilmiştir. *Mecmû'a*'da bir gazeli bulunan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Dervîş Paşa (16. yy): Kaynaklarda asıl adı Hasan ve Hacı olarak geçer. Mostar'da doğmuştur. Küçük yaşlarda saraya getirilen şair, III. Murad'ın musahibidir. Çeşitli devlet görevlerinde

---

¹ Gülçiçek Akçay (2013). "Bedî'î, Miskî Emiroğlu, Müşkî Emiroğlu", TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/bedii-miski-emiroglu-muski-emiroglu>. Erişim tarihi: 04.12.2021.

bulunan şair, vezirliğe kadar yükselmiştir ancak şehit olduğu için bu görevinden haberdar olamamıştır. Şiirleri ile mecmû'alarda karşılaşılmaktadır.¹

Emrî (16. yy): Asıl adı Emrullâh'tır. Kaynaklarda Emrî Çelebî, Emrullâh Çelebî gibi adlarla anılan şair, Edirnelidir. Kaynaklar ömrünü Edirne ve İstanbul arasında tevliyet vazifesi ile geçirdiğini belirtmektedirler. Riyazî, Emrî'nin devlet görevlerinde yükselememesinin sebebinin kimseyi övmemesi olduğunu belirtir. Devlet büyüklerine kaside yazmamış ve kimseyi övmemiştir. Şair, 1575 tarihinde Edirne'de vefat etmiştir. Muamma söylemekte ve tarih düşürmekte mahir olan Emrî'nin günümüze muamaları ve *Dîvân*'ı ulaştırmıştır. Kaynaklardan anlaşıldığı üzere devrinin orijinal şairlerinden biridir (Saraç, t.y. s. 1-5).

Elif (?): 15-17. yüzyıllarda Elif mahlaslı bir şair tespit edilememiştir.

Ferrûhî (16. yy): Akhisarlıdır. Mevlevîdir. Devrinde şiirleri sevilen bir şairdir. Şiirlerine mecmû'alarda rastlanmaktadır.²

Fevrî (16. yy): Hırvat asıllı Hıristiyan bir köle olan şair, Müslüman olarak Ahmet adını almıştır. Balkanlar'dan Anadolu'ya getirilmiştir. Lütfü Paşa'ya "süsen" redifli bir kaside sunmuş ve bu kaside vesilesiyle azad edilmiştir. İlim tahsil ederek müderris olmuştur. 1570 tarihinde Şam kadısı iken vefat etmiş ve Şam'a defnedilmiştir. Şairliği yanında hattatlığı ile de bilinir. Kaynaklarda birçok eserinden söz edilen şairin bu eserleri henüz ele geçmemiştir.

Fevzî (?): 16 ve 17. yüzyıllarda aynı mahlası kullanan üç şair bulunmaktadır. *Mecmû'a*'da bir tahmisi bulunan şairin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Feyzî (?): 15-17. yüzyıllarda 22 tane Feyzî mahlaslı şair bulunmaktadır. *Mecmû'a*'da bir gazeli bulunan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Figânî (16. yy): Asıl adı Ramazan olan şair, Trabzon'da doğmuştur. "Figânî" mahlasından önce "Hüseynî" mahlasını kullanmıştır. Tezkireler gençlik yıllarında İstanbul'a geldiğini, eğlence meclislerine ve içkiye düşkün olduğunu, taklitten uzak şiirler yazdığını ve onun şiirinden daha iyisinin ancak mucize olabileceğini anlatırlar. Genç yaşta öldürüldüğü için bir divân tertip edememiştir. Şiirleri mecmû'alardan toplanarak bir araya getirilmiş ve *Dîvânçe*'si oluşturulmuştur (Çaylı Cankurt, 2015, s. 2-6).

Fuzûlî (16. yy): Asıl adı Mehmed'dir. Fuzûlî adını kimsenin tercih etmeyeceğini düşündüğü için mahlas olarak kullanmıştır. Kaynaklarda doğum yeri üzerine bir birlik yoktur. Bağdad, Kerbela, Necef, Hille olarak geçer. 1483 yılında doğduğu kabul edilir. Ömrü boyunca gönlünce bir hâmi bulamamıştır. 1556'da muhtemelen veba salgınından Kerbelâ'da vefat etmiştir. Üç

¹ Beyhan Kesik (2013). "Derviş Paşa", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/dervis-pasa>. Erişim tarihi: 04.12.2021.

² Kadri Hüsnü Yılmaz (2014) "Ferrûhî, Ferrûh Çelebi", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ferruhi-ferruh-celebi>. Erişim tarihi: 04.12.2021.

dilde (Arapça-Farsça-Türkçe) eser veren şairin, 13 tane eseri bulunmaktadır. Türk edebiyatının zirve isimlerindedir.¹

Fütûhî (16-17. yy): 16. yüzyılın sonu 17. yüzyılın başlarında yaşayan şairin asıl adı Hüseyin'dir. Şiirlerinde zaman zaman "Hüsâm" mahlasını da kullanmıştır. Edirnelidir. Küçük yaşlarda İstanbul'a giderek ilim tahsil etmiştir. 1051-1054 yılları arasında vefat ettiği düşünülmektedir. Şairin, *Dîvân'ı* ile birlikte dört eseri bulunmaktadır (Tokel, 1993, s.1-14).

Gubârî (?): Aynı mahlası kullanan dört şair tespit edilmiştir. *Mecmû'a*'da şiiri bulunan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Gurâbî (?): Bu mahlası kullanan bir şair tespit edilememiştir.

Habâbî (?): Bu mahlası kullanan bir şair tespit edilememiştir.

Habîbî (?): 15-17. yüzyıllarda yaşamış aynı mahlası kullanan beş şair bulunmaktadır. *Mecmû'a*'da şiiri bulunan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Haletî (?): 16. yüzyılda üç, 17. yüzyılda bir tane Haletî mahlaslı şair bulunmaktadır. *Mecmû'a*'da yer alan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Halîlî (?): 16. yüzyılda dört, 17. yüzyılda iki tane aynı mahlaslı şair tespit edilmiştir. *Mecmû'a*'da yer alan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Harîrî (16. yy): Aynı mahlası kullanan iki şair bulunmaktadır. *Mecmû'a*'da kayıtlı olan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Hatîfî (16. yy): 16. yüzyılda aynı mahlası kullanan beş şair bulunmaktadır. *Mecmû'a*'da kayıtlı olan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Haverî (16. yy): Kaynaklarda Manastırlı olduğu ve asıl adının Açuk Kadioğlu Alî olduğu kayıtlıdır. Gençliğinde Âlî mahlası ile de şiirler söylemiştir. Âhî'nin kız kardeşi ile evlenmiştir. 1565 yılında kadılık yaptığı Karaferye'de vefat etmiştir (Açıl, 2016, s. 172-176).

Hayâlî (16. yy): Asıl adı Mehmed olan şairin lakabı Bekâr Memî'dir. Devrin büyük şairlerindedir. Vardar Yenicesi'ndendir. Kanûnî tarafından himaye edilmiştir. 1557 yılında Edirne'de vefat etmiştir. Tasavvufa yatkın olan şair, gençlik dönemlerinde Kalenderîlerle arkadaşlık etmiştir (Tarlan, 1945, s. 7-17).

Hayâtî (?): Aynı mahlası kullanan beş şair tespit edilmiştir. *Mecmû'a*'da şiiri bulunan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Hayretî (16. yy): Asıl adı Mehmed'dir. Vardar Yenicelidir. Mutasavvıf bir şair olan Hayretî Bektaşî'dir. Hayatının son demlerinde gözleri görmeyen şair 1534-35'te Vardar Yenicesi'nde vefat etmiştir. Devrin önemli şairlerinden biri olan Hayretî'nin *Dîvân'ı* ölümünden sonra fal

¹ Muhsin Macit (2013). "Fuzûlî", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fuzuli-mdbir>. Erişim tarihi: 04.12.2021.

bakmak için kullanılmıştır. Bu durum şairin devrinde ne kadar tanındığını ve şiirlerine olan ilgiyi göstermesi bakımından önemlidir. *Dîvân*'ı döneminin en hacimli divanlarından biridir. *Dîvân*'ı, Mehmet Çavuşoğlu ve Ali Tanyeri tarafından yayımlanmıştır.¹

Hecrî (16. yy): Asıl adı Mehmed'dir. Bursalıdır. Müderrislik ve kadılık yapmıştır. 1557 yılında İstanbul'da vefat etmiştir. *Dîvân*'ı dışında Arapça kaleme aldığı eserleri bulunmaktadır.

Helâkî (16. yy): Asıl adı Mahmud olan şair Konyalıdır. İmamlık yapmıştır. Mecmû'alarda bulunan şiirleri de eklenerek hazırlanan *Dîvân*'ı Mehmet Çavuşoğlu tarafından yayımlanmıştır.²

Hızrî (16. yy): Aynı devirde aynı mahlası kullanan birden fazla şair bulunduğu için *Mecmû'a*'da şiiri bulunan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Hüdâyî-i Kadîm (16. yy): Asıl adı Mustafa Hüdâyî Çelebî olan şair, İstanbul'da doğmuştur. İyi derecede Farsça bilmekte ve musiki ile ilgilenmektedir. Müezzindir. 1584 yılında İstanbul'da vefat etmiştir. Kaynaklarda iyi bir şair olduğundan söz edilmektedir (Demiralay, 2007, s. 2-35).

Husrev (16. yy): Aynı dönemde aynı mahlası kullanan iki şair tespit edilmiştir. *Mecmû'a*'da şiiri bulunan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

İshak Çelebi (16. yy): Üsküp'te doğmuştur. Müderrislik ve kadılık yapmıştır. 1537-38 yılında kadılık yaptığı Şam'da vefat etmiştir. *Dîvân*'ı ile birlikte üç eseri bulunmaktadır.

İsmetî (17. yy): İstanbul'da doğmuştur. Köklü bir aileye mensuptur. Müderrislik, kadılık, kazaskerlik görevlerinde bulunmuştur. 1665'te Kanlıca'da vefat etmiştir. Bir dîvânçe oluşturabilecek kadar şiir söylemiştir. Bilinen iki eseri vardır.³

Kabûlî (16. yy): Asıl adı İbrahim'dir. Kütahya'da doğmuştur. İstanbul'a gelerek ilim tahsil etmiştir. Kadılık yapmıştır. Şair mesleğini ve yaşadıklarını şiirlerine de yansıtmıştır. 1591-92 yılında Mısır'dan dönerken vefat etmiştir. Hacimli bir *Dîvân*'a sahiptir. Şairin bilinen tek eseri *Dîvân*'ıdır.

Kulûbî (?): *Mecmû'a*'da Kulûbî mahlası ile şiiri bulunan şairin, kim olduğu tespit edilememiştir.

Kâmî (?): Aynı mahlası kullanan sekiz şair tespit edilmiştir. *Mecmû'a*'da şiiri bulunan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Kanber (16. yy): Kanber ve Kanberî mahlaslarını kullanmış Bektaşî şairdir. Hayatı hakkında bilgi yoktur. Şiirlerine mecmû'a ve cönklerde rastlanmaktadır.¹

¹ Tuba Durmuş (2014). "Hayretî", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hayreti>. Erişim tarihi 04.12.2021.

² Mehmet Fatih Köksal (2013). "Helâkî", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/helaki>. Erişim tarihi 04.12.2021.

³ Mustafa Kılıç (2019). "İsmetî, Mehmed İsmetî Çelebi", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ismet-i-mehmed-ismet-i-celebi-mdbir>. Erişim tarihi 05.12.2021.

Kara Fazlî (16. yy): Asıl adı Mehmed'dir. İstanbulludur. *Gül ü Bülbül* mesnevisi ile tanınmıştır. Divân kâtipliği yapmıştır. 1564 yılının Ramazan ayında vefat etmiştir. *Dîvân*'ı ile birlikte dokuz eseri bulunmaktadır.²

Kemâlî (?): Aynı mahlasa sahip yedi şair tespit edilmiştir. Mecnû'a'da iki beyti bulunan şairin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Makâlî (16. yy): Asıl adı Mehmed Çelebi'dir. Alaşehir'de doğmuştur. Kadılık yapmıştır. 1584 yılında vefat etmiştir. Şiirlerine mecnû'alarda rastlanmaktadır.³

Mecdî (?): Aynı mahlası kullanan iki şair tespit edilmiştir. *Mecnû'a*'da şiiri bulunan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Medhî (16-17. yy): Asıl adının Hasan olduğu *Dîvân*'ından öğrenilen şair hakkında kaynaklarda bilgi bulunmamaktadır. Nezihe Seyhan tarafından *Dîvân*'ı doktora tezi olarak hazırlanmıştır. Kaynaklarda Medhî mahlasıyla kayıtlı on bir şairden söz edilmektedir. Ancak Hasan adına rastlanmamıştır. Nezihe Seyhan, *Dîvân*'ından yola çıkarak şairin hayatı hakkında bilgi vermeye çalışmıştır.⁴

Menbâ'î (17. yy): Kaynaklarda yer almayan şairin varlığı, mecnû'alardan öğrenilmektedir.⁵

Mesihî (15. yy): Asıl adı İsa olan şair Priştine'de doğmuş. Medrese eğitimi için İstanbul'a gelmiştir. Divân kâtipliği yapmıştır. Sefahate düşkündür. 1512'de vefat etmiştir. *Dîvân*'ı ile birlikte üç eseri bulunmaktadır.⁶

Meşâmî (16. yy): Konyalıdır. Ölüm tarihi 1537-38 olarak geçmektedir. Şiirlerine mecnû'alarda rastlanmaktadır. Emine Yeniterzi tarafından bazı şiirleri derlenerek "*On Altıncı Yüzyılda Konyalı Bir Şair: Meşâmî*" başlığı ile yayımlanmıştır.⁷

Meylî (?): Aynı mahlasa sahip on üç şair tespit edilmiştir. *Mecnû'a*'da yer alan şairin hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Mu'ammâyî (15.yy): Asıl adı Ali olan şair, Tire'de doğmuştur. Muamma söylemekte usta olduğu için bu mahlası almıştır. Şiirlerine mecmualarda rastlanmaktadır.⁸

¹ Emine Çakır (2014). "Kanberî", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kanberi>. Erişim tarihi 05.12.2021.

² Gencay Zavotçu (2013). "Fazlî", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fazli>. Erişim tarihi 05.12.2021.

³ Fatih Koyuncu (2013). "Makâlî", Mustafa Bey, *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/makali-mustafa-bey>. Erişim tarihi 05.12.2021.

⁴ Hasan Kaya (2015). "Medhî, Derviş Hasan", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/mehdi-dervis-hasan>. Erişim tarihi 05.12.2021.

⁵ Mehmet Gürbüz (2014). "Menbâ'î", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/menbai>. Erişim tarihi 05.12.2021.

⁶ Ahmet Kartal (2014). "Mesihî İsa", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/mesih-i-sa>. Erişim tarihi 05.12.2021.

⁷ Yunus Kaplan (2014). "Meşâmî", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/mesami>. Erişim tarihi 05.12.2021.

⁸ Volkan Karagözlü (2014). "Mu'ammâyî, Alî Çelebi, Alî Bâlî, Selanikî Mu'ammâyî", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/muammayi-ali-celebi-ali-bali-selaniki>. Erişim tarihi 05.12.2021.

Muhibbî (16. yy): Kanûnî Sultan Süleyman, Trabzon'da doğmuştur. 1566'da Zigetvar seferi sırasında vefat etmiştir. Hayatı seferlerde geçen padişah, hacimli bir *Dîvân* ortaya koymuştur.¹

Mu'îdî (16. yy): Aynı devirde aynı mahlası kullanan dört şair tespit edilmiştir. *Mecmû'a*'da şiiri bulunan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Nakşî (?): 16 ve 17. yüzyılda aynı mahlası kullanan iki şair tespit edilmiştir. *Mecmû'a*'da şiiri bulunan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Nâmî Çelebî (16. yy): Şair hakkında kaynaklarda bilgi bulunmamaktadır. 16. yüzyılda tertip edilen mecmû'alarda şiirlerine rastlanmıştır.

Nazmî (?): Aynı mahlası kullanan dokuz şair tespit edilmiştir. *Mecmû'a*'da şiiri bulunan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Necâtî (15. yy): Asıl adı İsâ olan şair divân kâtipliği ve nişancılık görevlerinde bulunmuştur. 1509 yılında İstanbul'da vefat etmiştir. Tek eseri *Dîvân*'ıdır. Kaynaklar şairin şiirlerinden övgüyle bahsetmektedir.²

Nefî (17. yy): Asıl adı Ömer olan şair Erzurum'da doğmuştur. Kaynaklarda Erzenü'r-rûmî Ömer Bey/Efendi olarak anılır. I. Ahmet'e sunduğu kasidelerle padişahın takdirini kazanmıştır. IV. Murad'dan ilgi görmüş ve bu dönemde şöhretinin zirvesine ulaşmıştır. Keskin dili ve hicivleri şairi ölüme götürmüştür. Ölüm tarihi 1044 olarak gösterilmektedir. Biri Türkçe biri Farsça iki *Divânı* ve hicivlerini içeren *Siham-ı Kazâ* adlı eserleri bulunmaktadır.³

Nevâyî (16. yy): Aynı mahlası kullanan üç şair tespit edilmiştir. *Mecmû'a*'da şiiri bulunan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Nev'î (16. yy): Asıl adı Yahyâ'dır. Malkara'da doğmuştur. Müderrislik ve şehzade hocalığı yapmıştır. Devrinin önemli âlim şairlerindedir.⁴

Nizâmî (15. yy): Karamanlı Nizâmî ya da Nizâmî-i Karamanî olarak bilinir. Konya'da doğmuştur. Eğitim için İran'a gitmiştir. Fatih Sultan Mehmet tarafından İstanbul'a davet edilmiştir. Kaynaklarda genç yaşta vefat ettiği belirtilir. Küçük mürettep bir *Dîvân*'ı vardır.⁵

'Umrevî (16. yy): Şairin asıl adı Amr'dır. Mevlâna Abdülkerim'in kölesidir. Şiirleri oldukça sadedir.¹

¹ Gülay Durmaz (2013). "Muhibbî", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/muhibbi>. Erişim tarihi 05.12.2021.

² Bayram Ali Kaya (2013). "Necâtî Bey, İsâ", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/necati-bey-isa>. Erişim tarihi 05.12.2021

³ Bahir Selçuk (2013). "Nefî, Ömer Efendi", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nefi-omer-efendi>. Erişim tarihi 05.12.2021.

⁴ Mustafa Nejat Sefercioğlu (2014). "Nev'î, Yahyâ", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nevi-yahya>. Erişim tarihi 05.12.2021

⁵ Ömer Savran (2013). "Karamanlı Nizâmî, Nizâmî-i Karamanî", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/karamanli-nizmi-nizamii-karamani>. Erişim tarihi 05.12.2021

Penâhî (16. yy): 16. yüzyılda aynı mahlası kullanan üç şair tespit edilmiştir. *Mecmû'a*'da şiiri bulunan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Rahmî (16. yy): Asıl adı Pîr Mehmed/Muhammed'dir. Bursalıdır. Küçük yaşlarda İstanbul'a gelmiştir. İyi bir eğitim almıştır. Müderrisliğe başladıktan birkaç yıl sonra, 1567-68'de Rumeli'de vefat etmiştir. *Dîvân*'ı ile birlikte dört eseri bulunmaktadır.²

Ravzî (16. yy): Yunus-zâde olarak bilinir. Edinciklidir. İyi bir eğitim görmüştür. Derviştir. Hacimli bir *Dîvân*'ı bulunmaktadır.³

Râzî (?): Aynı mahlası kullanan altı şair tespit edilmiştir. *Mecmû'a*'da şiiri bulunan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Recâî (?): 15-17. yüzyıllarda aynı mahlası kullanan üç şair tespit edilmiştir. *Mecmû'a*'da şiiri bulunan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Refî' (17. yy): Refî', Refî'â mahlasını kullanan şairin asıl adı Abdurrahman'dır. İyi bir eğitim almıştır. Vaizlik yapmıştır. 1720 yılında serseriler tarafından öldürülmüştür. Şiirlerine *mecmû'*alarda rastlanmaktadır.⁴

Revânî (16. yy): Asıl adı İlyas Şücâ olan şair Edirnelidir. 1523-24'de İstanbul'da vefat etmiştir. *Dîvân* ve *İşret-nâme* olmak üzere iki eseri vardır.⁵

Sabrî Efendi (17. yy): Asıl adı Ahmet Sabrî olan şair Galatalıdır. *Divân-ı Hümayun* kâtipliği yapmıştır. 1590-91 yılında vefat etmiştir.⁶

Sadıkî (?): Aynı mahlası kullanan yedi şair tespit edilmiştir. *Mecmû'a*'da şiiri bulunan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Safâyî (?): Aynı mahlası kullanan altı şair tespit edilmiştir. *Mecmû'a*'da şiiri bulunan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Sa'î (16. yy): Asıl adı Mehmet Sâ'î olan şair *Divân-ı hümayun* hademelerindedir. 1534'te vefat etmiştir. Şiirlerine *mecmû'*alarda rastlanmaktadır.⁷

Sânî (?): Aynı mahlası kullanan altı şair tespit edilmiştir. *Mecmû'a*'da şiiri bulunan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

---

¹ Şemsettin Sami, *Kamusu'l-Âlâm*, (İstanbul: Mihran Matbaası, 1314/1896), "Umrevî" md., 3221.

² Mustafa Erdoğan (2013). "Rahmî, Bursalı Pîr Mehmed", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/rahmi-bursali-pir-mehmed>. Erişim tarihi 05.12.2021

³ Yaşar Aydemir (2013). "Ravzî", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ravzi>. Erişim tarihi 05.12.2021

⁴ Ahmet Tanyıldız (2014). "Refî', Refî'â, Nazmî-zâde Şeyh Abdurrahman Efendi", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/refi-refia-nazmizade-seyh-abdurrahman>. Erişim tarihi 05.12.2021

⁵ İsmail E. Erünsal (2014). "Revânî", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/revani>. Erişim tarihi 05.12.2021

⁶ İsmail Hakkı Aksoyak (2014). "Sabrî, Ahmed Sabrî Efendi", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sabri-ahmed-sabri-efendi>. Erişim tarihi 05.12.2021

⁷ Filiz Kılıç (2014). "Sâî, Mehmed Sâî Efendi", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sai-mehmed-sai-efendi/>. Erişim tarihi 05.12.2021

Selîkî (16. yy): Asıl adı Şaban olan şair Ispartalıdır. Kadılık yapmıştır. Son görevinden İstanbul'a dönerken eşkıyalar tarafından ailesi ile birlikte katledilmiştir. Şairin bir *Dîvân*'ı olduğu bilirse de henüz ele geçmemiştir. Mecmû'alarda bulunan şiirleri Ömer Zülfe tarafından derlenerek yayımlanmıştır.¹

Selmân (16. yy): Aynı mahlası kullanan dört şair tespit edilmiştir. *Mecmû'a*'da şiiri bulunan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Semâhî (?): *Mecmû'a*'da şiiri bulunan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Semâ'î (16. yy): Aynı mahlası kullanan iki şair tespit edilmiştir. İki de Mevlevîdir. *Mecmû'a*'da şiiri bulunan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Seyfî (?): 15-16. yüzyıllarda aynı mahlası kullanan sekiz şair tespit edilmiştir. *Mecmû'a*'da şiiri bulunan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Sipâhî Bey (?): 16-17. yüzyıllarda aynı mahlası kullanan üç şair tespit edilmiştir. *Mecmû'a*'da şiiri bulunan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Siyâhî (?): 16-17. yüzyıllarda aynı mahlası kullanan beş şair tespit edilmiştir. *Mecmû'a*'da şiiri bulunan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir. Sipâhî Bey ve Siyâhî'nin aynı kişi olması muhtemeldir.

Sultan Selim (Selîmî) (16. yy): Selim-i Sâni, Sarı Selim, Selim bin Süleymân adlarıyla bilinen Selîmî ve Selîm mahlaslarını kullanan şair, padişah II. Selim'dir. 1574 yılında İstanbul'da vefat etmiştir. Bilinen tek eseri *Dîvânçe*'sidir.²

Sun'î (?): 15-16. yüzyıllarda aynı mahlası kullanan altı şair tespit edilmiştir. *Mecmû'a*'da şiiri bulunan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Su'ûdî (15.yy): 1503-4 yılında vefat etmiştir. Bilinen bir gazeli bulunmaktadır.³

Süheylî (?): 15-17.yüzyıllarda aynı mahlası kullanan beş şair tespit edilmiştir. *Mecmû'a*'da şiiri bulunan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Sürûrî (15. yy): Asıl adı Mehmed Kasım olan şair, İran'dan Anadolu'ya gelmiştir. Sürûrî-i Acem, Sürûrî-i Şarkî adlarıyla bilinir. Bilinen tek eseri *Türkçe Divânı*'dır.⁴

Şâfî (17. yy): Şairin sadece Kâbilî'nin *Sultan-ı Hubâna Münâsib Eş'âr* adlı eserinde dört beyti bulunmaktadır. Şiirlerine mecmû'alarda rastlanmaktadır.¹

¹ Mehmet Fatih Köksal (2013). "Selîkî", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/seliki>. Erişim tarihi 06.12.2021.

² Beyhan Kesik (2013). "Selîmî/Selîm, Sultan Selîm-i Sâni", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/selimi-selim-sultan-selimi-sani>. Erişim tarihi 06.12.2021.

³ İsmail Hakkı Aksoyak (2015). "Su'ûdî", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/suudi>. Erişim tarihi 06.12.2021.

⁴ Mehmet Fatih Köksal (2013). "Sürûrî" <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/umidi-ahmet>. Erişim tarihi 06.12.2021.

Şerîfî (?): 15-17. yüzyıllarda aynı mahlası kullanan yedi şair tespit edilmiştir. *Mecmû'a*'da şiiri bulunan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Şem'î (16. yy): Üsküp'ün Prizren kasabasında dünyaya gelmiştir. Şairlik dışında bir mesleği yoktur. 1529-30 tarihinde İstanbul'da vefat etmiştir. Tek eseri *Dîvân*'ıdır (Karavelioğlu, 2014, s. 17-20).

Şemsî Paşa (16. yy): Kanûnî Sultan Süleymân'a ve II. Selim'e nedimlik yapmıştır. Anadolu ve Rumeli Beylerbeyliği ile görevlendirilmiştir. *Dîvân*'ı ile birlikte beş eseri bulunmaktadır (Akkaya, 1992, s. 13-25).

Tab'î (?): Aynı mahlası kullanan yedi şair tespit edilmiştir. *Mecmû'a*'da şiiri bulunan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Taşlıcalı Yahyâ (16. yy): Arnavut asıllıdır. Devşirilerek İstanbul'a getirilmiştir. 1582 yılında vefat etmiştir. *Dîvân*'ı ile birlikte dört eseri bulunmaktadır.²

Türâbî (?): 15-17. yüzyıllarda aynı mahlası kullanan dört şair tespit edilmiştir. *Mecmû'a*'da şiiri bulunan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Ubeydî (16. yy): Asıl adı Abdurrahman olan şair, Edirnelidir. İyi bir eğitim almıştır. Kadılık yaparken 1572-73'de Zağra'da vefat etmiştir. Bilinen ve günümüze ulaşan tek eseri *Dîvân*'ıdır.³

'Ulvî (16. yy): Asıl adı Mehmed olan şair Derzî-zâde lakabıyla tanınır. İstanbulludur. 1585'te İstanbul'da vefat etmiştir. Tek eseri *Dîvân*'ıdır. ⁴

Usûlî (16. yy): Vardar Yenicesi şairlerindedir. Gülşenîdir. Gülşeniliği yaymak için çalışmıştır. 1538'de Vardar Yenicesi'nde vefat etmiştir. *Dîvân*'ı ile birlikte dört eseri bulunmaktadır.⁵

Ümîdî (16. yy): Asıl adı Ahmed olan şair İstanbul'da doğmuştur. "Sıdkî" mahlasıyla da şiirler yazmıştır. Hastalıklı bir yapıya sahip olan Ümîdî, 1571 yılında vefat etmiştir. Bilinen tek eseri *Dîvân*'ıdır.⁶

Vahdetî (?): 16-17. yüzyıllarda aynı mahlası kullanan beş şair tespit edilmiştir. *Mecmû'a*'da şiiri bulunan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

¹ Mehmet Gürbüz (2014). "Şâfî", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/safi-mdiki>. Erişim tarihi 06.12.2021.

² Bayram Ali Kaya (2013). "Yahyâ Bey, Taşlıcalı, Dukagin-zâde", *TEİS*, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/yahya-bey-dukagin-zade>. Erişim tarihi 07.12.2021.

³ İsmet Şanlı (2014). "Ubeydî, Abdurrahman Çelebi", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ubeydi-abdurrahman-celebi>. Erişim tarihi 07.12.2021.

⁴ Esmâ Şahin (2014). "Ulvî, Derzî-zâde Mehmed Ulvî Çelebi", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ubeydi-abdurrahman-celebi>. Erişim tarihi 07.12.2021.

⁵ Mustafa İsen (20139). "Usulî", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/usuli>. Erişim tarihi 07.12.2021.

⁶ Yunus Kaplan (2013). "Ümîdî, Ahmed", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/umidi-ahmet>. Erişim tarihi 07.12.2021.

Vahşî (?): Şair hakkında bilgi bulunamamıştır.

Valihî (16. yy): Aynı mahlasa sahip beş şair tespit edilmiştir. *Mecmû'a*'da şiiri bulunan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Vecdî (17. yy): Asıl adı Abdalbâki olan şair İstanbul'da doğmuştur. İyi bir eğitim almıştır. 1662-63 tarihinde idam edilerek öldürülmüştür. Bilinen ve elde bulunan tek eseri *Dîvân*'ıdır.

Veysî (17. yy): Asıl adı Üveys olan şair, Manisa'da doğmuştur. İstanbul'da eğitim almıştır. Kadılık görevinde bulunmuştur. 1628 tarihinde Üsküp'te vefat etmiştir. Nesir alanında maharetli olan Veysî'nin *Dîvân*'ı ile birlikte on eseri bulunmaktadır.¹

Zârî (?): 15-17. yüzyıllarda aynı mahlasa sahip sekiz şair tespit edilmiştir. *Mecmû'a*'da şiiri bulunan şairin, hangisi olduğu tespit edilememiştir.

Zâtî (16. yy): 1471'de Balıkesir'de doğmuştur. Asıl adı İvaz'dır. Eğitimi hakkında herhangi bir bilgi yoktur. Devrin büyük şairleri arasındadır. Geçimini dükkânında remil falı bakarak ve vefk yazarak sağlamıştır. Bu dükkân aynı zamanda şairlerin toplandığı bir toplantı yeri olmuştur. 1546 yılında vefat etmiştir. *Dîvân*'ı ile birlikte beş eseri bulunmaktadır.²

Zikrî (17. yy): Asıl adı Ebubekir olan şair Öziçe kasabasında doğmuştur. Sipahidir. 1688 yılında vefat etmiştir. *Dîvân*'ı olduğu söylene de henüz ele geçmemiştir.³

1.1.7. Nazire Şiirler

Mecmû'a'da, nazire oldukları düşünülen şiirler bulunmaktadır. Bu şiirlerin nazire olup olmadığı mürettip tarafından belirtilmemiştir. Fakat bu şiirlerdeki kafiye, redif, vezin ve konularının aynı olması ve peş peşe kaydedilmiş olmaları nazire olduklarını düşündürmektedir. Bahsi geçen şiirler aşağıdaki tabloda şairleri, varak ve şiir numaraları ile gösterilmiştir.

Tablo 1. 6. *Mecmû'a*'da yer alan nazire olduğu düşünülen şiirler

Varak Numarası	Nazire Numarası/Şairi	Şiir	Tanzir Eden Şair	Tanzir Edilen Şair
11b-12a	37-38		Fürûgî-Harîrî	'Ulvî Çelebî
15b	58-59		'Ubeydî-Bâkî	-
26b-27a	121-122		?-Vecdî	-
35b-36a	161-163		Sabrî Efendi	-

¹ Süleyman Çaldak (2014). "Veysî, Üveys Çelebi, Üveys b. Mehmed", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/veysi-uveys-celebi-uveys-mehmed>. Erişim tarihi 07.12.2021.

² Orhan Kurtoğlu (2013). "Zâtî, İvaz", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/zati-ivaz>. Erişim tarihi 07.12.2021.

³ Mustafa İsen (2013). "Zikrî, Zikrî Ebû Bekir Ağa", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/zikri-zikri-ebu-bekir-aga>. Erişim tarihi 07.12.2021.

53b-54a	228-229	Elif-Kulûbî	-
62b	266-267	Emrî	-
66b	287-288	Mesihî- Hayâlî	-
67a-67b	291-292	Nazmî- Basirî	Ahdî
72a-72b	318-319	Ahmed Paşa - Fûrûgî	-
85a-85b	368-369	Zikrî-Kanber	-
94a-944b	402	Menbâ'î	Zâtî
62b	266-267	Emrî	-

1.2. Mecmû'a'da Bulunan Nazım Şekilleri

1.2.1. Kaside

Genellikle övgü maksadıyla yazılan kasideler Arap edebiyatında ortaya çıkmış, İran edebiyatından Türk edebiyatına geçmiştir. Kafiye düzeni aa/ba/ca/... şeklindedir. En az 33 en fazla 99 beyitten oluştuğu belirtilse de 33 beyitten az 99 beyitten fazla olan kasidelerde bulunmaktadır. Kasidenin kendine has bir çerçevesi bulunmaktadır. Bu çerçevenin içerisinde belli başlı bölümleri vardır ve bu bölümlere göre yazılır.

Mecmû'a'da 14 kaside bulunmaktadır. Bu kasideler sıra numaraları ve şairleri ile aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 1.2. 1. Mecmû'a'da bulunan kasideler, varak ve sıra numaraları

Şairin Mahlası	Kasidenin Varak Numarası	Kasidenin Sıra Numarası
Bâkî	1b-3a/37b-39a/161a-162a/163b-164b/164b-166a/166a-167b	1/173/677/679/681/685
Dâ'î	3a-4a/6b-7b	2/13
Figânî	39a-39b/39b-41a	174/175
Hayâlî	41b-42b	177
Hayretî	52a-52b	223
Makâlî	42b-43a	178
Nev'î	41a-41b	176

Mecmû'a'da yanlış başlıklandırıldığı tespit edilen iki kaside bulunmaktadır. Birincisi 175 sıra numaralı Figani'ye ait olan "Kaside-i Nev'î" başlıklı şiir, ikincisi 178 sıra numaralı Makâlî'ye ait olan "Kaside-i 'Ulvî" başlıklı şiirdir. Mahlas beyitlerine bakılarak kasidelerin şairleri tespit edilmiş, başlıkları düzeltilerek dipnotta bilgi verilmiştir.

1.2.2. Gazel

Divân şairleri tarafından en çok tercih edilmiş nazım şeklidir. Kafiye düzeni aa/ba/ca/da... şeklindedir. Konu çeşitliliği olmakla beraber genel olarak aşk konulu gazeller yazılmıştır.

Mecmû'a'da toplam 596 gazel bulunmaktadır. Bu gazellerden 582'sinin şairi tespit edilmiştir. Şairi tespit edilemeyen gazel sayısı 14'tür. Bu gazellerde hem mahlas hem de başlık bulunmadığı için şairleri tespit edilememiştir.

1.2.3. Muhammes

"Arapça "hams" kökünden türeyen muhammes "beş, beşli" manasına gelir. Beş mısralık bentlerden oluşan bir nazım şeklidir. Kafiye düzeni aaaaa/bbbba/cccca..., aaaaA/bbbbA/cccaA...ve aaaAA/bbbAA/ccAA şeklindedir (Yılmaz, 2018, s. 137).

Mecmû'a'da 5 muhammes bulunmaktadır. 699. sırada bulunan muhammesin kime ait olduğu tespit edilememiştir. Aşağıdaki tabloda muhammesler şairleri, varak ve sıra numaraları ile gösterilmiştir.

Tablo 1.2. 2. *Mecmû'a*'da bulunan muhammeslerin şairleri, varak ve sıra numaraları

Şairin Mahlası	Varak Numarası	Sıra Numarası
Figânî	104b	439
'Âlî	107b-108a	445
Behiştî	169a/172b	694/704
?	171b-172a	699

1.2.4. Tahmis

Tahmis, beyitlere üçer mısra eklenerek yazılan nazım şeklidir. Kafiye düzeni aaaaa/bbbba/cccca....şeklindedir.

Mecmû'a'da 26 tahmis bulunmaktadır. 141, 154, 156, 157, 202 numaralı tahmisler mürettip tarafından başlık konulmuştur. Geriye kalan 21 tahmise şairlerin çeviri yazılı metinleri hazırlanan divânlarında başlık bulunuyorsa o başlıklar alınmış ya da mahlas bentleri göz önüne alınarak tarafımızca "[ ]" içinde başlık konulmuştur.

141. sırada bulunan Fuzûlî'nin gazeline yapılan tahmisin kim tarafından yapıldığı tespit edilememiştir. Tahmiste dördüncü bendin ilk iki mısraı eksiktir.

154. sırada bulunan ‘Ulvî’ tarafından Sürûrî’ye yapılan tahmis İsmail Çetin tarafından hazırlanan “*Derzi-zâde ‘Ulvî Hayatı-Edebî Şahsiyeti ve Divânının Tenkitli Metni*” adlı yüksek lisans tezinde bulunmamaktadır.

386. sırada yer alan Emrî tarafından Âhî’nin gazeline yapılan tahmis Yekta Saraç tarafından hazırlanan “*Emrî Divânı*”nda bulunmamaktadır.

388. sırada yer alan Meşâmî tarafından Hayâlî’nin gazeline yapılan tahmis Emine Yeniterzi tarafından yayınlanan “*On Altıncı Yüzyılda Konyalı Bir Şair: Meşâmî*” başlıklı makalede bulunmamaktadır.

390. sırada yer alan Beyânî tarafından Nev’î’nin gazeline yapılan tahmis Fatih Başpınar tarafından hazırlanan *Beyânî- Divân İnceleme-Metin* adlı eserde bulunmamaktadır.

157, 226, 358, 361, 393, 433, 436. sıralarda yer alan tahmisler şairlerin divânları bulunmadığı için mukayese edilememiştir.

695. sırada yer alan tahmis Nev’î’nin kendi gazeline yaptığı tahmistir.

443. sırada yer alan tahminin şairi Su’ûdî hakkında kaynaklarda bilgi bulunmamaktadır.

382. sırada yer alan ‘Âlî’ye ait tahmis *Divân*’da on üç benddir ancak *Mecmû’a*’da sadece altı bendi yer almaktadır.

389. sırada yer alan Rahmî’ye ait tahmis ise *Mecmû’a*’ya bir bend eksik kaydedilmiştir. *Mecmû’a*’da yer alan tahmislerin varak ve şiir numaraları ile tahmis eden ve şiirleri tahmis edilen şairler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1.2. 3. *Mecmû’a*’da yer alan tahmislerin varak, şiir numaraları ve tahmis eden, edilen şairler

Varak Numarası	Şiir Numarası	Tahmis Eden Şair	Tahmis Edilen Şair
30a	141	?	Fuzûlî
33a	154	‘Ulvî	Sürûrî
34b	156	Gelibolulu ‘Âlî	Gelibolulu ‘Âlî
34b-35a	157	‘Abdî	Necâtî
47a-47b	202	Rahmî	Necâtî
53a-53b	226	‘Âşıkî	Bâkî
65b-66a	283	Hayâlî	Zâtî
81a-81b	353	Muhibbî	Yahyâ
81b-82a	354	Bâkî	Muhibbî
82b-83a	358	Fevzî	Fuzûlî
83b-84a	361	Veysî	Salîh

87a-87b	382	'Âlî	Usûlî
89a-89b	386	Emrî	Âhî
90b	388	Meşâmî	Hayâlî
90b-91a	389	Rahmî	Hayâlî
91a-91b	390	Beyânî	Nev'î
92a-92b	393	Ravzî	'Ubeydî
101a-101b	433	Sipâhî	Fuzûlî
102b-103a	436	Hayâtî	Bâkî
103a-103b	437	Bâkî	Sultan Selim Han
104b-105a	440	Bâkî	Necâtî
105a-106a	441	Bâkî	Sultan Selim Han
106b-107a	443	Su'ûdî	Bâkî
110a-110b	449	Rahmî	Hayâlî
169a-169b	695	Nev'î	Nev'î
172a-172b	703	Fevrî	Katîbî

1.2.5. Müseddes

"Arapça 'altı' anlamına gelen "süds" kelimesinden türemiştir. Altı mısralık bendler hâlinde yazılan nazım şeklidir. Kafiye düzeni aaaaaa/bbbba/cccca.... aaaaAA/bbbbAA / ccccAA... şeklindedir (Yılmaz, 2018, s. 141)."

Mecmû'a'da 4 müseddes tespit edilmiştir. Aşağıdaki tabloda müseddesler varak ve sıra numarası ile gösterilmiştir.

Tablo 1.2. 4. *Mecmû'a*'da bulunan müseddeslerin şairleri, varak ve sıra numaraları

Şairin Mahlası	Varak Numarası	Sıra Numarası
Gubârî	37a-37b	172
Rahmî	49a-49b	211
Kulûbî	54b-55a	233
Selîkî	171a-171b	698

1.2.6. Tesdis

Beyitlere dörder mısra eklenerek oluşturulan nazım şeklidir. Kafiye düzeni aaaaaa/bbbba/cccca... veya aaaaAA/bbbbAA/.... şeklindedir.

Mecmû'a'da 17 tesdis tespit edilmiştir. Üç şiirin kime ait olduğu tespit edilememiştir. Aşağıdaki tabloda tesdisler varak ve sıra numaraları ile gösterilmiştir.

Tablo 1.2. 5. *Mecmû'a*'da bulunan tesdislerin şairleri, varak ve sıra numaraları

Şairin Mahlası	Varak Numarası	Sıra Numarası
Necâtî	32a-32b	153
?	48a-48b	208
?	88a-88b	384
?	88b-89a	385
Nâmî	89b-90a	387
Semâ'î	91b-92a	392
Arzî	100a-	430
Azmî	100b-101a	432
Rahmî	101b-102a	434
Penâhî	102a-102b	435
Habâbî	106a-106b	442
Vecdî	108a-108b	446
Tab'î	109a-109b/169b-170a	447/696
Bedi'î	109b-110a	448
İsmetî	110b-111a	450
Fevrî	170b-171a	697

1.2.7. Müsebba

“Arapça ‘seb’ kökünden türemiştir. Yedi mısralık bentlerle yazılan bir nazım şeklidir. Kafiye düzeni aaaaaa/ bbbbbb/ cccccc..., aaaaaA/ bbbbbbA/ ccccccA... ve aaaaaAA/ bbbbbbAA/ cccccAA şeklindedir (Yılmaz, 2018, s. 143).”

Mecmû'a'da 2 müsebba tespit edilmiştir. Aşağıdaki tabloda varak ve sıra numaraları ile gösterilmiştir.

Tablo 1.2. 6. *Mecmû'a*'da bulunan müsebbaların şairleri, varak ve sıra numaraları

Şairin Mahlası	Varak Numarası	Sıra Numarası
Fürûgî	50b-51a	219
Fevrî	61b-62a	263

1.2.8. Müsemmen

“Arapça ‘semn (sekiz)’ kökünden türemiş olan müsemmen, sekiz mısralık bentlerle oluşturulmuş şiirlere verilen addır. Kafiye dizilişi aaaaaaa/ bbbbbba/ ccccca..., aaaaaaA/ bbbbbba/ ccccca..., aaaaaAA/ bbbbbAA/ ccccca... şeklindedir (Yılmaz, 2018, s. 146).”

Mecmû’a’da 2 müsemmen tespit edilmiştir. Aşağıdaki tabloda varak ve sıra numaraları ile gösterilmiştir.

Tablo 1.2. 7. *Mecmû’a*’da bulunan müsemmenlerin şairleri, varak ve sıra numaraları

Şairin Mahlası	Varak Numarası	Sıra Numarası
Emrî	60a-60b	261
Fevrî	60b-61a	262

1.2.9. Terki̇b-i Bend

Çok sayıda bendin bir araya gelmesiyle oluşur. Ayrı kafiye bir vasıta beytinin bulunması yönüyle diğer musammatlardan ayrılır. Kafiye düzeni aaaaaa...bb/cccc...bb ya da aaxaxa...aa/ bxbxbx...cc şekillerinde olabilir.¹

Mecmû’a’da 2 terki̇b-i bend tespit edilmiştir. Birincisi 155. sırada bulunan ve *Mecmû’a*’da “Gazel-i Emrî Ra’nâ Murassa Muhammes” başlıklı olan ancak kafiye düzenine bakıldığında terki̇b-i bend olduğu anlaşılan Emrî’ye ait şiiirdir.

İkincisi 334. sırada yer alan Gelibolulu Âlî’ye ait terki̇b-i benddir. Bu şiiir bir Kербela mersiyesidir.

1.2.10. Tercî-i Bend

Terki̇b-i bend gibi çok sayıda bendin bir araya gelmesi ile oluşur. Terki̇b-i bendden farkı vasıta beytinin tekrar etmesidir. Kafiye düzeni aaxaxa...bb/ccxcxc...bb veya aaaaa...bb/cccc...bb/ddddd...bb şeklinde olabilir.²

Mecmû’a’da 2 tercî-i bend tespit edilmiştir. Birincisi şiiir 352. sırada bulunan Fuzûlî’ye ait tercî-i benddir. İkincisi 385. Sırada bulunan ve kime ait olduğu tespit edilemeyen şiiirdir.

¹ Bu konu için bkz: Yılmaz, 2018, s.155.

² Bu konu için bkz: Yılmaz, 2018, s.155.

1.2.11.Mesnevî

“Kelime anlamı ikişer ikişer olan mesnvi uzun konuların yazılması için en elverişli nazım şeklidir. Her beyti kendi arasında kafiyelidir (Yılmaz, 2018, s. 121).”

Mecmû'a'da mesnevi nazım şekli ile yazılmış 5 şiir tespit edilmiştir. Bu şiirler metindeki sırasıyla şunlardır: 216, 391, 417, 418, 693.

1.2.12. Kıt'a

“Matla beyti olmayan nazım şeklidir. Kafiye düzeni xa/ xa/ xa... şeklindedir. Beyit sayısı 2-10 beyit arasında değişir (Yılmaz, 2018, s. 127).”

Mecmû'a'da “kıt'a” başlığı ile yazılmış, şairi tespit edilemeyen altı şiir bulunmaktadır. Bu şiirler metindeki sırasıyla şunlardır: 144, 165, 166, 167, 212, 213.

165. sırada bulunan şiir “kıt'a-i murabba” başlığı ile yazılmıştır. Bu şiirin Kabûlî'ye ait beş beyitlik bir gazelin ilk iki beyti olduğu tespit edilmiş ve dipnot ile gösterilmiştir.

1.2.13. Ferd

Mecmû'a'da “ferd” nazım şekliyle kaydedilmiş 21 beyit bulunmaktadır. Üçüne “ferd” başlığı, birine de “müfred” başlığı verilmiştir. Bu başlıkla belirtilenler dışında “ferd” nazım şekliyle yazılan 6 şiirin şairi tespit edilmiştir. 15'inin ise şairi tespit edilememiştir. Bu nazım şekliyle yazılmış şairi tespit edilen ve edilemeyen şiirler, metinde verilen sıra numarası ile aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir:

Tablo 1.2. 8. *Mecmû'a*'da şairi tespit edilen ferdler

Şairin Mahlası	Sıra Numarası
Emrî	11
Medhî	379
Nev'î	381
Rahmî	383
Hızrî	544
Bâkî	545

Tablo 1.2. 9. *Mecmû'a*'da şairi tespit edilemeyen ferdler

Şiir Sıra Numarası	Şiir Sıra Numarası
11	543
125	667

162	680
164	684
185	700
204	701
378	702
380	

1.3. Tarihler

Mecmû'a'da iki tarih manzumesi bulunmaktadır. Bunlardan birincisi mürettibin Dâî başlığı ile kaydettiği, 13. sıradaki tarih kasidesidir. Mürettibin Dâî'ye ait gösterdiği bu kaside Mehmet Özmen tarafından hazırlanan *Ahmed-i Dâî Dîvânı*'nında bulunmamaktadır. Bu kasidenin aynı mahlası kullanan başka bir şaire ait olması muhtemeldir. Çünkü düşürülen tarih ile Ahmed-i Dâî'nin yaşadığı dönem birbirinden farklıdır. Bu kaside III. Mehmed'in Eğri Kalesi'ni fethi üzerine söylenmiş 29 beyitlik bir kasidedir. Şair olaya tamiyeli tarih düşürmüştür. Tarih beyti şu şekildedir:

Didi bir eksükli Dâî şâz olup târihîni

Aldı Egri al' asın sulân Mehemmed nîk-nâm

Sene 1005 (1596/1597)

Tarihlerden ikincisi "Tarih-i Alî Paa" başlıklı, 220. sıradaki üç beyitlik tarih kıt'asıdır. Mısır valisi Yusuf Ali Paa'nın İstanbul'a ağrılıp vezir-i azamlık görevi verilmesi (1012) üzerine düşürülen tam tarihtir. Tarih beyti şu şekildedir:

Çün oldı mâlik-i mülk şeh-i Ken'ân didüm târih

Olup Mıır vezîri kâm-kâr-ı kâm-yâb oldı

Sene 1012 (1600/1604)

1.4. Der-kenârlar

Mecmû'a'da der-kenâr olarak yazılan manzume sayısı 26'dır. Bunlardan 8'i gazeldir. Gazellerden ikisi Bâkî'ye (140, 541), biri Talıcalı Yahyâ'ya (14), biri Gelibolulu 'Âlî'ye (336) , biri Revânî'ye (678), biri Makâlî'ye (683) ve biri de 'Abdî Efendî'ye (705) aittir. Bir gazelin (427) airi tespit edilememiştir. Der-kenâr olarak bulunan 11 beyitten 7 tanesinin kime ait olduğu tespit edilememiştir. airi tespit edilen beyitler; 682. sıradaki 'Ulvî'ye, 379. sıradaki Medhî'ye, 381. sıradaki Nevî'ye ve 383. sıradaki ise Rahmî'ye aittir. Bunlar dıında ekli ve kime ait oldukları tespit edilemeyen beyitler hâlinde yazılmış 3 iir bulunmaktadır. Bunlar; 391. sıradaki iir üç beyit, 680. sıradaki iir iki beyit ve 693. sıradaki iir dört beyit

şeklindedir. Der-kenârlardan 1 tanesi “müfred” başlığı ile 2 tanesi “hem” başlığı ile kayıtlıdır. Çeviri yazılı metinde 197. sırada verilen der-kenârda ise üç tane lugaz bulunmaktadır. Der-kenâr şiirlerin varak ve şiir numaraları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1.4. 1. Der-kenârlarda bulunan manzumelerin varak ve şiir numaraları

Varak/ Şiir Numarası	Varak/ Şiir Numarası
7b/ 14	91b /391
27a / 125	99a / 427
29b / 140	127b/ 541
36a / 164	163b/ 678
44a / 185	164b / 680
46a / 197	165a / 682 -683- 684
47b /204	169a /693
76b / 336	172a / 700-701-702
87a / 379 – 380- 381	172b /705
87b / 383	

91b’de der-kenâr olarak yazılan “*Lafz-ı enbiyâ tenbîh maênâsına gelür.*” sözünün şiirlerle bir bağlantısının olmaması ve yazı şeklinin de farklı olması sebebiyle dipnotta gösterilmiş, metne dâhil edilmemiştir.

Çeviri yazı yapılırken şiirleri bölmek için der-kenârlar bazen şiirlerden önce bazen de sonra okunmuştur. 87a’da şiir diğer sayfaya geçtiği için önce, 165a’daki der-kenârlar ise şiiri bölmek için şiirin tamamlandığı 166a sayfasına yazılmıştır.

1.5. Mecmû’a’da Yer Alan Şiirlerin Şairlerin Dîvânlarında Bulunan Şiirleri ile Karşılaştırılması

1.5.1. Mecmû’a’da Olup Şairlerin Dîvânlarında Bulunmayan Şiirler

Mecmû’a’da bulunan şiirler transkribe edilirken şairlerin yayımlanmış dîvânları, yayımlanmamış yüksek lisans tezleri, doktora tezleri ve mecmû’alarda rastlanan şairlerin şiirlerini içeren makalelerdeki şiirler ile karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmalar sonucunda *Mecmû’a’da* yer alan bazı şiirlerin mahlası geçen şairlerle ilgili yukarıda söz edilen çalışmalarda bulunmadığı tespit edilmiş ve bu şiirler dipnot ile gösterilmiştir. Çalışmalarda bulunmayan şiirlerin, şairlerin gün yüzüne çıkmamış şiirleri olabileceği gibi, aynı mahlasa sahip başka şairler tarafından kaleme alınmış şiirler olması da muhtemeldir. Şairlerin çalışmalarda yer almayan şiirleri şunlardır:

“Kaside-i Dâ‘î” başlıklı 2 numaralı kaside, “Dâ‘î” başlıklı 13 numaralı tarih kasidesi ve 394 numaralı gazel Mehmet Özmen tarafından hazırlanan *Ahmed-i Dâ‘î Dîvânı*’nda bulunmamaktadır.

“Gazel-i Behiştî” başlıklı 25 numaralı gazel ile 198, 311 ve 323 numaralarda kayıtlı olan gazeller Yaşar Aydemir tarafından hazırlanan *Behiştî Dîvânı*’nda bulunmamaktadır.

“Gazel-i ‘Ulvî” başlığı ile 33, 184 ve 206 numaralarda kayıtlı olan gazeller ile 313 ve 497. sıradaki mahlasında ‘Ulvî’ye ait olduğu belirtilen gazeller ve “Gazel-i Sürurî Tahmis-i ‘Ulvî” başlığı ile 154 numarada kayıtlı tahmis İsmail Çetin tarafından hazırlanan “Derzi-zâde ‘Ulvî Hayatı- Edebî Şahsiyeti ve Divânı’nın Tenkitli Metni” adlı yayımlanmamış yüksek lisans tezinde bulunmamaktadır.

“Gazel-i Ümîdî” başlıklı 42. sıradaki gazel Muhammed Selvi tarafından hazırlanan “Ümîdî Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divânı” adlı yayımlanmamış yüksek lisans tezinde bulunmamaktadır.

“Gazel-i Vecdî” başlığı ile 53, 102, 148 ve 151 numarada kayıtlı olan gazeller ile “Vecdî” başlıklı 122. sıradaki gazel, 462, 506, 507, 509. sıralarda yer alan Vecdî mahlaslı gazeller ve 446 numaralı tesdis Sebahaddin Sarı tarafından hazırlanan “Vecdî Divanı Tenkitli Metin” adlı yayımlanmamış yüksek lisans tezinde bulunmamaktadır.

“Velehu Eyzân” başlıklı 63. sırada bulunan ve Rahmî’ye ait olduğu mahlas beytinden tespit edilen gazelin, sadece matla beyti Mustafa Erdoğan tarafından hazırlanan *Bursalı Rahmî ve Divânı* adlı çalışmada “Beyitler” başlığı altında bulunmakta, geriye kalan dört beyit *Dîvân*’da yer almamaktadır. Ayrıca “Velehu Eyzân” başlıklı 65, 67, 76 ve 92. sıralardaki gazeller ile 277. sıradaki Rahmî’ye ait gazel Mustafa Erdoğan tarafından hazırlanan *Dîvân*’da bulunmamaktadır.

Emrî’nin gazellerinin devamında “Velehu Eyzân” başlığı ile kayıtlı olan, ancak mahlas beyti bulunmayan 121. sıradaki gazel, “Gazel-i Emrî” başlığı ile yazılmış 136, 142, 169, 170, 171, 335, 422 numaralı gazeller ve “Gazel-i Emrî Ra’nâ Murassa Muhammes” başlıklı 155. sıradaki terkîb-i bend olduğu tespit edilen şiir ile 386. sıradaki tahmis Mehmet A. Yekta Saraç tarafından hazırlanan *Emrî Divânı*’nda bulunmamaktadır.

Fütûhî’nin şiirlerinden sonra gelen ve “Velehu Eyzân” başlığı ile Fütûhî’ye ait olduğu belirtilen 124. sıradaki gazelin mahlas beyti eksiktir. Dursun Ali Tokel tarafından hazırlanan *Fütûhî Divânı İnceleme-Metin- Sözlük* başlıklı yüksek lisans tezinde bulunmamaktadır.

“İsmetî” başlıklı 126. sıradaki, “Gazel-i ‘İsmetî” başlıklı 139 ve 510. sıradaki gazeller ile 450. sıradaki müseddes Haluk İpekten tarafından hazırlanan *İsmetî Divânı Edisyon Kritik* adlı çalışmada bulunmamaktadır.

“Velehu Eyzan” başlığı ile kayıtlı olan 134, 259 ve 332 numaralı Figânî’ye ait gazeller ile 439 numaralı tahmis Gülşen Çaylı Cankurt tarafından hazırlanan *Figânî Divânı Gramatikal İndeksi* adlı yüksek lisans tezinde bulunmamaktadır.

“Gazel-i Fuzûlî” başlığı ile kayıtlı olan 146 numaralı gazel Abdülbaki Gölpınarlı tarafından hazırlanan *Fuzûlî Divânı*’nda bulunmamaktadır.

“Müseddes-i Necâtî” başlığı ile kayıtlı 153 numaralı şiir Ali Nihad Tarlan tarafından hazırlanan *Necâtî Beg Divânı*’nda bulunmamaktadır.

“Gazel-i Meşâmî” başlığı ile 183. sıradaki gazel ve 388. sıradaki tahmis, divânı olmayan şairin mecmû’alarda tespit edilen şiirlerini bir araya getiren Emine Yeniterzi tarafından hazırlanan “*On Altıncı Yüzyılda Konyalı Bir Şair: Meşâmî*” başlıklı makalede bulunmamaktadır.

“Gazel-i İshâk” başlığı ile 217. sıradaki gazel Ali Yıldırım tarafından hazırlanan “İshâk Çelebî Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divânının Edisyon Kritiği” adlı yüksek lisans tezinde bulunmamaktadır.

“Vahdetî” başlığı ile 221. sıradaki gazel Yılmaz Öztürk tarafından hazırlanan “17. Yüzyıl Şairlerinden Dimetokalı Vahdetî’nin Divânı’nın Tenkitli Metni” adlı yüksek lisans tezinde bulunmamaktadır.

298. sıradaki Şemsî’ye ait gazel Mehmet Akkaya tarafından hazırlanan “Şemsî Paşa Divânı İnceleme-Metin-Edisyon Kritikli Metin” adlı doktora tezinde bulunmamaktadır.

356 ve 491. sıradaki Medhî’ye ait gazeller Nezihe Seyhan tarafından hazırlanan “Medhî Divânı İnceleme Transkripsiyonlu Metin” adlı doktora tezinde bulunmamaktadır.

357. sıradaki “Ahmed” mahlaslı gazel Ali Nihad Tarlan tarafından hazırlanan *Ahmed Paşa Divânı*’nında bulunmamaktadır.

390. sıradaki “Beyânî” mahlaslı tahmis Fatih Başpınar tarafından hazırlanan *Beyânî Divân İnceleme-Metin* adlı çalışmada bulunmamaktadır.

516. sıradaki “Nefî” mahlaslı gazel, Metin Akkuş tarafından hazırlanan *Nefî Divânı*’nda bulunmamaktadır.

529. sıradaki “Haverî” mahlaslı gazel, Berat Açıl tarafından hazırlanan *Haverî ve Divânçesi* adlı makalede bulunmamaktadır.

541. sıradaki “Bâkî Efendi” başlığı ile der-kenâr olarak kayıtlı olan gazel Sabahattin Küçük tarafından hazırlanan *Bâkî Divânı*’nda bulunmamaktadır.

1.5.2. Karşılaştırılan Şiirlerdeki Ek, Kelime, Kelime Grubu, Mısra ve Beyit Farklılıkları

Divânların birden fazla nüshasının bulunması zaman zaman nüshalar arasında farkların oluşmasına sebep olmuştur. Bu farklılıklar kimi zaman ek farklılıkları, kimi zaman yazılışları farklı anlamları aynı kelimeler ya da tamamen birbirinden farklı kelimeler, kelime grupları olabilirken kimi zaman ise bir mısraın, beytin tamamen farklı olması şeklinde görülebilmektedir. Bu durum nüsha farkı olarak değerlendirilmektedir. Mecmû'alarda ise bu durumun mürettip hatalarından kaynaklanması muhtemeldir.

İncelediğimiz *Mecmû'a* ile daha önce çeşitli araştırmacılar tarafından transkripsiyonlu metinleri hazırlanmış metinler üzerinde karşılaştırma yapılmış ve bulunan şiirlerde nüsha farklılıklarıyla oldukça fazla karşılaşmıştır. Bu farklılıklar dipnot ile gösterilmiştir. *Mecmû'a*'da bu farklılıklara çok fazla örnek olduğu için burada sadece ikişer örnek verilecektir:

Ek kullanımı ile oluşan nüsha farklılıkları:

<i>Mecmû'a:</i>	Zülf-i 'anber- bârı gelmiş altına dâmen dutar	(121a/ 503. gazel)
<i>Divân:</i>	Zülf-i 'anber- bâr gelmiş altına dâmen dutar	(<i>Emrî Divânı</i> , 523. gazel)
<i>Mecmû'a:</i>	Terâzû-yı cân zenahdân diler dil-i bülbüli haddûñ	(122a/ 508. gazel)
<i>Divân:</i>	Terâzû-yı cân zenahdânun diler dil-i bülbüli haddûñ	(<i>'Ulvi Divânı</i> , 129. gazel)

Yazılışları farklı, anlamları aynı kelimelerin kullanılması ile oluşan nüsha farklılıkları:

<i>Mecmû'a:</i>	Temâşâ kııl ki dîvânınd[a] gülün h̃oş temâşâdur	(80b/ 352. tercî-i bend)
<i>Divân:</i>	Temâşâ kııl ki dîvânında verdin h̃oş temâşâdur	(<i>Fuzûlî Divânı</i> , tercî'-i bend)
<i>Mecmû'a:</i>	Dil-dâdelerün haqqına söz geçmedi aşlâ	(137b/ 584. gazel)
<i>Divân:</i>	Dil-dâdelerün haqqına söz geçmedi hergiz	(<i>Bâkî Divânı</i> , 278. gazel)

Birbirinden farklı kelimelerin kullanılması ile oluşan nüsha farklılıkları:

<i>Mecmû'a:</i>	Velî olmaz debistân-ı şenânun̄ tıfl-ı nûranı	(2b /1. kaside)
<i>Divân:</i>	Velî olmaz debistân-ı şenânun̄ tıfl-ı nâ-dânı	(<i>Bâkî Divânı</i> , 5. kaside)
<i>Mecmû'a:</i>	Gezen merşiyye-h̃ânlar bülbülân-ı bağ-ı hayretdür	(76a/ 334. terkîb-i bend)
<i>Divân:</i>	Gezen merşiyye-h̃ânlar bülbülân-ı bağ-ı hasretdür	(<i>G. 'Âlî Divânı</i> , 9. şiir)

Kelime gruplarının farklı olmasından kaynaklanan nüsha farklılıkları:

- Mecmû'a:** Raķībā sen beni meydāna çekmek **kaşdın eylersen** (26a/118. gazel)
- Dîvân:** Raķībā sen bizi meydāna çekmek **kaşd iderseñ gel** (*Behiştî Divânı*, 470. şiir)
- Mecmû'a:** Çıkan olsun **dil-i mecrūh** peykān olmasın yā Rab (78a/ 342. gazel)
- Dîvân:** Çıkan olsun **dil-i pūr-ħun** peykān olmasın yā Rab (*Fuzûlî Divânı*, 24. gazel)

Mısra farklılığı ile oluşan nüsha farklılıkları:

- Mecmû'a:** Men' kılma onı hem ol şem' i bir pervāne dut (78b/ 344. gazel)
- Dîvân:** Dut ki kan etdim adālet eyle kanı kana tut (*Fuzûlî Divânı*, 41. gazel)
- Mecmû'a:** Göñül büstānına düşdi çü ' aks-i kāmēt-i cānān (81b/ 353. tahmis)
- Dîvân:** Harābāt ehliyem ben gāh ser-mest gehī hayrān (*Muhibbî Divânı*, 3544. şiir)

Beyit farklılığı ile oluşan nüsha farklılıkları:

- Mecmû'a:** Rāst yolu koyuben kec-rev olurlar cānā
Ser-i kūyuñ var iken gitse Ħicāza ' uşşāk (136b/ 579. gazel)
- Dîvân:** Merd iseñ dehr-i denī mekrine meftūn olma
Er odur kim vire bu pīre-zen-i dehre talāk (*Bākî Divânı*, 232. gazel)
- Mecmû'a:** ' Āşık-ı dīdār olur medhūş deryālar gibi
Ħāke eyler yüzini mefrūş deryālar gibi (119b/ 496. gazel)
- Dîvân:** Yiryüzünü eyledüm şanan ihāta dünyede
Kara toprağı ider āgūş deryālar gibi (*Haverî Divânçesi*, 42. gazel)

1.5.3. Karşılaştırılan Şiirlerde Tespit Edilen Mısra, Beyit, Bend Farklılıkları

Mecmû'a'daki şiirler, divânlarına ulaşılabilen şairlerin şiirleriyle karşılaştırıldığında nüshalar arasında mısra, beyit, bend farklılıklarının olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılıklar şairlerin divân nüshalarının fazla olmasından yahut mürettip hatalarından kaynaklanabileceği gibi, mürettib kaynaklı da olabilir. Tespit edilen farklı mısra sayısı 66'dır. Bu farklılıklar aşağıdaki tabloda şairin mahlası, şiir numarası ve farklı mısranın bulunduğu beyit numarası ile gösterilmiştir.

Tablo 1.5. 1. Karşılaştırılan şiirlerde mısra farklılıkları

Şairin Mahlası	Şiir Numarası / Farklı Mısra ¹
Emrî	9/2, 119/1, 120/4-5, 373/3, 401/4, 503/2-3,-4, 533/3
Haverî	15/2
Hüdâyî	17/3-4
'Ulvî	44/5, 57/5
Bâkî	59/4, 173/17, 194/1
Rahmî	62/4, 69/1, 71/2, 74/1, 75/5, 78/2-5, 82/2, 85/1, 370/3, 389/4, 400/2, 449/3
Kabûlî	100/4
Gelibolulu Alî	105/1, 445/4
Behiştî	118/1
Figânî	129/2, 133/2, 150/4, 174/17-4, 175/17-26, 284/1-4, 286/5, 303/3, 304/1, 306/2, 33/2
Hayâlî	192/2, 283/4, 431/4, 479/2
Hüdâyî	193/4
Medhî	244/3
Mesihî	260/2, 673/5
Muhibbî	293/1,
Nizâmî	296/2,
Ahmed Paşa	318/3, 674/4
Fuzûlî	352/4
Taşlıcalı Yahyâ	353/4,
Zâtî	425/3,
Selîkî	698/1-2-3
Behiştî	704/2

Mecmû'a'daki şiirler ile şairlerin divânları arasında yapılan karşılaştırma sonucunda tespit edilen beyit/bend farklılığı sayısı 29'dur. Bu farklılıklar aşağıdaki tabloda şairin mahlası, şiir numarası ve farklı beyit/bendin bulunduğu beyit/bend numarası ile gösterilmiştir

Tablo 1.5. 2. Karşılaştırılan şiirlerde beyit-bend farklılıkları

Şairin Mahlası	Şiir Numarası/ Farklı Beyit- Bent ²
Emrî	5/2-3, 266/4, 328/4, 533/5, 535/3
Taşlıcalı Yahyâ	14/4, 488/1-3, 489/1
Haverî	15/3-4, 496/1
Beligî	24/4

¹ "/" işaretinin öncesinde bulunan sayı şiir numarasını, sonrasında bulunan sayı ise farklılığın tespit edildiği beyit numarasını göstermektedir. Birden fazla farklılık tespit edilmişse beyit numaraları arasına "-" konularak gösterilmiştir. (örn: 9/2, 698/1-2-3).

² "/" işaretinin öncesinde bulunan sayı şiir numarasını, sonrasında bulunan sayı ise farklılığın tespit edildiği beyit numarasını göstermektedir. Birden fazla farklılık tespit edilmişse beyit numaraları arasına "-" konularak gösterilmiştir (örn: 14/4, 15/3-4).

Zâtî	27/5
Rahmî	79/4, 87/4, 258/4
Figânî	133/4, 174/12, 285/3
Şem'î	299/5
Hayâlî	301/4
Şemsî	416/4
Necâtî	467/4-5
Revânî	495/1
Selîkî	698/4-5

1.5.4. Beyit Sıralaması Dîvânlardan Farklı Olan Şiirler

Mecmû'a ile dîvânlar karşılaştırıldığında bazı şiirlerde beyit sıralamasının farklı olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılığın sebebi bazı şiirlerin eksik kaydedilmesinden kaynaklanabileceği gibi mürettibin tercihi de olabilir. Beyit sıralaması dîvânlardan farklı olan şiirler aşağıdaki tabloda şiir numaraları ve şairleri ile gösterilmiştir.

Tablo 1.5. 3. Beyit sıralaması şairlerin divânlarından farklı olan şiir numaraları ve şairleri

Şairin Mahlası	Beyit Sıralaması Farklı Olan Şiir Numarası
Rahmî	22, 65, 70, 71, 75, 77, 79, 92,
Fuzûlî	214, 351,
Necâtî	116, 467,
Bâkî	1, 48, 59, 173, 174, 561, 677,
Emrî	5,
Figânî	284

1.5.5. *Mecmû'a*'ya Eksik/Fazla Kaydedilmiş Şiirler

Mecmû'a'da yer alan şiirlerden bazıları eksik kaydedilmiştir. Eksik olan kısımlar için bazen boşluk bırakılmış ancak doldurulmamıştır. Çoğu şiirde ise şiirin eksik olduğunu belirten bir işaret yoktur. Dönemin bir özelliği mi yoksa mürettibin düzenleme zevki mi bilinmez gazellerin çoğu beş beyit şeklinde kaydedilmiştir. Bu sebeple eksikliklerin çoğunluğu gazel nazım şeklindedir. Şiirleri mukayese ederken şairlere ait dîvânların bütün nüshalarını göremediğimiz için bu farklılıkların başka nüshalarda da olması muhtemeldir. Eksiklik tespit edilen toplam şiir sayısı 102'dir. Eksik olan şiirler ve eksiklik/fazlalık olan mısra, beyit, bent numaraları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1. 5. 4. Mecmû'a'da eksik/fazla kaydedilmiş şiirler ve eksiklik/fazlalık yönleri

Şairin Mahlası	Şiir Numarası	Eksiklik Yönü ¹	Fazlalık Yönü
Taşlıcalı Yahyâ	14/117/187/488/	2b/1b/3b/2b	
Sultan Selim Han	20	1b	
Bâkî	48/246/247/463/498/547/553/5 57/561/563/565/568/572/573/5 78/584/586/591/593/597/603/6 04/607/613/616/625/626/631/6 33/635/640/641/647/648/650/6 77/679/685/690/	2b/1b/1b/1b/1b/1b/1b/1b/2b/1 b/2b/1b/1b/2b/1b/2b/1b/1b/1b /1b/2b/2b/2b/2b/2b/2b/1b/ 1b/1b/2b/2b/3b/2b/19b/3b/1b/ 4b/	
'Ulvî	56	2b	
Rahmî	66/79/90/97/389/400	1b/1b/2b/3b/1bt/1b	
Behiştî	118	1b	
Fütûhî	123/124	4b/1b	
Emrî	4/137/401/530/533	2b/2b/3b/3b	(137) 2b
Fuzûlî	160/181/348/209	2b/2b/1b/2b	
Figânî	175/285/399	2b/1b/1b	
Hayâlî	96/177/192	1m/2b/2b/	
Zâtî	255/425/512	2b/2b/2b/	
Mesihî	260/534/673	2b/2b/1b	
Ahî	280/290	1b/1b/	
Nizâmî	296	3b/	
Muhibbî	297	3b	
Şem'î	299	2b	
Ahmed Paşa	318/469/674	1b/2b/2b	
Rahmî	400	1b/	
Necâtî	467/689	1b/2b	
Nev'î	493	2b	
'İsmetî	126	1b	
Semâ'î	392	4m	
Haverî	529	1m	
Medhî	244	1m	
Nâmî	387	1m	
Ravzî	393	1bt	
Fevrî	421	1m	
Vecdî	446	1m	
Fürûgî	218	1b,1m	
Gelibolulu 'Âlî	382	7bt	
Behiştî	118/198	1b	4b
Kabûlî	165	3b	
Nazmî	291	1b	
Beyânî	390	5m	

¹ "b" ile beyit, "m" ile mısra, "bt" ile bend kastedilmektedir.

1.6. *Mecmû'a*'da Tespit Edilen Âyetler, İslâmî Kaynaklı Sözler, Atasözleri ve Deyimler

Mecmû'a'daki bazı şiiirlerde şairler sözü kuvvetlendirmek için zaman zaman iktibas yoluyla âyet ve hadis gibi İslâmî kaynaklı sözlerden kimi zaman da atasözü ve deyimlerden yararlanmışlardır. Bu âyet ve islami kaynaklı sözler; bazen bir âyetin bir bölümü, bazen sure ismi bazen hadis olmaktadır. Bu sözler ve geçtikleri şiiirler şiiir ve beyit numaraları ile aşağıda gösterilmiştir.

Mecmû'a'da neredeyse her şiiirde deyim bulunmaktadır. Ancak deyimlere göre atasözleri sayıca azdır. Şairler az sözle çok şey anlatmak istediklerinde atasözlerinden faydalanmışlardır. Atasözleri ve deyimler aşağıda gösterilmiştir.

1.6.1. Âyetler

El-bâkıyâtü's-şalîhât: *Kur'ân-ı Kerim*'de salih amellerden bahseden âyetlerde geçen bir ifadedir. "Kalıcı olan iyi işler" manasına gelmektedir. *Mecmû'a*'da bir şiiirde tespit edilmiştir:

Ey Mesîhî ğirre olma bu 'arūs-ı 'âleme

Fânîyi terk eyle kim *el-bâkıyâtü's-şalîhât* (Mesîhî 676/5)

Enbatallâhu nebâten ḥasenen: *Mecmû'a*'da Ali İmrân suresi 3/37. âyetinin bir bölümünün yer aldığı bir beyit bulunmaktadır. Bu bölüm "*Onun yetiştirdiği güzel bir bitki*" manasına gelmektedir:

Enbatallâhu nebâten ḥasenen yazdı gönül ḥaṭṭuñ

Ḥaṭṭ-ı yâḳût ile ser-çeşme-i ḥayvân üzre (Rahmî 258/3)

Taḥṭühe'l-enhâr - ḥazihi'l-cennât: Bir beyitte iki ayrı âyetden bölümler alınmıştır. "Taḥṭühe'l-enhâr", "*altlarında ırmaklar*" manasına gelmektedir ve Hac suresi 22/14. âyetten bir bölümdür. "Ḥazihi'l-cennât", "*cennetler bunlardır*" manasına gelmektedir ve Zümer suresi 39/37. âyetten bir bölümdür:

Ḳamârî *taḥṭühe'l-enhâr* okur gülzâr vaşfında

'Anâ dil *ḥazihi'l-cennât* okur gülzâr şânında (Fuzûlî 352/4-2)

İlâ-yevmi'l-ḳıyâm: "*Kıyamete kadar*" manasına gelmektedir. *Kur'ân-ı Kerim*'de birçok âyette de (*Al-i İmrân suresi 3/55, Nisâ suresi 4/87, Maide suresi 5/14-64, Enâm suresi 6/12, Arâf suresi 7/167*) geçmektedir. *Mecmû'a*'da bir şiiirde tespit edilmiştir:

Eyleye Mevlâ müyesser dağı hem niçe fütüh

Nesli olsun ber-devâm anuñ *ilâ-yevmi'l-kıyâm*

(Dâ'î 13/22)

İnnâ ileyhi râci'ün: *Kur'ân-ı Kerim*'de Bakara suresi 2/156. âyette geçmektedir. "Yine O'na döneceğiz." manasındadır. *Mecmû'a*'da bir şiirde geçtiği tespit edilmiştir:

Bu Figânî çeşm-i hun-rîzi belâ-âmîz iken

Eyledi teslîm-i rûh *innâ ileyhi râci'ün*

(Figânî 130/5)

İnnâ lehu naħn şâdikūn: *Kur'ân-ı Kerim*'de Neml suresi 27/49. âyetten bir bölümdür. "Biz gerçekten doğrulardanız." manasına gelir. *Mecmû'a*'da bir şiirde geçmektedir.

‘ Āşık-ı şâdik benem ‘ işkuñ yolunda râstî

Şıdk-ı da‘ vâya delîl *innâ lehu naħn şâdikūn*

(Figânî 130/4)

Kâbe kavseyn: "İki yay uzunluğu kadar" manasına gelmektedir ve Necm suresi 53/9. âyetten bir bölümdür.

Bağup ayru yâre irmedüñse *Kâbe Kavseyne*

Var ey Cibrîl-i ‘ aqlum dağı yabanda uçarsın sen

(Hayâlî 431/4)

Keyfe yuħyi'l-arz ba‘ de mevtiḥâ: "Ölümünden sonra yeri nasıl diriltiyor." manasına gelmektedir ve Rum suresi 30/50. âyetten bir bölümdür. *Mecmû'a*'da iki beyitte geçmektedir:

Nev-bahâr irişdi vü gitdi şitâ

Keyfe yuħyi'l-arz ba‘ de mevtiḥâ

(Bâkî 465/1)

Zemîne *keyfe yuħyi'l-arz* yazmış ḥâme-i sebze

Nazar kıll kim bu hem âşâr-ı rahmetden bir âyetdür

(Fuzûlî 352/2-2)

Kün fe-kān: “Ol (dedi)! Hemen oldu.” manasına gelmektedir ve *Kur’ân-ı Kerim*’de yedi surede sekiz ayette (*Bakara suresi 2/117, Al-i İmrân 3/47-59, Enam suresi 6/73, Nahl suresi 16/40, Meryem suresi 19/35, Fatır suresi 35/19, Yâsin suresi 36/82, Mümin suresi 40/68*) geçmektedir. *Mecmû’a*’da iki şiirde geçmektedir:

Cemâlûn manzarın meşhûde çeşm-i ‘aql [u] cân bulduk

Vişâlûn görmeden maşşûd-ı kândan ***kün fe-kān*** bulduk (Fevrî 366/1)

Ṭutdı cihānı pertev-i hüsnün güneş gibi

Ṭoldı şadā-yı ‘ışk ile kâh-ı ***kün fe-kān*** (Bâkî 679/3)

Len tenālû’l-birre ḥatta tünfîku(n) / Küllün ledeynā muḥzarun: “Len tenālû’l-birre ḥatta tünfîku(n)” ifadesi *Kur’ân-ı Kerim*’de Al-i İmrân suresi 3/92. âyette geçmektedir. “Allah için harcaıncaya kadar asla iyiliğe eremezsiniz” manasındadır. “Küllün ledeynā muḥzarun” ifadesi de *Kur’ân-ı Kerim*’de Yâsin suresi 36/32. âyetten bir bölümdür. Bu iki ifade de *Mecmû’a*’da bir şiirde geçmektedir:

Len tenālû’l-birre ḥatta tünfîku dirseñ revān

Baş ü cân terk idelüm ***küllün ledeynā muḥzarun*** (Figânî 130/3)

Nūr-‘alā-nūr / nūrun ‘alā nūr : *Kur’ân-ı Kerim*’de Nūr suresi 24/35. âyette geçen ifade “nur üstüne nur” manasındadır. *Mecmû’a*’da iki şiirde geçmektedir:

Giymek için ‘ırk-ı a‘ dāyı gerek seyf-i du‘ ā

Olur ihlāş ile ol ***nūr-‘alā-nūr*** ey hümām (Dâ‘î 13/18)

Ayağūn toprağıdur nūr-ı dīdem

Cemâlûn şem‘-i ḥod ***nūrun ‘alā nūr*** (Celâlî 362/4)

Nūn ve’l-ḳalem: Kalem suresi 38/1. âyette geçmektedir. “Nun ve kaleme (andolsun)” manasındadır. *Mecmû’a*’da bir beyitte geçmektedir:

Midhat-ı tîguñ şehâ lâ-seyfe illâ Zülfiķâr

Vaşf-ı şân-ı tîr ü kavşün âyet-i **Nûn ve'l-ķalem** (Figânî 175/9)

Nahnü ķasemnâ: Zuhruf suresi 43/32. âyette geçen ifade “*Biz taksim ettik.*” manasına gelmektedir. *Mecmû'a*'da bir şiirde geçmektedir:

Ezel **nahnü ķasemnâ**da yazanlar şuglın insânuñ

Fürûģi[y]i cihân-seyyâhı bir âvâre yazmışlar (Fürûģî 326/5)

Sidretü'l-müntehâ: Necm suresi 53/14-15. âyetlerde geçmektedir. Hz. Peygamber'in Miraç'ta Cebrâ'il (a.s.) ile çıktığı son noktadır. “*Son ağaç*” manasına gelmektedir.¹ *Mecmû'a*'da bir şiirde bulunmaktadır:

Sidre ķaddın **müntehâ** medħ eyle ol servün diyü

Geldi hâtifden baña Zâtî bir âvâz-ı bülend (Zâtî 523/5)

Sübħâñellezî esrâ: *Kur'an-ı Kerim*'de İsrâ suresi 17/1. âyette geçen ifadedir. *Mecmû'a*'da bir şiirde geçmiştir:

Şol gönül kim şâm-ı ğamda derdüñi tenhâ çeker

‘Ayn-ı câna kuħl-i **sübħâñellezî esrâ** çeker

‘**Usri yüsrâ:** *Mecmû'a*'da bir beyitte İnşirah suresi 94/5-6. âyetlere iktibas vardır. “*Zorluktan sonra kolaylık vardır.*” manasındadır:

Çü **ba'de'l-'usri yüsürü**dur gözün giryân olup ķalmaz

Güher-ğavvâş ğarķ-ı şiddet-i ‘ummân olup ķalmaz (Selîmî 309/1)

Ve's-şems ü ve'd-duħâ: *Kur'an-ı Kerim*'de Şems suresi 91/1. âyetidir. “*Güneşe ve onun aydınlığına and olsun.*” manasındadır. *Mecmû'a*'da bir şiirde geçmektedir:

¹ Bu madde için bkz: Mehmet Yılmaz. *Edebiyatımızda İslamî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*. İstanbul: Enderun Kitabevi, 1992.

Virmiş ‘ izâr-ı yâra hâtt-ı şafâ-ı dil-küşâ

Yazmış ruhında sûre-i *ve’s-şems ü ve’d-duhâ*

Bulmuş cemâl-i revnâkı mâh-veş cilâ

Mir’ât-i hüsne şanma keder irişe dilâ

Nûr âyeti yazılsa hâtt-ı müşk-bâr ile

(Bâkî 441/6-2)

Yâ leyteni küntü türâb: *Kur’ân-ı Kerim*’de Nebe suresi 78/40. âyette geçmektedir. “*Ah keşke toprak olsaydım.*” manasına gelmektedir:¹

Çarh gördi ayağın altında hâk olmuş zemîn

Döndü reşkinden didi *yâ leyteni küntü türâb*

(Zâtî 512/4)

Yâ leyte kavmi ya’lemûn: *Kur’ân-ı Kerim*’de Yâsin suresi 36/26. âyette geçmektedir. “*Keşke kavmim bilseydi.*” manasına gelmektedir. *Mecmû’a*’da bir şiirde bulunmaktadır:

Sâkin olaldan maħalleñde raķib-i nâ-sezâ

Reşk idüpdür cân ü dil *yâ leyte kavmi ya’lemûn*

(Figânî 130/2)

Bismillâhirrahmanirrahim / İnnallâhu ve melâ’iketehu yusellune ‘ale’n-nebî yâ eyyühellezine âmenü sallü ‘aleyhi ve sellimü teslimâ: *Kur’ân-ı Kerim*’de Ahzab suresi 33/43 âyetidir. “*Rahman ve rahim olan Allah’ın adıyla. Kuşkusuz Allah ve melekleri Nebi’ye salat ederler. Ey iman edenler! Siz de O’na salat edin. Tam bir bağlılıkla salat edin.*” manasındadır. İkinci *Mecmû’a* görünümünde olan kısma geçiş sayfasında (128a) kayıtlıdır.

Şiirlerde ismi geçen sure isimleri ise şunlardır: Sûre-i Kevser (4 defa), Sûre-i Rahman (1 defa), Sûre-i Leyl (1 defa).

1.6.2. İslâmî Kaynaklı Sözcükler

Hüve’l-Ĥayyu Hüve’l-Bâki: “*O (Allah) diridir, O ölümsüzdür.*” manasındadır. Allah’tan başka herkesin ölümlü olduğunu anlatmak için kullanılan bir sözdür. *Mecmû’a*’da bir şiirde geçtiği tespit edilmiştir:

¹ Bu madde için bkz. Yılmaz, 1992.

Periřān olmadın dil defterinüñ köhne evrākı

Kesil sen halk-ı ‘ālemden gel ey cān iste Hıllākı

Ser-ā-ser mülküñ olmuş dut Muhibbī cümle āfākı

Cihān fānīdür ey Yahyā **Hüve’l-Hayyu Hüve’l-Bğki**

Değişmem atlas-ı çarha benüm bir köhne şalum var (Muhibbî 353/5-4)

Lâ-seyfe illâ Zülfikâr: “Lâ-fetâ illâ Alî lâ-seyf illâ Zülfikâr (Ali’den başka yiğit, Zülfikâr’dan keskin kılıç yokdur.)” sözünün ikinci kısmıdır. Hadis olduğu söylenen fakat sahih hadis kitaplarında bulunmayan sözdür.¹ *Mecmû’a*’da bir şiirde bulunmaktadır:

Midhat-ı tîguñ şehā **lâ-seyfe illâ Zülfikâr**

Vaşf-ı şān-ı tîr ü kavşün āyet-i Nün ve’l-kalem (Figânî 175/9)

Men ‘aref: “Men arefe nefsehu fekad arefe rabbehu (kendini bilen Rabbini bilir)” sözünün ilk kısmıdır. Bu sözün hadis olduğu söylenmektedir ancak sahih hadis kaynaklarında bulunmamaktadır. *Mecmû’a*’da iki şiirde geçmektedir:

Nokşān niçe olup nefesüñi gel itme telef

Men ‘aref sırrını bil şöhet-i ‘irfāna çalış (Kulûbî 222/2)

‘İlm ‘irfān kaçd idüp kılduğ sefer ol zilletden

Cümle eşyā **men-‘aref** dir añladuğ emvātđan

Çün ziyāde kalbimüz şāf eyleduğ mir’ātđen

Deyr-i ‘ālemden çeküp el yüz çevirduğ Lātđan

Hikmeti Loğmandan aldúğ derdler dermānuyuz

Tekyegāh-ı ‘ālemün bir iki gün mihmānuyuz (Kulûbî 233/3-2)

Bu sözler dışında *Mecmû’a*’da “bi-hamdillâh, hamdilillâh, Allâh, Hudâ, Billâh, Halîlullâh, Bismillâh, Resûlullâh vb.” ifadeleri de yer almaktadır.

¹ Bu madde için bkz: Yılmaz, 1992.

1.6.3. Atasözleri

Derler ki söz güherdir.

Dua belayı def eder.

Fırsatı ganimet bilmek. Fırsat ganimettir.

Fıkr ile söyle her sözü yabana söyleme.

Hayy kişiyi ehl-i seha eyler. Gedayı aleme sultan sultanı geda eyler.

Her kışın bir baharı vardır.

Her sevincin ardından bir hüznün vardır (her bir şadinin ardınca var bir gam).

Gönülden gönüle yol vardır.

Göz görür gönül sever.

Kılıcın keskin atın yüğrük olsun.

Kişi kişiye ettiğini bulur.

Kusursuz dost isteyen dostsuz kalır (yarsuz kalır cihanda aybsuz yar isteyen).

Konmak olmaz ihman mihman üstüne.

Meyve veren ağaç taşlanır (atalar taşı elbette dıraht-I mive-dar üzre).

Mühür bulunur Süleyman bulunmaz.

It ürür kervan yürür.

Sahil denizin derdini bilmez.

Sabr edince bitmeyem iş yoktur.

Sehab içre güneş pinhan olup kalmaz.

Son pişmanlık fayda etmez (son peşiman assı itmez).

Tuz ekmek hakkını bilmeyen kör olur (tuz ekmek hakkı).

Yar yıkıldığı gün tozar.

1.6.4. Deyimler

Ab-ı hayat içmek, adam gibi, ağzından düşmemek, ağız kulaklarına varmak (ağzını kulağına iletmek), akli başından gitmek, aklını almak, arz etmek, aşka düşmek, ayağına yüz sürmek, ayağa salmak, ayak basmak, ayak çakmak, ayan olmak.

Bağrını delmek, başa çıkmak, başa iletmek, baş eğmek, baş vermek, başına talih kuşu konmak, başını alıp gitmek, başum (alın) yazısı, başını ele almak, başını ortaya koymak, başına gün doğmak, baştan çıkmak, baştan aşmak, beli bükülmek, bilmezlikten gelmek (bilür bilmezlenür), boyun eğmek.

Can u gönülden yapmak, can vermek (mürdeler ihya eder), canı çıkmak, canını kurban etmek, canı (kalbi) ağzına gelmek, can kulağı, cihanı tutmak, ciğer kanı kaynatmak (ciğerini yakmak).

Dilden dile düşmek (diline düşmek), diş bilemek.

Ecel peymanesin (şerbetini) içmek, el çekmek, elden düşmek, elden gitmek, el üstünde tutmak, el vermek, eşiğine yüz sürmek (izinin tozuna yüz sürmek).

Feda olsun!

Gam yememek, göğe merdiven dayamak, göğüs germek, gönlü düşmek, (hatır) gönül yapmak, gönül yıkmak (kırmak), gönül almak, gönül vermek, göz değmek, göz süzmek, gözden çıkarmak, gözden kaybolmak, gözden irak olmak, gözleri aydın, gözü kalmak, gözü yolda kalmak, gözünü toprak doldursun (doyursun), göz ucuyla bakmak (süzmek).

Hak ile yeksan olmak, helak etmek, hiçe çıkmak.

Intikam almak, işi başa iletmek.

Kadem basmak, kadir bilmek, kağan arslana dönmek, kanına girmek, kana boyamak, kan ağlamak, kan çekmek, kan dökmek, kan tutmak, kan yutmak, kanını yerde koymamak, karanlıkta göz kırmak, kendini (nefsini) bilmek, kılı kırk yarmak, koluna kuvvet.

Laf çarpmak.

Meydan almak, murada (muradına) ermek, muzaffer olmak.

Ruhunu teslim etmek.

Set çekmek, sineye çekmek, söz açmak, sözünden dönmek.

Şehadet şerbetini içmek.

Taşra kalmak, taş taş üstünde bırakmamak, terk-i dünya etmek, tesir etmek.

Ümidini kesmek, üstüne titremek.

Yazuğu (vebali) boynuna, yere vurmak, yele vermek, yoluna can vermek, (yoluna) feda olmak, yüz tutmak, yüze gelmek, (ayağına/eşiğine) yüz sürmek, yüz döndürmek, yüz çevirmek, yüzün ağ (ak) olsun, yüzüne gülmek, yüzü kızarmak.

Zuhur etmek.

1.7. Mürettib ve Şiir Zevki Hakkında Düşünceler

Mürettibin şiir zevki hakkında kesin bir şey söylemek oldukça zordur. Ancak *Mecmû'a*'da aşk konulu gazellerin yoğunlukta olduğunu söylemek mümkündür. Nitekim *Mecmû'a*'da tasavvufî, dinî konulu gazeller, padişahlara ve paşalara yazılmış kasideler, Kербela olayını anlatan mersiye, lugaz, tarih manzumeleri vb. gibi konularda ve farklı nazım şekilleriyle yazılmış çok sayıda şiir bulunması mürettibin konu, nazım şekli ve tür seçmediğini ve bütün nazım şekilleri ve türleri ile ilgilendiğini kanaatini uyandırmaktadır.

Mecmû'a'da karşılaştırılan şiirlerde fazlaca nüsha farkı bulunmaktadır. Bu durumu mürettibin şiirleri doğrudan şairlerinden ya da yazılı bir kaynaktan değil duyarak ve duyduğu gibi yazmasından kaynaklanmış olması şeklinde yorumlamak mümkündür.

Mecmû'a'da yer alan şairlerin şiir sayılarına bakıldığında mürettibin çok fazla ilgi duyduğu ve etkilendiği şairlerin olduğunu söylemek mümkündür. Bu şairlerden öne çıkanlar; Bâkî, Rahmî, Fûrûgî, Fuzûlî ve Kulûbî'dir. *Mecmû'a*'da sadece divân sahibi olan ve bilinen şairlerin yanında divân sahibi olmayan, adı duyulmamış şairlere de yer verilmiş olması ve *Mecmû'a*'nın geniş içeriğine ve hacmine bakıldığında mürettibin şiirle ilgilenilen bir ortamda yaşadığı sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Mürettib kimi şiirlerde belirtilen düşünceyi beğendiğini göstermek için "sah"¹ çekmiştir.

---

¹ Şah çekmek" olarak kullanılan bu ifade sözlükte "yazının doğru olduğunu tasdik etmek için üzerine "sah" (صح) yazmak." <http://www.lugatim.com/s/sah>.

2. BÖLÜM

2.1. Çeviri yazılı Metnin Kurulmasında İzlenen Yöntem

Çalışmaya konu olan 19 Hk 2211 numaralı *Mecmû'a* talik hat ile kaleme alınmış bir şiir mecmû'asıdır ve mürettibin yazısı genel olarak okunaklıdır. Ancak çeviri yazı yaparken *Mecmû'a*'da zaman zaman bazı problemlerle karşılaşmıştır. Problem olarak görülen ve düzeltilen bu noktalar, aynı zamanda "metni kurarken izlenen yöntem" başlığı altında da ele alınması gereken noktalar olduğu için *Mecmû'a*'da karşılaşılan problemler ile metni kurarken izlenen yöntemler tekrara düşmemek için aynı başlık altında ele alınmıştır. Bu yöntemler şöyle sıralanabilir:

1. Farklı şekillerde yazılabilen *kâyim/kâim*, *dayire/ dâ'ire* gibi sözcükler metinde genellikle "ى" harfi ile yazılmıştır. Farklı şekillerde yazılan bu sözcüklerin çeviri yazıda hemzeli şekilleri tercih edilmiştir. Bu kelimeler şöyle örneklendirebilir: *Dâyim/da'im*, *fâyık/fâ'ik*, *fayide/fâ'ide*, *mâyil/mâ'il*, *kâyil/kâ'il* vb.
2. Mürettip *Mecmû'a*'da "ح" ve "خ" harflerini genellikle karıştırmıştır. Bu harflerin bulunduğu sözcüklerin çeviriyazısı yapılırken doğru yazımları tercih edilmiştir.
3. Mürettip bazı kelimelerde aynı sesi veren harfleri birbirinin yerine kullanmıştır. "ص" yerine "س", "ذ" yerine "ز", "ت" yerine "ط" ya da tam tersi şekilde kullanmak gibi. "ب ve پ" harflerinde görülen ikilikler kelimenin aslına uygun olarak düzeltilmiştir.
4. Mürettip ikinci tekil şahısları bazen "ك" ile bazen de "ن" ile göstermiştir (536/3).
5. Mürettip "ejderha" sözcüğünü, "ecdeha", "eçderha", "ejderha" gibi farklı şekillerde yazmıştır. Bu sözcüklerin çeviriyazısı yapılırken metne bağlı kalınmıştır.
6. Mürettip "labial hı"ları çoğu sözcükte göstermemiştir. Çeviriyazıda "Farsça labial hı", "hı" şeklinde gösterilmiş ve Prof. Dr. F. Tulga Ocak'ın bu konudaki makalesi esas alınarak خواهش, خواه, خواب, خواه, خواجه, خوان, خورشيد, خود, خوش, hı^oāb, hı^oāh, hı^oāce, hı^oān, hı^our, hı^ourşid, hı^ood, hı^ooş, hı^oāhiş" şeklinde yazılmıştır.¹
7. Mürettip zaman zaman kelimelerin aslında olan "ي" harflerini yazmazken bazı tamlamalarda tamlama -i' sini göstermek için "ي" harfini kullanmıştır.
8. Mürettip kimi sözcüklerde yazılması gereken uzun ünlüleri (ي-و-) yazmamıştır. Kimi zaman kendisinden sonra gelen harfle birleşmeyen "و" harfini birleştirmiştir.

¹ Tulga Ocak (1997). Labial Hı'nın Çeviriyazıda Yazımı Sorunu. *Çağdaş Türk Edebiyatına Eleştirel Bir Bakış*, Nevin Önberk Armağanı, Ankara: 167-172.

9. Mürettip Arapça-Farsça kelimelere Türkçe ekler getirerek dilde sapma örneği göstermiştir (salus-lanma 524/4, mevc-lenmiş 348/2). Türkçe sözcük ile tamlama yapmıştır.

10. Mürettip bazı beyitlerde kelime ve ekleri eksik kaydetmiştir. Bu beyitler divânı bulunan bir şaire aitse şiirler karşılaştırılırken eksik kısım vezin göz önüne alınarak “[ ]” içinde gösterilmiş ve dipnotta açıklanmıştır.

11. *Mecmû’a*’nın büyük bir bölümünde şiirlere başlık verilmemiştir. Eğer mahlas beytinden şairin ismi tespit edilebilmişse “[ ]” içerisinde şairin mahlası başlık olarak verilmiştir. Mahlas bulunmayan şiirlerde ise divânlardan ve şairlerle ilgili yapılan çalışmalardan şairi tespit edilenler aynı yöntemle gösterilmiştir. Şairi tespit edilemeyen şiirlere “[???” şeklinde başlık verilmiştir.

12. Mürettip tarafından verilen başlıkların şiirdeki mahlas ile uyuşmadığı durumlarda başlık mahlas beytinde geçen isimle değiştirilmiş ve dipnotta bilgi verilmiştir.

13. *Mecmû’a*’da 384 mısra ve 19 beyitte vezin tutmadığı tespit edilmiş ve dipnotta gösterilmiştir.

14. Çeviri yazı yapılırken karşılaşılan bir problem mürettibin metni süslemek amacıyla yaptığı düşünülen, yazının her yerine koyduğu noktalardır. Bu noktalar kimi yerlerde okumayı oldukça zorlaştırmıştır. Böyle durumlarda doğru çevrilebilmesi için anlama en uygun sözcük tercih edilmiştir.

15. Metnin çeviriyazısı yapılırken *Mecmû’a* varaklarının numaralandırılmasında yanlışlık olduğu tespit edilmiş ve varaklar yeniden numaralandırılmıştır. Varak numaraları, “[ ]” içinde yazılmıştır.

16. Şiirlere, *Mecmû’a*’daki sıraya uyularak “der-kenâr”lar da dâhil olmak üzere sıra sayısı verilmiştir. Ancak, çeviri yazı yapılırken şiirleri bölmek için der-kenârlarda bulunan manzumeler kimi zaman sayfa başına, kimi zaman sayfa ortasına, kimi zaman sayfa sonuna yazılmıştır.

17. Şiirlerin vezinleri başlığın altında italik biçimde gösterilmiştir.

18. *Mecmû’a*’daki şiirler, şairlerin çeviri yazısı hazırlanmış şiirleri ile karşılaştırılırken yararlanılan kaynaklar kısaltma ile gösterilmiştir (BD: *Bâkî Divânı* gibi). *Mecmû’a* ise “M” harfi ile gösterilmiştir.

19. Şairlerin divânlarında bulunan şiirleri karşılaştırılmış ve farklılıklar dipnotta gösterilmiştir. Divânlarda olan *Mecmû’a*’da olmayan beyitler metne dâhil edilmemiş, şiirin divândaki beyit sayısı dipnotta gösterilmiştir. Şairlerin divânlarında bulunmayan şiirleri de dipnotta belirtilmiştir.

20. Metinde bulunması gereken ancak yazılmamış bağlaç olan “u-ü-vu-vü”, kaynaştırma “y”si ve “ı-i” gibi ifadeler “[ ]” içerisinde gösterilmiştir. Dipnotlarda açıklama yapılmamıştır.

21. Metinde okunamayan kelimeler eski harfli metnin fotoğrafından kopyalanarak mısradaki bulunduğu yere yapıştırılmıştır. Okunamayan bazı kelimeler “...” şeklinde gösterilmiştir. Okunuşundan emin olunamayan kelimelerin yanına “?” işareti konulmuştur: “derecesinde?”, “şerik?” gibi.

22. “Cevân/cüvân, ‘ışk/aşk, fedâ/fidâ, tamam/temâm, zamân/zemân” gibi iki farklı şekilde kullanılan sözcüklerin birinci şekilleri tercih edilmiştir.

23. *Mecmû’a*’da “âsmân/âsumân, âstân/asitân, âftâb/ âfitâb” gibi kelimelerin yazımında ikilik bulunmaktadır. Vezin dikkate alınarak bu kelimelerin yazılan ikinci şekilleri kullanılmıştır.

24. “Allâh” adı ile biten kelimeler bitişik yazılmıştır: “bihamdillâh, billâh, hamdilillâh” gibi.

25. Arapça, Farsça kelime ve eklerin imlasında büyük oranda İsmail Ünver’in “Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler” başlıklı makalesinde teklif edilen yazımlara uyulmuştur.¹ Ancak “-âsâ, -vâr, -veş” ekleri Ünver’in önerilerine uyulmayarak ayrı yazılmıştır.

26. *Mecmû’a*’da *Kur’ân-ı Kerim*’den yapılmış alıntılar dipnotta “sure adı numarası/ ayet numarası” şeklinde gösterilmiştir (Bakara suresi 2/156 gibi). Ayetlerin mealleri için “Açık Kur’ân <https://acikkuran.com/>” adlı web sitesi kullanılmıştır.

27. *Mecmû’a*’da yanlış yazıldığı tespit edilen sözcükler düzeltilmiştir. “Cüce, hoca: h^oâce”, “ifvet: iffet”, “şemle: şu’le” gibi.

28. Dipnotlarda karşılaştırma yapılan eserin kaynakçası verilmiştir. Manzumenin eserde bulunduğu sayfa numarası ve varsa beyit, mısra farklılığı belirtilmiştir (Aydemir, 2000, s. 214-216 gibi). Dipnotlarda uygulanan sistem şu şekildedir: farklı sözcük, sözcük grubu M varak numarası: sözcüğün, sözcük grubunun karşılatırılan eserde yer alan şekli, karşılatırılan eserin kısaltması ve sayfa numarası (altunda M172b: üstünde BED215 gibi).

29. Eski Anadolu Türkçesinin eklerde kullanılmış belirgin dil özellikleri korunmaya çalışılmıştır.

30. Metinde aşağıdaki çeviri yazı sistemi uygulanmıştır:

آ, ا	ā, a, e	ء	’	ث	ş
ح	h	خ	Ḥ	ذ	z
ص	ş	ض	z, ḍ	ط	ṭ
ظ	ẓ	ع	‘	غ	g
ق	q	ك	k, ñ	و	v, ū
ى	y, ı, î				

¹ İsmail Ünver (2008). Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 3/6, s. 1-46.

2.2. Mecmû'â'nın Nüsha Tavsifi

Çalışmamıza konu olan *Mecmû'a* Çorum Hasan Paşa Yazma Eserler Kütüphanesinde 19 Hk 2211 numarada "*Mecmû'a-i eş'âr/ Mecmû'a âşâr*" adıyla kayıtlıdır. *Mecmû'a*'nın katalog fişinden edinilen bilgilere göre kâğıt çeşidi ok yay filigranlı, yazı türü taliktir. Satır sayısı 17 olarak kaydedilmiştir ancak yapılan inceleme sonucunda bu bilginin bütün *Mecmû'a*'yı kapsamadığı anlaşılmaktadır. Nitekim satır sayısı değişkendir. *Mecmû'a* 194 x 125- 140 x 65 mm ölçülerindedir. *Mecmû'a*'da sayfalar kurşun kalemle numaralandırılmıştır. Yaprak sayısı 1b-174b olarak kayıtlıdır ancak bu numaralandırmanın hatalı olduğu tespit edilmiş ve tarafımızca yapılan numaralandırmada yaprak sayısı 1b-173b şeklinde kaydedilmiştir. Katalog fişinde *Mecmû'a*'nın, üzeri yeşil bez kaplı kahverengi meşin ciltli, sırtı kırmızı, formlarının dağınık, cildinin yıpranmış olduğu şeklinde bilgi verilmiştir. Katalog fişinin "içindekiler" bölümünde verilen şairlerin şiirleri *Mecmû'a*'da bulunmakla beraber *Mecmû'a*'da fişe kaydedilmeyen şairlerde bulunmaktadır. Katalog fişinde *Mecmû'a*'nın mürettibi ve tertip tarihi hakkında bilgi verilmemiştir. İncelememiz sonucu *Mecmû'a*'da yer alan şairlerin yaşadığı dönemler göz önüne alındığında eserin 17. yüzyılda tamamlandığı düşünülmektedir. *Mecmû'a*'nın 1a yaprağında yer alan "ãaóib-i in kitÀb HÀcì Òalil el nakkÀş" ibaresi mürettibin bu isim olduğunu düşündürmekte fakat yazı stiline farklı olması bu ismin *Mecmû'a*'ya başka biri tarafından eklendiğinin göstermektedir. Bu isimle beraber aynı hatla "duhul numarası 1201 (1786-1787)" şeklinde kaydedilen tarih de eserin sonunda yer alan tarihle uyuşmamaktadır. Nitekim *Mecmû'a*'nın 173a yaprağında yer alan "*zîhî gâzâ-yı Alî 1151*" ibaresi *Mecmû'a*'nın mürettibinin *Alî* isimli biri olabileceğini ve 1151 (1738-1739) tarihinde yani 18. yüzyılda tamamlanmış olabileceği ihtimalini de düşündürmektedir.

2.3. Çeviri Yazılı Metin

Bî-bekâdur cihân iy aḥbâb

Fetteḳullâhe yâ uli'l-elbâb¹

Lâ ilahe illallâh Muhammeden Resûlullâh

Şallallâhu te'âla 'aleyhi vesellem

Allâhümme şalli 'alâ Muḥammedini'l-nebiyyi ilâ ümmiyi

Ve 'ala âlihi ve şaḥbihi ve sellim

Kemâlî

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

Nazar kııl 'ayn-ı 'ibret ile cemi' evrâḳ eşcâra

Ki her yapraḳ lisân olmuş Ḥudâ birdir ider iḳrâr

Bu 'ülvî saḳlı maşnu'ât bu dürlü dürlü maḥlûḳât

Ḥuda birligine şâhid iderler her biri ezḳâr

Duḥul numrosu sene 1122

Ay numrosu 282

Şaḥib-i in kitâb Ḥâcî Ḥalîl el-naḳḳâş gufire lehû²

¹ Talak 65/10. "Saḡduyu sahipleri o halde Allah'tan korkun."

² Bu kaydın kitap sahibine ait olduḡu düşünülse de esere sonradan eklendiḡi görölmektedir. Eser el deḡiştirdi ise eḡer bu isim ikinci kişiye ait olabilir.

Kaşide-i Bâkî¹ 2 Sellemehullâh

[1b]

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Bi-ḥamdillâh şeref buldı yine mülk-i Süleymânî
Cülûs itdi sa'âdet tahtına İskender-i şânî
- 2 Toğup gün gibi zerrîn tâc ile burc-ı sa'âdetten
Yitişdi şarḡdan ğarba ziyâ-yı 'adl-i sulṭânî³
- 3 Beşâretler zemîne rûzgâruñ⁴ gözleri aydın
Cihânı rûşen itdi pertev-i envâr-ı Yezdânî
- 4 Peri gözden nihân olmaḡ ne mümkündür zamânında
Cihânı şöyle nûrânî kılpdur rûy-ı raḡşânî
- 5 Metâ'-ı ma'rifet geldi revâcın bulduğı demler
Zer-efşân eylesün bülbüller⁵ evrâḡ-ı gülistânı
- 6 Biraz uyḡu yüzün görsün felekde dîde-i encüm
Ki çeşm-i baḡt-ı bî-dârı yiter dehrüñ nigeḡ-bânı
- 7 Ḥudâvend-i cihân sulṭân-ı 'âdil şâh-ı deryâ-dil
Ser-efrâz u serîr-efrûz-ı [tâc u]¹ taḡt-ı sulṭânî

¹ *Mecmû'a*'da bulunan Bâkî'ye ait şiirler transkribe edilirken nüsha karşılaştırmaları için Sabahattin Küçük tarafından hazırlanan *Bâkî Divânı* kullanılmıştır (Sabahattin Küçük, (1984). *Bâkî Divânı Tenkitli Basım*, Ankara: TDK Yayınları).

² Küçük, 1984, s.16-19.

³ 'adl-i sulṭânî M1b: 'adl u iḡsâmı BD16.

⁴ rûzgâruñ M1b: âsmânuñ BD16.

⁵ bülbüller M1b: nergisler BD17.

- 8 Penāh-ı dīn ü devlet pādişāh-ı āsumān-rif¹ āt
Cenāb-ı Şeh Selīm ibni² Süleymān Hān-ı ‘Osmānī
- 9 Şehensāh-ı hümāyūn ṭālī³ ü ferḥunde-ṭal⁴ atdur
Cihān-ı salṭanatda ol sa⁵ ādet taḥtınıñ ḥānı
- 10 Elinde Ḥāzret-i Dāvūduñ āhendür ki mūm oldı
Ziyā-baḥş olsa āfāka n’ola şemşīr-i bürrānı
- [2a]
- 11 Şu gibi nār-ı ḳahrından erir bir demde Rūyin-ten
Ṭoḳunsa şu⁶ le-i şemşīri nerm eyler Nerīmānı
- 12 İner Seyf āyeti gibi ser-i a⁶ dāya şemşīri
Ḥādīş-i tiğ-i pūlādı[n]³ nice şerḥ ide Kirmānī
- 13 Alevlerdür⁴ duḥān içre görünür tiğler gūyā
Ne dem gerd-i sipāhı⁵ rezm-gāhı ḳılsa zūlmānı
- 14 İderler reh-nümālıḳlar ‘adem mülkine a⁶ dāya
Ġuzātuñ ellerinde nīzeler şem⁶ -i şebistānī
- 15 Müşelleş gösterür elde temāşā eyleseñ dā’im⁶
Meger kim pāre-i elmāsdur cām-ı dirāḥşānı

¹ (-) M: [tāc u] BD17.

² ibni BD17: bin M1b.

³ pūlādı[n] BD17: pūlādı M2a.

⁴ alevlerdür: ‘ulüvlerdür M2a; ‘alevlerdür BD17.

⁵ sipāhı M2a: siyāhı BD17.

⁶ elde temāşā eyleseñ dā’im M2a: dāyim temāşā eyleseñ elde BD17.

16 Hudāvendā sen ol çāpük-süvār-ı mülk [ü] devletsin
[Se]mend-i¹ himmetüñ evvel қademde aldı meydānı

17 Semender-veş semendüñ yanar od içre atar kendin
Şu gibi aқıdır degse semendüñ na¹ l ü² sindānı

18 Felekler farkına başdı қadem devründe fażl ehli
Ol ihsānı gül-i nesrine қılmaz ebr-i nisānı³

19 Seḫā resminde ḫaddinden tecāvüz eylemez deryā
Kef-i cūduñ taşırғatmaz kerem vaқtinde ‘ummānı

20 Perīşān itmedi devründe hergiz kimse[y]i kimse
Meger meclisde yārān-ı şafa gül-berg-i ḫandānı

21 Қafādār oldılar şīr ü peleng āhūya şahrāda
İderler şol қadar şimdi ri‘āyet ḫaққ-ı cīrānı

22 Felek ğırbāl ile zer buldı dirler ḫāk-i rāhuñda
Miyān-ı hālede seyr eyleyenler māh-ı tābānı

[2b]

23 Aña her ğuşeden bir ta‘ne taşın қondururlardı
Niğñünle mu‘ārız görseler mühr-i Süleymānı

¹ [se]mend-i M2a: ki raḫş-ı BD17.

² semendüñ na¹ l ü M2a: şirār-ı na¹ li BD17.

³ *Bākī Dīvānı*’nda bulunan 18. beytin ikinci mısraı ile 19. beytin birinci mısraı *Mecmū‘a*’da alınmamıştır. 18. beytin birinci mısraı ile 19. beytin ikinci mısraı bir beyit yapılmıştır.

- 24 Şabā gibi güzār itdüm seher gül-zār-ı medhūñde
Bu ebyātı terennüm kıldı bir murğ-ı h̄'oş-elhāñı
- 25 Nihāl-i h̄'oş hırāmuñdur cihān gül-zārınuñ bānı
Müsellemdür saña āyīn ü üslüb-ı cihān-bāñı
- 26 Cününün gördiler cūlar nihāl-i sīm-simāña
Gümüñ zencīr ile bend itdiler serv-i hırāmanı
- 27 Gedā-yı āsitānuñ āsumāna ser-fürū kılmaz
Begenmez hāşılı kem-ter kuluñ eyvān-ı Keyvānı
- 28 Şenā-h̄'ānuñ olurdu mäh-ı Ken' ān tal' atüñ görse
Saña Yūsuf diyeydi iller āña Yūsuf-ı şāñı
- 29 Getür cām-ı sürūr-encāmı ey sāķı yiter çekdük
Cefā-yı devr-i gerdünü belā-yı çarh-ı gerdānı
- 30 Benem ol ' āşık-ı şūrīde kim tırmaz revān eyler
Dilinden āb-ı hayvānı gözinden dürr-i gālṭanı
- 31 Zuhūr itdi Zahrūñ sırrı ṭab' -ı nükte-dānumda
Aķıtdı kendüye nazm-ı revān-ı naḥs-ı Selmānı¹
- 32 Belāğat kūsın urdum Hüsrevāne heft kişverde
Süḥan menşūrına çekdüm bugün ṭuğra-yı Hāķāñı

¹ nazm-ı revān-ı naḥs-ı Selmānı M2b: şı' rüm revān-ı pāk-i Selmānı BD19.

- 33 Egerçi p̄ir-i dānādur gönül fenn-i belāgatda
Velī olmaz debistān-ı şenānuñ tıfl-ı nūrānı¹
- 34 Nişār-ı şāha lāyık mümkün olsa bir güher bulmaq
Kazardum t̄iše-i endiše birle kān-ı imkānı
- [3a]
- 35 Du‘ ā-yı devlet-i şāh-ı cihāna başla ey Bāķī
Hudā pāyende kılsun t̄ac u taht-ı zıll-i Yezdānı
- 36 Zümürriid tahtına geçdikçe² şāh-ı leşker-i encüm
Cihānı efser-i zerrin ile kıldukça nūrānı
- 37 Ser-efrāz ol serir-i salṭanatda gün gibi dā’im
Münevver kılsun iķbālün bu nüh firūze eyvānı
- 38 Žiyā-baḥş ol rikābuñ şu‘ lesinden mäh u ḥurşide
Semend-i baḥtuñ itsün ‘arşa-i ‘ālemde cevlan

---

¹ nūrānı M2b: nā-dānı BD19.

² geçdükçe M3a: çıkdukça BD19.

Kaşide-i Dâ'î^{1 2}

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1 Bi-ḥamdillāh şeref buldı ḳudūm-ı şāh ile dünyā

Sürūr u şevḳ ile ṭoldı bugün dünyā vü mā-fihā

2 İrişdi pîr-i Ken'āna şanasın Ḥazret-i Yūsuf

Açıldı dīde-i ümîz ṭolup envār ile azvā

3 Cemālūñ görmege müştāk olup gözlerdi ṭalibler

Müyesser ḳıldı maṭlūbın olara Ḥazret-i Mevlā

4 Edirne ḳavmi 'āşıḳlar Ḥudāya yalvarurlardı

Du'āsı müstecāb olmaḳ 'aceb mi 'āşıḳuñ cānā

5 Olup ṭali'leri mes'ūd murāda irdi şādıḳlar

Ġazāyı Ḥaḳ bahāne itdi bugün ey şāh-ı 'ālī-rā³

6 Şu deñlü şādmān oldı cihān zevḳ ü şafā ṭoldı

Görüp gül yüzini güldü olup ḥalk bülbül-i gūyā

[3b]

7 Feraḥnāk oluben 'ālem yolına bezl idüp varayın⁴

Süm-i espiyye sulṭānuñ döşendi sened ü dibā

¹ *Mecmū'a*'da bulunan Dâ'î'ye ait şiirler transkribe edilirken nüsha karşılaştırmaları için Mehmet Özmen tarafından hazırlanan *Ahmed-i Dâ'î Divânı* kullanılmıştır (Mehmet Özmen (2017). *Ahmed-i Dâ'î Divânı*, Ankara: TDK Yayınları).

² Bu kaside Mehmet Özmen tarafından hazırlanan *Ahmed-i Dâ'î Divânı*'nda bulunmamaktadır.

³ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁴ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

- 8 Ne var varın nişār itse muḥibbin ol ŧehen-ŧāha
Sezādır ey göñül ‘ālem añā cānın ide ihdā
- 9 Semī‘-i mefḥar-ı ‘ālem olan sulḫān Muḥammed kim
Meḧārıqla meġāribde añun ‘adli olur icrā
- 10 Resūlullāh nebīlerden mufazżal olduĝı gibi
Selāḫīn-i ‘izāmıdan ol olupdur efżal ü a‘lā
- 11 ‘Ulüvv-i zātına ismi anuñ bürhān-ı nāḫıkdur
Sümüvv-i vaŧfına resmi olupdur āyet-i Kübrā
- 12 ‘Adāletde Enūŧrevān mu‘ādil olımaz añā
Seḫāvetde añā Ḥātem mümāŧil olımaz aŧlā
- 13 Şu deñlü menba‘-ı iḧŧān olupdur ol ŧeh-i a‘zam
Kef-i deryāsına āyā müŧābih ola mı deryā
- 14 Őecā‘atle añā lāyık diseñ İskender-i ŧāni
Melāḫatle hemānā Yūsuf-ı ŧāni diseñ aḫrā
- 15 Kıral-ı bed-fi‘āl üzre çün itdi ‘azm-i rezm ol ŧāh
Uĝurun ḫayr edüb Allāh ide manŧūr ‘ale’l-a‘dā
- 16 Çü ‘azm-i kār-ı zār itdi ‘adūnuñ kārı zār olsun
Kırılıp cümle-i küffār ola nā-büd ü nā- peydā

17   ulagını melâ'înüñ alalar arb-1 dest ile
Ne pii ala ne Egri amusı toğrıla řāha

[4a]

18   Yüzi yoğdur o mel'ünüñ ıa merdāne meydāna
Hemān dārında zen gibi ider kendüsini ihfā

19   azā başına od yağdı fezāya ıamaz oddan
Başına ol següñ ar olsa añ mı ağıla mecrā

20   Murādı ullaruñ bu kim ıraluñ ırılı ālı
Onu da mekr ile ālı ola 'ālemlere rüsvā

21   Ğuzāt-1 müslimīn cem'an ğazāda sālīmīn olup
Döneler ğānimīn anlar gerü evānına urra

22   Beyān olmaz lisān ile řehüñ evřāf-1 'ulyāsı
alemle hem 'ıyān olmaz ne deñlü itseler inřā

23   Yüri Dā'î şürü' eyle du'āsına o sulānuñ
Yedigüñ ni' metidür ün řenādur pes saña evlā

24   Murād-1 dünyevīsini dağı hem āırīsini
Müyesser eyleyüp Mevlā dem-a-dem eyleye i'ā

25   Hem ecdād-1 'ızāmına İlähī eyle rağmetler
ıl evlād-1 kirāmını Ğudāyā 'ālim ü dānā

- 26 Buna her kim diye āmīn emīn olup belālardan
Günāhın ʿ avf idüp anuñ luţuflar eyleye Mevlā

3

Ġazel-i Emrī^{1 2}

feʿilātūn mefāʿilūn feʿilūn

- 1 Kāş ey ser³ ŐikeŐte-ĥāl olsañ
ʿ IŞk yolında pāy-māl olsañ
- 2 Ĥarf-gīr olmaz idūñ ey zāhid
Lām-ı zūlfi ġamıyla dāl olsañ
- [4b]
- 3 Ķaşı devrinde ĥālūm añlar idūñ
Gerdiş-i devr ile hilāl olsañ
- 4 Baña ter dūŐmez idūñ ol leb iĉün
Niĉe gūn teŐne-i zūlāl olsañ
- 5 Dil-i bīmārī ĥoş gōrürmiş yār
N’ola Emrī Şikeste-ĥāl olsañ

¹ *Mecmūʿa*’da bulunan Emrī’ye ait Őiirler transkribe edilirken nūsha karŐılaŐtırmaları iĉin Yekta SARAĶ tarafından hazırlanan *Emrī Dīvānı* kullanılmıŐtır (Mehmet A. Yekta SARAĶ (t.y.). *Emrī Dīvānı*, Ankara: Kūltür ve Turizm Bakanlıġı Kūtūphaneler ve Yayım lar Genel Mūdūrlūġū).

² Saraĉ, t.y., s.157.

³ ser M4a: dil ED157.

Ġazel-i Emri¹

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

1 Didüm işte yoluña biñ cānum

Azacuk cānlu dedi cānānum

2 Uyumasın diyü fūrkatde gözüm²

Gözümü igneledi müjgānum

3 Kısmet [it]³ vaşluñı ‘uşşāka didüm

Didi kim saña deger hicrānum

4 Meh bunu dir ki nigār ayağına

Sürebilsem bu⁴ ruḥ-ı tábānum

5 Emriyā yerde görünmez cismüm

Çarḥda işidilür efgānum

---

¹ Saraç, t.y., s. 180.

² diyü fūrkatde gözüm M4b: didi fūrkat gicesi ED180.

³ (-) M4b: it ED180.

⁴ bir M4b: bu ED180. Bu sözcük vezin gereği *Divān*'daki şekli ile kabul edilmiştir.

Ġazel-i Emri¹

fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

- 1 Gelmedi dūst gitmedi düşmen
 Ĥandemüz girye sözüümüz şīven
- 2 Ġam-ı hecr ü neşāt-ı vaşluñ ile²
 Şebümüz tīre rūzumuz rūşen
- [5a]
- 3 Azucuğ aldı ' āklı cününü³
 Mihnet-i dūst rāḥat-ı düşmen
- 4 Rūz-ı vaşl [u] şeb-i firākuñda
 Tiz gelür ġam feraḥ gider erken
- 5 Düşmenüñ tehi⁴ dūstuñ Emri⁵
 Maraz u miḥnet⁶ ü ḳabīḥ ü ḥasen

¹ Saraç, t.y., s.220.

² ED nüshasında gazelin 2. beyti 3. beyit yerine, 3. beyit ise 2. beyit yerine yazılmıştır.

³ aldı ' āklı cününü M5a: ' aklı aldı virdi cünün ED220.

⁴ tehi M5a: nehyi ED220.

⁵ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁶ miḥnet M5a: sıḥḥat ED220.

Ġazel-i Emri¹*fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün*

- 1 Benden ol ‘ālem-i dile vāqıf
Mısradan Mısrı seyr kııl ‘ārif
- 2 Senüñ engüştüñüñ hayālidür
Hāmede nāl nāl içinde elif
- 3 Sūfī riş[in] uzatduğı bu kim
Fuçıyı yursa mey-furūş ide līf
- 4 Ten-i bīmār ise ziyāde za‘if
Maraz-ı ‘ışk ise ziyāde muz‘if²
- 5 ‘Aceb olmaya Emri cān-ı şerīf
Şeref-i mevti ger ola müşrif

Ġazel-i Emri³*fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün*

- 1 Eglenür⁴ gönlüm o müşkīn⁵ saçla
Ġonce gibi ki bulıtdan açıla

¹ Bu gazel Yekta Saraç’ın hazırlamış olduğı *Emri Divānı*’nda bulunmamaktadır.

² Bu mısradan vezin tutmamaktadır.

³ Saraç, t.y., s.248.

⁴ eglenür M5a: açılır ED248.

⁵ müşkīn M5a: mişkin ED248.

2   Kanı yaşum gibi hem-dem başuma
      Bir belâ gelse dökile saçıla

[5b]

3   Husrevâ tıtdı cihân meydânın
      Şanma gül-gün-ı sirişküm geçile

4   Gül-i h' oş-büya çemende didi yâr
      Ey¹ dürük yüzlü kıokıtduñ açıla

5   Geçile² bâdeden ey Emrî velî
      Şanma kim cām-ı lebünden geçile

8

Gazel-i Emrî³

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

1   Ben gedâ birgün buluşsam sen şeh-i hübân ile
      Hâlimi ' arz eyler idüm nâme-i ' unvân⁴ ile

2   Hâne-i ' ışık içre ben dîvâne oldum yalıñuz
      ' Aql u fikrüm rûz u şeb zülf-i ruḥ-ı cānân ile

3   Bâğa geldükçe şehir elbette bir ğavġâ⁵ ider
      ' Ārız-ı zibāñ için bülbül gül-i ḥandân ile

¹ ey M5b: a ED248.

² geçilür ED248: geçile M5b.

³ Saraç, t.y., s. 238-239.

⁴ ' unvân M5b: hicrân ED238.

⁵ ğavġâ M5b: efgân ED238.

4 Kim ki haṭṭuñdan okursa nāme-i ʿ iṣḫı tamām
Aña bu olsun duʿ āmuz haşr ola Ẹurʿān ile

5 ʿ Ārız[1] vaşfinda gül ser-nāmedür Emri anı¹
Bād açmış bülbül-i h̄ oş-h̄ ān okur elhān ile

9

Ġazel-i Emri²

feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilün

1 Bir yanar yok benüm için cigerümden ğayrı
Ağlarum kāmı iki çeşm-i terümden ğayrı

2 Ġamze-i yār beni pārelese hañçer ile ³
Bir acur mı bulunur dīdelerümden⁴ ğayrı

[6a]

3 Gün mi gösterdi baña haṭṭ-ı siyāh-ı ruḫ-ı dost
Şuʿ le-i āteş-i āh-ı seherümden⁵ ğayrı

4 Hālümü kime diyem kimesne⁶ yok yanumda
Bir kırı adum añar şiʿ r-i terümden ğayrı

5 Emri sevdā-yı ser-i zülf-i siyāh-ı yārı

¹ anı M5b: baña ED238.

² Saraç, t.y., 282.

³ ğamze-i yār beni pārelese hañçer ile M5b: mübtelā olduğımı göricek emrāz-ı gāma ED282.

⁴ dīdelerümden M5b: yaralarumdan ED282.

⁵ seherümden M6a: şererümden ED282.

⁶ kimesne M6a: kimse de ED282.

Kimse ne ¹başa çıkarmadı² serümden ğayrı

10

Ġazel-i Emri³

mefā'īlün mefā'īlün fe'ülün

1 Kadeh̄le meclis-i rindāna⁴ girme

Ayaġuñla varup zindāna girme

2 Biliş yār ile andan āşinā ol⁵

Degülseñ āşinā 'ummāna girme

3 İçerler kanuñı ey bāde-i nāb

Lebiyle baḥş idüb meydāna girme

4 Dil-i ġamnāka gel[me]⁶ ey feraḥ sen⁷

Yanarsın āteş-i sūzāna girme

5 Kābā-yı al giymesün⁸ k̄at k̄at ey gül

Helāl⁹ olmasun Emri³ k̄ana grime

---

¹ kimse ne M6a: kimse ED282.

² çıkarmadı M6a: çıkarımadı ED282.

³ Saraç, t.y, s. 255.

⁴ rindān M6a: nā-dān ED255.

⁵ āşinā ol M6a: 'ışkına düş ED255.

⁶ gel M6a: gelme ED255.

⁷ sen M6a: gel ED255.

⁸ giymesün M6a: giyme ED255.

⁹ helāl M6a: helāk ED255.

11

Ferd¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

An olur dil-berde ancaq hāl ü haqq olmaz hemān

Hamdilillāh dil-berümde hāl ü haqq vardır hem ān

12

Ferd²

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Bir şeker lebdür bu maḥzūnunu nā-şād olduran

Kim aña nisbet dutar Şirine Ferhād olduran

[6b]

13

Dā'ī³

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1 Hamdilillāh bir ğazā itdi ki şāh-ı nīk-nām

İtmedi anuñ mişālin hiç şāhān-ı 'izām

2 Kāl' a-yı Egriye toğrı itti çün 'azm-ı sefer

Rāst kıldı ser-murādātın Hūdā-yı lā-yenām

3 'Asker-i İslāmı görüp ḥayretinden müşrikun

Bāğı rāğı terk idüben tūtdılar tağı maḳām

¹ Saraç, t.y., s. 387. ED'de "mukattalar" başlığı altında kayıtlıdır.

² Kime ait olduğu tesbit edilememiştir.

³ Dā'ī'nin III. Mehmet'in Eğri Kalesi'ni fethi üzerine söylediği tarih kasidesidir. Mehmet Özmen tarafından hazırlanan olan *Ahmed-i Dā'ī Divānı*'nda bulunmamaktadır.

- 4 Seg be-şahrâ diyüben sürdi melâ'îni ğuzât
Ehl-i noķşānuñ işin kāmiller eylerler temām
- 5 K̄al' a-yı Egriyi đarben Egrilerden aldılar
Devletünde pādişāhuñ 'ömri olsun müstedām
- 6 K̄ahr ile gitdi elünden çünki Egri Kāfirūñ
Şöyle büküldi beli toğrılmaya rüz-ı kıyām
- 7 Fetħden fāriĝ oluben kesre şāri' oldılar
Ya' nī tābur bozmaĝa 'azm eylediler ħaşş ü 'ām
- 8 Gördiler cem' olmuş anda 'asker-i ehl-i đalāl
Hiç ħisābın kimse bilmez bilür ol Rabbü'l-enām
- 9 Çalışup seyf ü sināmı urdılar Kāfirlere
Küştelerden püşteler oldı¹ hemān-dem ey hümām
- 10 Şöyle kırdılar kıraluñ ālını etbā'ını
Kıp kızıl kıana boyandı deşt ü şahrâ bi't-temām
- [7a]
- 11 Olması maĝlūb 'adūnuñ ğün gibi zāhir idi
Zāt-ı bī-mişliyle kıldı çünki sulţān ihtimām

---

¹ oldı: metinde “oldılar” şeklindedir ancak bu şekilde yazılınca vezin tutmamaktadır.

- 12   Ȧal‘ atı āyīnesine gerçi kim ȗondı ėubār
Ola peydā andan ammā niçe envār-ı ‘ izām
- 13   Ȧalb-i ėanekde ėazır iken pādişāh-ı sāf-dil
Ȧaçmaėa ‘ āzim olanuñ ėalbi nā-pāk kendü ėām
- 14   Cānuna meşėül olup cānānı terk idenlerüñ
Tevsen-i mağşşüdü herėiz olmaya kendü[ye] rām
- 15   Hem şehādet bir sa‘ ādetdür ebed olmaz mişāl
Fehm idenler bir ėadem itmez firāra iėdām
- 16   Olısar elėāf-ı Ħaė sābit-ėadem olanlara
Naşş ile şabitdür anlar bulısarlar cümle kām
- 17   Ser-nigün olup ‘ aceb mi olsa a‘ dāya pāy-māl
El açup dergāh-ı Ħaėėa tutdı yüz yüz biñ kirām
- 18   Giymek içün ‘ ırk-ı a‘ dāyı gerek seyf-i du‘ ā
Olur iėlāş ile ol **nūr-‘alā-nūr**¹ ey hümām
- 19   ‘ Abd-i muğliş Dā‘ inüñ işi du‘ ādır rüz u şeb
Andan artuğ nesnesi yoğ yüze gelür ey imām

---

¹ Nūr 24/35: “O, nur üstüne nurdur.” manasındadır.

20 Mazhar-ı luṭf oluben olsun mükerrerem her kirām
Mazhar-ı ḳahr oluben olsun hemān cümle li'ām

21 Bu ğazā-yı ekberi Allāh mübārek eylesün
Şāhımız olsun muḳaffer ʿizzet ile şubḥ u şām

[7b]

22 Eyleye Mevlā müyesser daḥı hem niçe fütūḥ
Nesli olsun ber-devām anuñ *ilā-yevmi'l-ḳiyām*

23 Her gicesi Ḳadir olsun her günü nevrüz-ı ʿid
Dünyeler ṭurduḳça ṭursun devletiyle şād-kām

24 Ḥaḳ murādātın müyesser eylesün şāhenşehūñ
Dem-be-dem ğālib olup aʿdādan alsun intikām

25 Bu cihād-ı ekberūñ evşāfına nāzır olan
Görmedük hiç ʿömrümüzde didi eşyāḥ-ı ʿizām

26 Çünki bir târiḥde mişlün görmediler şeyḥ ü şabb
Lāzım oldu aña târiḥ diye aşḥāb-ı nizām

27 Bende-i dīrīne daḥı muʿterif noḳşānına
Bir iki beyt didi tā kim bula anda intizām

28 Ḥamdilillāh kesr olup küffār ü oldu fetḥ

Ẓamm ide bu kesre feth-i piçide Rabbü'l-enām

29 Didi bir eksükli Dā'î şāz olup tārīhini
Aldı Egri ƣal' asın sulṭān Meḥemmed nīk-nām
Sene 1005 (1596/1597)

30 Döge döge aldı Egri ƣal' asın şāh-ı cihān
Sene 1005

Der-kenār: 14

[Taşlıcalı Yahyā] ^{1 2}

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün

1 Bīmārüm ey ecel bu gice bekle yanum al
Rüz-ı firāḳ-ı dil-beri gösterme baña³ cānum al

2 Çok çok cefāñı⁴ çekdüm azırğanma cānı⁵
Mülk-i fenā misāfiriyem armāgānum al

3 Ol ƣaşları kemāna ilet perişānumı⁶
Ey murğ-i kūy-ı yār ölicecek üstüh'ānum al

¹ *Mecmū'a*'da bulunan Taşlıcalı Yahya'ya ait şiirler transkribe edilirken nüsha karşılaştırmaları için Mehmet Çavuşoğlu tarafından hazırlanan *Yahya Bey Divānı-Tenkitle Basım* kullanılmıştır (Mehmet Çavuşoğlu (1977). *Yahya Bey Divānı-Tenkitle Basım*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Matbaası).

² Çavuşoğlu, 1977, s. 430-431. Bu gazel YD'de yedi beyittir. *Mecmū'a*'da 7b sayfasının sonunda der-kenār olarak kayıtlıdır.

³ baña M7b: (-) YD.

⁴ cefāñı M7b: cefān YD430.

⁵ cānı M7b: cānumı YD430.

⁶ perişānumı M7b: bir nişānumı YD430.

- 4 Nağd-i cāmı mesti genc-i nihānumı
Ne āhum efendi benüm fiğānum al¹
- 5 Yahyā firāğ-ı yār ile avāre olanuñ
- [8a] Göñlüñü eglemege² bu ğazel-i dilsitānum al

15

Ġazel-i Hāverī³ 4

- fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün*
- 1 Sīne pürdür ārzū-yı zülf-i ' anber-sā ile
Toludur virānemüz biñ başlu ecderhā⁵ ile
- 2 Zülfüñe irmek⁶ diler tül-ı emellerle göñül
Vāy añun qara başına añun quru sevdā ile⁷
- 3 Yār ise bī-merḥamet şabra⁸ tākāt qalması⁹
İşimüz Allāha qāldı bu dil-i şeydā¹⁰ ile¹¹

¹ öldür ne deñlü zaḥmet ise eyle ihtiyār / Ne āhum al efendi benüm ne fiğānum al YD431.

² eglemege M8a: egle YD431.

³ *Mecmū'a*'da bulunan Hāverī'ye ait şiirler transkribe edilirken nüsha karşılaştırmaları için Berat Açıl tarafından hazırlanan *Hāverī Dīvānçesi* adlı makale kullanılmıştır (Berat Açıl (2016). "Hāverī (Ö. 1565) ve Dīvānçesi", *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 16, 172-216).

⁴ Açıl, 2016, s.205-206.

⁵ ecderhā M8a: ejderha HDÇ205.

⁶ irmek M8a: virmek HDÇ205.

⁷ Bu beyit HDÇ'de "Vā'y anuñ vā'y qara başma bu sevdā ile" biçimindedir. Her iki nüshada da bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁸ şabra M8a: şabr ise HDÇ205.

⁹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

¹⁰ dil-i şeydā M8a: dil-i sevdā HDÇ205.

¹¹ *Mecmū'a*'da sıralaması çeviri yazıda verildiği gibi olan gazelin HDÇ nüshasında 4. beyit, 3. beytin yerine 3. beyit ise 4. beytin yerine yazılmıştır.

4 Ğonce gibi yūregūm biñ pāre olmuřdur hemān¹
Hārılar hem-dem olalı ol gūl-i ra‘ nā ile

5 Menzil-i Kāf-ı² kanā‘ at olalum³ gel Hāveriyā⁴
Biz ‘adem mūlkinē pervāz uralum ‘anķā ile

16

Ğazel-i Meřāmī⁵

fe‘ilātūn fe‘ilātūn fe‘ilātūn fe‘ilūn

1 Bořala kīse-i kān kāse-i ‘ummān dūkene
Ne ğam-ı dil ne nem-i dīde-i giryān dūkene

2 řol⁶ ķadar arayayın řāhid-i maķřūdumı kim
Cūst ü cūda řalebūm rařřına meydān dūkene

3 Dīdeden hūn-ı ciger olmaya bir dem hālī
Bařlılar berr ola⁷ deryā-yı firāvān dūkene

4 Ğekmezem ğam ķekerūm ķeřmūme hūk-i ķademūñ
Eger ey nūr-ı bařar kuřl-ı řıfāhan dūkene

¹ hemān M8a: benūm HDĞ205.

² Kāf-ı M8a: Kāf’a HDĞ206.

³ olalum M8a: idelūm HDĞ206.

⁴ Hāveriyā M8a: Hāverī HDĞ206. Vezin HDĞ’ye ğöre tutmaktadır.

⁵ Meřāmī’ye ait bir divān bulunamamıřtır. Bu řiiri Sūleyman Solmaz tarafından hazırlanan *Ahdī ve Ğūlřen-i řu‘ārası İnceleme-Metin* adlı tezkirede bulunmuř ve karřılařtırılmıřtır (Sūleyman Solmaz (2018). *Ahdī ve Ğūlřen-i řu‘ārası İnceleme-Metin* (Ankara: Kūltūr ve Turizm Bakanlıĝı Kūtūphaneler ve Yayımalar Genel Mūdūrlūĝū, s.269).

⁶ şol M8a: şu AGş 269.

⁷ ola M8a: olsa AGş 269.

- 5 Gide mi fikr-i leb-i yâr Meşâmî dilden
K'andan hîç ola mı la' l-i Bedaḥşân dükene

17

Ġazel-i Hüdâyi¹

mef' ulü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün

- 1 Ey kâşî yâ ḥadeng ile sînem nişâne dik
Nâzük nihâl-i servdür ol bâğ-ı câna dik
- 2 Tîrûñle sînemi bete² etdüñ delik delik
Şimden girü ' aşâyî dil-i nâ-tüvâna dik
- 3 Ey cân ṭabîbi sîmüñ itdi tîğ-i ğam ki çâk³
Gel sūzen-i müjenle yine nâzükâne dik
- 4 Gül dikme ' arız-ı bâğa dil-ber yürüdüğü yerdür deyü⁴
Serv [u] çenâr geldi bugün bâğ-bâna dik⁵
- [8b]
- 5 ' Uşşak içinde eyle Hüdâyi'yi ser-firâz
Ey Yūsuf-ı zemâne başın kes sinâna dik

¹ *Mecmû'â* da bulunan Hüdâyi'ye ait şiirler transkribe edilirken nüsha karşılaştırmaları için Mehmet Demiralay tarafından hazırlanan *Hüdâyi-i Kadîm (16. yy) ve Divânı İnceleme-Tenkidli Metin* adlı yüksek lisans tezi kullanılmıştır. (Mehmet Demiralay, (2007). *Hüdâyi-i Kadîm (16.yy) ve Divânı İnceleme-Tenkidli Metin*, (Yüksek Lisans Tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, s.167-168).

² bete M8a: yiter HD168.

³ ey cân ṭabîbi tîğ-i ğamuñ sinem itdi çâk HD168.

⁴ gül dikme bâğa ' arız-ı dil-ber biter diyü HD168.

⁵ Bu beyitte vezin tutmamaktadır.

Gazel-i Necâtî^{1 2}

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- 1 Gülleri bād-ı şabā kıandı bulursa yaķalar
 aķ olupdur řanemā ‘ iřķuñ elinde³ yaķalar
- 2 Cüş idüp lâle gibi kıanlı yaşı Ferhâduñ
 Kızarupdur yine tağlar etegiyle yaķalar
- 3 Ne revâdur bu ki hicrân odına⁴ yanmış iken
 Degme hayvân iledüp vaşl şuyuna yıķalar
- 4 Sevinür ellerini kıana boyadukça nigâr
 Şol güzeller gibi kim destüne⁵ ħinnâ yaķalar
- 5 Ey⁶ Necâtî hele ben gördüğimi söyleyin⁷
 Nice_ola neyleyeler ğâyeti bu kim yaķalar

¹ *Mecmū‘a*’da bulunan Necâtî’ye ait şiirler transkribe edilirken nüsha karşılaştırmaları için Ali Nihad Tarlan tarafından hazırlanan *Necâtî Beg Divânı* kullanılmıştır (Ali Nihad Tarlan (1997). *Necâtî Beg Divân*, İstanbul: MEB Yayınları).

² Tarlan, 1977, s.249.

³ elinde M8b: elinden ND249.

⁴ hicrân odına M8b: ben hecr odına ND249.

⁵ destüne M8b: eline ND249.

⁶ ey: M8b’de “eyâ” olarak geçmektedir. Ancak bu şekilde vezin tutmamaktadır.

⁷ söyleyin M8b: söyleyeyin ND249. ND’deki şekli ile vezin tutmaktadır.

Ġazel-i Vālihī*fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün*

- 1   Terk-i ser eyledi dil kuçmağ için sīm-tenüñ
Başdan¹ geçmese kuçmazdı saki bize pirehenüñ²
- 2   Gördi kim leblerinüñ oldı cān-ı şekker-āb
Çıkdı nāzūklük ile aralarından semenüñ
- 3   Ġālibā zūlfüne durur üftāde şahrāda
Kanı düşkünlüğü var nāfe- i misk-i Hōtenüñ
- 4   Benzedür gül yüzine kendüni ol ğonce-femüñ
Yüzinüñ ağını gülşende göre yāsemenüñ
- 5   Vālihī fāhte vaşf eyleyeli kāmētini
Girdi toğrı dil ile göñline serv-i çemenüñ

---

¹ baş: Vezin gereği Türkçe olan bu kelimeye med yapılmıştır.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

Gazel-i Hâzret-i Sultân Selîm^{1 2}

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Gözlerümden aqđı deryâlar gibi yaşum benüm
Düstlar çok derd³ gördi oñmaduk başum benüm
- 2 Geçmek için seyl-i eşkümden hayâlün ' askeri
Bir direklü iki gözlü köprüdür qaşum benüm
- 3 Ben gedâ fūrkat diyârunda qalurdum yalıñuz
Miñnet ü derd ü belâ olmasa yoldaşum benüm
- [9a]
- 4 Bir⁴ gice altun beneklü āsumanîler giyer⁵
řanki⁶ qarĥ-ı pîr-zen⁷ olmuşdur oynaqum benüm
- 5 Ey felek toquz tolu cām içmeyünce Hân⁸ Selîm
Devr⁹ içinde olmadı hergiz ayakdāřum benüm¹⁰

¹ *Mecmū'a*'da bulunan Yavuz Sultan Selim (Selîmî)'ye ait şiirler transkribe edilirken nüsha karşılaştırmaları için M. Fatih Köksal tarafından hazırlanan "Yavuz Sultan Selim'in Türkçe şiirleri" başlıklı makale esas alınmıştır (M. Fatih Köksal, (2019). Yavuz Sultan Selim'in Türkçe şiirleri, *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, 40, ss. 267-326).

² Köksal, a.g.m. s. 289-290.

³ derd M8b: nesne, Köksal, s. 289.

⁴ bir M9a: her, Köksal, a.g.m. s. 289.

⁵ giyer M9a: giyüp, Köksal, s. 289.

⁶ şanki M9a: işbu, Köksal, s. 290.

⁷ pîr-zen M9a: pîre-zen, Köksal, s. 290.

⁸ hân M9a: bu, Köksal, s. 290.

⁹ devr M9a: dehr, Köksal, s. 290.

¹⁰ Bu gazel Köksal'ın "Yavuz Sultan Selim'in Türkçe şiirleri" başlıklı makalesinde altı beyittir. Makta beytinden önce şu beyit kayıtlıdır: "Ĥalk-ı ' âlem baña dir kim hep senüñdür bu cihân/ Kâfirem ger var ise içinde bir taşum benüm" s. 289.

Ġazel-i Ĥabībī

mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün

- 1 Ey aġzı ġonce çehresi ġül ĥaıları semen
Zülfü benefşe ĥüsn-i çemen boyu yāsemen
- 2 Şāĥib-cemāl ü ehl-i kemāl ü Şeker-maĥāl
Yūsuf Őıfatlu İsī nefes vech ile hasen
- 3 Ey gönlü seng 'ādaleti ceng ĥūnı peleseng
Nāz eyleyen kirişme kılan 'āŐık öldüren
- 4 Yok yok ĥaıa didüm ġalaı itdüm geç aıladum
İŞi vefā vü gönlü Őafā 'āŐıkın seven
- 5 Az eyle ey Ĥabībī Őikāyet ter-cevr-i dūst
Derd-i belāya ġam yimesün 'āŐıkum diyen

Gazel-i Rahmî¹

fâ' ilâtün fâ' lâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Dil helâk eyler gözün hâncer çeker cân üstüne
Gör ne hunîdür gözün kim kıan ider kıan üstüne
- 2 Gel getir hâttuñ hayâlinü bu yanmış sîneme
Sebze 'âdetdür kıonur çün tâze büryân üstüne
- 3 Didüm ey cân çün lebün cândur baña gel buse vir
Gül gibi kııldı tebessüm didi kim cân üstüne
- 4 Sünbül-i hatuñ ğamından şân hayrân oldum hemân
Baĝbânlar şu seperler şimdi reyhân üstüne
- 5 İstânuñda raķîbi görüp âh itsem n'ola²
Âsumândan od isterler şanki şeytân üstüne³
- 6 Tîr-i ğamzeñ var iken dilde ğamuñ gönderme kim
Konmaķ olmaz dostum mihmân mihmân üstüne
- 7 Luţf idüp ey cân kaçma Cemden caħdur didim didi¹

¹ "Gazel-i Rahmî" başlığı ile kayıtlı olan gazelin Edirneli Nazmî'nin *Mecmâ'u'n-Nezâ'ir*'inde Cem Sultan adına kayıtlı olduğu tespit edilmiştir.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

³ Dördüncü ve beşinci beyitler *Mecmû'a*'da gazelin üçüncü beyitinden sonra bir işaretle belirtilerek der-kenâr olarak kaydedilmiştir.

Gerçi hâcîdur dili cân virür oğlan üstün

23

Ġazel-i ‘Ubeydî² 3

fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

1 Ne Süleymân-ı zamānuz ne Cem-i devrānuz

Gel ħarābāta bizi gör [ki]⁴ nice sulţānuz

2 Zeķanuñ topuna ķarşu boyun egseñ⁵ n’ola kim

Dest-i şāhide ħam-ı zülfünde⁶ senüñ çevgānuz

[9b]

3 Ne için ķayd-ı ta‘ alluķla muķayyed olavuz

Bir iki gün bu fenā tekyede ħ‘od miĥmānuz

4 Seyl-i bārān-ı fenā⁷ bize kedüret virmez⁸

Degme nesne bizi tağyir idemez ‘ummānuz

5 Nüktedānlar giķerüz gerçi ‘Ubeydî ammā

Yāruñ esrār-ı lebüñ anlamada ħayrānuz

¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

² *Mecmū‘a*’da bulunan ‘Ubeydî’ye ait şiirler transkribe edilirken Şahabettin Ünlü tarafından hazırlanan “‘*Ubeydî Hayatı-Edebî Kişiliği Ve Divânının Tenkitli Metni*” adlı doktora tezi kullanılmıştır (Şahabettin Ünlü, (1991). *Ubeydî Hayatı-Edebî Kişiliği ve Divânının Tenkitli Metni*, (Doktora Tezi), İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi).

³ Ünlü, 1991, s.87.

⁴ -M: [ki] UD87.

⁵ boyun egseñ M9a: bûym eksik UD87.

⁶ şāhide ħam-ı zülfünde M9a: şāh-ı ġām-ı ‘aşķuñda UD87. Bu şekilde vezin tutmaktadır.

⁷ fenā M9B: belā UD87.

⁸ virmez M9b: viremez UD87.

Gazel-i Belîgî¹

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Dilimüz añlayamaz şūfī bizüm kâl ehli
Bî-zebân söyleşelüm var ise bir hâl ehli
- 2 Salṭanat faqr ile fahr itmek imiş dünyāda²
Ne bilür ḳadrin anuñ memleket ü māl ehli
- 3 Cānı cānān yolına virmede ihmāl itme
İremez menzil-i maḳşūdına ihmāl ehli
- 4 Vargıl 'aql ile sen yār olmazsın ey dil
Ehli başḳadur anuñ be-hecā abdāl ehli³
- 5 Her dem āl ile Belîgî öper ol yār⁴ ayağın
Görmedüm ḥūn-ı sirişküme gibi bir āl ehli

¹ Belîgî'ye ait bir divan bulunamamıştır. Bu şiiri Süleyman Solmaz tarafından hazırlanan *Ahdî ve Gülşen-i Şu'arası İnceleme-Metin* adlı tezkirede bulunmuş ve karşılaştırılmıştır (Süleyman Solmaz, (2018). *Ahdî ve Gülşen-i Şu'arası İnceleme-Metin* (Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, s. 122-123).

² dünyāda M9b: 'ālemde AGŞ 122.

³ Bu beyit yerine AGŞ 122'de şu beyit kayıtlıdır: "İledür ḥalvetine hile ile şūfī şarāb/ Görmedüm dünyede anuñ gibi bir āl ehli".

⁴ yār M9b: serv AGŞ 123.

Gazel-i Behişti^{1 2}

fā' ilātün fā' lātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Yār bī-pervā dirīgā guşşadan hālüm hārāb
Sevmesün 'ālemde kimse dil-ber-i 'āli-cenāb
- 2 Hışm ider yalvarduğumca nāz ider kılsam niyāz
İltifāt itmez sözüme dinlemez virmez cevāb
- 3 Gelün inřāf idelüm yār olduğıçün neylesün
Zerre-i nā-çizden 'ār itmesün mi āfitāb
- 4 Şāh-bāz-ı evc-i devletdür nigārum ben meges
Bāl açup nāz ile pervāz ide mi her kez zübāb
- 5 Şem'-veř pervānesin ol řāh-ı hūbān çün bařar
Ey Behişti şehlere cā'iz degüldür intisāb

¹ *Mecmū'a*'da bulunan Behiřti'ye ait şiirler transkribe edilirken nüsha karşılaştırmaları için Yařar Aydemir tarafından hazırlanan *Behiřti Divānı* kullanılmıştır (Yařar Aydemir, (2000). *Behiřti Divānı*, Ankara: MEB Yayınları).

² Bu gazel Yaşar Aydemir tarafından hazırlanan *Behişti Divānı*'nda bulunmamaktadır.

Gazel-i Hıyālî^{1 2}

mef' ulü mefā' ilün mef' ulü mefā' ilün

1 Virme dil ü cān naq̄din cānāna q̄abül itmez

Bir derdüni isterseñ yüz cāna q̄abül itmez

[10a]

2 Mescidde yerüm yoq̄dur Mecnün olalı q̄albim³

Rüsvāyı cihānem kim meyḥāne q̄abül itmez

3 Nāṣih sözünün gerçe⁴ çok va' de-i ferdāsı

Ammā ki benüm gönlüm efsāne q̄abül itmez

4 Bilmem nice mecnūnem hem-şoḥbetüm olmağa

Zencir-i melāmetden dīvāne q̄abül itmez

5 Didüm ki ğamuñ dursun göñlinde Hıyālîninüñ

Didi bu şafā genci virāne q̄abül itmez

¹ *Mecmū'a*'da bulunan Hıyālî'ye ait şiirler transkribe edilirken nüsha karşılaştırmaları için Ali Nihad Tarlan tarafından hazırlanan *Hayalî Beg Divânı* kullanılmıştır (Ali Nihad Tarlan, (1945). *Hayalî Beg Divânı*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları).

² Tarlan, 1945, s. 206.

³ q̄albim M10a: kıblem HBD206.

⁴ gerçe M10a: gerçi HBD206.

Gazel-i Zâtî^{1 2}

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Cür' a-i cām-ı lebūñ görse diye hūr-ı cemil
Süre-i Kevşer haqı çıkdı gözümden³ Selsebîl
- 2 Kāra örterse ' aceb mi ' aynına āb-ı hayāt
 Ağlamakdan ḥasret-i la' lūñle olmışdur ' alîl
- 3 Cāmi' -i ' ışkunda bir kândîldir yanar yürek
 Şu' ledür peykān-ı miḥnet aña tîr-i ğam fetîl
- 4 Bir muşaffā pāk akarşu idi gönüm benüm
 Dil-rübālar meclisinde eyledüm anı sebîl
- 5 Kible yapmışça bulurduñ Ka' be ḥaqqıçün şevāb
 Cān u gönülden yapayduñ Zâtînuñ gönlin Ḥalîl⁴

¹ Mecmū' a'da bulunan Zâtî'ye ait şiirler transkribe edilirken nüsha karşılaştırmaları için Ali Nihat Tarlan tarafından hazırlanan *Zâtî Divānı Edisyon Kritik ve Transkripsiyon I-II-1970* ve Mehmet Çavuşoğlu- M. Ali Tanyeri, *Zâtî Divānı Edisyon Kritik ve Transkripsiyon-Gazeller Kısmı III. Cilt, İstanbul: Edebiyat Fakültesi Basımevi, 1987* kullanılmıştır.

² Tarlan, 1970, s.334.

³ gözümden M10a: gözünden ZD334.

⁴ Bu beyit Ali Nihat Tarlan'da şöyledir:

Kible ḥaqqı için bulurdun Ka' be yapmışça şevāb / Cān ü dilden Zâtînuñ gönlin yapa idüñ ey Ḥalîl (s. 334)

Ġazel-i Ĥayālī¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' lün

- 1   Ārızuñ meymen² ' araḡ-riz olsa ey ḡür-ı cemil
Şanuram cennetde tuḡyān eylemişdür Selsebil
- 2   Āfitābı nice teşbih ideyin³ ruḡsāruña
Sen sa' ādet nūrusın ol ḡāle⁴ düşmüş bir zelil
- 3   Bir ḡadem çıḡmaz ser-i kūyuñ ḡoyup ' aşḡularuñ
Tāḡ-ı ' arḡa nerdibān olursa per-i Cebrā' il
- 4   Bezimde bir perde açdı ḡeng ' aşḡuñdan⁵ senüñ
Düşdi nāgeh perdeden ḡaḡra hezārān ḡāl [ü] ḡil
- 5   Ṭa' n-ı a' dādan⁶ Ĥayālī ḡekme miḡnet şābir ol
Eyledi Ĥaḡ āteş-i Nemrūdu ḡülzār-ı Ĥalil

¹ Tarlan, 1945, s.263.

² meymen M10a: nāgeh HBD263.

³ ideyin M10a: edeyüm HBD263.

⁴ ḡāle M10a: ḡāke HBD263.

⁵ ' aşḡuñdan M10a: ' aşḡuñda HBD263.

⁶ ṭa' n-ı a' dādan M10a: reşk-i a' dādan HBD263.

Ġazel-i Ĥayālī¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Şu'le-i ġam dilde vü cismümde daġ içün fetīl
Zahīr ü baṭın getürdüm ' işkuña iki delīl
- 2 Çeşmesār-ı la' lüñi gördi rüḥuñda cān-fezā
Ol sebebden cennetün çıkdı gözinden Selsebīl
- 3 'İşğ derdüne düşen dermān-ı ġayrı istemez
Āteş-i sūzāna istiġnā ile girdi Ĥalīl
- 4 Tīrini buldum ḥarīm-i sīnede ḥabs eyledüm
Oldı peykān-ı ciger-sūzi² aña yaruñ³ kefīl
- 5 Dur olmasun Ĥayālī gözlerümde naķş-ı düst
Yūsuf Mışra şeref virdükçe bu deryā-yı Nīl

---

¹ Tarlan, 1945, s.261.

² sūzi M10b: düzu HBD261.

³ yaruñ M10b: yarar HBD261.

Gazel-i Maḳālī¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Yārdan ḥ^orsend [ü]² a^c dādan melāmet-dīdeyüz
Şākirüz gülden velī[kin]³ ḥārdan rencīdeyüz
- 2 Hāşılı çekdük girībān-ı te^c alluḳdan eli
Serv gibi gülşen-i ^c uzletde dāmen-çīdeyüz
- 3 Sifle-ṭab^c olanlar⁴ idrāk eylemezler şānımız⁵
İrtifā^c -ı ḳadrimüz⁶ var ^c ālem-i ^c ulvīdeyüz
- 4 Aña ḳaldı kim dehānuñ yādına ey māh-rū
Başımız alup ^c adem mülkine dek⁷ ^c azm ideyüz
- 5 Biz ki⁸ zeyn olduḳ Maḳālī ḥalḳa ḥalḳa dāğıla⁹
Rūy-ı yāri görmege başdan ayaḳa dīdeyüz

¹ Süleyman Solmaz, *Ahdī ve Gülşen-i Şu'ārası İnceleme-Metin* (Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Genel Müdürlüğü, 2018), 277.

² (-) M: [ü] AGŞ277.

³ velī M10b: velī[kin] AGŞ277.

⁴ sifle-ṭab^c olanlar M10b: sifle-i ṭab^c onlar AGŞ277.

⁵ şānımız M10b: ḳudretüm AGŞ277.

⁶ ḳadrimüz M10b: şānımız AGŞ277.

⁷ mülkine dek M10b: iḳlīmüne AGŞ277.

⁸ biz ki M10b: beḳle AGŞ277.

⁹ dāğıla M10b: dāḳ ile AGŞ277.

Ġazel-i Maḳālī

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Bu âteş-dân-ı sīnemden çıkup nār-ı elem birgün
Bu heft evreng-i minā-rengi ḳorḳum bu yaḳam birgün
- 2 Dilā hūbān-ı 'ālemden elüñ çek añ vefā-dārı
Cefā yūzi ṭutar biñ meyl ger eylerse kerem birgün
- 3 Fenā deşinde her bir lāle bir Cem bezmgāhıdur
Var andan' ibret alam ḳoma elden cām-ı Cem birgün
- 4 İlin ayaklama rāh-ı fenā ḳosun ğurūr ile
Niçe ser kelle-i Cemşīd olur ḥāk-ı ḳadem birgün
- 5 'Aceb mi ehl-i naẓm iḳre şafā-baḥş ola ğüftārum
- [11a] Maḳālī düşmez ağzumdan benüm ol ğonce-fem birgün

Ġazel-i Maḳālī

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Kime varsam derūnum derdinüñ dermānını şorsam
Helāküm ḳaşdına ol dem şunar bir kā'se-i pür-sem
- 2 Egerçi bir şikeste şīşesin durmaz iḳinde āb

Ne mümkündür seni ey kûze-i çeşmüm görem bî-nem

3 Meşeldür bu ki dirler dîdeme irmez bi-ḥamdillāh
Bugün yaşlar döker dün ḳān dökerdi merdüm-i dîdem

4 Eger şağum vişālūñle vücudum mülküne şāhum
‘ Adem iklimüne fikr-i femūñle ger olam mîrem

5 Maḳālī başumı top eyledüm meydān-ı ‘ ışḳ içre
Şorarlarsa eger çevgān-ı zülfinde diyem kūyem

33

Ġazel-i ‘Ulvī^{1 2}

mefā‘īlūn mefā‘īlūn mefā‘īlūn mefā‘īlūn

1 Gedā-yı bî-nevā dil devlet-i dünyāyı n’eylersün
Ölüm eñ soñ muḳarrerdür ḳuru ğavğayı n’eylersün

2 İdersün ser bürehne tahta-i tābūt çün mesken
Serîr-i salṭanatda efser-i Dārāyı n’eylersün

3 Ten-i fersüdeñe ḥil‘ at kefendür ‘ āḳıbet şāhum
Giyüp fāḥir libāsı aṭlas u dībāyı n’eylersün

¹ *Mecmū‘a*’da bulunan ‘Ulvī’ye ait şiirler transkribe edilirken nüsha karşılaştırmaları için İsmail Çetin tarafından hazırlanan “Derzi-zāde ‘Ulvī Hayatı-Edebî Şahsiyeti ve Divānının Tenkitli Metni” adlı yüksek lisans tezi kullanılmıştır (İsmail Çetin, (1993). “Derzi-zāde ‘Ulvī Hayatı-Edebî Şahsiyeti ve Divānının Tenkitli Metni”, (Yüksek Lisans Tezi), Elazığ: Fırat Üniversitesi).

² Bu gazel DUD’da bulunmamaktadır.

- 4 ‘ Adem iklîmine âhir göçersin bî-kes ü tenhâ
Begüm yanuçca ‘ asker cem‘ idüp âlâyı n’eylersün
- 5 Ecel peymânesin içmek gerekdür ‘ Ulviyâ âhir
Fenâ bezminde şimdi sâgar u şahbâyı n’eylersün

34

Ġazel-i FÜRŪĠĠ

fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün

- 1 Bâd-ı âhumla başumdan gice gündüz ey melek
Bir dem ârâm eylemez durmaz döner çarh-ı felek
- 2 Baħr-ı eşkümde görüpdür ħaçeri ‘ aksün meger
Korkusundan pullı cevşen giydi deryâda semek
- 3 Eşk-i çeşmümden bulur neşv [ü] nemâyı dem-be-dem
Büstân-ı ‘ ışık içinde âsumân bir gök kelek
- 4 Şüfî ħar gibi yime dünyâ ħamın hem-çün ‘ alef
İşret it meyħânede bir kaç piyâle bâde çek
- [11b]
- 5 Ey FÜRŪĠĠ ħâle şanma âsumânda görinen
Ol mehe yâ miħribânun eşki aştı ki elek

Gazel-i Hāriri*fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün*

- 1 Gökde yir yir görinen encüm degüldür ey melek
Tîr-i âhumdan benüm ğırbâle dönmişdür felek
- 2 Bu sipihri-i pür-nukûşu hem-çü fânüs-ı hayâl
Nâr-ı âhum döndürür her gice ey meh şubha dek
- 3 Yaşumuñ bir kıatresini haşre dek vaşf eylemez
Baħr-ı 'ummâna zebân olsa eger her bir semek
- 4 Gözlerüm içinde ki hâlüm hayâlidür senüñ
Ey gözüm nûrı degüldür ol görinen merdümek
- 5 Bülbül-i güyâ Hāriri gülşen-i küyüñdasın
Ey yüzi gül ğonce-leb ayruqları yayıla [d]ek

Velehu Eyzân*mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün*

- 1 Benüm 'ışķum kitâbundan dilâ ednâ rivâyetdür
Anuñ için kışşa-i Ferhâd bir Şîrin hikâyetdür¹

---

¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

2 Elifler şāhlar yir yir olupdur dāğlar güller
Fezā-yı sīnem ey servüm gülistān-ı maḥabbetdür

3 Şalar seccāde-i zūlf-i ‘izāruñ āyine-cāna
Gözün sāğardurur ammā işi dā’im ki āfetdür

4 Lebün ser çeşme-i cāndur anuñ üstündeki ḥayālün
Hemānā ḥaṭṭ-ı reyḥāniyle yazılmış bir āyetdür

5 Nihāl-i ḳadd-i dildāra gülistān ‘āşık olmuşdur
Degül serv ey Ḥarīrī kim duḥān-ı āh-ı ḥasretdür

37

Ġazel-i Fūrūġi

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

1 Cezāyīr şanmañuz yir yir şebe toprak döker deryā
Benüm ṭūfān-ı eşkümden amān ister hemān deryā

2 Ḥabāb-ı çeşm idinmişdür nezāketle ider seyrān
Dilā bu bī-beḳā dehrün fenāsına baḳar deryā

3 Degüldür ‘aks-i māh-ı nev görinen ey ḳamer-peyker
Senün ḥaşmuñla ceng için dutar elde teber deryā

[12a]

4 Benüm bu eşk-i çeşmümle meger ceng eylemek ister

Kimin mähilerün tîğ ü kimin eyler siper deryâ

- 5 Dilüñ pāk it Fūrūğî-veş has ü hāşāk-ı ‘ālemden
Derün-ı şāfīdür güyâ getürmez hīç keder deryâ

38

Ġazel-i Ĥarīrī

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

- 1 Benüm tuman-ı eşkümnden görüben havf ider deryâ
Anuñçün ey dil-i şeydâ dem-â-dem yer öper deryâ
- 2 Degül kavı-ı kızah-ı ‘aks görinen ey dişi lü’lü’
Kapuñda kıılmağa hıdmet kuşanmışdur meger deryâ
- 3 Görinenler şadef şanma diler kim pâyüña şaça
Kef-i güher-nişārını kıılıpdur pür dürer deryâ
- 4 Cihānı yakmasun diyü şerār-ı âteş-i āhum
Anuñçün ser-te-ser rüy-ı zemīne şu seper deryâ
- 5 Düşeydi zerrece yāruñ dehānınuñ eger yāri
Ĥarīrī ola lezzetden hemān ‘ayn-ı şeker deryâ

Gazel-i Azerî

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Nümâyân pâ-y-gâh-ı işret ammâ pâ-y-ı himmet yok
Şerâb-ı işğa ruḥşat var velî ṭâlibde raġbet yok
- 2 Bu sırr-ı eylemiş püşide ḥaḳ erbâb-ı vaḥdetden
Senüñ mihr-i ruḥunda tâb var aşuḳda ṭâḳat yok
- 3 Tekâpüyuñ aceb bîhüdedür bâzâr-ı işk içre
Meta-ı vaşl-ı ḥâzır mâye-i naḳd ü maḥabbet yok
- 4 Getürmezsen irâdet mekteb-i irfâna gelmezsin
Saña ta'îm-i ḳudret vardur ammâ ḳâbiliyyet yok
- 5 Ğubâr-ı maḳdemın tâc itmege yok semenüñ ammâ
Su'âl olduḳça dersin Azerî başumda devlet yok¹

Velehu Eyzân

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Reh-i işḳunda cân benden ḥadeng-i cân-sitân senden
Ten-i ḥaḳ-i nişân benden kemân-ı ebruvân senden

¹ yok: M'de "var" olarak yazılmıştır. Mürettibin yanlışlıkla bu şekilde kaydettiği düşünölmüş ve kafiye gereği "yok" şeklinde alınmıştır.

2 Başum olsun fedâ la‘l-i lebünden buse ihsân it
Sifâl-i hâk-dân [benden] şerâb-ı erguvân senden

[12b]

3 Dükenmez tâ kıyâmet hâşre dek noğşân-pezir olmaz
Sirişk-i bî-girân benden leb-i güher-feşân senden

4 Olup çarh-ı kühen virân ten-i zârum kıala bî-cân
Değinmezse figân benden irişmezse amân senden

5 ‘Aceb mi zâr olursam Āzerî-veş oldı kendüñce
Senüñ luṭfuñ nihân benden benüm ‘ışkum ‘ıyân senden

41

Velehu Eyzân

fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

1 Şüfî tesbîh ü ‘aşâyı mey-i gül-fâma değış
Hırқа-i zühd ü riyâyı çıkarup hâcca değış

2 ‘Ārife çünki yeter bir gül eger ‘ârif iseñ
Götüri ‘âlemi bir yâr-ı gül-endâma değış

3 Bulmaq isterseñ eger Ka‘be-i maqşûda vuşul
Çıkarup aṭlas ü dîbâyı da iḥrâma değış

4 Ricâl-i cānâna virüp yüri ol be-nâm şân

Merd iseñ naqd-ı hayāt bir eyü nāma deġiř

- 5 Zevķ-i bākī bulayın dirseñ eger Āzeriyā
‘ Ālemūñ zevķ ü şafāsın ġam ü ālāma deġiř

42

Ġazel-i Ūmīdī^{1 2}

mefā‘īlūn mefā‘īlūn mefā‘īlūn mefā‘īlūn

- 1 Miyānuñ mūya teşbīh eyleyen anca ġayāl eyler
Dehānuñ sükkere benzer diyen şīrīn maķāl eyler
- 2 Mehe teşbīh iden ġüsnuñ kemāliyle ider noķşān
Hilāle beñzeden yā ķaşlaruñ egri ġayāl eyler
- 3 Ruġ-ı alini ‘ arz idüp gönüller alur eliyle
Müdām ol şūġ şekl-i ‘ aşıķa bir yüzden āl eyler
- 4 ‘ Aceb ben ķara gönli neyledüm bu ķarġ-ı bed-kāra
Ki sāyem gibi her ġün yere ķalar pāy-māl eyler
- 5 Dehānuñla miyānuñla öpüp ķoķmaķ diler cānā
Ūmīdī derd-mendi ġör ‘ aceb fikr-i muhāl eyler

¹ *Mecmū‘a*’da bulunan Ūmīdī’ye ait şiirler transkribe edilirken nüsha karşılařtırmaları için Muhammed Selvi tarafından hazırlanan “Ūmīdī Hayatı, Eserleri, Edebī Kiřiliġi ve Divānı” adlı yüksek lisans tezi kullanılmıřtır (Muhammed Selvi, (2008). *Ūmīdī Hayatı, Eserleri, Edebī Kiřiliġi ve Divānı*, (Yüksek Lisans Tezi), Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

² Bu gazel ŪD’de bulunmamaktadır.

Ġazel-i ‘Ulvī¹

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

1 Şehā kūyuñda göñlüm bir gedā-yı müstemendüñdür

Erenler haqqı cān u baş² qalmaz bir levendüñdür

[13a]

2 Gülınden gülbenden³ güłşenüñ ‘uzlet viren halka⁴

Cemāl-i dil-pesend gezer⁵ nihāl-i ser-büleñdür

3 Cefā taşın atup encüme pār eylerse⁶ düşnāmı

Gerek döğün gerek söğün⁷ göñül h̄oş dut efendüñdür

4 Sevüp her bir sitem-kārı şikāyet kılma tāli‘ den

Seni ey dil iden rüsvāy-ı ‘ālem kendü kendüñdür

5 Nazār kıı ‘Ulvīye şāhum kapuñda bunca yıllardur⁸

Ġaribüñdür faqirüñdür kuluñdur derdmendüñdür

¹ Çetin, 1993, s.317.

² cān u baş M12b: baş u cāna ÜD317.

³ gülbenden M13a: gülbenden ÜD317.

⁴ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁵ gezer M13a: güle ÜD317.

⁶ encüme pār eylerse M13a: incinme yāş itdükçe ÜD317.

⁷ gerek döğün gerek söğün M13a: gerek döksin gerek söksin DUD317.

⁸ şāhum kapuñda bunca yıllardur M13a: kapuñda şāhā bunca yıldur kim DUD317.

Velehu Eyzān¹

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Yüri hey âteş-i ğamla² yirüm nār eyleyen t̄ālī'
 Haṭ-ı dil-ber gibi rūzum şeb-i tār eyleyen t̄ālī'
- 2 Yüri hey seyr iderken gülsitān-ı rūy-ı cānānı³
 Dil ü cān bülbulinūñ güllerin ḥār eyleyen t̄ālī'
- 3 Yüri hey fikr iderken zülf-i yār ile zenaḥdānun
 Mekānum çāh-ı ḥasret hem-demüm mār eyleyen t̄ālī'
- 4 Yüri hey devr içinde eyleyen ḳadem hilāl-āsā⁴
 Baña ol yār-ı bī-mihri sitem-kār eyleyen t̄ālī'
- 5 Yüri hey dīde-i 'Ulviye uyḥuyu ḥārām idüp
 Anı encüm gibi tā şubḥa dek her gice bī-dār eyleyen t̄ālī'⁵

¹ Çetin, 1993, s.345-346.

² âteş-i ğamla M13a: derd ocağında DUD345.

³ rūy-ı cānānı M13a: hüsn-i cānamı DUD345.

⁴ eyleyen ḳadem hilāl-āsā M13a: aḳıdup yaşum şafaḳ mānend DUD346.

⁵ Bu mısra da vezin tutmamaktadır. DUD'da şu şekildedir: Anı her gice encüm gibi bī-dār eyleyen t̄ālī' (s.346).

Ġazel-i Fūrūġī

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Bād-veş ħāk olmasunlar yolına her ehl-i derd
Rāķibine ķorķarın ol nāzeninüñ ķona gerd
- 2 Yazmaġa ħüsnüñ kitābuñ şemse seni āfitāb
Āsumān-ı kāsede ārzü-yı lāciverd^{1 2}
- 3 Olmaya hem-ser teni ħākīde ķanlı dāġıma
Ĥün-ı dilden lā[le]-gün olursa meydān-ı bezed
- 4 Güş idüp gülden dehān-ı dilbere öykündüğün
Ġoncenüñ aġzın ķulaġuna iletirdi bād-ı serd
- 5 Olmaduñ Ferhād-veş aşlā zen-i zühre-i zebün
Āferin olsun Fūrūġī merdsin vallāhi merd

[13b]

Ġazel-i Yahyā³

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Ey perī bir ben idüm bir sen bir daġı ħammām⁴
Veh ki ħalvetde saña idemedüm fetġ-i kelām

¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

² Bu mısranın kenarına der-kenār şeklinde “ey māh” eklenmiştir.

³ Çavuşoġlu, 1977, s. 442.

⁴ bir sen bir daġı ħammām M13b: bir dahi sen bir hammām YD442.

- 2 Dutuşup cismi yanar ‘ aşık-ı dil-ḥaste gibi
Gördi hammām seni [çünkü]¹ işi oldu temām
- 3 Ğarażum şü gibi ayaġuña yüz sürmek idi
Āh kim olmaz imiş ‘ aşık olanda iḳdām
- 4 Bu nice cism-i laṭif olur eyā şems-i cihān
Ḳorḳunur² kendi gözinden baḳamaz cismüne cām
- 5 Cānumuz çıḳdı çıḳalum gidelüm ey Yaḥyā
O perī olmayıcaḳ odlara yansun ḥammām

47

Ğazel-i Tūrābī

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

- 1 Benüm şāḥım ne varın bende-i fermānuñ oldumsa
Eser ki kāfir olmadum ḳuluñ ḳurbānuñ oldumsa
- 2 Beni giryān idüp āġyārı ḥandān itme sultānum
Günehkāruñ mı oldum ‘ aşık-ı nālānuñ oldumsa
- 3 Hevā-yı çin-i zülfüñle bu ben miskini ağlatma
Ḳaṭā mı itdük a zālīm senüñ ger bedenüñ oldumsa³

¹ [çünkü] YD442: (-) M.

² ḳorḳunur M13b: kıskanur YD442.

³ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

- 4 H azretle naz ar  ılma ged -y  h or u n -çize
 eh  yerden mi  ı dum v lih   hayr nu  oldumsa
- 5 T r b  m btel -y  derd-i fikri h ste-h l itme
N''ola ger ey  ab bim  alib-i derm num oldumsa

48

 azel-i B k ¹

fe' il t n mef ' ilün fe' ilün

- 1 S nesin t r ne  utardı siper
G bengin kesd g nde  henger
- 2 Başımu  yazusunu hep gördüm
Benem erb b-ı ' i ka ser-defter
- 3 Yazdı sevd n  başıumuzda  az 
 ayd olundu r 'usa hükm-i kader
- 4 Biri h r id gibi r  en durur dil²
Biri N hid gibi p k-a ter
- 5 B kiy  hem-dem   hev -d ru 
- [14a] C m-ı gül-reng ile h b b yiter³

¹ K  uk, 2019, s. 188-189. Bu gazel BD'de yedi beyittir.

² ru en durur dil M13b: ru en-dil BD189.

³ BD'de dördüncü beyit yedinci beyit olarak beşinci beyit ise altıncı beyit olarak kayıtlıdır.

Ġazel-i Emri¹

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1 Serv oğurdum addüñe ²servde reftār olsa
Ġonca dirdüm femüñe Ġoncada güftār olsa

2 Beñzedürdüm add-i bālāña nihāl-i servi³
Ġonce-i surġ dehen gül aña ruhsār olsa

3 Mihr oğurdum ruġuña zerre-dehān olsa mihr⁴
La' l dirdüm lebüñe la' l güher-bār olsa

4 Öykünürse⁵ gözüne nergis eger olaydı⁶ siyāh⁷
Beñzedürdüm güle⁸ ruhsāruñı⁹ bī-ġār olsa

5 Şöyle nazm¹⁰ itdi dişüñ vaşfını Emri şanemā
Yaraşur ' id-ı Süreyyā aña işār olsa

¹ Saraç, t.y., s.244.

² oğurdum addüñe M14a: dirdüm boyuna ED244. ED'deki şekli ile vezne uymaktadır.

³ nihāl-i servi M14a: nihāl-i güle ger ED244.

⁴ mihr M4a: idi ED244.

⁵ öykünürse M14a: öykünürdi ED244.

⁶ olaydı M14a: olsa ED244.

⁷ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁸ güle M14a: güli ED244.

⁹ ruhsāruñı M14a: ruhsāruña ED244.

¹⁰ nazm M14a: vaşf ED244.

Ġazel-i ‘Ubeydī¹

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

- 1 Ġamuñla pāy-māl olan dil-i virānı añmazsın
İle ihsān idersin genc-i vaşluñ anı anmazsın
- 2 Dimişdüñ qarż-ı daġuñ² göricek bir buse-i haķuñdur³
Behey zālīm unıtuñ hıç haķķ-ı nān[1] anmazsın
- 3 Lebüñ cānumı bir kez öpdüğüm⁴ añarsın ammā kim
Ġam-ı hecrünle ķanlar yutduğum devrān[1] anmazsın
- 4 ‘Adüv bir kez çağırmaķla varırsın yanuna dā’im
Nice feryād ider bu ‘aşıķ-ı nālānı añmazsın
- 5 Nice şihķat yüzün görsün ‘Ubeydī derd-mendüñ kim
Ṭabībüm bil geķer bu ħaste-i hicrānı anmazsın

¹Ünlü, 1991, s. 147.

²ķarż-ı dāġuñ M14a: ķurş-ı dāġum UD147.

³Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁴öpdüğüm M14a: emdüğüm UD147.

Gazel-i Rahmî^{1 2}

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

1 Ne dil-i haste-i mecrūhuma merhem bulunur

Ne zemān ğuşşaları define hem-dem bulunur

2 Ne perişānlığımı haţır-ı sevdā-zedenüñ

Merhamet eyleyüben bir şorar ādem bulunur

3 Bulmazam nitekim³ sa‘y iderem şādılığı

Şādılık ister iken bil ki⁴ nice ğam bulunur

4 Ne ğam-ı ‘ışķ-ı şikeste nigār ile dimek⁵

Rāzımı söylemege mūnis ü maħrem bulunur⁶

[14b]

5 Raħmiyā yār vişāline qarīb olduķça

Āh kim bir⁷ yañadan mānī‘-i muħkem bulunur

¹ *Mecmū‘a*’da bulunan Bursalı Rahmî’ye ait şiirler transkribe edilirken nüsha karşılaştırmaları için Mustafa Erdoğan tarafından hazırlanan *Bursalı Rahmî ve Divānı* kullanılmıştır (Mustafa Erdoğan, (2017). *Bursalı Rahmî ve Divānı*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü).

² Erdoğan, 2017, s. 189.

³ nitekim M14a: niçe kim RD189.

⁴ bil ki M14a: belki RD189.

⁵ ‘ışķ-ı şikeste nigār ile dimek M14a: ‘ışķ-ı nigār ile perişān dilimüñ RD189.

⁶ RD’de üçüncü ve dördüncü beyitler yer değiştirmiştir.

⁷ bir M14b: her RD189.

Ḥayālī Güftest¹

fā' ilātün fā' ilāün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Şol ḥāl kim ey şanem ḵonmuş o ḥadd-i meh-veşe²
Kāfir-i Hindīdür³ kim secde eyler āteşe
- 2 Cānımı ḵurbān iderdi uğrasa 'āşıqlaruñ
Ḥançerüñ gibi yaluñ yüzlü güzel pehlū-keşe
- 3 Düstüm⁴ eflākuñ toḵüz peymanesin bir terden⁵ iç
Tolu içmek isterseñ ben 'āşık-ı deryā-keşe
- 4 Şām-ı ḥasretde benim için az giryān olmaduñ
Göreyin ey merdüm-i çeşmüm cihānda⁶ çok yaşa⁷
- 5 Devlet-i dünyāya meyl itmez Ḥayālī pāk-bāz
Şāh-bāz-ı evc-i istiğnā olan ḵonmaz leşe

¹ Tarlan, 1945, s. 351.

²şol ḥāl kim ey şanem ḵonmuş o ḥadd-i meh-veşe M14b: ey şanem şol ḥāl kim ḵonmuş bu ḥadd-i meh-veşe HBD351.

³ hindīdür M14b: hindudurur HBD351.

⁴ düstum M14b: baña HBD351.

⁵ terden M14b: yerden HBD351.

⁶ cihānda M14b: ilāhī HBD351.

⁷ HBD'de üç ve dördüncü beyitler birbirlerinin yerine yazılmıştır.

Ġazel-i Vecdī^{1 2}

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Hıtaı vü cā o ahrunuñ duān-ı ūd u anberdūr³
Ruı rengini udretten yiter gūyā ki micmerdūr
- 2 Olup sīnem derūne gedi peykānı eker dūzdan
Hemān sen Őađ ol ey nesīm lmek muarrerdūr⁴
- 3 Ne deñlü gūn gibi kenz-i lekehūm⁵ burc-ı Őeref olsa
Yūzūm hak ise gōñūlle cānā baŐar berāberdūr
- 4 Dem-i fūratde alım zā'il iden ey Őabīb-i dīl
Ġamuñdan cāna ğamzeñ virdūgi dārī vü hūŐ-berdūr
- 5 Őu kim Vecdī gibi bir gezerin gerdūna meyl itmez
Bugūn meydān-ı ıŐ ıre uŐađına olu ārdur

¹ Mecmū'a'da bulunan Vecdī'ye ait Őiirler transkribe edilirken nūsha karŐılaŐtırmaları iin Sebahaddin Sarı tarafından hazırlanan "Vecdī Divānı Tenkitli Metin" adlı yūksək lisans tezi kullanılmıŐtır (Sebahaddin Sarı, (1993). Vecdī Divānı Tenkitli Metin, (Yūksək Lisans Tezi), Elazıđ: Fırat Őniversitesi).

² Bu gazel VD'de bulunmamaktadır.

³ anber durur M14b: vezin ve kafıye geređi "anberdūr" Őeklinde okunmuŐtur.

⁴ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁵

Ġazel-i Ķabŭlĭ^{1 2}

fā' ilātŭn fā' ilātŭn fā' ilātŭn fā' ilŭn

1 Cism-i pākin gŏrmek isterseñ ŧoyup ħammāma ħoy

Olmaz ol sĭmĭn-beden gibi efendi pāk ŧoy

2 Ol tezerv-i ħoŧ ħırāmuñ ŧimdi ey ŧehbāz-ı dil

ŧaydımuñ eyyāmıdur zirā rakĭbi daħı toy

3 N'ola³ pest olsa nazarda serv-i bālā-yı ħemen

Ķadd-i yāre uymadı baŧka baŧına ħekdi boy

[15a]

4 Āb-ı istiħfār ile ħirk-i gŭnāh-ı cismi yuy⁴

Naħŧ-ı ħayrı levħ-i dilden tiħ-i irfān ile yuy

5 Ĥazret-i 'İsā da olsañ yaramazsın dŧŧmene

Ey Ķabŭlĭ sŭzen-i zerle gerekse gŧzin oy

¹ *Mecmŭ'a*'da bulunan Kabŭlĭ'ye ait ŧiirler transkribe edilirken nŭsha karŧılaŧtırmaları iħin Mustafa Erdoħan tarafından hazırlanan "Kabŭlĭ İbrahim Efendi, Hayatı, Edebĭ Kiŧiliħi ve Divānı (İnceleme-Tenkitli Metin Dizin)" adlı doktora tezi kullanılmıŧtır (Mustafa Erdoħan, (2008). *Kabŭlĭ İbrahim Efendi, Hayatı, Edebĭ Kiŧiliħi ve Divānı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin)*, (Doktora Tezi), Ankara: Gazi Ŭniversitesi).

² Erdoħan, 2008, s. 738-739.

³ n'ola M14b: tañ mı KD738.

⁴ yuy M15a: yu KD738.

Ġazel-i Nev'î¹ ²

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Cām-ı ğam nūş itmede 'ālemd³ maḥrem bulmadıĝ
Biz bu dehrüñ sāĝar-ı mihrinde 'ālem bulmadıĝ
- 2 Çok perī-şüret melek-siret temāşā eyledük
İçlerinde līk ādem gibi ādem bulmadıĝ
- 3 Ķalb-i meyyālüm gibi pergār-ı 'ālem münḳalib
Noḳta-veş s̄abit-ḳadem bir yār-ı hem-dem bulmadıĝ
- 4 Muttaşıl eksilmede bezm-i surürüñ neş'esi
Līk cām-ı miḥnetüñ keyfiyyetin kem bulmadıĝ
- 5 Tāb-ı ḥurşid-i cihān āfāḳ dutmuş Nev'iyā
Sāyesine varacaĝ bir naḥl-i ḥürrem bulmadıĝ

¹ *Mecmū'a*'da bulunan Nev'î'ye ait şiirler transkribe edilirken nüsha karşılaştırmaları için Mertol Tulum ve Ali Tanyeri tarafından hazırlanan *Nev'î Divānı-Tenkitledi Basım* adlı eser kullanılmıştır (Mertol Tulum, Ali Tanyeri. (1977). *Nev'î Divānı-Tenkitledi Basım*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları).

² Tulum, Tanyeri, 1977, s. 363

³ 'ālemd M14b: bir yār-ı ND363.

‘Ulvî Selâmullah¹

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- 1 Gerçi kim ‘āleme çok dilber-i mümtāz gelür
 Hakk budur kim saña benzer güzelüm az gelür
- 2 Haşre dek dāmenüñ elden² kıomaz āvāre gönül
 Sen anı şanma cefā itmek ile vāz gelür
- 3 Hāşret-i hālün³ ile bî-kes ü tenhā olalu
 Bezm-i ğamda meges āvāzı baña sāz gelür
- 4 Kime kaşd itdi ‘aceb yine harāmî ğamzeñ⁴
 Güş-ı cāna ser-i kūyuñda bir āvāz gelür
- 5 Gerçi yüz biñ bulunur yolına cānlar virici⁵
 Şanma ‘Ulvî gibi bir ‘āşık-ı ser-bāz gelür

¹ Bu gazel DUD’da yedi beyittir.

² elden M15a: aldın DUD263.

³ hālün M15a: la‘lün DUD263.

⁴ ğamzeñ M15a: gözün āh DUD263.

⁵ gerçi yüz biñ bulunur yolına cānlar virici M15a: cyledi başını çevgān ser-i zülfüne top DUD263.

Ġazel-i Seyfî

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Sırr-ı 'ışkı şöyle şaqla tende cānuñ tuymasın
Belki añma oñı aġzuñda zebānuñ tuymasın
- 2 Şöyle mest eyle beni ey şāķî-i gül-çehre kim
Dil belā vü mihnetin devrinde anuñ duymasun
- [15b]
- 3 Vire benden ġayrıya yā Rab belā vü derdüni
Ġayrı kimse nīzesin derd ü belānuñ duymasun
- 4 La' lüñ emsem olur idi derde em sitem didüm
Didi ammā kimse bu rāz-ı nihānuñ duymasun
- 5 Düstum gel Seyfîyi öldür bugün kavm-i 'adū
Ehl-i zillet olduġın ol nā-tüvānuñ duymasun

Ġazel-i ‘Ubeydī¹

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün

- 1 ‘Işķ ile ġamnāk olan dil-ber şafāyı n’eylesün
Derdi ile başı h̄oş olan² devāyı n’eylesün
- 2 Şāhlar ‘izzet bilürken āşinā-yı³ ķullıġın
Dil-i şeh ‘ālī-cenābum ben gedāyı n’eylesün
- 3 Hīġ olur mu eġlene tīrūn dil-i virānede
Şāh-ı ‘ālī-menzilet köhne serāyı n’eylesün
- 4 Rūzgāra aldanur⁴ mı ‘āşık-ı şābit-ķadem
‘Işķ ile hem-dem olan kimse⁵ hevāyı n’eylesün
- 5 Mūy-ı cisminde⁶ ‘Ubeydī ķara şālı var iken
Sālik-i rāh-ı fenā ġayrı ķabāyı n’eylesün

¹ Ünlü, 1991, s. 150.

² olan M15b: olanlar UD150.

³ āşinā-yı M15b: işiginde UD150.

⁴ aldanur M15b: alınur UD150.

⁵ kimse M15b: ġayrı UD150.

⁶ cisminde M15b: cisminden UD150.

Ġazel-i Bâkî¹

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Dil giriftâr-ı belâ dil-ber-hevâyı n'eylesün
Dâme düşmez yirlere konmaz hümâyı n'eylesün
- 2 Kâinâtüñ seyr iden naqşın şafâ-yı câmdan
Şafha-i âyîne-i ' âlem-nümâyı n'eylesün
- 3 Göñlin egler nâle-i zencîr ile Mecnûn-ı ' ışk
Mübtelâ-yı ' ışkuñun dermânda istiğnâsı var
- 4 Derdüne mu' tād olan diller devâyı n'eylesün
Nağme-i üd u şadâ-yı çeng ü nâyı n'eylesün²
- 5 Halk-ı ' âlem Bâkiyâ ' ışkunda yârũñ haste-ğâl
Bir tabîb andan bu deñlü mübtelâyı n'eylesün

¹ Küçük, 2019, s. 328-329.

² *Mecmû'a*'da üçüncü beytin ikinci mısraı ile dördüncü beytin birinci mısraı karıştırılmıştır.

Ġazel-i ‘Ubeydī¹

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- 1 Dağlar şabr idemez sūz-ı dile baş degül
 Āteş-i ‘ışka demür degül² taş døyemez degül³

[16a]

- 2 Dest-i ğam ‘ışk ile bir sille urupdur baña kim
 Barmağı biri⁴ kararadı görinen kaç degül

- 3 Nice bir besleyeyin⁵ mülk-i vücūd içre teni
 ‘Azm-ı rāh-ı ‘adem baña itsem⁶ yoldāş degül⁷

- 4 Çeşm-i hūnin ile zaħmüm daħı ağlar⁸
 Hālin ağlar yalıñuz dīde-i hūn-yaş degül

- 5 Māsivāya nazār itme diyü perde aşarın⁹
 Çeşm-i nem-nākı ‘Ubeydī bürüyen fāş¹⁰ degül

¹ Ünlü, 1991, s.134.

² demür degül M15b: demürle UD134.

³ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁴ biri M16a: yiri UD134.

⁵ besleyeyin M16a: besliyeyim UD134.

⁶ ‘adem baña itsem M16a: ‘adem etsem baña UD134.

⁷ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁸ ağlar M16a: kanlar aқıdır UD134. Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁹ aşarın M16a: iderin UD134.

¹⁰ fāş M16a: yaş UD134.

Ġazel-i Fūrūġī*fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün*

- 1 Bezm-i meyde ne revādur bu ki sen sīm-berüñ
Geh adeh la' lin öpe geh uca bilün kemerün
- 2 Dün gice gün yüzini gören ey bedr-i temām
Çarhı yandı güneşün yıldızı düşdi amerün
- 3 La' l ane boyadı baġrı delindi güherün
Düşetdi dilden dile la' l-i lebün öykisini
- 4 Baħr içinde işidüp vaşf-ı leb-i dendānuñ
Ol deme girye idi yaşın ezerti şekerün
- 5 'Aynına kuhl-ı Şıfahānı Fūrūġī alın
Ayaġuñ topraġı haı var iken hāk-i derün

Ġazel-i Raħmī¹*mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün*

- 1 Sırıšküm āl idüp fūrat vücūdum itdi zer haşret
Ne reng itdi fūrat baña neler itdi² neler haşret

---

¹ Erdoğan, 2017, s. 156-157.² itdi M16a: gedi RD156.

- 2 Birisi ğam-güsârumdur birisi yâr-ı ğârumdur¹
Ebed² benden cüdâ olmaz³ eger fûrkat eger hasret
- 3 Kâdîmi hânédânıdur meger⁴ bu devr-i hâzânda⁵
Dil-i virânuma dâ'im konar fûrkat göçer hasret
- 4 Melâmet-câh-ı sîneyi dest-i kudret çâk çâk itdi⁶
Yine⁷ ser-rişte-i müjgân ile ol dem diker hasret
- 5 Vücûdum tîğ-i hasret⁸ Raḥmiyâ çâk itse ser-tâ-ser
Aña qarşu tûtup⁹ bu sînemi eyler siper hasret

[16b]

63

Velehu Eyzân¹⁰

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Tîğ-i mihnetden ki sînem zaḥmnâk olmuş yatur
Hâkdur seylâb-ı ğamda¹¹ çâk çâk olmuş yatur
- 2 Kan idüpdür bend-i zülfünde ḥarâmi gözlerün
Beñzer ol hûn-ḥâr-ı meste ḥâbnâk olmuş yatur

¹ birisi ğam-güsârumdur birisi yâr-ı ğârumdur M16a: Birisi yâr-ı ğârumdur birisi ğam-güsârumdur RD156.

² ebed M16a: meded RD156.

³ cüdâ olmaz M16a: helâk itdi RD156.

⁴ meger M16a: bugün RD156.

⁵ hâzânda M16a: hâdisde RD156.

⁶ Melâmet-câh-ı sîneyi dest-i kudret çâk çâk itdi M16a: Ten-i pür-yâremi ger tîğ-i fûrkat çâk çâk itse RD157.

⁷ yine M16a: anı RD157.

⁸ hasret M16a: fûrkat RD157.

⁹ tûtup M16a: çıqup RD157.

¹⁰ Bu gazelin ilk beyti RD'de "Beyitler" başlığı altında beyit olarak gösterilmiştir s. 293.

¹¹ ğamda M16b: ğamdan RD293.

- 3 Cānı yoꝑdur ılmaĝa cānā maĝallūnden gūzer
Ol adar ūftāde apuñda ħāk olmiř yatur
- 4 Āfītāb[1] didredür dā'im teb-i ' iřuñ senūñ
Yollar ūzre pür ħarāret tāb-nāk olmiř yatur
- 5 Germ-i miĝnet cismini efkār idüp Eyyūb-vār
Genc-i ħayret ire Raĝmī derdnāk olmiş yatur

64

Velehu Eyzān¹

fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilūn

- 1 Kūy-ı yārı seyr iün kim pāyını aĝyār or
Nār-ı āhum yamaĝa bām-ı sipihre nār or
- 2 N'ola yasañ ey řanem zūlfūñ ' izāruñ nārına
Kāfir oldu muřĝaf ūzre dā'ima zūnnār or
- 3 řubĝ-dem rīzān olan encüm degül eflākdan
Yadı bāmın nār-ı āhum dökülür her bār or
- 4 Bulmadım Mecnūn ile Ferĝadı ħālüm aĝlıyam²
Peyk-i āhum geřt idüp ne deřt ü ne kūhsār or

¹ Erdoĝan, 2017, s. 302.

² Mecnūn ile Ferĝadı ħālüm aĝlıyam M16b: Ferĝadla Mecnūni derdüm aĝlıyam RD302.

- 5 Ölmez oğludur sühan erbâb-ı nazmuñ Raḥmiyâ
Devlet anuñ kim cihânda¹ gevher-i eş'âr qor

65

Velehu Eyzân²

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

- 1 Belâ vü derd ü ğam mihmânımız bir ḥânemüz vardur
Müşerref maqdem-i yâr ile [bir] kâşânemüz vardur
- 2 Ḥayâlât-ı şanemlerden degüldür deyr-i dil ḥâlî
Büt-i büthânelerden taṭlu [bir] karḥânemüz vardur
- 3 Ḥaber vir ey şabâ nerden varırsan küy-ı cânâna
Şalar gün gibi Pertev elde bir peymânemüz vardur
- 4 Sürer ğam zulmetin dil 'âlemini pür şafâ eyler
Göñül dirler qadîmî anda bir divânemüz vardur³
- 5 Ne ğam zühbine zâhid Raḥmiyâ olursa ger mağrūr
- [17a] Bizüm vaqt-i seḫerde na'ra-i mestânemüz vardur

¹ cihânda M16b: sonunda RD302.

² Bu gazel RD'de bulunmamaktadır.

³ Üç ve dördüncü beyitlerde mısralar birbirlerinin yerlerine yazılmıştır. *Mecmû'a*'da yanlış yazıldıkları belirtildiği için düzeltilmiştir.

Velehu Eyzān¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Nāylar virür fenā-yı bezm-i 'ālemden haber
Cāmdan şorsañ virir keyfiyet-i Cemden haber
- 2 'Uḳdemi ḥall itmedi ber-bād oldı² remmāl-i çarḥ
Yār vaşlundan su'āl itsem³ virür ğamdan haber
- 3 'Işḳ ḥālātın maḥabbet ehline eyleñ su'āl
Mürşīd-i kāmīl bilür ol ism-i ā' zamdan haber
- 4 Bezm-i ḥüsnünde ketm⁴ olmuşdı nigīn-i la' l-i yār
Ḥande idüp⁵ lebleri viridi o ḥātemden haber
- 5 Ḥaṭṭ-ı la' l-i yār olmuş mazḥar-ı esrār-ı ğāyb
Kimse bilmez Raḥmiyā bu rāz-ı mübhemden haber

¹ Erdoğan, 2017, s. 166. Bu gazel RD'de altı beyittir.

² oldı M17a: ola RD166.

³ su'āl itsem M17a: haber sorsam D166.

⁴ ketm M17a: güm RD166.

⁵ idüp M17a: itdi D166.

Velehu Eyzān¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Erişür devr-i şitā sert oldı öyle rüzgār
Gitdi mātem egnine eşcār ile her sebze-zār
- 2 Bāğda ağardı bezmün dīdesi Ya' ḳub-vār
Görmek ile Yūsufu da'im eyler intizār
- 3 Elleri [yanına] düşdi her çenāruñ bāğda
Gördiler anı nemedler giydi ḳumriyle hezār
- 4 Oldı her yeḫ-pāre ber-āyine-i 'ālem-nümā
Gūyiya āyineci dükkānın açdı cūy-bār
- 5 Üstüne üşüşse n'ola Raḥmī gümüş pervāneler²
Şem' -i kāfurī olupdur anda servsāne bī-dār

Velehu Eyzān³

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Yāruñ⁴ ebrūsı 'araḳ-rīz olsa ḥ'oş-ter göster[ür]
Zāğlansa nitekim şemşīr-i cevher gösterür

¹ Bu gazel RD'de bulunmamaktadır.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

³ Erdoğan, 2017, s. 185.

⁴ yāruñ M17a: yār RD185.

2   ‘Aks-i la‘ lüñ sâkıyâ sâğarda seyr itsem n’ola
Bir ‘aceb âyînedür rûh-ı muşavver gösterür

3   Ğâfil olma¹ mäh-ı nevdan gâh lu‘ bet-bâzdur²
Halkı bir nev‘ ile oynatmağa³ çenber gösterür

4   Bülbülün kâni tutup gülşende gül bîmârdur
Hâr faşşâd oldı kan almağa nişter gösterür

[17b]

5   Raḥmî[yi] nālân idüp ağıyârı şâd eyler felek
Tütî-yi gūyâ tırurken zâğa şekker gösterür

69

Velehu Eyzân⁴

mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün

1   Ruḥuñâ baş egüptür ey şanem bu zülf giysûlar⁵
Sanasın âteşe secde ider Rûm içre Hindûlar

2   Gören ḥâlünle çeşmün üzre ey ḥurşîd ebrûlar⁶
Hilâl[i] sihr ile tutmuş şanurlar iki⁷ câzûlar

¹ olma M17a: olman RD185.

² bâzdur M17a: bâz-ı dehr RD185.

³ oynatmağa M17a: unutmğa RD185.

⁴ Erdoğan, 2017, s. 201-202.

⁵ ruḥuñâ ey şanem başın egüpdür yine gîsûlar RD201.

⁶ ebrûlar M17b: ebrûñı RD201.

⁷ şanurlar M17b: şanur bir iki RD201.

- 3 Gelür ol seyr-i bâğa diyü intizâr ile¹
İner serv-i dil-ârânũ ayağına kara şular
- 4 Düşelden ‘ışkuña gūyā ki sīnem vādi-yi ğamdur
Olupdur dāğlar yir yir anuñ içinde āhūlar
- 5 Egilmiş bād-ı āhumdan melāmet² şāh-sārudur
Cevānuñ³ Raḥmiyā bāğ-ı ruḥında iki⁴ ebrūlar

70

Velehu Eyzān⁵

mef’ulü fā’ilātü mefā’ilü fā’ilün

- 1 Müşkīn қаsuñ⁶ ki gözlerũñ⁷ üzre ḥavāledür
Miḥrāb-ı Ka’be içre muḳatta’ celāledür
- 2 Ağyāra meyl iderse n’ola ḥattı gelse yār
Mihrũñ kaçan ki şām ire ğarḳı⁸ zevāledür
- 3 Mey-gün şafaḳla sākī-i devrān elinde māh
Zülfũñ içindeki görinen nergis-i siyāh

¹ gelür ol gonca-leb bāğ içre diyü intizâr ile RD201: Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

² melāmet M17b: melāhat RD202.

³ cevānuñ M17b: nigāruñ RD202.

⁴ bāğ-ı ruḥında iki M17b: bāğ-ı ruḥı içinde RD202.

⁵ Erdoğan, 2017, s. 179.

⁶ қаsuñ M17b: saçuñ RD179.

⁷ gözlerũñ M17b: қаşlarũñ RD179.

⁸ ğarḳı M17b: ‘azmı RD179.

- 4 Sünböldür otağı iki miskīn ğazāledür
Bezm-i fenāda toptolu sīmin piyāledür¹
- 5 Gūş itse şî‘r-i Raḥmī[y]i gül yaқа çāk ider
Vaşf-ı ruḥuñla her sözi rengīn risāledür

71

Velehu Eyzān²

mefā‘īlūn mefā‘īlūn mefā‘īlūn mefā‘īlūn

- 1 Ne řanlar yutduđun gerdūn elinden lāle bilmezsūn
Ne yaşlar dökduđun her dūn elinden jāle bilmezsūn
- 2 Gönūl şehbāz ki şalmaz³ iseñ bāzū-yı tenimden⁴
Murāduñ şayd-gāhından⁵ şikāruñ alabilmezsūn
- 3 Nice girsūn elūne ey gönūl⁶ dürr-i girān-māye
Melāmet⁷ baħrine ğavvāş gibi řalabilmezsūn⁸

[18a]

- 4 Ayuñ on dördi gibi bir güzel sevdāsına düşmek
Bu bir ‘ālemdür⁹ ey zāhid-i şad-şāle bilmezsūn¹⁰

¹ D’de üçüncü beytin ikinci mısraı ile dördüncü beytin birinci mısraı yer değişirmiştir.

² Erdoğan, 2017, s. 240-241.

³ şalmaz M17b.

⁴ RD’de řu řekildedir: gönūl şehbāz isen bāzū-yı tenden uçmadan evvel: s. 240.

⁵ şayd-gāhından M17b.

⁶ gönūl M17b: dil [ol] RD240.

⁷ melāmet M17b: melāhat RD240.

⁸ RD’de ikinci ve üçüncü beyitler birbirlerinin yerine yazılmıştır.

⁹ ‘ālemdür M18a: ‘ālem durur RD241.

¹⁰ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

- 5 Ne keyfiyyetle vâkıf olasin esrâr-ı Raḥmîye
Sen ey zâhid varup Bengâleden beng alabilmezsün

72

Velehu Eyzân¹

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Mihter-i ' ışkuz diyâr-ı ğamda nevbet beklerüz
Sînemüz ṭablın dögüp burc-ı melâmet beklerüz
- 2 Çüb-ı âhum gümledür güm güm sipihrüñ ṭablını
Şâh-râh-ı ğamda der-bend-i maḥabbet beklerüz
- 3 Süre-i **Ve'l-leyl**²dür evrâdumuz şâm u seḥer
Türbet-i Mecnûnda biz³ şimdi ziyâret beklerüz
- 4 Pençemüz zûrından eyler urur⁴ gerdün gürîz
Bîşe-zâr-ı şavlete⁵ şîr-i şecâ' at beklerüz
- 5 Şâh-ı Tübâ Raḥmiyâ elde ' aşâ-yı himmetüm
Âsitân-ı ḥâzret-i şâh-ı velâyet beklerüz

¹ Erdoğan, 2017, s. 303-304.

² ve'l-leyl: "Geceye and olsun." Leyl 92/1.

³ biz M18a: (-) RD.

⁴ urur M18a: ejder-i RD304.

⁵ şavlete M18a: şavlet-i RD304.

Velehu Eyzān¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Mey şafağ devr-i felek meyḥāne şeklin bağlamış
Hāle içre mäh-ı nev² peymāne şeklin bağlamış
- 2 Ser-fürü gördüm çemen şahnında tāc lāle eyā³
Elde cāmın kec [tutup]⁴ mestāne şeklin bağlamış
- 3 Şem⁶ -i meclis göricek cānā müselsel kākülün
Düddan⁵ zencir[i] var divāne şeklin bağlamış
- 4 Bir perīdür her biri bāğ-ı İremden geldiler
Şem⁶ üne per yakmağa pervāne şeklin bağlamış
- 5 Her⁶ büt-i Ferḥāre⁷ resmin dilde naqş idüp ḥayāl
Raḥmiyā sīneñ senün büthāne şeklin bağlamış

¹ Erdoğan, 2017, s. 209.

² mäh-ı nev M18a: mäh san RD209.

³ şahnında tāc lāle eyā M18a: bezminde nā-geh lāleyi RD209.

⁴ tutup: (-) M.

⁵ düddan M18a: düdeden RD209.

⁶ her M18a: bir RD209.

⁷ ferḥāre M18a: ferḥār RD209.

Velehu Eyzān¹

mefā‘ilün fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

1 Dehān-ı yār hayāli ile dem-be-dem ‘āşık

Vücūdın yok yirlere eyler ‘adem ‘āşık²

2 Neler çeker güzelüm nerdübān-ı ‘ışkuñda

Çıķınca kaşır-ı vişāle kadem kadem ‘āşık

[18b]

3 Revā mı baña ki Mecnūn-şıfat belālar ile

Müyesser olmaya vuşlat ölem gidem ‘āşık

4 Şerāb-ı ‘ışk ile ser-mest olunca her ‘āşık³

Baña ne ta‘n⁴ idersin ki ‘āşıkam ‘āşık

5 Taħammül eylemeye Raħmiyā sipihr-i dü-tā budur⁵

Çeker şol⁶ deñlü belālarla bār-ı ğam ‘āşık

¹ Erdoğan, 2017, s. 217.

² Vücūdın eyledi yok yirlere ‘adem ‘āşık RD217. Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

³ her ‘āşık M18b: ey zāhid RD217.

⁴ ta‘n M18b: ta‘ne RD217.

⁵ budur: M18b: (-) RD. Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁶ şol M18b: şu D217.

Velehu Eyzān¹

mefā'īlūn mefā'īlūn mefā'īlūn mefā'īlūn

- 1 Hilāl ebrūlaruñ kim vesme birle reng tutmuşlar²
İki şemşirdür an dokmek ile³ jeng dutmuşlar
- 2 Ezel bezminde ben mestem şerāb-ı lā-yezālīden
Kimi ayrān bu esrār ile kimini⁴ neng dutmuşlar
- 3 Ferīdūn-ı zamānum nefsi-ı Daāk⁵ helāk eyler
Bu āletle⁶ gedālar şāh olup evreng dutmuşlar
- 4 Yaasın āk idüp Ferhāduñ eyler mātemin kuhsār
Elinde sīnesin⁷ dogmek iun seng dutmuşlar⁸
- 5 adin eng eyleyüp evtār eki eylemedi Ramī⁹
Felek bezminde āhı Zūhreye āheng dutmuşlar

¹ Erdoan, 2017, s. 200. RD'de beyit sıralaması farklıdır.

² Gazelin redifi "dutmuşlar" şeklindedir. RD'de ise "tutmışdur" şeklinde kayıtlıdır. s. 200.

³ Dokmek ile M18b: eylemekde RD200.

⁴ kimini M18b: kimin RD200.

⁵ daāk M18b: Dahhākın RD200.

⁶ āletle M18b: hatt ile RD200.

⁷ sīnesin M18b: sīnesini RD200.

⁸ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁹ Bu mısra RD'de Şu Şekildedir: amuñla ekin evtār itdi addin eng idüp Ramī: s. 200.

Velehu Eyzān¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Dānelerdür ḥāl-i miskinüñ kara zülfüñ zāğ
Murğ-ı cān şayyad ider dā'im anuñçün ol duzağ
- 2 Kulle-i kūh-ı belā Ferhādıdur divāne dil
Gel gel ey Şirīn-dehen kim ola dāğ üzre bāğ
- 3 Güyiyā āb-ı zülāl üzre düşüpdü[r] berg-i gül
Lāleler ābdāllar gülşen olmışdur tekyegāh²
- 4 Sā' adetde görinen ola ḥadüñ tāze dāğ³
Anca dermiş lāleler her nergis-i zerrīn çerāğ
- 5 Keştiger-i ğam-ı ḳad daldı ayağum Raḥmiyā
Bu ḥalāsuñ ger giriftin ister iseñ tüt ayağ

¹ Bu gazel D'de bulunmamaktadır.

² Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

³ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

Velehu Eyzān¹

mefā'īlūn mefā'īlūn mefā'īlūn mefā'īlūn

- 1 Ruḥum 'aksin görüp āyīnede² za' ferān şandum
Şararmış elde ol mir'atı bir berk-i ḥazān şandum
- [19a]
- 2 Oqıdum kışşa-i Mecnūn³ bildüm ḥāl-i Ferhādı
Seni anlarla ğam çekmekde ey dil tev'emān şandum
- 3 Qadūn üzre zenaḥdānuḥda ḥālūn göricek ey māh⁴
Nice zāğ-ı siyeh bir servde hem-āşiyān şandum
- 4 Siyeh kaküllerūn piçide kılmış qaddūni cānā
Şarılmış bir nihāl üzre niçe müşkīn⁵ yılan şandum⁶
- 5 Nedendür Raḥmiyā Rūm içre bu gevher-feşānlıqlar
Zebān-ı ḥāme gibi⁷ bir tūṭi-yi Hindūstān şandum

¹ Erdoğan, 2017, s. 226-227.

² āyīnede M18b: āyīne içre RD 226.

³ Mecnūn M19a: Mecnūmı RD226.

⁴ ey māh M19a: bir bir RD226.

⁵ müşkīn M19a: miskīn RD226.

⁶ RD'de üçüncü ve dördüncü beyitler birbirlerinin yerine yazılmıştır.

⁷ ḥāme gibi M19a: ḥāmeñi RD227.

Velehu Eyzān¹

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Dögüp sīnem fiġān u āh ile ṭabl [u] ' alem çekdüm
Sipeh-sālār-ı [rāh-ı]² ' ışk olup ḥayl ü ḥaşem çekdüm
- 2 İrince kũçe-i maḳşūduma müjġānumla sūzen-vār³
Fenā deştinde pāyümden hezārān ḥār-ı ġam çekdüm
- 3 Serini lāleler⁴ ḳaldırdı elde⁵ seyr idüp cāmum
Şu deñlü ḥāk-i Mecnūñ üzre vardum cām-ı Cem [çekdüm]
- 4 Maḥabbet mişe-zārında benem ol ejder-i miḥnet
Sipihrūñ varını bir⁶ naġme itdüm⁷ şöyle dem çekdüm
- 5 Başum aldum elüme selāmet ile varup yāre⁸
Melāmet kũçesinden⁹ Raḥmiyā tā kim¹⁰ ḳadem çekdüm

¹ Erdoğan, 2017, s. 227.

² rāh-ı RD227: (-) M.

³ RD 227'de: İrince Ka'be-i maḳşūda müjġānumla sūzından. Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁴ lāleler M19a: lāle-veş RD227.

⁵ elde M19a: elden RD227.

⁶ bir M19a: pür RD227.

⁷ itdüm M19a: ḳıldum RD227.

⁸ başum alup ele vardum selāmetle reh-i yāre RD227.

⁹ kũçesinden M19a: ġüşesinde RD227.

¹⁰ tā kim M19a: nā-geh RD227.

Velehu Eyzān¹

mef^ʿūlü mefā^ʿīlü mefā^ʿīlü fe^ʿūlün

1 Dünyāya ki biz sine döğüp vāy ile geldük

Mollāyilerüz² encümene nāy ile geldük

2 Keştī-i vücūd çün³ eylemedi⁴ tayy-ı merātib⁵

Emvāc-şıfat cūşış-i deryāyile geldük

3 Şeftālū-yı la^ʿl-i lebūñ ey tāze nihālüm

Derseñ⁶ n'ola gülzāra⁷ eyvāyile geldük

4 Azādelerüz birdür bize cennetle cehennem⁸

Zāhid bizi şanma ğam-ı ferdāyile geldük⁹

5 Raḥmīye dinürse n'ola tūṭī-i belāġat

Mısr-ı suḡana [tab^ʿ-ı]¹⁰ şeker-ḡāyile geldük

¹ Erdoġan, 2017, s. 219. Bu gazel RD'de altı beyittir ve beyit sıralaması *Mecmū'a*'dan farklıdır.

² mollāyilerüz M19a: monlāyilerüz RD219.

³ (-) RD219.

⁴ eylemedi M19a: eyledi çok RD219.

⁵ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁶ derseñ M19a: sunsañ RD219.

⁷ gülzāra M19a: gülzāruña RD219.

⁸ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁹ Bu beyit RD'de bulunmamaktadır. Bu beyit yerine "Olsak nola gün gibi ger ol māha mukārin / Yollara düşüp hafta ile ay ile geldük: s. 219.

¹⁰ [tab^ʿ-ı] RD219: (-) M.

Velehu Eyzān¹

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

1 Tecerrüd ‘āleminde her kim isterse ma‘āş itmek

Sirişk ile maḥabbet dāğı besdür aña aş itmek

2 Dil alur tīr-i dil-ber başı yañlu² bir dil-āverdür

Revādūr ceşş-i hicrāna an[ı] bağrun³ baş itmek

3 ‘Aceb mi⁴ çarḥa dutsa tiğ-i āhın ger dil-i şeydā

Rakībūñ kellesini ister anuñla tırāş itmek

4 N’ola ceşş-i maḥabbet ğalib olsa dāğ-ı hicrāna

Qızılbaş ile āsān oldı ‘Osmānī şavāş⁵ itmek

5 Seg-i dil-ber gibi kūy-ı belāda Raḥmiyā her şeb

Saña mı qaldı sineñ nāḥun-ı ğamla hırāş itmek

¹ Erdoğan, 2017, s. 221.

² yañlu M19b: yillü RD221.

³ bağrun³ M19b: bagrumda RD221.

⁴ ‘aceb mi M19b: yiridür RD221.

⁵ şavāş M19b: firāş RD221.

Velehu Eyzân¹

mefâ' ilün fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün

- 1 Lebüñ hayâli ile gözde kıanı seyr eyle
Piyâle içre² mey-i erğuvânı³ seyr eyle
- 2 Murâd cāmını şunmadı sâķi-i devrân⁴
Beni devrde⁵ götürdi zemānı seyr eyle
- 3 Çemende haţtını ansam gönülden āh gelür
Diyâr-ı ğamdan ayırın?⁶ kâr-bānı seyr eyle
- 4 Hilāle ğuşe-i ebrūsı ile baş egmez
Dilā ol pîr ola⁷ seni⁸ nev-cüvân⁹ seyr eyle¹⁰
- 5 Ma' āni güllerini Raħmiyā virüp tāze¹¹
Revān-ı Sa' di ile Gülsitāmı seyr eyle

¹ Erdoğan, 2017, s. 269-270.

² içre M19b: içirelü RD269.

³ mey-i erğuvânı M19b: ergavânı RD269.

⁴ devrân M19b: gerdün RD269.

⁵ devrde M19b: ne derde RD269.

⁶ ayırın M19b: iden RD269.

⁷ ola M19b: olsa RD269.

⁸ seni: (-) RD.

⁹ nev-cüvân M19b: nev- cüvânı RD269.

¹⁰ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

¹¹ tāze M19b: yāre RD270.

Velehu Eyzān¹

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Māni^c olmaz müjeler yaşına ben maḥzūnuñ
 Ḥār u ḥasler yolını baḡlıyamaz Ceyḥūnuñ
- 2 Kūhsār üzre² degül läleler ey ḥırām³
 Gözleründen dökülen yaşlarıdur Mecnūnuñ⁴
- 3 Ḥüsn meydān⁵ içinde yalıñuz yügrükdür
 Ḥaṭṭ-ı Şeb-dīzūñ ile şimdi ruḥ⁶-ı Gül-gūnuñ
- 4 Sīnemi def idüp⁷ ḳametümi çeng itdüñ
 Ḥūblar içre efendi bu mıdur ḳānūnuñ
- 5 Raḥmī kim şevḳ⁸ ile sīnesine dāḡ urdı
- [20a] Sikke ḳodı güzelüm şan üstüne⁹ altunuñ

¹ Erdoğan, 2017, s. 220.

² üzre M19b: içre RD220.

³ ḥırām M19b: serv-ḥırām RD220. Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁴ Bu mısra RD'de şu şekildedir: Dāḡ-ı ḥasretle düşen yaşlarıdur Mecnūnuñ: s. 220.

⁵ meydān M19b: meydānı RD220.

⁶ ruḥ M19b: had RD220.

⁷ idüp M19b: idüben RD220.

⁸ şevḳ M19b: şevḳuñ RD220.

⁹ şan üstüne M20a: üstüne şan RD220.

Velehü Eyzân¹

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Ey riyâ ile kılan ' âlemde ma' bedhâne vaqf
Yegdür andan bir riyâ² ger eyleseñ³ meyhâne vaqf
- 2 Bir ribât-ı köhnedür ' âlem gelen dutmaz qarâr
Yapıcaq bennâ-yı kudret eylemiş insâna vaqf
- 3 Hâk olursam bâde-i şevk ile billâh ey râķib
Hâkümi peymâne idüp eylegil rindâna vaqf
- 4 Üstüñânım ben fedâ itdüm kilâb-ı küyuña
Öldüğümden⁴ şoñra varum eyledüm yârâna vaqf
- 5 Raķmiyâ yârũñ hayâli hâli olmasun diyü
Eyledüm tāk-ı semâ⁵ üstinde bir kâşâne vaqf

¹ Erdoğan, 2017, s. 215-216.

² bir riyâ M20a: bî-riyâ RD215.

³ ger eyleseñ M20a: kılsañ eger RD215.

⁴ öldüğümden M20a: öldükden RD215.

⁵ şamâh M20a: semâ RD216. Anlam bakımından RD'deki şekli kabul edilmiştir.

Velehu Eyzān¹

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Ğama mu' tād olan gönölüm ' aceb divānedür şimdi
Ümīd-i vuşlat itmez minneti hicrānedür şimdi
- 2 Şerāb-ı ' ıŝķı ŝunlar kim çeküpdür cām-ı vaħdetden
Fenā kūyında² lā-ya' kıl ŝanur³ mestānedür şimdi
- 3 Debistān-ı maħabbetden⁴ ruħuñ ŝevķ ile dil tıflı
Gülistān oķıyup şimdi⁵ Bahāristānedür şimdi
- 4 Şu şeh kim efser-i Dārāya hergiz başın egmezdi
Fenā deŝtinde mūra üstüħ'ān-ı mārādür⁶ şimdi
- 5 Ferīdem dirse lāyık ħırmıen-i dehr içre Raħmīnün
Bu şi'ri ħāl⁷-i yār ile hemān⁸ bir dānedür şimdi

¹ Erdoğan, 2017, s. 276-277.

² kūyında M20a: bezminde RD276.

³ şanur M20a: olup RD276.

⁴ aħabbetden M20a: maħabbetde RD277.

⁵ şimdi M20a: meyli RD276.

⁶ mārādür M20a: hānedür RD277.

⁷ ħāl[i] M20a: vasf RD277.

⁸ hemān M20a.

Velehu Eyzān¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1 Her ḥabāb rūy-ı yāre baqmağa beter virür yāre şu²

Dolanur³ kūyın olup⁴ bir ' aşık-ı āvāre şu

2 Diyeli şīrīn lebūñ ḥāl[i]⁵ bu dehr⁶-i pīr-zen

Kendüyi Ferhād-veş tağdan atar bī-çāre şu

3 Cān virürseñ⁷ gonce-veş hecr-i lebūñle bāğda

Penbe ile⁸ ağızun⁹ açar¹⁰ tamzura bir pāre su

4 Sīnem üzre dāğlar güller elifler servler

Cüy-ı eşkümden aqar her demde ol gülzāra şu

[20b]

5 ' Ārīzuñ vaşfında Raḥmī āhlar çekse n'ola

Nāleler peydā ider¹¹ zīrā toqınsa¹² nāra şu

¹ Erdoğan, 2017, s. 252.

² RD'de şu şekildedir: Her ḥabāb-ı dīdedür baqmağa rūy-ı yāra şu (s. 252). RD'deki şekli ile vezne uymaktadır.

³ dolanur M20a: tolanup RD252.

⁴ olup M20a: olur RD252.

⁵ ḥāl M20a: vaşfın RD252.

⁶ dehr-i pīr-zen M20a: çarḥ-ı pīre-zen RD252.

⁷ virürseñ M20a: virürsem RD252.

⁸ ile M20a: ebr RD252.

⁹ ağızun M20a: ağızum RD252.

¹⁰ açar M20a: içer RD252.

¹¹ ider M20b: olur RD252.

¹² zīrā toqınsa M20b: toqındığınca RD252.

Velehu Eyzān¹

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Geçüp meyden göñül meyḥāneden gerçi ayak çekdi
Kemend-i şevk ile yine ḥarābāta ' araç çekdi
- 2 Şeb-i ğamda görüp kūyında yārūñ şeb-rev-i māha
Niyām-ı sīneden āhum gice yāluñ yaraç çekdi
- 3 Şerāb-ı nāz içüp bezm-i ruḥında ğamzesi cānā
Ele geh ḥaṇçer aldı mest olup ğāhī nacaç² çekdi
- 4 Ğam-ı ḥaṭṭ-ı ruḥ-ı cānān³ benüm⁴ başımda⁵ yavuzdur⁶
Bu ḥaṭṭ⁷ alnuma rüz-ı ezelden⁸ dest-i Ḥaḳ çekdi⁹
- 5 Dürr-i mengüşuñı Raḥmī çemende şöyle vaşf itdi
Ḳalender-vār ğüş idüp güller¹⁰ bir bir ḳulaç çekdi

¹ Erdoğan, 2017, s. 282.

² nacaç M20b: tayaç RD282.

³ cānān M20b: cānāne RD282.

⁴ benüm M20b: çün RD282.

⁵ başımda M20b: başuma RD282.

⁶ yavuzdur M20b: yazudur RD282.

⁷ ḥaṭṭ M20b: ḥaṭṭı RD282.

⁸ ezelden M20b: ezelde RD282.

⁹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

¹⁰ ğüş idüp güller M20b: güller ğüş idüp RD282.

Velehu Eyzān¹

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Maḥabbet bir libās²-ı 'āriyetdür niçe ten geydi
Anı geh Vāmıķ ü Mecnün ü gāhī Kūhken geydi
- 2 Bahār irüp³ ḥarāretten 'araķ-riz olıcak gülşen
Sefīdī cāmesin nāzūklük ile yāsemen geydi
- 3 Ḳabā-yı sebzi⁴ dikdi serv⁵ ḥayāt-ı ezel ammā
Bu⁶ ḥil'at aña kūteh geldi ol nāzūk beden [geydi]
- 4 Kerāmet 'arz idüp seccāde şaldı şuya nilüfer
Murakķa' ḥırķa-i ser-sebzini serv-i çemen geydi⁷
- 5 Görüp erbāb-ı cāhı Raḥmiyā meyl itme çok sultān⁸
Çıķardı atlās⁹-ı şāhīyi āḥir bir¹⁰ kefen geydi

¹Erdoğan, 2017, s. 278.

²libās M20b: kabā RD278.

³irüp M20b: irdi RD278.

⁴sebzi M20b: sebz RD278.

⁵serv M20b: serve RD278.

⁶bu M20b: o RD278.

⁷Bu beyit RD'de bulunmamaktadır. Bu beyit yerine aşağıdaki beyit bulunmaktadır:

Gülistān-ı çemende nāle eylerken 'arūs-ı gül / Kabā-yı sebz içine al vālā pīrehen geydi s.278.

⁸çok sultān M20b: dünyāya RD278.

⁹atlās M20b: ḥil'at RD278.

¹⁰bir M20b: ol RD278.

Velehu Eyzān¹

fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

1 ‘Ayb-bīn [olup]² itme dīdeñi bāz

Dik gözün ignelerle ey şebbāz

2 Gele ey şāh-bāz-ı sidre-niṣīn

Mülk-i lāhūta idelüm pervāz

3 Şeb-i hicrān ġarīb müşkil imiş

Zülf-i dil-ber-mişāl-i tūl [u] dırāz

[21a]

4 ‘Aşıkuñ pīşesi oldı niyāz³

Dil-berüñ muḳtezāsı şīve vü nāz

5 Vaşf idelden ol⁴ yār tebdīli⁵

Raḥmiyā oldı sözlerüñ⁶ mümtāz

¹ Erdoğan, 2017, s. 204-205.

² *Mecmū‘a*’da bulunmamaktadır. Bu şekilde vezin tutmaktadır.

³ oldı niyāz M21a: niyāz oldı RD204.

⁴ ol M21a: o RD205.

⁵ yār tebdīli M21a: yār-ı zībāyı RD205.

⁶ sözlerüñ M21a: her sözüñ RD205.

Velehu Eyzān¹

mefā'īlūn mefā'īlūn mefā'īlūn mefā'īlūn

- 1 Güneş ruhsāruñuñ nārını cānā nūra beñzetedüm
 Haṭuñ evvel bahāra karşı çıkmış mūra beñzetedüm
- 2 Şu resme sīnemi efkār idipdür niş-i peykānuñ
 Göricek an[1]² berberḥāne-i zenbūra beñzetedüm
- 3 İşıgūñ yaşdanurken³ ḥār u ḥasdan şöyle zevk itdüm
 Serī-i şāhī üzre pister-i semmūra beñzetedüm
- 4 Elinde nīm nārenc ile nergis bezm-i gülşende
 Ḥumārını bāriz⁴ vaqt-i seḥer maḥmūra beñzetedüm
- 5 Vücūdum penbe-veş yaqdı⁵ o māhuñ ' aks-i ruhsārı
 Anuñcün cism-i yāri Raḥmiyā billūra beñzetedüm

¹ Erdoğan, 2017, s.235.

² an M21a: anı RD235.

³ yaşdanurken M21a: yasdanuben RD235.

⁴ bāriz M21a: (-)RD.

⁵ yaqdı: (-)RD.

Velehu Eyzān¹

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Ne anlar dökduin  arz itse emüm yāre āl añlar
Tenüm amdan hilāle döndi dirsem bir ayāl añlar
- 2 Gözüm merdümleriniñ  aks[i] düşmidür leāfetden
Ruuñ mir'ātına nāzır olanlar anı āl añlar
- 3 Fenā bezmünde Cem keyfiyyetin cām-ı maabbetden
arābāta düşüp ūrīde-āl olan ricāl añlar
- 4 adī-i  ışı benden or ne bilsün zāhid-i nā-dān
Rumūzın bu mu ammānuñ mücerred ehl-i āl añlar
- 5 Sūhan bezminde Cāmīdür bilen keyfiyyet-i i' rüm
ayālāt-ı kelāmüm Ramiyā ehl-i² kemāl añlar

¹ Erdoğan, 2017, s. 190. Bu gazel RD'de yedi beyittir.

² ehl-i M20a: ancak RD190.

Velehu Eyzān¹

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- 1 Şeb²-i hicrān ile şol deñlü za‘ if oldı tenüm
Üstühvāna şarılu rişteye döndi bedenüm
- 2 Ger ölem cennet-i kūyuñda ğam-ı zülfüñ ile
Hüriler³ hulle-i Sündüsden eyleyeler⁴ kefenüm⁵
- 3 Beni Mecnün ideli Leylī-i tırrañ⁶ cānā
Penbe-i dāğum olupdur şanasın pirāhenüm
- 4 Şöyle üns oldı hayālünle⁷ baña ey mūnis-i cān
Ġayrı söz söyleyemem fikr⁸-i lebüñdür sühanum
- 5 Raḥmiyā nazm-ı Nizāmiye müşābih der idi
Ġuş-ı Selmāna irişdi⁹ kelimāt-ı Ḥasenüm

¹ Erdoğan, 2017, s. 231.

² şeb M21b: ğam RD231.

³ hüriler M21b: hūrlar RD231.

⁴ eyleyeler M21b: iderler RD231.

⁵ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁶ leylī-i tırrañ M21b: tırra-i leylin RD231.

⁷ hayālünle M21b: hayālün RD231.

⁸ fikr M21b: vasf RD231.

⁹ irişdi M21b: irişse RD231.

Velehu Eyzān¹

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Sa'ādet-i maṭla' dan olalı mihr-i cihān ṭāli'
Sitārem gibi olmaz pür ḳarañu nükübān ṭāli'
- 2 Ṭulū' itmez murādım āfitāb-ı burc-ı 'izzetden
Aña bir vaḳt-i ūecenüm māni' -i ber-zemān ṭāli'²
- 3 Sa'ādet burc-ı üzre bir kiūinün kūyuñı yapan
Sitārem an[1] seyr itdükçe ider āh ez-ān ṭāli'
- 4 Ḳaūuñ 'aksi düūelden cām-ı gül-gün içre ey sāki
Ŗafaḳdan oldı gūyā kim hilāl-i āsumān ṭāli'
- 5 Ŗafaḳdan dīde-i Raḫmīyi ḳanlar aḡlatdı³
Yüri ey baḫt-ı nā-hem-vār ile ey bī-emān ṭāli'

¹ Bu gazel RD'de bulunmamaktadır.

² *Mecmū'a*'da mısralar birbirlerinin yerlerine yazılmıştır.

³ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

Ġazel-i Fūrūġī

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Cemālūñ mihrine ħaṭṭ-ı ğubāruñdan zarar irmez
Nitekim zerrelerden pertev-i mihre keder irmez
- 2 Cenāb-ı āsitānuñ şöyle 'ālīdür ki sulṭānum
Aña bir zerre deñlü nār-ı āhumdan şerer irmez
- 3 Ser-efrāz oldı gitdikçe nihāl-i ḳad-i mevzūnı
O naḥl-i müntehānuñ ğuşına āh-ı seḫer irmez
- 4 Ben ol çāpük-süvārı 'azm-ġāh-ı milket-i nazmum
Semend-i bād-pāyı ṭab'ına peyk-i naḫar irmez
- 5 Ma'ānī mīvesin bir nāḥl-i 'alīden ḳopardum kim
[22a] Fūrūġī büstān-ı dehrde dest-i şer irmez¹

Ġazel-i Ḥāletī

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

- 1 Biz ki bir şu'bede-bāz-ı felek-i devvāruz
Kimsenūñ 'aybına nāḫir degülüz Settāruz

¹ Bu mısırada vezin tutmamaktadır.

- 2 Yâ Laṭîf ismine meşgûl olalı dünyâda
Zâhidâ şanma bizi mazhar-ı yâ Ḳahhâruz
- 3 Şânımüz ḥâk ile yeksân mütekebbir degülüz
Bende-i ḥâliş ü fermân-ber-i yâ Cebbâruz
- 4 Sâlikûñ bizden alur feyz-i meşâmm-ı cânı
Bizdedür büy-ı me'âni-yi Ḥudâ 'atṭâruz
- 5 Cümleten fenn-i ṭarîḳat bize keşf olmışdur
Ḥaletî râh-ı ḥaḳîḳatde bu gün 'ayyâruz

95

Ġazel-i Mecdî

mef'ûlü mefâ'îlü mefâ'îlü fe'ûlün

- 1 Ey 'âşîḳını öldürücü şâh-levendüm
Vey bendesinüñ ḥâline raḥm itmez efendüm
- 2 Refṭârûña güftârûña destârûña baḳdum
Bu cünbiş[i] bu şîve[yi vü] ṭarzı begendüm
- 3 Pâ-der-gil endûh-ı gâḡm ḳıldum ayaḳda
Dâmânuña irişmez al ey serv-bülendüm¹

---

¹ Bu beyitte vezin tutmamaktadır.

- 4 Bezmîne girifti var âteş-i ʿışkuñ
Ser-pâ yaqdum şemʿ -i pür âteş gibi yandum¹
- 5 İnkâr idemez Mecdî-i dürgerüñ oldur dürger²
Vallâhi sever ol seni sulţānum efendüm

96

Ḥayālî Güftest³

- fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün*
- 1 Gün yüzünde gördiler zülfüñ uzun olmuş yatur
Düstüm ʿuşşâkuñ ol günden zebün olmuş yatur
- 2 Kān içinde seng-i hāra yaşdanup⁴ ey lāle-ruḥ
Leblerüñ hecrinde laʿ lüñ bağı ḥün olmuş yatur
- 3 Gözde laʿ lüñ ârzusu ile ciger ḥün-âbesi
Şîşe içinde şarâb-ı lāle-gün⁵ olmuş yatur
- 4 .....⁶
Şu içinde ʿaksi servüñ ser-nigün olmuş yatur

¹ Bu beyitte vezin tutmamaktadır.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

³ Tarlan, 1946, s. 167.

⁴ yaşdanup M22a: yaşdanur HBD167.

⁵ lāle-gün M22a: laʿ l-gün HBD167.

⁶ Bu mısra için Mecmûʿaʿda boşluk bırakılmış ancak yazılmamıştır. Mısra şu şekildedir: Kâmetüñden şerm edüp ey naḥl-i gülzâr-ı behişt HBD167.

- 5 Nice yıllardur H̄ayālī haste ey ārām-ı cān
Kūşe-i miḥnetde bī-şabr u sükūn olmuş yatur

97

[Gazel-i Raḥmī]¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Şāh-ı aşqum üstüme çetr-i siyāhdur dūd-ı āh
Āteş-i dil şu'lesi başumda bir zerrīn külāh
- 2 'İşq bahrinde bu çarḥ-ı nil-gūn bir kıtredür
Anuñ üstünde iki dāne ḥabāb[ı] mihr ü māh
- 3 Da'vī-i 'ışkuñda şadık olmağa ey lāle-ruḥ²
Dağ ile sīnemde ki yir yir eliflerdür giyāh³
- 4 Hārdan bir dā'ire çekdüm gözüm eṭrāfına
Yārdan ğayrısına⁴ bir laḥza itme nigāh⁵

¹ Bu gazelin M'de kime ait olduğu kayıtlı değildir. Gazel *Raḥmī Divānı*'nda tespit edilmiştir. *Divān*'da yedi beyit olan gazel *Mecmū'a*'da dört beyittir (Erdoğan, 2017, s. 257).

² ruḥ M22b: ḥad RD257.

³ giyāh M22b: güvāh RD257.

⁴ ğayrısına M22b: ğayrıya tā RD257.

⁵ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

Ġazel-i Bākī Efendi¹

mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün

- 1 Hārīm ki² fezā-yı felekdür mesīr aña
Degmez gedālar içre eşigünde yir aña
- 2 Tağdı hilāl halkasını gūş-ı hıdmete
Oldı sipihr bende-i fermān-pezir aña
- 3 Yüz sürmez idi südde-i devlet me'ābına
Kul olmadı³ husrev-i gerdün-serīr aña⁴
- 4 Görmez mişāl-i kāmētüni çeşm-i rāst-bīn
Aḥvel bağa meger ki görenler nazīr güzelüm⁵ aña⁶
- 5 Bākī suḥanda fark-ı sipihre kadem başar
Lafz⁷-ı Hudā olursa eger dest-gīr aña

¹ Küçük, 2019, s.105-106.

² hārīm ki M22b: hurşid kim BD105.

³ olmadı M22b: olmayaydı BD106.

⁴ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁵ güzelüm: (-) BD.

⁶ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁷ lafz M22b: luḥf BD106.

Gazel-i K̄abūlī¹

mefā'īlūn mefā'īlūn mefā'īlūn mefā'īlūn

- 1 Gubār-ı h̄aṭṭ-ı la' lūñ gāyet ile h̄ürde yazmışlar
Şanasın *sūre-i Kevser*² durur bir dūrde yazmışlar
- 2 Ölümlüdür diyü efvāh-ı 'ālemden işitmişler
Güzel[ı]er defter-i 'uşşāka bizi mürde yazmışlar
- 3 Yatan berf añlamañ gülzārda şeyh-i şitā gelmiş
H̄arīm-i bāga anı da' vete bir yirde yazmışlar
- [23a]
- 4 Ne deñlü telh̄ ise erbāb-ı 'ışqa şabr nāfi' dūr
Yazanlar hikmeti ekşer 'ilācın³ merde yazmışlar
- 5 Senüñ yoluñda ölmekden kaçar diyü münāfıklar
K̄abūlī ol şeh-i h̄üsne bizi öldürde yazmışlar

¹ Erdoğan, 2008, s. 582.

² Sūre-i Kevser /108.

³ 'ilācın M23a: devāyı KD582.

Velehu Eyzān¹

mef^ʿ ūlū mefā^ʿ ilū mefā^ʿ ilū fe^ʿ ūlūn

1 Nā-kāmlıǵı bir göre mi² kām ile ol³ kāmīl

Başladı ğurūr eylemege cāh ile cāhil

2 Medḥ ile müsāvī hīç⁴ ola mi⁵ mesāvi

Olmaz mütesāvī güzelüm ʿāķķ ile ʿāķil

3 Ger sāye şala üstümüze ṭāʿir-i devlet

Ol daḥı ola⁶ üstümüze⁷ nāz ile nāzil

4 Her ḥāş kemāl ehlünün ḥāl[i] perişān⁸

ʿĀlim olan olmaz suḥan-ı ʿam ile ʿāmil

5 Yoķ zād-ı reh-i ğuşşa⁹ vü ğam yoḥsa Ḳabūlī

Eylemek¹⁰ olurdı elem-i rah ile raḥīl

¹ Erdoğan, 2008, s. 637.

² göre mi M23a: görelī KD637.

³ ol (-) KD.

⁴ hīç M23a. (-) KD.

⁵ ḳadḥ u (-) M.

⁶ ola M23a: olur KD637.

⁷ üstümüze M23a: başumuza KD637.

⁸ Bu beyit KD'de şu şekildedir: Bir ḥāş kemāl ehlinün aḥvāline şāhum (s. 637).

⁹ ğāziye M23a: vādi KD637.

¹⁰ eylemek M23a: ʿazm itmek KD637.

Vālihī

mef'ūlü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün

- 1 Vaşlün hayāt bulur ise la' lün ğidā-yı rüh
Ammā zemān-ı fürkatün eyyām-ı 'asm-i Nüh
- 2 Görse bu hüsn ile seni ey Yūsuf-behā
Zühd ü şalāha şūfī ide tövbe-i naşūh
- 3 Şi' rinde her kimün ki zıkr-i lebün olmaya
Cānā Mesih-i vaqt olsa olmaz sözünde rüh
- 4 Cevr ise ğāyete şeb-i hicrān nihāyete
Şayyāh-ı vişāl irişse vü nūş olsa şabūh
- 5 Hātır-ğüşāde olmaya açılmaya gönül
Dirmezse Vālihī saña Fettāhdan fütüh

Ġazel-i Vecdī¹

mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün

- 1 Çekseñ n'ola olunca ġam-ı mäh-peykeri
Şorduñ dilā çün ol şanem-i mäh-peykeri
- 2 Ġam mülketine oldı mübir ' ilm oldum āhdan²
Çekdüm fezāda bir ' alem-i mäh-peykeri
- [23b]
- 3 Ferş eyledüm yüzüm ser-i kūyında ölmedin
Şāyed öpem diyü qadem-i mäh-peykeri
- 4 Bâġ-ı cihānda ġonce gibi qan yударum³
Kim beñzedür rû-resme āña fem-i peykeri
- 5 Ġayrılarıñ vefası gelür Vecdīye cefā
Cāna şafā bilür elem-i mäh-peykeri

¹ Bu gazel Sebahattin Sarı tarafından yayımlanan *Vecdī Divānı*'nda bulunmamaktadır.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

³ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

Ḳabūlī Güftest¹

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Dil olsa gördüğün demde dil-ārāda kemāl olsa
Murāduñ añlasa 'ālemde dil-dār ehl-i ḥāl olsa
- 2 'Adū kām almasa rām olmasa ['ālemde]² her güle
Aña sevmek sevilmeḱ mā-ḥaṣal emr-i muḥāl olsa
- 3 Elüñe lāle³ kāse olsañ gülle germ olsan⁴
Müdām⁵ al görsek gül gül olsa⁶ al al⁷ olsa⁸
- 4 Kemāl-i 'ilm ile ma'lūm-ı 'ālem olsan el-ḥāşıl
Dilā ehl-i kemāl olsañ kelāmuñda me'al olsa
- 5 Ḳabūlī māh-rūlarda vişāle va' de olmasa
Dem-i vaşl-ı dil-ārā her dem [ü] her māh u sāl olsa

¹ Erdoğan, 2008, s. 709-710.

² (-) M: 'ālemde KD709.

³ lāle M23b: lāle-āsā KD710. KD'deki şekli ile vezin tutmaktadır.

⁴ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁵ müdām M23b: müdāmī KD710.

⁶ olsa M23b: olsañ KD710.

⁷ al al M23b: elüñ al KD710.

⁸ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

Velehu Eyzān¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Gönlüm aldı nāz² ile bir gözleri ala yine
Gözleri alalaruñ cānlar fedā ālāyına
- 2 Āl tūṭīdür femüñ gūyā şekerdür leblerüñ
Anı seyr itmek dilerseñ destüñe al āyīne
- 3 Ārzū-yı dāne-i ḥālūñle ṭarf u yanuña³
Şakf-ı gerdündan kebüter-veş niçe ālāy ine
- 4 Ehl-i 'ışk ālāyınıñ ālāmı⁴ ğamdur yidügi
Bu simāṭ-ı bezm-i ğamdur daḥı çok ala yine
- 5 Ey Qabūlī yār ile bir kez olur alış viriş
Şanma kim bir göñlüñ aldı⁵ bir daḥı ala yine

¹ Erdoğan, 2008, s. 692-693.

² nāz M23b: āl KD693.

³ u yanuña M23b: -i bāmuña KD693.

⁴ ālāmı M23b: ālāy-ı KD693.

⁵ aldı M23b: alan KD693.

Gazel-i 'Alî¹ 2

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1 Şebüm târ itdi rûzum tîre bahtum kara şabrum mû

Siyeh hâl ü siyeh gîsû siyeh çeşm ü siyeh ebrû³

[24a]

2 İki çeşmüm yaşın gül-gün iden⁴ bağrum dilüm pür-ğün

İki la'1-i leb-i mey-gün iki ruhsâre-i gül-bû

3 Dehânuñ yok leb-i la' lüñle dendânuñ ne hikmettür

'Adem baħrinde bir la' lin şadefde bu kadar lü'lü'

4 Muħammed-nâm bir Aħmed-liķâ maħbûba kûl oldum

Şanasın çâr yâr olmışdur⁵ ħüsnüne⁶ çâr-ebrû⁷

5 İlet bu nazm-ı gevher-bârı şun destine ey 'Alî

Lebin öpmek kadar vardır eger⁸ okursa ol meh-rû

¹ *Mecmû'a*'da bulunan 'Alî'ye ait şiirler transkribe edilirken nüsha karşılaştırmaları için İ. Hakkı Aksoyak tarafından hazırlanan *Gelibolulu Mustafâ Alî Divânı* adlı eser kullanılmıştır (İ. Hakkı Aksoyak, (2018). *Gelibolulu Mustafâ 'Alî Divânı*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü).

² Aksoyak, 2018, s. 1071-1072.

³ AD'de bu mısra şu şekildedir: siyeh-çeşm ü siyeh-ebrû siyeh-hâl ü siyeh-gisü AD1071.

⁴ iden M24a: idüp AD1072.

⁵ olmuşdur M24a: olmuş durur AD1072.

⁶ ħüsnüne M24a: ol şâh-ı AD172.

⁷ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁸ eger M24a: (-) AD.

Gazel-i Fürûgî

mef'ülü fâ'ilätü mefâ'ilü fâ'ilün

- 1   Terk it hevâ-yı tâc[1] libâs-ı fenâ[yı] giy
Sulţân-ı mülk-i fakr gerekmez külâh giy
- 2   Dil-teng oturma ğonce-şifat bâğa gel açıl
Gül gibi geldi irdi huceste-pey¹
- 3   Reşk-i ruĥuñla yerlere düşdi gülün yire
Hâlün ğamı ile sînesine bağdı lâle gibi?²
- 4   Vaşf-ı lebinde söyledigüm şî'r-i ter müdâm
Mest itdi ehl-i dilleri mânend-i câm-ı mey
- 5   Bezm-i belâda 'îş-i müdâmüm şorarsa yârân³
Kadd ü çeng ü âh [u] nâle-i dil-keş Fûrûğî ney⁴

¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

² Bu mısradaki kafiye yanlış yazılmıştır ve vezin tutmamaktadır.

³ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır. "yârân" sözcüğü "yâr" şeklinde okunursa vezin tutar.

⁴ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

Ġazel-i Nev'î¹

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Tenümden tîġin çekdi² yâr zaḥm-ı hün-feşân gitmez
Çekilse şuyı vâdînüñ nişân[1] bir zemân gitmez
- 2 Bilürler birbirin dâġ-ı ġamuñdan bir birin 'âşıġ³
Senüñ 'âşıġlaruñ dâr-ı cihândan bî-nişân gitmez
- 3 Dehânuñda metâ' -ı la' l-i nâbüñ ârzüsüyle⁴
'Adem mülkine dem yoġ kim hezârân kârbân gitmez
- 4 Metâ' -ı derdüñe cânlar virüp bâzâr-ı 'ışġuñda
Egerçi şatılır 'âşıġlar⁵ ammâ râygân gitmez
- 5 Lebüñ fikrin ġomaz Nev'î nitekim tendedür cânı
Dilinden 'ömri olduġça o ġand-ı⁶ dil-sitân gitmez

¹ Tulum, Tanyeri, 1977, s. 334.

² tîġin çekdi M24a: çekdi tîġin ND334.

³ bir birin 'âşıġ M24a: rûz-ı maḥşerde ND334.

⁴ ârzüsüyle M24a: ârzüsına ND334.

⁵ 'âşıġlar ND334: 'âşıġlaruñ M24a.

⁶ ġand-i M24a: ġadd-i ND334.

Ġazel-i Āzerī

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Dil bu da'vāyı ider k'olmaya yāruñ desti
Eyler ammā ki ħilāfına ŧehādet sūħanı
- 2 Reh-i ' iŧħuñda görünmek ħarazum saña hemān
Ne ' aceb ħālete düŧdüm göre bāma beni
- 3 Zer-i ħāliŧ yerine ħāk-ı deruñ itdi ħabūl
Dil deħiŧdi ħötüri ' āleme sen sīm-teni
- 4 Gerçi bu yolda bitürdüm dil ü cān[1] ammā
Ey gül-i bāħ-ı leħāfet eyü bulduk mı seni
- 5 ŧimdi ŧehr-i ' ademe ŧalduñ an[1] ħasret ile
Saña yār idi ezel Āzerī-i zār ħanı

Gazel-i Ümîdî¹

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Felekde şarşar-ı âhumla mihr-i âsumân ditrer
Dem-i bâdı şabâdan nitekim² berg-i hazân ditrer
- 2 Yürek oynadı şanma havf-i tîğ³-i hûn-feşânuñdan
Görince üstüne anuñ bu kalb-i nâ-tüvân ditrer
- 3 Olursa bir içim meclisde virmez zâhid-i huşka
Mey-i nâbuñ şu deñlü üstüne pîr-i muğân ditrer
- 4 Görüp teb dutdı lertzân oldı şanmañ cism-i bî-mârı
Ki yâd idüp ğam-ı hicrân-ı yârı her zemân ditrer
- 5 Çekince ey Ümîdî sineye ol⁴ sîm-endâmı
Yürek oynar beden lertzân olsa⁵ cismümde cân ditrer

¹ Selvi, 2008, s. 98-99.

² nitekim M24b: gūyiyā ÜD98.

³ tîğ M24b: tîr ÜD98.

⁴ ol M24b: bir ÜD99.

⁵ olsa M24b: olur ÜD99.

Bâkî Efendi¹

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Eser âhum yili kûyuñda cism-i nâ-tüvân² ditrer
Çemen şahnında bâddan gūyâ³ berg-i h̄azân ditrer
- 2 Göñül bir nâzük endâmuñ vişâli h̄'ânın özler kim
Ten-i pâlûde-i ter gibi degsen bir zamân ditrer
- 3 Kâmer câmı bu eyvân üzre dâ'im şunduğı bu kim
Şadâ-yı t̄üp-ı âhumdan zemîn [ü] âsumân ditrer
- 4 Şu mâhî gibi kim taşra kalmış⁴ şudan ayrılmış⁵
Zülâl-i t̄îğ-i dil-berden cüdâ cismünde cân ditrer
- 5 Mey-i dūşînedn Bâkî yine maħmûra benzersün
[25a] Elüñde durmayup cām-ı şerâb-ı erğuvân⁶ ditrer

¹ Küçük, 2019, s. 188.

² nâ-tüvân M24b: nâ-tevân BD188.

³ bâddan gūyâ M24b: gūyâ bâddan BD188.

⁴ taşra kalmış M24b: h̄āk üzre düşmüş BD188.

⁵ Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

⁶ erğuvân M25a: ergevân BD188.

[???]¹

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Eser āhum yili ol ʿurra-i ʿanber-feşān dītrēr
Dem- i bād-ı şabādan nitekim berg-i ḥazān dītrēr
- 2 Ne dem kim çeşm-i ḥün-riz al ura ḥaçer-i tize
Degül cān [u]dilim ancaḫ ʿamarda bile ḫan dītrēr

Ġazel-i Nāmī Çelebī*fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün*

- 1 Hīç irmez gül yüzünden ʿandelīb-i cāna bū
Ḳoḫmaḡa virmezsin anı ʿāşıḡa cānāna bū
- 2 Cānı yoḡdur zülf-i ʿanber-bāruña öykinmeḡe
İftirādur ey yüzi gül sünbül-istāna bū²
- 3 Baḡlıyam zencir-i zülfün boynuma cānā didüm
Nāz ile güldi o şirīn didi divāne bu
- 4 Bāḡ-ı kūyuñda benefşe ḫaṭṭuñı ey ḡonce-leb
Hep görenler didiler beñzer ḫaṭṭ-ı reyḫāna bu

¹ Bu gazelin kime ait olduḡu belli deḡildir ve eksiktir.

² Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

- 5 Hâk anuñ la‘l-i lebinde nice lezzetler ҡomıř
Dād-ı hâkdur Nāmıyā hep ol gül-i hāndāna bu

113

Velehu Eyzān

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- 1 Ey řabā menzilüñ mi oldı yoħsa kŭy-ı dŭst¹
Cān meřāmına gelŭr senden dem-ā-dem bŭy-ı dŭst

- 2 Çeşm-i yāri öñüne almış ider ta‘līm-i nāz
Fitnenüñ arar o şayddur kŭře-i ebrŭ-yı dŭst

- 3 Zŭlfüne sŭnbŭl disem olur perıřān hālīmŭz
Reng alur rŭyına gül disem ‘ayıbdur h‘oy-ı dŭst

- 4 Bāğ-ı ħŭsn iře ačilmiř bir gül-i serāy durur
Yā İlāhī olmasun pejmŭrde bir kez rŭy-ı dŭst

[25b]

- 5 Āsitānından meger kesmek dilerler Nāmıyā
Diş bilerlermiş saña yavuz kilāb-ı kŭy-ı dŭst

---

¹ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

Velehu Eyzān

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün

- 1 Meclisde bağa gör dime aranur o nūr-ı yār
Meşhürdur ki yār yıkıldığı gün tozar
- 2 Şāyed gele ğubār-ı rehi diyü ol şehün
Yollarda kaldı gözlerimiz nice rüzgār
- 3 Çok yara kesdi sīneme ol yār-ı bī-vefā
Şimdi yitürdü yāri [vü] dāğ urdı bī-şumār
- 4 Tīğun cigerde durmadı çıkdı ған-ver anuñ
Çıkmaz içimden acısı ey yār-ı şive-kār¹
- 5 Ve ammā ğına işüne yüzüm dimiş raķīb
Nāmī ғаpuñda şükr itse vechi var²

¹ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

² Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

Ġazel-i Yahyā¹

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Dilā rāh-ı maḥabbetde belādan ictināb olmaz
Cefādan incinüp ' özr eylemek ašlā² cevāb olmaz
- 2 Güneş yüzlü melek³-simā güzeller çok durur ammā
Benüm serv-i bülendim gibi bir ' ālī-cenāb olmaz
- 3 Sevüp bir tāze maḥbūb[1] vişāl[i] gencīne irmez
Yıķılıp cām-ı ' išetle⁴ Őu kim mest ü ḥarāb olmaz
- 4 Belānı çekmek için ḥašre dek Őaĝ olmak isterdüm
Dirīĝā Ka'be ḳapuñda du'āmız müstecāb olmaz
- 5 Vişāl isterseñ ey Yahyā vücūduñ perdesin ref⁵ it
Hemīše ' āŐık u ma' Őūķ arasında ḥicāb olmaz

¹ Çavuşoĝlu, 1977, s. 372.

² ašlā M25b: hergiz YD372.

³ melek M25b: ḳamer YD372.

⁴ išetle M25b: ' iŐık ile YD372.

⁵ ref^c M25b: çāk YD372.

Velehu Eyzān Necātī¹

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

1 Yine nāzüklük ile kaçmağa ol sīm-tenini²

Niçe ditrer görün üstine düşüp pireheni

[26a]

2 Kōmadı zerre kadar adımın atmağa mecāl

Kōdı hayretde kaddün³ şivesi serv-i çemeni

3 Āteşin leblerüni añdı meger kim dil ü cān⁴

Kıp kızıl yandı çemen göncelerünün deheni⁵

4 ‘Aşıkā mihr ü vefā itmedüğüñ gerçek imiş

Ey cefā-pişe şanem baña didilerdi seni

5 Kaşça cānı kafes-i tenden⁶ olurdı āzād

Görse⁷ bir kerre Necātī o boyı nārven

¹ Tarlan, 1997, s. 552-553.

² sīm-tenini M25b: sīm-teni ND552.

³ kaddün M26a: boyuñ ND552.

⁴ dil ü cān M26a: tutuşup ND552.

⁵ İkinci ve üçüncü beyitler *Mecmū‘a*’da birbirlerinin yerine yazılmıştır.

⁶ tenden M26a: gāmdan ND5522.

⁷ görse M26a: kōcsa ND553.

Ġazel-i Yahyā¹

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- 1 Bileli sevdigimi taşa dutar yār meni
Aña şādum ki² dirîğ itmez elinden geleni
- 2 Ne geyerse yaraşur ol gül-i ra‘ nā geysün
Gāh gül-gūni qabā gāh libās-ı çemeni³
- 3 Söyler ammā deheni cān gibi nā-peydādur
Hâtif-i ġayb durur var ise yāruñ³ deheni
- 4 Bedeni rūḡ-ı muşavver leb-i cān-baḡşı Mesîḡ
Yanağı şems-i duḡā şa‘ şa‘ dur pireheni
- 5 Yāre mey şunma raḡībānuñ⁴ qan aġlatma
Cām gibi dutar āḡir gözümün qanı⁵ seni
- 6 Cān u dilden sever ol şems-i cihānı Yahyā
Nitekim Aḡmed-i Muḡtārı Üveys el-Ḳarānī

¹ Çavuşoġlu, 1977, s. 581-582. Bu gazel YD’de yedi beyittir.

² M’de “kim” şeklindedir. Vezin gereġi “ki” olarak alınmıştır.

³ yāruñ M26a: anuñ YD581.

⁴ raḡībānuñ M26a: raḡibā beni YD582.

⁵ qanı M26a: yaşı YD582.

Ġazel-i Behiřti¹

mefā'īlūn mefā'īlūn mefā'īlūn mefā'īlūn

- 1 Mülevveř kılma² řemřirūn raķībūn bařını kesme
Cefā yayun ele alup vere ħinzıra bir kesme³
- 2 Raķībā sen beni⁴ meydāna çekmek şaşdın eylersen⁵
Sinān-ı āh ile bir zaĥm urayum⁶ saña kim sesme
- 3 Yile alup getürmezsen nesīm-i kākül-i yāri
Bizüm olduĝumuz yirde gerekmez ey řabā esme
- 4 Behişti 'ıřķ için Ferhād geçmiş cān-ı řīrinden
[26b] Bu bāzāra gelen ĝāzi⁷ gerekmez dirler ol resme

¹ Aydemir, 2000, s. 485-486. Bu gazel BED'de beş beyittir.

² kılma M26a: itme BED485.

³ D'de bu mısra şu şekilde kayıtlıdır: Cefā yāyın alup sal ol ħinzire bir bir kesme: s. 485.

⁴ beni M26a: bizi BED486.

⁵ şaşdın eylersen M26a: řařd iderseñ gel BED486.

⁶ urayum M26a: urayın BED486.

⁷ ĝāzi M26b: rāzı BED486.

Gazel-i Emri¹

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Beni şol deñlü za'îf eyledi hâlün hevesi
Giysem olurdu kabā egnüme perr-i megesi²
- 2 Müjeler şanma ki yüz yire koyup ağlamadan
Yapışdur³ gözüme yollarınıñ hār u hāsı⁴
- 3 Çarha āhum şol⁵ kadar virdi harāret nitekim
Gündüzin düşmez elünden güneşüñ mirvaḥası
- 4 Şanurın bād-ı şabā hāke şaçar⁶ berg-i güli
Gelse reftāra ger o⁷ şeh-süvāruñ feresi
- 5 Murğ-ı hüsnini nigār elden uçurdu Emri
Kara telden yine yaparsa ḥaṭṭı⁸ bu kafesi

¹ Saraç, t.y., s. 282.

² Bu mısra ED'de şu şekildedir: Ger kabā diksem olur egnüme perr-i megesi: s. 282.

³ yapışdur M26b: yapışupdur ED282.

⁴ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁵ şol M26b: şu ED282.

⁶ şaçar M26b: döker ED282.

⁷ o M26b: ol ED282.

⁸ yaparsa ḥaṭṭı M26b: yapar aña ḥaṭ ED282.

Velehu Eyzān¹

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1 Söz atar nāvek-i kı̄til müje-i cānāna

Oķçılar anuñ için ağzını yurlar kı̄ana

2 Bir hilāli iki pervinün arasına alır

Necm-i eşkümler görünsem o meh-i tābāna

3 Dest-i ĥasret gözümün kıldı² giribānını çāk

Tügme-i sebil-i sirişküm³ dökülür dāmāna

4 Delirüpdür yine sevdā-yı ser-i zülfünle⁴

N'ola zencirini çözerse⁵ dişi ile şāne

5 Emriyā ur ey yüzine⁶ şararmış yüzünü

Zer eyle an[ı] var o gül-i ĥandāna⁷

¹ Saraç, t.y., s. 245.

² kıldı M26b: kılsa ED245.

³ tügme-i sebil-i sirişküm M26b: düğmesi sīm-i sirişkün ED245.

⁴ Bu mısra yerine ED'de dördüncü beytin ikinci mısraı olarak şu mısra kayıtlıdır: Oldı sevdası ile sünbülünün dīvāne: s. 245.

⁵ çözerse M26b: çignerse ED245.

⁶ ey yüzine M26b: iti izine ED245.

⁷ ED'de şöyle kayıtlıdır: Hāl-i zer eyle anı sen o gül-i handāna s. 245.

Velehu Eyzān¹

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Hırām-ı naḥl-i ḳaddūn gösterür ruḥ-ı revān şeklin
Nazar eyle ele mir'āt alup görsende cān şeklin
- 2 Ḳomağa tūṭiyā-yı ḥāk-i pāyūn gösterür cāna
Zen-i gerdūne māh-ı nev-gümüşden sürmedān şeklin
- 3 Elünde zer 'aşāsıdur şu'ā'ī mihr raḥşānuñ
Der-i devlet ü ḳapuñda döküpdür dīdeyān şeklin
- 4 O şāh-ı mülk-ḥüsnūñ çıḳmağa ḳaşr-ı vişāliye
Kemend-i zūlf-i müşkün baḡlamışdur rīsmān şeklin

[27a]

Vecdī²

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Degül pür-ḡam başumda nār-ı hecrūñle yanup cānum
Depemden çıḳdı dūdı seyr it ey meh ol duḡān şeklin
- 2 Zemīn-i sīneme seyl-i sirişküm raḡneler ḳıldı
Ki her bir raḡne seyl aḳmaḳda tūtdı nāvīdān şeklin

¹ Mahlas beyti eksik olan ve M'de Emrī adına kayıtlı olan bu şiir Saraç'ın hazırlamış olduğu *Emrī Divānı*'nda bulunamamıştır.

² Bu gazel VD'de bulunmamaktadır.

- 3 Degüldür dāğlar s̄inemde murğ-ı nāvek-i ğamzeñ
Mekān ıtsun diyü her birin itdüm āşiyān şeklin
- 4 Leb-i deryāda çeşm-i k̄asr yine m̄inā şeh-i ıışķa
Dönelden eşk-i güher-bār baħr-i b̄-girān şeklin
- 5 Ölünce yüzine baķmazsa yüz döndürme ķulluķdan
Şaķın bu yüzden ey Vecd̄i ider yār imtiħān şeklin

123

Ġazel-i Fütūħi^{1 2}

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün

- 1 Dile zülfün dolaşıp çalısup zenaħdāna çeker
Dest-i remz ile lebün çeşme-i ħayvāna çeker
- 2 Tırrasın zülfüne çeker³ n’ola ol şāħ-ı cihān
Gice gündüz çalısup kāfiri imāna çeker
- 3 Zihnimden alamaz kimse ħayāl-i lebüñi
Bu gedā cām-ı şafā-baħşı āmirāne⁴ çeker

¹ *Mecmū‘a*’da bulunan Fütūħi’ye ait şiirler transkribe edilirken nüsha karşılaştırmaları için Dursun Ali Tokel tarafından hazırlanan “Fütūħi Dīvānı İnceleme-Metin-Sözlük” başlıklı yüksek lisans tezi kullanılmıştır (Dursun Ali Tokel. (1993). *Fütūħi Dīvānı İnceleme-Metin-Sözlük*, (Yüksek Lisans Tezi), Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

² Tokel, 1993, s. 138. Bu gazel FD’de on beyittir.

³ zülfüne çeker M27a: yüzüne çekse FD138.

⁴ āmirāne M27a: emirāne FD138.

- 4 Elin alup kişi göge çıkar[a]maz āhımı
Ne ‘acebdür benüm āhum beni keyvāna çeker¹
- 5 Yine divāneliđi tıtdı meger Mecnūnuñ
Şafha-i ‘ıřk-ı cünūnda beni meydāna çeker
- 6 Sīneye çekse Fütūhī n’ola ol sīm-teni
Ėayrıdan şaklamağa genci[ni] vīrāne çeker

124

Velehu Eyzān^{2 3}

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

- 1 Dilā biñ nazar görünse ser-ā-ser mülk-i dünyāyı
Ne mäh-peyker gibi meh-rū göre ne dünyāyı⁴
- 2 Ser-ā-ser şebb dībālarla h̄oş-zībā donatmışlar
Muhaşşal reşk-i bāđ-ı cennet itmişler o me’vāyı
- 3 Bu zīnet biñde bir düşmez felek herkese göstermez
O mäh-peyker gibi yüz yılda bir maħbüb-ı Ėarrāyı
- 4 Ėaranfil naşsını bizler řanmañuz üstād-ı kāmiller

¹ Metinde bu mısra “Ne ‘acebdür benüm beni keyvāna āhum çeker” şeklindedir ancak vezin, kafiye ve redif gereği yukarıdaki şekilde düzeltilmiştir.

² “Velehu eyzān” başlığı ile kayıtlı olan bu gazel *Fütūhī Divāni*’nda bulunmamaktadır.

³ Bu gazelin makta beyti eksiktir.

⁴ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

umāa eylemiler sihr idüp mäh-1 Şeb-ärāyı

Der-kenār: 125

[???

mefā'İlün mefā'İlün mefā'İlün mefā'İlün

Nigārā dāmenüñde naq-1 kemānçe Şekli de

Benüm dest-i ümİdümdür ki dāmānuñda qālmıdur

[27b] 126

İmetİ^{1 2}

mefā'İlün mefā'İlün mefā'İlün mefā'İlün

1 Riyāz-1 cennet ire Sedir ü Tübāya beñzetedüm

Görince müntehā qaddüñ iki serv-i dil-ärāyı

2 Dilā ol tēc-1 zerāfetle zer-endüde nar eyle

Görem dirseñ külāh-1 Keyqubād [u] tēc-1 Dārāyı

3 O cāy-1 cennet-āsāda görinen sım [ü] zer teller

Unutdurdu saña Őüfİ-yi miskin zülf-i havrāyı

4 Gün[i] günden yeg olsun İmetİ ol Őāh-1 hübānun

Hemİe devr-i gülde eylesün böyle tanınmayı

¹ *Mecmū'a*'da bulunan İmetİ'ye ait Őiirler transkribe edilirken nüa karılatırmaları iin Haluk İpekten tarafından hazırlanan *İmetİ Divānı - Edisyon Kritik* adlı eser kullanılmıtır (Haluk İpekten. (1974). *İmetİ Divānı- Edisyon Kritik*, Ankara: Atatürk Üniversitesi Yayınları).

² Bu gazelin matla beyti eksiktir ve İD'de bulunmamaktadır.

Ġazel-i Ĥayālī¹

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Dişüñ lü'lü' lebüñ²mercân ruĥuñ baĥr-i melâmetdür
İki zülfüñ neheng ol baĥre қаşuñ mevc-i âfetdür
- 2 Şırañuñ 'aynıdur қаşuñ şaçuñda ĥaşr olur diller
Şorarsan ben güneĥkâra o қamet ĥod қıyâmetdür
- 3 Diyâr-ı ĥayretüñ Mecnün bil³ şâhib-külâhidür
K'anuñ başında қuşlar âşiyâni tâc-ı devletdür
- 4 Yaşumdan⁴ қan revân oldu başumdan 'aқl ise gitdi
Cihân aĥyârdan ĥâlî gelürseñ gel ki furşatdur
- 5 Ĥayālî devlet el virdi diyâr-ı 'ışқа şâĥ oldum
Otaĥum başum üstünde ĥümâ-yı tâc-ı⁵ 'izzetdür

¹ Tarlan, 1945, s. 125.

² “lebün” sözcüğü M'de mısraın sonuna yazılmıştır. Ancak vezin ve anlam açısından HBD'deki şekli ile alınmıştır.

³ bil M27b: şeh-i HBD125.

⁴ yaşumdan M27b: yaşumla HBD125.

⁵ tâc-ı M27b: evc-i HBD125.

Gazel-i ab'ı

mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

- 1 atup tacı n'ola virsem arāba sākıyā badan
abāb-ı mey gibi eksük degül da'im hevā badan
- 2 Görüp atuñ sen ey miskīn dir iseñ bir ne belādur
Belā üzre belādur 'āıa zülf-i dü-tā badan
- 3 Gelüp baum ucına gice baña derd-i ser virme
abībā mübtelā-yı derd-i ser olan neyler devā badan¹
- 4 Siriküm arka virdi 'ālemi aldı beni ayret
Egerçi yegdür ey dil geçmedün bir mā-cerā badan
- 5 Bauñ ortaya oyup evle em' -āsā yanup dā'im
Maabbet dāını hı eksük [itme] ab' iyā badan

---

¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

Ġazel-i Figānī^{1 2}

mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün

1 Virse 'aceb mi ħırmen-i 'ömrüm şabā³ yile

Ol serv-i ħ' oş reftāruñ⁴ eli var şabā ile

2 'Ömri tamām oldı mehi yāra tüt şebīh

Meh-i münīr bir tütülür dirse şeh ile^{5 6}

3 Devr eyledüm⁷ piyāle gibi bezm-i 'ālemi

Bir şāfī-meşreb[i]⁸ bulamadum⁹ şafā ile

4 Ol meh nücüm-ı eşküme şu¹⁰ virmese n'ola

Kim yār olur sitāresi yoğ bī-nevā ile

5 Ĥusrev gibi ferid alalı mülk-i nazmda ben¹¹

Dutdu Figānī 'ālemi şıyt [ü] şadā ile

¹ *Mecmū'a*'da bulunan Figānī'ye ait şiirler transkribe edilirken nüsha karşılaştırmaları için Gülşen Çaylı Cankurt tarafından hazırlanan "Figānī Divānı Gramatikal İndeksi" başlıklı yüksek lisans tezi kullanılmıştır (Gülşen Çaylı Cankurt. (2015). *Figānī Divānı Gramatikal İndeksi*, (Yüksek Lisans Tezi), Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

² Çaylı Cankurt, 2015, s. 72.

³ şabā M28a: hevā FİD72.

⁴ reftāruñ M28a: ħırāmuñ FİD72.

⁵ Metinde bu mısra "Meh-i münīr bir tütülür şeh ile dirse" şeklindedir. Vezin, kafiye ve redif gereği yukarıdaki şekilde düzeltilmiştir.

⁶ "Teşbīh idem mi sen güneşi āfītāba ben / Mīhr-i münīr bir tütülür mī sühā ile (s. 72).

⁷ eyledüm M28a: eyledük FİD72.

⁸ şāfī-meşreb[i] M28a: şāf meşrebi FİD72.

⁹ şāfī-meşreb[i] bulamadum M28a: şāf meşrebi bulımaduğ FİD72.

¹⁰ şu M28a: yüz FİD72.

¹¹ ol gül Figānye diyeli eylegil figān FİD72.

Figānī Güft¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1 Hāme-i kudretle yazdı naqş-ı bend-i Kāf [u] Nün

Hüsn-i hulk ile seni ser defter-i *mā yenzurün*²

2 Sākin olaldan maḥalleñde raqīb-i nā-sezā

Reşk idüpdür cān ü dil *yā leyte kavmi ya' lemün*³

3 *Len tenālū'1-birre ḥatta tünfiķu*⁴ dirseñ⁵ revān⁶

Baş ü cān terk idelüm *küllün*⁷ *ledeynā muḥzarun*⁸

4 'Āşık-ı şādık benem 'ışkuñ yolunda rāstī

Şıdk-ı da' vāya⁹ delīl *innā lehu naḥn şādıkün*¹⁰

5 Bu Figānī çeşm-i hun-rīzi belā-āmiz iken

Eyledi teslīm-i rūḥ¹¹ *innā ileyhi rāci'ün*¹²

¹ Çaylı Cankurt, 2015, s. 66.

² mā yenzurün M28a: yestürün FİD66. Anlam bakımından D'deki şekli kullanılmalıdır. Kelime Kalem Suresi'nin birinci ayetinde geçmekte ve "yazdıklarına" manasına gelmektedir.

³ Yasin 36/26. "...keşke kavmim bilseydi" manasındadır.

⁴ Al-i İmrān 3/92. "Allah yolunda sevdiğiniz şeylerden harcamadıkça iyiliğe asla eremezsiniz" manasındadır.

⁵ dirseñ M28a: dirsem FİD66.

⁶ revān M28a: revā FİD66.

⁷ küllün M28a: kül FİD66.

⁸ Yasin 36/32. "Onların hepsi de mutlaka toplanıp huzurumuza çıkarılacaklardır" manasındadır.

⁹ da' vāya M28a: da' vāma FİD66.

¹⁰ innā lehu naḥn şādıkün M28a: innā lenāhnü's-şādıkün FİD66. Neml 27/49. "ve biz gerçekte doğrularız" manasındadır.

¹¹ rūḥ M28a: cān FİD66.

¹² Bakara 2/156. "Biz Allah'ınız ve yine O'na döneceğiz" manasındadır.

Velehu Eyzān¹*fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün*

- 1 Ağlamazsa beni bir dem acıyup dīdelerüm
Göreyin dursun iki gözine hūn-ı cigerüm
- 2 Yirden üstün ola gerdün göreyim haşre degin
Ki cihān içre benüm üstüme oldur dönerüm
- 3 Göricek² şanma şafağ her³ gice çarhun ey meh
Yüzine kıan boyadı⁴ sille-i āh-ı seherüm
- 4 Cān virüp cān alur⁵ bister-i miḥnetde gönül
Ağlasun anuñ için kıan yuduben dīdelerüm
- 5 Ğam-ı hecrüñle Fiğānī ruḥ-ı zer-gün oldı
[28b] Daḥı meyl itme ḥasen⁶ aña eyā sīm-berüm

---

¹ Çaylı Cankurt, 2015, s. 61.

² göricek M28a: görinen FİD61.

³ her M28a: dün FİD61.

⁴ kıan boyadı M28a: kıana yudı FİD61.

⁵ alur M28a: alıyor FİD28a.

⁶ itme ḥasen M28a: itmez misin FİD28b.

Gazel-i Figānī¹

mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün

- 1 Çözdükçe her seher ol² şanem zülf bāğını
Bād-ı şabā mu' attar ider³ cān dimāğını
- 2 Hüsünūn kitābına⁴ remzin⁵ olmağa muṭṭali'⁶
Encüm çıkardı şubḥa felekde çerāğını
- 3 Gül ruḥlarıña kendüyi benzettüğü için
Jāle söyündirür şu koyup gül ocağını
- 4 Süsen ki giydi başına tāt-ı khalenderi
Añlatdı dehr zāviyesünün⁶ ferāğını
- 5 Cellād-ı çeşmi ğamzesi tigin tağında çün
Görsün Figānīyi her kişi baş⁷ yarağını

¹ Çaylı Cankurt, 2015, s. 79.

² o: ol M28b.

³ ider: eyler M28b.

⁴ kitābına M28b: kitābı FİD79.

⁵ remzin M28B: remzine FİD79.

⁶ zāviyesünün M28b: zāviyesinde FİD79.

⁷ baş M28b: başı FİD79.

Velehu Eyzān¹

mef^ʿ ūlū mefā^ʿ ilū mefā^ʿ ilū fe^ʿ ūlūn

- 1 Yansam n'ola ben şem² pervâne yanuñda
Şevķüñle şehā yanmağa pervâne yanuñda
- 2 Didüm kerem it yaşımı sil silmedüñ ey düst³
Sözümü geçürem ey der ki⁴ kıana yanuñda
- 3 Düşmen sözile diş bilemiş kıanıma ğamzeñ
Hay uğramasun kimse[ye]⁵ bühtāna yañunda
- 4 Dil tekyesi ğayl olurdı ol ğonce dehānuñ
Rağbet ne ^ʿ aceb olmaya cānā ^ʿ irfāna yañunda^{6 7}
- 5 Olsun şanemā derdüñi yād ide⁸ Fiĝāñi
Çün zerre kıadar degmedi⁹ dermāna yañunda

¹ Çaylı Cankurt, 2015, s.75.

² şem^ʿ M28b: niteki FİD75.

³ didüm kerem it yaşımı sil silmedüñ ey düst M28b: Didüm saña sil yaşımı sen silmedüñ ey dost FİD75.

⁴ ey der ki M28b: ben dir idüm FİD75.

⁵ kimse M28b: kimsene FİD75.

⁶ Divānda bu beyit yerine şu beyit kayıtlıdır: “Ben ne diyeyin ğazretüne cān u cihānum / Toĝrı sözmüz geçmedi yalana yanuñda” FİD75.

⁷ Bu mısrada vezin tutmamaktadır.

⁸ derdüñi yād ide M28b: derdüñ ile ğasta FİD75.

⁹ degmedi M28b: geçmedi FİD75.

Velehu Eyzān¹

mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün

- 1   Āhir gördi kâmetini nihâl sen sîm-berüñ
        Biñ yara oldı bağrı ḥasedden² şanavberüñ
- 2   Dağıd efendi gül yüzüñ üstine sünbülüñ
        Yüzi qarası yanuna qalsun³ qo ' anberüñ
- 3   Cânâ şarâb-ı la' lüñi nüş eylemedi kes
        Zâhid cihânda adın anmazdı Kevşerüñ
- 4   La' lüñ kesâda nâbını⁴ virdi benüm begüm
        İşin bitürdi kâmet-i mevzün-ı' ar' arüñ

[29a]

- 5   Kimdür dir isen ey şeh-i ḥübân Fiğāniyi
        Ḥ'or u ḥaķîr ' aşıq u şūrîde kem-terüñ

¹ D'de bulunmamaktadır.

² "ḥasedden bağrı" şeklindedir. Vezin gereği "bağrı ḥasedden" şeklinde alınmıştır.

³ "qalsun yanuna" şeklindedir. Vezin gereği "yanuna qalsun" şeklinde alınmıştır.

⁴ "nâbını kesâda" şeklindedir. Vezin gereği "kesâda nâbını" şeklinde alınmıştır.

Velehu Eyzān¹

mef^ʿūlü mefā^ʿīlü mefā^ʿīlü fe^ʿūlün

- 1 Kılmazdı hilāle dil-i dīvāne neẓāre
Fi'l-cümle şebīh olmasa ebrū-yı nigāre
- 2 Heçr ile gözüm yaşların² o meh³ eyledi⁴ ʿummān⁴
İgmāz idüp ol serv-i revān çıkdı sitāre⁵
- 3 Sen mihr-i cihān-tāba ẓarin⁶ olmağ olurdu
Ki⁷ zerre ẓadar olsa begüm bende sitāre
- 4 Gördi yüzüñi oldı fiğāna⁸ meşğūl⁹
Başladı gönül vaqt-i şeherde¹⁰ bed-kāra¹¹
- 5 Bīmār-ı ğam-ı ʿışkuñ olupdur bu Fiğānī
Senden olursa olur¹² ẓabibim aña çāre

¹ Çaylı Cankurt, 2015, s.76.

² yaşların M29a: yaşlarını FİD 76.

³ o meh M29a: (-) FİD. Bu kelime metinden çıkarıldığında vezin tutmaktadır.

⁴ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁵ sitāre M29a: kenāra FİD76.

⁶ ẓarin M29a: ẓarīb FİD76.

⁷ ki M29: kim FİD76.

⁸ fiğāna M29a: fiğān itmege FİD76.

⁹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

¹⁰ şeherde M29a: şeherden FİD76.

¹¹ bed-kāra M29a: yine kāra FİD76.

¹² olursa olur M29a: olur olursa FİD76.

Ġazel-i Emri¹

mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün

- 1 Bāġuñ güli vü nergisi serdi benefşesi
Yāri gelür diyü qodılar gözci nergisi
- 2 Aldı şabādan haber döndi göz iletdi²
Ya' nī gelür o³ gözleri āhū kesūñ sesi
- 3 Müştāk imiş benefşe ki pāyına yüz süre
Miskīnūñ o imiş çemen içinde sikkesi
- 4 Ey Hızır leb-i şeker [i]çün çeşme-i hayāt
Zülf-i nigāra örtme qarañlukdur ötesi
- 5 Emri nice halāş ola qapılan ' ışkuña⁴
Çünkim irişdi tenden öte cāna nicesi

¹ ED'de bulunmamaktadır.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

³ Metinde "ol" şeklindedir. Ancak bu şekilde vezin tutmamaktadır.

⁴ Metinde "'ışkuñdan" şeklindedir. Ancak bu şekilde hem anlam hem vezin tutmamaktadır.

Velehu Eyzān^{1 2}

mefā'īlūn mefā'īlūn mefā'īlūn mefā'īlūn

1 Oķuñ bir hıřm ile geēdi dil-i pūr-derd-i miħnetden
Dehān-ı zaħmum aēuk ğonce gibi ķaldı³ ħayretten

2 Görüp yire berāber sāyesin ol serv-ķad didi
Ne ħoř⁴ dūřmiř mezellet ħākine üftāde devletden

3 Ħayāl-i ğamzeñe yir yoķ töludur sīne tīrūñle
Ki igne bırağıcaķ⁵ yir bulunmaz anda keşretten

[29b]

4 řafıyyullāh durur⁶ ħařtuñ ki yidi dāne-i ħālūñ
Bir iki berg-i sebz ile anuñçün çıķdı cennetden

5 Ħař-ı sebzūñ ğamıyla olunañ ħākünde ey dilber
Çemen şanma yeşil şuf örtinür ķarīne ķudretten

6 İşitdüm şekl-i zībā bağlamış ħař-ı ruħuñ ey meh
Muħaķķaķ ğöñlimi alur ğorinürse o şüretten

7 řafaķ şanma benüm āh-ı seher-ğāhumdan ey Emrī

¹ Saraç, t.y., s. 10.

² Bu gazel *Mecmū'a*'da yedi beyit olarak kaydedilmiştir. Ancak *Dīvān*'da beř beyittir.

³ aēuk kaldı ğonce gibi ED210.

⁴ ne ħoř M29a: neden ED210.

⁵ bırağıcaķ M29a: burğacaķ ED210.

⁶ safıyyullāh durur M29b: safıyyullahdur ED210.

Felekde mihr-i ʿālem-tāb an dirler araretden

138

Ez-ān Kāmī

feʿilātūn feʿilātūn feʿilātūn feʿilūn

1 Pendi o nāṣi anı ʿāṣı-ı Őeydā dutmaz

Dil-i dīvāneyi zencīr-i mudārā dutmaz

2 Dil-i zāhide yer eyler mi ayāl-i ru-ı yār

Őüre-dārında nihāl-i gül-i amrā bitmez

3 anum āgyāruñ elin pene-i merān itdi

Dime gōz dest-i siyeh-rūları fenā dutmaz

4 Būt-i amda gōre zūlfūñi boyunuña sen Őal

Ki anı mūŐkūl iden kiŐi[y]i amrā dutmaz

5 Yāre amz eylese Kāmī n'ola āgyār seni

Őāhid-i zūrı bilür ākem-i dānā dutmaz

Ġazel-i ‘İřmeti¹

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

- 1 Ecel bigi diyār-ı ğamda yārumdan ğüzār itmez
Vücūdum var ise yok yirine ğor āġyār itmez
- 2 Daġıtmaz keyfini tiryāk-ı ‘iřkuñ tā řaġuñ ğulu
Meşeldür bu ki tiryākīye bir kez zehr kār itmez
- 3 Cefā itmezdi cāna ol meh-i ta‘līm ise āġyār
‘Acebdür baña āġyār itdüġü ihsān yār itmez
- 4 řaġınup naġd-i cān leşker-i ğamdan tīře-i ‘iřkuñ
Dem olmaz kim baña seng-i melāmetden ğazār itmez
- 5 Görüp yād-ı lebünle ‘İşmeti ğan yutduġun ā‘dā
Ġanup eşin yürür birbiri ammā inkisār itmez

Der-kenār:**140****Ġazel-i Bākī²**

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

- 1 Ġerāġ-ı bezm-i vařl olmaġa her řeb ‘arızı nūrı
Kefīli boynıdur ol meh-liġānuñ řem‘-i kāfūri

¹ Bu gazel İD’de bulunmamaktadır.

² Küçük, 2019, s. 414.

- 2   Tağılıp yanuna her gn bile şalınduğı yetmez
Ayağın pmege şarkr nigru şh destri
- 3   Gvh zr-ı bzsun getrmif Khken ‘ aşka
Bu devr ire şabl itmezler amm şhid-i zri
- 4   Fensım bildi dnynu ekildi dr-ı ‘ uğbya
Sa‘ adet mlkne Bri‘ muzaffer kıldı Manşri
- 5   Virildi cna ey Bk nigru manşıb-ı ‘ işkı
Elifler na‘ llerdr snede tuğra-yı menşri

[30a]

141

Gzel-i Fuzl Tahmis-i

mef‘ln mef‘ln mef‘ln mef‘ln

I

Başımda seng-i şa‘ na tende br-ı dğ-ı mişnet var
Selmet şaşdın ism-i Raşmanum yz bi melmet var
Ser-i kyunda hk olmağa cn u dilde rağbet var
Yolunda cn virem gibi dernumda ‘ lmet var
şhid-i tiğ-i ‘ işk olmağa gnlmde şhadet var

II

Cihn bğını gezdm gere mnendi şab her su

¹ Fuzl’nin gazeline (Gölpınarlı, 1985, s. 62-63) yapılan tahmistir.

Dağıtdı ‘aql ü bahtum yile virdi zülf-i ‘anber-bū
‘Aceb midür belā vü der[d]-i hier ile dutsam sebū
Döküldi gözlerüm yaşı nazār kılmaduñ ey meh-rū
Düşüpdür yıldızum mekr-riz¹ sitāremde nuḥuset var

III

Qadem oldı dü-tā çekmekle devr-i cevr-i gerdūm
Zahm kılmayup şād itmedüñ aşlā bu maḥzūn²
Çıkarduñ gözlerüm yaş ile gözden eşk-i gül-gūm
Beni gel öldürüp kırtar cefadan çünki ey ḥūni
Ne sende merḥamet şefkat ne bende şabra tākāt var

IV

.....
.....
Elüm āl kıılma pā-māl itme ben dervīşe istignā
Efendüm pādişāhum ben kime varup idem şekvā
Baña çok cevr zulm itdūñ saña senden şikāyet var

V

Göñül kim mest ü‘ ışk olup saña cānın fedā eyler
Alup noḫşān-ı derd-i mihnet ister iştirā eyler
Meşeldür kırsa Bākī kişiyi ehl-i seḥa eyler
Gedāyı ‘āleme sulṭān sulṭān[1] gedā eyler
Şerāb-ı ‘ışk-ı dilberde Fuzūlī özge ḥālet var

¹ düşkün FUD62.

² Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

Gazel-i Emri¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1   Kaşuñ altunda gözün kim zü'l-hār olmuş yatur
Güyyiā āhū-yı Çindür kim şikār olmuş yatur
- 2   Haṭṭ-ı müşgīnüñe pest kılduğı için kend'özin
Yüz yire urup benefşe şerm-sār olmuş yatur
- [30b]
- 3   Sāye-i serv-bülendün ārzūsı ile gönül
Ey sehī kaç yollar üzre hāk-sār olmuş yatur
- 4   Mermer ile yapılı şanmañ mezār-ı Kaıysı siz
Yüzine meyl itdüğüçün seng-sār olmuş yatur
- 5   Emriyā dil teşnedür olmadı miñnetden güşād
Anuñ için naṭ' -ı ğamda h̄or u zār olmuş yatur

¹ Bu gazel ED'de bulunmamaktadır.

[Gazel-i Fuzûlî]^{1 2}

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Zihî zâtuñ nihân u ol nihândan mâ-sivâ peydâ
Bihâr-ı şun' uña emvâc peydâ ka' r nâ-peydâ
- 2 Büleñ ü pest-i ' âlem şâhid-i feyz-i vücûduñdur
Degül bî-hüde olmağ yog iken arz ü semâ peydâ
- 3 Kemâl-i kudretüñ³ izhâr-ı hikmet⁴ kılmağa itmiş
Ġubâr-ı tîreden âyîne-i ğitî-nümâ peydâ
- 4 Dem-â-dem ' aks alur mir'ât-ı [' âlem]⁵ kahr u luğfuñdan
Anuñçün geh kudret zâhir eyler geh şafa peydâ
- 5 Gehi toprağa eyler hikmetüñ biñ meh-liğâ pinhân
Gehi şun' uñ kıtur toprağdan biñ meh-liğâ peydâ⁶
- 6 Cihân ehline tâ esrâr-ı ' ilmüñ qalmaya mağfî
Kılıpdur hikmetüñ küffâr içünde enbiyâ peydâ

¹ *Mecmû'a*'da Fuzûlî'ye ait şiiirler transkribe edilirken nüsha karşılaştırmaları için Abdülbaki Gölpinarlı tarafından hazırlanan *Fuzûlî Divânı* esas alınmıştır (Abdülbaki Gölpinarlı (1985). *Fuzûlî Divânı*. İstanbul: İnkılap Kitapevi).

² Gölpinarlı, 1985, s. 10.

³ kudretüñ M30b: hikmetüñ FUD10.

⁴ hikmet M30b: kudret FUD10.

⁵ ' âlem FUD10: (-) M.

⁶ Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

- 7 Nişân-ı şefketdür¹ kim olur izhâr-ı hamdûñ çün²
Fużülî tîre ṭab‘ indan kelâm-ı cân-fezâ peydâ

144

[Kıt‘ a]

mefâ‘îlün mefâ‘îlün fe‘ûlün

Olalu ḥaste ol dem ey şabâ ben vây³

Hele bir yâre sen benden dir isen

Görinmezsın ser-i kûyuñda yâruñ

Yollar onmazlaruñ? sen de bir isen

145

Manzûm [Gazel]

mefâ‘îlün mefâ‘îlün fe‘ûlün

- 1 Ol âdem kim ola dil-dâra hem-dem
Ulu ol kimse ‘âlemde mûkerrem

- 2 Der-i dil-dâra var derdünle her gâh
Devâ olur olursañ aña maḥrem

[31a]

- 3 Eger hem-dem olursa saña ol mâh
Ola hem ṭâlî‘ üñ es‘ ad dem-â-dem

¹ nişân-ı şefketdür M30b: nişâr-ı şefkatüñdür FUD10.

² Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

³ Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

4 Vişâl olursa ol mehle saña ger
Uyar vaşluñ aña ‘ âlemde her dem

5 Kâmidür âdeme o mülk olsa
Ki o mülk iledür ‘ âlemde âdem

146

Ġazel-i Fuzûlî¹

mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün

1 Ne diler kim dem-â-dem ‘ âşîka ‘ arz-ı cemâl itmez
Kâalur nâkış bulup feyz-i nazaruñı kemâl itmez

2 Degül cezb itmeyen ‘ uşşâk-ı ma‘ şûk olmağa kâbil
Ne hâşıl hüsni-şüretden ki cezb-i ehl-i hâl itmez

3 Gerek ruhsâre-i ma‘ şûk-ı mahfi ‘ azmi ‘ ârifden
Ki ‘ ârif olmayan idrâk-i şatı-ı zü’l-celâl itmez

4 Hevâ-yı ‘ ışık odur kim hûblar vaşlına tâlibdür
Ve kerem ‘ âşîk-ı kelâl fark-ı hicrân vişâl itmez

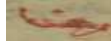
5 Mecâz-ı âhla hûblar cilve-i nâz eylesünler kim
Özin ehl-i haqîkat mübtelâ-yı zülf ü hâl itmez

¹ Abdülbaki Gölpinarlı'nın hazırlamış olduğu *Fuzûlî Divânı*'nda bulunmamaktadır.

- 6 Onun naqd-i hayât-ı ‘âşıkun ma‘ şük şarf eyler
Bu zulm-i âh eger ma‘ şūka ‘âşık[1] helâl itmez
- 7 Fuzûlî ‘âlem-i şüretde ser-gerdân gezer zâhid
Zem-i gâfil bu sevdânuñ ser-encâmını hâll itmez

147

Gazel-i

fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

- 1 Köpegün olmağa şerbete lebündür bâ‘ is
Kaysı şahrâya şalar Leylî nedendür bâ‘ is
- 2 Eşkimi nuqre kıluq zer harâmdır sîmyâyî
Câna zerrîn ola sîm-bedendür bâ‘ is
- 3 Kıl kadar vahşî gâzâl olması ârâm muhâl
Şarmaşık şarı çoçubdur seni naqd-i bâ‘ is
- 4 Verd-i kıdd ü haţun ile pâlûçe şebîhdür¹
Gül-i bî-hârî gülistân-ı dikendür bâ‘ is
- 5 Levhaşallâh eyâ naşş ü nümâ-yı hadd-i yâr
[31b] Rûh-ı insâna feraḥ şekl ü şendür bâ‘ is

¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

Gazel-i Vecdî¹

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Dil-i miskîn düşelden ol şeh kâkül-i perîşâne
Göñül meyl itmez oldu her melek-şüret perîşâne
- 2 Dem-â-dem şād ü handân eylemek lutfuñla â' dāya
Düşer mi bendeni ağlatmağ andan ey perîşâne
- 3 İtüp² çekmekde iken turre-i tırâzını ammā
Ne hikmetdür yine elden düşürmez ol perîşâne
- 4 Mey-i nāz ile mest ancak bugün ol şüh-ı eşher-püş
Şalınur nāz ile dil-bendünü şarmış perîşâne
- 5 Görüp maḥzūnlugum ' işğ ile aşlın şordu ol meh-rū
Didi Vecdî neden ğamnāk yine ḥāzır perîşâne

¹ Bu gazel VD'de bulunmamaktadır.

² *Mecmû'a*'da "eyleyüp" şeklinde yazılmıştır. Anlam ve vezin bakımından "itüp" şeklinde okunmuştur.

Gazel-i Figānī¹

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Bu hāristān-ı 'ālemde açılmazsa gül-i maqşūd
Ne ğam ey bülbül-i cān çünki gülzār-ı 'adem mevcūd
- 2 Urupdur² başıma cellād-ı ğamzeñ nice kızmış mih̄
Gözümde uçları çıkdı degül mügān-ı hūn-ālūd
- 3 Ruḥūnda hāl-i yek-pāk³ ile baḥş-i iştirāk eyler
'Acab mi ehl-i Hind oda yaḳarsa kāfir oldı 'ūd
- 4 Kōmadum bir⁴ yaşum rüy-ı zemīni ğarḳ-ı hūn⁵ itdi
Anuñçün dūd-ı āhum oldı yir yir⁶ göklere memdūd
- 5 Tecellī-i cemāl⁷-i şayḳal-i mir'āt-ı hāverden
O māhuñ ḥüsn-i 'aksidür⁸ Figānī *mā-hüve'l-maqşūd*

¹ Çaylı Cankurt, 2015, s. 38.

² urupdur M31b: kaçıpudur FİD38.

³ yek-pāk M31b: yek-tāneyle FİD38.

⁴ kōmadum bir M38b: kōmadı yir FİD38.

⁵ hūn M31b: āb FİD38.

⁶ Oldı yir yir M31b: yir yir oldı FİD38.

⁷ cemāl M31b: şafā-yı FİD38.

⁸ ḥüsn-i 'aksidür M31b: 'aks-i ḥüsnidür FİD38.

Velehu Eyzān¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Çarğa ey meh gice āhum çekmese yaluñ kılıç
Böyle encüm içine yir yir kıran girmezdi² hiç
- 2 Öykinürse yāre ey engüşt-i tīg-i ā[b]-dār
Gökde māhı bir gice durduğı yirde iki biç
- 3 Halka olmuş şu yılanı şandum ey servüm görüp
‘ Ārızuñ üstinde bu vaşl ile zülfün³ pīç pīç
- 4 Bu dil-i güm-geşteden⁴ şorsam baña⁵ virmez cevāb
Ey gönül yoğdur dehān var ise bir zerrece hiç⁶

[32a]

- 5 Ey Fiğānī bu⁷ fenā bezmine başduñ çün⁸ ayağı⁹
Nüh sipihrüñ bu toğuz peymānesin bir yirden¹⁰ iç

¹ Çaylı Cankurt, 2015, s. 38.

² girmezdi M31b: düşmezdi FİD38.

³ vaşl ile zülfün M31b: zülf-i mu‘ anber FİD38.

⁴ güm-geşteden M31b: güm-geşteye FİD38.

⁵ baña M31b: eger FİD38.

⁶ Ey gönül yoğdur dehān var ise bir zerrece hiç M31b: Ey güneş yoğdur dehānuñ zerrece var ise hiç FİD38.

⁷ bu M32a: çün FİD38.

⁸ çün M32a: (-) FİD.

⁹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

¹⁰ yirden M32a: demde FİD38.

Ġazel-i Vecdī¹

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Libās-ı ıŖkı kim dest-i ezel Ferhāda giydirdi
O kendi yol senüñdür diyüben nā-Ŗada giydirdi
- 2 Aġardı Ŗanmañuz eŖm-i bükādan ol Ŗeh-i 'ālem
Gözüm merdümlerine luş idüp aķ sade giydirdi
- 3 Hevā üzre tebāyı ıŖkı bünyād ittigüm gördi
O mihr ü ħil'at-i vaŖlı ben nā-Ŗada giydirdi²
- 4 SırıŖküm kana ġarķ irse eŖmüm rüyuña ey Ŗüfī
Zekānına dü-tā ol ħ'aceler üftāde giydürdi
- 5 Duġānīler geerken dūd-ı dilden Vecdiyā bir dem
Ne devletdür ki āhuñ āteŖi dībā da giydirdi

... [Figānī]³

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Lebüñ Ŗevķiyle ķanı Ŗol yaŖum ķan itdigüm demler
Cihānı ser-ta-ser la'l-i BedaĖŖān itdigüm demler

¹ Bu gazel VD'de bulunmamaktadır.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

³ aylı Cankurt, 2015, s. 48.

- 2 Yine¹ anı s̄nemi ol anlı anlı dālar birle²
ızıl gller aılmış bir glistān itdigm demler
- 3 Niun ahdne durmazsın meger ki³ gitdi yādundan
Behey zālim sennle ahd  peymān itdigm demler
- 4 Yeni yaası yok onlar giyerdi eski aıklar
Senn ıkula⁴ ben āk-ı girībān itdigm demler
- 5 Daı bilmezdi ālem nidgin feryād  efgānun
Figān ney gibi feryād  efgān itdigm demler

153

[Gazel-i Hdāy] Tesdis-i Necāti⁵

fā' ilātn fā' ilātn fā' ilātn fā' iln

I

sumān-ı hsne alnun māh-ı arrādur bugn
Rularun āyne-i mihr-i mcellādur bugn
alk-ı ālem gn yzn ev ile eydādur bugn
Mrde iyā itmede la' ln msemmādur bugn
amdan ldm cān [u] dil tenden mberrādur bugn
[32b] Luf idp āhum [gelrsen] hāne tenhādur bugn

¹ yine M32a: yā FD48.

² dālar birle M32a: dālarla ben FD48.

³ ki M32a: kim FD48.

⁴ ıkula M32a: ıkunda FD48.

⁵ Ali Nihad Tarlan tarafından hazırlanan *Necāti Beg Divānı*'nda bulunmamaktadır.

II

Haste-i hecrün olalı cānda rāhat kalmadı
Dil za'îf oldu ten-i zārumda kuvvet kalmadı
Ayağ üzre bir lahza durmağa tākāt kalmadı
Da'vet için kūyuña varmağa kudret kalmadı
Ġamdan öldüm cān u dil tenden müberrādur bugün
Luṭf [idüp] şāhum gelürseñ hāne tenhādur bugün

III

Ola kim görem cemālün diyü çeşm-i eşk-bār
Halka-i dūr gibi yollaruñdadur leyl ü nehār
Mevtden merdler eşid olur belā-yı intizār
Yüz urup çāk-i ser-i kūyuñda āhır sāye-vār
Ġamdan öldüm cān ü dil tenden müberrādur bugün
Luṭf idüp şāhum gelürsen hāne tenhādur bugün

IV

Şehr-i 'ışık içre ben bir 'āşık-ı bî-çāreyin
Derd ü hecre uğramış bir olmadık āvāzeyin
Boynum egüp karşıña yā-nice bir yalvarayın
Kūyuña ağlayu ağlayu nice bir yalvarayın¹
Ġamdan öldüm cān u dil tenden müberrādur bugün
Luṭf idüp şāhum gelürseñ hāne tenhādur bugün

¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

V

Ne cevri olur buña hergiz nihāyet yok mudur
Tengriden korkmaz mısın rüz-ı kıyāmet yok mudur
Dermendüñ olunsa yoḥsa ‘ināyet yok mudur
Yā Necātī kuluña luṭf ü ḥimāyet yok mudur
Ġamdan öldüm cān ü dil tenden müberrādur bugün
Luṭf idüp şāhum gelürseñ ḥāne tenhādur bugün

[33a]

154

Ġazel-i Sürūrī Tahmis-i ‘Ulvi¹

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

I

Her kaçan bād-ı şabā kākül-i cānāna deger
Şerer-i āteş-i āhum ser-i keyvāna deger
Miḥnet-i ḥār-ı cefā bu dil-i virāna deger
Ne belādur ki ser-i zülfüne çün nişāne deger²
Yüz belā ḥançeri ben zāhid-i perişāna deger³

II

Dil-i divāneye raḥm eyle begüm cānuñ için
Yakma hecründe anı lāle-i nu‘mānuñ için
Nice bir aḡladasın la‘l-i Bedaḥşānuñ için
Şöyle ḳan doldu yürek ḡonce-i ḥandānuñ için

¹ DUD’ da bulunmamaktadır.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

³ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

Kim eger ağızımı şunsam elimi kıana deger

III

Hurrem-i kıudse durup çeşmüñ amâ kıanlar ider

Ceyş-i zülfüñ ayağ üstüne kıametler ider

Hâlüm itdügi harâbıma nedâmetler ider

Kaddüññ nâzıyla reftârı kıyâmetler ider

Lebünüñ luğf ile bir gülmesi biñ câna deger

IV

Çekmese bülbül-i dil har-ı cefâ zağmetini

Şanma bilmez idi sen gülüñ ol ra' betini¹

Cân virüp diler isem n'ola lebün şerbetini

Hızra şordum rağatuñ cür' asınuñ kıymetini

Didi biñ kıatresi biñ çeşme-i hayvâna deger

V

Cevr-i yâr ile Hâka irmedüñ ey zâhid-i hâm

Kılma seccâde ile tesbîh kendözüne dâm

‘Ulvî çün şüfî imiş itmez imiş ekl-i harâm

Ey Sürürî mey içüp bende-i şâh ol ki müdâm

Bezm-i Cem salţanatı bir tolu peymâne deger

---

¹ Bu misra vezne uymamaktadır.

Ġazel-i Emrī Ra‘nā Muraşşā‘ Muḥammes¹

[Terkib-i Bent]

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

I

- 1 Vefā umma felekden kim cihān bir cāy-ı zilletdür
Ser-i ber ister āfet şunduğūñ bālīn-i miḥnetdür
- 2 Metā‘-ı ‘ömrden esbāb-ı ğamdur ḥāşılıñ ancak
Ferāğat genci şimdi pāygāh-ı istirāhatdür
- [33b] 3 Cefāsın bī-vefā dehrün hemān benden kıyās eyle
Ki dā‘im hem-demüm ḥün çeker eşk-i nedāmetdür²
- 4 Bu çeşm-i ḥün-feşānum ağlamağdan қana müstağraq
Büküldü қāmetüm ğamdan tenüm bī-tāb ü tāqatdür
- 5 Beyān-ı ḥāle bir sā‘ at ilāhī baña қudret ver
Ġam eyyāmı[nı] taqrīr itmege bir pāre tāqat vir

II

- 1 ‘Adem-i pervāz-ı Kāfdan şu dem kim şāhbāz-ı dil
Uçup dutdı vücūd-ı iqlimi vü dil-i şeydā bir menzīl¹

¹ *Mecmū‘a*’da muhammes olarak kaydedilmiş şiirin kafiye düzenine bakıldığında “terkib-i bend” olduğu anlaşılmaktadır. Yekta Saraç tarafından hazırlanan *Emrī Divāni*’nda bulunmamaktadır.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

- 2 Bulup neşv ü nemā āb-ı hayāt-ı cāvidānīden
Ta‘ ayyūn bāğına geldüm nişīmen ıurdum anı hāyl
- 3 İrişdüm vādī-i ‘ aqla tufūliyyet maķāmından
Olup kesb-i kemālāt itmede cān ile müsta‘ cil
- 4 Hıuşul-i Mescid-i Aķşāda say‘ ı bī-dirig itdüm
Muhaşal oldum āhir Ka‘ be-yi maķşūduma vāşıl
- 5 Kemālūn lezzetin fehm eyledüm ehl-i kemāl oldum
Geçüp ol yārdan hem-şoĥbet-i erbāb-ı hāl oldum

III

- 1 Gönül sa‘ y ĥaber arar oldı enīs-i maĥabbetden
İçüp vaĥdet meyin çekdüm ayağum bezm-i keşretten
- 2 Ta‘ allim eylemedi ol baķışda tıfl-ı dil birgün
Kitāb-ı fenn-i ‘ ışķı bir civān-ı pāk-siretten
- 3 Açıldı cān gözinden perde-i ġaflet hemān öldüm
Ĥalāş oldı gönül mir‘āt-ı āşār-ı kūduretten
- 4 Derūnın eylemedi gencēne-i elĥāf-ı Rabbānī²
Gönül öğrendi ‘ ışķ esrārını üstād-ı ĥikmetden

---

¹ Bu mısra da vezin tutmamaktadır.

² Bu mısra da vezin tutmamaktadır.

- 5 Belā-keş ‘āşık oldum hāşılı şeydālīk el virdi
Libās-ı ‘işmeti çāk eyledüm rüsvālīk el virdi

IV

- 1 Göñül ser-riştesin bir turre-i țarrāra țaşşurdum
Metā‘-ı ‘aqlımı bir fitne-i bāzāra țaşşurdum
- [34a] 2 Semend-i himmeti sürdüm fenā meydānına yep yep
‘Uman¹-ı ihtiyārum ıztırārı yāra țaşşurdum
- 3 Melāmet çārşusunda maħabbet kevşerin[i] buldum
Göñül dirler anı bir hāzin-i esrāra țaşşurdum
- 4 Uçardum menzilümden şāhbāz-ı ‘aql [u] idrāk
Getürdüm ihtiyārī sā‘ id-i dil-dāra țaşşurdum
- 5 Varup ol şāha ‘arz itdüm bu birkaç beyt-i ğarrāyı
Ayağına yüzüm sürdüm didem ağılayı ağılayı

V

- 1 Benem ol ‘āşık-ı şūrīde kim Mecnūnuñ olmışdur
Göreldeñ çeşm-i fettānuñ gürz-i meftūnuñ olmışdur
- 2 Çeker şām u seher yār belāsın[i] derd-i hicrānuñ

---

¹ ‘ummān: vezin gereği “‘umān” şeklinde yazılmıştır.

Bu geliřdür ğamuñdan ķāmeti maĥzūnuñ olmiřdur

3 İři ĥūn-ı ciger nūř itmedür künc-i firāķunda
Dün [ü] ğün ārzūmend-i leb-i mey-ğūnuñ olmiřdur

4 Olur bñlbñl gibi nālān ğñl-i ruĥsāruñ añduķķa
Dilinde rñz şeb fikr-i ruĥ-ı ğñl-ğñnuñ olmişdur

5 Mā-ĥařal cism-i zārı nātñvān olmaķda ğitdñkķe
Dil-i zār ile miĥnet tev'emān olmaķda ğitdñkķe

VI

1 Ne 'Anķā yñzññ āb-ı şa' madan ihmālimñz vardur
Hevāmız yoķdur uķmaķdan ferāğ-ı bālimñz vardur

2 Maĥabbet ĥ'ānķāh[ı] iķre biz pñr-i ğam-ı 'ıřķuz
Bizñm Ferhād ü Mecnñn gibi ķoķ ābdālimuz vardur

3 Degñldür cism ùzre bir dem jñlñde-i mñvebberiz
Delinmiş cā-be-cā bir kñhne ĥāra řālimuz vardur

4 Ğorenler eşk-i ķeřmle rñy-ı zerdñmle şaranlar hep
Ğoren şanur bizñm bir kñk ğetürmez mālimumz vardur

5 Buğñn şehr-i belāğatde biz Emrñ ĥ'āce-i naşmuz

Metâ'-ı şî'r alur şatar niçe dellâlmuz vardur

[34b]

156

Tahmis-i 'Âlî¹

mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

I

Bağlandı kaldı rāh-ı ināyet didükleri

Her dem küşāde bāb-ı ihānet didükleri

Maḥv oldu gitdi cūd u seḥā² didükleri

Bir āsitāne itdi³ mürüvvet didükleri

Yapdı anuñ ḳapusını ḥıssset didükleri

II

Erbāb-ı izz ü rif' ate hergiz ṭayanma sen

Mağrūr olma rif' atine⁴ anlaruñ iñen

Vallāhi nice tecrube itdüm bu ḥāli ben⁵

Ölseñ yolında fā'ide yoḳ saña kimseden

Zirā güm oldu ortada himmet didükleri

III

Yoḳdur cihānda şimdi cehālet gibi kemāl

Dānā odur ki olsa kīsesinde vāfir māl¹

¹ Aksoyak, 2018, s. 402.

² seḥā M34b: seḥāvet AD402.

³ itdi M34b: idi AD402.

⁴ rif' atine M34b: raḡbetine AD402.

⁵ ben benM34b: ben AD402. Vezin gereḡi AD'deki şekli alınmıştır.

Dehr-i denīde anuñ için durur² bu ihtilāl³

‘Ārifleri mezemmet ider ehl-i kemāl⁴

Şimdi zarāfet oldu sefāhat didikleri

IV

Her laḫza ğaflet uyḫusu insānı esnedür

Sevmez ‘adūsını şu ki ‘ākil kimesnedür

‘Arz-ı maḫabbet eyledüĝün ḫalka pes nesnedür⁵

Bir şey midür vücūdu mı vardur ne nedür⁶

Añlamaz oldu gitdi şadākat didükleri

V

Ehl-i hūner ne işlese⁷ düşnām ider ‘avām

Nā-ehl olan denīleredür ‘izz ü ihtirām

Dānā belā vü ğuşşada nā-dān şād-kām

Bunca belādan özge yine ‘Aliyā müdām

Eksük degül gönülde ḫasāvet didükleri

---

¹ olsa kīsesinde vāfir māl M34b: vāfir olsa kīsesinde māl AD402.

² için durur M34b: içindür AD402.

³ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁴ ehl-i kemāl M34b: ehl-i ibtizāl AD402.

⁵ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁶ nesnedür M34b: vezin gereĝi “nedür” şeklinde alınmıştır.

⁷ işlese M34b: söylese AD402.

Ġazel-i Necātī Tahmīs-i ‘Abdī

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

I

Yoğdur ey dil saña kısmet bu belādan ğayrı

Miğnet ü derd ü ğam ü hecr ü ğınādan ğayrı

Ger şorarsa saña erbāb-ı rızādan ğayrı

Dime kim yārda yoğ cevır ü cefādan ğayrı

[35a] Ne dilerseñ bulunur mihr ü vefādan ğayrı

II

Nā-gehān nevbet-i rığlet baña gelicek¹

Nāvek-i kıavs-ı ecel sīne-i ‘ömrüm delicek

Şarşar-ı bād-ı fenā ħāk-i vücūdum silicek

Beni ağlañ beni kim üstüme gelmez ölicek

Bir avuç toprak atar bād-ı şabādan ğayrı

III

Çeşmüñe ehl-i nazār nergis-i şehlä didiler

La‘l-i nābüñ göricek bāde-i ħamrā didiler

Ĥağğ u ħālün añıcağ ‘anber-sā rā didiler²

Elif kıāmetün ile kıaşuñā rā didiler

Beni kim ağlaya dünyāda buradan ğayrı

IV

¹ Bu mısırada vezin tutmamaktadır.² Bu mısırada vezin tutmamaktadır.

Baňa öpdürmedi ol lebleri mül vuşlat elin
Dutayın dāmen-i hecri öpeyin fürķat elin
‘Abdiyā her seher āh ile açup himmet elin
Ne ‘aceb tutsa Necātī yüzüne haclet elin
Nesi var yüze gelür dest-i du‘ādan ğayrı

158

Ġazel-i Medhī^{1 2}

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

- 1 Leb-i cān-baħşuñuñ³ olmuş güm miyān-ı zülf-i şeb-būda
Hayāt ırmağuñ⁴ ‘aynı nihān olmuş ħarañuda⁵
- 2 Şehā mārān-ı āb-ı haylini seyr itmek isterseñ
Ķara şaçuñ muşaffā perişān ħıl⁶ bir aķarşuda
- 3 Hoten āhūsudur dirsem ħaťādur çeşmüne cānā
Bu ‘işve bu kirişme bu leťāfet yoķdur āhūda
- 4 Kemān-ı ‘ışķı ben ħullāb urup çekdüm şikest itdüm
Benümle Rüstem-i Zāle ne nisbet zūr-ı bāzūda

¹ *Mecmū‘a*’da bulunan Medhī’ye ait şiirler transkribe edilirken nüsha karşılaştırmaları için Nezihe Seyhan tarafından hazırlanan “Medhī Divānı İnceleme-Transkripsiyonlu Metin” başlıklı doktora tezi kullanılmıştır (Nezihe Seyhan, (2000). *Medhī Divānı İnceleme-Transkripsiyonlu Metin*, (Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi).

² Seyhan, 2000, s. 560.

³ baħşuñuñ M35a: baħşuñ MD560.

⁴ ırmağuñ M35a: ırmağımuñ MD560.

⁵ Bu beyitte vezin tutmamaktadır.

⁶ muşaffā perişān ħıl M35a: perişān ħıl muşaffā MD560.

- 5 Nice Medhî gibi ‘ âkılları Mecnûn ider baqsada¹
Ne haletler komuş eyâ Hudâ ol çeşm-i ebrûda²

159

Ġazel-i Bâkı³

fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

- 1 Ehl-i dil cânlara meyl it şeref [ü] ‘ izzet bul
Nazaruñ kânlara kı l gevher-i zî- kıymet bul

[35b]

- 2 Geze⁴ bi-nâm ü nişân ehl-i harâbât içre
Yüri var şehir-i melâmetde biraz şöret bul
- 3 Kıoyalum sâğarı zâhid saña hem-reng olalum
Bize keyfiyyet-i şahbâ gibi bir hâlet bul
- 4 Meclis-i vâ‘ za oturmak katı alçaqlıkdur
Şadr-ı meyhâne-i ‘ irfâna yitiş rif‘ at bul
- 5 Zâhid ol şıket ile uçmağa hâzırlanma
Çıkar ol cübbe vü destârı biraz hıffet bul
- 6 Bî-riyâ merd-i Hudâsın bilürüz ey şüfî
Ġaražuñ rahmet-i Hağdur o kadar rahmet bul

¹ baqsada M35a: baqsa MD560. Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

² ebrûda M35a: cādûda MD560.

³ Küçük, 2019, s.289.

⁴ geze M35b: gelme BD289.

- 7 Mey içüp mest-i müdām olsa ‘aceb mi Bākī
Derd ü ğamsuz güzerān eyleye bir sâ‘ at bul

160

Ġazel-i Fuzūlī¹

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

- 1 Hazer kı1 āh oқundan² cevruñi ‘uşşāқа az eyle
Hās ü hāşāki yaқma³ şu‘ lesinden ihtirāz eyle
- 2 Hāķīķat sırrını⁴ yazmaқ dilerseñ levh-i zātuñda
Hāṭın gül-rūḥlaruñ manzūr idüp⁵ ‘ışķ⁶-ı mecāz eyle
- 3 Senüñ nāzuñ görende ‘aқl қalmaz ḥasbetenillāh
Emān vir ‘āşık-ı didāra bir dem terk-i nāz eyle
- 4 Yoluñda intizār-ı maқdemüñle ḥāk olur⁷ çoқdur
Hıram it bir қadem biñ ḥāk-sarı ser-firāz eyle
- 5 Fuzūlī cāna ṭaşırduñ⁸ ḥayālin şimdi rüsvāsın
Saña kim dir ki her nā-maḥreme ifşā-yı rāz eyle

¹ Gölpınarlı, 1985, s. 132. Bu gazel FUD’de yedi beyittir.

² āh oқundan M35b: ‘ışķ odından FUD132.

³ yaқma M35b: yağma FUD132.

⁴ sırrını M35b: levhini FUD132.

⁵ manzūr idüp M35b: ma‘ zūr dut FUD132.

⁶ ‘ışķ M35b: meşķ FUD132.

⁷ olur M35b: olan FUD132.

⁸ ṭaşırduñ M35b: dapşurduñ FUD132.

Gazel-i Sabrî Efendi

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

1 Geymiş ol şâh aķ atlas ķaplu semmür-1 siyâh¹
Merdüm-i çeşmüm yine olmuş ğarķ-1 nür-1 siyâh

2 Mîm meşk ol ğonce-fem üstünde ğadd müşğîn naķt
Uşdı ' itâb-1 lebi üzre buğür mür-1 siyâh

3 Çeşm-i mesti ber-sîne mağmûri giymiş dürr şanurum²
Her ne dem gitdün ise sipâh-1 semmür-1 siyâh

4 Nîş urur câna şaķın bir mûy ile ğâl-i lebi
Şehd-i fâ'ik iķre ğüyâ mürde zenbür-1 siyâh

5 Var ise ' âlemde ol şūğuñ ğöz ile ķapışdur
Sâ' ibî sunķür-1 siyâh ile sunķür-1 siyâh

[36a]

6 Şi' rden varsa şu' uruñ Şabriyâ da' vâyi ķo
Belki degmez böyle ma' nâ şimdi menķür-1 siyâh

¹ Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

² Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

162

[Ferd]

fe'ülün fe'ülün fe'ülün fe'ül

Be-ferdâ be-bâyed bilinse âfitâb¹

Menem gerd-i meydân-ı Efrâsiyâb²

163

Velehu Eyzân

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1 Geydigünce seng-i hâre kaplu semmür-ı siyâh

Zulmet içre âb-ı hayvânın be-h'od nür-ı siyâh

2 Zülf-i sevdâsıyla yâruñ baña besdür kıra şâl

Al senün olsun yüri ey h'âce semmür-ı siyâh

3 Ol şeh-i haste vezir olmuş kıra yüzlü raķib

Faşl-ı pâyende der-i şâh-ı destür-ı siyâh

4 Dil-berâ sevdâ-yı hâlün itdi lâ-ya' kıl beni

Gerçe 'aķlı arturur dirler [ki] engür-ı siyâh

5 Hâķ belürse yeridür âhır 'izâr-ı yârda

Şabriyâ evvel bahâr olsa çıkar mür-ı siyâh

¹ Bu mısırada vezin tutmamaktadır.

² Bu beyit Sabrî Efendi'nin gazelinin devamında yer almaktadır. Ancak kafiye düzenine ve veznine bakıldığında bu gazele ait olmadığı anlaşılmaktadır. Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

6 Beş yüz ögüdi mi var kim nazîre der ise¹

Gerçe virmez şi‘re şimdi kimse menfūr-ı siyāh

Der-kenār: 164

[???

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

Ya maḥv it levḥ-i ‘iṣyāndan bu ‘abdī-i ḳuşūr ismin

Yaḥud pāre-i āsumāna çıkar esmā-i ḥüsnāsı Ğafūr ismin

165

Ḳıt‘ a-i Murabba²

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

1 Ezān-ı şubḥa dek her gice nāle baña ḳalmışdur

Fiğānumdan olup bī-dār ‘ālem ṭāna ḳalmışdur

2 Maḥabbet Selsebille baña Mecnūndan yetişmişdür³

Güzellük ḥazret-i Yūsufdan ancak saña ḳalmışdur

¹ Bu mısra da vezin tutmamaktadır.

² *Mecmū‘a*’da kıt‘ a olarak kaydedilmiş olan şiir Kabūlî’ye ait beş beyitlik bir gazelin ilk iki beytidir (Erdoğan, 2008, s. 595).

³ KD’de bu mısra kayıtlı değildir.

166

Ḳıṭ' a¹

mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün

Ḳaşdum budur ki ḥükm-i ḳazāya rızā virüp

Ġam irdigünce ğuşşa çeküp olmayam melül

Olsun ḥavādiş oḳlarına sīnemüz nişān

Gökden ne yağdı kim anı yir itmeye ḳabül

167

Ḳıṭ' adur²

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

' Aceb mi zevḳ-i cevāndan ferāgat itmez isem

Efendi mihr ü maḥabbet dokur cānın bilürüz

İr geç idüp ṫururuz biz cevāb-ı dünyāda

Eger degersen öñine de varur gelürüz

[36b]

168

Nev' i³

mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlün

1 Güftār-ı lebūñ kāşif-i esrār-ı ḥafīyye

Reftār-ı ḳadūñ mūcib⁴-i eṫvār-ı seniyye

2 Müşḳin şaḫuñı ince belūñde gören eydür

¹ Bu şiirin kime ait olduğu tespit edilememiştir.

² Bu şiirin kime ait olduğu tespit edilememiştir.

³ Tulum, Tanyeri, 1977, s. 461-462.

⁴ mūcib M36b: mūcid ND461.

Bundan şalunur var ise ‘ uşşāka beliyye

3 İçdükde maḥabbet meyini bezm-i ezelde
Bir pāre ḳodum Ḳays ile Ferhāda baḳıyye

4 Hıdmetde gice şāhidi mey dirildi¹ ḳanlar
Oldı şanasın başda ḥabāb-ı ‘ araḳıyye

5 Nev‘īye güle baḳdı geçerken² seg-i kūyuñ
El-minnetülillāh ki³ zihī luḫf u ‘ aḫıyye

169

Ġazel-i Emrī⁴

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1 Nāz ile gül gibi geldükçe sen ey ḡonce-dehen
Şevḳden gülşende güller çāk iderler pirehen

2 Ḳadd [ü] ruḫsāruñ ḡam ile cān viren ‘ aşıḳlara
Servden tābūt idüp güllerden üşenler kefen

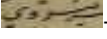
3 Püst-püş[īde] gedālar gibi gelmiş kūyuña
Büy ḥaber eyler saçuñdan nāfe-i müşk-i Hıten

¹ dirildi M36b: derledi ND461.

² güle baḳdı geçerken M36b: geçerken güle baḳdı ND462.

³ ki M36b: (-) ND.

⁴ Mehmet A. Yekta Saraç tarafından hazırlanmış olan *Emrī Divānı*'nda bulunmamaktadır.

- 4 Kaşlaruñ mihrâbına olsa -mâl
Haşr olunca başımı kaldırmaz idüm secdeden
- 5 Emriyâ şol deñlü vaşf itdüm meyân-ı leblerin
Görseler bühtân iderler idi kemâl ile hüsn

170

Velehu Eyzân¹

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Bezmimüzden bâlemiz beñzerdi rebâb nâye hem
Ehl-i meclis hâleye sâğar-ı hilâline hem
- 2 Ğabğabuñ hecri ile cânâ zenağdânuñ ğamı
Döndürüpdür çehremi nârenciye ile ayvâya hem²
- 3 Verd-i şekle serv-i kıddün haşretinden başımı
Kim görürse beñzedür ırmâğa vü deryâya hem
- 4 Bu siyeh zülfün hevâyı göñlümi şeydâ kı lup
Başımı uğratdı çok ğavğâya [vü] sevdâya hem
- 5 Emriyâ ol serv-i h^oş refâra mâ'il olalı
[37a] Ser-firû itmez göñül şimşâd ile Tübâya hem

¹ Mehmet A. Yekta Saraç tarafından hazırlanmış olan *Emrî Divânî*'nda bulunmamaktadır.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

Velehu Eyzān¹

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Ne revādur қаşuñ ile шаçuñ al t̄ir ideler
Beni öldürmek [içün] rā ile tedb̄ir ideler
- 2 Müşk ü ' anber ezilürken göricek kākülüñi
Yine anlar başuñ üstünde senüñ per ideler
- 3 Zaḥm-ı t̄ir-i müjeñ ile ger ölem ey қаşı yāy
Üstüḥ'ānum alalar қavsüñe zih-ḡir ideler
- 4 Beni öldürmegi gel ey püser ihmāl itme
Atalar dutmadılar ḥarḥar işi nā-ḥayr ideler²
- 5 Görmese bir gice siperde seni nā-geh Emrī
Hep meḳābirler anı vaşl ile ta' b̄ir ideler

¹ Mehmet A. Yekta Saraç tarafından hazırlanmış olan *Emrī Divāni*'nda bulunmamaktadır.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

Müseddes-i Ğubārī

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

I

Baña dirsün cefāya şabr it ey serv-i hırāmānum
 Cefāya şabr iden 'āşıkıların görür elbet ihsānum¹
 Tecellī-i cemāl itsen dutuşur cism-i 'uryānum
 Vişālün 'arza kılsuñ hiç gelmez çeşm-i giryānum
 Vefā vü luţf ki duyamaz taħammül eylemez cānum
 Cefāña nice şabr itsün benim devletlü sultānum

II

Teraħħum eyleyüp kılsuñ nazarın ħasteñe cānā
 Olur berg-i ħazān-veş cān ü tende lerzeler peydā
 Vücuduñdan eşer qalmaz kelāmuñ eylesün iħfā
 Cefāña şabr kılmak ħande qaldı ey gül-i ra' nā
 Vefā vü luţf ki duyamaz taħammül eylemez cānum
 Cefāña niçe şabr itsün benüm devletlü sultānum

III

Eger bir kerre ańsañ meclisünde raħm idüp adum
 Sürūrumdan çıkar çarĥ-ı berine āh-ı feryādum
 Bu deñlü luţfuña katlanmaz iken ħalb-i nā-şādum
 Cefāna şabra tākāt ide mi ey qadd-i şimşādum

¹ Bu misra vezne uymamaktadır.

[37b]

Vefā vü luḫ ki duyamaz taḫammül eylemez cānum
Cefāña niçe şabr itsün benüm devletlü sulṫānum

IV

İderseñ muttaşıl cevr [ü] cefānı bendeñe ‘ādet
Hele bir tecrübe kııl luḫfuña gör var mıdur ṫāḫat
İderken ḫanümānı şabrumı cevr ü cefā ğāret
Niçe dersün cefāya cevrde şabr it behey āfet
Vefā vü luḫ ki duyamaz taḫammül eylemez cānum
Cefāña nice şabr itsün benüm devletlü sulṫānum

V

Didi olmaḫ diler iseñ kııl ‘uṣṣāḫ içre müstesnā
Ġubārī-veş cefā vü cevrde şabr eyle ey şeydā
Bilürsen ḫod şabrī ḫulların dirler sever Mevlā
Didüm başum yüzüm üstine her emrūñ şehā ammā
Vefā vü luḫ ki duyamaz taḫammül eylemez cānum
Cefāña nice şabr itsün benüm devletlü sulṫānum

Ḳaşıde-i Bâkı¹

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Biḥamdillāh refīk oldı yine tevḑik-i Rabbānī
Muzaffer kıldı sulṭān-ı cevān-baḥt-ı cihān-bānı
- 2 Ḳudūm-ı şāh ile ḥalkuñ bu gün başına gün toğdı
Yine tāb-ı rikābından cihānı kıldı nūrānī
- 3 Eşî' a bāl ü per oldı güneş zeyn itdi eṭrāfın
İrem ṭāvūsı gibi şubḥ-dem gösterdi cevḫānı
- 4 Yine ol sancaḳ-ı zerrīn ile² sīmīn-ḳabā kıldı
Livā-yı şubḥ-ı nūrānī gibi rüşen bu eyvānı
- 5 Cihān emn ü emān buldı yine şemşīr-i pūlādın
Belā Ye'cūcina sedd eyledi İskender-i şānī
- 6 Yıkıldı ḥānmān-ı baḥtı ber-bād oldı a' dānuñ
Revāḳ³ oldı nesīm-i baḥt⁴ ile taḥt-ı Süleymānī
- [38a]**
- 7 Bisāṭ-ı emni başı itdi basīṭ-i arza iḳbālī
Ne deñlü kılsa ta' zīmi felek ol şāha erzānī

¹ Küçük, 2019, s. 33-35.

² ile M37b: ser ü BD33.

³ revāḳ M37b: revān BD33.

⁴ baḥt: M37b: fetḥ BD33.

- 8 Dür-i gevher nişār itsün yolına ebr-i bārānī
Ser-ā-ser atlas u dībā döşetsün mihr-i raḥşānī
- 9 Güneşdür ʔal¹ atı gūyā cihānda¹ def¹ -i ref itdi
Zalām-ı zulm ü ¹udvān² ʔalāl-i küfr-i ¹isyān³
- 10 Şeh-i kişversitān Sulṭān Meḥemmed Ḥān-ı ğazi kim
Adūnuñ¹ ırķını ʔat¹ eyledi şemşīr-i bürrānı
- 11 Süleymān gibi ḥaşr oldı livāsın⁴ zıllına ¹ālem
Ziyāde leşker-i mūr u melaḥdan ādem oğlanı
- 12 ¹Adūyı dil-figār itdi peleng-āsā şikār itdi
Muḥaşşal āşikār itdi neberd-i Şīr-i Yezdānı
- 13 Didi Behrām-ı ḥışm-efken⁵ görince⁶ ʔarb-ı şemşīrin
Ḳoluña ʔuvvet ey şāh-ı⁷ veğānuñ Şāh-ı Merdānı
- 14 Süreyyā şanmañ üstinde görince şīr-i gerdūnı
Atıldı āsumāna kūhsār-ı ʔahrı kaplanı

¹ cihanda M38a: cihāndan BD33.

² “udvān: metinde ¹adāvan” şeklinde yazılmıştır.

³ ¹isyānı M38a: ʔuğyāmı BD33.

⁴ livāsın M38a: livāsı BD34.

⁵ ḥışm-efken M38a: düşmen-kām BD34.

⁶ görince M38a: gördi BD34.

⁷ şāh-ı M38a: rüz-ı BD34.

- 15 Çalındı kūslar ʔabl u nekāre ʔaldı āvāze
Dügün bayrām idi güyā ğazānuñ¹ ceng meydānı
- 16 Elinden ol ʔadar düşmen yimişdir boz doğanı kim
ʔızıl elmadan eyvā ʔopdı nā-geh işidüp anı²
- 17 Kimi ʔeşşir-bāz oldı bu ʔalkuñ kimi cān-bāz³
Temāşā eyleseñ ol günde görseñ ʔāl-i insānı
- 18 Ser-encām-ı ‘ adū aḥir ne ʔāle irişür dirken
Hezārān kelleler top itdi nā-geh ʔarḥ-ı ʔevgānı
- 19 Dil-āverler oyunlar oynadı küffāra ol gün kim
Gören bāzīʔe-i taḥdiruñ oldı deng [ü] ḥayrānı
- 20 Neng-āsā⁴ dil-āverler ‘ adūyı yutdılar gitdi⁵
‘ Aceb deryā imiş ḥaḥḥā bu leşker-gāh-ı ‘ Osmānī
- 21 Çıḥup yelkenlüler Rūmī siperden bād-bānlarla
Yine gösterdiler cūş u ḥurūş-ı baḥr-i ‘ ummānı⁶

[38b]

- 22 Ser-i bi-mağz-ı düşmenden fezāda kāseler doldı

¹ ğazānuñ M38a: guzāta BD34.

² 15 ve 16. beyitler BD’de birbirlerinin yerine yazılmıştır.

³ BD’de: Kimi ʔeşşir-bāz oldı kimi cān-bāz bu ʔalkuñ: s. 34.

⁴ neng-āsā M38a: nahengāsā BD34.

⁵ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁶ 20 ve 21. beyitler BD’de birbirlerinin yerlerine yazılmışlardır.

Sibā' -1 kūh-1 deşte kıldılar tertīb-i mihmānī

23 Meger kim uğramış gerdūn öñinde seyl-i hūn içre

Şafaq şandı şebāngeh halk dāmānındaki kanı

24 Dem-i ' adā ile deşt-i cihānı lāle-zār itdi

Sipāh-1 berķ refār-1 Tatāruñ tır-i bārānı

25 Hudāvendā sen ol İskender-i pākīze- gevhersin¹

Akıtdı tab' -1 pākūñ ayağına āb-1 hayvānı

26 Ne cünbiş kıldı kim āhır dil-i düşmende yir itdi

Meger gösterdi ol nīze hırām-1 kıdd-i hubānı

27 Mişāl-i halka-i zūlf-i girih-gır-i ham-ender-hamdur²

Biri birine kıoydı tığ-i kıahruñ kāfiristānı

28 Licāmuñda sitām olmaķ yaraşur çarhuñ ihrāmı³

Semendūñ sīne-bendinde gül-i zer māh-1 tībānı

29 Bilürsün anı beyza-i murğ⁴-1 pūlād-1 nuşretdür

Revādur⁵ dāne divşürse elinde tığ-i bürrānı

¹ gevhersin M38b: meşrebsin BD34.

² hamdur M38b: ham BD35. Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

³ ihrāmı M38b: ecrāmı BD35.

⁴ beyza murğ M38b: mürğ-i beyza BD35.

⁵ revādur M38b: 'aceb mi BD35.

- 30 Hemān āyīne-i sırr-ı Hudādur ṭab^ç -ı şāhāne
Müberrā ğıll u ğışdan ḳalbi sāde [vü] şāf^l sultānī
- 31 Mücellā sīnesi āyīnedür² şāhid-i ğaybdur³
Muşaffā ḫatırı şūret-pezīr-i rāz-ı pinhānī
- 32 Hemān oldur niyāzum senden ey Keyḫusrev-i şānī
Ki ğuş-ı hūşa mengūş eyle dürr-i pīr-pendānī⁴
- 33 Sikendersin ḳarīnūñ feylesufān-ı cihān olsun
Ḥakīmān-ı zamāne hiçe şaymaz şaḫş-ı nā-dāmı
- 34 Niyāz it Ḥaḳḳa ey Bāḳī vücūdın hıfz ide Bārī
Ḥaṭālardan nıgeh-dār eylesün⁵ ol Dārā-yı devrānı⁶
- 35 Ḥudāvendā Ḥudā ol zāt-ı pāke her zemān itsün⁷
Du^ç ā-yı müstecāb-ı ṭā'ifān-ı^ç arş-ı Raḫmānī
- 36 Belā girdābınā şalsun^ç adūñı nā-bedīd itsün
Fenā deryāsına ğarḳ eyleyen Fir^ç avn u Hāmānı

¹ sāde şāf M38b: sāf u şāde BD35.

² āyīnedür M38b: āyīnedār-ı BD35.

³ ğaybdur M38b: ğaybī BD35.

⁴ pīr-pendānı M38b: pend-i pīrāmı BD35.

⁵ eylesün M38b: olsun BD35.

⁶ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁷ her zemān itsün M38b: hırz-ı cān olsun BD35.

37 Hemîşe feth-i firûze livâna istivâr¹ itsün

[39a] Kıpuna ilticâ kılsun cihānuñ hân u hâķānı

174

Kaşide-i Figānī²

mef'ülü fā' ilätü mefā' ilü fā' ilün

1 'Azm-i şikâr idince şeh-i Kāhramān-ı ceng
Ser-geşte oldı hāvı ile nıl-gün [bu]³ neheng

2 Aldı kemān-ı Rüstemi Zāl-i felek ele
Derinde cāneverlere atmağ için hadeng

3 Kavs-i kuzah kınadı vü minķarı vü⁴ mäh-ı nev⁵
'Anķa-yı çarķa cirm-i dirahşān-ı mihr-i çeng

4 'Anķa iken hamāme gibi çizgünür döner
Ser-geşte oldı hāvfüñ ile çarķ-ı nıl-reng

5 İskender-i veğā Nerimān-ı kār u zārdur⁶
İsfendiyār⁷-ı ma' reke vü⁸ Efrāsiyāb-ı ceng⁹

¹ istivâr M38b: iltivâ BD35.

² Çaylı Cankurt, 2015, s. 13-14.

³ [bu] FİD13.

⁴ vü M38b: (-) FİD.

⁵ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁶ kār u zārdur M39a: kār- zār FİD13.

⁷ İsfendiyār M39a: İskendiyār FİD13.

⁸ vü M39a: (-) FİD.

⁹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

6 Sulţān-ı berr ü baĥr Süleymān-ı Őarĥ u ğarb
Őaĥib-ķırān-ı dehr Őehen-Őāĥ-ı nĭk-neng

7 Faĥr idinürdi ey Őeh-i gerdūn-kevkebe
Dutsa rikābın āŐafuñuñ Ĥusrev [ü] PeŐeng

8 Kem ķullaruñdur¹ ki ŐalınmıŐ durur² uĥlara³
Sulţān-ı Mışr Őāĥ-ı   Acem Erdel ü Fireng

9 Telĥ olduĥına kām-ı baĥr budur⁴ sebeb
Şu oldu ĥavf-ı tĭĥuñ ile zehre-i neheng

10 Őol ĥadde durur ki⁵ sūkūn ü vaĥāruñ ki olmaya⁶
Bār-ı girān-ı ĥaŐmetūne kūĥ-ı Ķāf deng

11 Cāndan ũmĭdi⁷ kesdi ğörüp berk-i tĭĥuñı
Ĝökde bulutla ceng ü cidāl eyleyen peleng

12 Olup ĥavāle Őıtma gibi ğürz⁸ ü ŐeŐ-perūñ
Dār-ı cihānı eyledi   adūnuñ baŐına teng⁹

¹ ķullaruñdur M39a: ķullaruñ durur FĭD13.

² ŐalınmıŐ durur M39a: ŐalınmıŐdur FĭD13.

³ Bu mısrada vezin tutmamaktadır.

⁴ budur M39a: bu durur FĭD13.

⁵ ĥadde durur ki M39a: ĥaddedür FĭD13.

⁶ Bu mısrada vezin tutmamaktadır.

⁷ ũmĭdi M39a: ũmĭd FĭD13.

⁸ ğürz M39a: ğör ki FĭD14.

⁹FĭD'de 12. beyit olarak Őu beyit kayıtlıdır: Arĥurı gelmesün Őehe diyü ĥizebr-i kūĥ / BaŐ aĥdı ğirdi rezme ķoyup dāmenine seng: s.13.

- 13 Cān atdı havf ile Ẓāfa¹ Sīmurğ bāl açup
Pervāz urunca² nāvek-i šāh-ı huceste-neng
- 14 Her kim içerse katre-i nāvek³-i peykānuñı geçer⁴
Ḳatmışlar aña şu virür iken meger şereng
- [39b]
- 15 Yidüp götürmege şeh-i hāver sitāreñe⁵
Ṭaḳıtdı⁶ sipihr-i şīrine zer-kār pālehang
- 16 Her kim tekāvür üzre gör⁷ dir seni şehā⁸
Sulṭān-ı hāver-i felek-i lāciverd-reng
- 17 Fursūñ ne cāmı var ne gele tīgūñe karşı⁹
Ger küh-ı Ẓāf olursa siper eylemez direng¹⁰
- 18 Destūñe ḳonalı senūñ ol šāhbāz-ı ḳuds¹¹
Oldı sipihr beyzāları ayağına zeng
- 19 Bu¹² şūret ile daḡı görünür midḡatūñ

¹ havf ile Kafa M39a: Kāfa havf ile FİD14.

² urunca M39a: idince FİD14.

³ nāvek M39a: (-) FİD. Bu sözcük çıkarıldığında vezin tutmaktadır.

⁴ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁵ sitāra ki M39b: rikābuña FİD14.

⁶ ṭaḳıtdı M39b: taḳdı FİD14.

⁷ gör M39b: göre FİD14.

⁸ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁹ Bu mısra FİD'de şu şekildedir: Fursūñ ne cāmı var gele karşıña kim oḡuñ (s. 13).

¹⁰ 16 ve 17. beyitler FİD'de birbirlerinin yerine yazılmıştır.

¹¹ ḳuds M39b: ḳadr FİD13.

¹² bu M39b: bir FİD13.

Āyīne-i ṭabī^c atümi dutmasaydı jeng

- 20 Ṭab^c -ı Fiğānī yüksek uçardı Hümā gibi
Şāh-ı yegāne eylese ger¹ rağbet-i güleng
- 21 Terk eyle lāf[ı] dāver-i devrāna kııl du^c ā
Ṭab^c uñ çü kıaldı² midḥat-i zātında lāl-i deng
- 22 Ṭab^c ım semendini қоşarın³ ehl-i nazm olan
Meydāna gelsün eylesün⁴ hiç^c özr-i leng⁵
- 23 Türk-i felek niçe kim⁶ alup destine kemān
Naḥcīr қаşdına ata her yaña⁷ ol ḥadeng
- 24 Ḥ^curşīd mākīyānī ola bezmünde⁸ kebāb
Muṭrib o bezme Zühre vü Nāhid ü ḥ^coş u şeng⁹

¹ eylese ger M39b: itse aña FİD14.

² kıaldı M39b: oldı FİD14.

³ қоşarın M39b: қоşaram FİD14.

⁴ eylesün M39b: eylesesün FİD14.

⁵ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁶ niçe kim M39b: nitekim FİD14.

⁷ yaña M39b: cānibe FİD14.

⁸ bezmünde M39b: bezmüne FİD14.

⁹ FİD'de şu şekildedir: Muṭrib o bezme Zöhre-i zehrā-yı şūḥ u şeng: s.14).

Kaşide-i [Figānī]^{1 2}

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Şubḥ-dem alup ʿUṭārid destine zerrīn kalem
Defter-i sīm-āb-ı gün-ı t̄āreme çekdi raqam
- 2 Emr-i şāhı yazdı bildürdi emīr-i çarḥ kim
Cemʿ ola Kerrūbiyān ḥʿāninde şāhuñ biş ü kem
- 3 Sūr-ı şāh[a] oqumağa encüm-i seyyāreyi
Tevsen-i gerdūna bindi şāh-ı ḥāver şubḥ-dem
- 4 Aṭlas-ı gerdün[ı] kat kat eyleyüp yağdı Zuḥal
Ḥāk-i pāy-ı raḥş-ı şāha kılmaga³ ferş ü qadem

[40a]

- 5 Altun üsküfüne⁴ güneş der-bān-ı sūr-ı şāh idi⁵
Verdi sancaq kulle-i⁶ minā-nümāya lā-cerem
- 6 Zıll-ı Yezdān dāver-i devrān Süleymān-ı zemān
Ḥusrev-i İrān ü Turān vālī-i vālā himem

¹ *Mecmūʿa*'da “Kaşide-i Nevʿī” başlığı ile kayıtlı olan bu kasidenin Figānī'ye ait olduğu tespit edilmiştir ve *Divān*'da kırk bir beyittir.

² Çaylı Cankurt, 2015, s. 15-18.

³ kılmaga M39b: itmege FİD15.

⁴ üsküfüne M40a: üsküfle FİD15.

⁵ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁶ kulle-i M40a: kalʿ a-i FİD15.

- 7   ahremn-heybet Feridn-savet skender-ıfat
Sencer  Dr-albet Keyubt u Cem-aem
- 8   Ara-yı hli bulup yilmi yprmi bd-ve
Rstem  sfendiyr u Zl  Sm [u] Gstehem
- 9   Midat-ı tgun eh *l-seyfe ill Zlfir*¹
Vaf-ı n-ı tr  avsn yet-i *Nn ve 'l-alem*²
- 10   Hdim-i kemter apudur³ Mır-ı suln[1] eh
sitnun ullarından Hsrev-i mlk-i Acem
- 11   Salanat glzrunun sen bir⁴ nihl-i servisin
Gnce-s ba aup eyler du bunca mem
- 12   Hla her dem ittib-ı emrn ird itmege
sitn-ı sumnunda⁵ yedi kevkeb hdem
- 13   ol Sleymnsın ki brhim olupdur afun
Enbiynun himmeti stnde hzr dem-be-dem
- 14   Mutafnun snneti devrnde cridr eh

¹ “Zlfirdan keskin kılı yoktur.”

² Kalem 68/1. Nn ve 'l-alem: “Nn, kaleme ve onun satır satır yazdıklarına andolsun.”

³ apundur M40a: apunda FD15.

⁴ sen bir M40a: nev-res FD15.

⁵ sitn-ı smnunda M40a: sumn-ı sitnunda FD15.

Ehl-i İslâma du‘âyı devletüñ farzı o hem¹

15 Şıyt-ı nâyuñ sūrda şūr-ı İsrâfil² olmasa
Dirilüp bir yire gelmezdi şehâ³ bunca ümem

16 Nây-ı ruyınuñ şadâsı gūşına kılmaz eşer
Eyledi kūs-ı nefîrūñ ğulğulı halkı āşam

17 ‘Arş-āsâ kūrduğuñ bir⁴ hayme at meydânına
Aña nisbet sāye-bân-ı çarĥ-ı atlas biş ü kem⁵

18 Her birisi bir şukūfe bir⁶ dıraĥt-ı ravzadur⁷
İş ü ‘işret itmege altında ğılmân-ı İrem

19 Başka başka cümle maĥlūkı konuĥladuñ şehâ
Oldılar ĥānuñda envâ^c -ı ni^c amdan muğtenem

20 Mihr ü meh karz⁸ oldu nuĥl⁹ encüm simâti heft çarĥ
Yayılpdur yinmege sūruñda envâ^c -ı ni^c am

[40b]

21 Şöyle sîr itdūñ nefâisden cihân halkın şehâ¹

¹ o hem M40a: a^c am FİD16.

² İsrâfil M40a: Srâfil FİD16.

³ gelmezdi şehâ M40a.

⁴ bir M40a: her FİD16.

⁵ “sāye-bân-ı çarĥ-ı atlas ana nisbet pest ü kem” FİD16.

⁶ ĥir M40a: şan FİD16.

⁷ ravzadur M40a: ravzadan FİD16.

⁸ karz M40a: kūrş FİD16.

⁹ *Mecmû‘a*’da bu kelimedden sonra “oldu” sözcüğü kullanılmıştır. Vezin gereği çıkarılmıştır.

- İştihadaya aş yidürdi² mâ'ideñde her şikem
- 22 Cümle maħluķāta sofañden nevāle-baħř³ olur
Ger nemek olsa yitişmez mařbaħuñda heft yem
- 23 Ķařre-i řebnemce gelmez rüz-ı sūruñda řehā
Çeşme-i mihr olsa şerbet kāseler eflāk hem
- 24 Nīze-i zerrin elinde Ķusrev-i evreng-i çarħ
Nīze-bāz olmiş önünde ey şeh-i gerdün Ķařem
- 25 Dikdi bir zerrin Ķabaķ meydān-ı gerdūna řehā
Tīr atar yir yir řihāb idüp kemān-ı çarħı Ķam
- 26 Taķınup Mıřrī Ķılıç Ķullaruñ itse cündilik
Mūř olur řīr-i jiyān ol bezimde rezm hem⁴
- 27 Ķusrevā bezmūñ neřātıñdan zebān-ı Ķāl ile
Sāzlar her sū nağme⁵-sāz olup eylerler⁶ neğam⁷
- 28 Mūmdur yanmağa bezmūñ gicesi řems ü¹ Ķamer

---

¹ cihān Ķalkın simātıñdan řehā FİD16.

² yidürdi M40b: yirerdi FİD16.

³ baħř M40b: Ķasm FİD16.

⁴ mūř olur ol rezimde řīe-i jiyān bebr-i dijem FİD17.

⁵ nağme M40b: nağām FİD17.

⁶ eylerler M40b: iderler FİD17.

⁷ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

- Şem^ç -dân-ı nuķre kūyuñda² sipihr-i pür-direm
- 29 Şöyle rüşen eyledi mehtâb şâm-ı târı kim
Şâh-ı hâverden girizân³ oldu şân hadd-i zalam⁴
- 30 Od şaçarken her yaña⁵ aǵzından ey şâh-ı cihân
Câmı yoķdur ecdehânuñ kim orada⁶ öñüñde dem⁷
- 31 Şâh-ı hâver kaçdı havfindan⁸ hişâr-ı çâruma
Āsumanîler burûc-ı çarĥa dikediler çün⁹ ç alem
- 32 Zîn-i zerrîn-i hilâli mîr-i âĥur-ı kazâ
Ĥink çarĥa urdu қоşmaǵa қоşuñda şubĥ-dem¹⁰
- 33 Yaķam âh-ı âteşüm ile¹¹ sipihrüñ dâmenin
Ger alınmazsa Fiġânî dest-i miĥnetden yaķam¹²
- 34 Baǵrumı biñ pâre itdi¹³ fâķa şemşiri şehâ
Gözlerüm yaşı anuñçün baǵladı reng-i baķam

¹ şems ü M40b: şem^ç -i FİD17.

² nuķre-kūyuñda M40B: nura-kūbuñdur FİD17.

³ girizân M40b: gürizân FİD17.

⁴ hadd-i zalam M40b: cünd-i zulem FİD17.

⁵ her yana M40b: dem-be-dem FİD17.

⁶ orada M40b: ura FİD17.

⁷ Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

⁸ kaçdı havfindan M40b: havfdan kaçtı FİD17.

⁹ dikediler çün M40b: çün dikti FİD17.

¹⁰ Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

¹¹ âteşüm ile M40b: âteşinümle FİD17.

¹² “dest-i miĥnetden Fiġânî ger alınmazsa yaķam” FİD17.

¹³ itdi M40b: kıldı FİD17.

35 Bu meşel meşhürdur ellerde manşib dest-māl
Birini eyle ʿināyet gözlerüm yaşın silem

[41a]

36 Yiter ağladuñ yaşuñdan mā-cera maʿlumdur¹
Destüñi ƙaldur duʿāya cümleden oldur ehem

37 Eyle ol şāha duʿā kim cümel eylerler duʿā
Zāʿir-i eknāf-ı Kaʿbe sākin-i şaĥn-ı ĥarem

38 Niçe kim² burc-ı ƙılāʿ-ı ĥarem üstünde ola
Şehr-i yār-i çār-bāliş sāhib-i tabl ü ʿalem

39 Sûrlar ile şafā sür dünye durduĥça şehā
Ĥanedānuñ yaşasun³ elĥāf-ı dārā-yı⁴ ƙıdem

176

[Kaside-i Nevʿî]⁵

mefāʿ-îlün mefāʿ-îlün mefāʿ-îlün mefāʿ-îlün

1 Sehāb-ı cūd u fazlüñ bāĥ-ı dehri ideli pür-nem
Nesīm-i bÿy-ı luĥfuñla⁶ bahār-ı memleket ĥürrem

2 Şuʿāʿ-ı cevher-i reʿyüñ fūrüg-ı efser-i şāhî

¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

² niçe kim M41a: nitekim FİD18.

³ yaşasın M41a: beklesün FİD 18.

⁴ dārā-yı M41a: dādār-ı FİD18.

⁵ Tulum, Tanyeri, 1977, s. 105-107. ND'de 28 beyit olan kaside M'ye 25 beyittir.

⁶ luĥfuñla M41a: ĥulĥuñla ND105.

Le'āl-i hüsn-i tedbirüñ nizâm-ı 'âlem ü âdem

3 Kaşuñ kânûn-ı hikmet gösterür itse işarâtı
Sühanda hall olur lü'lü' dışinden 'uğde-i mübhem

4 Zâmirüñ vâkıf-ı sırr-ı verâ-yı şuret-i 'âlem¹
Lisânuñ hâmil-i dürr-i edâ-yı ma'ni-i mülhem

5 Ne zâtuñ gibi gösterdi felek mir'ât[1] bir şuret
Ne tab' uñ gibi bir âyine gördü şuret-i 'âlem

6 Sühan-dân ü sühan-güý² u hünermend [ü] sühan-perver
Re'is-i ehl-i fazl üstâd-ı sulţân h'âce-i ekrem

7 Sa'âdet-vaşf [u Sa' dî-nâm u]³ devlet-kâm ü 'âlî-baht
Muhammed-hulq [u] Yûsuf-rüy [ü] Âşaf-re'y [ü] 'İsî-dem

8 Fünûn-ı hikmet ü fazl ü kemâl-i⁴ Fahr-ı Râzîdür
Şihâb u Enverî kim zerredür sen neyyir-i a'zam

9 Mesîh-âsâ leb-i la' lüñle lü'lü'-yi sühan hem-zâd
Kemâl-i 'ilm ü fiţnat nuţfe-i ensâbuña cân ebkem⁵

¹ şuret-i 'âlem M41a: 'âlem-i şuret ND105.

² sühan-güý M41a: hüner-bîn ND105.

³ [u Sa' dî-nâm u] ND105.

⁴ kemâl-i M41a: kemâlüñ ND105.

⁵ cân ebkem M41a: tev'em ND105. Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

10 Meşāmı yarılıp durmaz zi‘āfi¹ hāmenūñ dā‘im
Hevāyı eyledi enfās-ı luḫfuñ şöyle müşkīn-dem

11 Du‘āyı devletūñde şānuma rif‘at müsellemdür
N’ola kılsam suḫūr-ı şafḫa-i eş‘ārdan süllem²

[41b]

12 Çenār-āsā Cenāb-ı ḫaḫḫa el ḫaldırdugum bu kim
Çıḫar bālāya çün keff-i terāzū ola³ bī-dirhem

13 Kime ‘arz ide senden ğayrı ḫül-i kışşasın Nev‘ī
Kime şerḫ ide rāz-ı kışşasın⁴ ol bī-dil [ü] pür-ğam

14 Ḥiḫāb-ı ‘ilm ü ḫikmet istimā‘ından asam dünyā
Kemāl-i ma‘rifet-i lafzda⁵ ‘ālem ‘āciz [ü] ebkem

15 Cihān-mest ü teğāfül şaḫne maḫmūr⁶ muḫtesib mağrūr
‘Arūs-ı ‘iḫ ü rāḫat hem-niḫīn-i merd-i nā-maḫrem

16 Müneccim bī-başar kaḫḫāl a‘meş mürte‘iḫ-i ḫaccām
Ṭabīb-i ḫasteden ümīd ider bīmārlar emsem

17 Nedür bilsem sebeb¹ sā’irlere bu luḫfa² isti‘dād

¹ zi‘āfi M 41a: zükāmı ND105.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

³ ola M41b: olsa ND106.

⁴ kışşasın M41b: sinesin ND106.

⁵ lafzda M41b: nutḫında ND106.

⁶ maḫmūr M41b: mey ḫār ND106.

- Nedendür yâ benüm bu ahra istihamı bilsem³
- 18 Henüz irişmedüm bezm-i murâda oldu  ömr âhir
Yaşum târ u adüm ceng eyledi ânün-ı adem⁴
- 19 Diriğâ olmadı fażl u⁵ mümeyyez fařl-ı⁶  irfânım
Beni nev ümde oldum gerçi  ilm [ü] fażl ile mu lem
- 20 Benüm nâmemle hâmem yügrügidür şimdi meydânuñ
Birinde peyker olmak⁷ birinde şive-i edhem⁸
- 21 Diriğâ ma rifet ullâbı çekmez ehl-i dünyâyı
Gerekdür bunları cezb itmege zencir-i zer mukem
- 22 Muayyel şözlerüm çeşm-i a vâma şuret-i ecmel⁹
Ruüm-ı saşr-ı eş arum  adüya muhibb-i eram¹⁰
- 23  Azizân-ı zemâne Yûsuf-ı  iřmet¹¹ müfid olmaz
Tefâvüt eylemez nuş-ı Mesihâ  ifvet-i Meryem

---

¹ bilsem sebeb M41b: bî-sebeb ND106.

² luşfa M41b: luşf-ı ND106.

³ Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

⁴ adem M41b: el-adem ND106.

⁵ fażl u M41b: fařl-ı ND107.

⁶ fařl-ı M41b: fażl u ND107.

⁷ peyker olmak M41b: peyker-i abla ND107.

⁸ Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

⁹ ecmel M41b: ayel ND107.

¹⁰  adüya muhibbî erâm M41b: şasûda heyet-i erâm ND107.

¹¹ Yûsuf-ı  işmet M41b:  ismet-i Yûsuf ND107.

Kaşide-i Hayālî ¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' lün

- 1 Olalı maşrıq ilinde şāhbāz-ı zer güneş
Her seher zāğ-ı şeb² uçup şikār³ eyler güneş
- 2 Zāğ-ı şeb⁴ beyzasın alınca zīr-i per bāline⁵
Toğdı andan Çin [seher]⁶ tāvūs-ı zerrin-per güneş
- 3 Gāra girdi kulle-i çarhuñ pelengi doğdu çün
Bīşe-i eflākde⁷ mānend-i şīr-i ner güneş
- [42a]
- 4 Hindī-i şeb micmer-i māh ile şeylillāh ider hem⁸
Bir kıızıl altun aña her gün virür beñzer güneş
- 5 Bu ne hikmetdür ki tennūr-ı felekden her seher
Çıkarup bir kurş-ı germi 'ālemi toylar güneş
- 6 Tañrı yaqdığı çerāğı kimse şöyündürmedi
Ger delīl-i rüşen istersen aña⁹ yiter güneş

¹ Tarlan, 1945, s.15-17. Bu kaside D'de yirmi beş beyittir.

² şeb M41b: şebi HBD15.

³ şikār M41b: sikār HBD15.

⁴ HBD'de "şeb" kelimesinden sonra "meh" gelmektedir.

⁵ zīr-i per bāline M41b: zīr-i bāline HBD15.

⁶ [seher] HBD15: (-)M.

⁷ eflākde M41b: eflākden HBD15.

⁸ hem M42a: (-) HBD. Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁹ aña M42a: saña HBD15.

- 7 Gördi evrāk-ı ‘ Uṭāridde yazılmış ḫal ile
Gün ṭoḡunca eyledi bu maṭla‘ ı ezber güneş
- 8 ‘ Āşık olmışdur saña ey māh-rū beñzer güneş
Anuñ için āsitānuñ her seḫer bekler güneş
- 9 Düşdi cāna ‘ aks-i ruḫsāruñ şikāf-ı sīneden
Ḥāne kim virān ola pertev şalar yir yir güneş
- 10 Şāhdan¹ gelmiş yaluñ yüzlü ışık maḫbūbdur²
Ṭās alup kūyuñ gedālar gibi cerr³ eyler güneş
- 11 Gözde eşküm ḫaṭresin şevḫ-i ruḫuñ teskīn⁴ ider
Kān içinde gör nice gevherleri besler güneş
- 12 Dāmen-i gerdūn⁵ şanma lāle-gūn itdi şafaḫ
Sen meh-i bī-mihr için her şubḫ ḫan aḡlar güneş
- 13 Merḫamet ḫıl ḫulmü ḫo yoḫsa şikāyet eylerem
Ol şehe kim aña oldı⁶ bende-i kemter güneş
- 14 Zıll-i Yezdān [hazret-i]¹ sulṭān Süleymān Şāh kim

¹ şāhdan M42a: şāmdan HBD16.

² maḫbūbdur M42a: maḫbūbudur HBD16.

³ cerr M42a: seyr HBD16.

⁴ teskīn M42a: rengīn HBD16.

⁵ gerdūn M42a: gerdūnu HBD16.

⁶ aña oldı M42a: oldı aña HBD16.

- Taht-ı eyvân-ı sipihr oldı aña efser güneş
- 15 Rezm hengâmında görmüş tîğ-i âteş rengini
Beñzi şarardı²dağı ol kórkıdan didrer güneş
- 16 Hıavf-ı tîguñdan eyâ h̄ürşid-i Mirrih intikâm
Çarhı kalkanın sipihrüñ yüzüne tutar güneş
- 17 Bir başı var³ bir kılıcı var bir⁴ gulâmuñdur senüñ⁵
Gerçi oldı Hıusrevâ sulţân-ı baħr ü ber güneş
- 18 Baħr-ı sîm-âbında⁶ seyrân itmege fülk-i hilâl
Bezm-i mevcûdâtta sâğar şunar gezer güneş⁷
- [42b]
- 19 Dehr-i zulmetden⁸ Hıayâlî kuluñu kırtar şehâ
Çün götürür zerreyi yerden ziyâ-guster güneş
- 20 Çarhı ayağına⁹ şalduğıñ lâzımdur¹⁰ almak ele¹¹
Anuñ için şebnemi yirden göge ilter güneş

¹ Metinde bu kelime bulunmamaktadır. Ancak vezin gereği HBD'deki şekli ile alınmıştır.

² şarardı M42a: şararmış HBD16.

³ var M42a: vü HBD16.

⁴ bir (-) HBD.

⁵ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁶ sîm-âbında M42a: sîmâbîde HBD16.

⁷ Bu mısra HBD'de şu şekildedir: Bezm-i mevcûdatda gezdürmeye sâğar güneş.

⁸ dehr-i zulmetden M42b: dehr zulmünden HBD16.

⁹ ayağına M42b: ayağa HBD16.

¹⁰ lâzımdur M42b: lazımdurur HBD16.

¹¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

- 21 İltifātũdur sözũm bu resme rengĩn eyleyen
Terbiyetle taşĩ la' l-i āb-dār eyler güneş
- 22 Nitekim zũlmet sipāhından sipihri almağa
Mũlk-i hāverden çeke envārdan leşker güneş
- 23 Sāye gibi dũşmenũn olsun ayağda pāyimāl
Sen şeh-i¹ eflāk-ķadr ol nitekim enver güneş

178

ķaşĩde-i [Makālĩ]²

mefā'ilũn fe' ilātũn mefā'ilũn fe' ilũn

- 1 Debĩr-i şab' olup deste kāğĩd ũ hāme
Bu resme yazdı řenā şafhasına ser-nāme
- 2 Bu gũne yazdı du' ā riştene dũr ũ gevher
Bu nev' e řaķdı gũher gũş-vār-ı erķāma
- 3 Dilũm mecāzĩ neşr-i kelām-ı mũrvārĩddũr
Cevāhir-i sũhanũm reşk-i nazm-ı řehnāme
- 4 Bu şab' -ı pāk ile dirsem n'ola tefāhur idũp
Diyār-ı Rũmda ķıydum ķũ gālib A' cāme

¹ şeh-i M42b: řehā HBD17.

² M'de "ķaside-i 'Ulvi" başlığı ile kayıtlı olan bu şiirin mahlas beytine bakıldığında Makālĩ'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

5 Benüm ki ğulğule-endāz-ı kişver-i sūhanum

‘ Aceb mi delüle şalsam bu heftüm̄in bāma

6 ‘ Ale’l-ħuşuş ki ola medħ cenāb-ı Mevlānā

Ki farzdur anı ta‘rif-i ħāşş u ‘āma

7 Yegāne ħazret-i ħ‘āce efendi kim anuñ

Şeref vücūd-ı şeh-i ħadr-i ter bu eyyāma

8 Odur o fāzıl-ı dehr odur o kām̄il-i ‘aşr

Yanında tıfl-ı sebaħ-ħ‘ānı hezār ‘allāme

9 Odur çü neş’et-i devrān-ı ‘adl-i ‘Oşmānī

Yaraşur olsa elinde şihāb birer ħāme

[43a]

10 Eyā sūtūda şifāt ü eyā ħamīde ħişāl

‘ Aceb mi ħālūmi geldümse şikār-ı ‘allāme

11 Şikeste ħāl ben ol murğ-ı bī-per ü bālüm

Ki ħādir olmaya bī-dāne bir dem ārāma

12 Tıtuup begenmeye şayyād eyleye āzād

O vara dāne ucından yine düşe dāma

13 Menem bu fażl ile derdā diriğ bu ‘ālemde

Zebûn giyse tehî ü kühen câme¹

14 Seni cihânda eger bâ' iş-i sa' âdet ise
Yîter bu nazm-ı bedî' üm behâne i' lâma

15 Bu yâdigâr қаşıde bu tarz-ı hâşü'l-hâş
Қomadı zerre қadar қadri tuһfe-i şâma

16 Du' âya başla Maқālî çü bildüñ anı mecâl
Müyesser ola bu ' âlemde dest-res-i kâma

17 Hemîşe tâ ki debîrân-ı ' âlem-i ' ulvî
Huḩḩ-ı zer çeke bu şafḩa-i ğam encâma

18 Cihânda ḩaḩḩ gibi devletle pâyidâr olasın
Yazıla nâmuña her biri şeref-i nâsa

179

Ġazel-i Zâti²

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

1 Қanı ol demler³ ki bir serv-i bülendüm var idi
Sünbülinden her gice boynumda bendüm var idi

¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

² Çavuşoğlu, Tanyeri, 1987, s. 307.

³ günler M43a: demler ZD307.

- 2 Medh iderdüm hüsni mir'âtına karşı leblerün
Tûfî-i gūyā gibi ağızda kandüm var idi
- 3 Cüst [ü] cü eylerdi¹ küyun görmesem bir dem yüzün
‘Işık dirler nāmına² çâpük levendüm var idi
- 4 H’âce-i hicrāna şatdı āh [kim]³ ben bendeyi
Bir kıyāmet serv-ķāmet hūb⁴ efendüm var idi
- 5 Ey ṭabīb-i cān u dil bir gün ola kim diyesin
Zātī dirlerdi benüm bir derd-mendüm var idi

[43b]

180

Velehu Eyzān⁵

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- 1 Göricek hüsniñ ‘inān-ı ihtiyār elden gider
Tîğ hışmı luṭf it ey çâpük-süvār elden gider
- 2 Başuñ için luṭf⁶ idüp ayağa şalma ‘āşığı
Reng-i hınnā-yı melāḥat ey nigār elden gider

¹ *Mecmū‘a*’da “eylerdüm” şeklinde yazılmıştır. Ancak bu şekilde vezin tutmamaktadır. ZD’de “eylerdi” şeklinde olduğundan vezin gereği böyle alınmıştır.

² nāmına M43a: adına ZD307.

³ [kim] ZD307: (-) M.

⁴ serv-ķāmet hūb M43a: serv-ķad maḥbūb ZD307.

⁵ Tarlan, 1967, s.288.

⁶ luṭf M43b: naķş ZD288.

- 3 Murğ-veş el üzre dut ‘âşıklara rağbetler it
Bu tarāvet aḥir ey ḳadd-i çenār elden gider¹
- 4 Ğirre olma bunca dil murğı² şikār itdüm diyü
‘Āḳıbet şehbāz-ı ḥüsn-i şehriyār elden gider
- 5 Zātī-i mūra elünden geldügince luḫf idüp³
Ḥātem-i ḥüsn [ey]⁴ Süleymān iştihār elden gider

181

Ġazel-i Fuzūlī⁵

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

- 1 Olur ruḫsāruña gün la‘ lüne gül-berg-i ter ‘âşık
Saña ‘âşık⁶ degül gökden iner yirden biter ‘âşık
- 2 Temāşā-yı cemālünden nazār ehlini men‘ itme
Ne sūd ol ḥüb yüzden [kim]⁷ aña ḳılmaz nazār ‘âşık
- 3 Çemende pāy-būsuñdan olupdur sebzeler ḥurrem
Heman bir sebzece olmağa ‘ālemde yiter ‘âşık

¹ “çenār elden” metinde iki defa yazılmıştır.

² dil murğı M43b: murğ-ı dil ZD288.

³ luḫf idüp M43b: eyle luḫf ZD288.

⁴ [ey] ZD288: (-) M.

⁵ Gölpınarlı, 1985, s. 84. Bu gazel FUD’da yedi beyittir.

⁶ ‘âşık M43b: eksük FUD276.

⁷ [kim] FUD84: (-) M.

- 4   Kırarsın ehl-i ʿışkı dutalum kimse elün dutmaz
Ne işdür bu gerekmez mi saña ey sîm-ber ʿâşık
- 5   Ne pervâne döyer¹ bir şu ʿleye ne² şem ʿ bir âha
Fuzûlî şamma kim beñzer saña ʿ âlemde bir³ ʿ âşık

182

Ġazel-i Necâtî⁴

mefâʿîlün mefâʿîlün feʿûlün

- 1   Çenaruñ kıadd-i yâra nisbeti var
Eli yufka velî h̄oş himmeti var
- 2   İki şîşe tolu⁵ gözüm kumından⁶
Dolısar bir gün ammâ sâʿati var
- 3   Lebüne beñzedügiçün mey-i nâb
El üstünde dutarlar hürmeti var

[44a]

- 4   Elün depret yürüt sâķî ayağı
Ki devrânuñ be-ğâyet sür ʿati var
- 5   Şunulur şola sâğar şağa tevbe

¹ döyer M43b: durur FUD84.

² ne M43b: nî FUD84.

³ bir M43b: her FUD84.

⁴ Tarlan, 1997, s.198.

⁵ tolu M43b.

⁶ gözüm kumından M43b: izün kumından ND198.

Velî¹ bir bir² ilûñ bir ‘ âdeti var

6 Şarardır benzüni zâhid velîkin
Riyâsetden³ degüldür ‘ illeti var

7 Ayağuna yüzün şürer Necâti
Eyü varur başında devleti var

183

Ġazel-i Meşâmi⁴

mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün

1 Dilâ düş tiğ-i yâra saña ‘ âlemden güzêr düşdi
Sipâhı sen birağ üstinde ol çün kim sefer düşdi

2 Ben ol ‘ Anqâyı Kâf-1 lâ-mekânım kim qanadumdan
Nümüne oldı Çin naqqâşına bir dâne per düşdi

3 Başında kiminüñ murğ-ı âşiyân kiminüñ zer-tâc
Naşibi kimünüñ efşer kimine derd-i serd düşdi

4 Şafâ geldün begüm gel bir iki cām iç andan geç⁵
Budur yol menzil-i pîr-i muğâna çün güzêr düşdü

¹ velî M44a: belî ND198.

² bir bir M44a: her bir ND198.

³ riyâsetden M44a: riyâzetle ND198.

⁴ Emine Yeniterzi tarafından yayımlanan ve Meşâmi’nin mecmualarda tespit edilen şiirlerini içeren “On Altıncı Yüzyılda Konyalı Bir Şair: Meşâmi” başlıklı makalede bulunmamaktadır.

⁵ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

- 5 Meşâmî dirler imiş nāmına kân-ı belâgatde
Diyâr-ı Rûma hayfa kıymeti yok bir güher düşdi

184

Ġazel-i ‘Ulvi¹

mef‘ülü fâ‘ilâtü mefâ‘ilü fâ‘ilün

- 1 Meydân-ı hüsn içinde gözüñ şahreman geçer
Bâniyi kimseler çekemez pehlevân geçer
- 2 Hergiz içdürmedüñ dil-i bîmâra tîġini
Bir gün şu diyü cân virür nâ-tüvân geçer
- 3 Oġ gibi menzil al şaġın eglenme nâ-gehân
Ķatlanmaz ey gönül saña düz rehân geçer²
- 4 Geçme Ķapuñdan ehl-i dil raġib eyler fiġân
Cânâ meşeldür it ürür kârbân geçer³
- 5 Dilemekde ‘Ulvîñüñ dil-i mecrûhımı müjeñ⁴
Üstâd-ı rûzgâr ferîdi cihân geçer

¹ Bu şiir DUD’da (Çetin, 1993) bulunmamaktadır.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

³ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁴ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

Der-kenār: 185

[???

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

Dutuşdu bir kul oglunuñ ruḥ-nümāsına dü tā

O cihetde böyle yaluñ yüzli çoḡdan olmadı peydā

[44b] 186

Velehu Eyzān¹

mef'ūlü mefā'īlü mefā'īlü fe'ūlün

1 Derdüm baña [kār]² eyledi dermāna el irmez

Cānum lebe geldi [leb-i]³ cānāna el irmez

2 Didüm dehenüñ oḡşıyalum [ey]⁴ boyı şimşād

Didi o perī mihr-i Süleymāna el irmez

3 Dil-şāye gibi⁵ ḡāk-i mezelletde yatur [āh]⁶

Yollar durur⁷ ol serv-i ḡırāmāna el irmez

4 Şad-pāre durur şāne gibi gerçi bu gönlüm⁸

Ammā nidem ol serv-i ḡırāmāna⁹ el irmez

¹ Çetin, 1993, s. 325-326.

² [kār] DUD325: (-) M.

³ [leb-i] DUD325: (-) M.

⁴ [ey] DUD326: (-) M.

⁵ gibi M44b: şıfat DUD325.

⁶ [āh] DUD326: (-) M.

⁷ yollar durur M44b: bülbüller geçer D325.

⁸ bu gönlüm M44b: derünüm DUD326.

⁹ serv-i ḡırāmāna M44b: zülf-i perişāna DUD326.

5 ‘Ulvî gibi ğavvâş-ı baħr-i¹ ma‘āni olmazsın
Ka‘rîne anuñ ey dil-i dîvâne el irmez

187

[Yahyâ Beg]²

mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün

1 Ne dervîşüz ne sultânuz ne şeyh-i kâm-yâbuz biz
Deminde ‘âşıkına açılır söyler kitâbuz biz

2 Hâsûd-ı lâ-yesûda hâşılı merdûd-ı ma‘buda
Çekilmiş tîğ-i tâbende atılmış bir şihâbüz biz

3 Beri gel müşkilüñ cāniblerinden bir şadâ eyle
Kıbâb-ı Mescid-i Akşa gibi hâzır cevâbuz biz

4 Bugün ‘uşşâkuñ ey Yahyâ şükûfe gibi gülşende
Yüzini gözünü³ açmağa gelmiş âfitâbuz biz

¹ baħr-i M44b: (-) DUD.

² Çavuşoğlu, 1977, s. 390-391. *Mecmû‘a*’da “Velehu eyzân” başlığı ile ‘Ulvî adına kaydedilmiş olan bu gazel Yahyâ Bey’e aittir ve yedi beyittir.

³ yüzünü gözünü M44b: gözünü gönlünü YD391.

Derūnī

meḫā'īlūn meḫā'īlūn fe'ūlūn

- 1 Gözüm zūlm-i şariḫ eyler bu ḫalka
İdinmiş er ḫam-ı zūlfınūn arḫa
- 2 Ḳarācı zūlfūne yüz virme zinhār
Ḳoma kim ruḫlarıñ gencine şarfa
- 3 Meger gördi ḫaşuñ ṭākıñı miḫrāb
Anuñçün Ka' beye döndürdi arḫa
- 4 Şaḫın cānā yaşum bir ḫanlı şudur
Nice ḫürremleri virdi o ḡarḫa
- 5 Derūnī boynuña bend etmege yār
Kemend-i zūlfün atmış ḫalka ḫalka

[45a]

Ġazel-i Ĥayālī¹

mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün

- 1 Sūzum sirāyet itse Mecnūn-ı nā-murāda
 uşlar kebāb olaydı başındağı yuvāda
- 2 Na' -ı zemīnde oldum ferzānesi cihānuñ
 Ferzīn alur oyunda sūre sūre piyāde
- 3 Ne idūgin² cihānuñ fikr³ it ĥabāb-ı meyden
 Yazmıř bu nūkteyi Cem cām-ı cihān-nümāda
- 4 Zūhhāda künc-i mescid mesken baña ĥarābāt
 Tadīr böyle yazmıř⁴ nem var benüm orada
- 5 Bir yayımı çeküpdür ' iřuñ Ĥayālī ey düst⁵
 Kim olmuř⁶ aña nisbet avs-i uzah kepāde

¹ Tarlan, 1945, s. 345-346.

² idūgin M45a: idūgüni HBD345.

³ fikr M45a: fehm HBD345.

⁴ yazmış M45a: ılmış HBD346.

⁵ düst M45a: meh HBD346.

⁶ olmuş M45a: olu HBD346.

Hüdâyî Güft¹

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Ümîdüm bu vefâdan ola qalbüñde eşer peydâ
Hudâ kâdirdür eyler seng-i hârâdan güher peydâ
- 2 Ğamuñla çarh mest olmuş döner başı aqar yaşı
Degüldür şavt-ı ra' d eyler dem-â-dem nağralar peydâ
- 3 Göñüller tende fikründe lisânlar tende² zikründe
Senüñ yâduñdadur diller eger mañfî eger peydâ
- 4 Geh âlâm-ı raqîbân geh humâr-ı bâde-i hicrân
Olur her qande ise 'aşîqa bir derd-i ser peydâ
- 5 Didüm öldüm lebüñ hecriyle vuşlat olmadı rûzı³
Didi şâm-ı 'ademdür bu buña olmaz seher peydâ
- 6 Haq-ı sebz-i lebüñ ey Mısr-ı hüsne Yûsuf-ı Ken'ân
Nebât-ı tâzedür güyâ olur andan şeker peydâ
- 7 Çıqup cân gitdi yâr ile Hüdâyî qaldı zâr ile
Ne cânandan bir eşer zâhir ne cânândan haber peydâ

¹ Demiralay, 2007, s. 112.

² tende M45a: serde HD112.

³ vuşlat olmadı rûzı M45a: rûzı olmadı vuslat HD112.

Ġazel-i Ümîdî¹

fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

- 1 Düşeyin hāk-i pāyuñā қо beni
Düstum sen de gör saña düşeni
- 2 Naqd-i cān virmek ile ey dil-i zār
Bulınur şanma dil-berüñ deheni
- 3 Tāma' -ı hām ider görüp aġyār
[Sīb-i]² ġabġab ile ol çeh³-i zeķanı⁴
- [45b]
- 4 Bulup ol tıfl-ı nāzenini bugün
Yaķasından geçirdi pirāheni
- 5 Ölmedin kı1 Ümîdîye dermān
Seven ölsün mü ā begüm ye seni

¹ Selvi, 2008, s. 193-194.

² [sīb-i] ÜD194.

³ çeh- M45a: bih ÜD194.

⁴ Bu mısradan vezin tutmamaktadır.

Ġazel-i Ĥayālī¹

mefā' ilün mefā' ilün fe' ulün

1 Göñül dirler bir eglencem deli var

Başında vādī-i ' ışkuñ yili var

2 Diyen her dem fikri cān [u] ten lā²

Ƙolumda ZülfiƘārumdur ' Alī var

3 Ĥarābāt erlerin ĥ'oş gör Ĥayālī

Bu³ şuretd e yürür anca velī var

Ġazel-i Ĥüdāyī⁴

mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

1 Kimüñle şalınur ol serv-i nāz⁵ ' aceb⁶

Kimüñ Ƙolundadır ol [çeşmi]⁷ şāh-bāz ' aceb

2 O nāzenīn-i cevānum⁸ kimüñle durur cān⁹

Ƙim eyler iki anuñ nāzına niyāz ' aceb

¹ Tarlan, 1945, s. 163. Bu gazel HBD'de beş beyittir.

² diyen ker dem vücūd-u münkire lā: HBD163.

³ bu M45b: o HBD163.

⁴ Demiralay, 2007, s. 116.

⁵ serv-i naz M45b: serv-i ser-firāz HD116.

⁶ Bu mısrad a vezin tutmamaktadır.

⁷ (-) M: [çeşmi] HD116.

⁸ cevānum M45b: cihānum HD116.

⁹ durur cān M45b: hem dem ki HD116.

- 3   ‘ Aceb ne hār ile açıldı bāğa ol gönçe
Kimüñ hevāsına uydı ol¹ serv-i nāz [‘ aceb]
- 4   Beni firāḳ ü ğam ü derd ü ḥasret öldürdi²
Ol³ ḳaḅı ḥastesine oldı çāre-sāz ‘ aceb
- 5   Olup raḳıbe ḳarib eyleyüp vefālar aña
Hüdāyīden ne iki bunca iḥtirāz ‘ aceb

194

Ġazel-i Bāḳī⁴

mef’ülü fā’ilätü mefā’ilü fā’ilün

- 1   Ey serv-revān-ı ‘ ışḳ reh-i āsitān ṭutuñ⁵
Mürşīd gerekse dāmen-i pīr-i muḡān ṭutuñ
- 2   Ey sākinān-ı meygede ṭutmañ gönülde ğam
Bezm-i şafāda cām-ı mey-i erguvān ṭutuñ
- [46a]
- 3   Bālā-yı serde āteş-i āhum duḡānunu
Şāh-ı maḥabbet üstine bir sāye-bān ṭutuñ
- 4   Ey ‘ aşıḳān-ı ğam-zede ‘ iṣ ü şafāyı ḳoñ

¹ ol M45b: o HD116.

² Beni belā vü ğam u derd ü fūrḳat öldürdi HD116.

³ ol M45b: o HD116.

⁴ Küçük, 2019, s.274.

⁵ Ey reh-revān-ı ‘ aşıḳ reh-i rāstān ṭutuñ (BD274).

Kūy-ı belāda her biriñüz bir mekân tutuñ

5 Dünyā evinde olmayıcağ bir huzūr-ı kalb

Fānī cihānı neyleyelüm cāvidān tutuñ

6 Bākī şerāb-ı ışık ile rüsvā olup gezer

Anı gerekse yağşı gerekse yamān tutuñ

195

[Selīkī]^{1 2}

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1 Binā-yı hāne-i dünyā-yı bī-bünyād imiş bildüm

Fenā daşıyla yapılmış harāb-ābād imiş bildüm

2 Süleymān tahtını virdi yile bu rüzgār ey dil

Bu  alem mülkini aħır  amu ber-bād imiş bildüm

3 Egerçi hutbe-i ışıkı oğutdı adına Husrev

Velī sultān-ı mülk-ı ışık olan Ferhād imiş bildüm

4 Mu' ammā-yı rumūz-ı ışık-ı cānāndan  ıkardum ad

Cihānda kişiden bākī kalan bir ad imiş bildüm

¹ *Mecmū'a*'da bulunan Selīkī'ye ait şiirler transkribe edilirken nüsha karşılatırmaları için Ömer Zülfe tarafından hazırlanan *On Altıncı Yüzyıl Şairi Selīkī ve Şiirleri* adlı çalışma kullanılmıştır (Ömer Zülfe,(2009). *On Altıncı Yüzyıl Şairi Selīkī ve Şiirleri*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, 2009).

² Zülfe, 2009, s. 236.

- 5 Selîķī her kimün k'ola dimāģı ' ışķ ile pür-ķün¹
Melâmet bezmgâhında işi feryâd imiş bildüm

196

Ġazel-i [Şerîfî]

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Ġamuñ abdâlına dağum yanar altun çerağ olsun
Mağabbet ħanedânında tenüm bir yer ü dağ olsun
- 2 Koyasun nâz-ı ' ışķuñla yine bu çeşm-i pür-ķünüm
Açılsun eski göynekler ser-â-ser tâze dağ olsun
- 3 Öürsem derd-i hicrũñle cihânda acımam hergiz
Tek ol şuh-ı cefâ-kârum cihân içinde şağ olsun
- 4 Şerâr-ı âteş-i âhum cihânı yakmasun dirseñ
Raķīb-i bed-liķâ cânâ de kim senden ırağ olsun
- 5 Şehîd-i tîģ-i ' ışķ ol kim Şerîfî tekye-i ğamda
Kamu âbdâl-ı ' ışķ olan diyeler yüzũñ ağ olsun

¹ ' ışķ ile pür-ķünM46a: pür hevâ çün ney SD236.

Der-kenār: 197

1 pe ke re
İki ile iki yüz arasında
K̄o sini ad ola cān pāresine [peser: erkek evlat]

2 ʿ ayn zād ra
ʿ Aceb gördüm ʿ aceb gördüm o yāre
Sekiz yüz yetmiş bir ḥammāre

3 ğayn lam ye
Ayağı baş ide şemʿ i kişi koca anda bir iki....
Puluñ üstüne şu çekmiş ayağında hergiz bir ...

[46b] 198

Ġazel-i Behiştī¹

feʿilātün mefāʿilün feʿilün

1 Reng-i sebz ile zeyn olup kırlar
Çemenī ferşe döndi çayırlar

2 Seg-i kūyuñla durur² benüm cengüm
Bilmezem taşlaruñ niye fırlar

3 Yine bezm ehli senüñ taʿnuñ ile

¹ Bu gazel Yaşar Aydemir tarafından hazırlanan “*Behiştī Divāni*”nda bulunmamaktadır. Ancak gazelin ikinci beyti “müfretler” başlığı altında kayıtlıdır (Aydemir, 2000, s. 564).

² kuyunla durur M46b: kuyuñladur BED564.

Çorçarum tevbe kâsesin şırlar

- 4 Başım alup ne cânibe gitsem
Reh-zen-i ğam önümden açarlar

- 5 Bezme gelse de Behiştî nâle kıilup¹
Gele bülbül göre neler iderler

199

[???

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Şeb-i zülfünde kalanlar zulumât ile yürür
İrişen lebleri âyîne ter-âb ile yürür
- 2 Zâhidi hasret-i mey şöyle za'îf eyledüğüm
Elde tesbîh ü 'aşası şalavât ile yürür

200

Ğazel-i 'Ubeydî²

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

- 1 Şorarsañ biz bu dünyâyı ne resm üzre vağan bulduğ
Degül encüm delinmiş cā-be-cā³ bir dār-ı kühen bulduğ⁴
- 2 Bu 'âlem murğ-zârında ne 'âlem var şanursuñ kim

¹ Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

² Ünlü, 1991, s. 406.

³ cā be cā M46b: sağf-1 UD406.

⁴ Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

Anuñ her naħl-i ra‘ nāsın leked-küb-ı zağan bulduķ

3 Ĥarābāta ayak başmaķla erdüķ beyt-i ma‘ mūra
Ya bu deñlü kerāmātı be şūfī biz neden bulduķ

4 Yitürmişdüķ ezel bāzārı içre gönümüz naķdin
Cihāna geldüķ anuñ şāhibin bir sīm-ten bulduķ

5 ‘Ubeydī gerçi ter-dāmenler āsān didiler ‘ışķa¹
Erenler ĥaķķı biz anı bir oddan pīreħen bulduķ

201

Ėazel-i Sā‘ī

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1 Raħne kim dil ķaşdına zaħm-ı ġam-ı dil-ber ķomuş
Rüy-ı yārı çeşm-i cān görsün diyü manzar ķomuş

2 Ĥavf ider tīġ-i şu‘ā‘-ı berķ-i āħumdan benüm
Çarķ kat kat gök demirden başına miġfer ķomuş

[47a]

3 Dāġ-ı ġam şanur görenler taħıyesin yāsemenün²
Naķd-i cānum almaġa şarrāf-ı miħnet zer ķomuş

4 Ĥoş degül mi ey gönül ben şāhbāz-ı tōħmetüm

¹ ‘ışķa M46b: ‘ışķı UD406.

² Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

- Beyza-ı çarhuñ açup bāl üstüne sipihr kōmuş
- 5 Ten hişārın ceyš-i ğam alup hayāl-i zülf-i yār
Burc-ı dilde bir livāyı ecdehā peyker kōmuş
- 6 Şu‘le-i āh-ı derūnın zāhir itse tañ midur
Şanmañ ey meh dāğ-ı qahruñ cānına āzar kōmuş
- 7 Ger şorarsañ Sā‘īnün aḥvālin mariż-i ‘ışk olup¹
Pister-i ğamda belā bālīni üzre ser kōmuş

202

Tahmis-i Rahmī²

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

I

Vaqt-i gülzār irdi bülbül oldı gūyā bir yaña
Şalınur ra‘nālanūr³ her serv-i bālā bir yaña
Ehl-i diller kıldılar gül-geşt-i şahrā bir yaña
Halk-ı ‘ālem bir yaña bi-çāre tenhā bir yaña
Cennet-i kūyuñ kōmazum olsa dünyā bir yaña

II

Boynuma zencir-i zülfün ideli ol yār bend
Halka halka dūd-ı āhum çarḥa şalmışdur kemend

¹ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

² Erdoğan, 2019, s.134-135.

³ ra‘nālanur M47a: ra‘nālanup RD134.

Fâ'ide itmez ne lâzım bu dil-i¹ şeydâya pend
‘İşka mâni^c olımaz zâhid kelâm-ı hüşmend
Kimsene karşı dur[maz] ger² aksa deryâ bir yaña

III

Ehl-i dünyânuñ dilâ gûş itme kıl ü kâlini
Gel çalender ol bilüp bir Rûm ili âbdâlımı
Kâr u bârı terk idüp bürin melâmet şâlinı
Mâl-ı dünyâ ile şerh eyler tecerrüd hâlını
Yerde kânûn³ bir yaña gökde Mesîhâ bir yaña

IV

Gülşene arz eyleyelden dil-berâ dîdârını
Lâle hacletden kızardı göricek ruhsârıñı
Gönceler dem-beste oldı⁴ işidüp güftârıñı
Bulmadılar arayup şîve-i reftârını⁵
[47b] Gitdi tûbâ bir yaña serv-i dil-ârâ bir yaña

V

Âhı **Rahmî**den dilâ⁶ gerdün olursa bî-çarâr
Gerd-i miñnet eyledi⁷ mir'at-ı tab^c m¹ pür-gubâr

¹ dil-i M47a: ‘âşık-ı RD134.

² ger M47a: (-) RD.

³ kânûn M47a: karûn RD135.

⁴ oldı M47a: kaldı RD134.

⁵ Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

⁶ dilâ M47b: nola RD135.

⁷ eyledi m47b: kıldı çün D135.

‘Ărızından zâhir olalı² bu hatt-ı müşg-bâr
Cânına oldı **Necâtî**nün havâle ‘ışk³-ı yâr
Ey ecel sende gelüp itme teğâzâ bir yaña

203

Ġazel-i Fevrî

fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1 Kendü miğdâruñdan ey dil herkesi a‘lâ gözet

Zerre-i mihri münevver kıatre-i deryâ gözet

2 ‘Ăkıl iseñ kimseye itme haķâretle nazâr

Şırçayı gevher bil ey dil serçeyi ‘anķa gözet

3 Merd iseñ merdâne baķ mûrı Süleymân añlayup

‘Ărif iseñ her gedâ-yı bî-kese Dârâ gözet

4 Yoķlađıl sa‘y ile yâra meskenet kııl göñlüñe

Mertebeñ eflâkdan biñ mertebe a‘lâ gözet

5 ‘İşk içinde künc-i lâ-yefnâ dilerseñ Fevrîyâ

Her neye olsa ķanâ‘at eyle istiğnâ gözet

---

¹ tab‘ın M47b: ķalbin RD135.

² olalı M47b: olaldan RD135.

³ ‘ışk M47b: çeşm RD135.

Der-kenār: 204

[???

Hemān al o meh seni yirde dil-āverdür baqar Sāmī

Şevküm murı yağma ider aġrāz u ikrāmı

205

Ġazel-i Vahdetī^{1 2}

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

1 Cānumı kaşuna qurbān ideyim³ n’olsa gerek

Alnuma kilik-i każā çekdüġi resm olsa gerek

2 Āhıret ister iseñ dünyede giryān ol kim

H‘ābda aġlıyan ey dil uyanup gülse gerek

3 Ka‘r-ı deryāda⁴ yirüñ şırça-serāy olsa dilā

Seni ġavvāş-ı ecel anda daġı bulsa gerek

4 Gülme pül çoġluġuna [gül gibi]⁵ ey şāhib-i zer aldanup⁶

Şararup berg-i ġazān gibi ruġuñ şolsa gerek

5 Keff-i mizānuñı taldurmaz iken kevn ü mekān

Bir avuç topraġ ile iki gözün dolsa gerek

¹ *Mecmū‘a*’da bulunan Vahdetī’ye ait şiirler transkribe edilirken nüsha karşılaştırmaları için Yılmaz Öztürk tarafından hazırlanan “17. Yüzyıl Şairlerinden Dimetokalı Vahdetī’nin Divanı’nın Tenkitli Metni” adlı yüksek lisans tezi kullanılmıştır (Yılmaz Öztürk. (2006). *17. Yüzyıl Şairlerinden Dimetokalı Vahdetī’nin Divanı’nın Tenkitli Metni*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi,).

² Öztürk, 2006, s. 89.

³ ideyim M47b: ideyin DVD89.

⁴ deryāda M47b: deryāra DVD89.

⁵ [gül gibi] DVD89: (-) M.

⁶ Bu kelime metinde der-kenardır. *Divān*’da bulunmamaktadır. Metinden çıkarıldığında mısranın vezni tutmaktadır.

- 6 Ebedü'd-dehr didi şanma kalam dünyāda
Çār ü nā-çār dilā zinde olan ölse gerek
- 7 Dem bu demdür beri gel bezm-i ğama Vaḥdetiyā
[48a] İcelüm bāde-i ' ışkı ne diye¹ n' olsa gerek

206

Ġazel-i 'Ulvi²

fā'ilātün fā'lātün fā'ilātün fā'ilün

- 1 Ḥaste cāna ḥālet-i mevt irdi cānān bī-ḥaber
Bir devāsız derde düşdüm veh ki Loḳman bī-ḥaber
- 2 Çāh-ı zenaḥdānuḥda ḳaldı ḥaste-dil ḥayretdedür
Düşdi Yūsuf çāha pīr-i Ken' ān bī-ḥaber³
- 3 Şarılıp çıḳdı dıraḥt-ı ' ömrüme mār-ı ecel
Āşiyān-ı tende yatur bülbül-i cān bī-ḥaber
- 4 Ġiryeden ağardı çeşmüm zülfüñ özler cān daḥı
Merdümün elden çıḳardı çeşm-i giryān bī-ḥaber
- 5 'Ulviyā ğurbetde ḳaldum bī-kes ü tenhā olup
Cümle iḥvān ğaflet üzre cümle yārān bī-ḥaber

¹ ne diye M48a: yiyelüm DVD89.

² Bu gazel DVD'de bulunmamaktadır.

³ Bu beyitte vezin tutmamaktadır.

Ġazel-i Vaḥṣī

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Rah-ı ğamda raḥm idüp ey ğuşsa yoldaş ol baña
Milket-i hicrāna gitdüm gel ayakdaş ol baña
- 2 Eyledüm Mecnün gibi 'azm-i beyābān eyledüm¹
Ķoma tenhā gel yetiş ey ğam Ķarındaş ol baña
- 3 Ben melāmet ehliyem ta' n itme zāhid ḥālūme
Vāḳıf-ı esrār iseñ sen daḥı ḥāldaş ol baña
- 4 'Azm idüp gitdüm 'adem mülkin temāşā itmege
Merd iseñ bu kıızıl ḥayretde pādaş ol baña
- 5 H'āce-i ğamda fūnūn-ı miḥneti taḥşil için
Mekteb-i 'ıṣṣıçre Vaḥṣī gel sebaḳdaş ol baña

¹ Metinde "eyledüm 'azm-i beyābān Mecnün gibi ben eyledüm" şeklinde olan mısra vezin gereği yukardaki şekilde düzeltilmiştir.

Tesdis -i ¹

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

I

Ölürsem zaḥm-ı tîğ-i ḥün-feşân-ı şeh-süvârumla
 Ten-i mecrûhumı yug âb-ı çeşm-i cüy-bârumla
 Ser-i kūyında defn eyleñ ki derd-i 'ışq-ı yârumla
 Diyem ihyâ-yı emvât olıcağ feryâd u zârumla
 Eger ḥaşr olmaz isem ol kıyâmet-ğad nigârumla
 Gezem maḥşerde göğsüm döğerek seng-i mezârumla

[48b]

II

Dem-i zağî? vefâtında efendi qat' idüñ bendün
 Vedâ' eyler ḥayâl-i yâr zirâ çeşm-i rüşenden
 Ferâğat eyleñüz bir laḥza feryâd ü şivenden²
 Diyem rûḥ ala yine qabz idem ger rûhumı tenden

¹ *Mecmû'a*'da eksik kaydedilen bu müseddesin *Emrî Divânı*'nda bulunan 473. gazele yazıldığı tespit edilmiştir. Ancak M'de eksik kayıtlı olan şiirin kime ait olduğu tespit edilememiştir (Saraç, 2019, s. 250-251).

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

Fuzûlî¹

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- 1   ‘Aks-i ruhsāruñ ile oldı müzeyyen mir’āt
Beden-i mürdeye feyz-i nazaruñ virdi hayāt
- 2   Benzedirdüm kadd-i mevzūnuña fi’l-cümle senüñ² eger³
Cân içinde elif itseydi qabûl-i harekāt
- 3   Hıaþ bu mazmûn iledir þarf-ı zenaþdānuñda
Ki bu zindānuñ esīrine yoþ ümīd-i necāt
- [49a]
- 4   Kākülün kıldı muqarrer baña ser-geþteligi
Dimesün [kimse]⁴ ki yoþ gerdiþ-i devrānda⁵ Őebāt
- 5   Ey Fuzûlī vera‘ -ı zühd ile mu‘ tād oldun
Bilmedün hālünüñ bī-hūde geþirdün evkāt

¹ Gölpınarlı, 1985, s. 28.

² senüñ M48b: (-) FUD.

³ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁴ (-) M: [kimse] FUD28.

⁵ devrānda M49a: devrāna FUD28.

Gazel-i Fiğānī¹

mef'ūlü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

- 1 Hālūñ ğamıyla tāzeledüm sīne dāğını
Yağdum dil ehlinūñ ol² söyünmiş çerāğını
- 2 Başun elinde gördi bu bezm-i zemānede
Her kim ki çekdi³ cām-ı maḥabbet ayağını
- 3 Fenn-i cefāda zūlfine ey dil belī diyüp
Mengüş-ı yār tıtdı öñinde kulağını
- 4 Tātār-ı zūlf-i yādına 'azm-i sefer kılan
Küy-ı belāda eylesün evvel konağını
- 5 Görsem Fiğānī cām-ı mey içre ḥabāb-ı al
Deşt-i belāda yād iderin⁴ Cem⁵ otağını

¹ Çaylı Cankurt, 2015, s. 80.

² ol M49a: o FİD80.

³ çekdi M49a: içti FİD80.

⁴ iderin M49a: iderim FİD80.

⁵ Cem M49a: cān FİD80.

Müseddes-i Rahmî¹

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

I

Bulan buldı seni cān içre bir genc-i nihānsın sen

Bilen bildi seni cānā nice cān u cihānsın sen

Bu mürde cismüñ² haqqā ki cānı içre cānsın sen³

Revān olsun saña rūḥum ʿaceb rūḥ-ı revānsın sen

ʿAyān it kendüñi cānā ne cevhersin ne kānsın sen

Mekānuñ ʧandedür bildür ne kān-ı lā-mekānsın sen

II

ʿAdem şahrāları içre ʧeküp ʧoḳ zaḫmet-i rāhı

İrüp mülk-i vücūda istedüm ʧoḳ yerde sen şāhı

Cemālūñ olsa n'ola⁴ bu dil ü cānuñ nazargāhı

Senūñ hecrūñle ser-gerdān dilüm vāllāhi billāhi

ʿAyān it kendüñi cānā ne cevhersin ne kānsın sen

Mekānuñ ʧandedür bildür ne kān-ı lā-mekānsın sen

[49b]

III

Eger olmasa idi nūr-ı ḫüsnūñ lem'āsı⁵ tābān

ʧalurdum ʧulmet-ābād-ı ʿademde zār ü ser-gerdān

¹ Erdoğan, 2017, s. 106-107.

² cismüñ M49a: cismümüñ RD106.

³ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁴ olsa nola M49a: nola olsa RD107.

⁵ lem'āsı M49b: lem'ā-i RD107.

Şeb-i hecründe oma m h-1  s n n [  arza]² ıl ey c n
Cem l n c ndan ey c n-1 cih num eyleme pinh n
  Ay n it kend ni c n  ne cevhersin ne k nsın sen
Mek nu n anded r bildür ne k n-1 l -mek nsın sen

IV

Viş l n aşıma her kim ki   işku n idine rehber
Virür evvel ademde şad hez r n şev ile ol ser
İren ser virmek ile irdi ise vaşla ey dil-ber
Benüm c num fed  olsun cem l n tek ba a g ster
  Ay n it kend ni c n  ne cevhersin ne k nsın sen
Mek nu n anded r bildür ne k n-1 l -mek nsın sen

V

Har m-i vaşlu na derd  bulunmaz toğru r h ey ş h
Ulu yollarda ger   işku n ba a olmaz ise hem-r h
Şeh    acz   niy z ile benim budur s z m her g h
Bu Raħm  bende ni sırr-1 maħabbetden idüp  g h
  Ay n it kend ni c n  ne cevhersin ne k nsın sen
Mek nu n anded r bildür ne k n-1 l -mek nsın sen

¹ m h M49b: şem  RD107.

²(-) M: [  arza] RD107.

212

Ḳıṭ' adur

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Ṭab'-ı şā' irde ne luṭf ola dil-i pür-derd ile

Şehd-i güftār eyleyen ṭütīleri āyīnedür

Meyl-i zerdür 'ārife her sifle[y]i medḥ itdüren

Düşüren bülbülleri dām-ı belāya çīnedür

213

Ḳıṭ' adur

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

Tirūn ey kaşı ya cāy-ı qarār-ı dildür

Sīne meydān-ı қаpuñdan oқ atım menzildür

Nice reftāra gele serv-i sehi bāğ içre

Sünbül eşkümden anuñ her biri pā-der-güldür

[50a]

214

Fuzūlī¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1 Şād ol ey dil² ṭālī' üñ kim düşdi³ ol ḥāk-i dere

Ehl-i devlet dāmenin dutduñ yitersin bir yire

2 Dāma düşmiş bir şikārum kim 'adem şahrāsına

¹ Gölpınarlı, 1985, s. 136. Bu gazelin beyit sıralaması FUD'de farklıdır.

² şād ol ey dil M50a: hoşdur ey gün FUD136.

³ düşdi M50a: düşün FUD136.

Menzilümden her taraf açmış ecel biñ pencere

3 Başda her tük ‘ ışk odından bir tütündür kim çıka¹

Çizginüp² başum belâ bezminde beñzer micmere

4 Saye şalduñ şuya serv-i nâzı reşk öldürdü kim

Ben dururken devlet-i vaşluñ ne nisbet âhere

5 La‘ lüñ etrâfında haţtından gönül emin degil

İ‘ timâd olmaz yeñi ĩmâna gelmiş kâfere

6 Haţt ne hâcet ehl-i dil kaydına ruhsâruñ yiter

‘ Ālemi dutmada gün muhtâc olur mu leşkere

7 Ey Fuzülî bende rahat koymadı şeydâ gönül

İsterüm kim kırtarup³ andan virem bir dil-bere

215

[???

fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

1 Durmayup pâdişâhum zulm ile dünyâ yıkılır

Dūd-mân-ı fuķâra beyt-i re‘āya yıkılır

¹ ‘ ışk odından bir tütündür kim çıka M50a: bir tütündür ‘ ışk odundan kim çıkar FUD136.

² çizginüp M50a: çizginen FUD136.

³ kırtarup M50a: kırtulam FUD136.

- 2 Dehre her dūn-ı denī ḥākem-i vālī olalı
Ḳalb-i cāhil yapılır ḥātır-ı dānā yıķılır
- 3 Böyle dönerse eger ʿ aksine bu çarḥ-ı felek
Ḳorḳarum üstümize günbed-i minā yıķılır
- 4 Kesr-i ʿ arz itme yoķ yire ḥātır yıķma
Ḳalb-i mü'min ki yıķıla ʿ arş-ı mu'allā yıķılır¹
- 5 Yıķılır diyü dilā ğam yeme bu çarḥ-ı felek
Ḳatı çoķdan yıķılıpdur dime ḥālā yıķılır

216

Manzūm est

fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

- 1 Serverā gerdiş-i sipihr-i kebūd
Dā'im olmaz muvāfiķ-ı maķşūd
- 2 Bağlasa her şükūfe mīve-i ter
Egri baķduğunu yerinde biter
- 3 Gerçi endūh-ı mihnetüm çoķdur
Hīç kimden şikāyetüm yoķdur

[50b]

- 4 Ṭālī' imdür baña cefā bindüren

---

¹ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

Her bir āhumda biñ belā getüren

- 5 Yoşsa dergāh-ı pādīřāh-ı cihān
Luşfa menba^ç durur mürüvvete kān

217

Ġazel-i İřhāk^{1 2}

mefā^ç ĩlün mefā^ç ĩlün fe^ç ũlün

- 1 Baña sensüz gerekmez bu cihānı
N^ç iderüm senden ayru tende cānı
- 2 Bugün maķřūd-ı ^ç ömrüm ħāřılısın
Senüñle dilerüm ben bu zemānı
- 3 Ĥarām olsun baña dünyāda sensüz
řafā vü zevķ ü ^ç işret řādmānı
- 4 Dirīġā kim bu derd ile n^ç idem ben
Firāķuñla şalurum cāvidānı
- 5 Demidür kim ire vařluñla İřhāk
Ki çıķdı göklere āh u fiġāmı

¹ *Mecmū^ç’a*’da bulunan İřhāk Ćelebı^ç’ye ait şiirler transkribe edilirken nüsha karşılaştırmalı için Ali Yıldırım tarafından hazırlanan yüksek lisans tezi kullanılmıştır (Ali Yıldırım. (1991). *İřhāk Ćelebı^ç Hayatı, Eserleri, Edebı^ç Kiřiliġi ve Divānının Edisyon Kritiġi*, (Yüksek Lisans Tezi), Elazıġ: Fırat Üniversitesi.).

² Bu gazel İD’de bulunmamaktadır.

Gazel-i Nā-tamam Fūrūgī

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Bi-ḥamdillāh ḥaber virmiş şabā ihvānuñ aǧzundan
Ki çıkmış ḥazret-i Yūsuf çeh-i Kenānuñ aǧzundan

2 Dimişler derd ü hecre vaşl-ı dil-berdür hemān çāre
Rivāyet eylemiş bir bir anı Loqmānuñ aǧzundan

3 .....¹

Bu rüşendür şaḥīḥ-i ḥaber nā-dānuñ aǧzundan²

4 .....³

5 Belāgat baḥşin eylerdi Fūrūgī şimdi Bâķī-veş
İşāret olsa bir kerre şeh-i devrānuñ aǧzundan

Velehu Eyzān

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

I

Göñül dā'im tazarru' idüp isterdi Allāhundan

Ki mihr ile vefālar göre ol gün yüzlü māhundan

¹ Metinde bu mısra boş bırakılmıştır.

² Bu mısrada vezin tutmamaktadır.

³ Metinde dördüncü beytin yeri boş bırakılmıştır.

‘İnāyetler ħimāyetler ire benüm pādişāhumdan¹
Ĥalāş olmak naşīb olmadı çün baĥt-ı siyāhundan
[51a] Ne yārından vefā gördi ne şāh-ı dil-penāhundan
Meded yandum yağıldum sīnemüñ göynekli āhundan
Ferāġat ‘ālemüñ şimden girü bu ‘izz u cāhundan

II

Kerīmü’l-aşl olanlar zillet ile ĥ’or u zār oldu
Kümekü’l-emel? olanlar devletle kām-kār oldu²
Efāzıl zümresi ayakda kaldı ĥāksār oldu
Erāzil cümlesi el üzre şāhib³ iĥtidār oldu
Sözi Maşşūr-veş toġrı olanlar yeri dār oldu
Meded yandum yağıldum sīnemüñ göyneklü āhundan
Ferāġat ‘ālemüñ şimden gerü bu ‘izz ü cāhundan

III

Kimin zilletde iken devlet ile kām-rān eyler
Kimin devletde iken ‘illet ile nā-tüvān eyler
Murādātın virüp ribĥ-i kevn anı şād-mān eyler
Kimin ni‘metde iken faĥr ile muĥtāc-ı nān eyler
Bunuñ gibi işi bu çarĥ-ı kec-rev her zemān eyler
Meded yandum yağıldum sīnemüñ göyneklü āhundan
Ferāġat ‘ālemüñ şimden gerü bu ‘izz ü cāhundan

¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

³ Bu kelime metinde bozuktur. Der-kenārda düzeltilerek yazılmıştır.

IV

Şu deñlü yandı ğayret âteşi bu kürre-i tende
Ki eyyâm-ı şitâda od yanar mı ya' ni külhende
Kül olayduñ eger bir zerresi ola idi sende
Gül ü bülbül yirine hâr u zâğ oldu bu gülşende
Niçe şabr eylesün âdem gel inşâf eyleye sende
Meded yandum yağıldum sînemüñ göyneklü âhundan
Ferâgat 'âlemüñ şimden gerü bu 'izz ü câhundan

V

Dirîğâ hâr u zâr içre olup bülbül gibi giryân
'Adûlar gül gibi gülşende oldu rağmuma hândân
Kâlem-berîne olanlara oldum bende-i fermân
Bu miñnethâne-i dehre geelden gülmedüm bir ân
Meger Hâğdan ola yine Fürûğî derdüñe dermân
Meded yandum yağıldum sînemüñ göyneklü âhundan
[51b] Ferâgat 'âlemüñ şimden gerü bu 'izz ü câhundan

Tariḥ-i ‘Alī Paşa

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

1 Kerim-nişân olan ol ḳadir-i şānī ‘Alī Pāşā
Süvār-ı Düldül-i iḳbāl olup ‘ālī-rikāb oldı

2 Şeh anı ‘avn-i Ḥaḳla ümm-i dünyāya ḳılup mālīk
Aña Yūsuf yüzi erzānesi rāy-ı şavāb oldı

3 Çün oldı mālīk-i mülk şeh-i Ken‘ān didüm tariḥ
Olup Mışır vezīri kām-kār-ı kām-yāb oldı
Sene 1010

Vaḥdetī

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1 Ey göñül sa‘y idüben vuşlat-ı cānāna çalış
Ḳalma bu yolda şaḳın başuñ ile cāna çalış

2 Şıdk-ı gūşuña nā-dān sözüñi dutma dilā
‘Işḳ deryāsına ḫal gevher-i ‘irfāna çalış

3 Ḥaḫḫ-ı vechin oḳıyup şüretine eyle nazār
Ḥatm-i Ḳur‘ān eyle vü ārzūyla ĩmāna çalış

- 4 Dimedũn szm klpdur ne Őanrsun Őf
İŐidp an hemn ‘ ilm ile iz‘ na alıŐ
- 5 Seg-raķbn srrm tĝ ile aldum didi yr
Grmedm Vaĥdety bylece merdne alıŐ

222

Ėazel-i Őulb

- fe‘iltn fe‘iltn fe‘iltn fe‘iln*
- 1 Eyle maķdrn Őrf irmege cnna alıŐ
Gel enniyete Şalma zni cna alıŐ
- 2 NokŐn nie olup nefesn gel itme telef
Men ‘aref srrm bil Őoĥbet-i ‘ irfna alıŐ
- 3 Bt-perest gibi naĥar eyleme naķŐ- Őaneme
MrŐd-i kmile ir Ődķ ile mna alıŐ
- 4 Hem-dem-i ehl-i dil ol² chile olma hem-rh
‘ Aķlun bŐer iden fehm ile iz‘ na alıŐ
- 5 nki İsm‘l idpdr zn Hķķa fed
Sen de teslm oluben kendn krbna alıŐ

¹Men arefe nefshe fekad arefe rabbehu (kendini bilen Rabbini bilir) sznn ilk ksmdır. Bu szn hadis olduğu sylenmektedir ancak sahih hadis kaynaklarında bulunmamaktadır.

²Metinde ‘ol Hķķın’ Őeklinindedir. Ancak vezin gereĝi ‘Hķķın’ kelimesi ıkarlmŐtır.

[52a]

- 6 Tekyegāhına gönül t̄alib iseñ gel ‘ ışķuñ
Terk idüp cān ile başı yüri merdāne çalış
- 7 Ey ẖulūbī ḥatt-ı dil-dāra nazār kıılma iken
Zāyi‘ itme nefesüñ ‘ ilm ile ẖur’āna çalış

223

Ḥarf-i Ra Est¹

mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ūlün

- 1 ‘ Aceb ‘ ālemde bu ğavgā ne[den]dür
Bu hāy u hūy bu eyvā nedendür
- 2 Başında şūfīnuñ kıara ‘ imāme
Benüm başumda bu sevdā nedendür
- 3 Gözümde āb u gönümde bu āteş
Yanar hiç bilmezem ammā nedendür
- 4 Benüm gönüm nedendür mūm-veş nerm
Senüñ kıalbüñ ‘ aceb ḥārā nedendür
- 5 Gözüñ ādemler öldürür dudağuñ
İder ölmüşleri ihyā nedendür

¹ Kasidenin Hayretī’ye ait olduğu tespit edilmiştir.

- 6 Ya bende bu niyāz bu temelluḡ
Ya sende nāz u istiḡnā nedendür
- 7 Ne deñlü aḡlasa zār olsa bülbül
Güler aña gül-i ra‘ nā nedendür
- 8 Kimisi sāye-veş ḡāk ile yeksān
Kimi bir serv-i ḡoş-bālā nedendür
- 9 Kimi Leylī kimi Mecnūn-ı şeydā
Kimisi Vāmıḡ u ‘Azrā nedendür
- 10 Dilinde kiminūñ naḡş [u] terāne
Kiminūñ āh [u] vāveylā nedendür
- 11 Kimi divānedür bilmez özini
Kimisi ‘āḡıl ü dānā nedendür
- 12 Kimi mestāne ḡalkuñ kimi mestūr
Kimi āşüfte vü şeydā nedendür
- 13 Olurken günde biñ şūret hüveydā
Yine naḡḡāş-ı nā-peydā nedendür
- 14 Ḳamu bir ādem oḡlı iken Ādem

Kimi bende kimi mevlā nedendür

[52b]

15 Kimisi bir pelās-ı köhne bulmaz

Libāsı kiminüñ dībā nedendür

16 Kiminüñ meskeni āteş kiminüñ

Mağāmı Cennetü'l-Me'vā nedendür

17 Kimi dünyā vü 'uqbādan müberrā

Kimisi t̄alib-i dünyā nedendür

18 Kimi Seyyid kimi Maşūr-ı ber-dār

Kimi Keyhusrev ü Dārā nedendür

19 K̄amu bir mevcdür çün baħr-i 'işkuñ

Kimünüñ lü'lü-yi lālā nedendür

20 'Aceb bu k̄atre-i nāçiz olan dil

Ya anda mevc uran deryā nedendür

21 Ya ey dānā bir ednā dāne içre

Hezārān şāh-ı h̄oş bālā nedendür

22 Ya bir zerreden kılsañ temāşā¹

---

¹ Bu mısra da vezin tutmamaktadır.

Görürsin bir güneş eyā nedendür

- 23 Ve likin Ḥayretīyi ḥayret almış
Bilemez aşlını aşla nedendür

224

[Nev'î]¹

mefā'îlün mefā'îlün mefā'îlün mefā'îlün

- 1 İdüp kat^ç-ı ta^ç alluḳ tîḡ-i hecr ile gedālardan
Neden düşdi kesildün pâdişāhum āşinālardan
- 2 Beni terk eyledün² bezm-i belālarda didün yā hū
Ferāmüş itme bāri göz ucıyla merḥabālardan
- 3 Vefā vü lütfuḡa lāyık degülsek bāri cevri eyle
Bizi cānā niçün ç add eylemezsün mübtelālardan
- 4 Rakīb-i bed-liḳālarla işitdüm şoḡbet itmişsin
Vücūduḡ şaḳlasun Bārī belālardan ḳazālardan
- 5 Gönül hercāyi dil-ber bī-ḥaḳīḳat n'eylesün Nev'î
Şikāyet bī-vefālardan şikāyet bī-vefālardan

¹ Tanyeri-Tulum, 1977, s. 441-442.

² eyledün M52b: eyleyüp ND442.

[Nev'î]¹

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 K̄alb-i ' aşık gibi virān itdiler meyhāneyi
Bī-vefālar ' ahdine döndürdüler peymāneyi

[53a]

- 2 K̄ahveye tebdīl idüp cām-ı şerābuñ lezzetin
Bağladılar naqş u şavtūn² yerine efsāneyi

- 3 La¹-i cānān gibi gözlerden aqan³ oldı şerāb
Çeşm-i dil-ber gibi bīmār itdiler mestāneyi⁴

- 4 K̄orqarum eyler şikeste dāver-i devr-i qazā
Sāğarı mīnā diyü bu günbed-i virāneyi

- 5 Sen de Nev'î muqtezā-yı naqş⁵-ı dilden dūr idüp
Şāhid-i rūḡa gel iḥsān⁶ eyle bu⁷ ḡalvethāneyi⁸

¹ Tulum, Tanyeri, 1977, s. 507.

² naqş u şavtuñ M53a: şavt u naqşuñ ND507.

³ aqan M53a: nihān ND507.

⁴ Metinde "meyhāne" yazmaktadır. Ancak anlam olarak "mestāne" daha uygun görüldüğü için *Divān*'a uyulmuştur.

⁵ naqş M53a: nefsi ND507.

⁶ iḥsān M53a: iḥzār ND507.

⁷ Bu M53a: (-) ND.

⁸ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

[Gazel-i Bâkî Tahmis-i' Âşıkî]

fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilün

I

Geh felek halk-ı cihāna h̄'oş ' adālet gösterür
 Gāh olur derd ü belā ile felāket gösterür
 Günde yüz dūne görür biñ dürlü h̄alet gösterür
 Dād-ı feryād itme ey dil şabra t̄ākat gösterür
 Görelüm āyīne-i devrān ne şūret gösterür

II

Merd-i ' aqılseñ cihānda rind-i h̄'oş-hāl ol yüri
 Pūte-i ' ışık içre yanup s̄im-veş kāl ol yüri
 Bir nemed-pūş-ı mücerred pāk-i ābdāl ol yüri
 Geç ferāgat kūşesine fāriğü'l-bāl ol yüri
 Görelüm āyīne-i devrān ne şūret gösterür

III

Cennete döndi bezendi yine bāğ u būsān
 ' İ̄ş u nūş it durma fānidür cihān¹
 Fırşatı fevt itme zinhār gāfil olma ey cevān
 ' Ālem ile gonce leblerle demidür küll-i cihān²
 Görelüm āyīne-i devrān ne şūret gösterür

¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

IV

Devr-i güldür hâzır olsun diger divâneye¹
Cân virür dirlerse² yeridür gözleri mestâneye³
Varalum yâr ile cem^c olalum meyhâneye⁴
Bir zamân bâl uralum baş hoşalum peymâneye
Görelüm âyîne-i devrân ne şüret gösterür

[53b]

V

Yanî dehrün zehrini nüş idene şad âferîn
Yalıñuz birin degül añlar kamu rûy-ı zemîn
‘Âşıkî dâd-ı felekden almağ için gül-semîn
Kûşe-i meyhânede ol bir zamân göster semîn
Görelüm âyîne-i devrân ne şüret gösterür

227

[Menbâ‘î]

mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün

- 1 Vefâ-resmin mücerred fehm idenlerden cefâ gelmez
Aşıl irmez cihânda merd-i kâminden haţâ gelmez
- 2 Şu kim ardür cihân içre zen ü dîbâ dil ü remz
Cefâdan ğayrı zirâ kimseye andan vefâ gelmez

¹ Metinde “divâneler” şeklinde yazılmıştır. Ancak kafiye gereği “divâneye” şeklinde yazılmıştır.

² Vezin gereği “dirse” şeklinde alınabilir.

³ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁴ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

3 Meşeldür tã maqdemden bu söz yahşî yaman olmaz
Ma' ârif anlamış erbâb-ı dilden kim edâ gelmez

4 Nice sultân-ı a' zam hâke pest olmuş yatur şimdi
Eger yüz biñ sũ'al eylerseñ andan bir şadâ gelmez

5 Görüp ğarq-ı âb-ı baħr-i ' ışq-ı cãnân olduĝum zâhir¹
Hülâşa cãnum andan Menba'î bir âşinâ gelmez

228

[Elif]

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1 Tülû' itdi felekde tîr-i iclâlimiz bir cins
Şeref buldı yine günden güne iqbâlimiz bir cins

2 Kuşanduk şem'-i ruhsârûnla yanduk hem-çü pervâne
Meded girdâb-ı baħrı ğamda cãnâ hâlimiz bir cins

3 Mu' teber kâkülûñ ğavgâsı başa çıkdı sultânım
Miyânuñda velîkin daħı kıl ü kâlimüz bir cins

4 Göñül şehrini yağma eyleyelden çeşm-i Tâtârûñ
Yamân oldu raqîb divâneyle âhvâlimüz bir cins

---

¹ Bu mısradâ vezin tutmamakadır.

- 5 Tefe'ül eylemişdün muşhaf-ı rüyunda cânānuñ
Elif geldi mübârekdür ğınâyı hâlümüz bir cins

229

[Kulûbî]

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Toğup tâli' şeref bezminde oldu hâlimiz bir cins
Tezâyüd itmede günden güne iqbâlümüz bir cins

- 2 Bugün ismile hüsni ile irdük evc-i â' lāya
Hümā pervāz olan 'āşık bilür āhvālimüz bir cins

[54a]

- 3 Ledünnî 'ilmine mazhar¹ düşelden olmuşuz vāle
Ferāmūş-ı cihān itdük bizüm eşğālümüz bir cins

- 4 Tırāş-ı māsivāyuz pūte-i 'ışık içre kâl oldu
Dehr-i ālāya yetüşdin şimdi kıl [ü] kâlümüz bir cins²

- 5 Cemāl-i muşhaf-ı yarı umarken kâmet 'arz itdi
Biḥāmdillāh ne rast geldi Kulûbî hâlümüz bir cins

¹ Metinde “mahzur: ” şeklinde yazılmıştır. Ancak sözlüklerde bu kelime bulunamadığı için yanlış yazıldığı düşünülmüş ve düzeltilmiştir.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

[Kulübî]

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Gel ey güneş dilüm qurbāna gördüm ol yüzi ayı
İrişüp Ka'be-i maqşūda it anda 'îd aşhābı
- 2 İçenler bāde-i 'ışkı bilürler la'lüñ esrārın
Ne bilsün cāhil ü nā-dān birer cām ile ŝahbāyı
- 3 Fenā dünyāya meyl itmez erenler rāhına giden
Kemāl ehlidür ol terciḥ iden a'lādan ednāyı
- 4 Bu ŝāne düşmez ey cānā periŝān eylemek 'aqlı
Nice bir yüz ŧararsın kākül-i zülfi semen-sāyı
- 5 Mişāl yoḥ döner 'ahdine vir[e]mez ol hilāl ebrū
Kulübî görmedüm gün gibi da'im böyle hercāyı

[Kulübî]

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Hıyl-i demdür ol boyu serv-i revâni görmedüm
Zülfü sünbül haddi gül gonce-dehâni görmedüm
- 2 Hıretinden dūd-ı āhum zulmet itdi 'ālemi
İşini hecri gibi tīre duḡāni görmedüm
- 3 Dem-be-dem fūrkat şebinde eşk-i terden el yuyup
Niçe gündür ağlamaḡdan bu cihāni görmedüm
- 4 Yeter öldüm cevri-i meh-rūlarla¹ kaldum nā-tüvān
Raḡm ider bu siteminde bir cevāni görmedüm
- 5 Ey Kūlūbī ḡūblarda çoḡ olur dirler vefā
Geçdi 'ömrüm niçe demlerdür ben anı görmedüm

¹ “meh-rūlar dile” şeklinde yazılmıştır anlam ve vezin gereḡi “meh-rūlarla” olarak düzeltilmiştir.

[Kulūbī]

fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilūn

- 1 Bu zemīn altında gör kim nice biñ serler yatur
Nice sulṭān-ı ' Acem ey nice Qayşerler yatur

[54b]

- 2 Yir yüzine başma pāyüñ şaḳın abdestsüz ey yār
Cānı yoḳdur bir ḳadem bürehne sīm-berler yatur

- 3 Ten gibi emrāz-ı rūḥuñ daḥı egleñ dimegüñ
Kim ' amel cerrāḥı anda anı nişterler batur

- 4 Mest olup cellāda çarḥ almış elüne tīgini
Öñüne ḳarşu geleni durma ḥançerler batur¹

- 5 Servi gibi ser-fürü itmez idi bir kimseye
Mevt elinden yüz yire urmuş dil-āverler yatur

- 6 Şol ecel şebbāzı başmışdur belüñi mūş-veş
Nicesi altında gördüm çok ḡazanferler yatur

- 7 Ey Qulūbī ' ömre ḡirre olma yoḳdur ötesi
Ḥāk ile ālūde olmuş nice serverler yatur

¹ Mısrada "karşu" sözcüğü iki defa yazılmıştır. Vezin gereği kelimelerden biri yazılmamıştır.

[Müseddes-i Kûlûbî]

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

I

Gelmişüz ' âlem serâyına bu dem sulţânuyuz
 Şâh-ı ' ışkuz defter-i hüsnüñ ulu divânuyuz
 Bu haķâyıķ sırrınıñ bizler bülük ' irfânuyuz
 Kimse bilmez zâhidâ kim cânlaruñ cânânuyuz
 Hikmeti Loķmândan alduķ derdler dermânuyuz
 Tekyegâh-ı ' âlemüñ bir iki gün mihmânuyuz

II

Lâ-mekândan kişver-âsitâna çün başdıķ ķadem
 Fehm idüp âhvâl-i dehri cümleden gördük ķadem
 Çarķ-ı gerdün mâverâsın añladuķ mülk-i ' adem
 Bî-beķâdur çünki dünyâ añlaşup anda ķadem
 Hikmeti Loķmândan alduķ derdler dermânuyuz
 Tekyegâh-ı ' âlemüñ bir iki gün mihmânuyuz

III

' İlm ' irfân kaçd idüp kılduķ sefer ol zilletden
 Cümle eşyâ *men-aref* dir añladuķ emvâtdan
 Çün ziyâde ķalbimüz şâf eyledüķ mir'âtden²
 Deyr-i ' âlemden çeküp el yüz çevirdüķ Lâtdan

¹ Men 'aref: Kendini bilmek.

² Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

[55a]

Hikmeti Loğmandan alduğ derdler dermānuyuz

Tekyegāh-ı ʿālemūñ bir iki gūn mihmānuyuz

IV

Bu zemān beni hađıķat zen gibi bī-gānedūr

Aña her kim meyl iderse bař ađuđ dīvānedūr

Bir yiri maʿmūr olursa bir yiri virānedūr

Bu ālāyiř-i fenānuñ cūmlesi efsānedūr

Hıķmeti Loğmāndan alduğ derdler dermānuyuz

Tekyagāh-ı ʿālemūñ bir iki gūn mihmānuyuz

V

Yođdur iř bu yedi iķlīm-i řehlūkde iʿtibār

Fađr ile fađr ile didi ol Resūl-i Kirdikār

Ķanı ol Nūřirevān ü Ķanı yā İsfendiyār

Ey Ķulūbī devr elūnden gūli oldı tār-mār

Hikmeti Loğmāndan alduğ derdler dermānuyuz

Tekyegāh-ı ʿālemūñ bir iki gūn mihmānuyuz

[Kulübî]

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Hāşerāt ile cihān[da] yiri yoğ insanuñ
 Kuvvet irişdi zemīne ıarası yoğ insanuñ
- 2 Ehl-i Hāıkuñ sözini setr ider oldu cühelā
 Kūl iblīs ile yürür te'vīl-i şeytānuñ
- 3 Merdüm-i taııır ile na' rı zemīn eylediler
 Köle nāmıyla göre rif' atini Keyvānuñ
- 4 Hāş ü 'ām eyledi terk bāğ-ı cinānuñ hevāsın
 Kendü eliyle açarlar bābını gayyānuñ
- 5 Ezeli ehl-i dile mā'il idi hāı-ı cihān
 Tercemānı bī-zemān oldu bu gün sultānuñ
- 6 'Ālem-i 'ulvīde hiç murğ-ı Hümāya per yoğ
 Milketi bāğ-ı bahār oldu bu dem hayvānuñ
- 7 Ey Kulübī şaıın aldanma felek ' aksin döner
 [55b] Fikrini şimdiden eyle varacağ divānuñ

[Kulübî]

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Döner¹ çarḥ-ı berin emrünüle dâ'im
Durur resm-i 'arūzuñ ile kâ'im
- 2 İlâhi 'âşi mücrimüm 'atâ kı1
Cihānuñ şāhıym ben bir gedāym
- 3 Ḥabībūñ ümmetinden eyle yā Rāb
Anuñ 'ışığıyla ğāyet mübtelāym
- 4 Aña qarban gelüp durur cihāna
Ne fermān idse pür-rizāym²
- 5 Kulübî nide ki vaşluñla irgür
Nice müddet durur andan cüdāym

¹ döner bu M55b: vezin gereği "bu" sözcüğü çıkarılmıştır.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

[Kulübi]

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Çeşmine dil ü ter dökmeden yār-ı mest añlar beni¹
Raħm kılduğı bu kim ğāyet Şikest añlar beni
- 2 Sīm-ten zībā Şanemler naķşını yād itmegin
Bu cevābum ğuş idenler büt-perest añlar beni
- 3 La' l-i mey-ğūni alaldan dil-berūn ' aķlum benüm
Ħayrına vardum velī mest-i elest añlar beni
- 4 Őabırımı Őarf itmezüm müflis Őanup kılmaz nażar
Naķd-i ' ömrüm Ħāzır ol bār teng-dest añlar beni
- 5 Ğün yüzine ' āŐıķ olaldan ben ' ālī himmetüm
Ey Kūlūbī Ħāk ile zer-veŐ pest añlar beni

---

¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

[Kulübî]

fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilün

- 1 Ehl-i 'ışkuñ ekşeri hep dâ'imâ serden çıkar
Şem'e şalın özini pervâne-veş yerden çıkar
- 2 'Ömrini zâyi' hevâya şarf iden şem'i görüñ
Hem hayâtından çıkar hem dîde-i terden çıkar
- 3 Muhtezâsınca olan nefsün geçer cânândan
Dağı nağdin harc idüp ol sîm ile zerden çıkar
- 4 Yârini terk eylesün gayrı dil-dâr isteyen
Yeñisi ele girince eskisi elden çıkar¹

[56a]

- 5 Ey Kulübî ol cevânı nice nihân eylesem
Dem-be-dem 'uşşâk aña gökde iner yirden çıkar

¹ Metinde "elden" kelimesinden sonra "yerlerden" ifadesi de bulunmaktadır. Ancak vezin gereği bu kelime tarafımızdan çıkarılmıştır.

[Kulübî]

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Elâ yâ eyyühe's-sâkî edir ka'sen ve nâvilhâ¹
İçelüm bâde-i 'ışkı olalum mest-i kıanzilhâ
- 2 Bizi men' eyleme zâhid şerâb-ı la' l-i dil-berden
Ki anuñ şerbeti dâna bilür añlar mı câhilhâ
- 3 Yem-i mevc-i belâdan çık halâş it özüni andan
Ki girdâb-ı belâdan yok cehâlet özge sâhilhâ
- 4 Dilerseñ menzil-i maşşuduña kim irgüre bârî
Dut ol dâmân-ı mürşîdi olup insân-ı kâmilhâ
- 5 Göçersin dehr-i fâniden çalup kûs-ı rihlet-i deyr
'Amel maħmilini yüklet konağ olmaz bu menzilhâ
- 6 Hevâya virme 'ömrüñ[i] eser-mânend ey cânâ
Eser bād-ı ecel bir gün ider çün anı zâyilhâ
- 7 Kulübî validünüñ çarh-ı dem-h'ar katl itdi
Anuñ mekrine aldanma ki kıanluñdur senüñ bilhâ

¹ "Ey saki! Kadehi döndür meclistikilere ve bana sun." *Hafız Divânı*'ndaki ilk gazelin ilk mısraıdır (Abdülbaki Gölpınarlı, *Hafız Divânı*. İstanbul: MEB Basımevi, 1992).

[Kulübî]

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Baħrine dehrüñ bugün ıaldum ŧınâverler gibi
Ma' rifet kânına irdüm sözlerüm dürler gibi
- 2 Bu vücüdum Mıŧırınuñ taħtına sultân olmuŧum
Gice gündüz ħükm iderüm Kıŧrâ Kayŧerler gibi
- 3 Ceng iderdi dâ'ima iqlim-i tende nefsi-ŧ ŧüm
Tıħ-i ŧabrumla helâk itdüm dil-âverler gibi
- 4 Âteŧ-i 'ıŧkuñ nigârâ eyledi perümi od
Meskenüm nâr oldu bugün güyâ semenderler gibi¹
- 5 Çün Kulübîyem bugün hecrüñle yaħdum tâze dâħ
Sînemi naħŧ eyledüm bu dem ħalenderler gibi

[Kulübî]

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Geçmedün devri gülüñ depret ayaħı sâķî
Çekelüm sâħarı bülbül ile ŧoħbet-i bâķî

[56b]

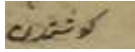
¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

- 2 Def gibi sîne dögüp ney gibi nālān olalı
Muṭribā nağme ile egleyelüm ‘ uşşākı
- 3 Emelüm la‘l-i lebin cām-ı firāk-ı cānuñ
Olmuşuz bu nice zamāndur anuñ biz müştākı
- 4 İçelüm bāde-i ‘ ışkı olalum mestāne
Meclise koymayalum ehl-i riyādur bākī
- 5 Zūlm idüp cevr ü sitem kıılma Kūlūbī kuluña
Şāh-ı hūsn oldun ise fikr ide ol Hāllākı

241

[Kūlūbī]

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- 1 N’eyledüm nittüm baña hışm itdi cānān söylemez
Dūstlar n’oldu kılına yine sulṭān söylemez
- 2 Gūş itmedün? üstüh‘ānum üzre kalmadı eşer
Bu za‘īfi mūra buldı kim Süleymān söylemez
- 3 Beytū‘l-aḫzān¹ içre Ya‘kūb el yuyandur gerdin
Derd ile ağlar Zeliḫā şāh-ı Ken‘ān söylemez

¹ ahzān: ahzen M56b.

- 4   Derdüme dermān *Ḳānūn-ı Şifādan* taşradur
Ölürüm bu derd ile hikmetle Loḳman söylemez
- 5   Ey Ḳulūbī ğam degüldür ger idem terk-i diyār
Ger baña cānān küserse cümle yārān söylemez

242

[Ḳulūbī]

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1   Bir cevāna düşdi gönlüm cān ü dilden bendeyüm
Şandıkundayum anuñ ol bendedür ben andayum
- 2   Sīnede bedr-i zamīrüm tīre olmuşken benüm
İltifātı olalıdan gün gibi tābendeyüm
- 3   Göreliden ol boy-ı serv-i revān düstlar¹
Ḳanda 'azm itse yanuñda sāye-veş öñüneyüm
- 4   Gerçi dūrum vaşlından itmezüm ḳat' -ı ümīd
Ḳaḳ Te' ālā irgüre 'ālemde mādām zindeyüm
- 5   Öyle mest itdi Ḳulūbī bāde-i la' l-lebini
Ḳalmışam ḳayrān-ı vālih bilmezem kim ḳandayum

¹ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

[Recâi]

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Kec itdüm ol mehûñ rā qaşlarını yaya beñztdüm
Tamâm añlamadum ger ruħlarını aya beñztdüm
- 2 Melâhat gülşeninüñ hāmı sensin şimdi sulţānum
Kapuñ kullaruñı hep Sencer ü Dārāya beñztdüm
- 3 Vişāluñ fikri cānā bir nefes dūr olmadı dilden
Anuñçün bezm-i hecrüñde fiğānum nāye benztdüm
- 4 Turuncu ğabğabuñ şundi didi ol naħl-i ter oldum
Recâi çehre-i zerdün senüñ ayvāya beñztdüm

[Medhî]^{1 2}

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Biħār-ı luţfuñ emvâcın³ şanurdum taşa sulţānum
Umardum cūy-ı iħsānuñ başumdan aşā sulţānum
- 2 Senüñ ğalbüñe⁴ te'şîr itmemek bilmem nedendür bu

¹ Seyhan, 2000, s. 508.

² *Mecmû'a*'da dördüncü beytin yeri boş bırakılmıştır. *Dîvân*'da şu beyit kayıtlıdır: “Esîr-i bend-i hicrānem zenehdānuñ hevâsıyla / Ser-i sevdâ-yı zülfeynüñ düşelden başā sulţānum: MD508.”

³ emvâcın M57a: emvâcı MD508.

⁴ ğalbüñe M57a: gönlüñe MD508.

Benüm naq̄di sirişküm h̄od geçerdi ʔaşa sulṭānum

3 .....

Eyü ademlük itdün̄ d̄idesün̄ yaşa sulṭānum¹

4 İşt̄düm Medh̄i-i zārı firākuñ h̄ün² öldürmüş

Var ise³ zehr-i ʔatılmış meger ol isme⁴ sulṭānum

245

[Maḳālī]

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Nihāl-i ʔamet-i mevzūnı yāruñ naḥl-i dil-cūdur

Dil-i ḥayālümüz ardınca yāruñ bir aḳarşudur

2 Leṭāfetde seni ey ḡonce-fem ʔeşm-i ḡazālanuñ

Hemān mülk-i Ḥotenden Rūma gelmiş iki āhūdur

3 Alup bād-ı şabādan zülfüñ didi kim nāfe⁵

Benüm şahrāyı ḥüsni başıma dār eyleyen budur

4 Dizedi ān[1] ṭab^c -ı ḥurde-dānem rişte-i naḫma

Dehān-ı teng ammā ol mehūñ nā-sufte lü'lūdūr

¹ Bu beytin birinci mısraı metinde bulunmamaktadır. *Divān* da bu beyit şu şekildedir: “Demün̄ olsun beni ṭufān-ı eşkūmden ḥalaş itdün̄/ Eyü ademlük itdün̄ Nūḥ-veş biñ yaşa sulṭānum: MD508.”

² h̄ün M57a: h̄āru MD508.

³ var ise M57a: çü bildüm MD508.

⁴ isme M57a: aḫa MD508.

⁵ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

5 Uğurlar hānīmānın kimse dutmaz hāne-i dilden

[57b] Maḳālī ğamze-i dil-ber ʿacāyib rind-i uğrudur

246

[Bākī]¹

mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün

1 CİLÄ vir çeşme ey sākī mey-i sâf-ı mürevvağdan
Kamaşdı gözlerüm cām-ı hilâl-i ʿida bakmağdan

2 Ne zībādur ol engüşt-i muḥannā pāy-ı şağârda
Şaḳın dūr itme ey sākī o zer ḥalḥâlî ayağdan

3 Güzeller tıfl iken eyler kuculmağa heves şimdi
Şarılmağ resm [ü] āyînin bilürler daḥı kundağdan

4 Çıḳarsun lücce-i ğamdan kenāra keştî-i bāde
Necāt ümmîdin eylersen bir iki çek bu zevrağdan

5 Muḳayyed olma ey Bākī kemend-i keyd-i ā ʿdāya
ʿInāyet ḥazret-i Ḥağdan kerem feyyāz-ı Muḫlağdan

¹ Küçük, 2019, s. 326-327. Bu gazel BD'de altı beyittir.

[Bâkî]¹

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Ezelden şâh-ı 'ışkuñ bende-i fermâniyuz cânâ
Maḥabbet mülkünün sultân-ı 'âlîşâniyuz cânâ
- 2 Seḫâb-ı luḫfuñ âbın teşne-dillerden dirîğ itme
Bu deştüñ bağı yanmış lâle-i Nu' mâniyuz cânâ
- 3 Zamâne bizde gevher sezdiğiün dil-ḫırâş eyler
Anuñçün bağırmuz ḫündur ma'ârif kâniyuz cânâ
- 4 Cihân-ı câm-ı nazmum şi'r-i Bâkî gibi devr eyler
Bu devrüñ şimdi biz de Câmî-i devrâniyuz cânâ

[Ḥayâlî]²

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Melâmet mülkine mâlik olup tâ kim 'alem çekdüm
Selâmet defteri erḫamına evvel ḫalem çekdüm
- 2 Görüp sâğarda 'aks-i la' l³-i yârı reşkden öldüm
İünce ḫanını anuñ nice dürlü¹ elem çekdüm

¹ Küçük, 2019, s.109. Gazel BD'de beş beyittir. M'de eksik kaydedilmiştir.

² Tarlan, 1945, s.283.

³ la'1 M57b: rûy HBD283.

3 Muḥīṭ-i ʿiṣḫda ben ol neheng-i ṣaydnākum kim²
Yedi deryāyı lertzān eyledüm bir kerre³ dem çekdüm

4 Biḥamdillāh⁴ eṣigi itlerine⁵ hem-sifāl oldum
Bu zevki bulmadum şehlerle gerçi cām-ı Cem çekdüm

[58a]⁶

5 Ḥayālī kūşe-i meyḥāneden bir toḡru yol buldum
Götürdüm ayağı ʿuzlet⁷ diyārına ḳadem çekdüm

249

[Şemsī]^{8 9}

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Çün müyesser olmadı kārūñ çek el tedbīrden
İremez kimse murāda olmasa taḳdīrden

2 Vuṣlat-ı dil-dāra irdūñ ammā ey dil¹⁰ bilmedūñ
Vāşıl ide¹¹ murādı ḫālibūñ ekṣer yirden¹²

¹ dürlü M57b: derd ü HBD283.

² ṣaydnākum kim M57b: ejdehā-kāmemHB D283.

³ bir kerre M57b: her geh ki HBD283.

⁴ bihamdillāh D'de bend sonunda.

⁵ itlerine M57b: itleri ile HBD283.

⁶ Bu sayfada Arapça bir mühür yer almaktadır.

⁷ ʿuzlet M58a: ʿiṣret HBD283.

⁸ *Mecmūʿa*'da bulunan Şemsī Paşa'ya ait şiirler transkribe edilirken Mehmet Akkaya tarafından hazırlanan “Şemsī Paşa Divānı İnceleme-Metin-Edisyon Kritikli Metin” adlı yayınlanmamış doktora tezinden yararlanılmıştır (Mehmet Akkaya, (1992). *Şemsī Paşa Divānı İnceleme- Metin-Edisyon Kritikli Metin*, (Doktora Tezi), İstanbul: İstanbul Üniversitesi).

⁹ Akkaya, 1992, s. 502.

¹⁰ ammā ey dil M58a: iy dil ammā ŞPD502.

¹¹ İde M58a: olmaḳdur ŞPD502.

¹² yirden M58a: iksīrden ŞPD502. Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

- 3 Sinede dāgum nişān itse n'ola ol aşı yā
Şöyle tīr-endāz dur sehmi geer zemān-gīrden¹
- 4 Yaralar adı dile tīg-i zebān-ı dūşmenūn²
Şimdi fehm itdüm daı keskin imiş şemşīrden
- 5 Şemsi-i bi-āreden ketm eyleme esrāruñı
Şūfī şeyh olmaz icāzet almayunca pīrden

250

[Bāı]³

fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilūn

- 1 Cām la' lūndür senūñ āyīne-i rūy-ı enverūñ
Adı var cām-ı Cem ü āyīne-i İskenderūñ
- 2 Gāh hūsn-i yāre ba seyr it hām-ı ebrūsını
Adın añma tāk-ı Kısra ile aşrın⁴ ayşerūñ
- 3 Nūş iden cām-ı lebūñ ölmekden aşla ğam yimez
Kim hūmārı olmaz ey sākī şarāb-ı Kevşerūñ
- 4 Nār-ı āhumdan hāzer ıl ey sipihr-i pīre-zen
Tutuşur bir gün şaın ol āsumānī enberūñ

¹ zemān-girden M58a: zīh-girden ŞPD502. Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

² dūşmenūñ M58a: dilberūñ ŞPD502.

³ Kūuk, 2019, s. 259-260.

⁴ aşrın M58a: aşr-ı BD259.

5 Bir içim şu istedi hecründe Bâkî haste-dil
Virmedi kaç^c â cevâb aña dayandı hânçerün

251

[İshâk Çelebi]¹

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

1 Āh kim bir ^c aşık-ı şūrīde-ḥāl oldum yine
Gönlümü elden yitirdüm² pāy-māl oldum yine

2 Tāk-ı ebrūsın göreliden gitti ārāmum benüm
Tākatüm tāk oldu bī-şabr ü mecāl oldum yine

3 Gönlümüñ ma^c muresin virān iden³ hem⁴-hecr ile
Künc-i ğamda t̄alib-i künc-i vişāl oldum yine

[58b]

4 Ḥasret-i la^c lüñle yandı ğam beyābānında dil
Şun lebün kim teşne-i āb-ı zülāl oldum yine

5 Bī-vefālar şūretin İshāq dilde naqş idüp
Yanarum bir şem^c -i fānus-ı ḥayāl oldum yine

¹ Yıldırım, 1991, s. 206.

² elden yitirdüm M58a: aldın yaturdun İD206.

³ iden M58a: ideliden İD206.

⁴ hem M58a: (-) İD.

[Şem'î]^{1 2}

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Hâlâş olmak ne mümkündür³ gönül kim mübtelâ olsa
Alınmaz ' ışık elinden iki ' âlem bir yaña olsa
- 2 Vücüdüm zevrağın deryâ-yı eşküm virmedin garğa
Çıķarsa baħr-i fūrķatden⁴ bizi bir âşinâ olsa
- 3 Felekden ağlamazdum ey meh-i nâ-mihribân hergiz
Raķībūñ cevri n'eylerdi aña⁵ sende vefâ olsa
- 4 Yoluñda derd ile ölmek ĥayât-ı cāvidānumdur
Gerekmez āb-ı Hızır ile Mesīħādan devâ olsa
- 5 Ayağūñ öpmege cānlar virirdi sākīyâ Cemler
Şerāb-ı ' ışkuñ ile başa çıķmış bir gedâ olsa
- 6 Güzellük āsumānında nazīrin görmemiş kimse
Güneş yüzlü hilāl-ebrū bize bir meh-liķā olsa

¹ *Mecmû'a*'da bulunan Şem'î'ye ait şiirler transkribe edilirken nüsha karşılaştırmaları için Murat A. Karavelioğlu tarafından hazırlanan *Şem'î Divânı*'ndan yararlanılmıştır (Murat A. Karavelioğlu, (2014). *Şem'î Divânı İnceleme-Metin- Tıpkıbasım*. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı).

² Karavelioğlu, 2014, s. 213-214.

³ mümkündür M58b: mümkün bir ŞD213.

⁴ fūrķatden M58b: ĥayretten ŞD213.

⁵ aña M58b: eger ŞD213.

- 7 N'olaydı Şem'iyâ bu bezm-i Cem'-i 'âlem-ârâdan¹
Küdüret areden gitse kamu ehl-i şafâ olsa

253

['Azmi]

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Göñül âbdâl-ı ' ışk ol gel dutup rāh-ı fenā semtin
Taleb kı l künc-i lā-beķāyı isterseñ beķā semtin
- 2 Vücūduñ hāk-sār idüp beyābān-ı maħabbetde
Kātīl-i tīg-i ' ışk ol tüt şehīd-i Kerbelā semtin
- 3 Dil ü cāndan eķibbāya varup şöħbet-pezīr olma
Marīz-i derd-i hecr-i yār olan dutmaz devā [semtin]
- 4 Teni sūrāh idüp gezme cefā vü derd-i miħnetle
Yine Eyyüb-ı dil şabr idüp ister belā semtin
- 5 Ğinādan fāriğ ol ' Azmī çeküp pā dāmen-i faķra
Fenānuñ kār u bārın terk idüp tütğil beķā semtin

¹ 'âlem-ârâdan M58b: 'âlem-ârāde ŞD214.

[Zātī]¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Murğ-ı zerrin-per zümürüd-âşiyân lü'lü'-ğidā
Bāl açup uçmağ diler her şubh kūyuñdan yaña
- 2 Şu gibi kan içmede ' ışk olsun ey meh çeşmüñe
Merhabāsız dil-rübālar da selām olsun saña
- 3 Ben ğubārı gördi kūyuñda o haṭṭ-ı ' anberin
Didi miskīn қаnğı yiller esdi geldüñ bu yaña
- 4 Ey dürr-i yek-dāne baḥr öykündüğüñ eşküme
Gömgök itdi yüzini kef urmadan bād-ı şabā
- 5 Tālibüñ dā'im turāb-ı rāh-ı kūy-ı dil-rübā
Rūyını altun ider gevher² degül mi Zġtiyā

¹ Tarlan, 1967, s.2.

² gevher M59a: cevher ZD22.

[Zâtî]¹

mef'ülü mefâ'îlü mefâ'îlü fe'ülün

- 1 Kıl gözlerinüñ câmların pāk [ü] mücellā
İt şāni' -i mir'āt-ı vücūduñda temāşa
- 2 Dil böyle muhîṭ olur iken çarḥ-ı muhîṭi
İnsāna yiridür diseler 'ālem-i kübrā
- 3 Fehm eyle² kaçd eyler iseñ ger bu tılsımı
Gencīne-i 'ilm açıvire Bārī' Te'ālā
- 4 Kıl kâmetüñi kâmetüñüñ³ sidre-veş⁴ ā'lā
Tā kim görüben işiden [anı]⁵ diye Tübā
- 5 İnsāna ḥarām olsa gerek bu ḥarem āḥir
Dünyā-yı denīye ne içün meyl ide dānā

¹ Tarlan, 1967, s. 1. M'de bu gazelin mahlas beyti eksiktir. Gazel ZD'de yedi beyittir.

² eyle M59a: itmege ZD1.

³ kâmetüñüñ M59a: himmetüñüñ ZD1.

⁴ sidre-veş M59a: Sidreden ZD1.

⁵ [anı] ZD1: (-) M.

[Zātī]¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Merhabā ey bŷy-ı zŷlf-i dil-rŷbā
 angı yiller esdi geldŷn bu yaa
- 2 Bu gice gel rŷšen eyle bezmŷmŷz
 Őevŷn olursa eger ey meh-lia
- 3 Yollar ōnŷnde² selām olsun baa
 Merhabāsızlar da ' iŐ olsun saa
- 4 ' ĀŐıa dŷŐnām iderken nā-gehān
 Yāre n'eylersŷn didŷm didi du' ā
- 5 Őykinelden hāk-i pāy-ı dil-bere
- [59b] ıdı Zātī gŷzlerŷmnden tŷtiyā

¹ Tarlan, 1967, s. 20.

² ōnŷnde M59a: ōnmekde ZD20.

[Rahmî]¹

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Dögüp sînem figân ü âh ile tâ kim² 'alem çekdüm
Sipeh-sâlâr-ı râh-ı 'ışık olup hayl ü haşem çekdüm
- 2 İnce Ka' be-i maqşûda müjgânumla süzândan³
Fenâ deştinde pâyümdan hezârân hâr-ı gam çekdüm
- 3 Serini lâle-veş kaldırdı elde⁴ seyr idüp cāmum
Şu deñlü hāk-i Mecnūn üzre vardum cām-ı Cem [çekdüm]
- 4 Maḥabbet mişe-zârında benem ol eçder-i mihnet
Sipihrūñ varını pür-nağme itdüm⁵ şöyle dem çekdüm
- 5 Başum alup ele vardum selâmetle reh-i yâre
Melâmet kûşesinden⁶ Raḥmiyâ tâ kim⁷ kadem çekdüm

¹ Erdoğan, 2017, s. 227.

² tâ kim M59b: tabl u RD227.

³ süzândan M59b: süzından RD227.

⁴ elde M59b: elden RD227.

⁵ itdüm M59b: kıldum RD227.

⁶ gūşesinden M59b: gūşesinde RD227.

⁷ tâ kim M59b: nâ-geh RD227.

[Raḥmî]¹

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- 1 Şekl-i ebrü-yı siyâh[1] ruḥ-ı cānān üzre
Güyyā besmeledür **sûre-i Raḥmān** üzre
- 2 Ḥasret-i la‘lün ile merdüm-i² dīdelerüm
İki noḡta gibidür kim yazılır ḡan üzre
- 3 **Enbatallāhu nebāten ḡasenen**³ yazdı gönül⁴ ḡaṡṡun⁵
Ḥaṡṡ-ı yāḡūt ile ser-çeşme-i ḡayvān üzre
- 4 Ḥaṡṡ u ḡālün mi bu pā-sūḡte pervāne ḡadar
Ḥararup düşmiş ola şem‘-i şebistān üzre⁶
- 5 Ḥāme-i zerle yazarsa yeridür kātib-i şun‘
Raḡmiyā bu ḡazelün şafḡa-i devrān üzre

¹ Erdoğan, 2017, s. 275.

² merdüm-i M59b: merdümek-i RD275.

³ Al-i İmrān 3/37. “Onun yetiştirdiği güzel bir bitki” manasındadır.

⁴ gönül M59b: (-) RD. Vezin gereği çıkarılması gerekmektedir.

⁵ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁶ Bu beyit yerine RD’de şu beyit kayıtlıdır: “Her ne tiri ki dile gönderesin ey kaşı yā / Sadr-ı sīnemde aña yir iderin cān üzre: RD275.”

[Figānī]¹

mefā'īlün mefā'īlün fe'ülün

1 Baña cev̄r eylese ol yār ḥ̄oşdur

Velī luṭf eylese şad bār ḥ̄oşdur

2 Beni nāzūklük ile öldürüp dir

Bunuñ gibi sere inkār ḥ̄oşdur

3 Unut gön̄lüm vişāl fikrini sen²

Nitekim yār ile aḡyār ḥ̄oşdur

4 Gön̄ül cān virmese her cāy-ı nigāra³

Bilürsin bunlara dinār ḥ̄oşdur

[60a]⁴

5 Figānī' arz-ı ḥāl itmege yāre

Güzelce lafz ile eş'ār ḥ̄oşdur

¹ Bu gazel FİD'de bulunmamaktadır.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

³ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁴ Sayfa yırtık olduğu için numaralandırmada atlanmıştır. 60a'dan itibaren yeniden numaralandırılmıştır.

[Mesîhî]^{1 2}*mefâ' ilün mef' ailün fe' ulün*

1 İşim her gice oldı zıkr-i yâ Rabb
Saña te'şîr eyler mi ki yâr-ı cân³

2 Gelen sensin felekde dâstânun⁴
Ûo eşk-i çeşmüm olsun anda kevkeb

3 Kılur düşnâm her dem katlûme yâr
Du' âsı ola yoluñ⁵ mücerreb

[Emrî]⁶*fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün*

I

Dîde lâle-^c ârızun için jâle-bâr olmuşdur⁷Her müje hüsnuñ gülinsüz gözde hâr olmuşdur⁸Sîne ^cışkuñ âteşiyile pür-şerâr olmuşdur⁹

Cân firâk-ı la' l-i nâbüñle figâr olmuşdur

¹ *Mecmû'a*'da Mesîhî'ye ait şiirler transkribe edilirken nüsha karşılaştırmalı için Mine Mengi tarafından hazırlanan *Mesîhî Divânı* kullanılmıştır (Mine Mengi. (2020). *Mesîhî Divânı*. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü).

² Mengi, 2020, s. 123-124. Gazel M'de eksik kaydedilmiştir. MED'de beş beyittir:

³ yâr-ı cân M60a: yâ Rab MED123.

⁴ Gelen sensin felekde dâstânun M60a: meleksin sen felekdür âsitânun MED123.

⁵ yoluñı M60a: bolay ki MED123.

⁶ Saraç, t.y., s. 8-9.

⁷ olmuşdur M60a-b: olmuş durur ED8.

⁸ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

Dil hevâyı kakülünle bî-ķarâr olmışdur
‘Aķl [u] fikrũn¹ turre² ile tār-mār olmışdur³
Ten ğam-ı zũlf-i ĥaķuñla ĥāk-sār olmışdur
Üstüh̃ân-ı ser-mekân-ı mūr u mār olmışdur

II

Ķufl-ı yāķũtuñ lebũn⁴ açup [yine] ol nāzenĩn
Ben faķĩr üftādeye virdi nice dürr-i Őemĩn
Nāzır⁵ olduĝı nazarda gözlerũm ‘ayne’l-yāķĩn
Gördi müşķĩn nāfeyi bir mişl[i] yoķ engüŐterĩn
Ķaddũmi ĥātem gibi ham ķıldı ol la‘l-i nigĩn
Nāfe gibi baĝrımı ĥũn eyledi ol⁶ müşķ-i Ķĩn
Kim⁷ ğam-ı kākũl gibi sevdā-yı zũlf-i ‘anberĩn
‘İŞ ü nũŐı ben faķirũn zehr-i mār olmışdur

III

Ķarĥ ābdālũndür ey meh daĝlar seyyāresi
Őubĥ küŐteñdür ki ĥũn-ālũdedür ruĥsāresi
[60b] Oldı Mirrihi meknũn gamzenũn seyyāresi
Őĩne-Ķāķũndür hilāl eksũk degũldür yaresi
Gũl helākũndür ķulaguñca durur her pāresi

¹ fikrũn M60a: fikrũm ED8.

² turre M60a: turrān ED8.

³ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁴ lebũn M60a: dilin ED8.

⁵ nāzır M60a: zāhir ED8.

⁶ ol M60a: bu ED8.

⁷ kim M60a: geh ED8.

Bir leked-kūpuñ durur sünbül ki gitmez karesi
Oldığıçün bâde-i la‘l-i lebūñ âvâresi
Bâd kabrinde ḥabābuñ türbe-dârı olmuşdur

IV

‘Aks-i kavsūñ çeşm-i ḥūñ-bārumda ey nāvek-fiken
Zahm-ı pür-ḥūnumda zerrīn ḥançerün ey sīm-ten
Çâk-ı sīnem âḥirâ ḥūñ içre ey şemşīr-zen
Kanlu pīrāhen içinde bu dü-tâ olmuş beden
La‘l mir’ât içre kaşuñ ‘aksi ey gonçe-dehen
Rūy-ı gül-gūnuñda nāhuñ zahmı ey şīrīn-sūhān
Didi la‘līn cām içinde ‘aks-i engüştūñ gören
Māh-ı nevdür kim şafakdan âşikār olmuşdur

V

Kāmetūñ bālādur ey servüm miyānuñdur vasaḥ
Safḥa-i güldür ‘izāruñ benlerūñ müşkīn nuḫaḥ
Levh-i dilden yuyamaz ḥaḥḥuñ gözüm olursa şaḥ
La‘lūñ üzre yazdı *Kevşer sūresin* gūyā galaḥ
Kim kazıtdı ey cemālūñ muşḥafı rūyuñda ḥaḥ
Katınaa ‘āşıkıların la‘lūñ getürdi çünki ḥaḥ
Bir gün ola diyeler Emrī için ey sebz-ḥaḥ
Bir ḥaḥı sebzūñ gamıyla ol ḡubār olmuş durur

[Fevri]

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

I

Mekānum meclīs-i mihnet maḥabbet yār-ı cānumdur

Perī-rū dil-berüm sākī ḥayāl-i dilsitāñumdur

Elifler şem' i-şevküm sinem altun şem' -dānumdur

Ṭa'āmum gussa vü ğam dāğ-ı derd-i 'ışk nānumdur

Kebābum bağrumuñ başı rebāb āh ü figanumdur

Dil-i pür-ḥün şurāhī dīde cām-ı gussa-dānumdur

[61a] Şarābum bezm-i ğamda eşk-i çeşm-i ḥün-feşānumdur

Mey-i ḥamrā diyü nüş itdügüm hep kendü ḫanumdur

II

Maḥabbet şāhıyım şehr-i fenā cāy-ı sükūnumdur

Başumda tāk-ı zerrīn āteş-i āh-ı derūnumdur

Şafaqla āṭlas-ı gerdūn libās-ı lāle-ğūnumdur

Önimce tūğ-ı āhum ğam yolunda reh-nümūnumdür

Sipāḥ-ı eşk ü āhūmla ḫamu yer gök zebūnumdur

Ġirīv-i ra' d-ı miḥnet na' ra-ı ṭabl-ı cünūnumdur

Şeh-i 'ışkum belā çarḫı otağ-ı bī-sütunumdur

Şehāb-ı ğam yaşum üzre mu' allaḫ sāye-bānumdur

III

Görelde sen gözi āhū dehān-ı āb-ı ḫayvānı

omadum bir nefes öldüm dirildüm āh u efgānı
Belā-yı hicr ile çok demler adı eşmümün anı
Ve likin itmedün hergiz tabībim derde dermānı
apuñda viricek āħir belā-yı ‘ışık ile cānı
Maħallende bulup cānā ten-i ‘üryān-ı bī-cānı
Seg-i kūyuñ bu cismi tu‘ me itdi řanma dendānı
Dehānunda görinen rīze rīze üstüħānumdur

IV

Müneverdür ruħuñ ey meh erāğ-ı şems-i ħaverden
Velī miğdārı zerre görmedüm mihr ü vefā senden
Firāħuñda gönül ħurtulmadı feryād u şivenden
Cemālünsüz cihānı n’eyleyem gedüm bu gülşenden
Ruħuñ fikri uşandurdı beni ey meh bu meskenden
Dehānuñ fikri aldı cānımı ey ħonce-leb tenden
‘Adem mülkine gitdüm ħalmadı nām ü niřān benden
İşidilen benüm şimdi hemān āh u fiğānumdur

[61b]

V

ı lup gerdün baña bir gözleri āhū iün cevri
ü bildüm ħūn-ı vařlundan cüdā itmekdür devri¹
Kemān-ı ħayreti ben daħı aldum destime fevri
Görinen encümü řanmañ felek gülzārınuñ nevri
Müşebbek eyledüm ‘aks-i tīreden ben sīne cevri

¹ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

Şikâr itdüm felekler tevseni gibi nice şevri
Felekde gördüğüñ kav̄s-i kızağdur şanma ey Fevrî
Hadeng-endâz-ı ʿışkum çarḥ[a] asılmış kemānumdur

263

[Fevrî]

fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün

I

Cân çıkarırsa küy-ı fûrkatde ğam-ı dil-dârdan
Bâliş-i ʿışk içre hem-cünbîş-i ağıyardan
Hâne-i ten mâhir ise sine-i bîmârdan
Tâc-ı ser düşse hevâdan âh-ı âteş-i yârdan
El çekem hep hânümân-ı cübbe vü destârdan
Geçmeyem hergiz belâ-yı derd-i ʿışk-ı yârdan
Dönmeyem kalû belâda itdigüm ikrârdan

II

Nâzır isem nergise ol ğamz-kârı terk idüp
Mâʿîl isem serve ol kıdd-i çenârı terk idüp
Kâʿil isem gülşene ol gül-ʿızarı terk idüp
Tâlib isem hûriye ol ğam-güsârı terk idüp
Râğib isem kevşere¹ laʿl-i nigârı terk idüp
Kâniʿ isem cennete didâr-ı yârı terk idüp
Rûz-ı maşşerde zâhidâ nevmid olam didârdan

¹ Metinde “kevseri” şeklinde yazılmıştır. Anlam bakımından “kevşere” şeklinin uygun olduğu düşünülerek düzeltilmiştir.

III

Başda dağ-ı hâl-i ruhsârûñ karanfil-vârdur
Didede çeşmüñ hayâli nergis-i bî-dârdur
Tende zaḥm-ı tîr-i müjgânuñ gül-i pür-ḥâr durur
Dilde fikr-i âteş-i la' l-i lebünüñ gülnârdur
Bâğ-ı cânda naḥl-i ḳaddüñ serv-i ḥ'oş-reftdur
Çeşm-i müjgânum ruḥuñ ' aḳsi ile ber-kârdur
Kim anuñ eṭrâfına ḥavlı çekilmiş ḥârdan

[62a]

IV

Ol şanem kûyuna eylerseñ sa' âdetle sefer
Yoluñ izüñ açuḳ olsun likin ey bād-ı seḫer
Eşiginde yüz sürüp benden du' â itdükde ger
Deyr-i miḥnetde şorarsa çekdügüm ḡamdan ḥaber
Diyessin şimdi belâyı hecr ile ey sîm-ber
Şöyledür za' fi ki bir dîvâra söykense eger
Peykerüm teşḫîş olunmaz şüret-i dîvârdan

V

Cân u dildür ' âşîḳuñ varı yoḡu didüm aña
Dirsem olmaz mı dehân-ı la' lüne ey bî-vefâ
Didi ancak anlara dünyâ vü mâ-fi-hâdür behâ¹
Ben tereddüd eyleyüp baḳup dururken her yaña
Güş-ı câna irdi hâtifden bu beyt-i cân-fezâ

¹ Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

İrmek isterseñ dehân-ı la' l-i yâra Fevriyâ

Geç iki 'âlemden el çek cümle yokdan vardan

264

[Emrî]¹

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

1 Şanma ey bülbül-i şeydâ gül-i ter

İtdigün āhı kulağuna koyar

2 Öykinürsin ol² leb-i şirine

Tatlusun ne diyelüm ey şekker

3 Rehn ile ister isen cān nağdin

Alalum būseni la' lün tūṭi³ ver

4 Dişlerün vaşfını eyler⁴ hakkāk

Dürlerün şöyle ki bağrunı ezer⁵

5 Kaşlarından ne umar⁶ Emrî hilāl

Ki gelüp⁷ karşusına ağzın⁸ eger

---

¹ Saraç, t.y., s. 88.

² ol M62a: o ED88.

³ tūṭi M62a: tūtu ED88.

⁴ eyler M62a: kılmış ED88.

⁵ ezer M62a: deler ED88.

⁶ ne umar M62a: ne diler ED88.

⁷ gelüp M62a: gelür ED88.

⁸ ağzın M62a: boynın ED88.

[Emri]¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1 Küşte-i tîğ-i ğam-ı ı ışk olduğumçün ey melek
Bir zümürüd ħubbe² yaptı üstüme tāk³-ı felek

2 Keh-keşāndur rişte-i tesbîh encüm dānesi
Üstüme ol türbede tesbîh-ĥāndur her melek

3 Mihr ü mehdür şamma iki türbedārumdur ol⁴ benüm
Birisi aĥşama dek bekler birisi şubĥ[a] dek

[62b]

4 Türbetümde her gice yanar ħanādîl-i⁵ nücüm
Meşhedüm üstine örter bu⁶ felek zerrîn⁷ benek

5 Ķabrüm üstine⁸ ħurulmuş ĥaymedür çarĥ Emriyā
Zer-tınābıdur şu^c ā^c-ı āfitāb āhum direk

¹ Saraç, t.y., s.141-142.

² ħubbe M62a: türbe ED 141.

³ tāk M62a: çarĥ ED141.

⁴ ol M62a. Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁵ ħanādîl-i M62b: kanādildür ED142.

⁶ bu M62b: yā ED142.

⁷ zerrîn M62b: altun ED142.

⁸ üstine M62b: üstinde ED142.

[Emrî]¹

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Maḥabbet âteşi yanar belâ ocağıdur başum
Egilmiş bād-ı âhumdan duḥān ucıdur² қаşum³
- 2 Beyābān-ı ğam-ı ' ışığında sen ḥ'urşīd-ruḥsāruñ
Bulınmadı benüm⁴ sāyemden özge bir ayakdaşum
- 3 Gözüm merdümlerine istedüm kim ağlayam ğamdan
Niğārā yüzümi ol dem kızıl қana yudı yaşum
- 4 Ḥayāldür dendān ile kılmışdur şadef-manend⁵
Sirişküm baḥri içinde benüm çeşm-i güher yaşum⁶
- 5 Şafaқ şanma тақınur pāyına yāḳūtdan ḥalḥāl
Diler kim ola ey Emrî ' arūs-ı dehr oynaşum

¹ Saraç, t.y., s. 182.

² duḥān ucudur M62b: duḥānidur iki ED182.

³ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁴ benüm M62b: baña ED182.

⁵ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁶ ED'de bu beyit yerine şu beyit kayıtlıdır: "Lebünçün la' l-riz olmuş deminden sürmeden cānā / Niğārā yüzümi ol dem kızıl қana yudı yaşum" ED182.

[Emrî]¹

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Maḥabbet şāhbāzunuñ yuvasıdur benim başum
Görinür āşiyānında² kıanadı ucıdur kıaşum
- 2 Belā deştinde hem-tā gerçi pāyumdur³ baña līkin
Kıalır aḥşam olıcaķ olımaz ol da ayakdaşum
- 3 İzi tozına yüz sürdüüm göñül⁴ ağlama luḫ eyle⁵
Ġubār-ı rāh-ı cānānı yüzümden yumasun yaşum
- 4 Anuñ 'aynına sen bir kıatrece gelmezsin ey deryā
Dilüñ uzatma ġāfil çağlama çeşm-i güher-pāşum
- 5 Degül encüm yazır⁶ her gice altun ḫall ile ḫaddin
Diler kim ola ey Emrî 'arūs-ı dehr oynaşum

¹ Saraç, t.y., s. 182-183.

² āşiyānında M62b: āşiyānından ED182.

³ pāyumdur M62b: sāyemdür ED182.

⁴ göñül M62b: gözüm gel ED182.

⁵ eyle M62b: it ED182.

⁶ yazır M62b: bezer ED183.

[Emri]¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1 Katre katre dürr içinde ebrü-yı ʿanber-feşân
Çevre almışlar² hilâl[i] encüm-i seyyâre şan

2 ʿIşkuñı fâş itmedüm nâr-ı şafaqla kızdırup
Tās-ı çarhı başuma geydürdi cellâd-ı cihân³

[63a]

3 Hayrete varmış görüp kıddün nihâlin serv-i bâğ
Öldi diyü kuşlar eyler baş[ı] üstinde fiğân⁴

4 Ğabğabuñ çâhı degül bennâ-yı kudret eylemiş
Kaşr-ı hüsnüñ küşesinde murg-ı câna âşiyân⁵

5 Aybaşında mâh-ı nev şanma görinen Emriyâ
Tâlib-i dünyâya parmak gösterür devr-i zamân⁶

¹ Saraç, t.y.,s.193.

² almışlar M62b: almışdur ED193.

³ cihân M62b: zamân ED193.

⁴ eyler baş üstinde fiğân M63a: eyler başı ucında fiğân ED193.

⁵ ED'de 3 ve 4. Beyitler birbirlerinin yerlerine yazılmıştır.

⁶ zamân M63a: cihân ED193.

[Emrî]¹

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Cihânda hem-demüm gözdür görürken² dîde-i pür-ğün
Dem-i giryemde egnüme getürdi³ câme-i gül-gün
- 2 Benem ol şâh-ı miñnet kim vücûda gelmedin dağı
‘ Adem mülkine kaçdılar duyup Ferhâd ile Mecnûn
- 3 Ruğ-ı zerdüm niçe ire⁴ ayağũn tozına irmez
Elinde kimyâ cânâ iderken⁵ toprağı altun⁶
- 4 Yanağũnda ħam-ı zülfũn degül mi lâle üzre lâm
Gözũn yâ ħaşũn altında⁷ degül mi nergis üzre nũn
- 5 Elif ħaddini ol servũn ne deñlü vaşf iderlerse
Dehân[1] vaşfi⁸ ey Emrî ider her⁹ birini¹⁰ on¹¹

¹ Saraç, t.y., s.209.

² gözdür görürken M63a: görür gözümken ED209.

³ egnüme getürdi M63a: egnine geyinür ED209.

⁴ ire M63a: irsün ED209.

⁵ cânâ iderken M63a: ile idenler ED209.

⁶ Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

⁷ yâ ħaşũn altında M63a: üstinde yâ ħaşũn ED209.

⁸ vaşfi M63a: şıfır ED209.

⁹ ider her M63a: anũn ider ED209.

¹⁰ birini M63a: birisin ED209.

¹¹ Bu vezin tutmamaktadır.

[Emrî]¹

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1   Kodı sinemde ol şeh dâğ-ı pür-ğün
        ' Aṭâ kıldı gedāsına² bir altun
- 2   Dehānın isteyü Leylīnün ey dil
        ' Adem iklimine dek gitdi Mecnūn
- 3   Ḥumār-ı ' aql def' itmege³ cāndan
        Mey-i ' ışık ile tolu kāsedür nūn
- 4   Sirişküm naḡdini her kim ki gördi
        Didi bunda var imiş māl-ı Kārūn
- 5   Ḥaṭṭ-ı Şeb-diz-i dil-dārı görelden
        Gözümden çıḡdı Emrî eşk-i Gül-gün

¹ Saraç, t.y., s. 214.

² ' aṭâ kıldı gedāsına M63a: gedāsına ' aṭâ kıldı ED214.

³ ' aql defe itmege M63a: ' aqlumuñ def' ine ED214.

[Emrî]¹

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- 1 Bizi güldürmedi dil-ber ğam-ı hicrānlar ile
Demidür ağlaşalum dīde-i giryānlar ile

[63b]

- 2 Öldüğüm vaktin itüñ kabrūme eylerse güzer
Zeyn ola² hāk-i mezārum gül-i hāndānlar ile

- 3 Merdümüm devlet-i ‘ışkuñda şehā kādirdür
Yoluña la‘l-nişār itmege dāmānlar ile

- 4 Āteşin haddüñ ile her gice tütüştür³
İşi pervānelerün şem‘-i şebistānlar ile

- 5 Emriyā gördi gözüm yaşı cihānı alıyor
Göge yapışdı kâmer necm-i dıraḥşānlar ile

¹ Saraç, t.y., s. 247.

² ola ola M63b: ola ED247.

³ tütüştür M63b: tutuşmaktadır ED247.

[Emrî]¹

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 İki aşuñ iki rā muşhaf-ı ruhsāruñda
İki zülfüñ iki dāl āyet-i dīdāruñda
- 2 Şanemā ebr-i sefid ire māh-ı nev şandum
am-ı ebruñı grp kşe-i destāruñda
- 3 Bekle kyımı ola kim ıa yāruñ gresin
Başuñda gn toa ey dil der-i dil-dāruñda
- 4 Şa' şa' a şanma gneş ame-i zerle her gn
h şāhum yazar ey meh der-i dīvāruñda
- 5 Emrīnūñ n² şanemā azına geldi cānı
Bir kez pince seni la' l-i gher-bāruñda

¹ Sara, t.y.,s.240.

² n M63b: dn ED240.

[???

*mefā'īlün mefā'īlün fe'ülün*1 Seherden seyre vardum mışr-ı 'izāra¹

Şerārın murgı gördüm geldi zāra

2 Gül ü lāleyle zeyn oldı çemenler

Oyuna girdi göklicecek semenler

3 Çü gördüm naqş-ı Erjeng oldı şahrā

İdüp bir nice rengin şî'ri peydā

4 Kadem² baqđum 'izār-ı mihr ü māha

Ki tā atdı cenāb-ı pādşāhuma

5 Yüzüm sürdüm çemenler gibi hāke

Du'ālar eyledüm ol zāt-ı pāke

6 Oluben bīd-berg gibi lertzān

Nihāl-i erğuvān-veş dirildüm mestān³

[64a]

7 Olup bu nazm dest-i şehriyāra

Gül-i şad-berg irgürdüm bahāra

¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.² Metinde "kaşdım" yazılmıştır. Ancak anlam ve vezin bakımından tarafımızca "kadem" olarak değiştirilmiştir.³ Bu beyitte vezin tutmamaktadır.

[Ḥayālī]¹

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Nedür cān kim anı sen nāzenīn cānāna virmezler
Saña 'āşık olanlar yoluña cānā ne virmezler
- 2 Lebi sevdāsı gönümde [yaraşur]² zāhidā yāruñ
Bu bir la' l-i muşaffādur bunı³ her kâne virmezler
- 3 Ḥarābāt erleri⁴ bir seng-bālīn itseler anı
Serīr-i devlet üzre mesned-i ḥāḳāna⁵ virmezler
- 4 Züleyhāsın şu kim tuğyān-ı nefsinden cüdā kıldı
Anuñ Mışr-ı vücūdın⁶ Yūsuf-ı Ken'āna⁷ virmezler
- 5 Ḥayālī 'ışk-ı Leylāya heves kılduñ velī anı
Belā deştinde her Mecnūn-ı ser-gerdāna virmezler

¹ Tarlan, 1945, s. 152.

² yaraşur HBD152.

³ bunı M64a: anı HBD152.

⁴ erleri M64a: erlerleri HBD152.

⁵ ḥāḳāna M64a: sulḫāna HBD152.

⁶ vücūdın M64a: vücūdı HBD152.

⁷ Yūsuf-ı Ken'āna M64a: Yūsufun zindāna HBD152.

[Ḥayālī]¹

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Şu kim evvel bahār irse kadeḥ nūş itmez ayıķdur
Otursun ḥānede seyr-i çemen aña ne lāyıķdur
- 2 Ne mihründen şafā kesb it ne māhından sa'ādet um
Şaķın bu çarḥa aldanma² iki yüzlü münāfiķdur
- 3 Bahāra ta'n ider faşl-ı şitāda künc-i meyḥāne
Kadeḥler lāleler yir yir³ şürāḥīler şaķāyıķdur
- 4 Şabā-veş ḥatırından eksük olmasun ğubār-ı ğam
İzāruñ nārına her kim der ise mā-yı dāfiķdur
- 5 Etine cānına tolu gözler⁴ kuçmaq⁵ olurdı
Ḥayālī n'eylesün cür'et deminde kīse arıķdur

¹ Tarlan, 1945, s. 151-152.

² ... bu çarḥa aldanma M64a: ...aldanma bu çarḥa HBD152.

³ yir yir M64a: pür mey HBD152.

⁴ gözler M64a: güzeller HBD152.

⁵ "kuçmak" metinde "kucmağ" şeklinde yazılmıştır.

[Hayālî]¹

fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilün

1 Jälelerdür eşk-i çeşm-i hün-feşân[1] bülbülün

Berg-i güldür penbe-i dağ-ı nihâmı bülbülün

2 Beñzedür² kanlu gözi hâkister içre aḥkere

Yanalı odlara cism-i nâ-tüvânı bülbülün

3 Ğonceyi kan tıtdı eylerken şabūḥı bāğda

Aldı kanın nişter oldı zebânı bülbülün

[64b]

4 Aḥker-i sūzân-veş³ her beyza-i ābî⁴ aña

Olalı tennür-ı miḥnet-āşiyânı bülbülün

5 Ger kulağınca iderlerse gülün her pâresin

Ey Ḥayālî güşına girmez fiğânı bülbülün

¹ Tarlan, 1945, s. 247.

² beñzedür M64a: benzedi HBD247.

³ -veş M64b: imiş HBD274.

⁴ beyza-i ābî M64b: beyza-i ālî HBD247.

[Raḥmī]¹

mefā'īlün mefā'īlün fe'ūlün

- 1   Girībānuñda cānā tūgme-i zer
          Hilāl üzre hemān tīr dense beñzer
- 2   Alup kim şuna qorur kim nigārā
          El urup sineñe sīnānuñ oşşar
- 3   Qadūndür serv gül-ı izār melāḥat
          Üzerin tūgmelerdür gonce-i ter
- 4   Qabā-yı āsumānuñ der-i felek-vār²
          Üzerin tūgme yir yir anda ol ger
- 5   Yaqasın çāk çāk itmezdi Raḥmī
          Senūñ cānuñ gibi ger itse dirler

¹ Bu şiir Mustafa Erdoğan tarafından hazırlanan *Bursalı Raḥmī ve Divānı* adlı eserde bulunmamaktadır.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

278

[???]¹

mefā'īlün mefā'īlün fe'ülün

1 Felek saḳfına degdüm dūd-ı āhum

Diyār-ı 'ıŝḳa ya' nī pādiŝāhum

2 Zümürüd ŝafḥası üzre felek-vār

Yazıpdur kilik-i āhum pādiŝāhum

3 Baş egmem efser-i ŝāhiye cānā

Seg-i küyuñ sıfālidür külāhum

4 Kıyāmet olıcaḳ Ferhād u Mecnün

Olursa da'vī-i 'ıŝḳa güvāhum

279

[???]

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1 Nice bir ŝām u seḫer kārūñ ola

Cürm ü 'ıŝyān u güneh sehv [ü] ḫaṭā

2 Nice bir meygedede 'ış u ṭarab

Ḳanı mescidde 'ibādāt ü du'ā

¹ Bu şiir eksik kaydedilmiştir. Kime ait olduğu tespit edilememiştir.

- 3 Nice bir fikr-i hayāl-i ruḥ-ı yār cān¹
Ḳanı endīşe-i dīdār ḥasedā

[65a]

- 4 Nice bir zūlf-i nigāruñ hevesi
Ḳanı ol bīm-i celāl-i Mevlā

- 5 Nice bir ḥāceñe ḳūl olmayuben
Olasın ğaflet ile ʿabda hevā

280

[Ahi]^{2 3}

fāʿilātūn fāʿilātūn fāʿilātūn fāʿilūn

- 1 Ṭālib-i iksīr-i ʿışḳam rūy-ı zerdüm var benüm
İşüm altun eyledüm kimden ne derdüm var benüm
- 2 Zaḥm-ı tūrūndür⁴ zırnhlar ṭāĝlar boşnadum^{5 6}
Şāh-ı ʿışḳam ğam sipāhıyla neberdüm var benüm
- 3 Yaralu ḳolumda iki tāze ṭāĝ urdum yine
Bir nihāl üstinde iki tāze verdüm var benüm

¹ Bu mısra da vezin tutmamaktadır. “cān” kelimesi çıkarıldığında vezin tutmaktadır.

² Mecmuada Ahi’ye ait şiirler transkribe edilirken karşılaştırmada Mustafa S. Kaçalın tarafından hazırlanan *Ahi Divānı* kullanılmıştır (Mustafa S. Kaçalın, *Ahi Divānı*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, t.y.).

³ *Mecmūʿa*’da mahlası bulunmayan şiirin Ahi’ye ait olduğu tespit edilmiştir (Kaçalın, t.y., s. 34). Bu gazel D’de altı beyittir.

⁴ tūrūndür M65a: tūrūnden AHD34.

⁵ boşnadum M65a: cevşenlerüm AHD34.

⁶ Bu mısra da vezin tutmamaktadır.

4 Haṭṭ-ı dilberden ğubār irmiş dur[ur] mir'ātına¹
Ol sebebdendür ki āyīnemde gerdüm var benüm

5 Derd-i dil ḥālī degül şî' r içre² daḥı³ ḥaşımız⁴
Kendü ḥālüm söylerem ben kendü derdüm var benüm

281

[Mu' ammāyī]⁵

mef' ulü mefā' ilün mef' ulü mefā' ilün

- 1 Yañlış oğuma ḥāfiz ata kelāmıdur
Yāruñ yüzine baq ezberleye Qur'ānı⁶
- 2 Zülf ü leb-i cānānum benden öñ degül⁷
Ol eçder-i 'ömr-i āḥir bu ḥikmet-püyānı
- 3 Çin söyle büt-i şanem çininden olmışdur
Ol sünbül-sirāb ol kākül-i ra' nāyı
- 4 Dirlerse eger yārān kimdurur Mu' ammāyī
İqlim-i Süleymānuñ bir mür-ı sühān-dānı

¹ mir'ātına M65a: mir'ātuma AHD34.

² şî' r içre M65a: şî' rümde AHD34.

³ daḥı M65a: Ahī AHD34.

⁴ ḥaşımız M65a: Şerh olan AHD34.

⁵ Bu şiirde mürettip bir sonraki gazelin makta beytini bu gazelin başına yazmıştır. Bir sonraki gazelle aynı olduğu için birinci beyit tarafımızca yazılmamıştır.

⁶ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁷ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

[Hayālī]¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Ana rahminden tenüm şol dem ki süret bağladı
Bir şanem yādına zünnār-ı maħabbet bağladı
- 2 Gördi Mecnün kim benī ādemde yoğ resm-i vefā
Vardı ol divāna vaħşilerle ülfet bağladı
- [65b]
- 3 Maħmīl-i tābütde olur metā' ı bir kefen
Şol ki bir kaç gün fenā dünyāda şöhret bağladı
- 4 Genc-i zāta² nefis eçderhāyı³ itdi pādişāh⁴
Çün tılısm-ı ādemi üstād-ı hikmet bağladı
- 5 Yād-ı la' lüñle Ĥayālī nüş ider ĥün-ı ciger
Gör tabīb-i hecr aña cānā ne şerbet bağladı

¹ Tarlan, 1945, s. 421.

²genc-i zāta M65b: genc-i cāna HBD421.

³ eçderhāyı M65b: ejderhāsın HBD421.

⁴ pādişāh M65b: pāsban HBD421.

[Gazel-i Zātī Tahmis-i H̄ayālī]¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

I

Cānuña āteş uruci² mihr-i raḥşānuñ mı var
 Sīnede dāğ-ı ğamından nār-ı sūzānuñ mı var
 Şubḥ-dem³ şebnem dökersin⁴ çeşm-i giryānuñ mı var
 N'olduñ inlersin felek hercāyī cānānuñ mı var
 Her maḳāmı seyr ider bir māh-ı tābānuñ mı var

II

Esmez iken āb-ı ḥākūñ üzre hergiz bād-ı serd
 Çekmez iken bülbülün ğoncañda⁵ nālān⁶ ile derd
 Zīnet eylerken seni geh lāle ğāhī sürḥ verd
 Beñzüni ey bŭstān faşl-ı ḥazān mı itdi zerd
 Yoḥsa başı taşra bir serv-i ḥırāmānuñ mı var

III

Ġül güler güleşende saña ağlamaḳ oldı⁷ naşīb
 Ġoncaña yoḳsa raḳīb-i ḥ̄ār mı oldı ḳarīb
 Derde mi düştüñ [ki]¹ dermān idemez saña² ṭabīb

¹ Tarlan, 1945, s. 91.

² urucu M65b: urur bir HBD91.

³ şubḥ-dem M65b: şubḥa dek HBD91.

⁴ dökersin M65b: döker bir HBD91.

⁵ ğoncañda M65b: ğoncañdan HBD91.

⁶ nālān M65b: ālām HBD91.

⁷ oldı M 65b: olmuş HBD91.

Ağlayup feryād idersin derd ile³ ey ʿ andelīb
Hār ile hem-sāye olmuş verd-i ḥandānuñ mı var

IV

Mürde ihyā kılduğıçün yāre ben ʿ İsa didüm
Yokdur ey Hızr-ı Sikender-leb saña hem-tā didüm
Yoluma cān terkin itmezsin didi ḥāşā didüm
Yoluna cānum⁴ revān⁵ itsem gerek cānā didüm
Yüzüme ḥışm ile biñ baqdı didi cānun mı var⁶

V

[66a] Ey Ḥayālī ʿ ışka kul olal[1] sulṭānsın yine
Ya ʿ ni bir ḥūri-veşūñ hüsnine ḥayrānsın yine
Bir melek şūretlinüñ derdiyle nālānsın yine
Zülf-i dil-ber gibi ey Zātī perīşānsın yine
Cevr-i bī-ḥad yoḥsa bir yār-ı perīşānuñ mı var

¹ ki HBD91: (-) M.

² saña M65b: aña HBD91.

³ derd ile M65b: her nefes HBD91.

⁴ cānum M65b: cānuñ HBD91.

⁵ revān M65b: revā HBD91.

⁶ ḥışm ile baqdı yüzüme dedi kim cānuñ mı var HBD91.

[Figānī]¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Gerçi bülbüldür figān itmekde üstādum benüm
Lebüñ başmışdur anı ey ğonce-dehen feryādum benüm²
- 2 Ol kadar seng-i sitem urdı dil-i mecrūhuma
Dönmeye taşdan demürden olsa bünyādum benüm
- 3 La' lüñi koyup eger meyl eyler isem sükkere
Kalmaya ağzumda ey řirīn-dehen dadum benüm³
- 4 şol kadar seyr eyledüm ' ışkuñ beyābānında kim
Kendü şehrümde bilür bir kimse yok adum benüm⁴
- 5 Pīr olası nev-cevānuñ ğoma elden ğaddini⁵
Toĝrı yoldur ey Figānī saña irřādum benüm

¹ Çaylı Cankurt, 2015, s. 60.

² şimdi başmışdur anı ey ğonce feryādum benüm: FİD60. Bu şekilde vezne uymaktadır.

³ FİD'de iki ve üçüncü beyitler birbirlerinin yerlerine yazılmıştır.

⁴ kendü şehrümde bilür yok bir kişi adum benüm: FİD60.

⁵ ğaddini M66a: dāmenüñ FİD60.

[Figānī]^{1 2}

mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün

- 1 Urdum semend-i ṭab' uma çün zīn-i himmeti
Meydān benüm Tengri virürse fırsatı³
- 2 Mülk-i süḥanda ṭabl-ı melāmet çalan çün benüm⁴
Geçdi cihānda Āşaf [ü] Ḥāḳān nevbeti
- 3 Görse nev-āyīnūmi Nevāyī bu resm ile
Mülk-i süḥanda urur idi kūs-ı rıḥleti
- 4 Şancaḳ çeker bu 'arşada başḳa dīl-āverem
Ḥüsrev gibi aldum zemānede⁵ vilāyeti
- 5 Eczā-yı defterin⁶ kül ide yaḳa Āzerī
Görse Figānī bu ḡazel-i pūr-ḥarāreti

¹ Çaylı Cankurt, 2015, s. 78. Bu gazel D'de 6 beyittir.

² D'de üçüncü beyit yerinde şu beyit kayıtlıdır: "Mümtāz-ı 'ālem olmaḡa var himmetüm benüm/Lā-şey yanumda şāh ile ḥāḳān şöhreti" FİD78.

³ meydān benüm virürse eger Tañrı fırsatı: FİD78.

⁴ melāmet çalan çün benüm M66a: feşāḥat çalan benem FİD78. "çün" sözcüğü çıkarıldığı takdirde vezne uymaktadır.

⁵ aldum zemānede M66a: zamānede tıtdum FİD78.

⁶ defterin M66a: defteri FİD78.

[Figānī]¹

mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün

- 1   ʿIşkuñ olaldan ey meh günden güne ziyāde
Her gice şubha dek [göz]² yılduz şayar semāda
- 2   Baḳ³ bir nigār resmin naḳş⁴ eyledüm gönülde
Kim görmedi Sikender cām-ı cihān-nümāda
- 3   Būstān-ı dehr içinde ey gülşen⁵-i leṭāfet
Ben ḡonce gibi dil-teng sen gül gibi ḡuşāde
- [66b]
- 4   Bāḳī degül ṭayanma bu⁶ māl ü⁷ mülke ey şāh
Dünyā ki ḳalmamışdur Cemşid ü Keyḳubāda
- 5   Kūh-ı belāda yir yoḳ dökmege yaşuñ⁸
Gel ʿışḳı benden öğren şākird olan⁹ üstāda
- 6   Başum göge irerdi ḥurşid gibi ey meh
Yüz sürsem ayaḡuña düşsem bütün fütāde¹⁰

¹ Çaylı Cankurt, 2015, s. 72.

² göz FİD72: (-) M.

³ baḳ M66a: ben FİD72.

⁴ resmin naḳş M66a: naḳşın resm FİD72.

⁵ gülşen M66a: gül-bin FİD72.

⁶ bu M66a: (-) FİD.

⁷ ü M66a: ile FİD72.

⁸ kūh-ı belāda Ferhād yoḳ yire dökme yaşun FİD72. Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁹ olan M66a: ol FİD72.

¹⁰ ...ayaḡuña düşsem bütün fütāde M66b: ...ayaḡuña sāyen gibi fütāde FİD72.

- 7 Bir sen degülsün iden nāmın¹ Fiğānī anuñ²
‘Uşşāk feryād ider her tarafdan³ nevāda

287

[Mesîhî]⁴

mef'ülü fā' ilātün mef'ülü fā' ilātün

- 1 Süz ile āh ideydüm eger ḥadden⁵ ziyāde
Kuşlar kebāb olaydı⁶ döne döne hevāda
- 2 Ferzāne idüm evvel sen şāh önünde līkin⁷
Nerrād-ı dehr āḥir sürdi beni⁸ piyāde
- 3 Çeke çeke ğamını ḳaddüm kemāna döndi
Āh ol ḳaşı hilālüm⁹ itdi beni kepāde
- 4 İḳbāl-i ad¹⁰ beḳādur ‘aksini devrānuñ¹¹ gör
Mersūm durur bu ma‘ nā cām-ı cihān-nümāda
- 5 Ta‘ līm-i ‘ışḳ ideydüm Ferhāda ger Mesîhîdür¹²

¹ nāmın M66b: dā'im FİD72.

² anuñ M66b: zārı FİD72.

³ ...feryād ider her tarafdan M66b: her tarafdan feryād ile FİD72.

⁴ Mengi, 2020, s. 268.

⁵ eger ḥadden M66b: ḥadden eger MED268.

⁶ olaydı M66b: olurdu MED268.

⁷ līkin M66b: rūhum MED268.

⁸ beni M66b: baña MED268.

⁹ hilālüm M66b: kemānum MED268.

¹⁰ ad M66b: lā MED268.

¹¹ devrānuñ M66b: şüretüñ MED268.

¹² Mesîhîdür M66b: Mesîhî MED268. Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

Çomazdı iki taş[1] taşlarda¹ bir arada

288

[Hayālî]²

mef'ülü fā' ilātün mef'ülü fā' ilātün

- 1 Sūzum sirāyet [itse]³ Mecnūn-ı nā-murāda
Çuşlar kebāb olaydı başındağı yuvada
- 2 Naṭ^c -ı zeminde oldum ferzānesi cihānuñ
Ferzīn alur⁴ oyunda süre süre piyāde
- 3 Zühhāda künc-i mescid mesken baña ḥarābāt
Taḫdīr böyle yazmış⁵ nem var benüm orada
- 4 N'idüginini cihānuñ fikr⁶ it ḥabāb-ı meyden
Yazmış bu nükte-i Cem cām-ı cihān-nümāda
- 5 Bir yāyını çeküpdür 'ışkuñ Ḥayālî ey meh
Kim aña nisbet olupdur⁷ ḳavs-i ḳūzaḥ kepāde⁸

¹ taşlarda M66b: 'ālemde MED268.

² Tarlan, 1945, s. 345-346.

³ sirāyet [itse] M66b: sirāyet itse HBD345.

⁴ alur M66b: olur HBD345.

⁵ Benüm böyle yazmış M66b: böyle kılmış HBD346. "benüm" sözcüğü fazla yazılmıştır vezin gereğı çıkarılmıştır.

⁶ Fikr M66b: fehm HBD345.

⁷ Aña nispet olupdur M66b: oldu aña nispet HBD346.

⁸ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

[Helākī]¹

mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün

- 1 Ben zār ü nā-tüvānuñ derd²-i ğam-ı belāda
Bahtı apusu [bağlu]³ mmkin degl kşāde
- 2 Cānda belā-yı⁴ kākl başda belā-yı mjġān
l-ı emel nmde tıġ-i ecel afāda
- 3 Na -ı murāda ey şeh sr nāz-ı esb-i⁵ maşd
Manşbe ile devrān itmezden n piyāde
- 4 İş-i Cem [] Sikender bir ān imiş ser-ā-ser
Byle didi grenler cām-ı cihān-nmāda
- 5 avs-i kzādan⁶ irse sehm-i ader başuņa
Olġıl Helākī⁷ dā'im benm ile⁸ rızāda

¹ Mahlas beytinde "Frġi" yazan bu gazelin "Helākī"ye ait olduġu tespit edilmiştir.

² Derd M67a: nerd HELD157.

³ [bağlu] HELD157: (-) M.

⁴ belā-yı M67a: hevāyı HELD157.

⁵ nāz-ı esb-i M67a: esb-i nāz-ı HELD157.

⁶ kzādan M67a: azādan HELD175.

⁷ Helākī HELD157: Frġi M67a.

⁸ benm ile M67a: teslim ile HELD157.

[Ahi]¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1 Bir güzel sevdüm yine kim hüsniñün pâyânı yok

Cānuma cevri cefāsınuñ dağı oranı yok

2 Sidre gibi müntehā kıddi şalaldan sāyesin

Cennetde² şalınmağa her³ serv-i sehinün cānı yok⁴

3 Hār-ı cevrenden yüzüne karşı ağlarsam n'ola⁵

Var mı bir gül kim anuñ hezārān⁶ bülbül-i giryānı⁷ yok⁸

4 Haṭṭ-ı müşküñle Rüm Şām teshīr eylemedün cānā⁹

Haṭṭ¹⁰-ı hüsñünde¹¹ esir nice sultān¹² bir sultānı yok¹³

5 Kāmet [ü] ruhsarı haddün gibi ey hūr-ı behişt

Büstān-ı cennetün sünbül¹⁴ güli reyhanı yok

¹ Kaçalın, t.y., s. 23. Bu gazel AHD'de yedi beyittir.

² cennetde M67a: ravzada AHD23.

³ her M67a: (-) AHD.

⁴ Bu mısra da vezin tutmamaktadır.

⁵ ağlarsam n'ola M67a: inlersem ne tañ AHD23.

⁶ hezārān M67a: bir AHD23.

⁷ giryānı M67a: nālānı AHD23.

⁸ Bu mısra bu şekilde vezne uymamaktadır.

⁹ eylemedün cānā M67a: etmege AHD23. Bu mısra da vezin tutmamaktadır.

¹⁰ haṭṭ M67a: hutbe AHD23.

¹¹ hüsñünde M67a: hüsñün AHD23.

¹² esir nice sultān M67a: tapunda özge AHD23.

¹³ Bu şekilde vezne uymamaktadır.

¹⁴ sünbül M67a: serv ü AHD23.

- 6 Nā-tüvān oldı bu dil derd ile Ahī¹ şöyle kim
Yārını añduqça bir āh itmege dermānı yoq

291

[Nazmī]²

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- 1 Kānde varam sāye-i serv-i bülendüm var iken
Kime kul olam senün gibi efendüm var iken
- 2 ‘ışk odından kime yanam yaqılam ben derd ile
Dil gibi bir yana gelmiş derdmendüm var iken
- 3 Tütī-i güyā olup medh eylesem levlāsını
La‘l ü ruhsāruñ gibi mir’āt [ü] kandüm var iken
- 4 Dem-be-dem eflāke şalsam n’ola ‘ışk ile şadā
Yād-ı qaddün birle feryād-ı bülendüm var iken

[67b]

- 5 N’ola irgürsem hayālāt-ı kemāle nazm ile
Nazmiyā üslüb-ı üstād-ı Hocendüm var iken

¹ ...dil derd ile Ahī M67a: ...Ahī derdün ile AHD24.

² Bu şiirin M. Fatih Köksal tarafından hazırlanan *Edirneli Nazmī Mecmā‘u‘n- Nezā‘ir İnceleme Tenkitli Metin* adlı çalışmada Ahdī şiirine yazılmış bir nazire olduğu ve yedi beyitten oluştuğu tespit edilmiştir (Köksal, a.g.e. s.1990-1991).

[Basîrî]^{1 2}

fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilün

- 1 İntisāba saña kıadr-i bülendüm var iken
Ben kime kıul olayın senüñ tek efendüm var iken³
- 2 Şerh-i derd-i ‘ışķ-ı āhır kime takrîr eyleyem
Bir göñül adlu muşāhib derdmendüm var iken
- 3 Pend-i nāşih ile her kim eylese⁴ terk-i cünün
‘Işķ pîrinden benüm gūşumda pendüm var iken
- 4 Baña kıurtulmaķ perişānlıķdan olmışdur muhāl
Turre-i cānān gibi boynumda bendüm var iken
- 5 Gülşen-i ‘ālemde hergiz egmeyem bir serve baş
Ey Basîrî kıāmet-i serv-i bülendüm var iken

¹ *Mecmû‘a*’da *Fürûğî* mahlası ile kayıtlı olan şiirin *Ahî* gazeline *Basîrî* tarafından yazılmış altı beyitlik bir nazire olduğu tespit edilmiştir. *Fürûğî* mahlası tarafımızca *Basîrî* olarak değiştirilmiştir.

² Köksal, a.g.e. s.1990.

³ Bu beyit ENMN’de şu şekilde kayıtlıdır: “Kanda varam sāye-i serv-i bülendüm var iken/ Kime kul olam senüñ gibi efendüm var iken” (s. 1990). Bu şekilde vezne uymaktadır.

⁴ eylese M67b: kılam ENMN 1990.

[Muhibbî]^{1 2}

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1 Zâhir oldı gül yüzünde çünki haṭṭuñ mür-veş³

Çarḥ elinden inler isem tañ mıdur ṭanbūr-veş

2 Giceler ḥüsnüñ bahârın fikr idüp âh eylesem

Çîn⁴ seḥer bu gözlerüm yaşın⁵ döker yağmur-veş

3 La' l-i şîrinüñi cānā almadın ben ağzuma

Ġamzeñ oqın sîneme urduñ benüm zenbūr-veş

4 Çeşm-i ḥün-rîzün içer her laḥza ' âşık kanını

Anuñ için ğamze-i mestün olur maḥmūr-veş

5 Kâddini çeng eyleyüp kânûna âheng eyledün⁶

Buralı ğuşuñ⁷ Muhibbî bu felek⁸ ṭanbūr-veş

¹ *Mecmû'a*'da bulunan Muhibbî'ye ait şiirler transkribe edilirken nüsha karşılaştırmaları için Kemal Yavuz ve Orhan Yavuz tarafından hazırlanan *Muhibbî Divânı* kullanılmıştır (Kemal Yavuz, Orhan Yavuz. (2016). *Muhibbî Divânı Bütün Şiirleri I-II. Cilt*. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları).

² Yavuz, Yavuz, 2016, s. 798.

³ gül yüzünde çünki haṭṭuñ zâhir oldı mür-veş MUD798.

⁴ çîn M67b: çın MUD798.

⁵ yaşın M67b: yaşlar MUD798.

⁶ eyledün M67b: eyledi MUD798.

⁷ ğuşuñ M67b: ğuşum MUD798.

⁸ bu felek M67b: dest-i ğam MUD798.

[Ḥayretî]

mefā'īlün mefā'īlün fe'ülün

- 1 Ayağũñ toprağı ser-tācımızdur
Eşigũñ 'arşımız mi' rācımızdur
- 2 Bulaldan 'ışkuñũñ gencīnesini
Ḳamu pīr¹ ü gedā muḥtācımızdur
- 3 Geçirür āhımız oğın felekden
Bu nüh şīşe bizüm umacımızdur
- [68a]
- 4 Nice olsun gönül mülki 'imāret
Ḥarāmī gözlerũñ yağmacımızdur
- 5 Ḥarābāt erlerinũñ ḥāk-i pāyı
Bizüm ey Ḥayretī ol² tācımızdur

¹ pīr M67b: mīr HAD128.

² ol M67a: ser- HAD129.

[Kara Fazlî]^{1 2}

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Pîşe-i ışık içre Ferhâduñ hemân bir adı var
Kâr-ı ışkı baña şor her şan' atuñ üstâdı var
- 2 Tıp-ı âhumdan benüm taŝma gelmez hiç zarar
Kâl' a-i derd ü belânuñ ne ' aceb bünyâdı var
- 3 Ehl-i hâl olan çeker meyhânelerde erba' in
Pîr-i ıŝkuñ ŝüfiyâ bu vech ile irŝâdı var
- 4 Halk-ı ' âlem hep senüñ dîvâneñ olmuşdur ŝehâ³
Leylînüñ Mecnûn[1] ŝîrînüñ hemân⁴ Ferhâdı var
- 5 Vâdî-i tende nice ârâm ide bu murğ-ı dil
Fazliyâ pîr-i ecel gibi anuñ şayyâdı var

¹ *Mecmû'a*'da bulunan Fazlî'ye ait şiirler transkribe edilirken nüsha karşılaştırmaları için Mustafa Özkât tarafından hazırlanan yüksek lisans tezi kullanılmıştır (Mustafa Özkât. (2005). Kara Fazlî'nin Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divânı (İnceleme-Tenkitleli Metin), (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi).

² Özkât, 2005, s. 338.

³ olmuşdur şehâ M67a: olmuş serverâ KFD338.

⁴ hemân M68a: (-) KFD.

[Nizâmî]^{1 2}*müfte' ilün müfte' ilün fâ' ilün*

1 Hüsününe öykinmesün iñende gül

Hâline kılsun nazâr iñende³ gül2 Göz görür dikende bu luğf ile haddüñi⁴Oda yanar⁵ reşk ile külhanda da⁶ gül⁷3 Geldigüni kıaddüñ büstâna serv⁸Bitmedi⁹ haddüñ gibi gülşende de¹⁰ gül4 Ğonce gibi Ğonc ile¹¹ gelseñ sözeLâle gibi lâl ola her kıanda var da¹² gül¹³

5 Ruğhlaruña nisbet iderdüm eger

Gül gibi olsaydı¹⁴ tâbende de gül

¹ *Mecmû'a*'da bulunan Nizâmî'ye ait şiirler transkribe edilirken nüsha karşılaştırmaları için Haluk İpekten tarafından hazırlanan *Karamanlı Nizâmî Divânı* kullanılmıştır (Haluk İpekten. (2020). *Karamanlı Nizâmî Divânı*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü).

² İpekten, 2020, s.176. Bu gazel KND'de dokuz beyittir.

³ iñende M68a: iñen KND176.

⁴ ger göre bu luğf ile gül haddüñi KND176.

⁵ yanar M68a: yaña KND176.

⁶ da M68a: (-) KND.

⁷ Bu beyitte vezin tutmamaktadır.

⁸ geldü gibi kıaddüñ M68a: gelmedi kıaddüñ gibi KND176.

⁹ bitmedi M68a: gelmedi KND176.

¹⁰ gülşende de M68a: gülistâneKN D176.

¹¹ Ğonce gibi M68a: Ğonce-şifat KND176.

¹² var da M68a: (-) KND.

¹³ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

¹⁴ olsaydı M68a: olurmuş KND176.

- 6 Vire¹ nazmına Nizāminūñ nizām
Vaşfuñ ile oldı perākende gül

297

[Muḥibbī]²

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 İhtiyār-ı faqr iden dergāh-ı sultān³ istemez
Zād-ı gāmdan özge hergiz kendüne⁴ nān istemez

[68b]

- 2 Şol ki istiğnā serīrine⁵ oturdu şāh-vār
Ser-be-ser olmağa heft iklīme sultān istemez
- 3 Sīnesine her ki kesdi na'1 [ü] yaqdı tāze dāğ
Eylemez bāğa naẓar seyr-i gülistān istemez
- 4 Ol ki 'ışq ehlidür olur kūy-ı dil-berde muḫīm
Eyleyüp dīvānelik dağ u beyābān istemez
- 5 Ey Muḥibbī yār elinden⁶ bir ḳadeḫ nūş eyleyen
Hızr elinden ger olursa āb-ı ḫayvān istemez

¹ vire M68a: vireli KND176.

² Yavuz, Yavuz, 2016, s. 742. Bu gazel MUD'da sekiz beyittir.

³ -ı sultān M68a: u eyvān MUD742.

⁴ kendüne M68a: kendüye MUD742.

⁵ serīrine M68b: serīrinde MUD742.

⁶ yār elünden iy Muḥibbī MUD742.

[Şemsi]¹

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- 1 Nice bir cevr ü cefā bir de ‘ināyet gerek
Hey efendi uluña gāhī ri‘āyet gerek
- 2 Ğam yükün cism-i za‘īfe niçe bir yükledesin
Dağı hīç ul çeke mi çekmege āat gerek
- 3 Seg-i küymı oluben diyü gönül sa‘y atma²
Manşib-ı ‘ālīdür evvel aña liyāat gerek
- 4 Mülk-i dil almadı ‘ālemde arāb itmedüğüñ
Güzelüm pādişāhum ulme nihāyet gerek
- 5 Şemsiyā isteme yāruñ att[1] geldüğüni sen
‘Iş dīvānesisün saña bir āfet gerek

¹ Bu gazel ŞPD’de bulunmamaktadır.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

[Şem'î]¹

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Şabâ hüsnuñ bahârından haber virdi² gülistâne
Yağalar çäk idüp güller gelür bülbüller efgâne
- 2 Şanurdum âteş-i fûrkatden özge bir belâ yoğdur
Seni ağyâr ile gördüm ışımdum nâr-ı hicrâne
- 3 Yağalar çäk [idüp]³ 'uşşâk iderler âh u efgâni
Şerâb-ı nâz içüp dil-ber yürür mestâne mestâne
- 4 'Alemler âhlar yir yir döğüp⁴ sîneler güm güm⁵
Işıklar gibi 'aşıklar baş açup⁶ girdi meydâna
- 5 Felek zindân-ı çâhından halâş olmak ne mümkündür
Yetişmezseñ eger Şem'î kemend-i âh u efgâna^{7 8}

¹ Karavelioğlu, 2014, s. 214. Bu gazel ŞD'de yedi beyittir.

² virdi M68b: virse ŞD214.

³ [idüp] ŞD214: (-) M.

⁴ döğüp M68b: döğülüp ŞD214.

⁵ Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

⁶ açup M68b: açdı ŞD214.

⁷ Bu beyit ŞD'de mahlas beytinden önce şu şekilde kayıtlıdır: "Belâ zindân-ı çâhından halâş olmak ne mümkündür/ Yapışmazsan eger ey dil kemend-i âh u efgâne" s. 214..

⁸ ŞD'de mahlas beyti şu şekildedir: "Uyup her serv-reftâre ne ister bilmezem Şem'î/ Düşüp küy-ı hârâbate gezer meyhâne meyhâne" s. 214.

[Ḥayālī]¹

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Nigārā bezm-i ḥüsünüde dil-i mestānemüz kaldı
Perīn yakmış cemālūñ şem'ine pervānemüz kaldı
- 2 Ğarībūñdür anı ḥoş tut² efendi işte biz gitdük
Gönül dirler ser-i kūyuñda bir divānemüz kaldı
- 3 Yürek kan oldu hicrāndan vücūdum çekdi el cāndan
Fedā oldu yoluña cümlesi zīrā nemüz kaldı
- 4 Başumdan 'aql ise gitdi gönülle³ cān revān oldu
Ten-i bī-i' tibār adlu qurı virānemüz kaldı
- 5 Ḥayālī devlet-i bī-i' tibāra baqmaduñ gitdüñ
Bize besdür bu kim 'ālemde⁴ bir efsānemüz kaldı

¹ Tarlan, 1945, s. 432.

² anı hoş tut Ğarībūñdür HBD432.

³ gönülle M69a: dil ile HBD432.

⁴ 'ālemde M69a: dillerde HBD432.

[Ḥayālī]¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Şol gönül kim şām-ı ğamda derdüni tenhâ çeker
 ‘Ayn-ı cāna² kuhl-i *sübḥāñellezī esrā*³ çeker
- 2 Yār ile āğyār⁴ ikilik perdesini kıldı çāk
 Vaḥdete erdi daḥı zāhid ğam-ı ferdā çeker
- 3 Mūrçe bir kaçre mā içerse alup nā-bedīd⁵
 Teşne-diller var ki bir demde yedi deryā çeker
- 4 Ağzuñuñ fikrinde saçuñuñ sevdāsıyla gönül⁶
 Bu perişān gönülün ğāyet vaḫti dardur
- 5 Āşiyān-ı bülbül[i] sāğar idüp gül-zārda⁷
 Ğonce la' lüñ yādına ey lāle-ruḫ şahbā çeker
- 6 Dergehüñde her ne kim emr eylese fermāñ⁸-ı ‘ışķ
 Nice yıllardur Ḥayālī ḫükmine tuğra çeker

¹ Tarlan, 1945, s. 138.

² ‘ayn-ı cāna M69a: cān gözüne HBD138.

³ İsrā 17/1.

⁴ āğyār M69a: ‘āşık HBD138.

⁵ .....mā içerse alup nā-bedīd M69a: ....şu içerse vücūdun ğarķ eder HBD138.

⁶ Bu beyit HBD’de kayıtlı değildir. Bu beyitte vezin tutmamaktadır.

⁷ “gülzār” metinde “gül-‘izār” şeklinde geçmektedir.

⁸ fermāñ M69a: sulṭān HBD138.

[Şem'î]¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Gülşen-i hüsnün² durur Firdevs-i a' lādan ğaraz
Pertev-i zülfün durur nūr-ı tecellādan ğaraz
- 2 Zerrece gelmez baña sensüz cihānuñ varlığı
Gün yüzündür ey kamer-ṭal' at bu dünyādan ğaraz
- 3 Bunca feryād u fiğān [ü] bunca āh u nāleler
Vaşl-ı dil-berdür cihānda bunca ğavğadan ğaraz
- 4 Seyl-i eşkümden³ cihānda ğarḳ-ı tūfāndur⁴ murād
Yaşumuñ evşāfidur bu yedi deryādan ğaraz

[69b]

- 5 Virdi zikri zāhidüñ nāz u niyāzı ' aşıkuñ
Bir per̄inüñ vaşlıdur bunca temennādan ğaraz
- 6 İki ' ālemde cemāl ise murāduñ yāri gör
Zāhidā bilsem nedür saña bu sevdādan ğaraz
- 7 Olmayup bir zerrece Şem'î kūdūretten eşer
Ḳalbi şāf itmek durur cām-ı muşaffādan ğaraz

¹ Karavelioğlu, 2014, s. 181.

² hüsnün M69a: kūyuñ ŞD181.

³ eşkümden M69a: eşkümdür ŞD181.

⁴ tūfāndur M69a: tūfāndan ŞD181.

[Figānī]¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Vādī-i ğāmda benem Mecnūn gibi nā-şād olan
Bī-sütün-ı ğamda dil tıflı durur Ferhād olan
- 2 Vāmıç u Ferhād u Mecnūn ancaç añlar hālümü²
Bilür üstāduñ cihānda qadrini üstād olan
- 3 Mescid olmaz ise hāzır zāhid ehle meyḫāne dar³
N'eylesün n'itsün cenāb-ı dil-rübādan yād olan
- 4 Cām-ı mey tesbīḫ⁴ ü meyḫānedür Beyt-i ḫarām⁵
Nām-ı dil-berdür zebānumda hemān evrād olan
- 5 Ey Fiğāniye naşīḫat eyleyen gel fāriğ ol
Pīr pendin [eslemez]⁶ rüsvā-yı māder-zād olan

¹ Çaylı Cankurt, 2015, s. 65.

² hālümü M69b: derdümi FİD65.

³ mescid olmaz ise zāhid ḫazırün mey-hānedür FİD65. Bu şekli vezne uymaktadır.

⁴ tesbīḫ M69b: tesbīhüm FİD65.

⁵ Beyt-i ḫarem M69b: Beytü'l-ḫarem FİD65.

⁶ [eslemez] FİD65: (-) M.

[Figānī]¹

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Gözümün kaşırını hayālün n'ola eylerse cāy²
Şeh-i 'ālemdür idinse yaraşur³ sırça sarāy
- 2 Şeb-i fūrkatde gözüm h'āb ile ceng eylemege
Müjeden bağladı ey şeh⁴ bir iki⁵ kara alāy
- 3 Bām-ı çarh üstine nālem çıkuban tıfl gibi
Aşağa inmege kōrkar çığırur ay ü vāy⁶
- 4 Bir nefes nāleme⁷ dem urmağa kōmaz diyüben
Gösterür ellere parmağ ile [beni]⁸ bezmde nāy
- 5 Ayağı illere⁹ taḫsīm idesin bezm içre
Niçün ey sāḳī Figānī kuluña degmeye pāy

¹ Çaylı Cankurt, 2015, s. 81.

² gözümün kaşırını eylerse hayālün nola cāy FİD81. Bu şekli vezne uymaktadır.

³ yaraşur M69b: yiridür FİD81.

⁴ şeh M69b: meh FİD81.

⁵ bir iki M69b: yine bir FİD81.

⁶ çığırur ay ü vāy M69b: çığırup eydür vāy FİD81.

⁷ nāleme M69b: nālemi FİD81.

⁸ [beni] FİD81: (-) M.

⁹ ayağı illere M69b: illere ayağı FİD81.

[Mu'idi]

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- 1 Ğam beni öldürdi dil-şād olduğundan baña ne
Ben yıkıldum ğayre ābād olduğundan baña ne

[70a]

- 2 Çün benüm hālüm görülmez biñ şikāyet eylesem
Her kişinün zulmine dād olduğundan baña ne

- 3 Ben gedā üstine bir gün şalmayınca şāyesin
Çadd-i dil-ber serv-i āzād olduğundan baña ne

- 4 Biñ fesād eylerse bir tīg urmaz iken düşmene
Güzelerün adıyla cellād olduğundan baña ne¹

- 5 Ben Mu'idi cān virürken ārzū-ı vaşl ile²
Haste gönlüm ğayre mu'tād olduğundan baña ne

¹ Bu mısra da vezin tutmamaktadır.

² Bu mısra da vezin tutmamaktadır.

[Figānī]¹

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Yüzüm zerd [ü] yaşum al oldı dirsem yāre āl añlar
Miyānuñ fikri mū kıldı tenüm dirsem hayāl añlar
- 2 Bilen nefsin[i] bilir ben dimüş çün sâķī-i Kevşer²
Bu sırrı zāhir ü bāṭın mücerred³ ehl-i hāl añlar
- 3 H̄arabāt ehli fāsukdur diyü ṭa' n eyleme zāhid
Cihānda bunlaruñ keyfiyyet-i hālın ricāl añlar
- 4 Cemālūñ muşhaf[ı] üzre konılmış noķtadur cānā
Velī bādī nazarda kim görürse anı hāl añlar
- 5 Vücūd-ı vācibi fehmi eyleyeler⁴ 'ārif-i billāh
Ser-ā-ser 'ālemi bunlar bugün zıll-ı zılāl añlar
- 6 Yüzüme⁵ kāmētüm çeng oldı ğamdan dir isem dil-dār
Baña cevr ü cefā idüp⁶ sözüümü kıl ü kıāl [añlar]
- 7 Figānī sūz-ı H̄usrevden yaķarsın şem' -i eş' āri

¹ Çaylı Cankurt, 2015, s. 44.

² bilen nefsin bilür Rabbin buyurmuş Sâķī-i Kevşer: FİD44

³ mücerred M70a: ḥaķīķat FİD44.

⁴ eyleyeler M70a: eyleyendür FİD44.

⁵ yüzüme M70a: yüzüm def FİD44.

⁶ idüp M70a: eyler FİD44.

307

[Ḥayālî]¹

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Dilâ Mecnûn-şifat 'uryân-ı 'ışķ ol pîrehenden geç
Belâ meydânınuñ gerçek şehîdiyseñ kefenden geç
- 2 Yüri her serv ü bālāya aķıtma şu gibi gönlün
Fenâ gülzârınuñ el çek gülinden gel dikenden geç
- 3 Çekilmiş düd-ı ḥasretdür bu bāguñ serv-i dil-cüsü
Dökilmiş zehr-i miḥnetdür ruḥı ḥāke çemenden geç
- 4 Göñül simurğını şebbâz-ı Kāfa² hem-cenāḥ eyle
Bu alçaķlarda pervâz eyleyen zāğ [u] zağandan geç
- [70b]
- 5 Ḥayālî şimdilik³ zer-baft ü atlasdan olup fâriğ
Libâs-ı müste'ârîden geçüp belki bedenden geç

¹ Tarlan, 1945, s. 118.

² ...simurğını şebbâz-ı Kāfa M70a: şebbâzını sîmurğ-ı Kāfa HBD118.

³ şimdilik M70b: cāme-i HBD118.

[Celālî]^{1 2}

mef'ülü fâ'ilâtün mef'ülü fâ'ilâtün

- 1 Bu çeşm-i dūr-feşānum giryān olur alur mı
Seyl-i sirişküm āhir 'ummān olur alur mı
- 2 Artık arābe gönlüm mānend-i mülk-i 'ālem
Ma' mūr olur mı yosa virān olur alur mı
- 3 Yıllar durur ki gönlüm kendüye gelmemiřdür³
Bî-āre tā kıyāmet ayrān olur alur mı
- 4 Olmaz degüldür āhir řer-i uu-ı vechüñ
Te'vîl-i sırr-ı ur'ān pinhān olur alur mı
- 5 Olmadı mı⁴ Celālî āh-ı elemden ıtlāk⁵
Bî-kes olan esîr-i zindān olur alur mı

¹ *Mecmû'a*'da bulunan Celālî'ye ait şiirler transkribe edilirken nüsha karşılaştırmaları için Murat Güneş tarafından hazırlanan yüksek lisans tezi kullanılmıştır (Murat Güneş. (2013). *Manastırlı Celāl Bey Divānı (İnceleme-Metin)*, (Yüksek Lisans Tezi), Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi).

² Güneş, 2013, s. 652.

³ Metinde "gelmemiş durur" şeklinde dir ancak bu şekilde vezin tutmamaktadır.

⁴ m1 M70b: dil CD652.

⁵ ıtlāk M70b: āzād CD652.

[Selîmî]

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Çü *ba'de'l-usri yüsri*dur gözüñ giryân olup qalmaz
Güher-ğavvâş ğarq-ı şiddet-i 'ummân olup qalmaz
- 2 Budur keyfiyyet[i] her ğuşşanuñ dâ'im cihân içre
Sürûra irişür iylik iden hayrân olup qalmaz
- 3 Felek-mir'ât her da'im keduretden ğalâş olmaz
Meşeldür bu seğâb içre güneş pinhân olup qalmaz
- 4 Qadîmi mülk-i 'âlemde baqan çünkim ola mi'mâr
Dağı a'lâ olur 'âdetdür ol virân olup qalmaz
- 5 Selîmî çâh-ı ğamda bu ruğsâr ile Yûsuf-veş
Göñül bil ki esîr-i miğnet-i zindân olup qalmaz

[Semāhī]

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1 Ğayrı maḥbūba baqar mı gören ol sīm-teri
Beridür cümleden ol ' aşık-ı pākūñ nazarı

2 Nazar-ı pāk ile baqmazsa ruḥ-ı mehveşüñe
Görenin qalmaya ol dīdelerüñ nūrı ferı

3 Ferri yoqdur o güneş gözlü güzel baqanda
Baña ' arz eyleme gökde leme' at-ı qameri

[71a]

4 Qameri yaqmada görsün şanemā görde gögi
Ola görmek dileye maḥla' -ı nūr-ı şeḥeri

5 Şeḥeri başına gün toğa ol ferḥünde-ferün¹
Göz açup bir ki göre lem' a vü nūr-ı ' ömri

6 ' Ömeri sevmeyüp a' dāsı olan Rāfızinüñ
Dilerin tu' me-i şemşir-i qazā ola seri

7 Seri cān ile fedā itdi Semāhī yolına
İşini başa iletdi sözünüñ oldı eri

¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

[Behişti]¹

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1   Derūnum lāle gibi āteř-i ' iřķ ile yanıkđur
       Gözüm nergis gibi tā řubħa dek her şeb uyanıkđur

2   Seħāb-ı kākülinden gün yüzün gördüm nihān olmiş
       Aķar oldum bu dem seylāb-ı eşküm ķan bulanıkđur

3   İdipdür yine tende mihr ü mehden dāğlar peydā
       Felek pīrāye nesrin nev-cüvāna nāza ' āřıkđur

4   Ĝamuñdan ħastedür cānum řabībüm himmet eylerseñ
       Mizācına viřālün şerbeti ĝāyet muvāfiķđur

5   Maħabbet mestidür ' āřık riyā ħayrānidur řūfī
       Cihān bezminde sen şanma Behişti kimse ayıkđur

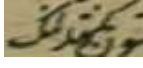
[Semā'ī]

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1   Nedür seyr-i temāřā-yı cihān ey dil-rübā sensüz
       Gerekmez ħāřılı dünyā vü mā-fi-hā baña sensüz

¹ Yaşar Aydemir Tarafından hazırlanan *Behişti Divānı*'nında bulunmamaktadır.

2 Ben ol āzādenüm kim ‘ ışık ile dīdār hāḳḳı için
Cehennemdür baña gülzār-ı cennet muṭlaḳā sensüz

3 Cihān durduḳça dur şāhım fedā olsun
Benüm ‘ ömr-i ‘ azīzüm yoḳ bu dünyāda baña sensüz

4 Görinmezse göze başında ‘ aks-i dürr-i dendānuñ
Cevāhirle pür olsa istemem baḫr-i seḫā sensüz

5 Semā‘ī hāḳ-i pāyüñden cüdā olmaḳ bilür kendin
Gel inşāf [eyle] şaḡ olsun mı şāhum bir gedā sensüz¹

[71b]

313

[‘Ulvī]²

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

1 Göñül āh itdi hecrüñ ile gözüm degdi bu nem hem
Niçün ağladı bülbül-i seḫer ağladı şebnem hem

2 Gözüm cām-ı cihān āyīne-i ‘ ālem-nümā gönüm
Benüm bu remzümi fehmi itmedi İskender [ü] Cem hem

3 Eḫibbādan şanup rāz açma ey dil kimseye hergiz
‘ Adāvetle maḫabbet şimdi birdür medḫ ile zem hem

¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

² İsmail Çetin tarafından hazırlanan *Derzī-zāde ‘Ulvī Divānı*’nda bulunmamaktadır.

- 4 Sifāl-i ser-ķadehdür meclisümde bāde gözyaşı
Celīsüm derd ü miḥnetdür enīsüm¹ ğuşşa vü ğam hem
- 5 Nice timār iderler yārüme cerrāḥlar bilsem
Dutışur ˘ Ulviyā sūz-ı dilimden yine merhem hem

314

[Ümīdī]²

mefā˘ İlün mefā˘ İlün mefā˘ İlün mefā˘ İlün

- 1 Gözüm yaşın ḥayāl-i ruḥları ķana boyandurmış
Bahār-ı ḥüsn-i cūy-ı eşki başından bulandurmış
- 2 Bugün mestāne sākī leblerüñ yādına meclisde
Şürāḥīden yine bir eliyle³ cāmı ṭolandurmış
- 3 Göñül vaşf eyleyüp āb-ı zülāl-i tiĝ-i cānānı
Ten-i şad-pārede her yāranuñ aĝzın şulandurmış
- 4 Metā˘ -ı vaşlınuñ biñ cān ile olmaķ⁴ ḥarīdārı
Gice dil naķdini pervāne şem˘ -i bezme yañdurmış
- 5 Ümīdī bī-vefādur didüĝün ol şūḥ işitmiş dün
Bugün gelmiş vefālar eyleyüp anı utandurmış

¹ enīsüm: enisüm ü M71b.

² Selvi, 2008, s. 110.

³ eliyle M71b: ālle ÜD110.

⁴ olmaķ M71b: olup ÜD110.

[Ümîdî]¹

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Bugün meclisde sâķî sâġar almak dest-i dil-berden
Hemân bir gül ķoparmak gibidür şâh-ı gül-i terden
- 2 Olalı cür' a-i câm-ı leb-i dil-dâra dil hem-dem
Kesildi berş ile afyûndan el çekdi sâġardan
- 3 Haķ-ı ruhsârını zûlf ile mestûr itmiş ol kâfir
' Aceb mi ' âşık-ı miskîn okursa küfri ezberden
- 4 Demidür ķolular iç bûse ihsân eyle ' uşşâķa
Efendi ķullara ' âdetdür ihsân çünki beglerden
- 5 Ümîdî olmadı² ser-menzîl-i maķşûdına vâşıl
[72a] Reh-i ' ışķında [yârûñ]³ geçmeyen evvel ķadem serden

¹ Selvi, 2008, s. 143-144.

² olmadı M71b: olmaz ÜD144.

³ [yârûñ] ÜD144: (-) M.

[Maḳālī]

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Ne ḥālet var 'aceb şīrīn kelām-ı la' l-i nābında
Su'āl itdükçe gevherler nişār eyler cevābında
- 2 apusunda benüm ser-ḥala-i erbāb-ı derd ammā
Ser-āmed bir güzeldür kendü daḥı şīve-i nābında¹
- 3 Anı ey Yūsufa teşbīh iden daḥı ayırsın
Bu ḥüsni görmemişdür belki Yūsuf daḥı cevānında²
- 4 Kemendinden sipihrūn tāc-ı zerle ḥusrev-i ḥāver
İnüp ol şāh-ı ḥüsnuñ bu resme lāyık baña bende
- 5 Maḳālī boynı baḒlu akeri olma yeter devlet
O şāh-ı kişver-i ḥüsnuñ der-i devlet-i mābeynde

¹ Bu mısra da vezin tutmamaktadır.

² Bu mısra da vezin tutmamaktadır.

[Fürûgî]

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Füzün olsun ço derdüm çıksun eflâke dem[i] sürdüm
Şanasun ğayrı perle ol nihâl-i nâz-perverdüm
- 2 Fiğân itsem n'ola bülbül-şıfat bu bâğ-ı kûyında
Cüdâ kılmak muqarrer oldı şimdi ol ruğ-ı zerdüm
- 3 N'ola hecrüñle 'azm-i ğurbet itsem kim bu 'âlemden
Bir iki gün h̄od bilürsen senüñle gönüm eglerdüm
- 4 Felek senden ayırdı ölmedin kām almadum gitdüm
Dirigâ kim çapuñdan ben olam ayrılmayam derdüm
- 5 Degüldür kimse vâkıf ey Fürûgî derd-i hasretle
Hudâ bilür dağı ben bilürem ancağ benüm derdüm

[Ahmed Paşa]^{1 2}

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1   Ārızuñ Ā arz it güle gülşende ra' nālanmasun³
 Serve göster kāmētün⁴ nāz ile zībālanmasun⁵
- 2   Kıl muḳavves ḳaşlaruñ ṭarf-ı külāhuñdan Ā ayān
 Ğurre-i meh ṣekl-i ebrūsına ğarrālanmasun
- 3   Zülf-i zencīrinde ḩün kemterīn dīvāne dil⁶
 Dolaşup bād-ı şabā zülfine ṣeydālanmasun
- [72b]
- 4   Şür raḩīb[i] ravza-i kūyuñdan ey ḩūr-i ḩatlı^{7 8}
 Bağ-ı cennetdür anı kāfir temāşālanmasun
- 5   Bülbül-i ḩudsī gibi medḩ itse⁹ Aḩmed la' lüñi¹⁰
 Lāleler nāzüklenüp güller muṭarrālanmasun

¹ *Mecmū'a*'da bulunan Ahmed Paşa'ya ait şiirler transkribe edilirken Ali Nihad Tarlan tarafından hazırlanan *Ahmed Paşa Divānı* kullanılmıştır (Ali Nihad Tarlan. (1966). *Ahmed Paşa Divānı*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi).

² Tarlan, 1966, s. 286-287. Bu gazel APD'de altı beyittir.

³ ra' nālanmasun M72a: zībālanmasın APD286.

⁴ kāmētün M72a: ḩaddini APD286.

⁵ zībālanmasun M72a: ra' nālanmasun APD286.

⁶ zülf-i zencīrinde dil divānedir şol dil-berin APD287. Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁷ ḩūr-i ḩatlı M72b: ḩūri-likā APD287.

⁸ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁹ itse M72b: eder APD212.

¹⁰ la' lüñi M72b: haddini APD212.

[Fürûgî]

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Ebruvānuñ göster ey meh ğurre ğarrālanmasun
 ʿArz-ı ħüsn it güle gülşende raʿ nālanmasun
- 2 ʿĀşık-ı şeydā geçerken dille gül-ruĥsāruña
 Bāğda bülbül ineñde verde şeydālanmasun
- 3 Bāğ-ı ħüsn içre kıdd-i dil-cüy-ı dil-ber var lîkin
 Serv-i bālâ bāğ-ı ʿālemde dil-ārālanmasun
- 4 Şāh-ı mülk-i miĥnetüm yâ niçe ʿasker derd ü ğam
 Pādişāh-ı dehr olan Şevketle Dārālanmasun
- 5 Ey Fürûgî cism-i zerd altunlu ħalĥadur baña
 Cāme-i zerrîn giyüp māl ehli ğarrālanmasun

[Hâletî]

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Faķırüz zâhidâ ey h̄ace biz gerçi fenâmuz var
Ve lîkin pâdişâh-ı kişverüz fakr ü ğnâmuz var
- 2 Ne ehl-i manşibuz biz ne salţanat sevdâsına düşdük¹
Ne zulmi kimseye gördük revâ ne irtişâmuz var
- 3 Ne yirde bir yüzi gül-ğonce-fem kıpsa olur ' aşık
Göñül dirler bizüm bir ' andelîb-i bî-nevâmuz var
- 4 Silüp pâk eyledüñ jeng-i kederden levha-i câm
Mücellâ eyledüñ âyîne-i kalb-i şafâmuz var
- 5 Bizüz ol Hüsrev-i mülk-i sühan ey Hâletî hâlâ
Vücüd-ı mağzen-i genc-i hüner niçe gedâmuz var

¹ Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

[Āzerī]

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 O mihr-i 'ālem-ārāyı bugün itdi güzër dirler
Dil-i bî-çāreye dā'im cefā eyler gezer dirler

[73a]

- 2 İçer la'lin kadehinden şerāb-ı erguvānīler
'Arağ-rīz olsa meclisde o sīmīn-ten güher dirler

- 3 Hādīş-i la'l-i mey-gūnuñ haber virmiş bugün ağyār
'Aceb gerçek midür bilsem senüñçün bir haber dirler

- 4 Hāṭādur görünmez şanma sünbül-i künc-i melāmetden¹
Senüñ yārūñ dilā bir merdüm-i şāhib-nazar dirler

- 5 İdermiş haste her yandan sen mäh-ı tābānı²
İşitdüm Āzerī-i bî-nevāyı derbeder dirler

¹ Bu mısra da vezin tutmamaktadır.

² Bu mısra da vezin tutmamaktadır.

[Husrev]

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Faķir ü h̄or u zār miskīn ü tebdīl-i gedāyuz biz
 'Azīz-i vaķtüz ammā derd-i 'ışka mübtelāyuz biz
- 2 Maķabbet tekyegāhında melāmet řālını giydük
 Mürīd-i pīr-i 'ıřķ olduķ maķabbet pertabıyuz biz
- 3 Bize zehr-āb-ı ğam nūř eylemek bir zerrece gelmez
 Yedi deryāyı bardaķdan çeker bir eçdehāyuz biz
- 4 Senüñ bir yār diler iseñ qadimi bendeñem řāhum
 Bizi bīgānelik şanma qadīmī āřınāyuz biz
- 5 N'ola şeker lebüñ vaşfında rengin eylesem şi' rüm
 Nezāket ehli içre H̄usrevā řīrīn-edāyuz biz

[Behişti]¹

mefā'īlūn mefā'īlūn mefā'īlūn mefā'īlūn

- 1 Nihāl-i āhum üstinde ʿuluvv-i āhı benden Şor
Neden ıopmıřdur ol gűller bu gűlzārı dikenden Őor
- 2 Gűzűm yařından olmıřdur cihān hűrrem inanmazsañ
Zebān-ı hāl ile yir yir beyān itsűn ıemenden Őor
- 3 Eger pervāne aĥvālını rűřen bilmek istersen
Műcerreb eylemiřdur anı Őem' -i encűmenden Őor
- 4 Derűn-ı perdede ʿāřık bilűr zāhirdedir vā' iz
Ne bilsűn sīne-i yārı kabā ya pīrehenden Őor
- 5 ıalem dest-i Behiřtīden olupdur sīb-şeker-mānend
Me' ānī lezzetin Őorarsañ ol řirīn sűhandan Őor

¹ Bu Şiir Yaşar Aydemir tarafından hazırlanan *Behiřtī Divānı*'nda bulunmamaktadır.

[Āzerī]

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Sağār ile bāde kim meclisde cānāndan gelür
 Āb-ı şāfīdür ayağı çeşme-i cāndan gelür
- 2 Kaṭre-i eşküm çıkar bu çeşm-i deryā-bārdan
 Gevher-i pākize güyā ki 'ummāndan gelür¹
- 3 Üstüh'ānın gönderür 'āşık kilāb-ı kūyuña
 Şān maḥabbet-nāmedür yārāna yārāndan gelür
- 4 Leblerüñ vaşfi gönülde 'aks-i la' lüñ dīdede
 La'ldür kāndan gelür güldür gülistāndan gelür
- 5 Āzerī ḥün-āb-ı eşküm reh-güzāruñ baḡladı
 Ḥāneme ol bī-vefā şimden gerü ḡandan gelür

---

¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

[Cāmi']

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Ecel cāmiyla bir kes cür' a gibi pāy-māl ancağ
İçenler mest olup geçmiş cihāndan özge hāl ancağ
- 2 Nice şuret gelüp geçmekde devr itdükçe her sâ' at
Dilā bu günbed-i devvār fānūs-ı hayāl ancağ
- 3 İder her nākış-ı meh gibi kāmīl pertevi anuñ
Dilā mihr ü maḥabbet ḥağ budur özge kemāl ancağ
- 4 Kelām ile 'amel kılmaz sülük aḥvālını bilmez
Sözinde vā' izüñ hāl yok kı̄l ü qāl ancağ¹
- 5 Başuñ tūp ideli çevgān-ı zülfi yāra ey Cāmi'
Senüñ erbāb-ı 'ışka bir kelāmuñ ḥasb-i hāl ancağ

[Fūrūğī]

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Ezelden her kimüñ meyl-i dilin bir yāre yazmışlar
Benüm meyl-i dilüm sen serv-i gül-ruḥsāra yazmışlar

¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

2 Yazanlar ehl-i derdũ levḥ-i taḳdĩre ser-encāmın
Meni bīmāra ḳatılmıř seni bũt-i ḥũn-ḥ̄āra yazmıřlar¹

3 Eḡıbbā nũřḥa-i dermān yerinde ehl-i emrāza
Perĩ-veşler lebin em diyũ ben bīmāra yazmışlar

4 Ḥoten ‘ālemleri řāh-ı Ḥıḡāyı emr bilen bir yıl
Ḥarāc-ı mũlk-i Ćĩni ol zũlf-i ‘anber-bāra yazmıřlar²

5 Muşavvirler benũm bũḡḥāne-i ‘ıřḳ iĉre tařvirũm
şanemler ḥāk-i pāyine dũřũp yalvara yazmışlar

[74a]

6 Cũnũn ehlini merḳũm idenler defter-i ‘ıřḳa³
Meni dīvāne-i Mecnũn diyin ḡmara yazmışlar

7 Ezel **nahnũ ḳasemnā**⁴ yazanlar řuġlın insānuñ
Fũrũġĩ[y]i cihān-seyyāhı bir āvāre yazmışlar

327

[Nev‘ĩ]⁵

mefā‘ĩlũn mefā‘ĩlũn mefā‘ĩlũn mefā‘ĩlũn

1 Elinde gerĉi kim ‘āřıḳlaruñ şabr u řarār olmaz

¹ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

² Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

³ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁴ Zuhuf 43/32. “Nahnũ kasemna: Biz taksim ettik” mmanasındadır.

⁵ Tulum, Tanyeri, 1977, s. 337.

Biḥamdillāh güzellük ehl-i ḥüsne pāyidār olmaz

2 Ne ḳadr-i ḥüsni fehm eyler ne derd-i ḥālet-i ‘ışḳı
Dirīgā sīm-tenler n’eyleyem şāhib-‘ıyār olmaz

3 ‘Acebdür her ḥazānuñ bir bahārı irişür ammā¹
Güzellük bāgınuñ hergiz² ḥazānına bahār olmaz

4 Didüm ‘aḳl ile şabrum gitdi benden saña yār oldı
Didi dīvānesin [sen]³ ehl-i ‘ışḳuñ ‘aḳlı yār olmaz

5 Nice bir Nev‘īye rāh⁴-ı ḡamuñda nā-murād olmaḳ
Yüri var olmaz ey şīrīn-dehen lāle-‘ızār olmaz

328

[Emri]⁵

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

1 Diyār-ı ‘ışḳa⁶ sīnem beyābān-ı maḥabbetdür
Degül cismümdeki mūlar giyāh-ı derd-i miḥnetdür

2 Ruḥuñ bāgına⁷ düşmiş ḥüşe-i müşgīn zülfinden

¹ ammā M74a: aḳır ND337.

² hergiz M74a: ammā ND337.

³ [sen] ND337: (-) M.

⁴ rāh M74a: kūh ND337.

⁵ Saraç, t.y., s. 91-92.

⁶ ‘ışḳa M74a: ‘ışḳda ED91.

⁷ bāgına M74a: bāgında ED91.

O müşkīn hālīnūn¹ bir dāne siyāh engūr-ı misketdür²

3 Görüp mäh-ı nev ebrūnı bu³ aḥşam ḥayrete varmış
Dehān-ı çarḥda ey meh hilāl engüşt-i ḥayretdür

4 Gözi māhuñ pür-āb oldı mehūñ zerd oldıḡı rüy
Bu kim engüşt-i yāruñ zenaḥdānına ḥasretdür^{4 5}

5 Leṭāfet ābıdır rüy-ı şafā-baḥş-ı nigār Emrī
Dehān andan⁶ nişān-ı kaṭre-i bārān-ı raḥmetdür⁷

329

[Zārī]

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Belā-yı mübtelā-yı ıışq-ı cānān olmayan bilmez
Derūnum āteşin şevkiyle sūzān olmayan bilmez

2 Ne kanlar yutdığım hecründe sulṭānum dil-i şeydā
Faḫirūñ derdmendūñ gibi giryān olmayan bilmez

[74b]

3 Göñül nā-şād ü ṭālī' pür-belā vü derd fevka'l-ḥad

¹ müşkīn hālīnūn M74a: ḥāl-i müşg ED91.

² Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

³ bu M74a: (-) ED.

⁴ ED'de bu beyit yerinde şu beyit kayıtlıdır: "Egerçi girye cenginde düşüpdür topraḡa çoḡı / Sipāh-ı eşk-i çeşmüm yine ey şeh bī-nihāyetdür" ED91.

⁵ Bu beyitte vezin tutmamaktadır.

⁶ andan M74a: anda ED92.

⁷ raḥmetdür M74a: ḫudretdür ED92.

Ma-ḥaṣal ḥālūmi ʿ iṣṣuñla giryān olmayan bilmez

4 Nedür çeşmūñ tegāfūl şehīd-i merdūm didūm didi
O maḥfī remzdür sulṭān-ı ḥūbān olmayan bilmez

5 Cünūnın Zārī-i bī-māruñ ʿ aceb eylemek cānā
Perīṣān ḥāṭruñ ḥālin perīṣān olmayan bilmez

330

[Baḥrī]

mefāʿ īlūn mefāʿ īlūn mefāʿ īlūn mefāʿ īlūn

1 Keş-â-keşden şikāyetdür eger şāh u gedā hem-vār
Bu miḥnethānede ey şāh-ı ʿ ālem şanma bī-ğam var

2 Cemālümde neden ḥālūme māʿilsin dime cānā
Perī-zādem behīṣti dāneye şatmış [bir] ādem var

3 Süleymānum nʿola kılsuñ musaḥḥar ḥūsn ile cāmı
Yazılmış ḥātm-i laʿ lūñde gördüm İsm-i Aʿ zam var

4 Ögersin zāhidā cennetde ḥūr ezvāqını ammā
Vişāl-i yār ile meyḥānede görseñ ne ʿ ālem var

5 Varayın Kaʿ be-i maḥşūda yab yab ey Baḥrī¹

¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

Süvār-ı esb-i himmet olmağa saķıyle a' lem var

330

[Fevrī]

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Cihān bezminde kim der kim gözi yaşı şarāb olmaz

Yaḥūd nār-ı maḥabbetde bişüp bađrı kebāb olmaz

2 Eger seng-i belā yile yıkılsa şaḥn-ı dil tañ mı

Cihānda bir 'imāret var mı kim āḥir ḥarāb olmaz

3 Cihāndan sen dilā isteme mihr ü vefā resmin¹

Dilā berd-i 'acüz içre çü táb-ı āfitāb olmaz

4 Benüm gönülüm o bezm-i pür-şafanuñ mestidür sāķī

Ki andan naql u cām-ı şāhid ü sem'-i şerāb olmaz

5 Dil-i bī-'ışķa feyz olmaz tecellā-yı cemāl el-ḥaķ

Ki şem'-i küştede Fevrī bilürsin ferr u táb olmaz

331

[Fürūđi]

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 'Aceb n'itdüm o dil-dāra benüm hiç ḥālüme baķmaz

Libās-ı 'ārı çāk itdüm bu eski şālüme baķmaz

¹ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

[75a]

- 2 Zer ü sîm eyledüm rüyum çeşmüm ile yaşım¹
Dirîgâ n'eyleyem dil-ber benüm bu hâlüme bakmaz
- 3 Eridi kıal olup kalbim vücūdum kııl kıadar yokdur
Beyân itdüm aña hâlüm bu kııl ü kıälüme bakmaz
- 4 Bugün ol gözleri ala benüm çün almadı başum
Aluben al ile gönüm bu eşk-i alüme bakmaz
- 5 Fürüġî rāh-ı ıışkında elif-kaddüm olupdur dāl
Delālet bu yeter lîkin bu kıadd-i dālüme bakmaz

332

[Figānî]²

mefā'îlün mefā'îlün mefā'îlün mefā'îlün

- 1 Aқан seyl-āb-ı eşkümdür bu çeşm-i dür-feşānumdan
Nem eksildi benüm ey serv-i kıaddüm çıkıdı yanumdan
- 2 Degül seyyāre ey meh-rū görinen āsumān üzre
Şerār-ı āhdur her şeb olur peydā duġānumdan
- 3 Şafaķ-veş eşk-i gül-gūnum görüp bu gice ey meh-rū
Felekler gökde encüm-veş görinen bu¹ figānumdan

¹ Bu beyitte vezin tutmamaktadır.

² Gülşen Çaylı Cankurt tarafından hazırlanan "Figānî Divanı Gramatikal İndeks" adlı tezde bulunmamaktadır.

4 Çıkarma la' lūñ aǧzumdan benüm ey yār-ı şīrīnüm
Beni gel ḥusrevā luḫ it ayırma ṭatlu cānumdan

5 Miyān-ı mūy-ı dil-ber-veş Fiḡānī bī-niṣān oldum
Ḥaber-dār olmasun kimse diyü nām [u] niṣānumdan

333

[Fiḡānī]²

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1 Būseñe dil ḡānī' olmaz vaşlıñuñ şeydāsıdır

Dūstum ma' zūr dut dünyā ṭama' dünyāsıdır

2 Āh kim bir gün beni ölmezden evvel ḡāk iden³

Bir⁴ ḡıyāmet ḡāmetüñ bir vādī⁵-i ferdāsıdır

3 Dimek olmaz adını bir māhı sevdüm tāzece

Edrine şehrinüñ ol ḡāyet⁶ müstesnāsıdır⁷

4 Ḳıpḡızıl dīvāne ḡıldı⁸ ḡara çüller giydirüp⁹

Bañā ol ḡaşı kemānuñ¹⁰ gözleri alasıdır

¹ Burada “kamer” sözcüğü bulunmaktadır. Vezin gereği metne alınmamıştır.

² Çaylı Cankurt, 2015, s. 44.

³ “āh kim ölmezden ön bir gün beni ḡāk eyleyen” FİD44.

⁴ bir M75a: ol FİD44.

⁵ vādī M75a: va' de FİD44.

⁶ ḡāyet M75a: ḡāyetde FİD44.

⁷ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁸ ḡıldı M75a: idüp FİD44.

⁹ giydirüp M75a: giydüren FİD44.

¹⁰ kemānuñ M75a: ḡaranuñ FİD44.

- 5 Bilmek istersen̄ Fiġānī kim durur ey¹ ġonce-leb
Gülsitān-ı ħüsnüññ bir bülbül-i şeydāsıdur²

[75b]

334

[Gelibolulu ‘Alī / Terkib-i Bent (Mersiye)]³

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

I

- 1 Gel ey nevk-i kalem mātem ser-encāmın beyān eyle
Döküp evrāka derdüñ kara bahtuñdan fiġān eyle
- 2 Midād-āsā siyeh kanlar dökilsün⁴ yine çeşmüñden
Liķa gibi müşevveş kışsa[lar] şerħin beyān eyle
- 3 Każā levħine vāfir serzeniş kıl dest-i kätibden
Kader mecmū‘ asın yırtup perīşān dāstān eyle
- 4 Kül eyler mermeri āteş gibi kem ħarfini yazsañ
İstemezseñ⁵ bir āhen levħa evvel imtiħān eyle
- 5 Ĥuzūr erķāmını ħak eyleyüp levħ-i ħavātırdan
Meserret-nāmeler zevķin gönüllerden⁶ nihān eyle

¹ ey M75a: ol FİD44.

² şeydāsıdur M75a: gūyāsıdur FİD44.

³ Aksoyak, 2018, s. 454-456.

⁴ dökilsün M75b: şaçılsun AD454.

⁵ istemezseñ M75b: inanmazsañ AD454.

⁶ gönüllerden M75b: gönüllerde AD454.

- 6 Siyeh giy ehl-i beytũn Ka‘be-veş rũz-ı ğazāsında¹
Bu mātem hıdmetinde sende dāmen-der-miyān eyle
- 7 Yazarsañ Kerbelā yazusunuñ müşkil belāsın yaz
Ŗehādet ŝehdin içmiŝ teşne-lebler² mācerāsın yaz

II

- 1 Niçũn ey çarh-ı zālīm³ nağd-i kevneyni hebā kılduñ
‘Aliyyü’l-Murtażānuñ nũr-ı çeŝmũn bĩ-ziyā kılduñ
- 2 Gũm itdũn Kerbelā hākinde anuñ gevher-i ‘ömrin
Ne kendũnden hiçāb itdũn ne ceddinden hayā kılduñ
- 3 Zũlāl-i pāk ağan gülzāra zehr-āb eyledũn⁴ cārĩ
Resũlũn bũsegāhın tĩĝ-i qahra mācerā kılduñ
- 4 Qoparduñ ğonce-i nev-restesin gülzār-ı Zehrānuñ
Zehirler yutdurup pejmürde-hāl itdũn cefā kılduñ
- 5 Resũlũn ālini şerm itmedũn mi ğarq-ı hũn itdũn
Girũp qanına ol mazlũmuñ ey ğāfil haṭā kılduñ
- 6 Söyindürdũn risālet hānedānında yanan şem‘ i

¹ ğazāsında M75b: ğazāsından AD454.

² lebler M75b: diller AD454.

³ zālīm M75b: ğāfil AD454.

⁴ eyledũn M75b: eyleyũp AD454.

Melâmet zûlmetin ta' yîn-i beyt-i Muşafâ kılduñ

- 7 Serin ol serverüñ dūr itdigüñ yitmez mi efserden
Mürüvvetsizlük itdüñ niçün ayırduñ tenin serden

III

- 1 Ne yazıdur ki deşt-i Kerbelâ pür-derd ü miñnetdür
Meger kerb [ü] belâlardan mürekkeb bir muşîbetdür

[76a]

- 2 Nizâmın bozdı çün kim ehl-i beyt-i Murtaşānuñ ol
Ne nazm-ı bî-selâsetdür ne nâ-mevzün hikâyetdür

- 3 Kıpâr [bir] demde ğavġa-yı kıyâmet lîk â' şürüñ
Dem-i mâtemde her bir rûzı üç nevbet kıyâmetdür

- 4 O gül-gün turfa sancağlar ki şaf bağlar ħarîm içre
O bâġuñ servi ħûnin olduġından bir ' alâmetdür

- 5 Yatur gün gibi gül-gün perdesinde ravzanuñ bir¹ gül
Gezen merşiyye-ġânlar bülbülân-ı bâġ-ı ħayretdür²

- 6 O kâmet düştüġi sâ' at kıyâmet kıpâmağ maġzâ
Anuñ tâ ħaşr olunca mâtemin dutmağ³ iġâmetdür

¹ bir M76a: ol AD455.

² ħayretdür M76a: ħasretdür AD455.

³ dutmağ M76a: her yıl AD455.

7 Dögün taşlarla sen ey s̄ine sen an aqla ey d̄ide
Dem-i m̄atemd̄ür¹ nehr eyle yařuñ aqla ey d̄ide²

IV

1 řhid̄ān anı ol dem kim Fır̄ātı ğar-ı h̄ūn itdi
‘Adū hem anmasun andan diyū aker-nūmūn itdi

2 Felek anına girdi bir iim şu virmedi ele³
Anuñūn k̄uzesin dest-i mel̄āmet ser-niḡūn itdi

3 řıdı ceng ire engin öyle řir̄ūñ ar rubaı
İdüp řad h̄ile yitmiř zam-ı m̄ühlikden zeb̄ūn itdi

4 řadā-yı [el-]⁴ ‘aaşdan h̄uşk-leb aldı melekler hep
Har̄āretten felek m̄ātem ab̄āsın⁵ nil-ḡūn itdi

5 Hele bir atire anı almayupdur yirde ol řāhuñ
apup h̄urř̄id anı t̄āc-ı serinde la‘ l-ḡūn itdi

6 şanurlar dest-i p̄āki uzesi olmişdı anından
Ecel c̄āmın řunup s̄ā̄i-i ğam baĝrını h̄ūn itdi

7 Kesilmiř gerden-i āf̄ūr-ḡūn peyveste amıř h̄ūn

¹ m̄atemd̄ür M76a: m̄ātem durur AD455.

² Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

³ ele M76a: āna AD455.

⁴ [el-] AD456: (-) M.

⁵ ab̄āsın M76a: lib̄āsın AD456.

Şebistān-ı şehādet şem^ç e¹ virmiş şu^ç le nūr-efzūn

V

1 Bu ğam bir özge ğamdur iş bu mātem tūrfe² mātemdür

Bu eyyām içre hurremlik hārām oldu Muħarremdür

2 Kıpansun çıksun ol göz³ ki zehr-āb aqıtup⁴ andan⁵

Dem-i mātemde işār itdügi demdür yaħūd nemdür⁶

[76b]

3 Bu ğam kınan kırıtılmışdur velī aşhāb-ı taħkikūñ⁷

Anuñçün ekşeriyā dem degül dökdükleri nemdür

4 Ğazā⁸ vaqıtinde el qarşup gülen eţfāle⁹ ç ayb itme¹⁰

Bu istihzā¹¹ anadur kim yiri çāh-ı cehennemdür

5 Mübārek başlarına nūr inüpdür zer-ç alem şanmañ¹²

Degüldür surh sancaklar birer maqtül-i muç lemdür

6 Yoluñdur şerħa çekseñ pül pül¹³ itseñ senüñ¹⁴ ey ābdāl

¹ şem^ç e M76a: şem^ç i AD456.

² tūrfe M76a: özge AD456.

³ göz M76a: gözler AD456.

⁴ zehr-āb aqıtup M76a: zehr aqıtımayup AD456.

⁵ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁶ demdür yaħūd nemdür M76a: ya nem yaħūd demdür AD456.

⁷ taħkikūñ M76B: temkinüñ AD456.

⁸ Ğazā M76b: ç azā AD456.

⁹ eţfāle M76b: eţfāli AD456.

¹⁰ itme M76b: itmeñ AD456.

¹¹ istihzā M76b: şöhretler AD456.

¹² şanmañ M76b: şanma AD456.

¹³ pül pül M76b: yol yol AD456.

¹⁴ senüñ M76b: cismüñ AD456.

Libās-ı cismi cānda¹ şoymayan ʿ uryān sersemdür²

- 7 Bu mātemde³ delüp ney gibi bağruñ iñle ey ʿ Alī
Benüm bu nazm-ı cān⁴-süzüm kulağ dut diñle ey ʿ Alī

335

[Emrī]⁵

fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün

- 1 Sürʿ at itme ey ecel cismümde ğam cāndur henüz
Ĝamzeler zaħmı gönül derdine dermāndur henüz
- 2 Bir dem egleñ ey felek gönülüm serāyın yıķmağā
Ol perī-peyker ħayāli anda miħmāndur henüz
- 3 Tīrinüñ peykānidur cismümde ser-meʿvā-yı şanem
Gerçi dāğı qarzuñ sīnemde kālķandur henüz⁶
- 4 Kānını peykānlaruñ yaşum dile irdükçe yur
Gel nazar kıl yaşımuñ rengine kim ķandur henüz
- 5 Būy-ı sīnemden āhum ile gelür būy-ı kebāb
Āteş-i ğamla ciğer cismümde büryāndur henüz

¹ cānda M76b: cāndan AD456.

² ʿ uryān sersemdür M76b: ħayrān u ebkemdür AD456.

³ mātemde M76b: mātemden AD456.

⁴ cān M76b: pür AD456.

⁵ Mehmet A. Yekta Saraç tarafından hazırlanan *Emrī Divānı* ında bulunmamaktadır.

⁶ Bu beyitte vezin tutmamaktadır.

- 6 Tîġ-i ġamzeñden kaçar çeşmüñle ceng itmez güneş
Var kıyās [it] kim ne deñlü tende peykāndur henūz¹
- 7 Dūr olaldan ol şanemden merdüm-i çeşmüñ senüñ
Kara geymiş mātem içre Emrī giryāndur henūz

Der-kenār:

336

[Gelibolulu ‘Ālī]²

fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

- 1 Gel ‘Irak-ı ‘Arabda dutma maķām
Umma andan şaķın qarār [u] beķā
- 2 Bu cihān bir ħarābe menzildür
Kõndu göçdi hezār mīr-livā³
- 3 Mā’-i cārideki ħabāb gibi
Niçenüñ⁴ çetri kıldı nā-peydā
- 4 Hāk-i Bağdāda zeyn olan şeceri
Naħl-ı ħurmā şanur gören ammā
- 5 Tuġlardur ki kıldı menzilde
Çekilüp gitdi leşker-i ħulefā

¹ Bu beyit gazelin kenarına kaydedilmiştir.

² Aksoyak, 2018, s. 1308. M’de mahlas beyti bulunmamaktadır.

³ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁴ niçenüñ M76b: niçe biñ AD1308.

[Behişti]¹

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

1 Ya şabr ü yā sefer diyü ne Rüm [u] ne ‘Acem ıaldı
Dolandum rub‘-ı meskūnı hemān mülk-i ‘adem ıaldı

2 Yoluñda varumı ĥarc [itdüm]² esbāb-ı vücūdumdan
Göze doıunmaıa ıābil temāřā eyle nem ıaldı

3 Cihān şerbetlerinden bulmaıa dil tıflına³ dermān
Tıbībüm tecrube ıılmadııum dünyāda nem ıaldı⁴

[77a]

4 Yıııldı dil yitürdi cān özin ‘aııl oldu lā-ya‘ ııl
Ayaıı üzre şeb-i hecrüñde şem‘-i bezm-i ğam ıaldı

5 Behişti nāme⁵ yazmaıa müsā‘ id olmadı ammā
Aıızdan söyledüm yüzi ıarasıyla ıalem ıaldı

¹ Aydemir, 2000, s. 526.

² [itdüm] BED526: (-) M.

³ tıflına M75b: derdine BED526.

⁴ ...dünyāda nem ıaldı M75b: bir kāse semm ıaldı BED526.

⁵ “nāme nāme” şeklinde yazılmıştır metinde ancak bu şekilde alındııında vezin tutmamaktadır. Vezin gereııi “nāme” şeklinde yazılmıştır.

[Bâkî]¹

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Korkum oldur göz dege hâk-i der-i cânânuma
Yohsa kuhl-âsâ çekerdüm çeşm-i hûn-efşânuma
- 2 Bâgda dülâb[1] çok çekdi çevürdi bâğbân
Öykinür diyü gamuñdan² nâle vü efgânuma
- 3 Çeşm ü ebrû hâl-i Hindî zülf-i câzû olsa³ ger
Öykinürdi âfitâb ol âfet-i devrânuma
- 4 Düşmese ağzumdan ol şîrîn-dehânuñ lebleri
Vaşf-ı la' lin durmasam zîkr eylesem yârânuma
- 5 Yâr defterden yine Bâkî kazınmağ var dimiş
Yañlış añlatmış 'adûlar ben kılın sulţânuma

¹ Küçük, 2019, s. 369.

² gamuñdan M77a: gamuñda BD369.

³ câzû olsa M77a: cādū bulsa BD369.

[Celālî]¹

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1   Gidüp faşl-ı şitâ şaħra-yı 'âlem sebze-zâr olmış
        Bi-ħamdillâh yüzi gülmiş cihānuñ nev-bahâr olmış
- 2   ' Acebdür ben ki dîvâne olup tağlara düşmezsem
        Bu ħâlet birle kim 'âlem bezenmiş lâle-zâr olmış
- 3   Piyâle 'arz ider gülşende güller göz kıpar ğonce
        Gözün aç 'îş [ü] 'işret vaqtidür ey bî-ķarâr olmış
- 4   Açılmış lâleler dönmiş peleng ü bebre her vâdi
        Görinmez oldı âhû-yı şitâ beñzer şikâr [olmuş]
- 5   Be-ġâyet² ħüb olup 'âlem açılmış her taraf ezhâr
        Şanasın yiryüzinüñ gizlü genci âşikâr olmış
- 6   Şabâdan ġuş idüp 'azmün o servün seyr-i şaħrâya
        Şükûfe birbirin³ ķarşu çıķup ümîd-vâr olmış
- 7   Celâlî lâleler şanma görinen deşt [ü] şaħrada
        Ki Mecnûnuñ gözi yaşı durur yir yir nişâr olmış

¹ Güneş, 2013, s. 438.

² be-ġâyet M77a: kıyâmet CD438.

³ birbirin M77a: yir yirin CD438.

[Fuzûlî]¹

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1   Kad enâr-el-‘ ışkı li’l-uşşâkı minhâci’l-Hudâ
Sâlik-i râh-ı hâkıkat ‘ ışka eyler iktidâ
- 2   ‘ Işkdur ol neş’e-i kâmil kim andandur müdâm
Meyde teşvîr-i harâret neyde te’şîr-i şadâ
- 3   ‘ Işk kilki çekdi hattı harf-i vücûd-ı ‘ âşıka
Kim ola şâbit Hâk işbâtında naqş-ı² mâ-‘ adâ
- 4   Vādî-i vahdet hâkıkatde maqâm-ı ‘ ışkdur
Kim müşahhas olmaz ol vādîde sultândan gedâ
- 5   Eylemez halvet-serây-ı sırr-ı vahdet mahremi
‘ Âşıkı ma‘ şûkdan ma‘ şûkı ‘ âşıkdan cüdâ
- 6   Ey ki ehl-i ‘ ışka söylersin melâmet terkin it
Söyle kim³ mümkün midür taqdîr-i tağyîr-i Hudâ⁴
- 7   Ey Fuzûlî intihâsız zevk bulduñ ‘ ışkdan
Öyledür Hâk adıyla her iş ki kılsañ ibtidâ¹

¹ Gölpınarlı, 1985, s. 9.

² naqş-ı M77a: nefy-i FUD9.

³ ki M77b: ki FUD9.

⁴ taqdîr-i tağyîr-i Hudâ M77b: tağyîr taqdîr-i Hudâ FUD9.

[Fuzûlî]²

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Ğamzesin sevdüñ göñül cânuñ gerekmez mi saña
Tîġe urduñ cism-i ' uryānuñ gerekmez mi saña
- 2 Yandırup cânum cihān-süz itme berķ-ı āhumı
Āsumān ħ~ürşid-i raġşānuñ gerekmez mi saña
- 3 Yile virme daġıdup bir yan³ ayaklardan götür
Ey perī zülf-i perīşānuñ gerekmez mi saña
- 4 Ey kemān-ebrū raķibe virme ġamzeñden naşib
Oķ atarsın şaşa peykānuñ gerekmez mi saña
- 5 Āteş-i⁴ āhumla eylersin baña teklif-i bāġ
Bāġ-bān gül-berg-i ħandānuñ gerekmez mi saña
- 6 Küfr-i zülfinden beni men' eylemek lāyık degül
Şüfī inşāf eyle ĩmānuñ gerekmez mi saña
- 7 Dotalum kim ' ışk seyl-ābına yoķdur i' tibār
Ey Fuzûlī çeşm-i giryānuñ gerekmez mi saña

¹ beyledir her iş ki Haķ adıyla kılsan ibtidā FUD9.

² Gölpınarlı, 1985, s. 17.

³ bir yan M77b: her dem FUD17.

⁴ āteş-i M77b: āteşin FUD17.

[Fuzûlî]¹

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Benüm tek hiç kim zâr u perişân olmasın yâ Rab
Esîr-i derd-i ' ışk-ı dâğ-ı hicrân olmasın yâ Rab

[78a]

- 2 Dem-â-dem cevrlere² çekdüğüm bî-raḥm bütlerden³
Bu kāfîrler esîri bir Müselmân olmasın yâ Rab
- 3 Görüp endîşe kılmakda⁴ ol mâhı budur derdüm
Ki bu⁵ endîşeden ol meh peşîmân olmasın yâ Rab
- 4 Çıkarmak itseler tenden çeküp peykânın o⁶ servüñ
Çıkan olsun dil-i mecrûḥ⁷ peykân olmasın yâ Rab
- 5 Cefâ vü cevri ile mu' tādum anlarsız n' olur ḥâlüm
Cefâsına ḥatt ü cevriine pâyân olmasın yâ Rab
- 6 Dimeñ kim ' adli yok yâ zülmi çok her ḥâl ile andan⁸
Göñül taḥtına andan ğayrı sultân olmasın yâ Rab

¹ Gölpınarlı, 1985, s. 20.

² cevrlere M78a: cevrlere FUD20.

³ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁴ kılmakda M78a: -i kıtlümde FUD20.

⁵ bu M78a: bu FUD20.

⁶ o M78a: ol FUD20.

⁷ dil-i mecrûḥ M78a: dil-i pür- hün-u FUD20.

⁸ andan M78a: olsa FUD20.

- 7 Fuzûlî buldı genc-i âfiyet meyhâne küncinde
Mübârek mülkdür ol mülk virân olmasın yâ Rab

343

[Fuzûlî]¹

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Şubh şalup mâh-ı ruhuñdan niķâb
Çık ki temâşâya çıķa âfitâb
- 2 Rişte-i cânım yeter it pür-girih
Şalma ser-i zülf-i semen-sâya tâb
- 3 Kesme nazar cânib-i 'uşşâķdan
Nâle-i dil-sûzdan it ictinâb
- 4 Mest çıķup şalma nazar her yaña
Görme revâ ki ola bu² 'âlem ħarâb³
- 5 Şâmla⁴ encüm şayarum şubħa degin⁵
Ey şeb-i hecrûñ baña yevmü'l-ħisâb
- 6 Dûzaħa girmez sitemüñden yanan

¹ Gölpınarlı, 1985, s. 22.

² ki ola bu M78a: kim ola FUD22.

³ Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

⁴ şâmla M78a: şâmlar FUD22.

⁵ degin M78a: dek FUD22.

Ḳābil-i cennet degül ehl-i ‘azāb

7 Şaldı ayağdan ğam-ı ‘ālem beni
Vir baña ğam def‘ ine sākī şarāb

8 Raḥm kıl üftādelerüñ ḥāline kim¹
Hiç gerekmez mi saña bir şevāb

9 Yār su’āl itse ki ḥālün nedür
Ḥaste Fużülī ne virürsin cevāb

[78b]

344

[Fużülī]²

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1 Ey esīr-i dām-ı ğam bir kūşe-i meyḥāne dut
Dutma zühhāduñ muḥālif pendüni peymāne dut

2 Dişledümse la‘ lün ey ḳanum dökken ḳahr eyleme
Dut ki ḳan itdüm ‘adālet eyle ḳanı ḳana dut

3 Çizgünürken başuña şem‘ -i ruḥuñdan cānumı
Men‘ ḳılma onı hem ol şem‘ i bir pervāne dut³

¹ kim M78a: (-) FUD.

² Gölpınarlı, 1985, s. 29.

³ dut ki kan etdim adālet eyle kanı kana tut FUD29.

4 Ger saña efgānumı bī-hūde dirse müdde‘ i
Ol söze dutma kulağ ben itdügüm¹ efgāna dut

5 Dutmazam² zencīr-i zülfi terkin ey nāşih meni³
H‘āh bir ‘ākıl hayāl it h‘āh bir dīvāne dut

6 Ey olup sulţān diyen dünyāda benden ğayrı yok
Sen seni bir cuğd bil dünyāyı⁴ bir vīrāne dut

7 Ey Fuzūlī dehr zālinūn firībinden şaķın
Olma ğāfil er gibi depren işüñ merdāne dut

345

[Fuzūlī]⁵

mefā‘īlün mefa‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

1 Olur ğaddüm dü-tā ‘ işķuñ yolında bir belā görgeç
Tārīķ ehline ‘ ādetdür tevāzu‘ āşinā görgeç

2 Nihān ‘ işķını ma‘lūm itse⁶ ‘ ālem dūd-ı āhumdan
‘ Aceb yok kim gümān-ı genc ider halk ecdehā görgeç

3 Füzün olduķça ‘ işķuñ germ olur eşķüm bu gözümden¹

¹itdügüm M78b: çekdügüm FUD29.

²dutmazam M78b: kılmazam FUD29.

³meni M78b: dut FUD29.

⁴dünyāyı M78b: dünyāmı FUD29.

⁵Gölpınarlı, 1985, s. 35.

⁶nihān ‘ işķını ger bilse FUD35.

Egerçi Şu bürüdet kesbini almaz² hevâ görgeç

4 Gözüñ³ her laħza kim cânım⁴ diler gönlüm kıllur efgân

Bi-^ç aynih eyle kim feryâd ider itler gedâ görgeç

5 Revâc-ı nağd ^ç ışkım⁵ sikkedendür n'ola kıadr⁶ itse

Baňa il cism-i ^ç uryânım⁵da nağş-ı büriyâ görgeç

6 Bu ben⁷ dervîşe il hem cevır ider sen cevır kılduğça

Kim eyler zıllm men^ç in pâdişâhum sen revâ görgeç

7 Fuzûlîni yaşır ey za^ç if⁸ meh-veşler cefâsından

Ki meh-veşler kıllurlar biñ⁹ cefâ¹⁰ bir mübtelâ görgeç

346

[Fuzûlî]¹¹

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1 H' oşam kim dem-be-dem giryân gözüm ol ħâk-i pâdandur

Ziyâni olmaz ol göz yaşımıñ kim tütüyâdandur

[79a]

¹ bu gözüm¹den M78b: töker gerdun FUD35.

² almaz M78b: eyler FUD35.

³ gözüñ M78b: ğamın FUD35.

⁴ cânım M78b: bağrım FUD35.

⁵ ^ç ışkım M78b: nağş-ı FUD35.

⁶ kıadr M78b: ğadr FUD35.

⁷ bu ben M78b: ben-i FUD35.

⁸ za^ç if M78b: za^ç f FUD35.

⁹ kıllurlar biñ M78b: kıllurlar min FUD35.

¹⁰ cefâ M78b: cefâlar FUD35.

¹¹ Gölpınarlı, 1985, s. 48.

- 2 Dem-ā-dem merdüm-i çeşmüm ier an al ü zülfünden¹
Belī ekşer ma‘ āşı ehl-i deryānuñ aradandur
- 3 Dime Ferhād anın dökmiş ancak ‘ ış şemşiri
Benüm gör anlı yaşum kim bu hem ol mācerādandur
- 4 Mu‘ anber kākülünden² almadum³ bñ olmadum rüsvā
Bu rüsvālık baña senden degül bād-ı şabādandur
- 5 abāb-ı eşk iinde mñy-ı jülidemle oş-ālem
Başumda bu hümāyün sāye ol ‘ ālī hümādandur
- 6 Vefā resmin unutmışsun diyü incinmezem zirā⁴
Bu kim benden cefā kim eylemezsin hem vefādandur
- 7 Kemāl-i üsn-i meşreb-‘ āri⁵ olmağdur ta‘ arruzdan
Rehā⁶ ehline hem çoğ i‘ tirāz itmek riyādandur
- 8 Fuzūlī dökme çoğ [yaş]⁷ iħtiyāt it gitmesün nā-geh
Gözünden sürme kim gerd-i reh-i ehl-i şafādandur

¹ āl ü zülfünden M79a: zülf ü ālinden FUD48.

² kākülünden M79a: sünbülünden FUD48.

³ almadum M79a: almadın FUD48.

⁴ zirā M79a: ondan FUD48.

⁵ ‘ āri M79a: ‘ ālī FUD48.

⁶ rehā M79a: riyā FUD48.

⁷ [yaş] FUD48: (-) M.

[Fuzûlî]¹

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Müjem ser-çeşmeler menzil kılan² âşüfte Mecnûndur
Anuñçün beste-i zencîr-i seyl-i eşk-i gül-gündur
- 2 Sevâd-ı noқта [-i] gird-âba beñzer merdüm-i çeşmüm
Ki da'im ğarğa-i gird-âb-ı eşk-i çeşm-i pür-ğündur
- 3 Ğamîde kâmetüm kim dâğ-ı dilden kıana ğarğ olmış
İçinde noqtası güyâ ki kıan altındaki nündur
- 4 İşit derd-i dilüm efsâne-i Mecnûna meyl itme
Kim ol efsânenen hem añlanan muţlak bu mazmündur
- 5 Ferağ-bağş-ı dil-i ma' şūka³ olur şerh-i ğam-ı ' aşık⁴
Sürüd-ı bezm-i Şîrîn nâle-i Ferhâd u Mecnûndur
- 6 Kemend-i çîn-i zülfüñ vehmi gitmez zâr gönlümden
Baña ol rişte-i ecder kılan bilmem⁵ ne efsündur
- 7 Fuzûlî virmedi ta' n oqları gözyaşına teskîn

¹ Gölpınarlı, 1985, s. 52.

² kılan M79a: dutan FUD52.

³ ma' şūka M79a: ma' şūk FUD52.

⁴ Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

⁵ bilmem M79a: bilmen FUD52.

Öñin bend itmek olmaz hâr u hâşâk ile Ceyhundu

348

[Fuzûlî]¹

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Şabâdan gül yüzünde sünbül-i pür-pîç ü tâb oynar
Şanasın per açup gülşende bir müşkîn gurâb oynar

[79b]

- 2 Hâyâl-i 'arızuñ cevân ider bu çeşm-i pür-nemde
Niçün kim mevelenmiş şuda 'aks-i âfitâb oynar
- 3 Irağ olsun yaman gözden ne h̄'oş sâ' atdür ol sâ' at
Ki 'uşşâk [ile]² ma' şûk oynayup³ nâz u 'itâb oynar
- 4 Ruhuñ görgeç olur sūz-ı derūna derd-i dil hâşıl
Bahâr eyyâmı seher vaqtinde⁴ berk-i rahşanda şehâb oynar⁵
- 5 Riyâ-yı zâhid-i huşkuñ semâ'ından n'olur hâşıl
H̄'oş ol kim rind ü mey-h̄'âre⁶ içüp cām-ı şarâb oynar
- 6 Kılur⁷ göz perdesin hūn-âb-ı hasret çâk her dem⁸ kim
Ruhuñdan lezzet-i dīdâr zevkından niķâb oynar

¹ Gölpınarlı, 1985, s. 50. Bu gazel FUD'de sekiz beyittir.

² [ile] FUD50: (-) M79b.

³ oynayup M79b: eyleyip FUD50.

⁴ seher vaqtinde M79b: sıçrar FUD50.

⁵ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁶ mey-h̄'âre M78b: kelimenin aslı böyledir. Mürettip mey-h̄'âre şeklinde yazmış, labiyel hı'nın vavını göstermemiştir: meyhâne FUD50.

⁷ kılur M78b: kılar FUD50.

⁸ dem M78b: geh FUD50.

- 7 Fuzûlî reşkden ditrer dil-i pür-ḥûn[1] ‘uşşâḳuñ
Benâgûşında yâruñ her zemân kim la‘l-i nâb oynar

349

[Fuzûlî]¹

mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün

- 1 Beni zıkr itmez il efsâne[-i] Mecnûna mâ’ildür²
Ne beñzer ol baña derdi anuñ dermâna³ ḳâ’ildür
- 2 Beyâbânlarda Mecnûndan⁴ ğam u derdüm su’âl itmeñ⁵
Ne bilsün baḫr ḥâlin ol ki menzil-gâh-ı sâḫildür
- 3 Benüm tek olabilmez şöhre-i şehri belâ Mecnûn
Ḳabûl eyler mi bu rüsvâlîğ⁶ her kim ki ‘âḳildür
- 4 Ne müşkîl ḥâli olsa ‘âşîḳuñ ma‘şûḳ ider çâre
Ger ol bî-derd bilmezse [bu]⁷ ḥâli ḥâl müşkildür
- 5 Firâḳ eyyâmı seyl-âb-ı sirişkümden ḫaber virmez
Ḳıyâmet mâcerâsından gör ol zâlim ne ğâfildür

¹ Gölpinarlı, 1985, s. 42.

² mâ’ildür M79b: kâildürFUD42.

³ dermâna M79b: taḳrîre FUD42.

⁴ beyâbân gird-i Mecnûndan FUD42.

⁵ itmen M79b: itme FUD42.

⁶ rüsvâlîğ M79b: rüsvaylığ FUD42.

⁷ [bu] FUD42: (-) M79b.

- 6 Faḫīh-i medrese ma' zürdur inkār-ı 'ışk itse¹
Yoğ özge 'ilmine inkārımız bu 'ilme cāhildür
- 7 Fuḫūlī il seni Mecnūndan efzūn² dir melāmetde
Buña münkir degül Mecnūn dağı ma' ḫüle ḫā'ildü

350

[Fuḫūlī]³

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Gel ey rāḫat şanup⁴ esbāb-ı cem' in⁵ ḫılma nā-dānılg
Ṭarīḫ-i faḫrı⁶ dut kim faḫr imiş 'ālemde sulṭānılg
- 2 Murād ur⁷ salṭanatdan kām-ı dildür nefse ṭābi' sin
Ne ḫāşıl salṭanat adıyla ḫılmağ bende-fermānılg

[80a]

- 3 Perişānılgdan ey ḫalk-ı cihān siz cem' idüñ ḫātır
Ki ben cem' eyledüm her ḫanda vardur bir perişānılg
- 4 Ne ṭāli' dūr bu kim 'ālemde āğāz itmedüm bir iş
Kim ol işden ser-encām itmedin⁸ āḫir perişānılg

¹ itse M79b: içre FUD42.

² efzūn M79b: artıḫ FUD42.

³ Gölpınarlı, 1985, s. 82.

⁴ şanup M79b: şanan FUD82.

⁵ esbāb-ı cem' in M79b: esbāb-ı dünyā FUD82.

⁶ faḫrı M79b: faḫr FUD82.

⁷ ur M79b: er FUD82.

⁸ itmedin M80a: etmedim FUD82.

- 5 Baña zulm-i şarīḥ ol kāfir¹ eyler kimse men‘ itmez
Fuḫūlī küfr olur mu ger disem yođdur Müselmānlıđ

351

[Fuḫūlī]²

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- 1 Şem‘ -i şām-ı fūrkatüm şubḥ-ı vişāli n’eylerem
Bulmuşam yanmağda bir ḥāl³ özge ḥāli n’eylerem
- 2 Ğayre ‘arz it her ne esbābuñ ki var ey dehr-i dūn
Ben bir⁴ ehl-i zevķüm esbāb-ı melāli n’eylerem
- 3 Yoğ ‘aceb ger māle rağbet mülke kıılman iltifāt
Ben gedā-yı kūy-ı ‘ışķum mülk [ü] māli n’eylerem⁵
- 4 Ehl-i ḥālem dime büt vaşfin baña ey büt-perest
Ḥāl bilmez dil-ber-i şāḥib-cemāli n’eylerem
- 5 İhtimāl-i hecr teşvişine degmez zevķ-i vaşl
Vaşl kim var anda hicrān ihtimāli n’eylerem
- 6 Naḥl-i ḫaddūñ isterem k’andan belādur ḥāşılum

¹ kāfir M80a: kāfer FUD82.

² Gölpınarlı, 1985, s. 109.

³ bir ḥāl M80a: ḥāl FUD109.

⁴ bir M80a: ki FUD109.

⁵ İkinci ve üçüncü beyitlerin ikinci mısraları birbirlerinin yerine yazılmıştır.

Bağmazam şimşāda ber vermez nihāli n'eylerem

- 7 Ey¹ Fuzūlī kı̄l kemāl-i fazl² kesbin yoḥsa ben
Kāmīl-i 'aqlum³ daḥı özge kemāli n'eylerem

352

[Tercī' -i Bend-i Fuzūlī]⁴

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

I

- 1 Getür sāķī̄ ḳadeḥ kim nev-bahār⁵-i 'ālem-ārādur
Zemīn sebz ü hevā cān[-baḥş ü]⁶ gülşen rāḥat-efzādur
- 2 Perīşān olma kim gül-berg tek ḥālā bu gülşende
Neşāt-ı 'iş için esbāb-ı cem' iyyet müheyyādur
- 3 Açıldı lāle güldi ḡonce geldi 'işret eyyāmı
Zebān-ı ḥāl-i sebz ü⁷ 'işret imāsına ḡüyādur
- 4 Gör öz ḥālūmi [sen]⁸ çekme ḡam-ı māzī [vü] müstaḳbel
Ki ḥālā mevsim-i gül-geşt [ü] devr-i cām-ı şahbādur

[80b]

¹ ey M80a: sen FUD109.

² kemāl-i fazl M80a: kemāl-i 'aql FUD109.

³ 'aqlum M80a: 'ışkam FUD109.

⁴ Gölpınarlı, 1985, s. 177-179.

⁵ nev-bāhār M80a: āftāb FUD177.

⁶ [-baḥş u] FUD177: (-) M.

⁷ sebz ü M80a: sebze FUD177.

⁸ [sen] FUD177: (-) M80a.

5 Seher¹ gülzâra gir billâh bu mevsimlerde vü her dem
Temâşâ kı1 ki dîvânınd[a] gülüñ² h̄oş temâşâdur

6 Açıldı ğonce tûmârı vü ma^ç lûm oldu aĥvâli³
Budur kim fevt kı1mañ mevsim-i gül câm-ı gül-gûnı

II

1 Getür sâķi¹ ĳadeĥ bil kim ta^ç allül fevt-i fırsatdur
Bu fırsat var iken fevt itme kim fırsat ğanîmetdür

2 Zemîne **keyfe yuĥyi'l-arz**⁴ yazmış ħâme-i sebze
Nazâr kı1 kim bu hem âşâr-ı raĥmetden bir âyetdür

3 İderler⁵ cennet içre âteş olmaz bu ^ç acebdür kim
Gülistân âteşin gül birle eşk⁶-i bâĝ-ı cennetdür

4 Cihânı reşk-i gülzâr-ı Ĥalîl⁷ iden bahâr irmiş⁸
Bu feyz-i ^ç adl-i İbrâhim ħ^çân-ı pāk-sîretdür⁹

5 Anuñ yanında kim gül-berg¹⁰-i gülzâr-ı ma^ç ânîdür

¹ seher M80b: şabâ FUD177.

² gülüñ M80b: verdin FUD177.

³ aĥvâli M80b: mazmûnu FUD177.

⁴ Rum 30/50. “Yeryüzünü nasıl diriltiyor” manasındadır.

⁵ iderler M80b: işitdim FUD177.

⁶ eşk M80b: reşk FUD178.

⁷ ĥalîl M80b: irem FUD178.

⁸ iden bahâr irmiş M80b: şanman bahâr etmiş FUD178.

⁹ sîretdür M80b: sûretdür FUD178.

¹⁰ gülberg M80b: her berg FUD178.

Anuñ bezminde kim serv-i revān¹-i baġ-ı behcetdür

- 6 Açıldı ġonce tūmārı vü ma' lūm oldu mazmūnı
Budur kim fevt kılmañ mevsim-i ġül cām-ı ġül-ġūnı

III

- 1 Getür sākī kadeġ kim bildūñse ġāl²-i dehrden āġeh
Ki devrān üstinedür³ peyveste şubġ u şām sāl ü meh⁴

- 2 ġazān deycūrıda ġülzār bezminde o zār⁵ bülbül
Çerāġ-ı ġül yaġup ġalvet-serāy-ı vaşla bulmuş⁶ reh

- 3 ġül açmış ġān-ı vaşlın bülbüle teklīf ider her dem
Ki ger miġmān iseñ ġān-ı ġalīlullāh bismillah

- 4 Cihānda dūn mūkedder-ġātır idüm fetġ-i fāl⁷ için
Bugūn ġülzāra girdüm ġül kitābın açmaġa nā-ġeh

- 5 Açıldı ġonce tūmārı vü ma' lūm oldu aġvālī⁸
Budur kim fevt kılmañ mevsim-i ġül cām-ı ġülġūnı

¹ revān M80b: riyāhin FUD178.

² kim bildūñse ġāl M80b: oldunsa rāz-ı FUD178.

³ üstinedür M80b: üzredür FUD178.

⁴ Bu beyitte vezin tutmamaktadır.

⁵ o zār M80b: azān FUD178.

⁶ bulmuş M80b: tapmış FUD178.

⁷ fetġ-i fāl M80b: fāl-i fetġ FUD178.

⁸ aġvālī M80b: mazmūnu FUD178.

IV

- 1 Getür sākī kadeḥ kim ʿiṣ ḥ̄oşdur gül zemānında
Zamān fevt itme dehrūn ğuşşa vü sūd u ziyānında

[81a]

- 2 Kamārī *taḥtūhe'l-enhār*¹ oḡur gülzār vaşfında
ʿAnā dil *ḥazihi'l-cennāt* oḡur gülzār şānında

- 3 Şabā ğonce dehānın pür-zer² itse hiç ʿayb irmez³
Ki medḥ-i ḥān [u] ḥāḡān-ḡadrdür ğonce şānında⁴

- 4 Hevā sebze⁵ zebānın tīz eger kılsa yeridür kim
Şenā-yı ḥān-ı ḥayr-encāmdür sebz⁶ zebānunda⁷

- 5 Açıldı ğonce ṡumārı vü maʿ lūm oldı mazmūnı
Budur kim fevt kıılmañ mevsim-i gül cām-ı gül-ġunı

V

- 1 Getür sākī kadeḥ kim bāġ u şaḡrā lālezār oldı
ʿAceb faşl-ı ḥuceste mevsim-i ḥ̄oş lālezār⁸ oldı

- 2 Şükūfe-berg⁹ topraḡ üzre sīmīn ḥıştırdur kim

¹ Hac 22/14. "...altlarından ırmaklar."

² zer M81a: her FUD178.

³ irmez M81a: olmaz FUD178.

⁴ ki medḥ-i biñ hakāndurur ğonce dehānında FUD178.

⁵ sebz ü M81a: (-) FUD.

⁶ sebz M81a: sebze FUD178.

⁷ Bu beyitten sonra FUD'de şu beyit kayıtlıdır: "kadeḥ dutmaktan ikrāḥ etmezem tā kim işıtdim men/ Seher bülbül dilinde gül katında ğonce yanında" FUD178.

⁸ lālezār M81a: ḥ̄oş-rüzġār FUD179.

⁹ berg M81a: bergi FUD 179.

Esās-ı ı̇-i halk için¹ o² hıstlar³ üstüvār oldu

3 Ciger kanı gibi gitmişdi gözden taze gül şekli

Yine dāğ-ı dil-i ehl-i vefā tek aşikār oldu

4 Çıkarıdı sebze vü⁴ gül hākden çok la¹ [ü] firūze

Velī yüz şükr kim hān hāk-i pāyına nişār oldu

5 Fuzūlī ger hazān vaḫti uyurduñ⁵ müttakī hālā

Mey iç kim mevsim-i gül geldi eyyām-ı bahār oldu

6 Açıldı ḡonce tūmārı vü ma¹ lūm oldu mazmūnı

Budur kim⁶ fevt kıılmañ mevsim-i gül cām-ı gül-gūnı

353

[Tahmis-i Muhibbī Gazel-i Yahyā]⁷

mefā¹ ilün mefā¹ ilün mefā¹ ilün mefā¹ ilün

I

Bi-ḡamdillāh ne bed fikrüm ne bir bāḫıl ḡayālüm var

Ne bir zerrāk [u] sālūsüm ne fikr ü şer⁸ ü alüm var

Sa¹ ādet ehliyem Ḥaḡdan benüm ferḡunde-fālüm var

¹ için M81a: (-)FUD.

² Metinde “ol” şeklindedir. Vezin gereği “o” şeklinde okunmuştur.

³ ... için ol hıstlar M81a: ol hıstlardan FUD179.

⁴ vü M81a: -i FUD179.

⁵ vaḫti uyurduñ M81a: faşlı olurdun FUD179.

⁶ kim M81a: ki FUD179.

⁷ Yavuz, Yavuz, 2016, s. 1746-1747.

⁸ fikr ü şer M81a: zerk ü mekr MUD1746.

Ġanı̄dür ‘ ışk ile gönlüm ne māl [ü] ne melālüm¹ var
Ne vaşl-ı yāre² ḡandānem ne hicrāndan melālüm var

II

Ḥaḡīḡat işrini³ ehl-i mekāşifden açar gönlüm⁴
Hevā-yı ‘ ışk ile pervāz urup dā’im uçar gönlüm⁵
Dem-ā-dem Ḥızr elinden āb-ı ḡayvān çün içer gönlüm⁶
Ne şağ olmak murādumdur ne ölümünden kaçır gönlüm⁷

[81b] Cihānda ḡaste-i ‘ ışk olalı bir köhne⁸ ḡālüm var

III

Ḥudā ḡalk itmedin nūr-ı Muḡammedden nüh eflākı
Medār-ı çarḡ⁹ hergiz kılmadın bu kürre-i ḡāki¹⁰
Baña esrār¹¹ gösterdi saña tesbīḡ [ü] misvākı
Ben ol ḡayrān-ı ‘ ışkam kim yitirdüm ‘ aklı [u] idrākı
Ne kendümden¹² ḡaber-dāram ne ‘ ālemden¹³ ferāğım¹⁴ var

¹ ne melālüm M81a: menālüm MUD1746. Metinde “ne melālüm” iki defa yazılmıştır. Vezin gereği bir tanesi metinden çıkarılmıştır.

² yāre M81a: Metinde iki defa yazılmıştır. Vezin gereği bir tanesi metinden çıkarılmıştır.

³ işrini M81a: sırrını MUD1746.

⁴ gönlüm M81a: cānum MUD1746.

⁵ gönlüm M81a: cānum MUD1746.

⁶ āb-ı ḡayvān çün içer gönlüm M81a: çün ḡayāt ābın içer cānum MUD1746.

⁷ gönlüm M81a: cānum MUD1746.

⁸ köhne M81b: ḡoşça MUD1746.

⁹ çarḡ M81b: çarḡa MUD1746.

¹⁰ kılmadın bu kürre-i ḡāki M81b: kılmadın bir kerre ḡāki āfākı MUD1746.

¹¹ esrār M81b: esrārı MUD1746.

¹² kendümden M81b: ‘ ālemden MUD1746.

¹³ ‘ ālemden M81b: kendümden MUD1746.

¹⁴ ferāğım M81b: ḡayālüm MUD1746.

IV

Göñül büstânına düşdi çü ‘ aks-i kâmet-i cânân¹
Halâyıkdan² mücerred eylerem³ dil mülkini seyrân
Devâ-yı yâr ile⁴ külhan baña gülşen gelür ey cân⁵
Ne seyr-i şöhet-i cânân ne ta‘ n-ı zâhid-i nâ-dân⁶
Ne meyl-i Kulbe-i aḥzân ne ceng ne cidâlüm var⁷

V

Perîşân olmadın dil defterinüñ köhne evrâkı
Kesil sen⁸ ḥalk-ı ‘ âlemden gel ey cân iste Ḥallâkı
Ser-â-ser mülküñ olmuş dut Muhibbî cümle âfâkı
Cihân fânîdür ey Yaḥyâ **Hüve’l-Ḥayyu Hüve’l-Bâkı**⁹
Değişmem atlas-ı çarḥa benüm bir köhne şâlüm var

354

[Tahmis-i Bâkı Gazel-i Muḥubbî]¹⁰

fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

I

Câme-i şıḥḥat Ḥudâdan ḥalka bir düst¹¹ gibi
Bir libâs-ı fâḥir olmaz cisme ol kisvet gibi

¹ ḥarabat ehliyem ben gâh ser-mest gehî ḥayrân MUD1747.

² ḥalâyıkdan M81b: ‘alâyıkdan MUD1747.

³ eylerem M81b: eyleyem MUD1747.

⁴ devâ-yı yâr ile M81b: ḥayâl-i yâr ıla MUD1747.

⁵ ey cân M81b: her ân MUD 1747.

⁶ ne meyl-i Külbe-i Aḥzân ne seyr-i şöhet-i yârân MUD1747.

⁷ ne ta‘ n-ı zâhid-i nâdân ne ceng ü ne cidâlüm var MUD1747.

⁸ sen M81b: bu MUD1747.

⁹ Bakara 2/255, Al-i İmrân 3/2. “diri olan O’dur (Allah), sonsuz olan O’dur (Allah’dır).”

¹⁰ Küçük 2019, s. 90-91.

¹¹ düst M81b: ḥıl‘ât BD90.

Var iken baht u sa'adet kuvvet ü kudret gibi
Halk içinde mu'teber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihanda bir nefes şihhat gibi

II

Ehl-i vahdet kā'inātūn 'ākıl [ü] dānāsıdur
Merd-i fāriğ 'ālemūn mümtāz ü müstesnāsıdur
Gör ne dir ol kim sözi gūyā Mesīh elfāzıdur¹
Saltanat didükleri ancak cihān gāvğasıdur
Olmaya baht ü sa'adet dünyada vahdet gibi

III

Ṭā'at-ı Hāq mūnis-i bezm-i beḳādur 'āḳıbet
Şoḳbet²-i cān u cihān³ senden cüdādur 'āḳıbet

[82a]

Bād-ı şarşardur fenā 'ālem hebādur 'āḳıbet
Ḳo bu 'iṣ ü 'iṣreti çünkim fenādur 'āḳıbet
Yār-i bāḳī ister iseñ olmaya ṭā'at gibi

IV

'Ālemi gözden geçürseñ eyleseñ biñ yıl raşad
Devr içinde durmasuñ görseñ hezārān nīk [ü] bed
Her taraftan aḳsa dünyā mālı gelse lā-yu'ad
Olsa ḳumlar sağışınca 'ömrüne ḥadd u 'aded

¹ elfāzıdur M81b: enfāsıdur BD90.

² şoḳbet M81b: şihhat BD90.

³ cihān M81b: beden BD90.

Gelmeye bu ŧiŧe-i arlı ire bir sâ‘at gibi

V

Menzil-i âsâyiŧ-i ‘ubâya isterseñ vüŧül

Hubb-ı dñnyâdan ferâgat gibi olmaz toğru yol

ŧâdmân erbâb-ı ‘izzet¹ hemân Bâkı² melûl

Ger huzûr itmek dilerseñ ey Muhibbî fâriğ ol

Olmaya vahdet maâmı kûŧe-i ‘uzlet gibi

355

[Bâkı]²

fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1 Sevdüğüm add-i bülendin gösterür

Hub olan elbetde kendin gösterür

2 Dil-rübâlar mâ‘il-i ‘uŧŧâğ olur

Birbirine derdmendin gösterür

3 ‘Âŧık oldum bir sipâhî-zâdeye

Baňa hıŧm eyler levendin gösterür³

4 ılıcuñ keskin atuñ yüğrük⁴ didüm

Gâh tiğın gâh semendin gösterür

¹ ‘izzet M82a: ‘uzletdür BD91.

² *Mecmû‘a*’da “Sihrî” mahlası ile kaydedilen gazelin “Bâkı”ye ait olduğu tespit edilmiştir. (Küçük, 2019, s. 209.)

³ hıŧm idüp baňa levendün gösterür BD209.

⁴ yüğrük atuñ ılıcuñ keskin BD209.

5 Sihr-i¹ Mecnūnuñ olupdurur didüm

Ol saçı Leylî² kemendin gösterür

356

[Medhî]³

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1 Niyâz-ı ' arz-ı hâcâte ulu dergâhımız vardır

Çamu yirden münâcâta bizüm Allâhımız vardır

2 Kılağuzlar bizi Hâkka kıomaz râh-ı dâlâletde

Çulın Mevlâsına ilter Resûlullâhımız vardır

3 Târîk[i] buldı kâmiller ki bu yoldan sülük eyler

Bizümde hacca varmağda bir özge râhımız vardır

[82b]

4 Bize pend eyleme şüfî bizi şanma çurı zâhid

Giceyle girye vü zârı seherde âhımız vardır

5 Güneh-kârüm diyü Medhî Efendi gitme rahmetden

Muhammed Muştâfâ gibi şefâ' at-ı hâhımız vardır

¹ sihr-i M82a: Bâkî BD209.

² Leylî M82a: leylâ BD209.

³ Bu şiir MD'de bulunmamaktadır.

[Ahmed]¹*fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün*

- 1 Yanmayan pervâne-veş dil-dârı bilmez kandedür
Bülbül-i şürîdedür gülzâr[1] bilmez kandedür
- 2 Tekyegâh-ı ' ışık içinde pîre hürmet itmeyen
Şüretâ âbdâl ise Qur'an[1] bilmez kandedür
- 3 Deyr-i ' ışık girmeyüp baş egmeyen bir şürete
Zülf-i yârı bilmedi zünnârı bilmez kandedür
- 4 Genc-i ' ışık gönlünüñ mülkini virân itmeyen
Kıldı ma' mür olmadı mi' mârı bilmez kandedür
- 5 Görmiyen yâruñ yüzün nür-ı Hâkı ey zâhidâ
Zulmet içre kıldı ol envâr[1] bilmez kandedür
- 6 Düşüp şem' -i ruḥ-ı cānân ile yakılmayan²
Şanma kim pervānedür ol yârı bilmez kandedür
- 7 Zülfünüñ dârında ber-dâr olmıyan dil Aḥmedâ
Ol nice Maşûrdur kim dârı bilmez kandedür

---

¹Ali Nihad Tarlan tarafından hazırlanan *Ahmet Paşa Divânı*'nda bulunmamaktadır.

²Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

[Tahmis-i Fevzî Gazel-i Fuzûlî]

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

I

Başumda seng-i ta' na tende bār-ı dāğ-ı miḥnet var
 Selāmet kaçdın itsem zaḥmum yüz biñ melāmet var
 Ser-i kūyuñda ḥāk olmağa cān u dilde rağbet var
 Yoluña cān virem gibi derūnumda 'alāmet var
 Şehīd-i tīg-i 'ışk olmağa gönlümde şehādet var

II

Ḳadem oldu dime tā çekmekle durur cevr-i gerdūn¹
 Terahḥum kılmayup şād itmedūñ bir kez bu maḥzūnı
 Çıkarduñ gözlerüm yaşıyla gözden eşk-i gül-gūnı
 Beni gel öldürüp kırtar belādan çünki ey ḥūnī
 Ne sende merḥamet şefḳat ne bende şabra tākāt var

[83a]

III

Başum ḥod itse seng-i ta' n ile ḥiç itmezem kaç' ā
 Ḳomadum dāmen-i zūlfūñ elümden itmedüm pervā
 Elüm al kıлма pā-māl itme ben dervīşe istignā
 Efendüm pādişāhumsın kime varup idem şekvā
 Baña çok cevr [ü] zūlm itdūñ saña senden şikāyet var

¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

IV

Cihān bāğını gezdüm gerçi mānend-i şabā her-sū

Dağıtdı ʿaql-ı bahtum yile virdi ¹

ʿAceb midür belā vü derd ü hecr ile disem Hū

Döküldi gözlerüm yaşı nazar kılmaduñ ey meh-rū

Düşüpdür yıldızum beñzer sitāremde nuḥūset var

V

Gönül kim mest-i ʿışk olup saña cānın fedā eyler

O olup noḡşān derd-i miḡnet ister iştirāʿ eyler

Meşeldür Fevziyā Ḥayy kişiye ehl-i seḡā eyler

Gedāyı ʿāleme sultān u sultānı gedā eyler

Fuzūlī şerāb-ı ʿışk-ı dil-berde özge ḡālet var

359

[Derviş Paşa]

mefāʿ-īlün mefāʿ-īlün mefāʿ-īlün mefāʿ-īlün

1 Tenümde sūziş-i ʿışkuñ derūnumda ḡarāret var

Efendi şorma aḡvāl-i ḡamuñdan çok şikāyet var

2 Ğuşadan çeşm-i fenānuñ dakınmış tiġ-i müjgānın

Hey āfet beñzer ʿuşşāka yine bir ḡayret var²

¹ Mürekkep dağıldığı için okunamamaktadır.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

- 3 O ŧuĥuñ ğirre albinden gönül ğ yet ŧek b oldu
Fer gat itmek isterdi gönülde yine   ibret var
- 4 Görince künc-i ğamda n liŧim fehmi eyledün   iŧkum
  Aceb bildün behey ŧ f  meger sende vel yet var
- 5 Egeri her per r dan ab  at zevk ider ŧ n 
Vel  ol ŧ ĥ-1 dil-c ya der n  bir maĥabbet var

360

[Gelibolulu   Al ]¹

mef ' l n mef ' l n mef ' l n mef ' l n

- 1 Beni hem-s ye ıl ol  met-i dil-c ya sult num
Muĥaŧŧal  'il oldum s de bir pehl ya sult num
- 2 ŧorars n eng idüp add m ne ıldan alduğum n lem
Bu m y-1 m ŧk-b  ŧevined r² ol m ya sult num
- [83b]
- 3 Dem- -dem vaŧf-1 g ft ru  dilinden d ŧmez   uŧŧ ku n
Nih yet yok m dur bilmem bu g ft   g ya sult num
- 4 Uyup ağy ra gezme ŧ nu a d ŧmez her ĥ yal n³
Cev ns n m 'il olma ŧu gibi her s ya sult num

¹ Aksoyak, 2018, s. 962.

² ŧevined r M83a: ŧa(?) fihd r AD962.

³ d ŧmez her ĥ yal n M83b: hercailik d ŧmez AD962.

- 5 Ne kāküldür ki beste her ılında nice yüz biñ dil
Hezārān cān fedā ol  anberīn gīsūya sulānum
- 6 Sa ādet var ise ālī de batum eyleyüp yāri
arīn eyler beni zātuñ gibi meh-rūya sulānum
- 7 Ten-i zerd ile  Ālī bir ağan arslana dönmişdür
Şarılmasun¹ mı ne dersin² sen gözi³ āhūya sulānum⁴

361

[Tahmis-i Veysi Gazel-i Salīh]

fā ilātūn fā ilātūn fā ilātūn fā ilūn

I

Terk-i dūnyā itdi cān-ı mübtelā şimden girü
almadı endīşe-i zev ü şafā şimden girü
İtmesün devlet benümle merabā şimden girü
Aır oldı  ömr çün geçdi hevā şimden girü
N'eyleyem el virdügin devlet baña şimden girü

II

Gitdi dilden  ışı sākī sīneme meyl-i şerāb
almadı gül-deste-i bāğ-ı emelde āb u tāb
Ben nice meyl eylesem bir cānib-i mānend-i āb

¹ şarılmasun M83b; şarılsun AD962.

² ne dersin M83b; buyur AD962.

³ gözi M83b; gözleri AD962.

⁴ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

Pîrlik hengâmı geldi gitdi eyyâm-ı şebâb

Şu gibi dil tıflı akmaz bir yaña şimden girü

III

Zerreye şatmam felekde mihr-i gerdün maṭla'ı

Nev-^ç arūs-ı dehre baqmam olsa meh zer-burqa'ı

Terk-i dünyâ itme vir ^ç uşşâka kâruñ enfa'ı

Ben cihân sevdâlarından çekdüm el ey müdde'î

Ser-be-ser gavğa-yı dehri al saña şimden girü

IV

Bir zamân itdi çekerdüm kayd-ı dünyānuñ ğamın

Āh u ğamla geçürürdüm rûzgāruñ her demin

Unudup şimdi cihānuñ dām-gāh-ı mātemin

Kābir-i kudî-i rûḥ oldı tecerrüd ^ç âlemin

[84a] Cîfe-i dünyâ ğamın düşmez aña şimden girü

V

Eyledi Veysî seni sâķi-i dehr-i bî-vefâ

Mest ü rüsvâ-yı heves-âlûde-i cām-ı hevâ

Ḥ^{ab}-ı ğafletden başuñ kaldurmayup şubḥ u mesâ

Bir gün āĝāh olmaduñ düş gibi geçdi mâ-mezâ

Şâliḥâ ḥālũñ n'olur yâri aña şimden girü

[Celālî]¹

mefā'îlün mefā'îlün fe'ülün

- 1 Sözüm haqdur disem ey şöhre-i hür
Kapuñ kıble² cemālün Beyt-i ma' mür
- 2 Kayurmaz olsa dil ebrūña nāzır
Hilāl-i 'id olur elbetde manzūr
- 3 Müjeñle ittiḥādum yok şanursun
Degül mi emr ü āmir şa' b³-i me' mür
- 4 Gönül⁴ esrāruñı fāş itme ḥalkā
Münāsibdür k' olur⁵ gencine mestūr
- 5 Ne ḥ'oş nutqumdan olmaz zinde zāhid
Hümā⁶ eyler ihyā nefḥa-i şūrur⁷
- 6 Ayağūñ toprağıdur nūr-ı didem
Cemālün şem'-i⁸ ḥ'od *nūrun 'alā nūr*⁹

¹ Güneş, 2013, s. 310.

² kıble M84a: Ka'be CD310.

³ şa' b M84a: vaşf CD310.

⁴ gönül M84a: dilā CD310.

⁵ k' olur M84a: k'ola CD310.

⁶ hümā M84a: cemādı CD310.

⁷ şūrūr M84a: şūr CD310.

⁸ şem'-i M84a: şevk CD310.

⁹ Nur 24/35. "Nur üstüne nurdur."

- 7 Dolaşmağ zülf-i dil-dāra Celālī
Ḥaṭādur līk *ālā-me'mūr-ı mağrūr?*¹

363

[Celālī]²

mefā'īlün mefā'īlün fe'ülün

- 1 Ruḥuñ efkār-ı ƙalbümde dil-efrüz³
Yürekde ƙanlı peykānuñ ciğer-süz⁴

- 2 Yüzünde ebr-i zülfünden eşer yoğ
Bugündür var ise sulṭān-ı nev-rüz

- 3 Ḥ'oş itdi zağmuma bir kez yapışdı
Ṭabībā tīrūñüñ muğkem eli ūz

- 4 Ğamuñı hecrüñ ey şeh eyledi telğ
Ṭa'āma i' tidāl ile gerek ṭuz

- 5 Rağibi gibi iti yoğ yanuñda

[84b] Celālīñüñ hemān bir adı yāvuz

¹ el-me' mur ma' zūr CD310.

² Güneş, 2013, s416-417.

³ Metinde "fürüz" şeklinde yazılmıştır. Mürettibin iki kelimeyi bitişik okumaktan kaynaklı hata yaptığı anlaşılmaktadır.

⁴ süz M84a: düz CD416.

[Celālî]¹

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Dilâ divâneler hâlin perişân olmayan bilmez
 Ğam-ı zülf-i perişâna² peri-şân olmayan bilmez
- 2 Ne deñlü halka añlatsam dil-i virânuñ³ hâlin⁴
 Ğam-ı gencine-i hüsünüde⁵ virân olmayan bilmez
- 3 Nigârâ âsitânuñda gedâlık pâdişâhlıkdur
 Bu zevki tekye-i 'ışkuñda 'uryân olmayan bilmez
- 4 Şehâ güftâr-ı 'uşşâkı nice iz'ân ider zâhid
 Rumûzı *Manîku't-Tayrı* Süleymân olmayan [bilmez]
- 5 Firâk-ı câm-ı la' liyle ne kıanlar yutduğum yârũñ
 Celâlî ğonce-veş bağırı tolu kıan olmayan bilmez

¹ Güneş, 2013, s. 426.

² perişâna M84b: perişânı CD426.

³ dil-i virânuñ M84b: dil-i ma' mürenüñ CD 426.

⁴ Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

⁵ hüsünüde M84b: hüsünüle CD426.

[Fevri]

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Hüdāya dimezem ğamdan dil-i ğam-ġinim āzād it
Esīr-i bend-i hicrānum belā-yı 'ışka mu' tād it
- 2 Eger irmek dilerseñ Ka' be-i maqşūduña ey dil
Ceres gibi beyābān-ı belāda durma feryād it
- 3 Mürīd-i 'ıŝkuñ ey mürşīd vücūdından beķā kalmaz
Hemān lütf it beni kūy-ı fenā rāhında irşād it
- 4 Süleymān gibi tahtum yel götürsün dir iseñ ey dil
Ġubārum bād-ı āhuñla fenā deşinde berbād it
- 5 Ğayāl-i rūy-ı zülfinde eş' arum ey Fevrī
Mücerreb yirine şām [u] seherde yazın evrād it

[Fevri]

mefā'îlün mefā'îlün mefā'îlün mefā'îlün

- 1 Cemālūñ manzarın meşhūde çeşm-i 'aql [u] cān bulduḡ
Vişālūñ görmeden maḡşūd-ı kāndan *kün fe-kān'* bulduḡ

- 2 Çekerken ḡaṭṭuñ ḡayāl-i la' lūñe erdüḡ
Bi-ḡamdillāḡ ṭabībā ölmüş iken taze cān bulduḡ

- 3 Miyān-ı yāre dir imiş cihān-ı cānın ehl-i 'ışḡ
Nesi var ise erbāb-ı zamānuñ der-meyān bulduḡ

- 4 Hücūm-ı 'asker-i cevr ü cefā-engīz-i devrāndan
Ḥarīm-i küşe-i meyḡāne-i dārü'l-emān bulduḡ

[85a]

- 5 Miyānuñla dehānuñ hecri şöyle eyledi ma' dūm
Ki Fevrīden vücūd içre ne nām ü ne nişān bulduḡ

¹ “Ol (dedi)! Hemen oldu” manasına gelmektedir ve *Kur'ân-ı Kerim*'de yedi surede sekiz ayette (Bakara 2/117, Al-i İmrān 3/47-59, Enam 6/73, Nahl 16/40, Meryem 19/35, Fatır 35/19, Yasin 36/82, Mümin 40/68) geçmektedir.

[Fevrî]

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Gel ey şehbâz-ı dil hâk-i kafesden 'azm-ı firâz it
Fezâ-yı lâ-mekân seyrine 'Ankâ-veş ser-âgâz it
- 2 Ayağuña gele dirseñ naşîbüñ büm-veş dâ'im¹
Dilâ ehl-i harâbât ol cihânda hırşuñı az it
- 3 Maḥabbet meclisinde hem-dem-i yârân olam dirseñ
Dilâ dil ney gibi bağruñ fiğânuñ çenge dem-sâz it
- 4 Dilâ 'uşşâka cümle birbirinden beg gelür şâhum
Gerek hışm it gerek luğ it gerek nâz it²
- 5 Kemâle irgürüp şî' rûñ zemânuñ Ḥâfızı olduñ
Gel ey Fevrî diyâr-ı Rûmı şimden girü şerâr it

¹ şeklinde yazılmıştır.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

[Zikrî]

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1 Elâ yâ eyyühe's-sâķî edir ke'sen ve nâvilhâ

Bu 'ömr-i bî-ķarârî h̄'or bilürsen çü kıla râmilhâ

2 Ben öldüm meclisde meyden dil-berâ öldüm

İlâhî ber-devâm bu meclisin bir nice bil hâ

3 Belâ küncinde ben dil-ħaste oldum ħâlet-i nez' a

Ṭabîbüm şerbet-i vaşluñ irişdür bir meded kıl hâ

4 Mey-i nâba kâkül-i tevbe teklîf itme ey zâhid

Ki zirâ ṭab' ma ķâdir olamam gön'lümün bil hâ

5 Cemi'-i mâ-sivâdan dil tecerrüd ister ey Zikrî

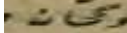
Ve lîkin sâde-rû görse añâ ğâyetde mâylhâ

[Kanber]

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1 Elâ yâ eyyühe's-sâķî edir ke'sen ve nâvilhâ

Meded kıl derde dermân itme âsân işi müşkilhâ

2 Ķamu vaħdetde 'âlem mest ü lâ-ya' kıl

Bir ayık kimse yok ey perî ħumârı eylence bilhâ¹

- 3 Şerâb-ı ışk-ı şûr-engîzüñ avucundan dil-i cām
Dem-â-dem bâde-i la^l leb-i la^l lûñ ile anzilhā

[85b]

- 4 Bize medĥ itme esrāruñ esrārın behey ŝûfî²

 Kebûkuñ keyf[i] keyf-i bâdeye olmaz mu[‘]âdil hā

- 5 Güzellerle mey-i gül-fām ier anber dimiş zāhid
eker yok yire adın bir müselmānuñ o cāhil hā

370

[Rahmî]³

mefā[‘]îlün mefā[‘]îlün mefā[‘]îlün mefā[‘]îlün

- 1 Beni zülfüñle addüñ öldürürse derd [ü] ğamlarla
Mezārum hep müzeyyen ola[‘] Abbāsî[‘] alemlerle
- 2 ad ü zülf ü dehānı [asreti]⁴ ŝûfî⁵ ol bî-vefā yāruñ⁶
Helāk itse[‘] aceb midür beni her-dem elemlerle
- 3 ara yazulu başumün şu deñlü aĝladum cānā⁷

¹ Bu beyitte vezin tutmamaktadır.

² Bu mısradada vezin tutmamaktadır.

³ Erdoğan, 2017, s. 253.

⁴ [asreti] D253: (-) M.

⁵ ŝûfî M85b: (-) RD. Vezin gereĝi metinden ıkarılmalıdır.

⁶ Bu mısradada vezin tutmamaktadır.

⁷ ara yazulu dil şol deñlü inler künc-i[‘] ışk ire RD253.

Ki şıgmaz¹ defter dīvānuma yazılsa kalemlemlerle

4 Baña raḥm eylemez ādemlik idüp ol perī-peyker
Raķīb-i dīvi gerçi yād ider lütf u keremlemlerle

5 İşıtme ṭa' n-ı āgyārı felekden ađlama² Raḥmī
Yüri 'ış it cihān içre perī-peyker³ şanemlemlerle

371

[Figānī]⁴

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1 Lebüñ şevķiyle ḳan yutmağ baña yegdür elemlemlerle
Lebüñsüz bāde nüş itmekden ise cām-ı Cemlemlerle

2 Gözüm merdümleri pür itdi rengin zerle⁵ dāmānın
Nişār itmek için pāyuña cānā niçe demlemlerle

3 Başumda āteş-i 'ışķuñ yanar güm güm öter sīnem
Fenā bāzārına girdüm bu gün ṭabl [u] 'alemlerle

4 Eger ben mürdeñi ihyā iderseñ⁶ ey Mesīḫā-dem
Ḳadīr olam¹ cihān deyrinde sevdā-yı şanemlemlerle

¹ ki şıgmaz M85b: şıgışmaz RD253.

² ağlama M85b: ilme ey RD253.

³ perī-peyker M85b: melek-simā RD253.

⁴ Çaylı Cankurt, 2015, s. 75.

⁵ zerle M85b: dürle FİD75.

⁶ ihyā iderseñ M85b: itmezsen ihyā FİD75.

- 5 Cihānuñ halkı hattāt [u] mürekkebi ola² deryālar
Fiğānī yazamazlar ser-güzeştini³ qalemlerle

372

[???

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 İrişdüm hālet-i nez' a firākuñ içre ğamlarla
Ziyāret itmege gelsün n'ola demler qademlerle

- 2 Dimekten mürdeler ihyā iderken ey Mesīhā-dem
Revā mı ben ki hasretde yanup qalam elemelerle

[86a]

- 3 Mezārum ehl-i 'ışq içre n'ola olsa ziyāretgāh
Beni öldürdi ol hūnī nigūn cānā sitemlerle

- 4 Cihān deyrinde mānend-i ceres isem n'ola feryād
Derūn-ı hāne-i dil toptoludur çün şanemlerle

- 5 Görinen raqibā şanma şerār-ı nār-ı āhumdur
Diyār-ı 'ışkı zabt itdüm bugün tabl ü 'alemlerle

---

¹ kadir olam M85b: ferīd oldum FİD75.

² ola M85b: olsa FİD75.

³ sergüzeştini M85b: sergüzeştimi FİD75.

[Emrî]¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Vaz^ç idelden bāgbānuñ² şun^ç haddüñ gülşenin
Hār-ı ğayret güllerüñ şad-pāre kılmışdur tenin
- 2 Gül ğam-ı haddüñle düşmiş hançer-i hār üstine
Gülşen içre kan bulaşık buldılar pīrāhenin
- 3 Görür idi āhumdan çarhda yelin söndürür^{3 4}
Eyledi hāle çerāğ-ı māha perde dāmenin
- 4 Gün doğar şanma melā'ik hāne-i çarhuñ seher
Āfitāb-ı hüsnuñe karşı açarlar⁵ ⁶
- 5 Şanma kim peykān-ı tīrūñ dilde kanı⁷ surh olur
Āteş-i ğam tābıdur anuñ kızardan demrenin
- 6 Gördü kim her dem sūtün-ı hāne āhından yanar
Bī-sūtün itdi varup Ferhād-ı miskīn meskenin

¹ Saraç, t.y., s. 198.

² bāgbānuñ M86a: bāgbān-ı ED198.

³ gördü karşı-ı çarhda āhum yelinden söyünür ED198.

⁴ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁵ karşı açarlar: karşı açarlar karşı M86a.

⁶ karşı M86a: açarlar revzenin ED198.

⁷ kanı M86a: kandan ED198.

- 7 Şanmañ¹ encüm tîr-i âh-ı Emri² vehminden felek
Bile yatur gice egninden çıkarmaz cevşenin

374

[K̄abūlî]³

mefā‘îlün mefā‘îlün mefā‘îlün mefā‘îlün

- 1 Cihân h̄alkına ‘arz-ı ihtiyâc itmek gedâlık̄dur
K̄arâr itmek k̄anâ‘ at k̄üşesinde pâdişâhlık̄dur
- 2 K̄abâ-yı ‘ârîyetdür⁴ cism-i ‘ârî kıılmağ erlikdür
Libâs-ı aṭlas [u] dibâya aldanmağ gedâlık̄dur⁵
- 3 Cemâlūñ ‘arza kııl gün gibi yüz döndürme ‘aşık̄dan
K̄adîmî āşinâlardan⁶ yüz çevirmeğ bî-vefâlık̄dur⁷
- 4 Mekânında oturmağ ‘ârife bir gûne beglikdür
Vücudı k̄al‘ asın hıfz eylemek başka ağalık̄dur
- 5 Kemâl ehli ma‘ârif şâhibiyüm diyü lâf urma⁸
- [86b] K̄abūlî ‘âlem-ârâlık̄ degül ‘âlem aralık̄dur

¹ şanmañ M86a: şanma ED198.

² tîr-i âh-ı Emri M86a: tîğ ü tîr-i Emri ED198.

³ Erdoğan, 2008, s. 132.

⁴ ‘ârîyetdür M86a: ‘ârîyetden KD132.

⁵ gedâlık̄dur M86a: k̄abalık̄dur KD132.

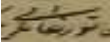
⁶ āşinâlardan M86a: āşnâdan KD132.

⁷ Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

⁸ urma M86a: urmağ KD132.

[Ġurābī]

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Göñül Mecnūn olup çāh-ı zenaḥdānuñda ḳalmıḫdur
Esīrūñdür teraḥḫum ḳıl ki zindānuñda ḳalmıḫdur
- 2 Siyāh düğme immāsın göğsüñde bil kim
Gözüm merdümleri çāk-ı girībānuñda ḳalmıḫdur
- 3 Ġarīb-i nā-tüvānlardur olarun cānını ḥoş dut
Gidüp bizden göñüller kim senüñ ḳapuñda ḳalmıḫdur
- 4 Ne 'iḫyān ḳıldı 'ālemde ben anı itmedüm yā Rab
Necāt ümmīdi 'afvüñ tek birle iḫsānuñda ḳalmıḫdur¹
- 5 Nedür zāhid mey-i maḫbūba māni' olduğūñ aḫlā
Cehālet cümlesi ol ḫab' -ı nādānuñda ḳalmıḫdur
- 6 Ġurābiyā bu meydānda muḫaḫḳaḫ bilki rezm içre
Girüp meydāna ceng itmek senüñ ḫānuñda ḳalmıḫdur

¹ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

[Nakşî]

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Elâ yâ eyyühe's-şâkî edir ke'sen ve nâvilhâ
Düşüp ' ışk âteşine yanmaç ey dil haylî müşkilhâ
- 2 Olınca sâkîmüz gül-ruḥ-ı rûz sürüp câmı¹
İçüp Edhem?? mey-i nâbı ne dirlerse disün bil hâ
- 3 Olup bâde esîri pür-melâle varduç ey gül-ruḥ
Yetiş ey pîr-i meyhâne bize sen çâremüz kııl hâ
- 4 Oğudurken sûre-i Nûrı görenler anda dil tıflın
Didi yâr mekteb-i ' ışkuñda şâhum hayli kâhilhâ
- 5 ' Aceb mi naçşî Naçşînüñ sararsa zer gibi cânâ
Saña âşüfte olmışdur sen anı eyleyince bil hâ²

¹ Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

² Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

377

[Emrî]¹

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 İbâdethânemüz ey şūfî 'işrethânedür şimdi
Firüzân göricek² kandîlimüz peymânedür şimdi

- 2 Cefâ-yı yâr ile aldurdı 'aqlın Emrî-i 'âkıll
Perî fi' line uğradı [delü]³ divânedür şimdi

378

[???

fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlün

Haste olmuş dilemiş tersini raķīb

Yetiřdürüñ meded aña ki bize^{4 5}

[87a]

Der-kenârlar: ⁶ 379

[Medhî]⁷

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

Kef-i şâķi-i sâġar⁸ matla' -i hürşid-i rahşândur

Dehân-ı mey-perestân maġzen-i la' l-i Bedâhşândur

¹ Saraç, t.y., s. 406.

² göricek M86b: gördüğün ED406.

³ [delü] ED406: (-) M.

⁴ Bu beyit Emrî'nin şiirinin devamına yazılmıştır. Ancak kafiye, redif ve vezne bakıldığında şiirin devamı olmadığı tespit edilmiştir. *Emrî Divânı*'nda böyle bir beyte rastlanmamıştır.

⁵ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁶ Şiirin devamı bir sonraki varaka geçtiği için bu sayfada önce der-kenârlar okunmuştur.

⁷ Mürettip Medhî'nin 128. gazelinin matla' beytini der-kenâr olarak kaydetmiştir. (Seyhan, 2000, s. 388).

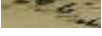
⁸ sâġar M87a: kadehden MD388.

380

[???

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

Harif-i cür' a-nüş-1 bezm-i rezm-i 'ışk-1 cânân ol

Meşeldür dönme dönme merd-i meydân ol

381

[Nev'î]¹

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

Egerçi hayli müşkildür kişi dünyâda kām almak

Bütün dünyâ deger ammâ 'adūdan intiķām almak

382

[Gazel-i Usūlī Tahmis-i Alī]²

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

I

Ne deryâ şâhilinde oldı yâ Rab huşk [u] ter peydâ

Ne baħruñ mâlikündendür melek zâhir beşer peydâ

Şanasın kaçrelerdür anda her pinhân ü her peydâ

Vücūd-ı muţlaķuñ baħri ne mevci kim ider peydâ

Ene'l-Haķ sırrını söyler eger maħfî eger peydâ

II

¹ Tulum, Tanyeri, 1977, s. 606.

² Aksoyak, 2018, s. 397-399. AD'de on üç bend olan tahmis *Mecmū'a*'da altı bend olarak kaydedilmiştir.

Fenā gülzārıdur ‘ālem güli çok gülsitānı bir
Ser-ā-pā nergis ammā şāhsār-ı erguvānı bir
Hezārān bülbüli var cümlesinüñ āşiyāmı bir
Bu bāğuñ ger haķīkatde şuyı bir bāgbānı bir
Velī olmış haķāyıkdan nice yüz biñ şecer peydā

III

Güherdür böyledür¹ hāşıl bu kānuñ vāridātından
Dür-i şeh-vār-ı hāşāk oldı bahruñ lāzımātundan
Bilindi nīk ü bed ‘ilm-i ledün içre şifātundan
Ma‘ādin gibidür² eşyā ider öz kendü zātundan
Kimisi sīm ü zer zāhir kimi seng [ü] meder peydā

IV

Haķīkat bādesinden hāba varmış nice ser-hoşlar
Degül ta‘bire kâbil her birinüñ gördüğü düşler
Alınca ten hişārın nefsi ser-keşden ‘adü-küşler
Düzilür nice biñ işler bozular nice cünbişler
Ne kār-ı bü'l-‘acebdür bu ki³ olmaz kārger peydā

V

Ticāret ‘arz iderseñ ger⁴ beķādan yaña uy baña
Düşürme naķd-i ķalbı ķalbe bir pendüm budur saña

¹ böyledür M87a: piledür AD398.

² ma‘ādin gibidür M87a: ma‘āindür ķamu AD398.

³ ki M87a: ne AD398.

⁴ ‘arz idersen ger M87a: ‘azmin eylersen AD398.

Çekildük bir alay bī-dillerüz gerçi ki¹ bir² yaña
Yolumuz bir beyâbâna irişdi nâ-gehân aña³
Ger⁴ biñ kârbân olmaz birinden bir eşer peydâ⁵

VI

Cihândur⁶ kiřtzâruñ toħm-ı zâ'ildüñ gelüp⁷ bittüñ
Egerçi anda [sen]⁸tez bitdüñ velîkin⁹ yine tez bitdüñ
[87b] Bir iki gün fenâ dünyâda bilmem n'eyledüñ n'itdüñ
Bu toħuz kũbbe-i şeş-sũ içinde geldüñ [ũ] gitdüñ
Ne geldüğüñ řapu bellü¹⁰ ne gitdüğüñ kemer peydâ

Der-kenâr:

383

[Raħmî]¹¹

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

Ža' fdan künc-i 'anâda kim dil-i řeydâ yatur

Ger ecel gelseydi görmez şöyle nâ-peydâ yatur

[88a]

¹ gerçi ki M87a: biz gerçi AD398.

² bir M87a: ol AD398.

³ aña M87a: k'aña AD398.

⁴ ger M87a: giden AD398.

⁵ Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

⁶ cihândur M87a: cihânuñ AD399.

⁷ gelüp M87a: oñup AD399.

⁸ [sen] AD399: (-) M.

⁹ velîkin M87a: ammâ AD399.

¹⁰ bellü M87b: zâhir AD399.

¹¹ Mürettib Bursalı Raħmî'nin 73. gazelinin matla' beytini der-kenâr olarak kaydetmiştir. (Erdoğan, 2017, s. 192).

[Gazel-i Şeyhülislâm Yahyâ Tesdis-i ???]¹

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

I

Öter tās-ı felek her demde feryād ile zārumdan
 Yanar h̄urşīd-i tāb-ı tīg-i āh-ı pür-şerārundan
 Dolar dünyā yüzi zerrāt-ı çeşm-i hāksārundan
 Şınar mir'āt-ı çarhūñ 'aks kılp efkārundan²
 Şıma āyīne-i ƙalbüm hāzer kılp inkisārundan
 Beni hāk ile yeksān eyleme şaƙın ğubārundan

II

Gerek İskender-i dehr ol gerekse H̄usrev-i Pervīz
 Bāƙup çeşm-i hāƙāretle dime bir zerreye nā-çīz
 Şikeste-hāƙır itme ben za'īfi eyleme perhīz
 Dilerseñ olmaya her pāresi bir hānçer-i ser-tīz
 Şıma āyīne-i ƙalbüm hāzer kılp inkisārundan
 Beni hāk ile yeksān eyleme şaƙın ğubārundan

III

Bāƙup āyīne-i dīvī sipihre 'ayn-ı 'ibretle
 Görürsün kendüñi ğāyet büyük esbāb-ı rif' atle
 Yıƙarsun hāƙırım dā'im benüm dest-i ihānetle
 Gözüñ aç ğāfil olma 'āmil ol iş bu naşīhatle

¹ Şeyhül İslām Yahyâ'nın 280. gazeline yazılan bu tesdisin kime ait olduğu tespit edilememiştir.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

[88b]

Şıma āyīne-i albim azer ıl inkisārumdan
Beni āk ile yeksān eyleme aın ubārumdan

IV

Baa yüz gsterpdr Őāhīd-i devlet diy her yār
Çevirme ryn ehl-i fenādan itme istikbār
Grinr nice yirden saa Şaın Őret-i ayār
İder mir'at-ı dilden inkisār albn ihār¹
Şıma āyīne-i albim azer ıl inkisārumdan
Beni āk ile yeksān eyleme aın ubārumdan

V

DŐer mi saa adrin bilmeyp erbāb-ı 'irfānn
Beni bir gresin idmetde işi ayl dnyānn
Szi budur muaŐŐal saa tebi' -i slan-dānn
Dilersen Őınmaya mir'at-ı ader 'arz-ı 'unvānn
Şıma āyīne-i albim azer ıl inkisārumdan
Beni āk ile yeksān eyleme aın ubārumdan

---

¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

[???]¹

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

I

Yine dīvāne-dil sevdā-yı zülf-i müşk-fām itdi
 Hevā-yı kākül 'ibret-i 'aynüm fikr ü hām?? itdi
 Sevüp bir saçları Leylâyı rüzın tīre-şām itdi
 Olup Mecnūn-şıfat ya' nī ki dil neng ü nām itdi²

Ṭabī' at şöhre-i şehir olmağa meyl-i tamām itdi
 Ne pinhān eyleyem sevdā beni rüsvā-yı 'ām itdi

II

Yitürdüm gerçi 'aqlı 'ışık ile ey yār-ı sīmīn-ten
 Cünün vādīlerin öğrendi gönlüm Merzübān? pür-fen
 Olaldan gün gibi mihr-i cemālün 'āleme rüşen
 Benüm iki gözüm zāhir bu maḥfī nesne yok senden

[89a]

Ṭabī' at şöhre-i şehir olmağa meyl-i tamām itdi
 Ne pinhān eyleyem sevdā beni rüsvā-yı 'ām [itdi]

¹ M'ye eksik yazılan şiirin kime ait olduğu tespit edilememiştir. Kafiye düzenine bakılarak terci'î-i bend olduğu tespit edilmiştir.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

[Gazel-i Ahî Tahmis-i Emrî]¹

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

I

Nağd-i cāna ḥad ü ḥālün şöyle sırdaş oldılar

Cem' olup bir araya bir nice oynaş oldılar

Kimlerün dil kaçdına çeşmünle oynaş oldılar

Leblerün cān almağa tırünle yoldaş oldılar

[89b] Sīnelerde ḳan yalaşdılar ḳarındaş oldılar

II

Mülk-i cāna ' ışkı ḥākān ider

Ḳalbünü şāf eyleyüp āyīne-i devrān ider

Bī-sütün üzre çıkup Ferhād-veş nālān ider

Bir ayağda iki ' ālem mülkini seyrān ider

Sāğar u bādeyle² anlar kim ayağdaş oldılar

III

Yudular seng-i zebercetden şehā çün cismüñi

Yazdılar şemse-i ḥurşide ey cān mührüñi³

Şöyle şabr diler şehā devrāna ıssı resmüñi

Şol ḳadar taşvīr ider cānā ḥayālün cismüñi

Şimdi şā' irler ḳodılar şī' ri naḳḳāş oldılar

¹ Emrî tarafından Ahî'nin 22. gazeline (Kaçalın, t.y., s. 12-13) yapılan bu tahmis Yekta Saraç tarafından hazırlanan *Emrî Divânı*'nda bulunmamaktadır.

² bādeyle: bāde ile M89b.

³ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

IV

Râzıyam ben derd-i yâre tâ muḳaddemden muḳîm

Bu ne derd olsun ki güneh-i dermândan şaḳın¹

Ben su'âl itdüm Emrî nazma didüm ey ḥakîm²

Başlar çıkmış durur baḡrumda Âhî şöyle kim³

Niceler bu derd ile varup kızılbaş oldılar

387

[Nâmî]⁴

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

I

Düşer mi baña ümmîd ile seyr-i lâlezâr itmek

Revâ mı ḥârların gül-î izârı der-kenâr itmek

Yoluñda hiç müfîd olmadı bil kim cüy-bâr itmek

Beni lâyıḳ mı bâḡ-ı fūrḳatüñde böyle zâr itmek

Be-ḡâyet müşkil ancak bunca derdüñ ihtiyâr itmek

[90a] Muḳarrer ḥâşılı şimden girü terk-i diyâr itmek

II

Ġaraż ne böyle ḥün-bâr eylemekden çeşm-i giryânı

Nihâyet yoḳ mı a zâlim cefâya merḥamet ḳanı

Ehibbâ râh-ı 'ı şḳuñda çekerken bâr-ı hicrânı

Neden a' dâya maḥşûş eylemek her bâr iḥsânı

¹ Bu mısradaki vezin ve kâfiye tutmamaktadır.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

³ Şair Türkçe olan "baş" hecesine med yapmıştır.

⁴ Ahmed Nâmî Divânı'nda bulunmamaktadır. Hangi Nâmî'ye ait olduğu tespit edilememiştir.

Be-ğāyet müşkil ancağ bunca derdüñ ihtiyār itmek
Muğarrer haşılı şimden girü terk-i diyār itmek

III

N'ola eflāke çıksa ben gedānuñ āh u feryādı
Görinmez āsitān-ı devletüñde ' aşıkuñ dādı
Yıķıldı hātırım ābād idelden kalb-i hussādı
Mağām-ı āşināda hep ser-ā-ser ' ālemüñ yādı
Be-ğāyet müşkil ancağ bunca derdüñ ihtiyār itmek
Muğarrer haşılı şimden girü terk-i diyār itmek

IV

Neden rüy-ı Celāle mażhar olmağ ' arz-ı hāl itsem
Ėamum efsün olur her demde izhār-ı melāl itsem
.....¹
Yanuñdan haste geçemez vücūdum pāy-māl itsem
Be-ğāyet müşkil ancağ bunca derdüñ ihtiyār itmek
Muğarrer haşılı şimden girü terk-i diyār itmek

V

Günāhum yundugun bilsem haṭā mı itdük hāneñde²
Ne cürmüm şadır oldı bāb-ı rif' at intisābuñda
Şifā yoğ Nāmī-i bīmāra ölseñ cevānuñda³

¹ Metinde bu mısra için boşluk bırakılmış ancak sonradan yazılmamıştır.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

³ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

Vücūdum zāyi¹ itdüm itdüm fikr-i la¹ l-i nābu¹nda¹
Be-ğāyet müşkil ancağ bunca derdüñ ihtiyār itmek
Muğarrer hāşılı şimden girü terk-i diyār itmek

[90b]

388

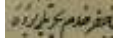
[Tahmis-i Meşāmī Gazel-i Hayālī]²

mefā¹ ilün mefā¹ ilün mefā¹ ilün mefā¹ ilün

I

Yolu¹nda toğrıyam cānā Resūl-i Kibriyā hağğı
Yüzüm döndürmezüm senden ‘Aliyü’l-Murtażā hağğı
Gerek luğf it gerek qahr dilesem?? nev¹ -i Hūdā hağğı
Rizāñı gözlerem senden gelen derd ü belā hağğı
Sözüm¹den dönemem³ ölsem şehīd-i Kerbelā hağğı

II

Egerçi çekdi cānā ten hicāb[1] araya perde
Neye bağsa seni görür yine cān nūrı her yerde
Senüñle bilinür ey Hızır-ka¹dem bağr eyleme berde
Bizi biğāne şanma ey melek deryā-yı ağmerde⁴
Bu iki nūrdan cism⁵ ile mevcūd āşinā hağğı

III

Dağı ders almadın gitme debistān-ı mağabbetden

¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

² Meşāmī tarafından Hayālī'nin gazeline (Tarlan, 1945, s. 437) yapılan tahmis Emine Yeniterzi tarafından yayımlanan "On Altıncı Yüzyılda Konyalı Bir Şair: Meşāmī" adlı makalede bulunmamaktadır.

³ dönemem M90b: dönmezem HBD437.

⁴ ağmerde M90b: ağıdardan HBD437.

⁵ cism M90b: çeşm HBD437.

Cemālũñ gülsitānın ben oğurdum ey yüz-i gülşen
Ġamuñla şimdi mi qardaş yağışdum zann idersin sen
Yoğ iken levh ü hāme muşhaf-ı hüsñũ¹ oğurdum ben
‘İzāruñda hıta-ı reyhānla yazılmıř² du‘ ā haqqı

IV

Cemāl-i hüsñ ile bir řāhid-i bĩ-mişl-i hem-tāsın
Niřānuñ yoğ velĩ gün gibi her yerde qapundasın
Dilũmde vü gözũmde ey şanem güyā [ki] dünyāsın
Ŧamarda³ qanımuñ her qatresi içinde peydāsın
Haqqıkat vechine mir’āt olan ehl-i řafā haqqı

V

Göñũl ‘āřıkıdur dil hañçer-i řāh-ı řühedānuñ
Yürek dil-teşnesidür Kerbelā-yı kũy-ı cānānuñ
Meřāmĩ Qanberidür hanedān-ı řāh-ı merdānuñ
Hayālĩ Haydaridür tavq-ı zũlfũñ haqqıdur anuñ
Begũm teslim kıl boynuñda neyler bir gedā haqqı

¹ hüsñũ M90b: ‘ıřkuñ HBD437.

² yazılmış M90b: yazılan HBD437.

³ tamarda M90b: tenũmde HBD437.

[Tahmis-i Rahmî Gazel-i Hayâlî]^{1 2}

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

I

Maḥabbet 'arşasında nice serler ḥāk-sār ancak

Kimi olmuş gedā-yı 'ışk kimi şehriyār ancak

Görüp ḥaṭṭ-ı siyāhın³ kākül ile bî-ḳarār ancak

Şabānuñ ḥāṭırı kūyunda yāruñ pür-ğubār ancak

[91a] Benüm gibi o daḥı bir perişān rüzgār ancak

II

Fenā⁴ derbendi içre kārban-ı dil olaldan güm

Felek ṭablını her dem çüp-ı āhum gümlüdür güm güm

Hilāl-i sīnemün na'lin kıyas itdüm seḥer gördüm

Ḳamer bir penbe-i dāğum durur çarḥ üzre her encüm

Derün-ı āteşinden çıkan bir kaç şerār ancak

III

Ezel bezminde rindān meclisine gelmedi şūfī

Maḥabbet bādesin cām-ı şafādan almadı⁵ şūfī

Şafā vü zevḳümi seyr eyleyüp reşk⁶ eyledi şūfī

Elimde al ṭūṭī-veş meyi gördi didi şūfī¹

¹ Erdoğan, 2017, s. 126-127.

² *Mecmū'a*'da bir bend eksiktir.

³ siyāhın M90b: ğubāruñ RD126.

⁴ fenā M91a: belā RD126.

⁵ almadı M91a: içmedi RD126.

⁶ reşk M91a: ta'n RD126.

Be bu kendü ayağıyla ele gelmiş şikâr ancak

IV

Çekerken şâm²-ı hasret içre Raḥmî rûze-i hicrân

Nasîb oldu aña bezm-i seher-gâh vuslat-ı cânân³

Yağalar çāk idüp⁴ çarḫa yetişdi⁵ na⁶ ra-i mestân

Şeb-i⁷ id eyledi gerdün hilâlün cāmını gerdân

Ḥayâlî daḫı içmez zâhid-i perhîzgâr ancak

390

[Tahmis-i Beyânî Gazel-i Nev'î]⁶

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

I

Dilâ âdem olan kavlinde dâ'im şâdık olmaḫdur

Bu dehr-i pîrezende merd⁷ ahde sâbık olmaḫdur

Kişi hıulḫ olmadan evvel maḫabbet-i Ḥâlîḫ olmaḫdur⁷

Maḫabbetden ğaraż şanmañ ki Ḳays [ü] Vâmîḫ olmaḫdur

Hüner bir ḫâlet ile vaşl-ı yâre lâyıḫ olmaḫdur

II

Bulup Mecnûn-ı şeydâ vâdi-i⁷ ışḫ içre isti⁷ dâd

Fünûn-ı şi⁷ ri irgürdi kemâline olup üstâd

¹ Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

² şâm M91a: cām RD127.

³ nasîb oldu seher-geh aña bezm-i vuslat-ı cânân RD127.

⁴ idüp M91a: olup RD127.

⁵ yetişdi M91a: irişdi RD127.

⁶ Beyânî tarafından Nev'î'nin gazeline (Tulum, Tanyeri, 1977, s. 281) yapılan bu tahmis Fatih Başpınar tarafından hazırlanan "Beyânî- Divân İnceleme-Metin" adlı tezde bulunmamaktadır.

⁷ Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

[91b]

İletdi tişce-i kârını başa ‘âkıbet Ferhād
Çeküp Manşûrî dâra itdiler hâkisterin ber-bād
Ġaraz¹ akrân içinde her cihetde fa’ik olmağdur

III

Ne bilsün ben şafâsın degme nâ-dân hâlet-i ‘ışkuñ
İçenlerdür bilenler hâletini lezzet-i ‘ışkuñ
Şifâsı az olur şâhib-firâş-i rahmet-i ‘ışkuñ
Bilinmez derdi çokdur mübtelâ-yı miñnet-i ‘ışkuñ
Şifâ-sâz olmada hikmet tabîbüm hâzık olmağdur

IV²

.....
.....
.....
Temâm oldı güzellük şanma Şîrîn ile Leylâda
Nice Leylâ bulunur erlük ammâ ‘âşık olmağdur

V³

.....
.....
Beyânî ‘âşıkâne söyler oldı şimdi ebyâtı
Bize Nev‘î gerekmez zümre-i kâluñ hayâlâtı
Ġaraz şi‘ri kişinün hasb-i hâl-i nâţık olmağdur

¹ Ġaraz M91b: hüner ND281.

² Bu bendin ilk üç mısraı için metinde boşluk bırakılmış ancak yazılmamıştır.

³ Bu bendin ilk iki mısraı için boşluk bırakılmış ancak yazılmamıştır.

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

Dönerdi gâh yemîn ü gâh yesâra

Şalardı lerze haşm-ı bî-ķarâra

Dem-â-dem rezm bâzârın kılup tîz

Dögerdi ķan çekerdi tîĝ-i ħün-rîz

Ķılurdi Ħaydâr-ı Kerrârdan dem

Anuñ rezminde bir Zâl idi Rüstem

[Gazel-i Nev'î Tesdis-i Semâ'î]²

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

I

Bi-ķamdillâh ki be-nâm ü nişânımız oķur yoķdur

Dil-i vîrânuma ħardan özge bir abâ doķur yoķdur³

Ezelden mażhar-ı 'ışķuz bezüm icâdımız yoķdur

Elemler cümle bizdendür ele isnâdımız yoķdur

Belâ dildendurur dil-dâr⁴ elinden dâdımız yoķdur

Gönüldendür şikâyet kimseden feryâdımız yoķdur

¹ Lafz-ı enbiyâ tenbîh ma'nâsına gelür: der-kenâr olarak kaydedilmiştir ancak sayfadaki şiiirlerle bağlantısı yoktur.

² Nev'î'nin gazeline (Tulum, Tanyeri, 1977, s. 305) Semâ'î tarafından yapılan tesdistir.

³ Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

⁴ dil-dâr M91b: ol cânân ND305.

II

Bizüm erbâb-ı ʿışka şıdķ ile iķrârimuz vardır

Riyâ ehline îbâ eylerüz inkârimuz vardır

Biz özge ħ̄aceyüz herkesle bir bâzârimuz vardır

Dükenmez derdümüz inkâr olınmaz kârimuz vardır

[92a]

Belâ dilden durur dil-dâr elinden dâdimuz yoķdur

Göñüldendür Şikâyet kimseden feryâdimuz yoķdur

III¹

.....

.....

.....

Belâ dilden durur dil-dâr elinden dâdimuz yoķdur

Göñüldendür Şikâyet kimseden feryâdimuz yoķdur

IV²

.....

Ne efkâr-ı ʿalâķa eylesek maʿķüle ķâʿildür

Söze gelsün³ velî dâñâ-dil-i insân-ı kâmindür

AķarŐu gibi ârâm eylemez her söze mâʿildür

Belâ dilden durur dil-dâr elinden dâdimuz yoķdur

Göñüldendür Şikâyet kimseden feryâdumuz yoķdur

V

Geh olur vuşlat-ı yâr eylerüz vuşlatda ħandânuz

Geh¹ olur fûrķatin fikr eylerüz vaşlında giryânuz

¹ Bu bendin ilk üç mısraı için boşluk bırakılmış ancak yazılmamıştır.

² Bu bendin ilk mısraı için boşluk bırakılmış ancak yazılmamıştır.

³ gelsün: gelseñ M92a.

Geh inkār-ı ʿışkuz gāh mest ü geh hayrānuz²
Semāʿī gibi geh[i] mübtelā-yı derd ü hicrānuz
Belā dilden durur dil-dār elinden dādımız yokdur
Göñüldendür şikāyet kimseden feryādımız yokdur

393

[Gazel-i ʿUbeydī Tahmīs-i Ravzī]³

mefāʿ-īlün mefāʿ-īlün mefāʿ-īlün mefāʿ-īlün

I

Fenāʿillāh geldük tā ki dünyāya gelenlerle
Alışduğ nār-ı ğamla şemʿ-i sūzān-veş yananlarla
Geçürdük kūşe-i künc-i belāda ʿömri anlarla
Ne açıldığ fezā-yı gülşene gül-pīrehenlerle
Ne şalınduğ murād üzre boyu serv-i semenlerle⁴

[92b]

II

Nemüz var ise gitdi ʿāķıbet ey yā[r]-ı hem-meşreb
Cihān bezminde olduğ kāse-i faķr ile leb-ā-leb
Ġinā ehline yok bāzārımız min-baʿd zīrā hep
Faķīr olduķsa istiġnā şatarlar bilmezüz yā Rab
Neye varur bizüm aķvālimüz sīmīn-bedenlerle

III

Dolaşdum zülfinün cengāline cān terkini urdum
Döşendüm ol kadar sevdāsına kim ʿaķlı yitürdüm
Ben idüm bir göñül-i ʿāķıbet anıda aldurdum

¹ geh: gāh M92a.

² Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

³ Ubeydī'nin 269. gazeline (Ünlü, 1991, s. 173) Ravzī tarafından yapılan tahmistir.

⁴ semenlerle M92a: çemenlerle UD173.

Göñül¹ cân-zülfinde yâriñ qaldılar gördüm²

Dili gönderdüm anlara o da qaldı qalanlarla

IV³

.....

V

Cefâdur işleri erbâb-ı ʿışqa Ravziyâ her-dem

Vefâ adını qorqar yanlarında añmağa âdem

Cefâ itdüklerinden ğayrı ʿuşşâqa bu da bir ğam

Vefâ itdüh⁴ dir isen⁵ incünürler söylemezler hem⁶

ʿUbeydî söyleşilmez haq budur ğonce-dehenlerle

394

[Dâʿî]⁷

mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün

- 1 Dimek ğün yüzine cânân ne vech ile seḫâb örter
Cemâl-i Yūsufa mâlik olan lâ-büd niḫâb örter
- 2 Şuʿâʿ-ı rüy-ı yâre ḫâyil olmaz zülf-i tîregî
Egerçi mihr ü mâhuñ pertevün gökde seḫâb örter
- 3 Şikâra şalsa ger seḫbâz-ı zülfün ol semâ-pervâz

¹ göñül M92b: gidüp ʿaql ile UD173.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

³ Bu bend için *Mecmûʿa*ʿda boşluk bırakılmış ancak şiir kaydedilmemiştir.

⁴ itdüh M92b: iylik UD173.

⁵ der isen M92B: diseydüh UD173.

⁶ hem M92b: hiç UD173.

⁷ Mehmet Özmen tarafından hazırlanan *Ahmed-i Dâʿî Divânı*ʿnda bulunmamaktadır.

Ṭuyūra qarğaşaluḡ düşüben çarḡ-ı ġurāb örter

4 Öliceḡ zaḡm-ı sīnem görmesün diyü gelüp yārān

Esen olsun şabā yellerdür üstüme turāb örter

5 Şeb-i vuşlatda ol māhı der-āġuş eylesem Dā' ī

[93a] Felek nāşih olunca bir mūnaḡkaş cāme-ḡāb örter

395

[Fūrūġi]

mefā' īlün mefā' īlün mefā' īlün mefā' īlün

1 Ḳoyup ol şāh-ı ḡüsni özge bir cānān idinmezdün

Yaḡup mülk-i dili tebrīz-i 'ıṣṡa ḡān idinmezdün

2 Züleyhā-yı zamānda ḡurtarayduñ pāk-dāmānın

Yirün şehzāde-i Ya' küb-veş zindān idinmezdün

3 Eger dām-ı raḡībe düşmeseydün büm-āsā¹

Hümā-veş yüksek uçsañ menzilün virān idinmezdün

4 Raḡīb-i dīv ile hem-şoḡbet olmasañ eger cānā

Melek ḡū dil-rübāsın hem-demün şeyṡān idinmezdün

5 Eger dil deyri dolsa naḡş-ı evvel rūḡ-ı ḡaşūdla

¹ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

Tapup her bñd-liķāya Şuret-i bñ-cān idinmezdñ

- 6 Karār u Őabırın almasñ eger cānın Fñrñġinñ
Ser-i kñyũnda hergiz ‘āŐıķ-ı nālān idinmezdñ

396

[Fñrñġı]

mefā‘ılñn mefā‘ılñn mefā‘ılñn mefā‘ılñn

- 1 Ezel vaĥdet Őarābın sākñ-i devrāna biz Şunduk
Mey-i? mest-i elestñz āb-ı istiġfār ile yunduk
- 2 Nesim-i Őubĥ aķdem-birñniyñz tñz-rev ķoyduk
Seĥer geķdñk velñ menzil uzak vaķt-i ‘ıŐā ķonduk
- 3 Ćerāġ-ı lā-yezālñyñz bizi Ćñp idemez kimse
Dñ-gñndñr bize maĥŐer varuruz mñm ile uŐanduk
- 4 Ser-i kñyũnda dil-dāruñ sñtñr taşı gibi aġyār
Dikilñp durur iken yıķılup ġitdi biraz yunduk
- 5 Fñrñġı bir ġuzel BektāŐı ĥñba meyl idñp ġñnlñm
Olup abdāl aña Őabñ‘ ata biz daĥı Şoyunduk

[Fürûgî]

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1 Ne dem kim neş'esi ile açar ol sîm-ber-sîne

Yağalar çāk idüp ehl-i maḥabbet yāralar sîne

2 Beni pîrāhen-i cānāna bezdürdi hele cāndan

Çomaz ol gül-bedenle bir dem olam sîne-ber-sîne

4 Ğam ü miḥnet konup göçmekdedür şaḥra-yı ḳalbümde

Maḥabbet kārbanına olupdur şan mühür? sîne

[93b]

5 Münevver ola ḳabrüm içi taşu nūr-ı raḥmetle

Cenāzemle eger ol gelse nūr-ı başar-ı sîne

6 Fürûgî-veş olup abdāl-ı ıṣṣkuñ ḳan döker gerdün

Firākuñla şafaḳ şanma çeker şerḥa keser sîne

[Figānî]¹

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1 Beni egri çıkarmasun yanuñda ḥaṇçer-i ser-tîz

Yüzine sürmesün alup bir avuç ḳanum ol ḥün-rîz

¹ Çaylı Cankurt, 2015, s. 50.

- 2 Çıkan bağrumdağı başlar¹ olupdur ğarqa-i surh-āb
Hayāl-i pādīshāh-ı² gönül[üñ] tahtı durur Tebrīz
- 3 Şeh-i ʿışkām kulağumda ser-ā-ser³ olsa gevherler
Kulağum doldurı gitse benüm⁴ ol laʿl-i gevher-rīz
- 4 Yüzün görüp murāda irmek istersen koma⁵ zülfeyn
Ġurūba irişür⁶ ħurşīd irişür menzile şeb-ĥīz
- 5 Berī yanında dünyānuñ şebātı yoğ çü fānīdür
Geçelüm öte yanına Fiğānī rūzgāruñ tīz

399

[Fiğānī]⁷

mefāʿīlün mefāʿīlün feʿülün

- 1 Murādı gönülümün senden vefādur
Ki ol derd⁸ ile çoğdan mübtelādur
- 2 Benüm her ħālūmi zülf-i⁹ siyāhuñ
Bilür bilmezlenür yüzi qaradur

¹ başlar M93b: başla FİD50.

² pādīshāh-ı M93b: yār-şāhıdur FİD50.

³ ser-ā-ser M93b: yaraşur FİD50.

⁴ gitse benüm M93b: söğse n'ola FİD50.

⁵ koma M93b: komaz FİD50.

⁶ irişür M93b: varmadın FİD50.

⁷ Çaylı Cankurt, 2015, s. 46. Bu gazel D'de beş beyittir.

⁸ derd M93b: cevr FİD46.

⁹ zülf-i M93b: ħāl-i FİD46.

3 Megeş el açuben zārılığ eyler
Murādı halka dilden du‘ā durur¹

4 Meger² şudur senüñ gönülün³ Fiğānī
Ki her serve aşar durmaz⁴ belādur

[94a]

400

[Raḥmī]⁵

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

- 1 Belā iklīminüñ olsam n’ola şāhib-ķırānı ben
Benem Rüstem gibi meydān-ı ‘ışkuñ pehlevānı ben
- 2 Sirişk-i hun-feşāna ğarķ olaldan nā-tüvān cismüm
Görenler giydi şandum bir ķabā-yı ergüvānī ben⁶
- 3 Sirişküm gibi pāy-ı yāre işār eylerem bir gün
Anuñçün ‘ışkı⁷ gibi şaķlarum⁸ cism içre cānı ben
- 4 Belāğat kişverin fetḫ eyledüm tiğ-i zebānumla
Feşāḫat mülkinüñ oldum bugün şāhib-ķırānı ben

¹ murādı ḫāl ile dilden du‘ādur FİD46.

² meger M93b: aşar FİD46.

³ senüñ gönülün M93b: meger gönlüm FİD46.

⁴ durmaz M9b: gönül FİD46.

⁵ Erdoğān, 2017, s. 301. Bu gazel RD’de yedi beyittir.

⁶ dören şanur ki geydüm bir ķabā-yı ergüvānī ben RD301.

⁷ ‘ışkı M94a: ‘ışkun RD301.

⁸ ‘ışkuñ gibi şaķlarum M94a: şaķlarum ‘ışkuñ gibi RD301.

5 Murādum mīvesin virmez baña naḥl-i ümīdimden
Güzeller gibi ḡāyet bī-vefā gördüm zemānı¹ ben

6 Elifler çekdi cism-i zerdüme tīḡ-i ḡam-ı dil-ber
Olaldan kūh-ı derdüñ Raḥmiyā şīr-i jiyānı² ben

401

[Emri]³

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1 Nesīm-i cān güher-bār oldıḡında⁴ şāh-ı mercāndan
Olur bir ḡonce peydā yapraḡı la' l-i Bedaḡşāndan

2 Görüp zūlf-i siyāhın dil ruḡ-ı zībāya meyl⁵ itdi
‘ Aceb⁶ fehm eyledi ḡurşīde qarşu kaçtı su' bāndan

3 Nihāl-i gül degül seyr-i çemen kaçdına her ḡonca
‘ Aşā almış duḡān-ı āteş-i āh-ı hezārāndan

4 Derūnum çāk idüp dest-i melāmet gibi ey Emri⁷
Söz açsam ḡançer-i ḡamzeyle ol şemşīr-i müjḡāndan

¹ zemānı M94a: cihānı RD301.

² jiyānı M94a: zebānı RD301.

³ Saraç, t.y., s. 212. Bu gazel D'de altı beyittir.

⁴ oldıḡında M94a: oldıḡınca ED212.

⁵ meyl M94a: ‘azm ED212.

⁶ ‘aceb M94a: güzel ED212.

⁷ dehānum çāk olur sūz-ı derūnum gibi ey Emri ED212.

[Menbā'î]

mefā'îlün mefā'îlün mefā'îlün mefā'îlün

- 1 Vefā resmin mücerred fehm idenlerden vefā gelmez
Aşıl azmaz cihānda merd-i kāmilden haṭā gelmez
- 2 Şu kim ardur cihān içre zen-i dünyāya dil virmez
Cefādan gayrı zirā kimseye andan vefā gelmez
- 3 Meşeldür tā maḳdemden bu söz yaḫşî yamān olmaz
Ma'ārif eglemiş erbāb-ı dilden kim eda gelmez
- 4 Nice sulṭān-ı a'zam ḫāke pest olmuş yatur şimdi
Eger yüz biñ su'al eylersen andan bir şada gelmez

[94b]

- 5 Görüp ğarḳ-āb-ı baḫr-ı ışḳ-ı cānān olduğum zāhir
Ḥulāşa cānum andan Menba'î bir āşinā gelmez

[Sipāhî]

mefā'îlün mefā'îlün mefā'îlün mefā'îlün

- 1 Giriz eyler Nerimān gözlerinden Ḳahramāniler
Ḳaşuñ şemşirine ḳarşu ḳılıç çekmez keşāniler
- 2 Toḳuz çarḫı siper dutsa dinemez Giv-i vaḳt olsa

Sinānī ğamzeñe nīze-güzārī dāstānīler

3 Ser-i ferhunde ferdi şu' le-i dāġ-ı ğamum gördi

Çıķardı tāc-ı nār u nūrī farķ itdi Keyānīler

4 Çeke çevire ķavısı ķaşuña teşbīh idüp cānā

Yine bir mūntehā yay aşdılar çarķa kemānīler

5 Eyā řāvūs-ı cevlnum ķaşuñ devrinde tuġraya

Hezār aķsent eger ' unvān virürlerse nişānīler

6 Bilün vaşfindaġı şi' rüm iştidüm ezber eylermiş

ķamu tıfl-ı sebaķ-ķ'an-ı cevān Kirmānīler¹

7 Sipāhī ħun-ı eşķüm çeşme-i cāndan revān eyler

Giyüp ol naħl-i dil-cüyum ķabā-yi erguvānīler

404

[Sipāhī Bey]

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1 Öliceķ ħāk cismüm kūze-i meyhāne olmaķ var

Sifāl-i ser-ħarābāt ehline peymāne olmaķ var

2 Koyasun bulduġı virāne-i şāħib sa' ādetler

¹ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

Ol āhir devlet-i pīr-i muġāndur yane olmağ var

3 Felekde menzil-i ‘ aqrepe aḡsamlatmadan māhı
Kitābuñ ol kamer-ruḡ āfet-i devrāne olmağ var

4 Getürse fūlfül-i ḡālūñle baḡte ḡāce-i Hindu
Bağışla cürmin ol sevdāgere dīvāne olmağ var

5 Buḡur-ı meryemūñ ‘ aksi yā misk-i ravzīdür derdüm
Gümānum bu ki ḡāl-i ‘ arızuñ bir dāne olmağ var

6 Seg-i kūyuñla şordum āşınālıkdan raqībūñle
Didiler bilmezüz bizden degül vīrāne olmağ var

7 Koyup kūyuñ Sipāhī özge vādī dutdı dirlerse
İnanma ey şacı Leylā bu söz efsāne olmağ var

[95a]

8 Süzüp gözler gelür destār-kec ḡançer-be-dest ol şeh
Şavul yolından ey dil ḡan ider mestāne olmağ var

[K̄abūlī]¹

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Nazar kıldum vücūdumda ğamuñdan bir eşer buldum
Nice şād olmayam kim hāk içinde bir güher buldum
- 2 Gözin irürmez² kevākib āsitān-ı āsumānuñda^{3 4}
Bi-ḥamdillāh felekde ben de bir şāḥib-nazar buldum
- 3 Ayağ altı degül meyḥāne gibi uğramaz kimse
K̄anā' at nāmıdur k̄üşesi⁵ bir ḥālīce yer buldum
- 4 'Araḳla bāde[y]i dün gice meclisde çekişdürdüm
Birinüñ ter-mizācın birin daḳı⁶ beter buldum⁷
- 5 Zen-i dünyā K̄abūlī gördi kim sentiyle k̄ullandım⁸
Didi⁹ dünyā sarāyında daḳı ben şimdi er [buldım]¹⁰

¹ Erdoğan, 2008, s. 656.

² irürmez M95a: ırmaz KD656.

³ āsitān-ı āsumānuñda M95a: āsmān-ı āsitānuñda KD656.

⁴ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁵ nāmıdur k̄üşesi M95a: ḡüşesidür nāmı KD656.

⁶ birin daḳı M95a: birinüñ andan KD656.

⁷ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁸ k̄ullandım M95a: k̄ullandıḳ KD656.

⁹ didi M95a: dimiş KD656.

¹⁰ buldım: *Mecmū'a*'da yazılmamıştır.

[Ṭab'î]

mef' 'ülü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün

- 1 Bir himmet ehli yoğ ki varup ' arz-ı ħâl idem
Virüp neşâṭ ḳalbüme def' -i melâl idem
- 2 Bir sâde-rûda ḳalmadı deyr-i ḳarâbda¹
Âlûde-dâmen olmaya seyr-i cemâl idem
- 3 Bir şöhre-i memâlik dağı yoğ cihân içre
Hemîşe gün gibi andan kesb-i kemâl idem
- 4 Bir derd ehli dağı görmedüm cihân içre
Ki varup devâ-yı derd-i dilümden su'âl idem
- 5 Ṭab'î bu derd ü ğam buña ḳaldı kim hemân²
Mecnûn-şıfat ' azîmet-i seyr-i cemâl idem

¹ Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

² Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

[Ḥayālī]¹

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Kelāmum ehl-i derdüñ dā'ima vird-i zebānidur
Maḥabbet 'āleminüñ her sözüñ bir dāstānidur
- 2 Şanemler yādına deyr-i cihānda āhum ü eşküm
Nevā-yı erġanūñi vü² şerāb-ı erġuvāñidür
- 3 Bozaldan şüret-i Erjengi sen bu naqş-ı dil-keşle
Senüñ³ vaşfuñda her beytüm Nigāristān-ı Ma' nīdür
- [95b]
- 4 Varursan⁴ ḳabr-i Mecnūna temāşā ḳıl ki Leylānuñ
Mükaḥḥal çeşminüñ her üstüḥ'āñı sürmedāñidür
- 5 Bu gün vaşfuñda⁵ bir Dārā-yı Cem ḳadr-i felek taḥtuñ
Ḥayālī 'arşa-i nazmüñ ser-āmed pehlevāñidür

¹ Tarlan, 1945, s. 186.

² erġanūñi vü M95a: erġanūñidür HBD186.

³ senüñ M95a: benüm HBD186.

⁴ varursañ: varursın M96b.

⁵ vaşfuñda M95b: devrinde HBD186.

[Azerî]

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 O gîsûlar ki hüsünü bâğına pîrâye şalmışlar
Hümâlardur ki fark-ı fark-dâna sâye şalmışlar
- 2 'Adû mekr ile şalmış vâdî-i hicrâna 'uşşâkı
Anı ol haste dillerdür ki ol Mevlâya şalmışlar
- 3 Senüñ zülf-i 'anber-efşânuña yüz sürmek istermiş
Anunçün hep Hîoten âhûların şahraya şalmışlar
- 4 Dü-çeşm-i fitne-engîzüñ dağıtmış haylî 'uşşâkı
İki hünî dil-âverdür ki bir âlâya şalmışlar
- 5 Sirişküm çatresiyle hem-ser olmak ârzü kılmış
Anunçün gevher-i yek-dâne-i deryâya şalmışlar
- 6 Dutarlar Âzerî dâmânların şahrâ-yı maşşerde
Şu mehveşler ki 'âşıklar anı ferdâya şalmışlar

[???]¹

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Haber bildün mi rāhib 'ālem-i aqdem-zemānından
Şadā-yı erġanūn kim dem urur Meryem zemānından
- 2 Ribāṭ-ı köhnedür 'ālem ḡadīmī gözciyüz biz de
Güzāf olmaz dem uruş ḡazret-i Ādem zemānından
- 3 Ben ol rind-i ḡarābātum şadāsiyla cihān pürdür
Ṭapu sīm-ten perīdür tā ḡadem-i Cem zemānından

[Raḡmī]²

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Ža' fđan künc-i 'anāda kim dil-i şeydā yatur
Ger ecel görseydi³ bilmez⁴ şöyle nā-peydā yatur
- [96a]
- 2 Cūşa gelse kim⁵ ḡabābīdür rūsūm-ı kā'ināt
'Işqdur nāmı fezā-yı dilde bir deryā yatur
- 3 Var fenā deştin temāşā kıl¹ açup 'ibret gözin

¹ *Mecmu'ā*'ya eksik yazılan şiirin kime ait olduğu tespit edilememiştir.

² Erdoğan, 2017, s. 192.

³ görseydi M95b: gelseydi RD192.

⁴ bilmez M95b: görmez RD192.

⁵ kim M96a: kem RD192.

Nice İskender türāb olmuş nice Dārā yatur

4 Pāyınūñ hārın çıķarmış sūzen-i müjgān ile
Deşde Mecnūn görince nāķa-i Leylā yatur

5 Şāh-ı ʿālem gelse çekmez pāyını dāmānına
Künc-i istiğnāda Raḥmī şöyle bī-pervā yatur

411

[Ḥayālī]²

mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün

1 Nice bir ehl-i İslāma bu kīnūñ
Behey kāfir senūñ de var a dīnūñ

2 İl³ oķ dir kirpigüñe ķaşuña yay
Olaldan cān şikārına kemīnūñ

3 Giyüp ey āfitābum āsumānī
Yaķarsın ḥalkını⁴ rüy-ı⁵ zemīnūñ

4 Kesüp güç ile ḥalkı⁶ bāc alursın
Bu ḥod bir mezhebinde yok bu dīnūñ

---

¹ kı1 M96a: it RD192.

² Tarlan, 1945, s. 256.

³ il M96a: el HBD256.

⁴ ḥalkını M96a: şehrini HBD256.

⁵ rüy-ı M96a: her gün HBD256.

⁶ güc ile ḥalkı M96a: başlar güc ile HBD256.

- 5 Müselmān sevmeden geçdüñ Hayālī
Meger bir kāfir oldı nāzenīnūñ

412

[Nevāyī]

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Sinsizin ey ' ömr bir sâ' at maña cān bolmasun
Sin bolup bes tūbī [vü] Firdevs [ü] Rıdvan bolmasun

- 2 Kaşuña kılgaç nazār öldürdi ol kāfir mini
Hiç müselmān yarı yā Rāb nā-müselmān bolmasun

- 3 Dün dimişsin könderem bir tağ ile köñlin anuñ
Her niçüñ dağ bolsa bolsun dağ-ı hicrān bolmasun

- 4 Ey gönül mestin çıqup şehr içre şalmaş rüsteñiz
Var haber tut kim bizüm bī-bākī nādān bolmasun

[96b]

- 5 Didi cān vir dağı öpgıl ayağum toprağın¹
Ey Nevāyī tizreğ bol kim peşī mān bolmasun

¹ Bu mısra da vezin tutmamaktadır.

[Husrev]

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Bu bezm-i 'ālem-ārānuñ geçüp cām-ı şafāsından
Çevirdüm yüzümi āyīne-i 'ālem-nümāsından
- 2 Aradum bulmadum bŷy-ı maḥabbet lāle-ruḥlarda
Ferāgat eyledüm āḥir bu bāguñ bu hevāsından
- 3 Bu 'ālem bir şaçılmaz düş gibi ta' bīre gelmezmiş
Ḥaber yok ibtidāsından eṣer yok intihāsından
- 4 Ne ḥaṭem var vefāsından ne fehim? va[r] cefāsından
Cefası anuñ olsun geçdüm anuñ ben vefāsından
- 5 Ḥalāş olduk vefāsız dil-rübālar sevmedüñ Ḥusrev
Velī ḳurtılmadıḳ gitdi raḳībüñ iftirāsından

[???]¹

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Varup meyḥāneye def -i ḥumāra bir güzel gördüm
Nazarın görmedüm dünyāda anda bir göz al gördüm
- 2 Raḳīb-i münkire şordum nedür bu şeytanet sende
Didi baña ötesin şorma kıll la' net-maḥal [gördüm]

[Sipāhī Bey]

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- 1 Şāh-ı devrānuñ yaşağı irmedi imāma ḥayf
Ehl-i 'azmūñ ḥiçe çıkdı itdūgi ḥükkāma ḥayf
- 2 Bāde meydānda 'araḳ tutan iḥer dutmaz yasağ
Sözde kılmaz men'ine taḳsīm olan aḥkāma ḥayf
- 3 Ḥ'ānḳāh-ı şeyḫ cām işler du'ā sīnmiş durur
Vaḳf-ı Cemdür ol ḥazāyin-āsā? ben? bed-nāma ḥayf

[97a]

- 4 Mey yasağından Sipāhī biñ di ruḳa'
Kim zarar olmaz idi vü hem ḥāş-ı du'āma ḥayf²

¹ *Mecmū'a*'da eksik yazılan şiirin kime ait olduğu tespit edilememiştir.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

[Şemsî Paşa]¹

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Gözüm yaşuna rahm idüp şorarsañ mâcerâsından
Bükildi kâmetüm dil geçmedi zülfüñ hevâsından
- 2 Gözüm merdümlerini eşk-i çeşmüm ğarķ-ı hûn itdi²
Ne müşkildür kişi görmek cefâyı âşinâsından
- 3 Görendür şeb-külâhı³ küşesinden turre-i zülfi
Şikâr almağa çıkmış⁴ yürî şâhindür yuvasından
- 4 Kemân ebrûların pür-çîn⁵ iderse yâra incinme
Zarar gelmez cefâsın çek alınma bî-ķarasından?⁶
- 5 Maħabbet bezminüñ nüş itdi Şemsî bir dolu câmın
Siz⁷ anı geçdi şanmañ⁸ bâdenüñ câm⁹ şafâsından¹⁰

¹ Akkaya, 1992, s. 480.

² eşk-i çeşmüm ğarķ-ı hûn itdi M97a: eşk-i sirişküm ğarķ ider âba ŞPD480.

³ şeb-külâhı M97a: şeb-külâhuñ ŞPD480.

⁴ çıkmış M97a: çıkdı ŞPD480.

⁵ pür-çîn M97a: bir çîn ŞPD480.

⁶ Bu beyit yerine ŞPD'de şu beyit kayıtlıdır: “El ur nabzûma ħikmet bu durur benden cevâbuñ al / Marîz-i ‘ışķ olan geçdi eñibbânuñ devâsuñdan” ŞPD480.

⁷ siz 96b: sen ŞPD480.

⁸ şanmañ M97a: şanma ŞPD480.

⁹ câm M97a: zevķ ü ŞPD480.

¹⁰ Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

- 1 Serverā gerdiş-i sipihr-i kebūd
Dā'im olmaz muvāfiq-ı maqşūd
- 2 Bağlamaz her şukūfe mīve-i ter
Ekşerī batduğı yirinde biter
- 3 Gerçi endūh-ı miḥnetüm çoqdur
Hīç kimden şikāyetüm yoqdur
- 4 Tāli' ümdür baña cefā yitüren
Her bir ayumda biñ belā getüren
- 5 Yoḥsa dergāh-ı pādişāh-ı cihān
Luṭfa menba¹ durur mürüvvete kân
- 6 'Arz ider ḥāksār-ı bī-miḳdār
Bende-i kem-terin Fuzūlī-i derd-mend-dār²
- 7 Ki muḳīm-i maḳām-ı 'uzlet iken
Sākin-i küşe-i ḳanā' at iken

¹ menba' : menba' a M97a.

² Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

8 Hevesin kesb-i neng ü nām itdüm
Taleb-i rif at-ı temām itdüm

[97b]

9 Diledüm kim ‘ uluvvî qadr bulsam
Mazhar-ı luṭf-ı pâdişâhî olam

10 Bilmedüm kim űikeste-hâl olurum
Ḥased ehline pây-mâl olurum

11 Tama‘ eűrâra ḥâdîm olmaḳ imiű
Sufehâya mülâzım olmaḳ imiű

12 Kim ki Allâhdan ittibâ eyler
Ėayrı dergâha irticâ eyler

13 Ḥâşılı zillet ü ḥaḳâret? olur
Raḫat ümmîd[i] cümle ġâret olur

[Hâletî]

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Ala ey bâde-i 'ışkı kılan nüş şubh¹
Gönüller nağmesin güş eyleyen güş
- 2 Hâdîş -i 'ışkı bir dem istimâ' it
Girüp rakşa semâ'-ı bî-semâ' it
- 3 Bilür 'âşık nedür vecd içre hâlet
Olur bî-'ışk olanlarda cehâlet
- 4 Cihânda her kimüñ kim 'ışkı yoğdur
Anuñ âyîne-i kalbi donuğdur
- 5 Kâlanı mürde 'ışk ehli diridür
Cihânuñ câni dirlerse yiridür
- 6 Fiğânın bülbülün fehm eylemez zâğ
Ne bilsün derdmendün hâlini şağ
- 7 Eger 'ışk-ı mecâzî ger hağîkî²
Olur hep dergeh-i Hağkuñ tarîkî

¹ Bu mısırada hem kafiye hem de vezin tutmamaktadır.

² hağîkî: Metinde peşpeşe iki defa yazılmıştır. Vezin gereği biri metinden çıkarılmıştır.

8 Naşīb oldı ise saña bu ni‘ met
Zihī devlet zihī kısmet ğanīmet

9 Eger fikr itdüñ ise sen bu rāzı
Bilürsin Hāletī nāz [u] niyāzı

419

[‘Ālī]¹

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

1 Bütün dünyāya degmez mi dilā² bir tāze cān³ kuçmaq
Kuçuşmaq ħasrete bir serv-ķāmet nev-cevān kuçmaq

[98a]

2 Hemān cān naķdi vardur ortada o⁴ yoķ bu yoķ ammā⁵
Saña⁶ mı ķaldı her tāze cevānı⁷ rāygān kuçmaq

3 Ötesi ķarañudur māverāsın añmazam⁸ ammā
Ħayāt ābını içmekdür öpüp bir dilsitān kuçmaq

4 Eger ğamĥāneñe tenhā gelürse ummayup vaşla⁹
O şūĥı bir zemān öpmek gerekdür bir zemān kuçmaq

5 Şoyınca kim bilür ķatlanmaya ‘ömr ol sitemķarı

¹Aksoyak, 2018, s. 827-828.

²dilā M97b: gönül AD827.

³tāze cān M97b: yār-i cān AD827.

⁴ortada o M98a: der-miyān ol AD827.

⁵ammā M98a: zāhid AD827.

⁶saña M98a: baña AD827.

⁷tāze cevānı M98a: nāzük-miyānı AD827.

⁸añmazam M98a: bilmezin AD827.

⁹vaşla M98a: vaşlın AD827.

Benüm avlümce vācibdür libāsıyla hemān uçmaq

6 abīb-i derd ü hecre¹ çāre Şordum didi ol hāzı
Dil emmek būse alma yāre Őarıлма meyān uçmaq

7 Serīr-i mülk-i hūsne Őehriyār² olmadur ey  Ālī
Ser-ā-ser cāmelü bir Şeh-levend-i kām-rān uçmaq

420

[???

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1 Ol ki seng-i hāreden la' l-i BedaħŐān dizdürür
areden dür notadan eŐkāl-i elvān dizdürür

2 Hıl' at-ı hulle kerāmet virdi İbrāhime çün
ĀteŐ-i Nemrüd iün ayru gülistān dizdürür

3 Nīl-i MıŐrı aıdup Ya' üb çeŐminden  Azīz
Őāh-ı Ken' ān hāset iün beyt-i azān dizdürür

4 Kāfir ü Fir'avn [u] Hāmān olmaıün baħre ğar
Çüb-ı Őobān hāk-i Mūsā ibn-i  İmrān dizdürür

5 İbtidā eblāğ zemānda nāb-ı yāūt ile sır?

¹ derd ü hecre M98a: derd-i hecre AD827.

² serīr-i mülk-i hūsne Őehriyār M98a: serīr-i mülke mālik pādŐāh AD828.

Ol ki dürden kışsa-i yâkut-ı zamân dizdürür

6 Naḥl-i nâkış bulmağ için ḥikmet birle kemâl
Pây-i taḥt olmağa dest-i Süleymân dizdürür

7 Būstân-ı Kibriyâsı tūḫî-i Firdevsîdür
Şükr idüp şeker yiyüp maḥbûb-ı elḥân dizdürür

421

[Fevrî]

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1 Gezüp mülk-i vücûdı 'âlem-i 'ışka kâdem başdum
Bu günden soñra ölmezsem 'adem iqlîmidür kaçdum

2 Dü-tâ olmuş beden bir âh idüp cân virdi toğrıldı
Ġamuñla ey kemân-ebrû oğum atdum yayum başdum

[98b]

3 İki bögrüm biri birine geçdi şanma za' fumdun
Beden bol geldi câna sūzen-i müjgân ile kaçdum

4 .....¹
Mezârum türbesine nûrdan kandîller aşdum

5 Tūtışdum küşt-gîr-i ğamla Fevrî meclis-i meyde

¹ *Mecmû'a*'da bu mısra için boşluk bırakılmış ancak mısra kaydedilmemiştir.

Erenler himmetinde bir ayağ ile anı başdum

422

[Emrî]¹

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1 Benem ol Sām ü Nerīmān benem ol Rüstem-i Zāl

Benem ālāyın iden Qayşer-i Rūmuñ baṭṭāl

2 Qahrımānlar olmaz baña muqābil gördi²

Başın alup 'adem iqlīmine gitdi Şalşāl

3 Benem ol muğ-beçe-i büt-şiken-i deyr-i vücūd

Benem ol Ka' be-i dil içre qoyıman eşkāl

4 Benem ol fāk-ı vücūd içre kıran dīvārı

Benem ol kavm-i şeyāṭine 'adū-yı kıtāl

5 Ḥasb-i ḥāl-i dil-i zārım durur Emrî bu ğazel

Şanmasınlar ki kılam 'āleme izhār-ı kemāl

423

[Emrî]³

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1 Cevher-i 'ışkuñ dilümde var iken şemşir-veş

Ey kemān-ebrū neden yabana atmaq tır-veş

¹ Bu şiir Mehmet A. Yekta Saraç tarafından hazırlanan *Emrî Divânı*'nda bulunmamaktadır.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

³ Saraç, t.y., s. 124.

2 ‘Arşā-i ‘ışķuñda t̄ir-endāz-ı āhum oynadur
Parmağında ħalkā-i gerdūnı bir zih-ḡir-veş

3 Ħalkā ħalkā oldı ‘āşık̄lar şaçuñ baħşinde dūn
[‘Aķıbet]¹ birbirine mübtelālar² girdiler zincir-veş³

4 Çeşm-i cāzū ki alınmışdur āhū gözlerūñ⁴ ⁵
N’eylesūn dām-ı ķazā bend eylemiş naħçir-veş

5 ‘Aķl ü şabr ü⁶ cān ü dil belā ġarında şān Aşķāb-ı Keħf⁷
Nefs-i Emrī anlarūñ arduncadur Kıķmır-veş

[99a]

424

[Zātī]⁸

mefā‘īlūn mefā‘īlūn mefā‘īlūn mefā‘īlūn

1 Belā baħrinde ben mevc-i ħasedden n’ola cān virsem
Raķībūñ gözleri cānā oķuñla āşinā çıķdı

2 Şafā geldūñ behey cānum biz öldük intizār ile⁹
Çıķınca ten¹ ķapuñdan cānımız ey cān-fezā çıķdı

¹ (-) M: ‘āķıbet ED124.

² mübtelālar M98b: (-) ED.

³ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁴ ġisū-yı müşģinūne alınmış āhū gözlerūñ ED124.

⁵ Metinde “ki” baġlacının üzerinde “miskinūñ” kelimesi yer almaktadır ancak vezne uymadığı için metne dāhil edilmemiştir.

⁶ şabr ü M98b: (-) ED. Bu kısım metinden çıkarılınca vezin tutmaktadır.

⁷ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁸ Çavuşoġlu, Tanyeri, 1987, s. 453. Bu gazel D’de beş beyittir.

⁹ Neder ħālūñ be-hey cānum biz öldük intizār ile ZD453.

3 Bu gün meclisde alemān² ııpdur tıgūn aramdan
Ferahdan n'ola cān virsem yine Őobet baa ıdı

4 Őıfāt-ı sūrme-i hāk-i rehūn tarır iderken ben
Őıfāhān oldu ey Zātī alemnden bir³ Őadā ıdı

425

[Zātī]⁴

mefā' ilūn mefā' ilūn mefā' ilūn mefā' ilūn

1 Bugūn bāzār-ı hūsni Őöyle germ olmuŐ o h'urŐidūn
Őayarlar⁵ nad-i cān biñ biñ ben ol bāzāra germ oldum

2 Saa ey Őūfī-i⁶ efsürde yarın cennet-i cümle
Bugūn ben bir cemāl ıssı ru-ı gül-nāra germ oldum

3 Őitā-yı gūŐa ey Zātī beni efsürde ılmıŐdı⁷
İrişdi teşne-i mey bir pāre germ oldum⁸

---

¹ ten M98b: sen ZD453.

² alemān M98b: yalmānı ZD453.

³ Bir M98b: biñ ZD453.

⁴ Tarlan, 1970, s. 481. Bu gazel ZD'de beş beyittir.

⁵ Şayarlar M99a: Őayılr ZD481.

⁶ Őūfī-i M99a: zāhid-i ZD481.

⁷ ılmıŐdı M99a: etmiŐdi ZD481.

⁸ yetişdi Pertev-i hōrŐid-i mey bir pāre germ oldum ZD481.

[Meylî]

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Hâtuñ bir nüshâ-i reyhânîdür evrâk-ı al üzre
 Қаsuñ bir nüshâ-i ta' lîkdür levh-i hayâl üzre
- 2 'Arağ-çînüñ ucından taşra қalmış kākülüñ
 Hemān ol lafz-ı hūdūr kim mişāl-i peştemāl üzre
- 3 Başumda şu' le-i āhumla yer yer dāğ-ı hūnīnüm
 Şeb-i zulmetde gūyā od yaқılmışdur hayāl üzre
- 4 Gezüp gülşende mest ol gül-' izārum allar[1] giymiş
 Ne h̄oş rengīn ü ra' nādūr düşünce al al üzre
- 5 Hâṭ-ı cānānı Meylî maṭla' -ı şî' rinde zıkr itmek
 Hemān ḥaṭṭ-ı¹ hümāyundur yazılmış ' arz-ı ḥāl üzre

Der-kenār: 427

[???

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Bugün Mecdî qarındaşın varup hengāmede gördüm
 Aña maқşūdum ' arz itdüm ardından doқındurdum
- 2 Hümā-veş yüksek uçardı ayağı yire қonmazdı

¹ ḥaṭṭ: ḥadd M99.

Ben anı n'eyledümse eyledüm fi'l-hâl kondurdum

3 Hayâtumdan hemân bir dem kılıpdur olma ğâfil kim
Müyesser ola zevk-i devlet-i mâhuñ dağı âhir

4 Hayât-ı müste' arum kesbini târih idüp gerdün
Kefinden egnüme giydirmek ister hil' at-i fâhir

[99b]

428

[Sürûri]

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1 Benüm gönüm senün zulf-i perişanuñda qalmışdur
Gözüm âyinenün ruhsâr-ı tâbânuñda qalmışdur

2 Degül gögsüñde la' lin dökenler kim ğarq olur qana
Gönüller aşılı çâk-ı giribânuñda qalmışdur

3 Uzat zulfün ucın Allâh için kim hâl-i haddünden
Gözüm merdümleri çâh-ı zenağdânuñda qalmışdur

4 Kabâ-yı hüsne mağrûr olmağıl kim hadleri anuñ
Kamu dest-i tazallümdür ki dâmânuñda qalmışdur

5 Şafağda 'ıkd-ı pervîn görmege evc-i melâhatde
Sürûri gözleri la' lüñle dendânuñda qalmışdur

[Sürürî-i Acem]

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

1 Bî-sütün tağında berg-i lāle-i hamrāya baḳ

 dīde-i Ferhād-veş fersāya baḳ

2 Dāmen-i berf-i bahārīde nazār kııl lāleye

Penbe-i pür-hün-ı dāğ-ı sīne-i şahrāya baḳ

3 Ger çemende lāle evrāḳında görseñ dāğ-ı ğam

Fi'l-meşel gökde şafaḳ içre dönemiş aya baḳ

4 Lāle ger mey şunsa sākī sâ' id-i semen ile

İt anı Allāh şol yed-i beyzāya baḳ¹

5 Ey Sürürî lālezār-ı 'ömre yoḳdur i' tibār

Bāde-i gül-reng içüp bir şüret-i zībāya baḳ

[Arzî]

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

I

Bi-ḥamdillāh ne bir şu' lum ne ihlāl-i ḳadīdüm var

Ne umūrundayum dehrüñ ne ferdā-yı sa' idüm var

¹ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

Ne ta‘mîr-i der-i köhne ne bünyâd-ı cedîdüm var
Ne fikr-i manşib-ı ‘âlî ne gavğa-yı ‘abîdüm var
Harîf-i fâriğü’l-bâlem ne şeyhüm ne müridüm var
Ne beg yanında maşşûdum ne paşadan ümidüm var

II

Rızâ dâmânına çekdüm tecemmülden kazâ yayın
Nişâna irgürüp tîr-i dil[i] aşdum emel yayın
[100a] Mürâî şūfinūñ hiçe değışdüm hū ile hâyın
‘Adem şahrısına şaldum hevâ-yı nefsiñ âlâyın
Harîf-i fâriğü’l-bâlem ne şeyhüm ne müridüm var
Ne beg yanında maşşûdum ne paşadan ümidüm var

III

Tevekkül kapusın açdum t̄ama‘ bābın kıllup mesdūd
Sîne-i kibri yağıdum micmer-i tende mişâl-i ‘ūd
Vücūdum ravzasından dīv-i nefsi eyledüm merdūd
Neme yitmez benüm tenhâ bu t̄āk-ı lāciverd endūd
Harîf-i fâriğü’l-bâlem ne şeyhüm ne müridüm var
Ne beg yanında maşşûdum ne paşadan ümidüm var

IV

Değışdüm hırka-i tecrîd ile nâsih-i dünyâyı
Kopardum gülşen-i dilden nihâl-i şâh-ı sevdâyı
İdindüm küşe-i künc-i ferâgat içre me’vâyı

Bırakdum başdan şavdum koyup ehline dünyâyı
Harîf-i fâriğü'l-bâlem ne şeyhüm ne mürîdüm var
Ne beg yanında maqşûdum ne paşadan ümîdim var

V

Dilimün şevk ile şem' -i derûnumda güdâzum yok
Serây-ı maḥrem-i sırr-ı ledünnîm keşf-i râzum yok
Naşîbe râzıyam mâl ehline nâz ü niyâzum yok
Kimesne pâyesine ' Arziyâ hırş ile gözüm yok
Harîf-i fâriğü'l-bâlem ne şeyhüm ne mürîdüm var
Ne beg yanında maqşûdum ne paşadan ümîdüm var

431

[Hayâlî]¹

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Ruḥ-ı gerdünda ey şubḥ-ı şafaḳ² kim cilvegêrsin sen
Baña kan ağladan³ ḥayl-ı felek⁴ ḥün-ı ciğêrsin sen
- 2 ' Aceb Mecnûnsun ey şem' kim fehm olmadı şānuñ
Virürken cānı⁵ pervāneñ hem ağlar hem gülersin sen

[100b]

- 3 Tecellî eyledi senden¹ cemâl-i şun' -ı Yezdānî

¹ Tarlan, 1945, s. 317.

² ey şubḥ-ı şafaḳ M100a: her şubḥ ey şafaḳ HBD317.

³ ağladan M100a: ağladı HBD317.

⁴ felek M100a: melek HBD317.

⁵ cānı M100a: cān HBD317.

Velī āyīne gibi ol şıfatdan bī-ḥabersin sen

4 Baḳup ayru yāre irmedüñse *Kābe Kavseyne*^{2 3}

Var ey Cibrīl-i ʿ aqlum daḥı yabanda uçarsın sen

5 Benem erbāb-ı nazmuñ devleti ey şabḳalı kāfir

Ḥar-ı nā-dān degülsen devletüñ niçün depersin sen

6 Cefā taşın ne ğam⁴ itse Ḥayālī saña alçaḳlar

Belāğat mīvesin peydā iden naḥl-i hünersin sen

432

[Azmi]

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

I

Ne bir cāy-ı şafā-baḥş ü ne ḥoş bir yār-ı hem-dem var

Ne esrār-ı dili keşf idicek sırdaş-ı maḥrem var

Ne bir ḥāline rāzı kısmetine ḳāʿil ādem var

Ne dehrüñ zehrini nüş itmegeñ bir şāh-ı ʿ ālem var

Serāy-ı şaḥn-ı ʿ ālemde dilā şanma ki ḥurrem var

Şorarsañ her ğubāruñ ḥātırın tağlar ḳadar ğam var

¹ senden M100a: sende HBD317.

² ḳalup ol sidre ḳadde görmedünse Kābe Kavseyni HBD317.

³ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁴ ğam M100a: ḫan HBD317.

II

Ararsañ kâtibânı zerre zerre ğamz-ı âdem yok
Meh ü sâlûn sürûr ile geçer zann eyleme ğam yok
Zevâl olur muqarrer her kemâlûn bu ki şüphem yok
Fenâdan cām-ı ‘îşine şikest irişmedûn Cem yok
Serây-ı şahñ-ı ‘âlemde dilâ şanma ki hurrem var
Şorarsañ her ğubāruñ hâtırın tağlar kadar ğam var

III

Görürsen şüretâ her şem‘-i bezm-ârây-ı handândur
Derûnı âteş-i ğamla yanar büryân-ı giryândur
Bu neydi kûş ile hûş it nice da‘ vâya burhândur
Tahâyürle gezer herkes ki aĥvâlinde hayrândur
Serây-ı şahñ-ı ‘âlemde dilâ şanma ki hurrem var
Şorarsañ her ğubāruñ hâtırın tağlar kadar ğam var

[101a]

IV

Şanursın bu ħarâb-âbâdı bir cây-ı meserretdür
Kime ser-menzil-i ‘izzet kime kıvî-i ħasretdür
Kime şadr-ı ħasâset kimine çâh-ı mezelletdür
Kime dâr-ı belâ ‘âlem kime zindân-ı miĥnetdür
Serây-ı şahñ-ı ‘âlemde dilâ şanma ki ‘âlem var
Şorarsañ her ğubāruñ hâtırın tağlar kadar ğam var

V

Bu çarhuñ ‘Azmiyā lāle başından dīdeler hūndur
Anı kim zāhir işād egleseñ ma‘bedde? maḥzūndur
Zemānuñ ber-ķarār üzre degül ḥāli diger gūndur
Kime ḥālūñ diseñ derd-i derūnı senden efzūndur
Serāy-ı şaḥn-ı ‘ālemde dilā şanma ki ‘ālem var
Şorarsañ her ğubāruñ ḥātırın tağlar ķadar ğam var

433

[Gazel-i Fuzūlī Tahmis-i Sipāhī]

fā‘ilātūn fā‘ilātūn fā‘ilātūn fā‘ilūn

I

Bende-i faķrı ğinā mülkinde sulṫān bilmişüz
Her gedā-yı bī-kesī fağfūr [u] ḥāķān bilmişüz
Baş açuķ gerçeklerüz dünyāyı yalan bilmişüz
Bir cihān ma‘mūresin ma‘bedde virān bilmişüz
Āķıbet gencin bu virān içre pinhān bilmişüz

II

Resm-i ‘irfāna ķalem tek nice uran ḥām-ı dest
Şaķķ idüp anuñ benānın aḥir eyler ğam-şikest
Naķş-ı mādūna ta‘allūķle ider kendüyü pest
Ger özin dānā bilür taķlīd ile şūret-perest
‘Ālem-i taḥķīķde biz anı nā-dān bilmişüz

III

Bu şorılmaz şer‘ ile ğarķa şoķarlar bādei

Şor ki *Ḳānūn-ı Şifāda* gör ne dirler bādei
Hikmet üzre nef' umup lā-būd iĉerler bādei
Bī-ĥaberler ŧerbet-i rāĥat bilürler bādei
Biz hekim ü vaĥt-sezāyı zamān bilmişüz

[101b]

IV

Tāĥ-ı Kisrā ile ĥaşr-ı Ḳayşere irdi fenā
Nice Şeddādī binā yıkıldı vü oldı ĥabā
Anun iĉün taş taş üzre ĥomazuz zāhidā
Bilmişüz kim mülk-i 'ālem kimseye ĥılmaz vefā
Ol zamāndan kim anı mülk-i Süleymān bilmişüz

V

Ayru ĥalmaduñ Sipāhī tek özün virāneden
Behre almaduk varup bir gün 'ibādetĥāneden
Bana ĥāşıl ĥıldıñ āĥir bu ĥurı efsāneden
Ayru bilmişsen Fuzülī mescid[i] meyĥāneden
Sehv imiş ol kim seni bir ehl-i 'irfān bilmişüz

[Raḥmī]¹

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

I

Şitā eyyāmi² geçti şimdi nevbet nev-bahāruñdur
 Olupdur yemyeşil baḥr³ ile ber 'ālem kenāruñdur
 Şalın deryā-yı 'ışqa çünki ol māhī şikāruñdur
 Tevekkül ber-Ḥudā eyle⁴ 'ināyet-i⁵ Kirdgāruñdur
 Vücūduñ zevraḳın şal baḥr-i 'ışqa rüzgāruñdur
 Ḥudānuñdur oñarmaḳ şanma ey dil rüzgāruñdur

II

Bu gülzār-ı fenāda bir sehī-ķāmet ele girmez
 Bu yolda başı virseñ her zamān devlet ele girmez⁶
 Ğānīmet gör bu gün[i]⁷ mevsim-i vuşlat ele girmez
 Gözüñ aç dem bu demdür biñde bir fırsat ele girmez
 Vücūduñ zevraḳın şal baḥr-i 'ışqa rüzgāruñdur
 Ḥudānuñdur oñarmaḳ şanma ey dil rüzgāruñdur

III

Açıldı gül gibi gülzār-ı 'ālem sebze-zār oldu

¹ Erdoğan, 2017, s. 109.

² eyyāmi M101b: hengāmı RD109.

³ baḥr M101b: nehr RD109.

⁴ eyle M101b: ile RD109.

⁵ 'ināyet-i M101b: ğānīmet RD109.

⁶ bu yolda virmeyince başuñı devlet ele girmez RD109.

⁷ gör bu gün[i] M101b: bil bu devri RD109.

Şalındı serv-şadler seyr-i bāğa der-kenār oldu
Nevāya başladı bülbül çemende şad-hezār oldu
Hevālar i' tidāl üzre muvāfiş rüzgār oldu
Vücūduñ zevrağın şal baħr-i ' ışğa rüzgāruñdur
[102a] Ĥudānuñdur oñarmağ şanma ey dil rüzgāruñdur

IV

Buğün meydān-ı ' ışğ [içre]¹ hünerverlik idem dirseñ
Başuñ ortaya koyup ya' nī² serverlik idem dirseñ
Bu çarħ-ı pīre-zenden sende bir erlik idem dirseñ
Bu deryā-yı ĥaķīkatde şinaverlik idem dirseñ
Vücūduñ zevrağın şal baħr-i ' ışğa rüzgāruñdur
Ĥudānuñdur oñarmağ şanma ey dil rüzgāruñdur

V

Lebībī kūşe-i miħnetde işüñ oldu vāveylā
Ĥayāl-i kākül-i dil-berle düşdi başuna sevdā
Gezerler zevrağ-ı şahbā ile çekdürmede tenhā
Nice bir āh idersin kilik-i yakadan dala şeydā
Vücūduñ zevrağın şal baħr-i ' ışğa rüzgāruñdur
Ĥudānuñdur oñarmağ şanma ey dil rüzgāruñdur

---

¹ [içre] RD109: (-) M.

² ya' nī M102a: tūği RD109.

[Gazel-i Ümîdî Tesdis-i Penâhî]

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

I

Yârdan yâd olduğum bu baht-ı bî-ferden midür
 Bu felâketler felekden mi dağı yâ âhlerden midür
 Göñli meyl itmez baña bilmem ki mermerden midür
 Böyle ser-gerdânlığum ol mâh-ı peykerden midür
 Tali'üm naḥs olduğu bu çarḥ-ı sitem-kârdan mıdur
 Başuma bunca belâlar dilden mi dil-berden midür

II

Zülf-i kâfir-kîşdür kaşd-ı dil [ü] îmân iden
 'Aql-ı ḥâlîdür dil-i Mecnûnı ser-gerdân iden
 Ğamze-i ḥûn-rîzdür bağrumı her dem kan iden
 Leb mi ya şehd midür her dem beni ḥayrân iden¹
 'Işk mı yâ gül müdür bülbülleri nâlân iden
 Na'rası bezm ehlinüñ meyden mi sâğardan mıdur

[102b]

III

Nâlemi gûş eyleyen bir nây-ı pür-şîven şanur
 Üstüh'ân üzre gören cismümi pîrâhen şanur
 Yâ şeb-i ğamda yanar fânüs-ı şeb düşmen şanur
 Âh o sengîn-dil dil-i süzânımı âhen şanur

¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

Düşmene uyma didigümçün ol beni düşmen şanur¹

Düstlar billâhi suç benden mi dil-berden midür

IV

Ağladursın her nefes çün ‘andelîbi dutalum

Nâledür ey yüzi gül anuñ naşîbi dutalum

Nâr-ı hicrûñle helâk itdün ğarîbi dutalum

Çäre çün çekmekdür cevri-i ħabîbi dutalum²

Defter-i ‘uşşâķa yazılmış sen raķîbi dutalum³

Gel sen inşâf iden ol bu defterden midür⁴

V

Her nefes dūlap-veş zâr ile nâlân ağlamak

Kūze-i çeşm ile eşküm seyl-i tūfan ağlamak

Bî-ķarâr olup müdâm ser-geşte ħayrân ağlamak

Saña mı ķaldı Penâhî böyle sūzân ağlamak

Ey Ümidî gice gündüz egleyüp ķan ağlamak

Kendü kendümden midür yoksa efendimden midür

---

¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

³ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁴ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

[Gazel-i Bâkî Tahmis-i Hayâtî]

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

I

Nev-bahâr oldı güzellendi ser-â-ser ‘âlem
 Oldı ezhâr ile her kûşe gülistân-i irem
 Sîneler tıoldı şafâ kılmadı endûh ile ğam
 Eyledi müjde-i gül dilleri şād ü hurrem
 Ğoncenûñ göñli açıldı güle düşdi şebnem

II

Cüy-bâruñ baña ‘arz itme kenârıñ sensiz
 Oda yansun n’ideyin bâĝ u bahârın sensiz
 Bâĝ-ı dehrûñ kim ider geşt ü güzârın sensiz
 ‘Âlemûñ n’eyleyeyin bâĝ u bahârın sensiz

[103a] Yakasın ruĥları gülzâr ile ĥ‘oşdur ‘âlem

III

Nedür ol tarz-ı reviş şîve-i reftârında
 Nedür ol ĥüsn-i edâ-nâz ile güftârında
 Şabra tākāt mı ħalur cezbe-i dîdârında
 Dâne-i ĥâline baĝ cennet-i ruĥsârında
 Nice şabr eylesün Allâhı seversen âdem

IV

İderüz şavma‘a gitmede iĥâmet geh geh
 Ķılıruz anda namâz itmege niyyet geh geh
 Demidür sende idüp luţf ü mürüvvet geh geh

Dil-i şūrīdeye kı̄l pend ü naşīhat geh geh
Nefesüñ gelsün eyā şūfī-i nāşih dem dem

V

Ey Hayātī pūr idüp şöhret ile āfākı
Haşre dek nāmuñ ola devr-i felekde bākī
Dem-be-dem sākin idüp sūz-ı dil-i ‘uşşākı
Āb-dār olsa n’ola mīve-i şī‘ r-i Bākī
Urmadı kimse bu bāğ içre dağı böyle kalem

437

[Tahmis-i Gazel-i Sultan Selim Han]¹

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

I

Ey cemālūñ pertev-i envār-ı şubḥ-ı lem-yezel
Ber-ter olsa menzilūñ ḥūrşīd-i enverden maḥal
Sende göstermiş kemāl-i şun‘ın Üstād-ı Ezel
Kudretin izhār idüp Haḫ ḥazreti ‘*azze vū cel*
Cümle ḥübān içre sen cānāmı kılmış bī-bedel

II

Eşigūñ üftādesi kem-ter gedā mihr-i münir
Pençe-i ḥūrşīd-i ‘ālem-tāba ḥüsnūñ dest-gir
Her gedā-yı āsitānuñ bir şeh-i şāhib-serir
Mışr-ı dilde şāh olur yüzūñ görüp olan esir

¹ Küçük, 2019, s. 92-93.

Hüsni ey Yüsufdan aḥşen ey güzellerden güzel

III

‘Āşığa yād-ı lebün cām-ı şerāb-ı dil-guşā

Cāna ol la‘l-i muşaffādur mey-i bezm-i şafā

[103b] Rūḥ-baḥş [olmuş]¹ Mesīḥā-veş o la‘l-i cān-fezā

La‘l-i meygūnuñ görüp cān virmeyen kimdür şehā

Pes meger ādem degül ‘aqlında vardur ya ḥalel

IV

Ḥalkā-i zūlf-i siyāhuñ ey saçı müşk-i Ḥoten

Na‘l-i Şeb-dīz-i ḥaṭundur dirler erbāb-ı sūḥan

Kimdür ol ruḥsāre-i Gül-gūn ile senden geçen

Ḥüsnuñi bir dem² gören ey Ḥusrev ü Şīrīn-dehen

‘Işkuña Ferhād olup yoluña³ cān virse maḥal

V

Ḳaddūne ḥil‘at biçelden ḥāşā Şāḥib-i Ḳazā⁴

Gün gibi yaḳduñ cihām ey meh-i zerrin-ḳabā

Çāk idüpdür gerçi kim şabrum girībānın cefā

Dāmenüñ cevır ile elden ḳoya şamma dil-berā

Ol olacaḳ iş degül yaḳam dutunca tā ecel

VI

Gözdeki ḥūn-ābe-i alüm görüp raḥm itmedüñ

Yollar üzre cism-i pā-mālüm⁵ görüp raḥm itmedüñ

¹ (-) M: [olmuş] BD92.

² bir dem: M’de iki defa yazılmıştır. Vezin gereği mısra BD’deki şekli ile alındı.

³ yoluña M103b: yolunda BD93.

⁴ Şāḥib-i Ḳazā M103b: ḥayyāt-ı ḳazā BD93.

⁵ pā-mālūñ: pā-mālüm M103b.

Bu perişān olmuş aḥvālüm görüp raḥm itmedüñ
Dermend-i ʿiṣṣānām ḥālüm görüp raḥm itmedüñ
Yol olur dilden dile dirlerdi ḥod vardur meşel

VII

Bāḳiyā kūy-ı ḥarābāt[1] nişīmen kılduğum
Bezm-i ʿiṣṣānām ḥālüm görüp raḥm itmedüñ²
Ser-nüviştüm ḥālīdür āfāka rüşen kılduğum
Ey Selīm ebrū deyüp çeşm üzre mesken kılduğum
Alnuma ʿiṣṣānām ile yazılan yazılardur ezel

438

[Hayretī]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

I

Düstüm nice yidüñ cānumı sūzān idesin
Dūd-ı āhumla benüm çeşmümi giryān idesin
Bağrumı dāğ-ı firāḳuñla ṭolu ḳan idesin
Ḥār-ı ğamda beni bülbül gibi nālān idesin
Saña lāyık mı şehā ḳulm-i firāvān idesin
[104a] Menzilüm künc-i ğam ü küşe-i hicrān idesin

II

Ben senüñ yoluña cān terkin urur bende iken
Sebz-i ğamda teb-i ʿiṣṣānām lerzende³ iken⁴
Mihri ruḥsāruñla gün gibi tābende iken

¹ şeme-āsā āhumla M103b: şemʿ-i āhumla BD93.

² Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

³ lerzende: lerzendeñ M104a.

⁴ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

Ḥak-i pāyuñda senüñ sāye-veş efkende iken
Saña lâyıķ mı şehâ zulm-i firāvān idesin
Eşķ-i çeşmüm gibi ‘ aķlumda perişān idesin

III

Bezm-i ğamda dile itdürmek için nāle-i vāh
Pīre-zen zeyn naķışını baķar ol çeşm-i siyāh
Söylemez oldu begüm ğonce-i lebüñ n’oldu ğünāh¹
Söylesem dergeh-i Ḥaķda senüñ ile ey şāh
Saña lâyıķ mı şehâ zulm-i firāvān idesin
Bize cevr idüp ele būseler iḥsān idesin

IV

Gerçi hecrüñ ile dil ḥaylī siyāset idersin
Şanma senden bu cefālarla ferāğat idersin
Ḥaķ bilür seyr-i cemālünle ķanā‘ at idersin
Yine senden şanma saña şikāyet idersin
Saña lâyıķ mı şehâ zulm-i firāvān idesin
Zecr-i hecrünle beni bī-ser ü sāmān idesin

V

Çün eşķ-i cevr [ü] cefādur bu dil-i bī-māra
İtme bārī şanemā mihr ü vefā āğyāra
Yılda bir kerre elün öpmege olmaz çāre
Niçe ķan ağlamasun Ḥayretī-i bī-çāre
Saña lâyıķ mı şehâ zulm-i firāvān idesin
Düstlar ağlaya düşmānları ḥandān idesin

---

¹ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

[Figānī]¹

mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün

I

Dil-berler içre olmayasın dil-rübā gibi
 'Uşşāk içinde olmayasın mübtelā gibi
 Sen taht-ı hüsn içinde otur pādşā gibi
 Bilsün yoluñda yeller ile dil-i şabā gibi
 Görsün cānuna cefāñı mihr [ü] vefā gibi

II

Çevgān-ı zülfi gördi gönül āh u zār ider
 Meydān-ı 'ışkda başını tūp itmede² iver
 Ey pādīşāh-ı hüsn ü pādīşāh-ı baħr u ber³
 Her gün güneş kapuñda yüzün yire sürer
 Sen māh olda beni şalın mübtelā gibi

III

Ey serv-қaddi sūnbül ü reyħān kākūli
 'Āşıklıқdur ezelde saña cān bülbüli
 Bu gülsitān-ı dehrüñ eyā tāze güli
 Çokdur cihānda hüsn ile meşhūr veli⁴
 Yokdur⁵ cihānda hüsn ile sen meh-liқā gibi

IV

¹ Bu şiir FİD'de bulunmamaktadır.

² itmede: itmekde M104b.

³ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁴ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁵ çokdur: çokdurur / yokdur: yok durur M104b.

Luṭf ile bendeñ eyle güzel merḥabâlar it
Derd-i ğamuñla cânına tîr-i cefâlar it
Añup zemân ‘ahdüñi cânâ vefâlar it
Ben ağladum didüm cânâ ço cefâyı vefâlar it¹
Sen geldüñ ol söze gelişüñden vefâ gibi

V

Tîrüne cânı karşı çıkardur h̄oş-âmedî
Virşün saña Hudâ güzelüm ‘ömr-i sermedî
Ey dil-rübâlaruñ dü-cihânda ser-âmedî
Gördi Fiğāñî rāmişüñi fikr idüp didi
Çaddüm iki büken benüm aḥir bu rā gibi

440

[Tahmis-i Gazel-i Necâtî]²

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

I

Râyet-i fitne çeküp ol çadd-i dil-cü begler
Uşdılar yanına her şūḥ-ı cefâ-cü³ begler
Bir yere geldi nice ğamzesi cāzū begler
Bir âlāy oldı perî şivelü āhū begler
[105a] Gözi āhūlaruñ âlāyına yā hū begler

II

Çaynadup nâr-ı ğam-ı ‘ışk ile hūn-ı cigeri
Gözlerümden aḫıdur kendü görünmez o perî

¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

² Küçük, 2019, s. 98-99.

³ cefâ-cü M104b: cefâ-hū BD98.

Şanmañuz nev^c -i beşerden gele bu şiveleri
Bir perî için açar iki gözüüm çeşmeleri
Şaķınıñ bilmiş oluñ ılı durur ol şu begler¹

III

Hüb-ru² taze-cevāndur baña cānumdan e^c az
Gelmedi zen kısmı yanuma³ meger duħter-i rez
Raħt ü baħtum götüri oda urursın tütmez
Baķmadın⁴ aħlas ü dībāsına dehrūñ bir kez
Bir iki gün beni bu dünyede maħbūb egler

IV

Cān yidürseñ eger ol Hüsrev ü Şirīñ-dehene
Ġālib olsañ reh-i ^c ışķunda anuñ⁵ Kūh-kene
Ne ķadar naķd-i revānuñda nişār olsa yine
Bī-vefālīķlar ider yolına cānlar virene

^c Acebā böyle mi olur dünyede hep bu begler

V

Boynuña ħile kemendin biri eyler⁶ nā-gāħ
Çıķarur toĝrı yoluñdan biri eyler güm-rāħ
Bu belāya bulunmaz çāre ne derviş ü ne şāħ
Kimseye uymasun ulaşmasun Allāħ Allāħ
Zūlf-i bī-dīñ ile ol ĝamze-i cāzū begler

¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

² Hüb-ru M105a: pāk-rū BD99.

³ zen kısmı yanuma M105a: yanuma zen kısmı BD99.

⁴ baķmadın M105a: baķmadum BD99.

⁵ anuñ M105a: bu gün BD98.

⁶ eyler M105a: baĝlar BD99.

VI

Bâkiyâ gel olalum Ka'be-i dil yolına peyk
Diyelüm sem'a nidâ iricek âhir lebbeyk
Girelüm rāh-ı Hūdāya diyüp es-sa' yü ileyk
Ne Necātī ne güzeller ne selām ü¹ ne 'aleyk
Fâriğüz idemezüz² kimseye tapu begler

441

[Tahmis-i Bâkī Gazel-i Sultan Selim Han]³

I

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

Geşt ü güzār-ı bāğ ne h' oşdur nigār ile
Bir nev-resīde gonce-dehen gül- ' izār ile
[105b] Çün tazelendi gülşen-i ' alem bahār ile
H' oşdur çemende seyr idelüm tāze yār ile
Tā düşmenüñ yüregi yine tāze yār ile⁴

II

Erkân-ı ' ışka zerğ u riyādan halel virüp
Zühd adın añma tab' a kesel virüp ne dirsın^{5 6}
Bāğ-ı behişt çünki alınmaz bedel virüp
Nağd-i cinān degül mi devlet el virüp⁷

¹ selām ü M105a: selāmün BD99.

² idemezüz M105a: eylemezüz BD99.

³ Küçük, 2019, s. 94-95.

⁴ yār ile M105b: yarıla BD94.

⁵ kesel virüp ne idersin M105b: n'dersin kesel virüp BD94.

⁶ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁷ ....degül mi bu ki BD94.

Vaşl-ı ḥabībe furşat el vire¹ nev-bahār ile²

III

Terk eyle zühdi mezheb-i rindāna³ ‘ışka gir

Naqd-i revānı bir büt-i zībā-cemāle vir

Bir kaç piyāle bāde çeküp deyr-i bāğa ir

Bülbül kitābın almış ele pendı bu ki dir

Ḥoşdur piyāle bir şanem-i gül-‘izār ile⁴

IV

Hâtır ḥarāb u ‘aql-ı müşevveş sen irmeseñ

Gülzār-ı cennet olmaya dil-keş sen irmeseñ

Güller cemende görünür āteş sen irmeseñ

Ey nev-bahār-ı ḥüsn Ḥızır-veş sen irmeseñ

Gülşen gözüme dūzaḡ olur intizār ile

V

Olsun hezār-ı zār-ı dil-efgāruñ⁵ çākerüñ⁶

Ḳılsun fiğān u nāleler üftāde-i ḥāk-i derüñ⁷ ⁸

Dellāl-i ḥüsni murğ-ı revāndur⁹ gül-i terüñ

İncinme āh-ı ‘āşıka cānā ki güllerüñ

Örter¹⁰ cemāl-i revnaḡı āh-ı hezār ile

¹ el vire M105b: ola BD94.

² Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

³ rindāna M105b: rindān-ı BD94.

⁴ “ile” metinde hem kelimeye ek hem de ayrı yazılmıştır. Vezin gereği birisi çıkarılmıştır.

⁵ efgāruñ M105b: efgār BD95.

⁶ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁷ üftād-i ḥāk-i derüñ M105b: üftāde-i derüñ BD95.

⁸ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁹ revāndur M105b: çemendür BD95.

¹⁰ örter M105b: artar BD95.

VI

Virmiş ‘izār-ı yāra ḥaṭṭ-ı şafā-ı¹ dil-küşā²

Yazmış ruḥında sūre-i *ve’s-şems ü ve’d-duḥā*³

Bulmuş cemāl-i revnākı⁴ māh-veş cilā⁵

Mir’āt-i ḥüsne şanma keder irişe dilā

Nūr āyeti yazılsa ḥaṭ-ı müşk-bār ile

[106a]

VII

Seyl-āb gibi şaldı belā leşkeri aqın

Tīr-i Qazāya oldu berāber ırak yakın

Seng-i fenāya çaldı hevā şabr zevraqın

Ṭa‘n itme emri Ḥaqqā yūri müdde‘i şaqın

Aḥvāl-i ‘ışk çünki degül ihtiyār ile

VIII

Gül gibi şi‘r-i Bākīye bir dem qulağūn ur

Derd-i derūnı bülbül-i şūrīde-ḥāle şor

Gel bir kenāra meclis-i mihr ü vefāyı qur

Şor⁶ la‘l-i cān-fezāyı Selīme şehā k‘olur

Yāruñ şafā-yı vuşlatı būs [u] kenār ile

¹ ḥaṭṭ-ı şafā-ı M105b: şafā ḥaṭṭ-ı BD95.

² Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

³ Şems 91/1: “Güneşe ve onun aydınlığına and olsun” manasındadır.

⁴ cemāl-i revnākı M105b: cemālī āyīnesi BD95.

⁵ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁶ şor M106a: şun BD95.

[Habābī]

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

I

Nigārā ' ışk-ı pākūñ nice bir dilde nihān olsun
 Demidür ' āleme şıdķ-ı derūnum dāstān olsun
 Billsün müdde' inūñ cümle aķvāli ' ayān olsun
 Kāpuñda imtiyāzum ħalk ĩçinde bī-gümān olsun
 Gerek dervīş gerek dil-reş gerek şāh-ı cihān olsun
 Saña ' aşık geçen evvel benümle imtiĥān olsun

II

Kimi tāleb-gīr vaşla kimisi sāde pehlūya¹
 Ğaraza kimse meyl itmez şaķın sen serv-i dil-cūya
 Kānā' at eylemez ehl-i ĥāl ü ĥad ü çeşm ü ebrū²
 Sözüm dut i' timād itme begüm aĝyār-ı bed-ĥūya
 Gerek dervīş ü³ dil-reş gerek şāh-ı cihān olsun
 Saña ' aşık geçen evvel benümle imtiĥān olsun

III

Seni sevdüm diyü kim bezl iderse yoluna mālın
 Reh-i ' ışķuñda şādık zānn idüp gūş itme aķvālin
 Zamāne ĥalkınuñ çoķdur bilürsün mekr ile ālin

¹ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

² Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

³ [gerek] metinde bu kelime yerine "ü" yazılmıştır. Bu nedenle vezin tutmamaktadır.

Eger bilmek dilerseñ ‘âşıkun keyfiyyet-i hâlin
Gerek dervîş ü¹ dil-reş gerek şâh-ı cihân olsun
[106b] Saña ‘âşık geçen evvel benimle imtiḥân olsun

IV

Şu kim eyler cismüm vaşluñ için saña ibrâmi²
Hâzer kııl anı ‘âşık şanma ḥayr olmaz ser-encâmı
Şaḡın şayd itmesünler sen Hümâ için ḡurup dâmi
Dil-i şūrîde şanma kimi puhte gördüğün ḡâmı
Gerek dervîş ü³ dil-reş gerek şâh-ı cihân olsun
Saña ‘âşık geçen evvel benimle imtiḥân olsun

V

Aḡup dil-cüy-ı ḡülşen gibi sen serv-i dil-ârâya
Şafâyı ḡalîle ḡâni‘ durur ancak temâşâya
Girüp meydân-ı ‘ışḡa başlatup cân ile da‘ vâ⁴
Didüm bî-pâk olup her ‘âşık-ı miskîn-i şeydâya
Gerek dervîş ü⁵ dil-reş gerek şâh-ı cihân olsun
Saña ‘âşık geçen evvel benimle imtiḥân olsun

VI

Ḳapuñda pâdişâhum ḡullaruñ çok gerçi kim ‘âşık
Ḥabâbîyem ḡanı bir baña beñzer ‘âşık-ı şâdıḡ

¹ [gerek] metinde bu kelime yerine “ü” yazılmıştır. Bu nedenle vezin tutmamaktadır.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

³ [gerek] metinde bu kelime yerine “ü” yazılmıştır. Bu nedenle vezin tutmamaktadır.

⁴ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁵ [gerek] metinde bu kelime yerine “ü” yazılmıştır. Bu nedenle vezin tutmamaktadır.

Benüm akrân içinde Һamdillāh ‘ışķla fāyık
Melāmet tekyesinde pür-‘ışķ oldum disem lāyık
Gerek dervīş [ü] gerek dil-reş gerek şāh-ı cihān [olsun]
Saña ‘āşık geĉen evvel benümle imtiĥān olsun

443

[Gazel-i Bākī Tahmis-i Su‘ūdī]¹

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

I

Bī-beķā bildi gönül ĉün bu ĥarāb-ābādı
Geşť idüp ‘ālemi Mecnūn gibi vādī-i virānı²
Şayd-ı ĝamdan ĉekilüp bulmuş iken āzādı
Oldı dil bir büt-i Şirīn-dehenüñ Ferĥādı
Aña lālā geĉinür Husrev ü Şirīn dādı

II

Sende bu cezbe vü bu ĥālet dīdārına³

Söyle luťf ile bize ol nāz ile ĝüftārına

[107a] Meded öldüm vallāhi ol la‘l-i şeker yārındur⁴

Billāhi ey naĥl-i ter ol şīve-i reftār nedür⁵

Serv-i āzāduña ģül eyledi ki⁶ şimşādı

¹ Bākī'nin gazeline (Küçük, 2019, s. 423) Su‘ūdī tarafından yapılmış tahmistir. Şair hakkında kaynaklarda bilgi bulunmamaktadır.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

³ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁴ Bu mısradaki kafiye ve vezin tutmamaktadır.

⁵ Bu mısradaki kafiye ve vezin tutmamaktadır.

⁶ eyledi ki M107a: eyledün a BD423.

III

Gördüm ey yâr seni kûy-ı nigâra gitdün
Hâl-i ‘ uşşâkı perîşân idüp âh incitdün
Zülfine ‘ âşıkı bend eylemegi öğretdün
Ey şabâ zülf-i dil-âvîzüni taḥrîk itdün
Bu kadar fitne vü işveye¹ sen olduñ bādî

IV

Zülf-i şeb-dîz-i nigâra olalı siyeh gönül
Âh dir âh işidür derd ile peyveste gönül
‘ Aceb adını eylemiş ol hâl ile dem-beste gönül²
Hem-demümdür şeb-i fûrkatde³ ḥaste gönül⁴
Ögerek göge çıkardı bu gece feryâdı

V

Câm-ı mücrimi Su‘ üdiye şunup ol sâķî
Cevr ile başına teng eyledi bu nüh tâķı
Baña ta‘ n-ı nâlem gerdûna hem âfâķı⁵
Cevre katlanmaķ olurdu n’idelüm ey Bâķî
‘ Ahd-i ḥübân gibi yoķ şabrumuzuñ bünyâdı

¹ işveye M107a: âşûba BD423.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

³ fûrkatde M107a: fûrkatde gibi BD423.

⁴ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁵ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

[???]¹

mef'ülü fā'ilätü mefā'îlü fā'ilün

I

Ey dil eşir-i şevk-i leb-i yâr olam gibi

Aķarsu gibi mā'il-i dīdār olam gibi

Furķat şebinde hecr ile bī-dār olam gibi

Bend-i bālāya yine giriftār olam gibi

Bir gül-ı ızār gördüm aña zār olam gibi

Bir serv gördüm aña hevā-dār olam gibi

II

Bār-ı belāyı çekmege dil bī-mecāl iken

Sevdā-yı ıřķ sāye gibi pāy-māl iken

Dil ıandelīb-i gülşen-i ıuzletde melāl iken²

Cāy-ı şafāda gül gibi āsūde-ħāl iken

[107b] Bir gül-ı ızār gördüm aña zār olam gibi

Bir serv gördüm aña hevā-dār olam gibi

III

İrdi bahār buldı çemen rūḫ-ı cāvidan

Güller açıldı geldi yine rūy-ı gülsitān

Seyrāna gitdi cūlar olup her yaña revān

ıİş ü şafāya varmış idüm bāĝa nāgehān

¹ Bu şiirin kime ait olduĝu tespit edilememiştir.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

Bir gül-^ç izâr gördüm aña zâr olam gibi

Bir serv gördüm aña hevâ-dâr olam gibi

IV

Çadd-i nihâl ü tûñî-i maçâl ü melek-çişâl¹

Ruhsârı şems ü alnı kamer kaçları hilâl

Zülf-i berât-ı hüsnine tuğra-yı bî-mişâl

Bâğ-ı cihânda mişli bulmaç anuñ muğâl

Bir gül-^ç izâr gördüm aña zâr olam gibi

Bir serv gördüm aña hevâ-dâr olam gibi

V

İrmiş degül çü dâmen-i pâkine dest-i hâr

Gören olurdu su gibi ol serv-i bî-çarâr

^ç Âlî şadefdür ağızı toludur dürr-i şâh-var

Bâğ-ı cihânda bülbül-i şūrîdesi ider şerâr²

Bir gül-^ç izâr gördüm aña zâr olam gibi

Bir serv gördüm aña hevâ-dâr olam gibi

---

¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

[Gelibolulu 'Alî]¹*mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün*

I

Süzilsün çeşm-i mestûn devlet-i bî-dârı görsünler

Bozılsun bend-i zülfün bendeler didârı görsünler

Çözilsün dügmeler mir'ât-ı pür-envârı görsünler

Çıkar pîrâhenün tâ kudret-i Settârı görsünler

Meded rûh-ı muşavver nic'olurmuş bârı görsünler

[108a]

II

Lebünden buse almak mürde-cân bulmak kadar vardur

Saçun koçmak hayât-ı cavidân bulmak kadar vardur

Miyânuñ kuçmacık genc-i nihân bulmak kadar vardur

Vişâlün câna [almak]² râygân bulmak kadar vardur

Ne var bir himmet it şeydâlar ol âşârı görsünler

III

Ruñun zülf içre³ gösterdün kıyâmetden nişânsın sen

Günüñ mağribde toğmuş fitne-i âhîr zamânsın sen

Ser-â-pâ dehri virân eyleyen genc-i nihânsın sen

Ne mâhiyyetsin ayâ [yâ]⁴ neden nâ-mihribânsın sen

Müneccimler kosun[lar] ğayrı sen mekkârı görsünler

¹ Aksoyak, 2018, s. 382.² (-) M: [almak] AD382.³ Ruñun zülf içre M108a: kıadd-i bâlânı AD382.⁴ [Yâ] AD382: (-) M108a.

IV

Meger bir kâse içre misk-i terdür hırz için cânı¹
Yahūd mülk-i melâhat şâhınuñ nev²-i² perişanı
Konupdur başuña yâhūd Hümây-ı baht-ı sulţâni
İnanmaz görmiyen çāk başdan ey şüh-ı cihân anı
Arağ-çinüñ çıkar ol turre-i tarrarı görsünler

V

O meh-rü baht-ı Ālî gibi ğaddâr olmak istermiş
Kırup aşıkların cellâd-ı hün-h'âr olmak istermiş
Kerem semtinden el çekmiş cefâ-kâr³ olmak istermiş
Muhaşşal zulme meyl itmiş sitem-kâr⁴ olmak istermiş
Yetişünler meded üftâdeler yalvârı görsünler

446

[Gazel-i Fevrî Tesdis-i Vecdî]⁵

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

I

Ġam-ı ışkuñ müyesser kıl İlâhî gönlümi şâd it
Halâş it râh-ı nâklîden tarîk-i ışka irşâd it
Binâ-yı ışk-ı pāküñ seng-i gamla dilde bünyâd it
Reh-i ışkuñda cânâ miḥnet ü derd ü gamı zâd? it

¹ dilâ bir kâse-i pür-misk-i terdür hırz için cânı AD382.

² Nev²-i M108a: tuğ-ı AD382.

³ cefâ-kâr M108a: sitem-kâr D382.

⁴sitem-kâr M108a: cefâ-kâr D382.

⁵ Fevrî'nin gazeline Vecdî tarafından yapılan bu tesdis VD' de bulunmamaktadır.

Ḥudāyā dimezem ğamdan dil-i ğamġinüm āzād it

Esīr-i bend-i hicrānam belā-yı ʿıŝka muʿtād it

II

Vücū dum bār-ı ʿıŝk-ı yār ile zār u nizār eyle

Hevā-yı zūlf müŝkīn ile ʿaqlım tārūmār eyle

[108b] Beni rāh-ı beyābān-ı ğama şal bī-ķarār eyle

Muḥaŝŝal derd-i ʿıŝkı ķekmede bī-iḥtiyār eyle

Ḥudāyā dimezem ğamdan dil-i ğamġinüm āzād it

Esīr-i bend-i hicrānam belā-yı ʿıŝka muʿtād it

III

Dem-ā-dem dāġ-ı miḥnetle vücū dum tābnāk olsun

Ķafeŝ-i mānend-i sīnem tīġ-i ğamla ķāk ķāk olsun

Mariż-i derd-i ʿıŝk it cism-i zārūm der[d]nāk olsun

.....¹

Ḥudāyā dimezem ğamdan dil-i ğamġinüm āzād it

Esīr-i bend-i hicrānam belā-yı ʿıŝka muʿtād it

IV

Bu mevcūdātı icād ey mebdē -i ʿālem²

Ne ḥikmetdür ki ḥalk itdüñ ğam ile ŝādī[y]i tev'em

Degüldür her zamān bī-ġam olanlar dīnde ādem

Cihānda ķünkü her bir ŝādīnün ardınca var bir ğam

Ḥudāyā dimezem ğamdan dil-i ğamġinüm āzād it

¹ Metinde bu mısra için boşluk bırakılmış fakat yazılmamıştır.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

Esîr-i bend-i hicrānam belā-yı ʿışķa muʿtād it

V

Olaldan tekye-i ʿışķuñ gönül maḥ-rüb-ı ābdālī

Cemālūñ maḥzarı bir dil-rübānuñ oldı pā-mālī

Ġam-ı ʿışķ ile cānın virme dir efzā-yı aʿmālī

İlāhī derd-i ʿışķ-ı yārdan sen eyleme ḥālī

Ḥudāyā dimezem ḡamdan dil-i ḡamḡinüm āzād it

Esîr-i bend-i hicrānam belā-yı ʿışķa muʿtād it

VI

Dil-i Vecdīden itme ḥaşr olunca ʿışķuñu zāʿil

Gözine perde-i pindarı anuñ eyleme ḥāʿil

Kerem kıl şāhid-i derd ü ḡamuñ ile aña māʿil

Ne ḥoş dimiş bu beyti Fevrī olsun raḥmete vāşıl

[109a] Ḥudāyā dimezem ḡamdan dil-i ḡamḡinim āzād it

Esîr-i bend-i hicrānām belā-yı ʿışķa muʿtād it

447

[Tabʿî]

mefʿülü mefāʿilü mefāʿilü feʿülün

I

Meylüm benüm ol ḡamzesi mekkāra mı olsun

Yā ol müjesi kätıl ü ḡaddāra mı olsun

Yā ol şaçı müşkīn ü sitem-kāra mı olsun

Şad çāk tenüm derd ile bî-çāre mi olsun

Her dil-ber için s̄inede bir yāre mi olsun
N'itsün dil-i sevdā-zede biñ pāre mi olsun

II

Bir şerḥa çeküp s̄ineme her ğamzesi kıtāl
Eyler dil-i pür-ḥūnumı almaḳda nice biñ al¹
Cism ise pür-efkār dil-i zār ise meyyāl
Bilmem dil-i meyli ile āḥir nice olur ḥāl
Her dil-ber için s̄inede bir yāre mi olsun
N'itsün dil-i sevdā-zede biñ pāre mi olsun

III

Gülzār-ı melāḥatde kimi serv-i ser-efrāz
Bülbül gibi kimisi dem-sāz u ḥoş-āvāz²
Nergis gibi kiminüñ ğamzesi her dem ğammāz³
Ve'l-ḥāşıl her birisi bir vech ile mümtāz⁴
Her dil-ber için s̄inede bir yāre mi olsun
N'itsün dil-i sevdā-zede biñ pāre mi olsun

IV

Ḥāl-i ruḥı yaḳdı kiminüñ cānuma yüz dāğ
Şaldı ser-i zülf kiminüñ gerdene yüz bāğ⁵

¹ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

² Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

³ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁴ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁵ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

Mecnūn gibi itdi meskenini ař ile dāĝ
şemşir-i mŭjeyle omayup bir yerŭmi řaĝ
Her dil-ber iun sinede bi yāre mi olsun
[109b] N'itsŭn dil-i sevdā-zede bi pāre mi olsun

V

Alemdede aceb baĥt imiş derd ũ maĥabbet
Bu derde dŭřen olmaz imiş hi selāmet
Bir dil-ber ile dil idemez unki anā at
Tabi bu hevādan kesilŭp eyle ferāĝat
Her dil-ber iun sinede bi yāre mi olsun
N'itsŭn dil-i sevdā-zede şad pāre mi olsun

448

[Bedii]

mefāilŭn mefāilŭn mefāilŭn mefāilŭn

I

řafā ũ zev idenler derd ũ miĥnet neydŭĝin bilmez
Aziz olan cihān Mışırında zillet neydŭĝin bilmez
Vaanda iş idenler niş-i ĝurbet neydŭĝin bilmez
Olan yār ile hem-dem nār-ı fŭrat neydŭĝin bilmez
Giriřtār olmayan hicrāna vuşlat neydŭĝin bilmez
Olanlar ālem-i vuşlada fŭrat neydŭĝin bilmez

II

Ṭalardum bir zamān vaşlma ben mağrūr olup cānāna¹
Şanurdum rūz-ı vuşlat ırmeye hıç meded pāyāna
İrince şām-ı fūrkat başladum feryād ü efgāna
Meşeldür şoñ peşimān aşşı itmez derd ü hicrāna
Giriftār olmayan hicrāna vuşlat neydügin bilmez
Olanlar ‘ālem-i vuşlatda fūrkat neydügin bilmez

III

Ḥarīm-i yārda sâkin olup bir nice gün bi-ğam
İderdüm ḥāk-i pāyın tütüyā-yı dīde-yi pūr-nem
Kilāb-ı kūyını eylemişdüm kendüme ben maḥrem²
Dirīgā bilmedüm zevk-i vişālūñ ḳadrini öldüm
Giriftār olmayan hicrāna vuşlat neydügin bilmez
Olanlar ‘ālem-i vuşlatda fūrkat neydügin bilmez

[110a]

IV

Firāḳa düşdi gönlüm derd ü fūrkat neydügin bilmez
Vaṭandan ayru düşdi nār-ı ğurbet neydügin bilmez
Dem-i hicrāna düşdi zevk-i vuşlat neydügin bilmez
Firāḳ-ı ḥasret-i yārıla maḥabbet neydügin bilmez
Giriftār olmayan hicrāna vuşlat neydügin bilmez
Olanlar ‘ālem-i vaşlında fūrkat neydügin bilmez

¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

V

Bedî'î n'ola hâlûñ ğurbet içre bilmese kimse
Yolın hem-câhib-i ğamnâkına yañılmasa kimse
Gözün yaşını dest-i merhametle silmese kimse
‘ Aceb mi hâtıruñ hergiz tesellâ kılmasa kimse
Giriftâr olmayan hicrâna vuşlat neydügin bilmez
Olanlar ‘ âlem-i vaşlında fürkat neydügin bilmez

449

[Gazel-i Hayâlî Tahmis-i Rahmî]¹

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

I

Cihân ğarķ-âb olupdur ser-â-ser² eşk-i revânumdan
Felekler nîlgün³ olmuş durur dūd-ı duĥânumdan
Melekler bâl ü per yakmış durur sūz-ı nihânumdan
Düşelden ayr[u] şeydâ sen⁴ meh-i nâ-mihribânumdan
Kevâkib her gice yummaz gözin âh u fiġânumdan

II

Bugün Ferhâd-veş bir ‘ âşıkam miñnet diyârında
Gönül rüsvâydür⁵ dâġ-ı tenüm ğam-şâhsârında
Mekân itsem ‘ aceb midür melâmet kühsârında

¹ Erdoğan, 2017, s. 123-124.

²ser-â-ser M110a: dîde-i RD123.

³nîlgün M110a: nil-reng RD123.

⁴sen M110a: dil RD123.

⁵gönül rüsvâydür M110a: güli rüsvây RD123.

Ben ol [bāz-ı]¹ Hümā şaydem ki ʿālem murğzārında
Niçe ʿAnkâ gibi yavru uçırdum âşiyānumdan

III

Devāt-ı ğam durur gūyā benüm bu çeşm-i giryānum²
Midād-ı surhdur anuñ içinde eşk ile kıanum
Yazıpdur³ mācerā-yı derd-i ʿışkı kilik-i müjgānum
Maḥabbet-nāmelerdür kim saña irsāl ider cānum
Ben öldükde seg-i kūyuñ götürse üstüñānumdan

[110b]

IV

N'ola Mecnūn-ı ʿışk olsam ezel taqđīridür çünkim
Tenümde mūlarum yir yir anuñ⁴ zencīridür çünkim
Bu yolda ḥūn-feşānlık⁵ ʿāşikuñ tedbīridür çünkim
Şanavber gibi bağrum başlu olsa yiridür çünkim
Murādum mīvesi bitmez nihāl-i erguvānumdan

V

Derūnuñ Raḥmiyā ālāyış-i ğamdan kılup ḥālī
Yūri bir nev-cevānuñ⁶ ol reh-i ʿışkuñda pā-māli
Kālander-veş tırāş it levḥ-i dilden ḥaṭṭ-ı āmāli
Ḥayālī tekye-i ʿışkuñ olup meczūb-ı ābdālī
Gedālar gibi geçmek isterem nām u nişānumdan

¹ (-) M.

² devāt-ı ğam olupdur gerçi kim bu çeşm-i giryānum RD124.

³ yazıpdur M110a: yazuban RD124.

⁴ anuñ M110b: cūnūn RD124.

⁵ ḥūn-feşānlık M110b: cān-feşānlık RD124.

⁶ nev-cevānuñ M110b: ihtiyāruñ RD124.

[‘ İsmetî]

mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün

I

Vefâ vü luḫ [u] iḫsân egleyüp dil derecesinde?
 Nice demler sürindi sâye-veş yañunda efgende
 Qomadun cevri ile tâb ü tüvân ey gonce-leb tende
 Meded qalmanı t̄aḫat bâr-ı cevriün çekmege bende
 Vefâdan çünki ḫazzuñ yoḫ cefâdan çek elüñ sen de
 Yüri hey bi-vefâ dil-ber seniñ sende benüm bende

II

Alınca gönli itdüñ hezârân şive vü nâzı
 Gehî sırr itdürüp bâzuña oldu eyledün bâzı
 Nedür o büt raḫıbe cevri itmek şimdi âġâzı
 Neden çâk böyle güldürmek baña a‘ dâ-yı nâ-sâzı
 Vefâdan çünki ḫazzuñ yoḫ cefâdan çek elüñ sen de
 Yüri hey bi-vefâ dil-ber seniñ sende benüm bende

III

Göz ucıyla şehâ bir kerre olsañ bendeñe nâzır
 Olınca şâd olup gönlüm tesellisin bulur ḫâzır
 Bu cevri yoḫ mıdur ġâyet cefâña yoḫ mı hiç âḫır
 Seni biñ cân ile sevdümse cânâ olmadum kâfir
 Vefâdan çünki ḫazzuñ yoḫ cefâdan çek elüñ sen de

[111a] Yüri hey bî-vefâ dil-ber senüñ sende benüm bende

IV

Çekerken derd-i hecrüñle nice demdür gönül miñnet
Ne deñlü ağladumsa virmedüñ pā-būsıñna ruşşat
Öperler gözüme karşı aluñı şimdi bî-minnet
Bu deñlü cevre ‘ aşıkda қalur mı şabra hiç tākāt
Vefādan çünkü hazzuñ yok cefādan çek elüñ sen de
Yüri hey bî-vefâ dil-ber senüñ sende benim bende

V

Degülse boynı bağlu bendene luţf itmege işüñ
Dil-i ‘ uşşākı n’eyler bend idüp bu zülf-i müşkīñüñ
Nedendür bilsem aña ĩmān ehline hāk yoқdur kimüñ¹
Behey kāfir senüñ var ise yoқdur zerrece dīñüñ
Vefādan çünkü hazzuñ yok cefādan çek elüñ sen de
Yüri hey bî-vefâ dil-ber senüñ sende benüm bende

VI

Gönül virdüm yüzüme güldüğüçün hayf aldandum
Seni ben ‘ aşık-ı dīdāra cānā yār ola şandum
Yüzüme baқmaz oldum nār-ı cevre göz göre yandum
Cefāñ ile hele vallāh tatlı cānumdan uşandum
Vefādan çünkü hazzuñ yok cefādan çek elüñ sen de
Yüri hey bî-vefâ dil-ber senüñ sende benüm bende

¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

VII

Cemāl-i ʿālem-ārāña nigār egerçi çok ʿāşık
Bulınmaz ʿİşmeti-veş pāk-meşreb ʿāşık-ı şādık
Yoğ iken baña beñzer fenn-i ʿışk içre bugün fāʿik
Elüñ degmez cefādan hiç vefāñı görmedük lāyık
Vefādan çünki hazzuñ yok cefādan çek elüñ sen de
Yüri hey bi-vefā dil-ber senüñ sende benüm bende

[111b]

451

[Fevri]

mefʿülü fāʿilātün mefʿülü fāʿilātün

- 1 Emvāc-ı kılzüm-ı ʿışk bu nüh-kıbāba şıgmaz
Ehl-i dile ne maḥfī deryā ḥabāba şıgmaz
- 2 Gencine-i maḥabbet şıgar zemine girmez
Āşüfte-dil anuñçün cism-i ḥarāba şıgmaz
- 3 ʿİşk içre ser-güzeştım bende[n] şoranı yārān
Kaḅı yirin diyeyin derdüm ḥisāba şıgmaz
- 4 Ben bendeñe kapuñda ḥışm ü ʿinad olunmaḅ
Ey şāhum āsitān-ı ʿizzet-meʿaba şıgmaz
- 5 Fevri ḥadīs-i ʿışkı ben niçe şerḥ idem kim
Bir yanını yazarsam yüz biñ kitāba şıgmaz

[Nāmī]

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Yazılmış ism-i a' zam vechüñe şāhum kitāb-āsā
Kelāmullāh-ı nātıkdur sözüñdür intiḥāb-āsā
- 2 Sen ol rūḥ-ı musavversin ki nāmuñdur Muḥammed kim
Ruḥuñ şems şanma mānend-i alınuñ āfitāb-āsā
- 3 Cemālün Ka'be-i 'ulyā-şıfat ey nūr-ı Rabbānī
Siyeh zülfüñ iḥāṭa eylemiş anı niḳāb-āsā
- 4 Yed-i Beyzāsı ol māh-ı şeb-ārānuñ görün el-ḥaḳ
Ziyāsı cümle āfāḳı ṭo[1]updur māhtāb-āsā
- 5 Ḥaṭṭ-ı la'lün ğubārını görenler 'aḳlın aldurdu
Ḳamu ervāḥ mest itdi leb-i la'lün şerāb-āsā
- 6 Sen ol şāh-ı keremsin Nāmī-i bir bende-i kemter
Bağışla luṭf idüp suçun efendi bu serāb-āsā

[Nev'î]¹*mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün*

- 1   Ḳalür bu ḡulm-ı bî-dād ehl-i ' ışķa dād olınmaz mı
           ' Adālet taḡtı² ḡışt-ı mihr ile bünyād olınmaz mı
- 2   ' Aceb bilsem bu deyr-i köhne-dünyā gibi mi³ hergiz
           Ḥarāb-ı ' ışķ olan böyle⁴ ḡalür ābād olınmaz mı
- 3   Ġarīķam baḡr-i ' ışķuñda⁵ ḡarīķam nār-ı hecrüñde⁶
           Meded bu āşinālık rūşenālık yād olınmaz mı
- 4   Nice bir ola ḡā'il cān yüzine perde-i şüret
           Niķāb-ı çeşm-i⁷ ḡākīden⁸ gelür ber-bād olınmaz mı

[112a]

- 5   Ḥalāş oldu elemden ' ālemüñ nā-şād-ı maḡzünü⁹
           Daḡı bî-çāre Nev'î ḡuşşādan āzād olınmaz mı

---

¹ Tulum, Tanyeri, 1977, s. 544-545.

² taḡtı M111b: ḡaşrı ND544.

³ mi M111b: (-)ND.

⁴ böyle M111b: şöyle ND544.

⁵ ' ışķuñda M111b: şevkunda ND544.

⁶ hecrüñde M111b: ' ışķuñda ND544.

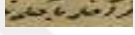
⁷ çeşm-i M111b: cism-i ND544.

⁸ ḡākīden M111b: ḡākī dem ND544.

⁹ nā-şād-ı maḡzünü M112a: maḡzün u nāşādı ND545.

[Fevrî]

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Beni bir mübtelâ-yı eyle ne h̄od âc it
Ne senden eyle müstağnî ne senden ğayra muhtâc it
- 2 Libâsum hil' at-ı faqr beni tek râzî [vü] şâkir kııl
Ġanîler gibi ašlâ dimezüm zer-baft ü bî-tâc it
- 3 Eger ğaddâr kıurb-ı âbâ yâ Râb
Dile şehîd? Nesîmî kııl dile Manşûr-ı Hâllâc it
- 4 Tecellî ide hüsnuñ şâhid-i mihri nice yirden
Hevâ-yı 'ışk ile dil baqrini deryâ-yı emvâc it
- 5 Hüdâyâ Fevrî[y]i mülk-i fenâ tahtına sultân kııl
Ġubâr-ı âsitân-ı şâh-ı 'ışkı başına tâc it

[Şadıķı]

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Teraķķî buldı hübân içre ol meh-pâre ğün ğündür
Beni mihr ile kııldı zerre-veş âvâre ğün ğündür
- 2 Şaķın fûrķatle nâzır olma ey dil ol ruķ-ı ala

Alup ʿ aqluñ saña al eyleye dil-dāde gūn gūndur

3 Seher var kūyuña şāyed görine ol güneş talʿ at
Bilürsün kıtludur ey ʿ aşık-ı bī-çāre gūn gūndur

4 Ne hikmetdür bedenlere tīg-i ʿ ışkuñ yarası irişir¹
Ögülmek ʿ ādet iken ey tabībüm yāre gūn gūndur

5 Tıtop nabzum baʿ id olduqça benden ol tabīb-i cān
Karīb oldı ecel bu Şādıkı-bimāra gūn gūndur

455

[Fürûğî]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

1 Şiʿ r ü inşā bilürüz cāhil-i nā-dān degülüz
Maʿ rifet t̄alibiyüz t̄alib-i devrān degülüz

2 Hāq budur nān ü nemek haqqını aʿ lā bilürüz
Şükrümüz var buña kim niʿ met-i küfrān degülüz

3 Severüz cān ile biz ol büt-i tersā bī-çirā
Şāniʿ i seyr iderüz şürete hayrān degülüz

[112b]

4 ʿ Aşıkuz cān ile dīdārına biz Allāhuñ¹

¹ Bu mısra da vezin tutmamaktadır.

Zāhid-i huşk-şifat-ı t̄alib-i Rıdvān degülüz

- 5 H̄od-nümā olma Fūrūġī sen özünden h̄azer it
H̄aşılı sen gibi biz rāġib-ı ‘ unvān degülüz

456

[Fūrūġī]

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

- 1 Dögünsün taş ile s̄inem ki hicranuñda qalmışdur
Gözüm qan ağlasun ferr-i d̄ide yanuñda qalmışdur
- 2 Ne mümkindür saña şimden girü cem‘iyet-i h̄atır
Dil-i āvāre kim zülf-i perīşānuñda qalmışdur
- 3 Degül bādāmī gün mi? gitdügün ey serv-i h̄oş-reftār
Gözi ‘ aşıklarūñ qadd-i h̄irāmānuñda qalmışdur
- 4 Ümīd-i serv-i ruhsāruñla bekler gülşen-i küyuñ
Nice yıllardur gönlüm ki seyrānuñda qalmışdur²
- 5 Peri-rū dil-rübālar baḡş-i ḡusn itmez zamānuñda
Güzellük tazelük terlük senūñ şānuñda qalmışdur
- 6 Degül ruhsār-ı āşināñ üzre bir ḡāl-i ‘ anber- b̄ü

¹ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

² Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

O bir dīvānedür kim şem' -i tábānuñda almışdur

- 7 Fūrūgī merdüm-i dīdeñ degüldür ol hüsñüñ
ayāl hālīdür çeşm-i giryānuñda almıřdur¹

457

[Feyzī]

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 arāvet zülf-i periřānuñda almışdur
Cemī' ān resm-i hūbānı senüñ řānuñda almıřdur
- 2 Degül bādām-ı tükme gögsüñ üzre görinen cānā
Leāfet bāridur naql-i hırāmānuñda almışdur
- 3 ulū' -ı mihr-i ruhsāruñ temāřā itmege yāhūd
Gözi ' ařıqlaruñ āk-ı giribānuñda almışdur
- 4 a-ı nev şanma bir pür-çeşmüme rüyuñ oınduça
Yatup har-ı müjeñ ruhsār-ı tábānuñda almışdur
- 5 Yanında kimsenüñ almaz didiler itdügi bī-dād
Ne řālimsün ki hep itdüklerüñ yanuñda almışdur
- 6 Güzār itdükçe bāga dāmenüñ şanma duyupdur hār

¹ Bu beyitte vezin tutmamaktadır.

Benüm dest-i efendümdür ki dāmānuñda almışdur

[113a]

- 7 İlāhī Feyzī-i dil-teşne sīr-āb olmadı gitdi
Ümīd-i are-i deryā-yı iħsānuñda almışdur

458

[Siyāhī]

fe‘ilātūn mefā‘ilūn fe‘ilūn

- 1 Gülmek ol once-i güzīne gerek
Aqlamak bülbül-i ĥazīne gerek
- 2 Münĥařır kılsa lufuñ ayāra
Pādiřāhum seā yirine gerek
- 3 Kim severse ol yār-ı dilā gibi¹
Aña germābe-veş ĥazī ne gerek
- 4 Ne baña būs-ı lezzet-i leb-i yār
Ne sūrūr-ı řafā-yı řine gerek
- 5 Cānı ıķsun Siyāhīnūñ am ile
‘Āřık olmak anuñ nesine gerek

¹ Bu mısradā vezin tutmamaktadır

[Maḳālī]

fe' ilātün mefā' ilün fe' ülün¹

1 Yār kim luḫf idüp kenāra gelse
Beñzer ol 'ide kim bahāra gelse

2 Çeşm-i dilde ḫayāl-i 'arız-ı yār
Ol perīdür ki çeşme-sāra gelse

3 Keh-keşān şanma āh-ı pür-şererüm
Yol idüpdür sipihre vara gelse

4 Ne sa' ādetdür ki ḫançerle hem-yār²
İtdügi cevre i' tizāra gelse

5 Ḥaşā lillāh ḫuluñ Maḳālī gibi
Bir belā-keş bu rüzgāra gelse

[Maḳālī]

mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1 Sevdüñ dilā görince hemān ol cevānuñı
Şimden girü var imdi belālar miyāruñı

¹ Vezin yukarıdaki şekildedir ancak redifli mısralarda son tefile uymamaktadır.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

2 Kim görse zenbūra beñzerdür
Zaḥm ḥadeng ile çeşm-i müşgîni şaç¹

3 Gūyā ki za‘f-ı ıřık ile bir riřtedür beden
Pür bāğına doladı anı nāveki²

[113b]

4 Benden kaçarsa n’ola o sultān-ı mülk-i nāz
Ben bir gedā o şehri melāḥatde ḥācegi

5 Ba‘de’l-ferāğ-ı vaşl Maḳālī-i
Āzād itme gibidür? ölmüş mübāregi³

461

[Fürūğī]

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1 La‘l-i yāre ğonce-i sīr-āb beñzer beñzemez
Ġamzesine ḥançer-i Suhrāb beñzer benzemez

2 Ķande beñzer la‘l-i yāḳūt ol leb-i renginine
Diřlerine çün dürr-i nā-yāb beñzer benzemez

3 N’ola baş indirmese ‘āřıklar ey şūfī aña
Naç-ı na‘l-i raşsına miḥrāb beñzer benzemez

¹ Bu mısradaki vezin ve kafiye tutmamaktadır.

² Bu beyitte vezin ve kafiye tutmamaktadır.

³ Bu beyitte vezin tutmamaktadır.

4 Künc-i miñnetde ruḥ[1] yādıyla gözden dökülen
Eşk-i ḥün-ālüdeme surḥ-âb beñzer benzemez

5 Pertev-i mihr-i cihân-efrüz-1 rüy-1 dil-bere
Ey Fürüḡi ḥaḳ budur meh-tâb beñzer beñzemez

462

[Vecdî]¹

mef' ulü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün

1 Tırüñ dokunsa dâḡ-1 dile şeh-perin yaḳar
Pervâne gibi ki âteşe her şeb perin yaḳar²

2 Dâḡ-1 ḡamuñla ey yüzi gül baḡrımüñ başı
Beñzer ki ol ḳalendere dâḡ-1 serin yaḳar

3 Şanmañ felekde mihr ü nücüm çarḥ-1 pîre-zen
Altunını çıḳarmaḡiçün çenberin yaḳar

4 Zülfi ḥayâli dem-be-dem âteş urur dile
Bir ejdehâdur ki dem çeke lâ-büd perin yaḳar³

5 Bu şî' r-i dil-fürüz-1 ciḡer-sûza Vecdiyâ
A' dâ zebân-1 ṯa' n üzere dillerin yaḳar

¹ Bu gazel VD'de bulunmamaktadır.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

³ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

[Bākī]¹

fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

1 Olsa zülfi o gül-^c izāra niķāb

Olur āşüfte sünbül-i sīr-āb

2 Dūd-ı āhum ruḥuñ hevāsıyla

Ebr olur yağdırur cihāna gül-āb

[114a]

3 Kaddüm ey şehsüvār-ı ḥüsn itdi

Pāy-būsuñ hevāsı² şekl-i rikāb

4 Oldı deryā-yı eşküme nisbet

Günbed-i çarḥ-ı nīl-reng ḥabāb

5 Ğam-ı devrān-ı dūnı çekme yūri

Bākīyā ol hemīşe mest ü ḥarāb

[‘Umrevī]

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1 Ğamze-i dil-bere de ciger doymaz³

Siḥr oқıdur aña siper doymaz

¹ Küçük, 2019, s. 112-113. BD’de altı beyittir.

² hevāsı M114a: ḥayāli BD113.

³ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

2 Nerm ider anı gnlni hum¹
‘Iş odudur ana aner doymaz

3 h-1 ‘ışdan incinr ol serv
Dem-i serde nihl-i ter doymaz

4 Gzlern n’ola şarsa? gkleri²
Meste dkkn-1 şışe-ger doymaz

5 şanma şerm ide bamaa ‘Umrevi³
Pertev-i snne naar doymaz

465

[Baı]³

f‘iltn f‘iltn f‘iln

1 Nev-bahr irişdi v gtdi şit

Keyfe yuyi’l-arz ba‘de mevth

2 Leblernde aun ey şirin-dehen

Mrlar cllba dşmiş gyiy

3 Yr ayrı savar dşnm ile

Ref¹ olur şan kim du‘sıyla² bel

¹ Bu msrada vezin tutmamaktadır.

² Bu msrada vezin tutmamaktadır.

³ Kk, 2019, s. 108.

4 Dest-i miḥnetden alınmaya yaḳam
Ger olursa iki ʿālem bir yana

5 Eşk-i çeşmüm yāre ʿarz itdüm didi
Bāḳiyā maʿlūm oldu mā-cerā

466

[Sāʿī]

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Beni hecrūñle maḥzūn eyleyüp aḡyārı şād itme
Birini nā-murād idüp birini ber-murād itme

[114b]

2 Benümçün cev̄r [ü] zūlmūñden şikāyet itdi dirlermiş
Kerem ḳıl dūstum dūşmen sözine iʿtimād itme

3 Şerik? oḳlarına ey ḳaşı çeşmüm hedef eyle³
Dem-ā-dem ṯaʿne-i aḡyār ile zaḥmum ziyād itme

4 Şifā-sāz olsa dil ʿuşşāḳa daʿim ey ṯabīb-i cān
Marāz bilmedüḡüñ kimseler ile ihtiyād itme

5 Cemālūñ muşḫafı ḥaḳḳı seni cāndan sever Sāʿī
Gerekse iʿtimād eyle gerekse iʿtimād itme

¹ ref M114a: defe BD108.

² duʿāsiyla M114a: duʿā ile BD108.

³ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

[Necâtî]¹

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- 1 N’ola dökülmeye² yaşum çeşme-i hayvân degül a³
Yire geçsün n’ideyin dirligüm andan degül a
- 2 Hây esirge sen seni⁴ cân ele girmez didiler
Cân için gam yimezem cân ise cânân degül a
- 3 Bakmazam⁵ kuhl-i Şifâhâna iki gözüm için
Ayağün tozu gibi derdüme dermân degül a
- 4 Va‘ izâ nâr-ı ‘azâbla bizi sen qorqutma
Şu cehennem didüğün âteş-i hicrân degül a
- 5 Be Necâtî güç imiş ‘âşığa yâr ayrılığı
Bedene rûh vedâ‘ eylemek âsân degül a⁶

¹ Tarlan, 1997, s. 453-454.

² dökülmeye M114b: dökülse ND453.

³ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁴ sen seni M114b: seni sen ND453.

⁵ bakmazam M114b: bakmayam ND453.

⁶ND’de bu şiir altı beyittir. Beyit sıralaması *Mecmû‘a*’dan farklıdır. Dördüncü ve beşinci beyitler *Dîvân*’da yer almamaktadır. Farklı olan üç beyit şöyledir:

"âyet-i hüsnüne inkârı kırmaz zâhid-i şehîr/ vâ y bu kâfir ne ‘aceb dağ müselmân degül a/ beni içür diyü bilsem neye sevmez şofî / meydür arada nizâ‘ itdügümüz kıan degül a/ cân bağışlar nefesün ölme Necâtî ölme / kişi gösterme Mesîhâ yolın âsân degül a" (s. 453-454).

[‘Ulvî]¹

mef‘ülü mefā‘îlü mefā‘îlü fe‘ülün

- 1 Bitmez yüregüm yâreleri bitmez işler oñılmaz²
Şabr eyleyelüm çâre nedür bitmez iş olmaz
- 2 Peymâne-şifat³ hasret-i la‘ lüñle dem-â-dem
Bir dem mi olur⁴ didelerüm kıan ile⁵ dolmaz
- 3 Günden güne artarsa n’ola hüsn-i dil-ārāñ⁶
Gülzâr-ı cinānuñ gül-i ra‘ nâları şolma
- 4 Bir gözleri⁷ fettān bulup sevmiş o hūñi⁸
Şanmañ ki kişi kişiye itdügüni bulmaz
- 5 ‘Ulvî kıulını hüşm ile redd itdi⁹ didiler
Ol şāh-ı keremden bu cefālar hîç oñulmaz¹⁰

¹ Çetin, 1993, s. 316.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

³ -şifat M114b: gibi DUD316.

⁴ olur M114b: geçer DUD 316.

⁵ kıan ile M114b: kıanla DUD316.

⁶ dil-ārāñ M114b: dil-ārâ DUD316.

⁷ gözleri M114b: ğamzesi DUD316.

⁸ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁹ itdi M114: eyledi DUD316.

¹⁰ oñulmaz M114b: umulmaz DUD316.

[Ahmed Paşa]¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Cāna qalmaz buse-i la' l-i leb-i yār² isteyen
Baş virür büy-ı ser-i zülf-i siyeh-kār isteyen
- 2 Kūyını görmekle dilden zā'il olmaz şevk-i yār
Kāni³ olmaz cennet-i Firdevse dīdār isteyen
- 3 ' Ārızı haṭṭın qazıtımış ol şeker-leb kandesin
Ey gül-i ter şoḥbet-i³ bī-zahmet-i hār isteyen
- 4 Vaşlını bulmağ dilersen ' ışka ğavvāş ol yüri
Āşinā ol yüri baḥrla⁴ dürr-i şeh-vār isteyen
- 5 Aḥmedüñ ' aybı güzeller sevmek ise ğam degül
Yārsuz qalur cihānda ' aybsuz yār isteyen

[Hayretî]

mef' ulü mefā' ilün mef' ulü mefā' ilün

- 1 Ne āteş ü bād ü ne āb ü gil idüm cānā
Sen serv-i hevā-baḥşa ben mā'il idüm cānā

¹ Tarlan, 1966, s. 267-268. Bu gazel APD'de yedi beyittir.

² leb-i yār M115a: şeker-bār APD267.

³ şoḥbet-i M115a: şoḥbetin APD268.

⁴ yüri baḥrla M115a: ol baḥr ile APD268.

2 Dağı gili Ferhâduñ olmamış idi taḥmîr
Ben rāh-ı meşakkâtde pā-der-gil idüm cānā

3 Dünyāda henüz adı yād olmadı engürüñ
Ḥümḥāne-i vaḥdetde ben ḳanzil? idüm cānā

4 Leylîye henüz Mecnûn olmamış iken meftûn
Ben vādî-i ḥayretde¹ lâ-ya‘ ḳıl idüm cānā

5 ‘İşḳ eyledi āvāre ben Ḥayretî[y]i yoḥsa
Her ḥidmetde cān ile müsta‘ cil idüm cānā

471

[Bakî]²

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

1 Pür olup devr idicek meclis-i rindānı³ ḳadeḥ
Çarḫ olur ḥalka-i rindān meh-i tābānı ḳadeḥ

2 Felek-i ‘işretde bir aḥter-i ferḥunde iken
Yine Mirrîḥ-şifat durma döker ḳanı ḳadeḥ

3 Devr-i meclis ki şafā cāmi‘ inüñ çenberidür
Āb-ı rengin ile fūrüzān-ı ḳandîl revānı¹ ḳadeḥ²

¹ “ḥayretde” metinde peşpeşe iki defa yazılmıştır. Vezin gereği bir tanesi kaldırıldı.

² Küçük, 2019, s. 120.

³ rindānı M115a: mestānı BD120.

4 Meclis-i mey [ki]³ bedenlerle hişār olmuşdur
Şehr-i ‘ işretdür anuñ āfet-i devrānı kadeh

5 Yaraşur halka-i rindāna dir isem⁴ ey Bākī

[115b] Hātem-i Cemdür anuñ la‘ l-i Bedaḥşānı kadeh

472

[Muhibbī]⁵

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- 1 Pend gūş itme dilā alma ele ‘ār etegin
Ço ne dirlerse disünler duta gör yār etegin
- 2 Cān virüp būsua ey düst nedür çāre didüm
Gül gibi geldi didi duta tağlar etegin⁶
- 3 Baña her demde gelür derd ü belā miḥnet ü ğam
Müşkil işdür kişi kim duta sitem-kār etegin
- 4 H̄ābda yāri bulıcak būsedin durma al
Uyanup hişma gelürse çoma inkār etegin
- 5 Ey Muḥibbī ben-i Ādemde vefā kalmadı hiç

¹ fūrūzān-ı kandil revānı M115a: kandīl-i fūrūzānı ... BD120.

² Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

³ [ki] BD120: (-) M.

⁴ dir isem M115a: dirsem BD 120.

⁵ Yavuz, Yavuz, 2016, s. 1363-1364. Bu şiirin büyük kısmı MUD’daki şekli ile uyuşmaktadır

⁶ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

Sende Mecnūn-şifat dutup tağlar etegin¹

473

[Maḳālī]

mefā'īlūn mefā'īlūn mefā'īlūn mefā'īlūn

1 Hayālūn şāhına yaşum bu çeşm-i eşk-bār üzre

Teferrücgāh için bir қаşr-ı 'ālīdür bınar üzre

2 Ne cānın kim ḳadem başduñ yüzüm ol yerde ferş olsun

Ne yir kim sāye şalduñ ḥāk olam ol reh-güzār üzre

3 Ben öldükde güzer ḳıl gel nigārā ḳabrüm üstinde

Görenler diyeler nūr indi gördük biz mezār üzre

4 Reh-i 'ışḳ içre oldı kārban derde dil-i menzil

Ribāt-ı 'ālīdür güyā yapılmış reh-güzār üzre

5 Görinen dāğlar şanmañ bu cism-i nā-tüvānumdan

Açılmış lālelerdür cā-be-cā köhne mezār üzre

6 Ḥabāb-ı eşk-i gülgün sine-i pür-dāğ-ı ḡam üzre

Otağ-ı şāh-ı miḥnetdür ḳurılmış lāle-zār üzre

7 Maḳālī ḡa' n-ı cāhilden ne ḡam erbāb-ı 'irfāna

Atarlar taşı elbette dıraḡt-ı mīve-dār üzre

---

¹ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

[Amrî]

mefâ' ilün fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün

- 1 Zihî kemâl-i şabâhat zihî cemâl-i şabiḥ
Ki ide nezâra kılan mihr [ü] mahdan¹ terciḥ

- 2 Ḥaṭuñ ki 'ârîzuña 'anberîñ raqam çekdi
Yazıldı şafḥa-i nûra el-beyâz-ı şaḥîḥ²

[116a]

- 3 Bu kaş u göz işle gözlerde bî-naẓîr-i cihân
Bu şûr u fitne ile cümle 'âlem içre melîḥ

- 4 Ucuz vireyin eger sence var ise Yûsuf
Kim eylemez seni mîzân-ı 'aql ile terciḥ

- 5 Günâhı yoğ imiş öldürse 'âşîkı dil-ber
Gel imdi 'Amrî[y]i öldür bulındı naql-i şarîḥ

[Raḥmî]³

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

- 1 Bahâr oldı açıldı gönce lebler şaḥn-ı gülzâra
Güle yir yoğ meger yapışduram penbeyle dîvâra

¹ mehdên: mâhdân: Metinde meh şeklindedir ancak vezin gereği “mâh” şeklinde alınmıştır.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

³ Erdoğan, 2017, s. 274-275.

2 Görinen şâh-ı gülde¹ nâ-şüküfte ğonceler şanma²
Dil-i pür-hûn-ı bülbüldür ki şancılmış durur hûra

3 Gerekmez hîl³ at-ı şâhî benüm bu penbe-i dâğum
Ser-â-ser bûşiş olmağa yiter bu cism-i efkâra

4 Senüñ gibi getürmez³ tıfl-ı nûrânî zen-i eyyâm
Kamer dâye olup şandûka-i çarh olsa gehvâre

5 Kârâr it Raḥmiyâ⁴ Anḳâ-şifat Kâf-ı kanâ⁵ atde
Meges-vâr olma mâ'il-i hûn-ı dünyâ gibi murdâra⁴

476

[Ḥayâlî]⁵

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

1 Fer viren mâha cemâl-i bâ-kemâlündür senüñ
Mihre ḥançerler çeken iki hilâlündür senüñ

2 Cânına⁶ âşıklarun ey lâle-ruḥ dâğ-ı belâ
Ol leb-i cân-baḥşun⁶ üstinde ḥâlündür senüñ

3 Kâse-i hûn-ı maḥabbet eyledüm her dâğumı
Cismümi zeyn eyleyen hûn-ı¹ vişâlündür senüñ

¹ gülde M116a: güldür RD274.

² şanma M116a: şanmañ RD274.

³ getürmez M116a: toğurmaz RD274.

⁴ Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

⁵ Tarlan, 1945, s. 247.

⁶ cân baḥşun M116a: cân baḥşunuñ HBD247.

4 Gerdeninde zülfini gördüm su'âl itdüm didi
Hây miskîn boynuña² düşmiş vebâlüñdür senüñ

5 Ğayrılarla yârdur şimdi Ğayâlî dir iseñ
Ğâşa lillâh pâdişâhum ol Ğayâlüñdür senüñ

477

[Fevrî]

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

1 Koyasun Ğaşr olunca sine dâğı
Söyinmez pâdişâhum er çerâğı

[116b]

2 ' Aceb fânî degül mi pîr-i gülşen
Ki görmez gözi işitmez kulağı

3 Göñüldür pâdişâh-ı milket-i ' ışık
Zihî sultân ki ' arş olmuş otağı

4 Gözine nergisi teşbih kılmañ
Bu nûr-ı maḥz ü herkes bir kırağı

5 Dilerseñ Ğuşşa[y]ı başdan şavasın
Düşürme Fevriyâ elden ayağı

---

¹ Ğün-ı M116a: ' ayn-ı HBD247.

² hây miskîn boynuña M116a: ey fitâde boynuma HBD247.

[Nev'î]¹

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Yâr işi ey dil kolay ammâ gam-ı ağıyâr güç
Vaşl-ı gül âsân velî şabr-ı cefâ-yı hâr güç
- 2 Bî-sebeb güftâr müşkil âşinâluğ mümteni'
Böyle istignâ şatan dil-dâr ile bazar güç
- 3 Bir oñulmaz yaradur ' ışk [u] maḥabbet yarası
Haşılı şarılmayınca çâre yok tîmâr güç
- 4 ' Arz-ı hâle yok meded kûyına varmağ ḥod² muḥâl
Mest-i ' ışkam şöyle kim güftâr güç reftâr güç
- 5 Nev'iyâ esrâr-ı ' ışkı şaklamak âsân degül
Mey içüp keyfiyyetini itmek izhâr güç

¹ Tulum, Tanyeri, 1977, s. 255-256.

² varmağ ḥod M116b: ḥod varmağ ND255.

[Ḥayālī]¹

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün

- 1 Dil-berler içre ben saña ' aşık degül miyin²
 ' Aşıklar içre³ devlete lāyık degül miyin
- 2 Mecnūna ben de ğamda içdüm tolu evvel⁴
 Mest oldı geçdi ben daḥı ayık degül miyin
- 3 Bir cūy-bār-ı mihr ü vefāyın zamānede
 Evvel bahār irdi⁵ bulanuḡ degül miyin
- 4 Dāğ-ı ğamuñ yürekde iken doğdum anadan
 Kan ağlamakda ' ayn-ı şaḡāyık degül miyin
- 5 Sūzumla söz çerāğını yaḡdum Ḥayāliyā
 Ḥusrev gibi zamānede Fā'ik degül miyin

¹ Tarlan, 1945, s.297.

² degül miyin: degül miyem HBD297. Kafiye olan bu kelime *HBD*' de “degül miyem”dir. *Mecmū'a*'da “degül miyin” şeklinde alınmıştır.

³ ' aşıklar içre M116b: ' uşşāk içinde HBD297.

⁴ Mecnūnla bezm-i ğamda ben içdüm doluyu ben HBD297. Bu mısırada vezin tutmamaktadır.

⁵ irdi M116b: geldi HBD297.

[Zātī]¹

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 İlähî n'ola hâlüm ol meh-i h̄ürşid² maḥabbetsüz
Muḳārın olmadı devlet sitārem bir sa'ādetsüz
- 2 Hidāyet necmi görünmez kenār-ı vuşlat³ el virmez
Ġamuñ deryāsına ḥad yoḳ belā mevci nihāyetsüz
- 3 Didüm kim kimyā-yı vaşla irdüm bilmedüm ḳadriñ⁴
Yüzüme ḥışm ile baḳdı⁵ eyitdi vāy bu devletsüz
- 4 Ezilmiş la'lüñe şekker virürler aḡzınuñ dadın
'Aceb bilsem niçün ḥaddini bilmez ol ḥalāvetsüz
- 5 Cefā vü miḥnete⁶ şabr it vişāle irmek isterseñ
İrişmez devlete Zātī cihānda kimse miḥnetsüz

¹ Tarlan, 1970, s. 57.

² h̄ürşid M117a: büre-i ZD57.

³ vuşlat M117a: vaşla ZD57.

⁴ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁵ ḥışm ile baḳdı M117a: baḳdı ḥışm ile ZD57.

⁶ cefā vü miḥnete M117a: belā-yı fūrḳate ZD57.

[Figānī]¹

mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün

- 1 Virdüm dehān-ı dil-bere dil gā'ibāne ben
Mikdār-ı zerre görmedüm² andan nişāne ben
- 2 Şaçdüm³ ümīd hākine toħm-ı sirişkūmi
Hāl-i 'izār-ı yārı görüp dāne dāne ben
- 3 Meclisde la' l-i dil-beri öpmek dilerse cām
Kānını şu yirine içem k̄ana k̄ana ben
- 4 Bezm-i mey⁴ içre şem' ūñ özi göynür⁵ baña⁶
Der-i derūnum⁷ aġlar isem yana yana ben
- 5 'Avn-i İlāh reh-ber olursa Fiġāniyā
Mülk-i sūħanda beglük idem H̄usrevāne be

¹ Çaylı Cankurt, 2015, s. 63.

² görmedüm M117a: görmedin FİD63.

³ saçdüm M117a: ekdüm FİD63.

⁴ bezm-i mey M117a: bezm-i belāda FİD63.

⁵ göynür M117a: görünür FİD63.

⁶ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁷ der-i derūnum M117a: sūz-ı derūnum FİD63.

[‘Ulvi]¹

mef‘ülü fā‘ilätü mefā‘ilü fā‘ilün

- 1 Ey dil hikāyet-i dil[i]² nādāna söyleme
Mecnūn-ı ‘ışk iseñ n’ola yabana söyleme
- 2 Dirler ki söz güherdür eyle bu pendi³ gūş⁴
Hem-rāz diyü sırruñı yārāna söyleme
- 3 Kıl āşinā kelāmuñı baħr-ı ma‘āniye
Fıkr ile söyle her sözi yabana⁵ söyleme
- 4 Çāh-ı nedāmet içre qalursuñ gönül gibi⁶
Yūsuf mişāli vākı‘ añ ihvāna söyleme
- 5 Şi‘ ründe añma kışşa-ı Ferhādı ‘Ulviyā

[117b] Nazm idersen⁷ ser-güzeştüñi efsāne söyleme⁸

¹ Çetin, 1993, s. 530-531.

² dil[i] M117a: gamı DUD530.

³ pendi M117a: bendi DUD531.

⁴ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁵ yabana M117a: bigāne DUD 531.

⁶ gibi M117a: şaķın DUD531.

⁷ idersen M117b: eyle DUD 531.

⁸ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

[Razî]

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

- 1   ' Ayb eylemezin kaçsa o mihr ü mehle benden
Zirâ ki güzeller kaçar elbette sevenden
- 2   Sevmez mi bakılmaz yüzime bir gün o dil-dâr
Ben pek severin anı önünden toğurandan
- 3   Bâzâr-ı vişâlünde n'ola buse oğursam
Ey h'âce-i hüsn elin emer çünkü şanandan?
- 4   Vuşlatda firâkın alayın şandum o mâhuñ
Hışm ile bakup yüzüme geç didi geçenden
- 5   Geç dirler ise şâhid-i meyden beri olma
Aşlu gerek ey Râzî ilin sözi virenden

[Şâfi]

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1   Bezm-i gülde göneceler peymâne şeklin bağlamış
Bülbül-i şürîdeler mestâne şeklin bağlamış
- 2   Açılıp yüz gösterelden gülşen içre verd-i al

Bir bakımda ‘ārız-ı cānāna şeklin bağlamış

3 Āşinālıklar umardı dil seg-i kūyuñdan āh
Ṭālī‘ümde ol daḡı bīgāne şeklin bağlamış

4 Mey şafaḡ sāḡar meh ü sāzende Zühre sāḡī çarḡ
Meclis-i ‘ālem dilā mestāne şeklin bağlamış

5 Leylī-i zülfüñ niḡārā ‘aqlum perişān ideli¹
Şāfī-i miskin ‘aceb dīvāne şeklin bağlamış

485

[Tab‘ī]

fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün²

1 Eşḡ-i çeşmüm ki kūy-ı yāre gelse
Bir edepsüz ol anda vara gelse

2 Haṭı geldükde vaşlı olsa yāruñ
Beñzer ol ‘īde kim bahāra gelse³

3 Sīnemüñ tāze dāḡına naḡar it
Güzelüm seyr-i sebze-zāra gelse

¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

² Şiirin vezni “*fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün*” şeklindedir, ancak redifli kısımları “*fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ülün*” şeklinde almıştır.

³ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

- 4 Çeşm-i terde hayāl-i dīde-i yār
Beñzer āhūya cūy-bāra gelse

[118a]

- 5 Tabi'ī ol gün toğar mı başına seher¹
Hāneñe dil-ber āşikāre gelse

486

[Bākī]²

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Belini kuçmadadur ol şanemüñ derd ü belā
Yoğsa şirīn lebi 'āşıqlara³ hāzır helvā
- 2 Ser-i zülfiyle hañın örtermiş imiş⁴ ol şūñ
Açmadı kimse⁵ ammā burayı⁶ bād-ı şabā
- 3 Āteş urmuş yüzi gül hırmenine ol māhuñ
Devr-i sāğarda ruñı 'aksin[i] kılmış peydā
- 4 Kızaruñ ruñları gül-güne-i tāb-ı mülden
Şu' le-i sāğar-ı mey destine yakmış hınnā
- 5 Meclis-i meyde leb-i yāre dolaşur dirler

¹ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

² Küçük, 2019, s. 107.

³ 'āşıqlara şirīn lebi BD107.

⁴ örtermiş imiş M118a: örter imiş dirler BD107.

⁵ kimse M118a: kimseye BD107.

⁶ burayı M118a: orayı BD107.

Elüme girmeye mi bir daḥı cām-ı şahbā

6 Öykinürdi lebüñe cām-ı mey ammā dönmiş
Bugün almışlar ele bir yire gelmiş zurefā

7 Lü'lü'-i¹ ḥāme ile çeşme-i dilden Bākī²
Eyledi qā'ide-i āb-ı ḥayātı icrā

487

[Bākī]²

mef'ülü mefā'ılün mef'ülü mefā'ılün

1 Şebnem gibi saçılsun qoñ eşk-i firāvānum
Güller gibi açılsun tek ḡonce-i ḥandānum

2 Ben āb-ı revān itmek cān üzre gözüm yaşın
Tek meyl-i kenār itsün ol serv-i ḥirāmānum

3 Nāz uyḥusuna varmış [‘ālemden]³ olup fāri'
Ādem mi görür şimdi ol gözleri mestānum

4 Yād-ı ser-i zülfüñle gülzār-ı dil ü cāndan
Sünbüller idüp peydā efkār-ı perīşānum

¹ Lü'lü'-i M118a: lüle-i BD107.

² Küçük, 2019, s. 309-310.

³ [‘ālemden] BD310: (-) M.

- 5 Cām-ı mey-i ʿiṣredür ʿiṣkuñda dil-i pür-hün
Şemʿ-i şeb-i vuşlatda dâğ-ı dil-i sūzānum
- 6 Sen gül gibi gülşende gülmekde açılmağda
İñler kafes-i tende murğ-ı dil-i nālānum
- 7 Döksün güher-i eşki Bâķī reh-i kūyuñda
[118b] Maḥsül-ı dil ü dīde hep yoluña sulṭānum

488

[Yahyā]¹

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

- 1 Ğarazum bu ki muşāḥib idinem yāri baña
Vāy eger kılmaz ise Ḥazret-i Ḥaķ yāri baña
- 2 Elimüzden ne gelür virmez ise yolda selām
Baķmadın geçmesün ol şāh-ı cihān baña²
- 3 Ğayrı maḥbūblaruñ lezzet-i güftārundan
Ḥoş gelür sevdüğümüñ şīve-i reftāri baña
- 4 Minnet Allāha ki taķdīr ol itmiş³
Şīve ü nāzı saña nāle ile zāri baña

¹ Çavuşoğlu, 1977, s. 285-286. Bu gazel YD’de yedi beyittir. Gazelin *Mecmūʿa*’da kayıtlı olan birinci ve üçüncü beyitleri YD ile uyuşmaktadır.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır. Kafiye de bozulmuştur.

³ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

- 5 Secde eyler göricek ol güneşi Yahyā¹
Öykinür yollarınıñ sāye-i dīvārı baña²

489

[Yahyā]³

mef'ülü mefā'îlü mefā'îlü fe'ülün

- 1 Secde eyler göricek ol güneşi Yahyā
Öykinür yollarınıñ sāye-i dīvārı baña⁴
- 2 Sen gönce gibi gāh yeşil gāh kızıl gey
Üftādelerüñ berg-i hāzān gibi şararsın
- 3 Yazup ele al hāme gibi gönlümi cānā⁵
Düşmenlerinüñ nāme gibi bağı⁶ qararsın
- 4 Ağlamağ ile sevdüğümü pāre pāre⁷ duyurduñ⁸
Ey dīde-i ğam-dīde baña 'ayn-ı zarararsın
- 5 Yahyā n'ola ger olsa⁹ sözün inceden ince
Yāruñ belı vaşfında kılı kırk yararsı

¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

² Baña: Metinde “aña” şeklindedir. Redifi bozmamak için “baña” şeklinde alınmıştır.

³ Çavuşoğlu, 1977, s. 481.

⁴ YD'de bu beyit yerine şu beyit kayıtlıdır: “Dülbendini nāz ile zarīfāne şararsın/ Meydān-ı maḥabbetde gezüp 'aşık ararsın” (YD481).

⁵ cānā M118b: ey düst YD481.

⁶ bağı M118b: kalbi YD481.

⁷ pāre pāre M118b: yāre YD481.

⁸ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁹ ger olsa M118b: olursa YD481.

[Zāti]¹

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Elinden raķīb-i zāğ² bir tezerv-i şive-kār aldum
Dağı ben şāh-bāz-ı ıışķ olaldan bir şikār aldum
- 2 Yine burc-ı bedenden cān sevincinden çıkayazdı
Niğaruñ göñline girdüm demürden bir hişār aldum
- 3 Şarup pehlüya yāruñ zaħm-ı tıği³ şöyle şafā sürdüm⁴
Şanasın yanuma bir serv-ķamet-i gül-ı ızār aldum
- 4 Melāmet mülkini açdum ser-ā-ser tığ-i āhumla
Bugün ben pādişāh-ı mülk-i ıışķam bir diyār aldum

[119a]

- 5 Nuķūd-ı şabrumı⁵ virdüm metā'-ı vaşlına⁶ yāruñ
Görenler Zātiyā cānlar virüp bir yādigār aldum

¹ Tarlan, 1970, s. 476.

² ı adū-yı zāğ elinden ZD972.

³ yāruñ zaħm-ı tığ-i M118b: tığuñ zaħmını ZD972.

⁴ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁵ şabrumı M118b: şabr ü dil ZD972.

⁶ vaşlına M118b: derdine ZD972.

[Medhî]¹

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Göñül sevdi görince yine sen naḥl-i dil-ārāyı
Şalınd[ur]maz gözine çemende hiç serv-i bālāyı²
- 2 Benüm ḥāk olduğum saña temāşa geldi sulṭānum
Süvār ol gel semend-i nāra gör sen de temāşāyı
- 3 Bir iki gün şalınmaḫdur murādum sīm-tenlerle
Bilür Mevlā ki aşla istemezdüm şūfî dünyāyı
- 4 Virüp naḫd-i dil-i Mecnūn hevā-yı ıışḫ-ı Leylāya
Şatun almış gör ol dīvāne başına gavḡāyı³
- 5 N'ola rengin-edā eylerse Medhî ḡonce-i bülbül
Nezāketle mükerrerinden aḫz itdi bu ḫazāyı

¹ MD'de bulunmamaktadır.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

³ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

[Nev'î]¹

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1   Bağma nādān olana ħusrev-i devrān ise de
       Nazar it ehl-i dile ħāk ile yeksān ise de
- 2   Bezm-i rindāna gelüp la' lüñi iħsān eyle
       Ne dilerlerse dirīğ itme eger cān ise de
- 3   Ṭama' idüp eger öpdiyse lebüñ cām-ı şerāb²
       Ol günāhı bize bağışla eger ħan ise de
- 4   Saña 'uşşāk hevāsın şu ki terk eyle diye
       Olma dem-sāz aña Dāvud-ı ħ'oş-elĥān ise de
- 5   Ĥāne-i ħalbüñi yap luṭfuñ ile Nev'îñ
       Mağzen-i sırr-ı Ĥudādur n'ola virān ise de

¹ Tulum, Tanyeri, 1977, s. 466.

² ursa dendān-ı ṭama' leblerüne cām-ı şarāb ND466.

[Nev'î]¹*mef'ülü mefā'îlü mefā'îlü fe'ülün*

1 Meclisde öpüp la' lüñi rindāna tıyurma

Ol hāleti ağzuñdaki dendāna tıyurma

2 Ol Yūsuf ile vuşlatı eger düşde² görseñ

Erbāb-ı ḥasedden şaķın ihvāna tıyurma

3 Rūsvāy-ı cihān olmağla yār³ ele girmez⁴Bilmezlük ile 'ışķuñı nādāna⁵ tıyurma

[119b]

494

[???

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1 Ğam-ı zülfüñle ḳalanlar zulumāt ile yürür

İrişen leblerüñ ābına ḥayāt ile yürür

2 Gözlerin göge diküp nāliş ider ḥūr [u] melek

Ki göreydüñ anı yā Rab ne şafā ile yürür

3 Ḥüsn-i ser-nāmesine olalı ḳaşı nişān

¹ Tulum, Tanyeri, 1977, s. 465-466. Bu şiir ND'de beş beyittir. *Mecmû'a*'ya eksik yazılmıştır.² eger düşde M119a: sen düşde de ND465.³ yār M119a: cān ND465.⁴ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.⁵ nādāna M119a: cānāna ND465.

Hüküm ider ‘ aşıkına şānki berāt ile yürür

4 Zāhid-i ḥasret-i mey şöyle za‘ īf eyledi kim

Elde tesbīḥ ü ‘ aşāsı şalavāt ile yürür

5 Ol perī ḳaddine beñzer niçe ola ol serv kim

Şalmur şīve ile ḥırkā? İle yürür¹

495

[Revānī]^{2 3}

fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün

1 N’ola dirlerse baña ‘ aşık-ı şeydādur bu

Hele dirler saña da dil-ber-i ra‘ nādur güzelüm bu⁴

2 Her denīnün sözine⁵ uyma beni itme helāk

Olma maḡrūr begüm ḥüsnüñe dünyādur⁶ bu

3 Baḳamaz kimse güneş yüzine gözler ḳamaşur⁷

Görenün⁸ ‘ aḳlı gider özge temāşādur bu

4 Kimi aḡlar kimi iñler kimi feryād eyler

¹ Metinde “yürürdür” şeklinde yazılan kelime kafiye gereği “yürür” şeklinde alınmıştır. Bu beyitte vezin tutmamaktadır.

² *Mecmû‘a*’da bulunan Revānī’ye ait şiirler transkribe edilirken nüsha karşılaştırmaları için Ziya Avşar tarafından hazırlanan *Revānī Divānı* kullanılmıştır (Ziya Avşar, (t.y.). *Revānī Divānı*. Ankara: Kültür Ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü).

³ Avşar, t.y., s. 214.

⁴ “N’ola dirlerse saña dil-ber-i ra‘ nādur bu/ Hele dirler baña da ‘ aşık-ı şeydādur bu” RD214. Bu mısradaki “güzelüm” kelimesi fazla olduğu için vezin tutmamakta, kafiye ve redif düzeni de bozulmaktadır.

⁵ sözine: Metinde peşpeşe iki defa yazılmıştır. Vezin gereği biri çıkarılmıştır.

⁶ Metinde “dünyā durur” şeklinde yazılan kelime vezin ve kafiye gereği “dünyādur” şeklinde alınmıştır.

⁷ kimse: kimseye M119b.

⁸ görenün M119b: kişinün RD214.

Bilmezem k̄uy-ı ḥabībūmde ne ğavgādur bu

5 Vaşf-ı ḥüsñünde¹ gören şî' r-i Revānīyi didiler^{2 3}

Bāġ-ı ḥuld⁴ içre açılır⁵ gül-i zībādur bu

496

[Ḥaverī]⁶

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1 'Āşık-ı didār olur medhūş deryālar gibi

Ḥāke eyler yüzini mefrūş deryālar gibi⁷

2 Bī-hevā vü bī-heves bakma sükūnuma benüm

Rūzgār ile iderdüm cūş deryālar gibi

3 Toldururdum na' ra-i yā hū ile āfākı ben

Bāde-i⁸ 'ışkı iderdüm nūş deryālar gibi

4 Rūzgāruña göre kullān cihānı Ḥāverī

[120a] Gāh [pür]⁹ cūş ol gehi ḥāmūş deryālar gibi

¹ ḥüsñünde M119b: ḥaddūnde RD214.

² didiler M119b: didi RD214.

³ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁴ ḥuld 119b: cennet RD214.

⁵ bāġ-ı cennet içre açılır M119b: Bāġ-ı cennetde açılmış RD214.

⁶ Açıl, 2016, s. 208-209.

⁷ yiryüzünü eyledüm şānan ihāta dünyede/ kara topraġı ider āġūş deryālar gibi (HDÇ 208).

⁸ bāde-i M119b: cur' a-i HDÇ209.

⁹ [pür] HDÇ209: (-) M.

[‘Ulvi̇]¹

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- 1 Ey göñül ğayrıya meyl eyleme cānān bir olur
Bir iki mihri derūnuñda t̄ir-i cān bir olur
- 2 H̄üsn-i Yūsuf görüp aldanma ruḥ-ı sādelere
H̄üsn-i Yūsuf çoḡ olur Yūsuf-ı Ken‘ ān bir olur
- 3 Dāḡ-ı mihri biter ol lāle ruḥuñ s̄ineñde²
Āsumāna nazār-ı mihr-i dıraḥşān bir olur
- 4 Görmedüm ḥātem-i la‘ lūñ gibi rengin yāḡūt
Müḥr yüz biñ bulunur müḥr-i Süleymān bir olur
- 5 ‘Ulviyā ş̄i‘ rüñe beñzer ḡanı bir nazm-ı laṭif
Çeşmenüñ ğāyeti çoḡ olur çeşme-i ḡayvān bir olur³

[Bāk̄i]⁴

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- 1 Māh-rūlar b̄i-‘ aded bir ‘āşık-ı rüsvāyı ben
Yitmeye biñ pāre itsem¹ bu dil-i şeydāyı ben

¹ Bu gazel DUD’da bulunmamaktadır.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

³ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁴ Küçük, 2019, s. 335. Bu gazel BD’de altı beyittir.

- 2 †ıřķınıñ sevdası² dūřındüm³ yitürdüm göñlümi⁴
Kānda bulam⁵ bilmezem ol řūĥ-ı bī-pervāyı ben
- 3 Bir ĥarāret baĥladum tāb-ı teb-i †ıřķuñla kim
Sūzumı def[†] eylemez nūř eylesem deryāyı ben
- 4 Hep senüñçündür benüm dünyā belāsın⁶ çekdügüm
Yoĥsa †ömrüm ĥařılı ben⁷ n'eylerem dünyāyı ben

- 5 Āsitān-ı yārda mesken bulursam Bāķiyā
Kāfda seyr itdürem †Anķāya istiĥnāyı ben

499

[Emri]⁸

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Kimüñ geçseñ öñinden şanma arduñca baķa ķalmaz
Baķa ķalır gözi ammā vücūdından beķā ķalmaz
- 2 řafādur †aks-i rūy-ı meh-veřüñ āyīne-i dilde
Gelüp ķarřu görinmezüñ⁹ gider anda řafā ķalmaz
- 3 řabā ben ĥaste[y]i ĥāk-i reh ile örte ķo luş it

¹ itsem M120a: ķılsam BD335.

² sevdası M120a: sevdāsına BD335.

³ dūřındüm M120a: dūřtüm BD335.

⁴ göñlimi M120a: kendümi BD335.

⁵ bulam M120a: buldum BD335.

⁶ belāsın M120a: cefāsın BD335.

⁷ ĥařılı ben M120a: †ömrüm varı sensüz BD335.

⁸ Saraç, t.y., s. 121.

⁹ görinmezüñ M120a: görinmezseñ ED121.

Eger ölmezse altında anuñ bu mübtelâ qalmaz

- 4 Giceyle bende b̄uy-ı s̄ünb̄ül-i ȳaruñ qalur dirseñ
Çıqarsañ şubha şıhhatle bu ey şeb-b̄u saña qalmaz

[120b]

- 5 Oqına Emrî gögsin gerdüğinde¹ ol qaşı yanuñ
Eger t̄irin qalur dirseñ² geqer andan aña qalmaz

500

[H̄ayālî]³

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 Şu kim evvel bahār irse qadeh̄ nūş itmez ayıqdur
Otursun h̄ānede seyr-i çemen aña ne lāyıqdur
- 2 Ne mihrinden şafa kesb [it]⁴ ne māhından sa' ādet um
Şaқın bu çarha aldanma⁵ iki yüzli münāfiqdur
- 3 Bahāra ta' n ider faşl-ı şitāda künc-i meyhāne
Qadeh̄ler lāleler pür-mey şurāh̄iler şaқāyıqdur
- 4 Şabā-veş h̄ātırından eksük olmasun gubār-ı gam
İzāruñ nārına her kim dir ise mā'-i dāfiqdur

¹ gerdüğinde M120b: gerdüğinden ED121.

² dirseñ M120b: dirse ED121.

³ Tarlan, 1945, s. 151-152.

⁴ [it] HBD152: (-) M.

⁵ aldanma bu çarha HBD152.

- 5 Etine cānna ʔolu güzeller ʔuma olurdu
H y l  n'eyes n cür'et deminde k se arıdur

501

[H d y ]

fe' il t n fe' il t n fe' il t n fe' ilün

- 1 Senün ey s m-beden  y ne-i af  mıdur¹
B -af  hicr n m  gird b-ı ang-ı n f mıdur

- 2 G z göre nad-i dil aldurduğ yitmez mi ' acerb
ad ider c na ar m  gözün in f mıdur

- 3 C mu n üstine nedür d en  v re gerek
Dehen-i y r gibi mümteni' -i el f mıdur

- 4 Tende c n virsem ey  h ' ce ne ėam vulat i n
M l kim yirine arf olma isr f mıdur

- 5 B su na c n vir rem diyü H d y  bende n
İmtih n eyle s z n g r güzelüm l f mıdur

¹ Bu mısra da vezin tutmamaktadır. Kafiyede iirin diğer beyitleri ile uyumsuzdur.

[Nev'î]¹

mefā'îlün mefā'îlün mefā'îlün mefā'îlün

1 Maḥabbetden ġaraż şanmañ ki Kays [u] Vāmıķ olmaķdur

Ġaraż² bir ḥālet ile vaşl-ı yāre lāyık olmaķdur

2 Tamām oldı [güzellik]³ şanma Şīrīn ile Leylāda

Nice Leylā bulnur erlik ammā 'āşık olmaķdur

3 Çeküp Manşūrı dāra itdiler ḥākisterin ber-bād

Ġaraż⁴ aķrān içinde her cihetde⁵ fā'ik olmaķdur

[121a]

4 Bilinmez derdi çoķdur mübtelā-yı miḥnet-i 'işķuñ

Şifā-sāz olmada ḥikmet ṭabībüm ḥāzık olmaķdur

5 Bize Nev'î gerekmez zümre-i ḳālūñ ḥayālātı

Ġaraż şī'r-i kişinüñ ḥasb-i ḥālin nātık olmaķdur

¹ Tulum, Tanyeri, 1977, s. 281.

² ġaraż M120b: hüner ND281.

³ [güzellik] ND281: (-) M.

⁴ ġaraż M120B: hüner ND281.

⁵ cihetde M120b: cihetden ND281.

[Emrî]¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Yād idüp kan ağladuqça² dīde ol şīrīn lebi
 Kaṭresin göreyin³ şanur bir surḥ şekker⁴ lebi⁵
- 2 Dīdeden şu deñlü eyler ḥayāl-i geşt-i yār kim⁶
 Çevresinden dökülür yir üzre sīmīn kebkebi
- 3 Zülf-i ' anber-bārī⁷ gelmiş altına dāmen dutar
 Bād-ı āhumdan düşer diyü turunc-ı gābgabı⁸
- 4 Kōdı çeşmümde ḥayāl-i ḥaṭṭın o⁹ sulṭān-ı ḥüsn
 Şīşede şān mūrī ḥabs itdi Süleymān beni¹⁰
- 5 Kaṭre-i eşküm iner¹¹ yire çıkar göge¹² şerer
 Yaşum ile āhumuñ Emrī alışmaz kevkebi

¹ Saraç, t.y., s. 275-276.

² ağladuqça M121a: aglamakdan ED275.

³ göreyin M121a: gören ED275.

⁴ şekker M121a: sükker ED275.

⁵ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁶ dīdede şol deñlü geşt eyler ḥayāl-i yār kim ED275.

⁷ ' anber-bārī M121a: ' anber-bār ED275.

⁸ düşse diyü bād-ı āhumdan turunc-ı gabgabı ED275.

⁹ o M121a: ol ED276.

¹⁰ şīşe içre ḥabs-i mūr itdi Süleymān beni ED276.

¹¹ iner M121a: girür ED276.

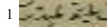
¹² çıkar göge M121a: gider çarḥa ED276.

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Al tütulmuşdur¹ dilā ol ğoncenün ğüyā lebi
Jāle-veş dendānlar aĝzında şeker-leb lebi
- 2 Āsumān ol şāh-ı ħüsnün āsitān[1] olmasa
Her gice şanda bulurđı bu nice sīm-ten kebkebi²
- 3 Cāmi' -i ħüsn içre řudretten yanar ħūrşid-veş
Nūrdan řandīle dönmişdür münevver ğabğabı
- 4 Şaşre-i ter itse benüm āhum řerāri āteşi³
Başum ile āhumuñ bir dem alışmaz kebkebi
- 5 Ĥātime-i şi' r emr eyledi ol sultān-ı ħüsn
Mūr ile şān ğüft ü ğū eyler Süleymān beni

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Öykinürse şad-i bālāña senün ger' ar' ar
Sen düşünme ğüzelüm bād anı silker şarşar

¹

² Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

³ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

2 Pāy-būsuñ aña el virmez idi Һammāmda
Қатı eylemeseydi mermer

[121b]

3 Meded öldürdi beni derd ile Mirrîḡ-şifat
Şeb^ç -i ser-tîz ile başlar kesiciler bir bir

4 Dāḡlar sīnesine yaḡdı gamuñla nice dāḡ
Şanma āteş görünür her gice cānā yir yir

5 Şi^ç r ü inşā ile girmez ele Selmān-ı maḡsūd
Dil-berüñ vaşlına bir çāre dilerseñ zır zır

506

[Vecdî]¹

mefā^ç ilün mefā^ç ilün mefā^ç ilün mefā^ç ilün

1 Nişār itdüm reh-i ^ç işkuñda varum cümle nem ḡaldı
Döküp saçdum sirişküm naḡdini bir ḡatre nem ḡaldı

2 Cihānı ser-be-ser gezdüm bulınca sen perī-rüyı
Ḳadem başmaduḡum menzil hemān mülk-i ^ç adem ḡaldı

3 N'idem kim eyledüm bezm-i fenāda çıḡdı çeşmümden
Velī oldum bu demdür dilde anuñçün ḡadem ḡaldı

¹ Bu gazel VD'de bulunmamaktadır.

4 Ribāṭ-ı köhnedür ʿālem güzergāh-ı fenā ancak
Kıonan göçdi ne dervīş [ü] ne mīr ü Muhteşem kaldı

5 İder seng-i havādiş şīşe-i kalbūn şikest āhır
Ne mir'āt-ı Sikender dünyede ne cām-ı Cem kaldı

6 Metāʿ -ı şādīyi şatdum ğama bāzār-ı ʿışk içre
ʿAceb hayr itdüm ey h̄āce saña çok naqd-i ğam kaldı

7 Gezerken ʿālem içre ʿışk-ı yāra mübtelā oldum
Baña ʿālem yüzün göstermedi Vecdī elem kaldı

507

[Vecdī]¹

fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün

1 Ey şabā nevr-üzda bülbül ser-āġāz eylesün
Ol leb-i ğonce bugün ʿuşşāka şehnāz eylesün

2 Kādūmi bükdi nigārum cevr ile mānend-i çeng
Bir zemān dağı vefā kânūnını sāz eylesün

3 Ey nesīm-i zülf-i cānān var yürü gülzār kim
Ġonce gülsün serv şalınsun semen nāz eylesün

¹ Bu gazel VD'de bulunmamaktadır.

- 4 Ey raķībā çek elüñ қо beni dil-dār ile¹
Neyler ise cānuma ol şūĥ-ı tannāz eylesün
- 5 Vecdiyā bir bülbül-i rengin-edā isterse yār
[122a] Ben ġarīb-i ‘andelīb-i ġülşen-i zār eylesün

508

[‘Ulvi]²

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

- 1 Dil-i bī-çāre mi gözlerine ol bī-āmān gözler
İki şehbāz durur³ her biri murġ-ı nā-tüvān gözler
- 2 Terāzū-yı cān zenaĥdān⁴ diler dil-i bülbülü ĥaddün⁵
Biri⁶ seyr-i çemen özler birisi āşiyān gözler
- 3 Dil ü cān қаşdına ġamzeñ kem-nigāhından ebrünüñ
Özin gözler şikār özler oĥın gözler nişān gözler
- 4 Tenūr sīnemi doldurdı ol meh ķurş-ı dāġ ile⁷
Anuñçün şabr ider dil cevre zīrā ĥaķ nañ gözler

¹ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

² Çetin, 1993, s. 267.

³ şehbāz durur M122a: şeh-bāzdur DUD267.

⁴ zenaĥdān M122a: zeneĥdānun DUD267.

⁵ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁶ biri M122a: birisi DUD267.

⁷ ol meh ķurş-ı dāġ ile M122a: ķurş-ı dāġ ile ol meh DUD267. Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

- 5 Fiġāna¹ vü āhuma baġmaz qaġar her laġza ādemden²
Gözün āhū-yı vaġşīdür ki şayd olmaz yaban gözler
- 6 Ķapuñda³ ħalka-i der gibi⁴ gitmez gözlerüm hergiz
Nitekim āsitān-ı pādişāh-ı dīde-bān gözler
- 7 Gelüp şehri-i vücūda şordı ‘Ulvī⁵ ħane-i ħabrin
Diyār-ı ġurbete düşmiş misāfirdür mekān gözler

509

[Vecdī]⁶

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- 1 Baña ne ġonce-i ġül ne ġül-i ġülzār gerek
Māh-peyker gibi bir ruġları ġül-nār gerek
- 2 Küfr-i zülfüne ġönül baġlayalı ol şanemün
Tāc ü ħürremün saña şūfī baña zünnār gerek
- 3 Yāri çoġ aña başuñı yaralar didi raġīb
Ķoyup ortaya başum didüm aña mār gerek
- 4 Yabana atma gerekmez diyü Vecdī ħuluñı

¹ fiġāna M122a: fiġān DUD267.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

³ ħapunda M122a: ħapuñdan DUD267.

⁴ der gibi M122a: derkiş DUD267.

⁵ şordı ‘Ulvī M122a: ‘Ulvī şordı DUD267.

⁶ Bu gazel VD’de bulunmamaktadır.

Gerek olursañ da saña ‘ aşık-ı didār gerek¹

510

[‘ İşmeti]²

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

1 Hezār-āsā n’ola kūyuñda kılsam nāleler peydā

Hezār eliyle ‘ aqlum aldı ey gül-i ra‘ nā³

2 Dimāg-ı ‘ ālemi eyler mu‘ aṭṭar ‘ ūd-veş cānā

Şalındukça ‘ izāruñ nārına ol zülf-i ‘ anber-sā

3 Hālilüm Merve görmeyem rüy-ı Şafā hergiz⁴

Eşigün kıble kāmın bilmez isem Ka‘ be-i ‘ ulyā

[122b]

4 Aralarsın bu hüsni-i ‘ ālem-ārā ile dünyāyı

Felekde görmedün rüyüñ gibi mihr-i cihān-ārā

5 Kō şirki zāhid[ā] imāna gel bu hāy u hūdan geç

Kābül it küfr-i zülfün ol büt-i dildür dāfi‘ ā⁵

6 Zemān ile kenār idüm diyü sen dürr-i yektāyı

Nice demdür ki itdi eşk-i çeşmin ‘ İşmeti deryā

¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

² Bu gazel İSD’de bulunmamaktadır.

³ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁴ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁵ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

[Fürûgî]

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Hezâr efgân ider 'uşşâk-ı şeydâ 'andelîb-âsâ
Açılma seyr-i bâğa hârlarla ey gül-i ra' nâ
- 2 Nice Yûsufı çâh-ı gama şaldı zenaḥdānuñ
Nice üftāde[y]i başdan çıkardı zülf-i 'anber-sâ
- 3 Kelām-ı cān-fezāñ ile bugün 'İsāya hem-demsin
Bizi iḥyā it ey rûḥ-ı muşavver idüp cānā¹
- 4 Açılmaz ruḥları mânendi bir gül ey lebi gonce
Hezārān goncelerle gerçi pürdür gülşen-i dünyā
- 5 Fürûgî çāre-sāz-ı ehl-i derd iken neye çekerüz
Baña bir çāre kılmaz ol ṭabīb-i cān ü dil derdā

[Zātî]²

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Gönlümüzden doğmaz iseñ bu seḫer ey āfitāb
Ṭop-ı āhum bu ṭokuz kâṭ ḫubbe[y]i³ eyler ḫarāb

¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

² Tarlan, 1967, s. 72. Bu gazel ZD'de yedi beyittir.

³ ḫubbe[y]i M122b: ḫal' ayi ZD72.

- 2 Şubh-veş rüşen olup dil gün doğardı başuma
Ben yaturken hücreme gelsün seher ey âfitâb
- 3 Pür-hevâdur başumı kes kûbbe-i eflâke at
Ey perî hammâmda tut kim¹ uçurduñ bir habâb
- 4 Çarh gördi ayağun altında hâk olmuş zemîn
Döndi reşkinden didi *yâ leyteni küntü türâb*²
- 5 Durma ey Zâtî temâşâ kıl günün toğdı yüzi³
Ol nigârûñ yine ref⁴ olmuş cemâlinden niķâb

513

[Sun'î]

mef' ulü fâ' ilâtün mef' ulü fâ' ilâtün

- 1 Şimşâd-ı kadd-i dil-ber bir büstânda bitmez
Zîrâ nihâl-i tûbî serv-i revânda bitmez

[123a]

- 2 Didüm niçün tehisin nâz [u] vefâdan ey dût
Geldi didi ki mîve serv-i revânda bitmez
- 3 Cân virdügüm yoluñda inende görme sen ez
Ey tâze gül-nihâl cân büstânda bitmez¹

¹ kim M122b: ki ZD72.

² Nebe 78/40. "Ah! Keşke toprak olsaydım" manasındadır.

³ yüzi M122b: yüri ZD72.

- 4 Gördi çemende hūri addūn miřāl̄in ey serv
Didi bunuñ miřāl̄i bāġ-ı cinānda bitmez
- 5 şun[] i uluñı pādiřāhum bulduñsa rāygānı²
İñende hāke şalma ādem yabanda bitmez

514

[Hātifı]

mef[] ūlū mefā[] ilū mefā[] ilū fe[] ūlūn

- 1 Iř ehli budur nāvekūne dutduġı sīne
Peykānuñ olup gide ölince bile sīne
- 2 Germābe-řifāt hālvete yāruñ eker ol kim
şu gibi revān aupda yolına hāzīne
- 3 Bir nařş ile resm-i ademūn sīne ekmiř
alursa zemān ile okınsun bu zemīne
- 4 Beñzetmeyeler saña bezelerse birisin
Peymāne-i īnūñ nice řuret-ger-i īne
- 5 Fehm it sūhan-ı Hātifı[y]i gūř idüp ey dūst
Beñzer sözünüñ birbiri yiridür yemīne

---

¹ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

² Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

[K̄abūlī]¹

mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ūlün

- 1 Çemen gülzāra dil lāle dudağdur
Gül ü nergis aña gözdür kulağdur
- 2 ‘Arūs-ı dehre gök zerrin cibinlik
Şafağ bir al vālādan duvağdur
- 3 ‘Aceb mi hāşılı ‘ömri biçerse²
Felek dihkân ü mäh-ı nev orağdur
- 4 Oquñla sīne pürdür ey kaşı ya
N’ola tırkeş dinürse mäh-şadağdur
- 5 K̄abūlī nāzır olma şeş cihāta
Bilinmez dār-ı dünyā kaç bucağdur

[123b]

¹ Erdoğan, 2008, s. 594.

² biçerse hāşıl-ı ‘ömri ‘aceb mi KD594.

[Nef'î]¹

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

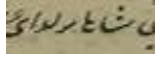
- 1   'İzâr-ı yâr senüñ gül dehānuñ gonce-i terdür
 Leb-i la' lüñle şîrîñ sözlerün kıand-i mukerrerdür
- 2   Te'âlallâh gören dir 'arız-ı zîbāñı sulţānum
 Leţāfet gülsitānında açılmış verd-i aḥmerdür
- 3   Ser-āmed zann ider kendin egerçi sünbül-i ḥuş-bu
 Senüñ zülf-i 'abîr-efşānuñ ile kıanda hem-serdür
- 4   Şeḥer gel ḥāneye vaḳtiyle durmazsa şitāb eyler
 Eger aḥşamlamazsa ṭañ degül ḥurşîd-i enverdür
- 5   Cihān içre nazarı yokdur[ur] vallāhi ey Nef'î
 Ser-āmed serv-ḳad mümtāz-ı 'ālem māh-peykerdür

[Fürûḡî]

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1   Var mıdur bir kimse saña 'aşîḳ-ı şeydā degül
 Şöhre-i 'ālem olup āşüfte vü rüsvā degül

¹ Nef'î mahlası ile kayıtlı olan bu şiir Metin Akkuş tarafından hazırlanan *Nef'î Divānı* 'nda bulunmamaktadır.

- 2 Hâne-i dilden degül eksük belâ vü derd ü ğam
Künc-i ğamda ħamdilillâh ‘ aşıķuñ tenhâ degül
- 3 Bir ölümlî ‘ aşıķam ben saña ey rûĥ-ı revân
Yoluña cânım fedâ dünyâ vü mâfihâ degül
- 4 Şöyledür dârâ-yı ‘ ışķuñam
Kim ħulıdur Keyķubât İskender ü Dârâ degül
- 5 Geh görür görmezlenür geh[i] bilür bilmezlenür
Bu da bir gûne vaķârdur nâz [u] istiġnâ degül
- 6 Vaşf-ı ħand-i la’ lin aĝzından düşürmez çok velî
Tûtî-i tab’-ı Fürûġî-veş biri güyâ degül

518

[‘ İsmetî]

fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

- 1 Ğonce-i gülşen leb-i la’ lüñ gibi ra’ nâ degül
Bülbülün biñ var benüm gibi biri şeydâ degül
- 2 Sâye-veş olmaz yanuñdan münķatı’ üftâde-dil
Serv-ķadler gerçi çok ola ki müsteşnâ degül
- 3 Dil olup ber-dâr târ-ı zülfüne Manşür-veş

Buldu bir dārāt Sencer görmedi Dārā degül

- 4 Hep benimçündür yanup yağılduğu pervānenüñ
Baña yanar ağlar ancağ şem^ç -i bezm-ārā degül

[124a]

- 5 Mürdeler ihyā ider nuṭṭ-ı Meşih-āyīn ile
Leblerüñ kim dir ki cānā hemde-i ^ç İsā degül

- 6 Nağd-i eşki yoluña şu gibi ben hārc eylesem
^ç Aynuma gelmez gönül çün ṭālib-i dünyā degül

- 7 Bir faşıl şerḥ itmek olurdu kitāb-ı ^ç ıṣḫı āh
Ḳays mecnūn ^ç İsmetī Ferhād ise dānā degül

519

[Nev^ç ĩ]¹

mefā^ç ilün fe^ç ilātün mefā^ç ilün fe^ç ilün

- 1 O² şīvelerle tebessüm o nāzlarla ^ç itāb
O ḥandelerle tekellüm o ^ç işvelerle ḥiṭāb
- 2 O cilvelerle o revişler nedür³ o cünbişler⁴
O ğamzeler⁵ o bağışlar o nergis-i pür-ḥ^ç āb

¹ *Mecmū^ç a*'da Sīretī adına kayıtlı olan bu gazel *Nev^ç ĩ Divān*'nda bulunmaktadır (Tulum, Tanyeri, 1977, s. 244-245).

² o ND244: OI M124a.

³ nedür M124a: meded ND244.

⁴ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁵ ğamzeler M124a: ğamzelerle ND244.

3 O meh cebīn-ebrūlar¹ mūnevver o kec-rev ebrūlar²
O ca^ʿ d-i zūlf-i mu^ʿ anber o kākūl-i pūr-tāb

4 O hāl-i müşk-feṣān ol ḥaṭ-ı ʿ abīr-efṣān
O la^ʿ l-i lebler o dendān o gevher-i nā-yāb

5 Kirişmelerle niġāh idicek o ŧehr-āṣūb
Ḳalur mı dil³ Nev^ʿ ī dil ki olmaya ḥarāb [u] yebāb⁴

520

[Ref^ʿ ī]

mef^ʿ ūlū mefā^ʿ īlū mefā^ʿ īlū fe^ʿ ūlūn

1 Dil ol kaşı pā-der-yile ŧöyle dilekdür
Ġam oġlarını dizmeġe ġüyā ki yeledür

2 Yüzün ġözün ekşütme gel ey sākī kerem it
Bunuñ gibi meclis-i meyinde mezelükdür

3 Şarınmaġ için pīr-i felek ŧām ü seherde
Ġündüzlük olup mihr aña meh bir gicelükdür

4 Baş virse n'ola ḳaşr-ı vişāle kendü kende
Perī düşicek kelle-i ʿ uşşāḳ mühlükdür?¹

¹ ebrūlar M124a: (-) ND.

² Bu israda vezin tutmamaktadır.

³ dil M124a: (-) ND.

⁴ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

- 5 Biñ nāz şanursın beni göricek efendi
Ref̄ ī dilüñe çâķ bu kadar şive nelükdür

521

[Zātī]²

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Meh degüldür görinen ey āfītābum āsumān
Şeb-külāhın tīr-i āh-ı ' aşıķa dikdi nişān

[124b]

- 2 ̇ablalardur mihr ü meh altunī³ finduķlar nücüm
Tīr-i āh-ı ' aşıķa ta' līm-hāne āsumān
- 3 Külegi gün yelkeñi ebr itmek⁴ dūd-ı direk⁵
Baħr-ı eşküm⁶ içre cānā bir gemidür bu cihān
- 4 Gömgök⁷ itdüm ķan bulaşmış cism-i zerdüm taşına⁸
Anuñ için dirler eyā⁹ baña şabr-ı¹⁰ ' aşıkān
- 5 Rāh-ı kūy-ı yāri zeyn itdüm şerār-ı āhumla
Ol tariķuñ ' aksidür Zātī felekde Keh-keşān

¹ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

² Çavuşoğlu, Tanyeri, 1987, s. 9.

³ altunī M124b: altunlu ZD9.

⁴ itmek M124b: āhumuñ ZD9.

⁵ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁶ eşküm M124b: ' işķuñ ZD9.

⁷ gömgök M124b: gök gök ZD9.

⁸ taşına M124b: taş ile ZD9.

⁹ eyā M124b: ey şeh ZD9.

¹⁰ şabr-ı M124b: mīr-i ZD9.

[Zātī]¹

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1 Meh-rūlar ile dün gece dolmuşdı bezmgāh

Kim anda Zühre çeng idi sāķī idi māh

2 Geymişdi al cāmesini cāme-i² gül-ç izār

Almışdı tiğ³ başına nārenci şeb-külāh

3 H'ürşid-i cām ile dil evi pür-ziyā itdi⁴

Āh-ı ḥasūd itmiş idi 'ālemi siyāh

4 Dīdāra karşı yanar idüm Tūr gibi ben

Şūfī bu çağda⁵ eyler idi cennet için āh

5 Uyanı geldüm ne bezm var idi ne yār⁶

Zātī 'aceb mi dem-be-dem idersem⁷ āh [u] vāh

¹ Çavuşoğlu, Tanyeri, 1987, s. 158.

² cāme-i M124b: cām-ı ZD158.

³ tiğ M124b: şem' ZD158.

⁴ İtdi M124B: idi ZD158.

⁵ bu çağda M124b: bucağda ZD158.

⁶ Uyanı geldüm idi ne bezm ü ne yār var ZD158. Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁷ idersem M124b: eylersem ZD158.

[Zâtî]¹

fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilün

1 Zülfine bir şeb haṭā ile didüm müşkīn-kemend

Baṅa ol ḥüb-ı Hıṭā anuñ ucından geçdi bend

2 Ey şeker-leb ḳande ṭatsa² şerbet-i la' lüñ senüñ

Süre-i Kevşer ḫaḳı cümle nebātı ola ḳand

3 Ḥaste yaturdum ḳapusında seḫer ḳıḳdı didi

Ne yatursun başuña gün toḫdı dur ey derd-mend

4 Şa' şa' a şanma eyā meh çevresinde görinen

Şaru şaḳuñ gerden-i ḥürşide şalmışdur kemend

5 **Sidre** ḳaddin **müntehā** medḫ eyle ol servüñ diyü

Geldi hātifden baṅa Zâtî bir āvāz-ı bülend

¹ Tarlan, 1967, s. 110.

² ṭatsa M124b: ṭamsa ZD110.

[Usûlî]^{1 2}

mefûlü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün

- 1 Gül gibi gülse reng-i ruhu lâle-zâr olur
Bir zerre içre iki hilâl âşikâr olur
- 2 Sünbülleri ki gül yüzüne târ u mâr ola
Cân u gönül helâkine her târı mâr olur
- 3 Hâl ü haţţun³ gün yüzini gördi⁴ gūyiyâ
Şa' r-ı siyâh⁵ güneşe gūyiyâ⁶ perde-dâr olur⁷
- 4 Biñ ' aşık olsa rūyuña⁸ çok görme düstum
Bir gülistânda bülbül-i şeydâ hezâr olur
- 5 Sînemde çekdi tîrûn tîğ şeklini⁹ gözün¹⁰
Gören didi ki oğ ne güzel yâdigâr olur
- 6 Bağlar yoluñı gitmege ' azm itme düstum¹

¹ *Mecmû'a*'da bulunan Usûlî'ye ait şiirler transkribe edilirken nüsha karşılaştırmaları için Mustafa İsen tarafından hazırlanan *Usûlî Divânı* kullanılmıştır (Mustafa İsen. (2020). *Usûlî Divânı*. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı).

² İsen, 2020, s. 185.

³ haţţun M125a: hatun ki USD185.

⁴ gördi M125a: tutdı USD185.

⁵ şa' r-ı siyâh M125a: şa' r-ı siyâh-şeb USD185.

⁶ gūyiyâ M125a: (-) USD.

⁷ Bu beyitte vezin tutmamaktadır.

⁸ rūyuña M125a: hüsününe USD185.

⁹ tîrûn tîğ şeklini M125a: tîr-i müjeñ şeklini USD185.

¹⁰ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

Ƙanlu yařum² ƙařresi biñ biñ ƙařar olur³

- 7 Dā'im Uřulī şa'n[e] şaşın yirse ğam degül
Kim sengsār olan şecer elbette mīve-dār⁴ olur⁵

525

[Mařālī]

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- 1 Her ƙařan ol mäh-peyker āsumānīler giyer
Eşk-i ęeřmüm eller āhum duřāniler giyer⁶
- 2 Penbe-i dāğ-ı ğama baş üzre per atsam n'ola
Kim bu bir devlet külāhıdur keyānīler giyer
- 3 Bir 'ulüvdür zāhir itmiş anı āteřdān-ı 'ıřķ
řanmañ ol servi ƙabā-veş erğuvānīler giyer
- 4 Tāc u ğırķayla bize sālūslanma ey
Anı hey miskīn cehennemde zebānīler giyer
- 5 Ey Mařālī baña olmişdur belā-yı ğam nařīb
Kimi Dārāyī kimi İskenderānīler giyer

¹ düştum M125a: sevdüğü USD 185.

² yaşum M125a: yaşum ki USD185.

³ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁴ şecer elbette mīve-dār M125a: şecer-i mīve-dār USD185.

⁵ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁶ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

[Maḳālī]

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün

- 1 Bekler gözün alup ele tır [ü] kemān kemīn
Der-bend-i 'ışkı kim geçer ey bī-amān emīn

- 2 Āhumdan her gün ıztırābdadur āsumān¹
Terdür yaşumdan ey yüzi meh her zamān zemīn

- 3 Birleşdi kaldı dilde ğam-ı 'ışkuñ olalı
Gözde hayālün ey şeh-i 'ālī-mekān mekīn

[125b]

- 4 Gelmez kaçır o kevkeb-i ferhunde yanuma
Olmaz gedāya husrev-i şahib-kırān qarīn

- 5 Ey pādīşāh-ı hüsn nazār kıl Maḳālīye
Senden budur murādı cihānda hemān hemīn

¹ Bu mısra da vezin tutmamaktadır.

[Nev'î]¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Sīne-i mecrūḥuḥā ' arz itdüginden yāre ne
Bir oñılmaz yaradur zaḥm-ı maḥabbet çāre ne
- 2 Ol büt-i sengīn-dile kılmaz eṣer ma' nā-yı ' ışık
Sen dil-efkār olduğundan şüret-i dīvāra ne
- 3 Sīnemüzden ḥaçerüñ kesme şehā şimden girü
Şuya perhīz eylemekden ölecek bīmāra ne
- 4 Ğonceler dilden ḳuluñ güller ḳulaḳdan ' āşıḳuñ
Cezbe-i ḥüsnüñ ne şalmış bilmezem² gülzāra ne
- 5 Ḳılma Nev'î şāhid-i bāzār ile da' vā-yı ' ışık
' Āşıḳ-ı dīdār olandan şāhid-i bāzāra ne

¹ Tulum, Tanyeri, 1977, s. 463-464.

² bilmezem M125b: bilmezim ND646.

[Hāveri]¹

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Seni gözler dü çeşm-i hün-feşānum nice demlerle
Gel ey nūr-ı başar merdümlük it demler kademlerle
- 2 Hād² ü zülf ü dehānuñ hasret[i] lām eyledi kaddüm
Hudā bilür benüm sağ olacağum bu elemlele
- 3 Nice³ yazıldı benüm başuma bu kara yazular
Benüm h̄od miḥnet ü derdüm yazılmaya kalemlele
- 4 Hevā-yı kad ü zülfünle⁴ ölürsem āh idüp cānā
Mezārumdan duram maḥşerde 'Abbāsī' alemlerle
- 5 Nice zünnār-ı 'ışka Hāveri bel bağlamayam kim
Der ü divār-ı deyr-i dil pür olmışdur şanemlele

¹ Açıl, 2016, s. 203-204.

² hād M125b: kad HDÇ204.

³ nice M125b: 'aceb nice HDÇ203.

⁴ kad ü zülfünle M125b: zülf kaduñla HDÇ204.

[Hāverī]¹

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Eger men h̄asteñi koyup gidersen bu elemlele
Benüm h̄od biñde bir derdüm yazılmaya k̄alemlerle

2 Yoluñ uğrarsa türbetimden yaña ey server-i h̄übān²
Çıķam karşı[na] benefşeli 'Abbāsī 'alemlerle

[126a]

3 Çeküp çāk itdigüm³ şabrum yaķasın öldür ey sākī
Bizi terk eyledi dil-ber varup yār oldı kimlerle

4 .....⁴

5 Seni gözler bu dār-ı ğurbet⁵ içre Hāverī bī-cān
Gel ey 'İsī-nefes ihyā kıl anı nice demlerle

¹ HDÇ'de bulunmamaktadır.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

³ itdigüm: itdigüm M126a.

⁴ Metinde bu beytin yeri boş bırakılmıştır.

⁵ ğurbet: Metinde peşpeşe iki defa yazılmıştır. Vezin gereği biri çıkarılmıştır.

[Emrî]¹

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- 1 Pây-mâl eyleme gīsū-yı ‘abîr-efşānuñ
 Kuyruğın başma niğārā uyur ecderhānuñ
- 2 Añmaduñ hiç günāhın yine yuduñ țaraduñ
 Yazuğı boynuña bu zülf-i ‘anber-efşānuñ²
- 3 Sūzen itdi müjesin bülbül-i şeydā tā kim
 Ayağından çıķara hārı gül-i ra‘ nānuñ
- 4 Ğonce tıflını beliñletdi şadā-yı bülbül
 Ağzın açup tükürürse n’ola şebnem anuñ
- 5 Emriyā şanma şafaķ sille-i āh ile³ seher
 Yüzini ķana boyadı⁴ mihr-i cihān-ārānuñ

¹ Saraç, t.y., s. 148. Bu gazel ED’de sekiz beyittir.

² ‘anber-feşānuñ M125b: ‘abîr-efşānuñ ED148.

³ āh ile M126a: āhumla ED148.

⁴ boyadı M126a: yudum ED148.

[Emrî]¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Şanma kim iner² hevādan şaçılur hāk üzre āb
Süz-ı³ āhumdan ' arak-riz oldı⁴ ey meh-rū seḥāb
- 2 Ey kara kaşun hilālin görmek ister pîr-i çarḥ
Āyine ḳorsa n'ola şu içre ' aks-i āfitāb
- 3 Mîve-i dāğ ile gördi pür-nihāl ḳaddümi
Aşdı dil dūd-ı siyāhumdan aña pür-ğurāb⁵
- 4 Döndi eṭrāfına anuñ ḥārdan ḥünî müjem
Tā şeb-i ğamda ḥarīm-i dīdeme girmeye ḥ'āb
- 5 Ḳaşı fikridür dili peyveste nālān eyleyen
Ol kemāndan iñler ey Emrî hemîşe rübāb

¹ Yekta Saraç tarafından hazırlanan *Emrî Divānı*'nda peşpeşe aynı vezin ve redifle yazılmış iki gazel bulunmaktadır. *Mecmû'a*'da bulunan şiirde birinci şiirin matla beyti ikinci şiirin ise makta beyti kaydedilmiştir. Diğer beyitler *Divān* ile uyuşmamaktadır.

² iner M126a: bād-ı ED31.

³ süz-ı M126a: nār-ı ED31.

⁴ oldı M126a: olur ED31.

⁵ Bu beyitte vezin tutmamaktadır.

[Emrî]¹

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 La' line karşı ezilme ey şeker
Ki şağın ' aşıkları başuñ ezer

[126b]

- 2 Nâr-ı âhumdan başumda od yanar
Heçr elinden kanlar ağlar² çeşm-i ter

- 3 Sîneye çekmeñ hüdeng-i gamzeñi
Ey kaşı katı³ gönlümden geçer⁴

- 4 Tâc-dâr iken felekde âfitâb
Sen şeh-i hüsn işiginde yir öper

- 5 ' Ârız-ı zîbâña Emrî gül dimiş
Söylenür illerde bu rengin haber

¹ Saraç, t.y., s. 76.

² kanlar ağlar heçr elinden ED76.

³ katı M126b: yâ katı ED76.

⁴ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

[Emrî]¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Bü'l-² aceb bir² goncedur bâğ-ı ruḥuñda ol dehen
Yaprağı la' l-i Bedaḥşān jālesi dürr-i ' Aden
- 2 Tîğ-i ğamz ile gözüñ bādāmı çün ḳatlı eyledi
Dest-i ḳudret ḳondı³ tábūta şarup ḳanlı⁴ kefen
- 3 Ḥasteyin şeftālū-yı la' l-i cevāna mā' ilin⁵
Añmazın⁶ ' unnābı her dāne ' aḳıḳ olsa Yemen
- 4 Āb-ı ḥayvān bulup bir çeşme itmiş la' l-i yār
Öñine ḥavz eylemiş billürdan⁷ anuñ zeḳan
- 5 Ğamze vü zülf zenaḥdānın görüp Emrî didi
Hey ne cādūdur ki itmiş ejder-i çāha resen⁸

¹ Saraç, t.y., s. 196. Bu gazel ED'de sekiz beyittir.

² bü'l-² aceb bir M126b: bir ' acāib ED196.

³ ḳondı M126b: ḳoydı ED196.

⁴ ḳanlı M126b: rengin ED196.

⁵ var mı ben dil-ḥasteye şeftālū-yı la' l-i nigār ED196.

⁶ añmazın M126b: añmazam ED196.

⁷ ḥavz eylemiş billürdan M126b: billürdan ḥavz eylemiş ED196.

⁸ çeşm-i cāzūsına ol sehḥaruñ Emrî āferin / Kim tutup mār-ı siyāhı eylemiş çāha resen ED196.

[Mesîhî]¹

müstef' ilātün müstef' ilātün

- 1 Güci çok eyler kaşuñ kemānı
Çekdi nice kez miskinleruñ anı

- 2 Haṭṭuñ gelelden maḥv oldı zülfüñ

El-ḥaṭṭu bâkî ve-'l 'ömrü fānî

- 3 Güzel çoğ ammā ben sevdüğümüñ
Hiç bir güzelde yoç durur dehānı³

- 4 Kırduñ geçürdüñ ehl-i dili hep
Biz şimdi gördük şāhib-kırānı

- 5 Ṭab^c -ı Mesîhî baḥr-i düredür
Bir dildür anda gūyā zebānı

¹ Mengi, 2020, s. 298. Bu gazel MED'de yedi beyittir ve sıralaması farklıdır.

² 'ömrü göz kim M126b.

³ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

[Emrî]¹

mef' ulü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün

- 1 Her reg belâ süvârına bir tâziyânedür
Gül-gün-ı eşk-i çeşm o sebebden revânedür
- 2 Gönlüm ki kılmadı² kûşe-i çeşmde³ cânâ⁴ karar⁵
Bir hastedür ki meskeni bîmârhâne durur⁶
- 3 Şol âteşin lebünde olan hâl-i Cemin
Düşmüş şerâb-ı nâba yahûd nâr-ı dânedür⁷
- 4 Pervânesine pîrechen-i şevk dikdi şem'^c
Şol şu' le parmağında zer-engüştvânedür
- 5 Bezm-i nigâra varur iseñ tuhfe yirine
Ey Emrî naqd-i cânı ilet 'ârifânedür

¹ Saraç, t.y., s. 53-54.

² kılmadı M127a: kıldı ED53.

³ çeşmde M127a: çeşmünde ED53.

⁴ cânâ M127a: hoş ED53.

⁵ Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

⁶ hâne durur M127a: hânedür ED53.

⁷ sayyâd-ı hûb zâhid-i hâlvat-nişînimüz / Tesbihi murg-ı vasla anuñ dâm u dânedür ED54.

[Nev'î]¹

fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

- 1 Yiter itdüñ şikāyeti gülden
Varağ-ı diger ey hezār-ı çemen
- 2 Yaşumuñ hāke dökdi² elmāsın
Bir lebi la' l-i nāb ü sīb-zeğan
- 3 Kaçmayam saña rām olam dirseñ
Kaçan olur bu ey gāzāl kaçan
- 4 Sīnemi deldi darb-ı seng-i cefā
Batdı baħr-ı ğama sefīne-i ten
- 5 Cān-ı Nev'īye tīrūñ işledügin
Kimse bilmez bilür efendi çeken

[Nev'î]³

fā' ilātün mefā' ilün fe' ilün

- 1 Gönlüm alduñ daħı ' itāba ne borç
Şīve şatduñ ya bu ' azāba ne borç

¹ Tulum, Tanyeri, 1977, s. 435-436.

² hāke dökdi M127a: dökdi hāke ND436.

³ Tulum, Tanyeri, 1977, s. 256.

2 Dāmenüm hār-ı hasret eyler çāk
Ser-i kūyuñda ki cānā¹ killāba ne borç²

3 Ne ister ol māha qarşu hiç bilmem³
Hey begüm gökde āfitāba ne borç

4 Oqlaruñ naqd-i cānı eñ şoñ alur
Bu taķāzā ile sulţānum⁴ şitāba ne borç⁵

5 Ne şorar hūn-ı Nev'īyi ğamzeñ

[127b] [Oldı bī-güneh hişāba ne borç]

538

[Nev'ī]⁶

fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

1 Lebüñ ile şarāb hem-demdür⁷
N'ola kan ağlasa gözüm demdür

2 Merve haķķı lebüñ Şafāsına
Gözümüñ yaşı ' ayn-ı Zemzemdür

3 Gerçi dünyā deger seni görmek

¹ cānā M127a: (-) ND.

² Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

³ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁴ sulţānum M127a: (-) ND.

⁵ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁶ Tulum, Tanyeri, 1977, s. 290.

⁷ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

Vaşluña ırmek özge ‘ālemdür

4 Nāzır olmayıcağ rûy-ı cevāna¹

Neye yararar iki gözüm nemdür

5 Dehen ile miyānı vaşfinda

Her ne dirlerse Nev‘ iyā kemdür

539

[Nev‘ ĩ]²

fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

1 Külliñüz³ biz de bir ʔarīķ idelüm

‘Işķ ile kendümüz⁴ refīķ idelüm

2 Fūrķat ile sirişķümüz aķıdup

Vuşlata anı bir ʔarīķ idelüm

3 Bizden itsün zamāne kesb-i şafā

ʔab‘umuz mey gibi refīķ idelüm

4 Degme bād ile itmesün ʔareket

Dilimüz lücce-i ‘amīķ idelüm

¹ rûy-ı cevāna M127b: ruḥ-ı yāre ND290.

² Tulum, Tanyeri, 1977, s. 409-410.

³ külliñüz M127b: geliñüz ND409.

⁴ kendümüz M127b: cānumuz ND409.

- 5 Görmesün il vücūdumuz Nev'î
Baħr-i vecde teni ğarîķ idelüm

540

[Nev'î]¹

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün

- 1 Ol serv-ķaddi destine dirhem ķoyan eger
Gülşende gül nihālını ğüyā ki jāleler
- 2 Olmaz müfīd ķuvvet-i bāzū-yı rüzgār²
Şimdi cihān güzellerine zer viren yeñer
- 3 Gelse ğaṭuñ derūn-ı dil[e] sīne yeñer³
Ħāne duğān olunca kişi revzenin açar
- 4 Bāzār-ı şehr içre⁴ aceb kār-ğāh olur
Kim anda cān u dil şatılır tır-i ğam geçer
- 5 Zülfi ğamından⁵ cān virebilmek ķolay mıdur
Şeb tār olunca müşkil olur Nev'iyā sefer

¹ Tulum, Tanyeri, 1977, s. 276.

² rüzgār M 127b: zürkār ND276.

³ sīne yeñer M127b: sīne çāk olur ND276.

⁴ şehr içre M127b: şehr-i ışķ ND276.

⁵ ğamında M127b: ğamından ND276.

Der-kenār:

541

Bākī Efendi¹

mef'ülü fā' ilātün mef'ülü fā' ilātün

- 1 Eyā bu qahve-ḥāne mahmūr olur qalur mı
Yā qalb-i ehl-i keyfūñ mehcūr olur qalur mı
- 2 Ḥayretde ehl-i 'irfān maḥzūn ü zār ü giryān
Yoḥsa ne bā' iş olan mesrūr olur qalur mı
- 3 Qahve dökildi yire fincān sıfāle döndi
Şeyḥ-i şādī ocaqlı maḥhūr olur qalur mı
- 4 Qahve-fürüşī yaḥod
Meyḥāne duḥteri ma' mūr olur qalur mı²
- 5 Afyon u berşi yiyüp qahveyi içmeyicek
Esrār-ı nazm-ı Bākī mestūr olur qalur mı

¹ Bākī Efendi başlığı ile der-kenār olarak kaydedilmiş bu şiir Sabahattin Küçük tarafından hazırlanan *Bākī Divānı*'nda bulunmamaktadır.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

[128a]^{1 2}

542³

Bismillāhirraḥmanirraḥim

İnnallāhu ve melā'iketehu yusellune ʿale'n-nebī

Yā eyyühellezine āmenü şallū ʿaleyhi ve sellimū teslimā⁴

543

[???

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Şill? ü miḥnet-zedeye ğamda amān olmaya mı

Ol şanem gelmeye mi rāḥat-ı cān olmaya mı

Yā Rab eyyāmı қaranu ermeye mi pāyāna

Fırşat ele virme mi vaşla zamān olmaya mı

Қanı öldüm ki hemān birine irdüm nice daḡı ola

ʿİş ider dise digerine ola zevқ-i zenān olmaz mı

Gelüp ol rūḡ-ı revān қarşusına ey serv...

Nice biñ ʿİzzetle ruḡ-ı revān olmaya mı

¹ *Mecmū'a*'da bu sayfadan sonra yeni bir bölüme geçilmiştir. Bu bölüm sayfa düzeni ve yazı stili bakımından yeni bir eser görünümündedir.

² Sayfada Arapça bir vakıf mührü bulunmaktadır.

³ 128a sayfasının girişinde yer alan duadır.

⁴ Ahzab 56/33: "Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla. Kuşkusuz Allah ve melekleri Nebi'ye salat ederler. Ey iman edenler! Siz de O'na salat edin. Tam bir bağlılıkla salat edin".

544

Müfred [Hızrî]

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

Dil yanar şem' gibi sine tolu naqş-ı nigâr

Şânki fânüs-ı hayâl örtüsidür pirehenüm

545

[Bâkî]

Vaşşâfısın o serv-ı kaddün rāstı bu kim

Ṭab' -ı bülend ṭarzuña aḥsent Bğküyâ

[128b]

546

[Bâkî]¹

mef' ülü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün

1 H'ürşid kim fezâ-yı felekdür² mesir aña

Degmez gedâlar içre işigünde yir aña

2 Ṭaḫdı hilâl ḫalkasını güş-ı ḫidmete

Oldı sipihr bende-i fermân-pezir aña

3 Yüz sürmez idi südde-i devlet-me'âbına

Ḳul olmayaydı ḫusrev-i gerdün-serir aña

4 Görmez mişâl-i ḫametüni çeşm-i rāst-bîn

¹ Küçük, 2019, s. 105-106.

² felekdür M128b: felekde BD105.

Ahvel baqa meger ki görenler nazîr aña

- 5 Bâkî suhanda fark-ı sipihre qadem başar
Luţf-ı Hudâ olursa eger dest-gîr aña

547

[Bâkî]¹

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Belini kuçmadadur ol şanemün derd ü belâ
Yohsa ' aşıklara şîrîn lebi hâzır helvâ
- 2 Ser-i zülfiyle haţın örter imiş dirler o şüh
Açmadı kimseye ammâ orayı bād-ı şabâ
- 3 Āteş urmuş yüzi gül hürmenine ol mâhuñ
Devr-i sâğarda ruĥ-ı ' aksini kılmış peydâ
- 4 Kızarup ruĥları gül-güne-i tâb-ı mülden
Şu' le-i sâğar-ı mey destine yakmış hınnâ
- 5 Meclis-i meyde leb-i yâre dolaşur dirler
Elüme girmeye mi bir daĥı cām-ı şahbâ
- 6 Lüle-i hâme ile çeşme-i dilden Bâkî

¹ Küçük, 2019, s. 107. Bu gazel BD'de yedi beyittir.

Eyledi qā'ide-i āb-ı hayātı icrā

[129a]

548

[Bāqī]¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Gülsitān bezm-i şarāb u cām-ı mey güldür baña
Kulqul-ı halk-ı şurāhī şavt-ı bülbüldür baña
- 2 'Arızuñda ol iki zülf-i girih-girün senün
Şuya qonmuş iki garrā taze sünbüldür baña
- 3 Seng-i bī-dāduñla serde zaḥm-ı hūnünüm ki var
Kuşe-i destārda rengin qaranfüldür baña
- 4 Mest ü medhūşam velī ḥāl-i mey-i engürden
La' -i nābuñ ḥāleti keyfiyyet-i müldür baña
- 5 Ḥaydar-ı Kerrāriyem meydān-ı nazmuñ Bāqiyā
Nevk-i ḥāme Zü'l-fiḳār ü ṭab' -ı Düldüldür baña

549

[Bāqī]²

fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

- 1 'Arızuñ āb-ı nābdur gūyā
Zeḳanuñ bir ḥabābdur gūyā

¹ Küçük, 2019, s. 108-109.

² Küçük, 2019, s. 109-110.

- 2 Dilde envār-ı mihr-i ruhsāruñ
Ābda māh-tābdur gūyā
- 3 Naqş-ı hüsñ ü haţuñla şafha-i dil
Bir muşavver kitābdur gūyā
- 4 Bezm-i ğamda dü-çeşm-i pür-hūnum
İki şîşe şarābdur gūyā
- 5 Tıtdı mihr-i cihānı ol māhuñ
Pertev-i āfitābdur gūyā
- 6 Bākiyā hāl-i ‘anberini anuñ
Nāfe-i müşk-i nābdur gūyā

550

[Bāki]¹

mef’ülü fā’ilātü mefā’ilü fā’ilün

- 1 Cevr ü cefāña qā’il olurđum velī şehā
Maşşüş olaydı ol da cihānda hemān baña
- 2 Şabr u qarār u ‘aql alıcı bir perī imiş
Ādem şanurdum ol şanemi gerçi şüretā

---

¹ Küçük, 2019, s. 107-108.

3 Bir kez ʔavāfin itmegi [biñ]¹ ʕ ömre virmez

Ey hâcî saña Kaʕ be baña kûy-ı dil-rübâ

4 Evvel vefāya vaʕ deler itmişken ey şanem

Cevr itdün âhir eylemedün vaʕ deye vefâ

5 Vaşşâfısın sen o serv-ğaddün rāstı bu kim

ʦabʕ-ı bülend-ʔarzuña aḡsent Bâkıyâ

[129b]

551

[Bâkı]²

feʕilātün mefâʕilün feʕilün

1 Olsa zülfi o gül-ʕ izâra niğâb

Olur âşüfte sünbül-i sîr-âb

2 Dūd-ı âhum ruḡuñ hevâsıyla

Ebr olur yağdurur cihâna gül-âb

3 Kân-ı mihr [ü] maḡabbetündendür

Güher-i âfîtab-ı ʕ âlem-tâb

4 Oldı deryâ-yı eşküme nisbet

Günbed-i çarḡ-ı nîl-reng ḡabâb

¹ [biñ] BD108: (-) M.

² Küçük, 2019, s. 112-113.

5   Ḳaddüm ey şeh-süvār-ı ḥüsn itdi
Pây-büsuñ ḥayâli şekl-i rikâb

6   Ġam-ı devrân-ı dūn-ı çekme yūri
Bâḳiyâ ol hemîşe mest ü ḥarâb

552

[Bâḳî]¹

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1   Ayağūñ toprağın özler bulurken gökde yir kevkeb
İşigūñ cānibin gözler zihî 'ālî-nazar kevkeb

2   Egerçi gök yüzinde aḥter-i ferḥunde-fer çoğdur
Ḳanı ḥâl-i ruḥuñ mānend[i] bir rüşen güher kevkeb

3   Ne bilsünler ḳarañuda anuñ göz kıpduğın iller
Gice ḥâl-i ruḥuñla baḥş için gelmiş meger kevkeb

4   Ne taşlar başdı seng-endâz-ı āhum deyr-i gerdūna
Düşen altun ḳayalardur degül vaḳt-i seḥer kevkeb

5   Maḥabbet dāğı yoḳ² sineñde ferr-i devlet isterseñ
Bilürsin olmaz ey Bâḳî sa'âdet-baḥş her kevkeb

---

¹ Küçük, 2019, s. 111-112.

² yoḳ M129b: yaḳ BD112.

[Bâkî]¹

fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilün

- 1 Gül yüzün vaşında bülbül kılsa elhâni dürüst
Bâğda bir goncenün qalmaz giribâni dürüst
- 2 Dil-berün 'ahdi bütün ammâ vefâsı süst olur
'Âşıkun gönli şikeste 'ahd ü peymâni dürüst
- 3 Cevşen-i pülâd-ı çarhı çâk çâk itdüm velî²
Tîğ-i³ âteş-bârumun şemşîr-i bürrâni dürüst
- 4 Âteş-i süz-ı firâkun bir harâret virdi kim
Nüş ider bir demde dil deryâ-yı 'ummâni dürüst
- 5 Bâkiyâ fennünde tutmaz kimse noqşânuñ senün
Hamdü lillâh tab' -ı mevzün 'aql mîzâni dürüst

¹ Küçük, 2019, s. 114-115. Bu gazel BD'de altı beyittir.

² velî M130a: dağı BD114.

³ tîğ-i M130a: âh-ı BD114.

[Bākī]¹

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Pür olup devr idicek meclis-i mestānı ıadeh
 arh olur halka-i rindān meh-i tābānı ıadeh
- 2 Felek-i ' işrete bir ahter-i ferhunde iken
 Yine Mirrih-şifat durma döker kanı ıadeh
- 3 Meclis-i mey ki bedenlerle hişār olmışdur
 Şehr-i ' işretdür anuñ āfet-i devrānı ıadeh
- 4 Devr-i meclis ki şafā cāmī' inüñ çenberidür
 Āb-ı rengin ile kand-i² fūrüzānı ıadeh
- 5 Yaraşur halka-i rindān[a] dirsem³ ey Bākī
 Hātem-i Cemdür anuñ la' l-i Bedağşānı ıadeh

[130b]

[Bākī]⁴

fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

- 1 Bulmağ isterdi ' ışk içinde murād
 Yār-ı Şirin degül midür Ferhād

¹ Küçük, 2019, s.120.

² kand-i M130a: kandil-i BD120.

³ dirsem M130a: disem BD120.

⁴ Küçük, 2019, s. 122-123.

2 Defter-i fazl ü dāniş evrākım
Şarşar-ı āhum eyledi ber-bād

3 Günbed-i çarḡ u şu‘le-i āhum
Tīḡ-i elmās u miḡfer-i pūlād

4 Şeş-der-i ḡamda zār ḡaldı ḡönül
Olmadı vuşlatuñ ḡapusı küşād

5 Bākī hecrūñ ḡamıyla cān virdi
Dād ey pādişāh-ı ‘ālem dād

556

[Bākī]¹

fe‘ilātūñ fe‘ilātūñ fe‘ilūñ

1 Leb-i ḡandānuñ ile ḡılduñ yād
Eyledüñ mürdelerüñ rūḡını şād

2 Beni yād eyledüñ iḡyā itdüñ
Öldiler gitdiler añā² ḡussād

3 Tīr-i³ hecrūñle ber-ā-ber ḡılduñ⁴
Nāvek-i ḡamze yine⁵ zaḡm-ı ziyād

¹ Küçük, 2019, s. 123.

² añā M130b: ammā BD123.

³ tīr-i M130b: tīḡ-i BD123.

⁴ ḡılduñ M130b: ḡıldı BD123.

⁵ ḡamze yine M130b: ḡamzelerüñ BD123.

4 Yüri ey serv ü ser-efrâz yüri
Kadd-i bālâña irişmez şimşâd

5 Kâmetüñ kulluğına düşmeyicek
Olmadı serv-i hırâmân âzâd

6 Bâķīye emr nedür sulţânım
Oldı emrüñe¹ muķī² u münķâd

[131a]

557

[Bâķī]²

mef'ülü mefâ'îlü mefâ'îlü fe'ülün

1 Feryāduma irmezse n'ola ol boyı şimşâd
Küyında feleklerden aşar nâle vü feryâd

2 Bir ğonce benefşe kıparup tâcına şokmış
Tağlarda külüng atduğı dem başuna Ferhâd

3 'Adlüñde³ eger 'âleme bir dağı gelürse
Kulluqlar idesin⁴ yüzi H'ürşide Ferâh-şâd

4 İbrâmı gel ey sâķī-i gül-çehre kı sende
Almışdur olan 'aqlumi¹ ol şüh-ı Perî-zâd

¹ oldı emrüñe M130b: saña kıul oldı BD123.

² Küçük, 2019, s. 121-122. Bu gazel BD'de altı beyittir.

³ 'adlüñde M131a: 'ahdüñde BD122.

⁴ idesin M131a: ider sen BD122.

- 5 Rengīn ider evşāf-ı ruḥuñ ḥāme-i Bākī
Ol şūret[i] virmez şanemā naqşına Behzād

558

[Bākī]²

fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilūn

- 1 Gönül almağa gelür şīveye āğāz eyler
Dil-i bī-çāre³ ben ' arz idicek nāz eyler
- 2 Ne Hümā koydı⁴ ser-i zülfi hevāsından⁵ baña
Gönül ol⁶ mertebelerden yüce pervāz eyler
- 3 Kāmet-i naḥle göre şīve-i⁷ reftār olsa
Yine bu şīve⁸ ol serv-i ser-efrāz eyler
- 4 Göreyin Tūr seni bir laḥza disem yollarda
Baña ol şūḥ-ı cihān şīve[yi] tūrmaz eyler
- 5 Bend-i zülfinden elem çekme iñen ey Bākī
Seni aḡyārdan ol ḳayd ile mümtāz eyler

---

¹ ' aqlumı M131a: ' aqlumuz BD122.

² Küçük, 2019, s. 179.

³ bī-çāre M131a: bī-çāreyi BD122.

⁴ koydı M131a: ḳaydı BD179.

⁵ hevāsından M131a: nevāsından BD179.

⁶ ol M131a: o BD179.

⁷ şīve-i 131a: ḥālet-i BD179.

⁸ şīve M131a: şīveyi BD179.

[131b]

559

[Bâkî]¹

mef'ülü fâ'ilätü mefâ'ilü fâ'ilün

1 Durmaz yanumda hınçerini vaşf ider nigâr

Ya' nî baña doқındurur ol şüh-ı şive-kâr

2 Ğâyetde teşne idi gönül âb-ı vaşluña

Şusızlığını kesdi o şemşir-i âb-dâr

3 Zülfi elinden almağa cân-ı belâ-keşi

Boynın kulağın öpdi giribân u güş-vâr

4 Yâkût u la' li bir birine urdı lebleri

İdüp nişâr sözde nice dürr-i şâh-vâr

5 Hâyli dimâğ bağıladı ' âlemde Bâkiyâ

Hâl-i nigâra beñzeyeli nâfe-i Tatâr

560

[Bâkî]²

fe'ilätün fe'ilätün fe'ilätün fe'ilün

1 Mey-i nâb ile pür it sâğar-ı ' işret demidür

Dem-i şubh irdi getür bâde³ şoĥbet demidür⁴

¹ Küçük, 2019, s. 130.

² Küçük, 2019, s. 150-151.

³ bâde M131b: bâdeyi BD150.

⁴ Bu beytin mısraları birbirinin yerlerine yazılmıştır

2 Yār ise maḥrem-i aḡyār gönül hem-dem-i zār
Gözlerüm ḡan aḡıdursa n'ola ḡayret demidür

3 Çok belā çekdi senün çeng-i ḡamuñdan¹ dil-i zār
Nāy-veş nāleler eylerse şikāyet demidür

4 'Işḡuñı şaḡlar idüm s̄inede ammā şimdi
Āh idersem beni 'ayb eyleme fūrḡat demidür

5 Miḡneti dil ser-i zülfinde çeker ey Bāḡī
Kāfiristāna düşen kimesnede² miḡnet demidür³

[132a]

561

[Bāḡī]⁴

mef' ūlü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1 Baḡ cāmı 'iše k'āyine-i pür-şafā budur
Gel gör ḡabāb-ı sāḡar-ı necm-i Ḥudā budur

2 La' l-i nigāra cān disem işbāta ḡādirin
Erbāb-ı 'ışḡ öninde bugün müdde' ā budur

3 Gönülüm aḡıtdı şimdi beni durmaz aḡladur
Ol şūḡ-ı dilsitān ile hep mā-cerā budur

¹ ḡamuñdan M131b: ḡamuñda BD151.

² kimesnede M131b: kimsede BD151.

³ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁴ Küçük, 2019, s. 135. Bu gazel BD'de yedi beyittir.

4 Dil müy-ı yāri memleket-i Çine beñzedür
İller sevād-ı mülk-i Hötendür Hıṭā¹ budur

5 Bākī kelāmı cümleden a‘lā edādur²
Hakḫ-ı süḫanda ḫāşıl efendi edā budu

562

[Bākī]³

meḫ‘ülü fā‘ilätü meḫā‘ilü fā‘ilün

1 Cām-ı şarāb la‘l-i lebün mübtelāsıdur
Şol büseler ki andan alur ḫan bahāsıdur

2 Hıṭṭ-ı ruḫuñ ki daḫı ḫicāb-ı ḫafādatur
‘Işḫ ehlinüñ efendi görünmez belāsıdur

3 Rişteyle baḫlayup lebin ol şüh didi kim
Mihmān-ı ḫān-ı vaşluma bu diş kirāsıdur

4 Bālā-yı ser-nişimen-i şebbāz-ı ‘ışḫdur
Farḫumda na‘l şüreti şāhin yuvasıdur

5 Bākī süḫanda saña bugün hem-cenāḫ yok
Ṭab‘-ı bülendüñ evc-i belāḫat Hümāsıdur

¹ ḫıṭā M132a: ḫaṭā BD135.

² edādur M132a: edā eder BD135.

³ Küçük, 2019, s. 150.

[Bâkî]¹

mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ulün

- 1 Cānāna cefā kılsa n'ola cāna şafādur
Ağyār elemin çekdügümüz yā ne belādur
- 2 Her tāt olamaz faqr ü fenā mülkine² ser-tāt
Terk ehlinüñ ey h̄āce biraz başı şabādur
- 3 İzün tozına sürdi yüzün āyine-veş dil
Maşşüdi hemān³ pādişehüm kesb-i şafādur
- 4 Hep derd ü belādur güzelüm mihr⁴ ü maşabbet
‘Ālemde hemān mihr ü vefā h̄üsn-i edādur
- 5 Vallāhi ğazel söylemeden çokdan uşandık
Maşşüd hemān h̄āsıde bir pāre ezādur
- 6 Sākî mey-i Bākî getür bezme şafādur⁵
Çün [kār-ı]⁶ cihān ‘ākıbetü’l-emr fenādur

¹ Küçük, 2019, s. 166-167. Bu gazel BD’de yedi beyittir.

² mülkine M132b: şāhna BD166.

³ maşşüdi hemān M132b: maşşüd benüm BD166.

⁴ mihr M132b: ‘aşq BD167.

⁵ şafādur M132b: şafā vir BD167. Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁶ [kār-ı] BD167: (-) M.

[Bâkî]¹

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

1 Ruḥuñ berg-i gül-i sîr-âba beñzer

Leb-i la' lüñ şerâb-ı nâba beñzer

2 Fürûg-ı dâg-ı ıŝkuñ sînem üzre

Şu'â-ı mihr-i 'âlem-tâba beñzer

3 İŝgüñ Mescid-i Akşâya mânend

Yüzüñ kıble kaşuñ mihrâba beñzer

4 Ser-i zülf-i siyeh-kârüñ şeb-i târ

'İzârüñ pertev-i meh-tâba beñzer

5 Cihân efsânedür aldanma Bâkî

Ġam ü ŝâdî ḥayâl ü ḥ'âba beñzer

[133a]

565

[Bâkî]²

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1 Cür'adan abdâla gerçi maḥzenü'l-esrârdur

Rind-i dürd-âŝâma sâgar maṭla' u'l-envârdur

¹ Küçük, 2019, s. 172-173.

² Küçük, 2019, s. 135-136. Bu gazel BD'de yedi beyittir.

- 2 Gülsitān-ı ʿiṣe¹ sāgar ğonca-i sīr-āb ise
Āteṣīn ruḥsārı sākīnūn de bir gül-nārdur
- 3 Her gedā ṭab^ʿ anlamaz āyīn-i Cemdür bezm-i mey
Bunda bir šāhāne ṭavr [u] başka² ʿālem vardır
- 4 ʿIşğ ile ḳaddūn büküp Zū'n-nūn-ı vaḳt olsañ yine
Kāmran ol kimsedür kim Mālik-i Dīnārdur
- 5 Ol şanemden Bāḳiyā bir buse da^ʿ vī ḳıl yūri
Söylemezse öp hemān aḡzın sükūt iḳrārdur

566

[Bāḳī]³

mef^ʿ ūlü fā^ʿ ilātü mefā^ʿ ilü fā^ʿ ilün

- 1 Yıllar durur yoluñda senūñ pāy-māldur
Miskīn zülfüñ ayaḡa şalma vebāldur
- 2 Maḡrūr olma pādişehüm ḥüsn-i şurete
Bir āfitābdur ki seri^ʿ u'z-zevāldur
- 3 Ḳadd-i bülend ü ḳāmet-i ʿar^ʿ ar ḥırām-ı yār
Gülzār-ı i^ʿ tidālda bitmiş nihāldür¹

¹ ʿiṣe M133a: bezme BD136.

² başka M133a: özge BD136.

³ Küçük, 2019, s. 162.

4 Mevzūn add-i Ői‘ r-i bülendüm miŐālīdür
Nāzūk miyānı anda bir ince² ayāldür

5 Bār-ı belā-yı ‘ıŐa heves ılma Bāiyā
Zirā taammül itmeyesin itimāldür

[133b]

567

[Bāi]³

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1 ūn-ı dil mey kāse-i ser anda bir peymānedür
‘İŞret-ābād-ı maabbet bir ‘aceb meyānedür

2 Yanar od ire girer Şem‘ -i ruuñ Şevkiyle [dil]⁴
Yanmadan pervānemüz⁵ idmete pervānedür⁶

3 aruñ ey dil umma bu sıra serāyından Őebāt
Kim nice mirāŐa girmiş āne-i virānedür

4 Ma‘ nide bir dūd peydā ılmıŐ āteŐdür cihān
Őüretā bir ūb kāŐi-ubbelü kāŐānedür

5 Bāiyā baŐ egme dehr-i dūna ün rūy-ı niyāz

¹ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

² ince M133a: nice BD162.

³ Kūük, 2019, s. 186.

⁴ [dil] BD186: (-) M.

⁵ pervānemüz M133b: pervāsi yok her BD186.

⁶ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

568

[Bākī]¹

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1 Tīr-i ğam-ı nigār ile ten yara yaradur
Şemşir-i cevri-yâr ile dil pâre pâredür

2 Öykinse ḥaddüñe ne ğam ey âfitâb-ı ḥüsn
Mâh-ı sipihr kemdür o ne yüzi qaradur

3 Hâlün ḥayâli ḥâṭır-ı aġyârı kıldı cây
Güyâ karañu ğicede rüşen sitâredür

4 Çeşm-i ḥaḳâret ile nazâr kıлма düstum
‘Uşşâḳ-ı ḥaste-ḥâli de Allâh yaradur

5 Bākī derūnum âteşinün düdidur felek
Mihr-i sipihr âhum odından şirâredür

---

¹ Küçük, 2019, s. 157. Bu gazel BD’de altı beyittir.

[134a]

569

[Bâkı]¹

meḥ'ülü fâ'ılätü meḥ'îlü fâ'ılün

- 1 Bir hüsni dağı bağladı haḫdan 'izâr-ı yâr
Eṭrâf-ı bâğ ḥüb olur olsa benefşezâr
- 2 Ebr-i bahâr-ı hüsndür ol zülf-i müşk-bâr
Yağdı 'izârı bâğına haḫ şanma zinhâr²
- 3 Gülzâr-ı hüsni olmaz idi böyle sebezâr
Aḫıtmaydı yaşımı çok çok o gül-'izâr
- 4 Esdürmeyeydi şarşar-ı âhum cefâ-yı yâr
Mir'ât-ı hüsni olmaz idi böyle pür-gubâr
- 5 Bâkı³ 'izâr-ı yârda haḫ şanma görinen
Zerrâtdur ki mihr-i münîr itdi âşikâr

570

[Bâkı]³

fe'ılātün fe'ılātün fe'ılātün fe'ılün

- 1 Şanma iḫlîm-i dile⁴ ḫâkim olan cânumdur
Sînede tîr-i ğam-ı ğamze-i cânânumdur

¹ Küçük, 2019, s. 169-170.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

³ Küçük, 2019, s. 174.

⁴ dile M134a: tene BD174.

2 H'āb-ı ğafletde yatur baht-ı siyāhum ammā
Giceler 'ālemi bī-dār iden efġānumdur

3 Görinen encüm ü eflāk degüldür ey meh
Dūd-ı āh-ı şerer-ālūd-ı dil ü cānumdur

4 Ney-şeker vaşf-ı lebüñ yazduġum işitdi meger
Ki kemer-beste-i kilik-i şeker-efşānumdur

5 Zāhirā gerçi gedā-şüretim ammā Bākī
Maḥzen-i genc-i me'ānī dil-i virānumdur

[134b]

571

[Bākī]¹

mef' ulü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1 Dil-beste-i kemend-i ser-i zülf-i yārdur
Cān ḥaste-i kirişme-i çeşm-i nigārdur

2 Bir ğamze ile laḥzada biñ ādem öldürür
Ḥünī gözün ki āhū-yı merdüm-şikārdur

3 Gird-āb-ı ğamda şarşar-ı āhumla fülk-i dil
Elbette bir kenāra çıkar rüzgārdur

---

¹ Küçük, 2019, s. 156.

4   umak degül ęaraz seni didardur murad
Derya-yı iştiyak begüm bi-kenardur

5   Baki surud-ı bezm-i arabhane-i ayal
şavt [u] şarir-i hame-i gevher-nişardur

572

[Baki]¹

fe' ilatun mefa' ilun fe' ilun

1   aremun ravza-i cinana değer
Işigun saf- ı² asumana değer

2   anerun sinemi delerse eğer
şoyle bir ayr ider ki cana değer

3   Zer-i nab oldu ruy-ı zerd amma
aan ol hak-i asitana değer

4   La' l-i nab oldu gozyaşı air
Bu aber guş-ı dil-sitana değer

5   Bilune yo bedel veli şaunun
Girihin özseñ ol miyana değer

6   Elun ol zulfe değmek ey Baki

¹ Kucuk, 2019, s. 171. Bu gazel BD'de yedi beyittir.

² saf M134b: ak-ı BD171.

Hâşılı ‘ömr-i cavidāna deger

[135a]

573

[Bākī]¹

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- 1 Biz ki ṭab‘ -ı pāk ü ḳalb-i pür-şafāya mālīküz
Cām-ı Cem āyīne-i ‘ālem-nümāya mālīküz
- 2 Hānmānı n’eylerüz bu günbed-i mināda biz
Pādişāh-ı ‘ālemüz² şırça serāya mālīküz
- 3 Yaşımız deryālara döndürdi cevr-i rüzgār
Hāliyā ey mäh-rū baḫr-i belāya mālīküz
- 4 Tīre-dildür lāle-i Nu‘mānı ‘arz itmeñ bize
Gül gibi cām-ı şarāb-ı dil-küşāya mālīküz
- 5 Ser-firāz olsaḳ bu devr içre ‘aceb mi Bākiyā
Biz şurāḫī-veş bugün rengin edāya mālīküz

¹ Küçük, 2019, s. 217-218. Bu gazel BD’de yedi beyittir.

² pādişāh-ı ‘ālemüz M135a: ‘ālemün sulṭāniyuz BD217.

[Bâkî]¹

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- 1   Derd u ğam bezmine kıaddüm gibi bir çeng olmaz
Nâylar nâlelerüm sâzına âheng olmaz
- 2   Kangı gündür ki senüñ seng-i ğamuñ derdünden²
Günbed-i çarḫ-ı felek başumuza teng olmaz
- 3   Olamaz meşreb-i rindāna muvâfiķ şol kim
Câm-veş bâde-i gül-gün ile hem-reng olmaz
- 4   İçeyin ‘âleme rüsvây olayın n’olsa gerek
‘Âşıkam ‘âşık-ı bed-nâma ğam-ı neng olmaz
- 5   Al ile ruḫlaruñ alsun dil-i Bâkîyi hemân
Aña ey şūḫ-ı cihân böyle güzel reng olmaz

¹ Küçük, 2019, s. 225-226.

² derdünden M135a: zaḫmından BD225.

[135b]

575

[Bâkı]¹

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Dilâ bezm-i cihânda kimse âhir pâ-y-dâr olmaz
Müdâm elden kıoma ayağı fırsat ber-ķarâr olmaz
- 2 Şaķın Mecnûnı şanmañ ehl-i 'ıŝķuñ iħtiyâridur
Güzel sevmekde zîrâ kimseye hiç iħtiyâr olmaz
- 3 Kenâr itsem diyen ol gevheri ķa' r-ı yem-i ğamdan
Kenâra çıķmasun hergiz ki gevher der-kenâr olmaz
- 4 Ne ķanlar aĝların hecrinde yâruñ derd-i fûrķatden
' Aceb bir dem mi vardur ķeşm-i pür-ħûn eşķ-bâr olmaz
- 5 Ol âhûyı saña şayd ola dirseñ² iltiyâmından
Öñüñce kaçır ammâ Bâķiyâ âhir şikâr olmaz

576

[Bâķi]³

mef'ûlü fâ'îlâtü mefâ'îlü fâ'îlün

- 1 Zülf-i nigâra şâne-veş olursa dest-res
Miķrâz gibi rişte-i peyvend-i 'ömri¹ kes

¹ Küçük, 2019, s. 220.

² dirseñ M135b: şanma BD220.

³ Küçük, 2019, s. 228.

2 Kim gūş iderdi avlini² meclisde mey³ gibi
Nāy olmayaydı nāle uşşāa hem-nefes

3 Güftāra ādir olsa dili almasa eger⁴
Tarīr iderdi nālelerūmden⁵ saa ceres

4 Bāzār-ı dehr iinde gōzūme doınmadı
āl-i izār-ı yār gibi daı bir⁶ meges

5 Bāī hevā-yı ıř ne mūřkil belā imiř
Benden nařīat ister ise eyleme heves

[136a]

577

[Bāī]⁷

mefāīlūn mefāīlūn mefāīlūn mefāīlūn

1 Gel ey sāī bulunmaz böyle ālī dil-kūřa meclis
Getür cām-ı muřaffāyı ki olsun pūr-řafā meclis

2 Piyāle aksi mir'āte felekde āfitāb olsun
Fūrūg-ı sāgar-ı řahbādan olsun pūr-ziyā meclis

¹ ōmri M135b: gāyır BD228.

² iderdi avlini M135b: ururdı avline BD228.

³ mey M135b: def BD228.

⁴ eger almasa dili BD228.

⁵ nālelerūmden M135b: derd-i derūnum BD228.

⁶ daı bir M135b: anberīn BD228.

⁷ Kūūk, 2019, s. 227-228.

- 3 Şarāb āb-ı hayāt [u] cām-ı zerrīn āfitāb olsa
Cinān içre gerekmez baña cānān olmasa meclis
- 4 Kadeh kan ağlayup def sīne dögüp ney figān eyler
Meger derd ü ğam-ı ʿışka olupdur mübtelā meclis
- 5 Kadeh fışkiyye mey şu halka-i rindān anuñ havzı
Serāy-ı ʿīşe¹ şadırvān olupdur Bākiyā meclis

578

[Bāki]²

mefʿülü fāʿilātü mefāʿilü fāʿilün

- 1 Ey dürr-i pāk ağzuña nisbet senüñ şadef
Deryā sevāhilinde yatur pāre-i hāzef
- 2 ʿUmmān-ı eşk-i çeşmüme³ ger dil uzatmasa
Deryā yüzine urmaz idi bād-ı şubh kef
- 3 Hāk-i rehūnden irdi meger şubh-dem nesīm
Būy-ı ʿabir [ü] ʿanber ile tıldı her taraf
- 4 Bir māhdur ki çevresin almış sitāreler
Bezm-i şarāba [gice]¹ ʿaceb şevk virdi def

¹ ʿīşe M136a: şevka BD228.

² Küçük, 2019, s. 240-241. Bu gazel BD’de yedi beyittir.

³ baħr-i muħit-i eşküme BD240.

5 Zaḥm-ı ḥadeng-i yār sa‘ādet nişānidur
Sīnem ideydi ol ḳaşı yā kāşķī hedef

6 Esrār-ı keşfin itmek için şūfī Bāḳiyā
Başın muraḳḳa‘ına çeker nitekim keşef

[136b]

579

[Bāḳī]²

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

1 Şeb-i tārik görünür gözüme rüz-ı firāk
Dūd-ı āhumla meger ḫoldı ser-ā-ser āfāk

2 Yine ol³ ḳaşı hilālün sitemi çarḫ gibi
Ḳaddümi ḳıldı kemer ḫāḳatümi eyledi ḫāk

3 Ḥutdı ebrūña yüzün mihr-i ‘izāruñla gönül
Ḳıbleye ḳarşu ḳılır şanki şalāt-ı işrāk

4 Rāst yolu ḳoyuben kec-rev olurlar cānā
Ser-i kūyuñ var iken gitse Ḥicāza ‘uşşāk⁴

5 Bāḳīnün nāle vü āhıyla⁵ cihān ḫoldı yine¹

¹ [gice] BD240: M(-).

² Küçük, 2019, s. 243.

³ ol M136b: bir BD243.

⁴ merd iseñ dehr-i denī mekrine meftün olma / Er odur kim vire bu pīre-zen-i dehre ḫalāk BD243.

⁵ āhıyla M136b: zāriyle BD243.

Yine var ise ʿ adū eyledi yārine nifāk

580

[Bākī]²

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

- 1 Hāl-i ʿālem ezeli böyle perişān ancak
Kimi ḥandān kimi giryān kimi nālān ancak
- 2 Kimisi bülbül-i nālān-ı gül-i ʿarız-ı yār
Kimi pervāne-i şemʿ-i ruḥ-ı cānān ancak
- 3 Bu cihān kimine karşı ṭarab-ı ʿiṣ u şafā
Kiminün miḥnet ile başına zindān ancak
- 4 Pāy-māl olmada aḥir şütür-i gerdūna
Pādişāh ile gedası hele yeksān [ancak]
- 5 Bākīyā ḥānḳah-ı ʿālem-i ḥayretde hemān
Her gelen kimse bu esrār ile ḥayrān ancak

---

¹ yine M136b: bu gün BD243.

² Küçük, 2019, s. 247.

[Bâkî]¹

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Bir şafâ-bağş kanı cām-ı muşaffādan yig
Bir tarab-sāz mı var sāğar-ı şahbādan yig
- 2 Kanı bir cām-ı muşaffā gibi şāfī-meşreb
Şafha-i sīnesi mir'āt-ı mücellādan yig
- 3 Cām-ı mey bezmde bir dil-ber-i ra' nādur kim
Çehre-yi nāzüki gül-berg-i muṭarrādan yig
- 4 Bir nefes hem-dem olup def' -i melāl eyleyecek
Bulmadum dünyede cām-ı mey-i ḥamrādan yig
- 5 Bākiyā meykedenüñ ehl-i ḥarābāt içre
Ḥidmet-i ḥāk-i der-i devlet-i Dārādan yig

---

¹ Küçük, 2019, s. 261.

[Bâkî]¹

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1   Kaddümi çeng eşki² rûd eyledüñ
           Cismüm âteş cânımı 'üd eyledüñ
- 2   Hâli sevdâsıyla âh itdün dilâ
           Cân meşâmın 'anber-âlûd eyledüñ
- 3   Diñmese yaşum 'aceb mi ey gönül
           Hânemi âh ile pür-dûd eyledüñ
- 4   Her şeb ey dil âh-ı âteşnâkdan
           Çarḫ-ı bed-mihrün yirin od eyledüñ
- 5   Kuḫl-ı ḫâk-i pâ-y-ı yârı çeşmüñe
           Sürmeden Bâkî 'aceb sûd eyledüñ

[137b]

[Bâkî]³

fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün

- 1   Ḥaṭṭ-ı la' liyle kaşî cânânuñ
           Bir rubâ' isidür Gülistânuñ

¹ Küçük, 2019, s. 262.

² eşki M137a: eşkümi BD262.

³ Küçük, 2019, s. 254.

- 2 Bāde-i nābdur leb-i la‘lūñ
Sāğar-ı sīmdür zenaḥdānuñ
- 3 Göricek sīn-i miske beñzetdüm
Şāne-i zūlf-i ‘anber-efşānuñ
- 4 Bir belādur şalındı ‘uşşāka
Düstum kām̄et-i ḥıramānuñ
- 5 Sünbülūñ revnaḥın şikest itdi
Şiken-i ṭurra-i perişānuñ
- 6 Degenek lāzım oldu ağıyāra
Olmağ ister ḫapuñda der-bānuñ
- 7 Bākī senden cefā vü cev̄r ummaz
Eger olursa luṭfuñ iḥsānuñ

584

[Bākī]¹

mef‘ülü mefā‘īlü mefā‘īlü fe‘ülün

- 1 Görmez işiği Ka‘besin ol kıble-i cānuñ
Çöp düşdi meger kim gözine kıble-nümānuñ

¹ Küçük, 2019, s. 271-272. Bu gazel BD’de altı beyittir.

2 Rez duhterini virmediler kimseye kaldı
Ağırlığını almadılar rıtl-ı girānuñ

3 Dil-dādelerüñ haqqına söz geçmedi aşlā¹
İnşāf ‘ aceb teng imiş ey ğonce dehānuñ

4 Hānçer gibi² ızhār-ı şafā eyledi dilden
Nāzūklükle gönlümüz almağa miyānuñ

5 Bākī çemen-i cānda meger perveriş itdūñ
Bir ‘ ālemi var rūhla ol serv-i revānuñ

[138a]

585

[Bākī]³

fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

1 Umarız cām-ı la‘lūñi emmek
Çoğ çekilmişdür ol ümīde emek

2 Kātı iller dili ser-i zūlfūñ
Dilek ey şūh-ı şīve-kār dilek

3 Na‘re-i mest-i ‘ışğa beñzeyemez⁴
Lāf çatlatmasun iñende düfek

¹ aşlā M137b: hergiz BD272.

² gibi M137b: -şifat BD272.

³ Küçük, 2019, s. 256.

⁴ beñzeyemez M138a: beñzedemez BD256.

4 Öykinmez şerâr-ı âhumuza
Aña çatla hep ey nigâr fişek¹

5 Baḡ idüp bir daḡıka ḡüsniünden
Hâle mâh-ı sipihr[e] aşdı elek

6 Cüy-ı eşküm yeñilmez ey Bâḡı
Çok döner daḡı âsiyâb-ı felek

586

[Bâḡı]²

fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

1 ḡonceler içre nihân eyleme ḡül-berg-i terüñ
Ya‘nî seyr eyleyelüm sîneñi çöz dügmelerüñ

2 Ḡandasın biz de gel ey âfet-i devrân görelüm
Nice bir öpe ḡuca görse tavḡ u kemerüñ

3 Revnaḡ-ı ḡüsne ḡalel virmez o ḡaḡḡ-ı müşḡin
Arturur belki şeb-i târ şu‘â‘ın ḡamerüñ

4 ‘Âşıḡa kuḡl-i cilâ yaruñ ayaḡı tozıdur
Ḡâşılı bendesiyüz bende-i³ şâḡib nazaruñ

¹ Bu beyit BD’de yoktur.

² Küçük, 2019, s. 271. Bu gazel BD’de yedi beyittir.

³ bende 138a: ‘ârif BD271.

- 5 Şi‘r-i Bâkîye kulağ tutmasa zâhid ne ‘aceb
Söz güherdür ne bilür adrini nādān güherüñ

[138b]

587

[Bâkî]¹

mef‘ülü fâ‘ilâtü mefâ‘ilü fâ‘ilün

- 1 Lü‘lü’-yı jāleden akınup gūş-vār gül
İtdi çemende nāz ile ‘arz-ı ‘izār gül

- 2 Gün oğdı şanma penbe-i şubḥ ile nev-bahār
Urdı sipihr saḳfına bir yādigār gül

- 3 Bir dilsitāna döndi bugün şaḥn-ı gülistān
ad serv [ü] çeşm nergis-i şehlä ‘izār gül

- 4 Dīdār-ı dūst bāğ u gülistān yiter baña
Zülf-i nigār sünbül ü ruḥsār-ı yār gül

- 5 Dürme yüzüñi ḡonce-şıfat baña nāz idüp
Aç verd-i bāğ-ı behceti ey gül-‘izār gül

- 6 Çekmezdi ḥārḥārımı gülzār-ı ‘ālemüñ
İñletmeyeyd[i] bülbülini zār zār gül

---

¹ Küçük, 2019, s. 288.

7 Bākī birinde görmedi hüsniñ¹ leṭāfetin
Gülzār-ı dehre gerçi gelüpdür hezār gül

588

[Bākī]²

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1 Yılda bir açılır³ ancak şen olur bāğda gül
Kanı ol gonce-i ḥandān gibi şūḥ u şengül

2 Nağşlar bağıladı nev-rüz hevāsında çemen
Eylesün ḥüb-edālarla terennüm bülbül

3 Leblerüñdür⁴ gül-i ter gonce-leb-i mey-günüñ
Saña meyl itdi gönül baña gerekmez gül ü mül

4 Kendü başında degül mi niçün ol meh bilmez
Dil-i miskine ne bend eyledügin ol kākül

5 Dūd-ı āhın yine Bākī şerer-ālūd itdi
Yāre ' arz eyledi bir dāne zer-efşān sünbül

¹ hüsniñ M138b: ḥaddün BD288.

² Küçük, 219, s. 283.

³ açılır M138b: açılıp BD283.

⁴ leblerüñdür M138b: ruḡlaruñdur BD283.

[Bâkî]¹

mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

- 1 Cānlar fedā maḥabbet-i cānāna ser degül
Erbāb-ı ışka terk-i ser itmek hüner degül
- 2 Bāġ-ı ümīd içinde dilā mīve-i viŝāl
Bir mīve-i ġarīb durur² olur biter degül
- 3 Pervānedür ki yaġdı perin şem' -i āhuma
Farġ-ı felekde münḥasif olmuş kamer degül
- 4 Şemşir-i hecri³ yaralarıdur elem viren
Zaḥm-ı ḥadeng-i kavv-ı kazā ol kader degül
- 5 İki cihāna virmedi bir yār-ı sāde
Bâkî esir-i kayd-ı nuḡuş u şuver degül

[Bâkî]⁴

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- 1 Saña teŝbīh itmek olmaz ey meh-i ŝāḥib-cemāl
Āfitāba ger hilāl ebrü vü Nāḥid olsa ḥāl

¹ Küçük, 2019, s. 279-280.

² ġarīb durur M139a: ġarībdür BD279.

³ hecri M19a: hecr BD279.

⁴ Küçük, 2019, s. 281.

2 Rüy [u] müy-ı yāre beñzer daḥı nesne¹ görmedüm
Gerçi gördüm bî-vefā dünyāda nice māh u sāl

3 Diḡḡat itdüm şol ḡadar vaşf-ı miyānuñ ḡılmaḡa
Bulmadum aña münāsib ḡıç bir nāzük ḡayāl

4 Gördüm ol çeşm [ü] çerāḡ-ı cānı şevḡüm var yine
Şem‘-i ‘ışḡa yaḡmaḡa pervāne-āsā perr ü bāl

5 Bāḡiyā ‘ışrettedür ‘ışḡıyla yārūñ kā’ināt
Nuḡl encüm mey şafaḡ sāḡı felek sāḡar hilāl

[139b]

591

[Bāḡı]²

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

1 Ṭapuñdur Ka‘be-i ‘ulyā-yı aşḡāb-ı vefā³ ḡıblem
Ḳapuñdur Mescid-i Aḡşā-yı erbāb-ı şafā⁴ ḡıblem

2 Ḥarīm-i Beyt-i Ma‘mūruñdan a‘lā olmaya Ka‘be
Degüldür şāḡ-ı Sidre ḡāmetüñden muntehā ḡıblem

3 Dil-i pür-iştiyāḡı tek vişālūñ ‘īdine irgür
Eger ḡurbān dilerseñ yoluña cānlar fedā ḡıblem

¹ daḥı nesne M139a: nesne daḥı BD281.

² Küçük, 2019, s. 306. Bu gazel BD’de yedi beyittir.

³ vefā M139b: şafā BD306.

⁴ şafā M139b: vefā BD306.

- 4 Eger k̄y-1 ḥabībe secde kılmak cā'iz olmasa
Cihānda secdegāh olmazdı k̄y-1 Muşafā kıblem
- 5 Bilürsin yüz sürerler āsitān-1 Ka' beye ben de
İşigüne yüzüm sürsem n'ola a Ka' bem a kıblem
- 6 Yüzün görüp n'ola vaşluñ temennī eylese Bākī
Görinse Ka' be dirler müstecāb olur du'ā kıblem

592

[Bākī]¹

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- 1 İrişdüm bahre cūy-āsā basī-i ḥākdan geçdüm
Bisāṭ-1 ḳurba irdüm çenber-i eflākdan geçdüm
- 2 Şerāb-1 la'l-fām u zevraḳ-1 zerrīni terk itdüm
Ben ol keştī ile ol āb-1 āteşnākdan geçdüm
- 3 Ğamuñ afyonunu tiryāk diyü baña' arz itme
Yürü sağ ol benüm' ömrüm ben ol tiryākdan geçdüm
- 4 Beni ālūde² şanma vā' izā³ ger mest gördünse
Senün bezmün gibi bir¹ nice cāy-1 pākden geçdüm

¹ Küçük, 2019, s.295.

² ālūde M139b: ālūde-dāmen BD295.

³ vā' izā M139b: vā' iz BD295.

5 Muğaylān-ı belā tıtmış ıarıķ-i Ka'be-i vařluñ
Efendi ben o rāh-ı pür-ıas ü ĥāřākden geıdüm

6 Metā'-ı dehr bir puldur aıarışu 'ömr-i müsta'cel
Anuñün Bāķiyā esbābdan emlākden geıdüm

[140a]

593

[Bāķi]²

fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1 Ĥaste-i derd-i 'ıřķ-ı cānānem
Mübtelā-yı belā-yı hicrānem

2 ıeşm-i bīmāri gibi ĥaste-dilem
Ser-i zülfi gibi periřānem

3 şem'-veş řubĥ olunca řevķümden
Gāĥ ĥandān u gāĥ giryānem

4 Bunca cevr ü cefā baña nice bir
Hāy kāfir hele Müselmānem

5 Bāķiyā ĥān-ı vaşla irmez isem
Ġam tenūrında nice bir yana

¹ bir M13b: ben BD295.

² Küçük, 2019, s. 304. Bu gazel BD'de altı beyittir.

[Bâkî]¹

mef'ülü mefâ'îlü mefâ'îlü fe'ülün

- 1 Rüşen ola tâ işige² varmağa rāhum
Yıl mūmlarını yaqdı gice şu' le-i āhum
- 2 Hem-reng-i peleng itdi beni kūh-ı belāda
Cismümde ser-ā-pā görinen dāğ-ı siyāhum
- 3 Luṭf eyle begüm³ kullaruña cevri çoğ itme
Āh eylesün kimseye zūlm eyleme şāhum
- 4 Dildür saña 'arz itmege aḥvālümü gūyā
Qabrümdeki ḥāk üzre biten tāze giyāhum
- 5 Bākî dilemez dehr-i denī salṭanatın dil
Yār işigünün ḥidmetidür 'izzet⁴ ü cāhum

¹ Küçük, 2019, s. 298-299.

² işige M140a: işigüne BD298.

³ begüm M140a: ineñ BD298.

⁴ 'izzet M140a: devlet BD299.

[Bâkî]¹

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- 1 Nev-bahār oldı gelün ‘azm-i gülistān idelüm
Açalum ğonce-i ƣalbi gül-i ģandānum² idelüm³
- 2 Ƙomayup lāle gibi bir dem ayağı elden⁴
Mest olup ğonce gibi⁵ ƣāk-ı giribān idelüm
- 3 İçelüm la‘l-i müzābı şaçalum cür‘ aları
Ĥāk-i gülzārı bugün lā‘l-i⁶ Bedaĥşān idelüm
- 4 Menzil-i ‘iş u ƣarab ģurrem ü ābād olsun
Yıƣalum zerƣ u riyā⁷ deyrini vīrān idelüm
- 5 Oƣısun vaşfi-ı ruĥ-ı yār ile Bākî şi‘ rin
Bülbül-i güşeni meclisde ģazel-ĥān idelüm

¹ Küçük, 2019, s. 299-300.

² ģandānum M140b: ģandān BD299.

³ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁴ bir dem ayağı elden M140b: elden ayağı bir dem BD300.

⁵ gibi M140b: -şifat BD300.

⁶ lā‘l-i M140b: kān-ı BD300.

⁷ riyā M140b: rüyā BD300.

[Bâkî]¹

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Zevrağ-ı şahbâyı sâkî şundı çün nüş eyledüm
İrdi bir hâlet ki deryâlar gibi cüş eyledüm
- 2 'İşret-i bezm-i vişâl-i yâr geldi yāduma
Ğuşsa-i dehri ğam-ı devri ferāmüş [eyledüm]
- 3 Terk idüp tâc ü kabâyı şem^c-i şevk-i² hüsnuñe
Kendümi pervâne-âsâ bir nemed-püş eyledüm
- 4 Fırqatüñden bâğa vardum hâşret-i bâlâñ ile
Kalmadı şabrum görüp servi der-âğüş [eyledüm]
- 5 Nâleler kıldum ser-i küyında yârũñ Bâkîyâ
Bülbülân-ı gülsitân-ı dehri hāmüş eyledüm

[141a]

[Bâkî]³

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Meclis-i 'ışğa girüp ayağı evvel çekdüm
Mâ-sivâdan götüri âhîr-i kâr el çekdüm

¹ Küçük, 2019, s. 300.

² şem^c-i şevk-i M140b: şevk-i şem^c-i BD300.

³ Küçük, 2019, s. 302. Bu gazel BD'de yedi beyittir.

- 2 Sīnem üzre görinen anlı elifler Őanmañ
Őafa-i derd ü ğama surla cedvel ekdüm
- 3 Alev-i āteŐ-i āhum degül eflāke ıan
Ater-i batuma bir tīĝ-i muŐayal ekdüm
- 4 Nure-i eşküm ile sīm-keş oldum Şimdi
Müjemün aralarından bir iki tel ekdüm
- 5 Dāĝlar na‘l ü eliflerle degül peyveste
Őafa-i sīneye bir a-ı müselsel ekdüm
- 6 Bāiyā hün-ı dili dīde düketdi gördüm
Mey-i nābı bedel-i mā-yeteallel ekdüm

598

[Bāı]¹

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- 1 N’ola dehr ire niŐānum yoĝ ise ‘Anāyem
Ne ‘aceb seyl gibi aĝlamasam deryāyem
- 2 Göze göstermez ise tañ mı beni her ednā
Ki nazar fark idicek mertebeden a‘lāyem

---

¹ Kūük, 2019, s. 294-295.

- 3 İltifât eylemezem zerre kadar nâ-dâna
Āsumân-ı hünere mihr-i cihân-ârâyem
- 4 Şüretâ gerçi gedâ şeklin urındum ammâ
Mesned-i memleket-i maʿ rifete Dârâyem
- 5 Bâkıyâ dîn-i Muḥammed ḥaḳıçün ʿ âlemd
Dem-i cân-baḫş ile nazm içre bugün ʿ İśâyem

[141b]

599

[Bâkı]¹

mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün

- 1 Maḥabbet baḫridür âhum yılinden mevc urur yaşum
Melâmet fülkidür ser aña lengerdür iki қаşum
- 2 Peleng-i ʿ ışq-ı yâruñ bişesidür müy-ı jülîdem
Diyâr-ı derd ü miḫnet kûhsâridur benüm başum
- 3 Ne meclis içre nûş-ı câm idersem yâd-ı laʿ lüñle
O bezm ehlinde қalmaz cürʿ adan ḡayrı ayaқdaşum
- 4 Bilürsin nûr-ı dîdem tütüyâya қatılır cevher
Nʼola aḡlarsa ḥâk-i pâyüñe çeşm-i güher-pâşum

---

¹ Küçük, 2019, s. 299.

- 5 Ayırdı sihr idüp yāri sipihr-i abe-zen¹ benden
Ne lu^c b itdi baa gr Bāiyā billāh oynaum

600

[Bāi]²

fe^cilātūn mefā^cilūn fe^cilūn

- 1 Ol iki zūlf-i mūg-i gāliye-fām
Olmı ebrūlaru hilāline lām

- 2 Sīme bezer diyenleru tenūi
Hele ey dūst szleri atı hām

- 3 Ābgīne³ iinde mey gibidūr
Leb-i la^c lū hāyāli dilde mūdām

- 4 Olmasa ger cihānda bir dāne
Zūlfu olmazdı cān murına dām

- 5 a rā ad elif dehān ise mīm
ıldu ey dūst⁴ hāı emrūe rām

- 6 Vulatu ^cidine irersem eger
Bāde-i la^c lūle avmı ıyām

¹ abe-zen M141b: pīre-zen BD299.

² Kūuk, 2019, s. 303-304.

³ ābgīne M141b: ābgūne BD303.

⁴ dūst M141b: māh BD303.

7 Kime vaşf eylesem şehā seni dir
Bākiyā oldum aña ben de ğulām

[142a] 601

[Bāki]¹

mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün

1 Hergiz ne qadr [u] cāh ne sīm [ü] zer istersin
Bir serv boylu dil-ber-i sīmīn-ber isterin

2 Bāğ-ı behişt-i kūyma yāruñ irem diyü
Hāqdan hemişe uçmağa bāl ü per isterin

3 Şaħra vü kūh² geşt ü güzār itdügüm budur³
Virāne⁴ gönülüm eglemege⁵ bir yir isterin

4 Sīm-i sirişki ħarc iderin ħāk-i pāyuña
İkşir-i 'ışk t̄alibiyem⁶ cevher isterin⁷

5 Rüz-ı ğamuñda ğamzeñe meyl i[t]digüm budur⁸
Kendüm helāke qaşd iderin ħaçer isterin

6 Meylüm cihānda bāde-i gül-rengedür¹ benüm

¹ Küçük, 2019, s. 338-339.

² kūh M142a: kūhı BD338.

³ budur M142a: bu kim BD338.

⁴ virāne M142a: divāne BD338.

⁵ eglemege M142a: egleyecek BD338.

⁶ t̄alibiyem M142a: t̄alibiyin BD338.

⁷ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁸ budur M142a: bu kim BD338.

Ma' cūn olursa bārī leb-i dil-ber isterin

- 7 Bākī gedā-yı meykede-i ' ışk olup yine
Bezm-i ğamında² ol şanemüñ sâġar isterin

602

[Bākī]³

mef' ūlū mefā' ilün fe' ūlün

- 1 Ruḥsāruña ḥaṭṭ-ı ' anber-feşān⁴
' Abd-i Habeşīdür adı reyḥān
- 2 Ol ḥāl-i siyeh Bilāl ü o⁵ lebler⁶
Yāḳūt biri birisi mercān
- 3 İrüp şerefe sa' id olurdu
Ḳul olsa eger o māha tābān⁷
- 4 Zülf-i siyehüñ mübārek olsun
Zihī-ḥil' at-i ' anberin-girībān
- 5 Bākī sözi gibi cevher itsün

---

¹ gül-rengedür M142a: gül-günadur BD338.

² ğamında M142a: ğamından BD339.

³ Küçük, 2019, s. 331-332.

⁴ feşān M142a: efşān BD331.

⁵ o M142a: (-) BD.

⁶ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁷ tābān M142a: Keyvān BD331.

Perverde iderse kân-ı imkân

[142b]

603

[Bâkî]¹

mef' ulü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün

- 1 İrdüm fiğân u zâr ile ol âsitâne ben
Çıkdum kemend-i nâle ile âsumâne ben
- 2 Lü'lü' dişün gamıyla sirişküm güherlerin
Dizdüm ümîd riştesine dâne dâne ben
- 3 Yâd-ı lebünle câm-ı mey-i la' l-fâm için
Küy-ı muğânı geşt iderin hâne hâne ben
- 4 Cevr² ü cefâñi çekmege sevdi gönül seni
Derd ü belâya geldüm efendi cihâna ben
- 5 Bâkî müselle³ oldu baña kişver-i sühân
Geçdüm serîr-i nazma bugün husrevâne ben

¹ Küçük, 2019, s. 321. Bu gazel BD'de altı beyittir.

² "cevr" metinde "cevri" şeklinde yazılmıştır. Vezin gereği "cevr" olarak alınmıştır.

³ müselle M142b: musahhar BD321.

[Bâkî]¹

meḥ'ülü fâ' ilätü meḥ' ilü fâ' ilün

- 1 Bildüñ mi sen de kendüñi ey bî-vefâ nesin
 Âşüb-ı dehr [ü] âfet-i devr-i zamânesin
- 2 Saña bahâ ne idi cefâ-pîşe olmasañ
 Hâkķâ budur ki bî-bedel ü bî-bahânesin
- 3 Müşkil belâ degül mi vefâsuz güzel sevüp
 Ğuşşayla yata derd ü ğâm ile uyanasın
- 4 Ey çarķ gerçi cânuma geçdi cefâñ oķı
 Ammâ ĥadeng-i âhuma sen de nişânesin
- 5 Bâkî yolında döke şaça harc idüp gözüm
 Âĥir düketdi naķd-i sirişküm ĥızânesin

[143a]

[Bâkî]²

meḥ'ülü fâ' ilätü meḥ' ilü fâ' ilün

- 1 Nâm ü nişâne ħalmadı faşl-ı bahârdan
 Düşdi çemende berg-i dıraĥt i' tibârdan

¹ Küçük, 2019, s. 335-336. Bu gazel BD'de yedi beyittir.

² Küçük, 2019, s. 329.

- 2 Eşcâr-ı bāğ hırķa-i tecrīde girdiler
Bād-ı hazān çemende el aldı çenārdan
- 3 Her yañadan ayağına altun aķup gelür
Eşcâr-ı bāğ himmet umar cüy-bārdan
- 4 Şaħn-ı çemende durma şalınsun şabā ile
Āzādedür nihāl bugün berg ü bārdan
- 5 Bākī çemende ĥaylī perīşān imiş varaķ
Beñzer ki bir şikāyeti var rüzgārdan

606

[Bākī]¹

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- 1 Yād ider lebleri yanında nebātuñ adın
Var ise bilmez o şirīn-dehen ağzı dadın
- 2 Zülfüñüñ ĥaldı gönül murđı ĥara bāđında
Ruĥuñuñ görmege ‘azm itmiş iken Bağdādın
- 3 Beni öldürmedügin merĥametinden şanmañ
Ĥoş gelür güş ider ĥasteleri² feryādın

¹ Küçük, 2019, s. 331.

² ider ĥasteleri M143a: idicek ĥastelerüñ BD331.

4 Cür^c a-i cām¹ eger şunsa yitişdürmek olur
Pîr-i dehrûn² nice terk eylesem³ irşâdın⁴

5 Kesilüp şöhet-i aşhâb-ı riyâdan Bâkî
Kesmedi pîr-i harâbatdan istimdâdın

[143b]

607

[Bâkî]⁵

mef^c ulü mefâ^c ilü mefâ^c ilü fe^c ulün

1 Çâk oldı yaşam cevri-i firāvānuñ elinden
Şad pâre iken dâmen-i dil anuñ elinden

2 Kaddüm bükilüp derdüñ ile döndi kemāna
Kullâb-ı ser-i zülf-i perişānuñ elinden

3 İl bezm-i vefāñ içre şafâlarda velî ben
Kānlar yudarın sâkî-i hicrānuñ elinden

4 La^c l-i leb-i dil-dāra özin nisbet idelden
Āzürde-dilem pençe-i mercānuñ elinden

5 Bâkî nice bir fahte-veş bâğ-ı belāda

¹ cām M143a: cāmın BD331.

² dehrûn M143a: deyrûn BD331.

³ eylesem M143a: eyleyelüm BD331.

⁴ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

⁵ Küçük, 2019, s. 322. Bu gazel BD'de yedi beyittir.

Nālān olam ol serv-i hırāmānuñ elinden

608

[Bākī]¹

mef'ūlü mefā'īlü mefā'īlü fe'ūlün

- 1 Başlar kesilür zülf-i perişānuñ ucından
Çanlar dökilür ğamze-i bürrānuñ ucından

- 2 Peykān-ı belā cānuma işler geçer oldu
Ey kaşları yā nāvek-i müjgānuñ ucından

- 3 Dil çarbın urur çalbe firākuñda dem-ā-dem
Çan ağlasa zaħmum n'ola peykānuñ ucından

- 4 Yüz sürmege² pāyuña üftādeler ammā³
Nevbet mi deger kimseye dāmānuñ ucından

- 5 Murğ-ı dil-i Bākīyi görüñ fāhte-āsā
Efgān ider ol serv-i hırāmānuñ ucından

---

¹ Küçük, 2019, s. 320.

² sürmege M143b: sürmek umar BD320.

³ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

[Bâkı]¹

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- 1 Nağamât eylemege başladı şanma anı sen
Ehl-i sūzuñ şanemâ âteş² üfler ney-zen
- 2 Meclis-i ‘ışkda ney-zen ne çalar yanumda
Ġam-ı ‘ışkuñla³ ser-âğâz idicek nâleye ben
- 3 Şem‘ lâzım degül ey sâķī yiter meclisde
Şu‘ le-i cām-ı Cem-efrüz⁴ çerâğ-ı rüşen
- 4 Şahn-ı gülzâra düşersek demidür jâle-şıfat
Nev-bahâr oldı gül açıldı güzellendi çemen
- 5 Ġonceler dügmelerin çözdü bahâr oldı diyü
Sînesin açdı giribânını çâk itdi semen
- 6 Bâķiye ‘ışret ü ‘îş itmege bezmüñde yiter
Nâle ney gözyaşu mey fikr-i vişâlüñ gülşen

¹ Küçük, 2019, s. 321-322.

² âteş M144a: âteşin BD321.

³ ‘ışkuñla M144a: hecrüñle BD321.

⁴ cem-efrüz M144a: şeb-efrüz BD321.

[Bâkı]¹

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Ser-i küyuñ şanemā cennet-i a' lā bilürin
Müntehā kāmētüni Sidre vü Tübā bilürin
- 2 Seni Yūsufıa güzellükde şorarlarsa baña
Yūsufı bilmezem ammā seni ra' nā bilürin
- 3 Zā'il olmaz heves-i zülf-i siyāhuñ dilden
Hāşıl olmayacağın gerçi bu sevdā bilürin
- 4 Bilmezin neyleye derd-i ğam-ı cānāne baña
Ne müdarāya meded var ne müdarā² bilürin
- 5 Bākiyā gülşen-i firdevs[i] baña ' arz itme
Āsitānın ben anuñ menzil-i me' vā bilürin

[144b]

[Bâkı]³

mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

- 1 Cānā görünse taraf-ı ' izāruñ niķābdan
Halk āfitāb toğdı şanurlar şehābdan

¹ Küçük, 2019, s. 324-325.

² müdarā M144a: müdāvā BD325.

³ Küçük, 2019, s. 326.

2 La‘ lüñden itme tîğ-i müjeñ birle cāmı men‘
Mümkin degüldür aña kesilmek şarābdan

3 Kānmaz şarāb-ı nāba lebūñ ārzū iden
Sīr-āb olur mı teşne-i Kevşer şerābdan

4 Sāķī-i devr minnet ile şunsa içmezin
Āb-ı hayātı cām-ı zer-i āfitābdan

5 Bezm-i belāda nāle vü āhuñla Bāķiyā
Müstāgnīyüz terāne-i çeng ü rebābdan

612

[Bāķī]¹

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

1 Nāle-i dil ol ḥam-ı zülf-i Hümā-pervāzdan
Şān fiğān-ı murğdur ser-pençe-i şebbāzdan

2 Beydağ-ı ḥāl-i ruḥuñ zülfüñle mestūr eyleme
Almağa şāhum gönül ferzānesin açmazdan

3 Ağlayu ağlayu çıkdum gözden āḥir kaṭre-vār
Ayrı düşdüm çeşm-i ḥün-bārum gibi dem-sāzdan

---

¹ Küçük, 2019, s. 325.

4 Muttaşıl ğamzeñ geđer bir laħza baħsañ ħālūme
‘Āciz olduĝ dūstum ve’l-ħāşıl ol ğammāzdan

5 Vaşf-ı nāz-ı nāzeninūmdür bu şı‘ rüm Bāķiyā
Muṭrib-i meclis ser-āĝāz eylesün şehnāzdan

[145a]

613

[Bāķi]¹

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

1 Seyre ıķsun ne temāşā ola peydā göresin
Bir iki ğün hele şabr eyle temāşā göresin

2 Leb-i cān-baħşı ile mürde iħyā itsün
Nice olur mu‘ cize-i ħāzret-i ‘İsā göresin²

3 ekinür zūlf-i siyekārına dīvāne ğönül³
Beni dīvāne kıılır bir ğün o sevdā göresin

4 O mehūñ şevķine yir yir yakayın nice fetil
Sīnemūñ dāĝların şekl-i Şüreyyā göresin

5 Bāķiyā cilve kıılır ehre-i maķşūd⁴ ol dem
Ki ğönül āyinesin pāk u mücellā göresin

¹ Küçük, 2019, s. 337. Bu gazel BD’de yedi beyittir.

² Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

³ ekinür silsile-i zūlf-i siyek-kāruña dil BD337.

⁴ ehre-i maķşūd M145a: şüret-i iķbāl D337.

[Bâkî]¹

mef' ulü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün

- 1 Cānān odur ki meyl ide anı görince cān
Esbāb-ı hüsni hūb ola ammā be-şarḫ-ı ān
- 2 Cānā metā' -ı mihrüñe dil müşteri iken
Olmamış idi ' ışık iline kārban² revān
- 3 Mihmān olunca derd ü ğamuñ dilde mā-ḥazar
İki enār dāneledi çeşm-i hūn-feşān
- 4 Ceng itmege sitāre-i baḥtumla eyledüm
Bu āh-ı pür-şerārımı bir tiĝ-i zer-nişān
- 5 A' dāya baş egdüremez kimse Bāḫiyā
Şemşir gibi olmayıcağ ser-be-ser zebān

¹ Küçük, 2019, s. 324.

² kārban M145a: kārvan BD324.

[Bâkî]¹

mef' ulü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün

- 1 Pervâne gibi şu' le-i şevküñle yanmadın
 ' Âşık maḥabbet adın añar mı utanmadın²
- 2 Yir yir yanardı³ sinede dâğ-ı maḥabbetüñ
 Bezm-i felekde şu' lesi mihrüñ uyanmadın
- 3 Cânâ ḥayâlüñ eyler idi ḥaste gönlümi
 Şubḥ-ı ezelde ḥ'âb-ı 'ademden uyanmadın
- 4 Ḥ'oş 'âdil idi sâķi-i bezm-i cihân eger
 Câm-ı şarâb-ı vuşlatı almasa ḳanmadın
- 5 Kesb-i hevâ-yı 'ışķ ide gör Bâķiyâ hemân
 Dil ḥânesine revzen-i dehrüñ⁴ ḳaçmadın⁵

¹ Küçük, 2019, s.328.

² Metinde şeklinde yazılmıştır.

³ yir yir yanardı M145b: pertev şalardı BD328.

⁴ dehrüñ M145b: dîdeñ BD328.

⁵ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

[Bâkî]¹

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Kıyâm itdi çemende yâre karşı
Çenâr u 'ar' ar ü şimşâd kâmu
- 2 Görüp zülfün 'izârunda² dem-â-dem
Muqarrer batmaz imiş şuya cādū
- 3 Degül mi bezm-i vaşl-ı yâr firdevs
Belâ-yı şöhet-i ağıyâr tamu
- 4 İdermiş zülfine perrini teşbîh
Kâtı alçaq kaçır geh geh perestū
- 5 Taqılur saña hançer gibi egri
Atılur oq gibi yabana togru
- 6 Yağardı tâb-ı ruhsârı cihânı
Güneşde olsa ger ol çeşm-i ebrū
- 7 Sevâd-ı haşda nazm-ı âb-dârum
Çemen³ içre olmışdur aqarşu

¹ Küçük, 2019, s. 345-346. Bu gazel BD'de on beyittir.

² 'izârunda M145b: 'izâruñ üzre BD345.

³ çemen M145b: çemen-zâr BD345.

8 Ya h̄od bir nev-ḥaṭ a' lā dil-rübādur
İki mışrā' olupdur aña ebrū

[146a] 617

[Bāḳī¹

mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün

1 Ol āfitāb-ı ṭal' ata kim dirse mäh-rū
Olsun cihānda meh gibi dā'im siyāh-rū

2 Şandum kenār-ı bāmda ol āfitābdur²
Ḥ'ürşīd ufuḳda göstericek şubḥ-gāh rū

3 Ruḥsār-ı zerdī ḥāke bulaşmış benüm gibi
Beñzer ayağı ṭoprağına sürdi mäh-rū

4 Burc-ı şerefde aḥter-i baḥtum ṭulū' ider
Gösterse yār manzardan gāh gāh rū³

5 Kūyuñ yolında Bāḳī-i üftāde var iken
Ḥayfā o keff-i pāye sürer ḥak-rāh rū

¹ Küçük, 2019, s. 347.

² āfitābdur M146a: mäh-ı tāmdu BD347.

³ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

[Bâkı]¹

meʿülü fâʿilätü mefâʿilü fâʿilün

- 1 Cānā şafağda şanma ʿülü itdi mäh-ı nev
Yağdı cihānı ʿışkuñ odı çığdı bir ʿalev
- 2 Destār-ı h̄ʿāce hırğa-i şūfī ridā-yı şeyh
Devr-i lebūnde meykedelerde yatur girev
- 3 ʿutdı çemende nāle-i bülbul cihānı līk
Gülde ne çāre olmasa gūş-ı sūhan-şinev
- 4 Öykindüğüçün işigüne ey şeh-i cihān
Dağı ne kulplar dağa eflāke mäh-ı nev
- 5 Bākī çek imdi cām-ı gam-ı bezm-i fürkatin
Kim didi saña yār gibi bī-vefāyı sev

[146b]

[Bâkı]²

fâʿilätün fâʿilätün fâʿilätün fâʿilün

- 1 Ārzü eyler kemend-i kākül-i cānāne[y]i
Bağlasañ zencīrler dutmaz dil-i dīvāne[y]i

¹ Küçük, 2019, s. 346-347.

² Küçük, 2019, s. 417.

- 2 Gerdiş-i cām-ı meyi görsün şurāhī üstine
Şem‘ -i bezmi devr iderken görmeyen pervāne[y]i
- 3 Medh iderdüñ lebleri devrinde ey pîr-i muġān
‘Āķıbet ĩmānuña döndürdiler peymāne[y]i
- 4 Tāzeler ol sünbül-i müşkîni gördüm yāsemîn
Eylemiş peydā gümüñ dendānelü bir şāne[y]i
- 5 Zāhidā ‘ ışķ içre te’şîr eylemez Bākîye pend
Mest-i lâ-ya‘ ķîl bilürsin diñlemez efsāne[y]i

620

[Bākî]¹

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- 1 Sākîyā ‘ aks-i² ruġuñ cām-ı şarābda³
‘Aks-i māh-ı ‘ālem-ārādur miyān-ı ābda
- 2 Aġzuñ içre ey letāfet gülsitānı ol zebān
Ķırmızı gül yapraġıdır ġonce-i sîr-ābda
- 3 Ķaşuñ üzre tār-ı müyuñla cebînüñ gördiler
Nürdan ķandîl aşılımış şandılar mihrābda

¹ Küçük, 2019, s. 378-379.

² ‘aks-i M146b: şevk-i BD378.

³ şarābda M146b: şarāb-ı nābda BD378.

4 Berķ-i āh-ı sūznāk içre şerār-ı nār-ı dil
Zer-nişān hātđur görünür tiġ-i āteş-tābda

5 İhtiyārı yoķ kapuñda āh ü efgān itmege
Pādişāhum Bākī[y]i ma' zūr tūt ol bābda

[147a]

621

[Bākī]¹

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1 Dilā bülbül şanurdum ben hemān gülşende üftāde²

Belā bu güllerüñ ruhsārına şebnem de üftāde

2 Nümüne ġonce-i gülşen leb-i rengin-i Şirine

Nişāne lāle-i şahrā dil-i hūnīn-i Ferhāda

3 Disem bir buse vir cānā dir ihsān itdi mi Leylā

Cemāli bāġınuñ seftālūsından Ķays-ı nā-şāda

4 İşitdük āhıretde hūr u Kevşer var imiş ammā

Naẓir olur mı ey şūfī mey ü maḥbūba dünyāda

5 Sözüm añla³ muġannī naġmesin ġuş eyle ey Bākī

Ġaraż saña naşihātđur kulaķ tūt kavlı-i üstād

¹ Küçük, 2019, s. 378.

² üftāde M147a: dil-dāde BD378.

³ añla M147a: diñle BD378.

[Bâkı]¹

fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

- 1 Nergis-i mest bezm-i gülşende
Çeşmüñe bende-i ser-efgende
- 2 Zülfüñüñ boynı bağlu bendesi² çok
Geçmedük kimse kalmadı bende
- 3 Hüner ehli zamānede gülmez
‘Ākıı itmez ‘abes yire ħande
- 4 Terkin urdum ‘aşâyile tâcuñ
Geyeli pîr-i ‘ışđdan jende
- 5 Bulamaz dest-res bu dâ'ireye
Bâkıyâ şimdi degme güyende

[147b]

[Bâkı]³

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Gümüşden pâlehang ol serv-i ra' nānuñ⁴ miyānında
Görinür māh-ı tábāndur meger bir¹ serv yanında

¹ Küçük, 219, s. 374-375.

² bendesi M147a: kulları BD374.

³ Küçük, 2019, s. 377-378.

⁴ serv-i ra' nānuñ M147b: nađl-i bālānuñ BD377.

- 2 Tağınsun pālehengin şeh-süvārum aylandursın²
Cihāna nūr [u fer]³virsin güzellük āsumānında
- 3 Meger h̄ān-ı melāhatde gümüşden bir tabağdur ol
Açılmış aq güldür yā leṭāfet gülsitānında
- 4 Düşer fülk-i dile erbāb-ı ḥasret⁴ aña kırtılmaz
Cemāli baḥrinüñ gird-āba dönmişdür miyānında
- 5 Görenler ol kemerde Bākiyā ṭāq-ı melāhatde
Yazılmış şemsedür dirler güzellük ḥānmānında

624

[Bāki]⁵

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Sine[ye] çekmege bir serv-i dil-ārām olsa
Ser-keş olmasa iñen ' aşığına rām olsa
- 2 Biz daḥı kâ'ilüz inşāfa dilā būs u kenār
Her gün olmazsa hele bārī her aḥşām olsa
- 3 Mevsim-i gülde n' olur medrese vü mescidden

¹ meger bir M147b: nihāl-i BD377.

² Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

³ [u fer] BD377: (-) M.

⁴ fülk-i dile erbāb-ı ḥasret M147b: fūülk-i dil-i ehl-i maḥabbet BD378.

⁵ Küçük, 2019, s. 369-370.

Leb-i cūy u leb-i cānān u leb-i cām olsa

4 Künc-i meyḥāne ile kūṣe-i gülşen birdür
Sāḳī lāle-^ç izār u mey-i gül-fām olsa¹

5 Terk iderdi mey ü maḥbūb hevāsın Bāḳī
Cānda şabr u dil-i āvārede ārām olsa

[148a]

625

[Bāḳī]²

fe^ç ilātün fe^ç ilātün fe^ç ilātün fe^ç ilün

1 Ṭotalum mihr-i görem ṭal^ç at-ı dil-ber yirine
Kime dil bağlayam ol zūlf-i mu^ç anber yirine

2 Görmese yār ğazabnāk olıcaḳ aḡyārı
Hışm idüp ^ç aşıḳın āzārlar itler yirine

3 Yār ışiginde raḳībūñ yirin umma şūfī
Bağlamaz kimse seni ol ḳapuda ḥar yirine

4 Giceler şanma sipihr üzre ḳamerdür görinen
Cāmumuz³ ^ç aksi geçer mihr-i münevver yirine

¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

² Küçük, 2019, s. 361-362. Bu gazel BD'de yedi beyittir.

³ cāmumuz M148a: cānumuz BD361.

- 5 İşigün taşı ile hāk-ı harımün besdür
Bākī-i haste-dile bāliř ü pister yirine

626

[Bākī]¹

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Kāmeti vaşını ' arz eylediler Tübāya
Ser-fürü eyledi ol serv-i sehī-bālāya

- 2 Var ise turre-i müşkīnüññ āşüftesidür
Bī-sebeb düşmedi āhū-yı Hoten şaħraya

- 3 Pençe-i mihri burarsa n'ola hüşn ile o māh
Beñzer engüşti hilāle kef-i desti aya

- 4 Nāzenīnā daħı sen tıfl iken Allāh bilür
Seni emzürmege ne cānlar eritdi dāye

- 5 Kemer eylerdi kolm ince bilüne Bākī
Girmese hañçer-i hün-rizüñ eger araya

---

¹ Küçük, 2019, s. 389-390. Bu gazel BD'de yedi beyittir.

[Bâkî]¹

fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

- 1 Tıfl iken dāyesi kucağında
Gül idi qopmad[uk] budagında
- 2 Leb-i cānāne gibi gonce-i ter
Qopmadı dağı dehr bāğında
- 3 Bāde haylī alındı meclisde
Öpdiler sāķiyi duḡagında
- 4 Sāķi rez duḡterinüñ ol engüşt
Sīm ḡalḡalıdur ayağında
- 5 Ruḡuñuñ lāle baş açuḡ delüsi
ḡāl sevdāsı var dimāğında
- 6 Şadaķāt ü zekat-ı² çeşmüñdi³
Sīm ü zer nergisüñ çerāğında
- 7 İki ḡançer taķınmış ey Bâķi
ḡaste çeşmi şolında şağında

¹ Küçük, 2019, s. 363.

²Metinde şeklinde alınmıştır.

³ çeşmüñdi M148b: çeşmüñdür BD363.

[Bâkı]¹

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- 1 Açılsa ğonce m̄anend-i leb-i la' l-i nigār olsa
Şaçılsa ħurde-i p̄irūze şahrā sebz̄ezār olsa
- 2 Getürsem pendini bir bir yirine vā' iz-i şehrūñ
Bahār olsa nigār olsa şerāb-ı ħ'oş-güvār olsa
- 3 Elinden sākī-i dehrūñ ne řanlar² yutdıġun her dem³
Açılsa lāle-veş dāġ-ı derūnum⁴ āşikār olsa
- 4 N' olur bī-rahm u sengīn-dil cefā-cū⁵ tünd ü ser-keşden
Gönüller inlese şūĥ olsa dil-ber şive-kār olsa
- 5 Piyāle dönse ey Bākī⁶ yine gül devrini görsek
Kenār-ı cūda 'iş itdükce dil-ber der-kenār olsa

¹ Küçük, 2019, s. 380.

² Metinde şeklinde yazılmıştır.

³ her dem M148b: görseñ BD380.

⁴ derūnum M148b: nihānum BD380.

⁵ cefā-cū M148b: cefā-ĥū BD380.

⁶ Metinde şeklinde yazılmıştır,

[Bâkî]¹

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Câme-ḥ̣âb ol âfeti alduḡça tenhâ koynına
Şanuram ebrüñ girer mâh-ı şeb-ârâ koynına
- 2 Şubḥ-dem ey fâḥte bî-hûde efġân eyleme
Kim² girersin her gice bir serv-i bâlâ koynına
- 3 Niçün ağlarsın felekden bilsem ey şebnem seni
Girmesüñ bâri mehle³ bir verd-i ra' nâ koynına
- 4 Dür dişüñ vaşfında şî' rüm defterin gördi meger
Kim şâdef mecmû' asını koydı⁴ deryâ koynına
- 5 Ruḥlaruñ şevḡiyle pür-dâġ itdi Bâkî sînesin
Bir avuḡ berg-i gül-i ter koydı gÿyâ koynına

---

¹ Küçük, 2019, s. 367.

² kim M149a: çün BD367.

³ girmesüñ bâri mehle M149a: çün girürsin her zaman BD367.

⁴ koydı M149a: şaldı BD367.

[Bâkı]¹

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Dili ey büt-i Çîn hayruña bir deyr eyle
Saña bir büseye şatduğ yüri var hayr eyle
- 2 Baħr-i sīm-āb yaşum zevrağ-ı la' līn çeşmüm
Bu² deñiz yüzlerin ol zevrağ ile seyr eyle
- 3 Nefesün rûħ virür tā ola murğ-ı bāmuñ
Ey Mesihā-dem ölürsem gilümi tayr eyle
- 4 Cānı def eyle dilā gelse hayāl-i cānān
Şoħbet-i hāş idelüm hāne-i bī-ğayr eyle
- 5 Hayra gir dilde yir it diñle sözün Bâķinün
Dili al ey büt-i Çîn hayruña bir deyr eyle

---

¹ Küçük, 2019, s. 368-369.

² bu M149a: gel BD368.

[Bâkî]¹

fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

- 1 Gülşen isterseñ işte meyḥāne
Gül-i ḥandān gerekse peymāne
- 2 Tālib-i şem‘ -i vaşl olunca kişi
Oda yanmaḳdan aña pervāne
- 3 Ḥāk-i rāh olduḡum görüp ayaḡın
Yirlere başmaz oldu cānāne
- 4 Süm-i esbine ruḡ süren o şehūñ
‘Arşa-i dehre² oldu ferzāne
- 5 Bāḳiyā ṭarz-ı şî‘ r-i böyle gerek
Hem zārīfāne hem levendāne

¹ Küçük, 2019, s. 392-393. Bu gazel BD’de yedi beyittir.

² dehre M149b: dehrde BD393.

[Bâkî]¹

mef'ülü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün

- 1 Mestâne düşmişin bu gice sāgar üstine
Sâkı̄-i bezm didi yüzüñ güller üstine
- 2 Peykân-ı düst kıala diyü zaḥm-ı sinede
Görseñ nihâl-i tiri nice ditrer üstine
- 3 Țurreñden itdi² ğamzeñe cānbāz-ı dil yine
Çenberden atdı kend'özini³ ḥançer üstine
- 4 Lâyık budur ki vaşf-ı ruḥuñ mihr-i āsumān
Altun kıalemle yaza meh-i enver üstine
- 5 Nüşin lebinde ḥattımı kim görse Bâkıyâ
Şirinlik yazıldı şanur şekker üstine

[150a]

[Bâkî]⁴

mef'ülü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün

- 1 Yokdur şebât çünkü cihân-ı ḥarâbda
Birdür hezâr-sâl ile yek-dem ḥisâbda

¹ Küçük, 2019, s. 366.

² itdi M149b: iñdi BD366.

³ kend'özini M149b: kendüsünü BD366.

⁴ Küçük, 2019, s. 391. Bu gazel BD'de altı beyittir.

2 Devr-i gül irdi t̄aze cev̄andur cih̄an yine
Say¹ eyle ¹īş ü ¹īşrete ¹ahd ü şeb̄abda

3 İnk̄ar itme şūfī şar̄abuñ menāfi¹ in
Üst̄ad-ı hikmet öyle buyurmuş kit̄abda

4 Rūyında la¹ li üzre ḥaṭṭ-ı müşk-b̄ar-ı yār
Şir̄inl̄ük yazar şeref-i āfit̄abda

5 Bākī şafaḫda mihr-i m̄ünevver şanurın¹ gören²
¹Aks-i ¹iz̄ar-ı s̄ākī[y]i c̄am-ı şar̄abda

634

[Bākī]³

mef̄a¹ il̄ün fe¹ il̄ätün mef̄a¹ il̄ün fe¹ il̄ün

1 Met̄a¹ -ı b̄ade-i gül-reng şimdi ayakda
Ḳum̄aş-ı züh̄d ü riyā ṭurmadan⁴ şatılmaḫda

2 Ken̄ar-ı ¹īş u şaf̄aya geçilse dolmuş ile
Yine pür olsa mey-i ḥ¹oş-güv̄ar zevr̄aḫda

3 Şar̄abı zevr̄aḫ ile içmenüñ zam̄anı degül
Efendi keş̄tiyi k̄aḫıdda şuyı bardaḫda

¹ şanurın M150a: şanur BD391.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

³ Küçük, 2019, s. 375.

⁴ ṭurmadan M150a: ṭurmayup BD375.

4 Behişt Őevkine řādılıđ eyleyüp vā' ız
Miyān-ı meclise atıldı yek mu' allağda

5 Semend-i řab' a sūvār oldı 'azm ider Bākī
Belāgat ehline yā hū gönüller alçađda

[150b]

635

[Bākī]¹

fā' ilātün mefā' ilün fe' ilün

1 Baña ebrū-yı rüy-ı cānānı
Bülbüle kūře-i gülistānı

2 Sībdür ğabğab-ı ruğı nārenc
Leb-i rengīnī la' l-i rummānī

3 Göz şarardur düşerdi ğāk-i rehin
Göricek² sürme-i řıfāhānī

4 Menzil-i māhdur ğam-ı zülfi
Maşla' -ı mihrdür ğirībānı

5 Āh kim düşdi nāgehān gönlüm
Göricek ol şeh-i zenağdānı

¹ Küçük, 2019, s. 403-404. Bu gazel BD'de yedi beyittir.

² göricek M150b: görse ger BD403.

6 Mā'il ol 'iṣ ü nūṣa ey Bākī
Bī-vefādur çü 'ālem-i fānī

636

[Bākī]¹

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Kānı bir şīrīn-sūḥan la' l-i şekker-bāruñ gibi
Kānda gördi tūṭī bir āyīne ruḥsāruñ gibi

2 Gönlümüz alur ele zūlf-i dil-āvīzūñ hele
Vechden² ḥaric degül ḥaṭṭ-ı siyehkāruñ gibi

3 Sīm-sīmā serv-bālā dil-rübālar³ çok velī
Kimsede yoḡdur senūñ evzā' -ı eṭvāruñ [gibi]

4 Sen semen-ber serv-i sīm-endāma bir kez şarılan
Başa iletdi işin 'ālemde destāruñ gibi

5 Nükte-i mihr ü maḥabbetdür ser-ā-ser Bākīyā
Bulmaya 'ıṣḡ [ehli]⁴ bir eglence eṣ'āruñ gibi

¹ Küçük, 2019, s. 401.

² Metinde şeklinde yazılmıştır.

³ dil-rübālar M150b: Meh-likālar BD401.

⁴ [ehli] BD401: (-) M.

[151a]

637

[Bâkı]¹

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

1 Tutsa cām-ı bāde-i gül-günü verd-i ter gibi

Sâ' id-i sâkı̄ olur şāḥ-ı gül-i aḥmer gibi

2 Sâkıyâ ' aks-ı ' izāruñdan fūrüg-ı cām-ı mey

Rüşen eyler bezmi ḥurşid-i ziyā-güster gibi

3 Murğ-ı cānlar² şöyle beñzer itmek isterler şikār

Ol kara gözler süzildi iki şāhinler gibi

4 Cüy-bār-ı eşküm içre çehre-i zerdüm benüm

Görinür āb-ı revān içinde nīlüfer gibi

5 Şad hezārān nev-bahār olsa bu fānī bāğda

Bir gül-i bī-ḥār açılmaz Bākıyā sāğar gibi

638

[Bâkı]³

mef' ulü fâ' ilätü mefā' ilü fâ' ilün

1 Terk itdi ben za' ifini gitdi revān gibi

Gelmek müyesser olmadı bir daḥı cān gibi

¹ Küçük, 2019, s. 410-411.

² cānlār M151a: cāmı BD411.

³ Küçük, 2019, s. 426-427.

- 2 Ser-keşlük eylemezse o servüñ ayağına
Yüzler sürüyü varayın āb-ı revān [gibi]
- 3 Dehr içre gerçi sen de ser-āmedsin ey güneş
O[l]mayasın ol āfet-i devr-i zamān gibi
- 4 Ey āh o¹ māhuñ irişmezsin kulağına
Başuñ gerekse göklere irsün fiğān gibi
- 5 Tīr-i ğamuñ nişānesidür diyü Bākī[y]i
Allāh ki halk çekdi çevürdi kemān gibi

[151b]

639

[Bākī]²

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Halk-ı 'ālem gül seveydi kāşkī bülbül gibi
Ol lebi ğonce baña tenhā qalurdı gül gibi
- 2 Zülf-i 'anber-büyüñuñ sevdālarıdur dūstum
'Āşıkūñ hālin perişān eyleyen sünbül gibi
- 3 Eksük olmaz sīneden gül gibi tāze dāğlar
Nāleler kılsa 'aceb mi murğ-ı dil bülbül gibi

¹ o M151a: (-) BD.

² Küçük, 2019, s. 406.

4 Kākülün sevdâlarından düşdi gönlüm zülfüne
Bir belâ dağı ol oldı başuma kākül gibi

5 Çeşmüm üzre görinen hūn-bāre¹ şanma Bâkiyâ
Gözüme geldi şarâb-ı ʿışk-ı dil-ber mül gibi

640

[Bâkî]²

feʿilâtün feʿilâtün feʿilâtün feʿilün

1 Ağlayup inlemeden derd ile dülâb gibi
Oldı çihre³ yaşum yolları mizâb gibi

2 Ağlamakdan ğam-ı hicrân ile bî-hüş oldum
ʿAklumı kanlu yaşum aldı mey-i nâb gibi

3 Gönlümü rüşen ider şuʿle-i dâğ-ı ʿışkuñ
Pertev-i meşʿale-i mihr-i cihân-tâb gibi

4 Bâd gisûlarm açduqça görünür ruḥ-ı yâr
Bâğ-ı cennetde açılmış gül-i sır-âb gibi

5 Şâyed ol serv[i] kenâra getürem ey Bâkî
Varayın yüz süreyin ayağına âb gibi

¹ hūn-bāre M151b: hūn-ābe BD406.

² Küçük, 2019, s. 415-416. Bu gazel BD’de altı beyittir.

³ çihre M151b: çihremde BD415.

[Bâkî]¹

mefâ' ilün fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün

- 1 Bu gice leşker-i h̄'āb ile haylī ceng oldı
Şafā-yı² dīde sipāh-ı sirişke teng oldı
- 2 Şarardı şerḥa-i³ dāğum kızardı şerḥalarum
Bu cism-i zerd baña cāme-i se-reng oldı
- 3 Yüzün eline alup geldi meclise şūfī
Bu gice rişte-i tesbīḥi tār-ı çeng oldı
- 4 Maḥabbet ger⁴ içre giriftār-ı 'ışk⁵ olan 'āşık⁶
Deñizlere düşüben tu' me-i neheng oldı
- 5 Fiğānum ile felek çın çın ötdi ey Bâkî
Berīd-i āhuma güy-ı sipihr zeng oldı

¹ Küçük, 2019, s. 404. Bu gazel BD'de yedi beyittir.

² şafā-yı M152a: fezā-yı BD404.

³ şarardı şerḥa-i M152a: qarardı mühre-i BD404.

⁴ ger M152a: (-) BD.

⁵ 'ışk M152a: hecr BD404.

⁶ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

[Bâkî]¹

mefâ' ilün mefâ' ilün fe' ulün

- 1 Gönül şevk-i ruhuñla yana geldi
Cemâlün şevküne² pervâne geldi
- 2 Ham-ı zülfün ki devr eyler yañağun
İrem tãvüsıdur cevläna geldi
- 3 Gelüp kâfir şaçun ruhsârun üzre
Yüzün nürin görüp İmâna geldi
- 4 Dil-i pür-hün baña bezm-i ğamuñdan³
Leb-â-leb bir tolu peymâne geldi
- 5 Zebün olmaz ' acüz-ı dehre Bâkî
Bu meydâna begüm merdâne geldi

¹ Küçük, 2019, s. 410.

² şevküne M152a: şem' ine BD410.

³ ğamuñdan M152a: ezelden BD410.

[Bâkî]¹

mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün

- 1 Sitem ol husrev-i hübâna geldi
Kerem sulţân-ı 'âlî-şâna geldi
- 2 Kapuñdan² dâd umar ey şâh-ı 'âdil
Dil-i Mecnûnı gör dîvâne geldi
- 3 Cihâna 'adl [u] dâd u faẓl u dâniş³
Şeh-i 'âdil Süleymân Hhâna geldi
- 4 Kaçup dil hemîşe⁴ sitemden⁵
Penâh-ı sâye-i Yezdâna geldi
- 5 Diler kim dâd ola Bâkî felekden
Yüz urdı dergeh-i sulţâna geldi⁶

¹ Küçük, 2019, s. 411.

² kapuñdan M152b: kapuñda BD411.

³ dâniş M152b: ihsân BD411.

⁴ hemîşe M152b: tab-ı hurşîd-i BD411.

⁵ Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

⁶ cenâb-ı Hhâzret-i Sulţâna geldi BD411.

644

[Bākī]¹

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1 Çeng çün nâleme dem-sâz oldu

Sâzlar içre ser-efrâz oldu

2 Mâhdan çihre-i zîbâ-yı nigâr

Çeşm ü ebrüyile mümtâz oldu

3 Kimse bilmezdi derûnum râzın

Âh kim gözyaşı ğammâz oldu

4 Dil giriftâr-ı ser-i zülfün olup

Şayd-ı ser-pençe-i şehbâz oldu

5 Bâkiyâ mihr-i vefâsın o mehûn

Çok tama^c eylerdüm az oldu

[153a]

645

[Bākī]²

fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilün

1 Yâr olup aġyâra âdemler begenmez ol perî

Kendüye hem-râz idindi ya^c nî bizden yigleri

¹ Küçük, 2019, s. 407.

² Küçük, 2019, s. 420-421.

- 2 İtleründen ğayriyi görmez raķībūñ gözleri
Böyle ħ̄od-bīn eyleyen hep sensin anı ey perī
- 3 Şām-ı ğamda meskenüm bir¹ künc-i zulmetdür velī
Şu² le-i āhum yaķar her gice² şem² -i ħāveri
- 4 Bezm-i meyde buse-i la¹ l-i nigāra ķaşd ider
Gögsine ursa n'ola ķekse şurāĥī ħanķeri
- 5 Almaz oldum Bāķiyā kuĥl-ı cilāyı ²aynuma
Tūtüyā-yı ķeşm idelden ħāk-i pāy-ı dil-beri

646

[Bāķī]³

mefā²īlün mefā²īlün fe²ūlün

- 1 Görinmez dāĝdan cismüm ser-ā-pāy
Beni yaķmaĝa cānā ķalmadı cāy
- 2 Göñül şāfī cevāb ister lebinden
Dilin ķiyner o tūtī-i şekker-ĥāy
- 3 Ħazān beñzüm zemistān āh-ı serdüm
Yüzüñ evvel bahār olmuş ķaşuñ yay

¹ bir zulm M421: bir BD421.

² gice M421: şubĥ BD421.

³ Küçük, 2019, s. 421.

4 Virür şevk ehline zevki dem-â-dem
Şeb-i fūrkatde¹ bir yıl mūmidur nāy

5 Nişān itsün dil-i Bākīyi ğamzeñ
Öñine hep müjeñ oqlarını yay

[153b] 647

[Bākī]²

mef' ulü mefā' ilü mefā' ilü fe' ulün

1 H̄oş geldi baña meykedenüñ āb u hevāsı
Allāh ne³ güzel yirde yapılmış yıķılası

2 Zībā yaraşur hil' at-ı nāz ol boyı serve
İki қolumı itsem⁴ aña bil tоlaması

3 Gitmez o mehüñ rā gibi hañçer kemerinden
Üftādelerin öldürür āh işte burası

4 Men' eyler imiş mes'ele-i 'ışk[1] müderris
Ey h̄āce anuñ var ise yaklaşdı қazāsı

5 Meddāh olalı çeşm-i ğazālānuña Bākī
Öğrendi ğazel tarzını Rūmuñ şu' arāsı

¹ fūrkatde M153a: 'ışretde BD421.

² Küçük, 2019, s. 416. Bu gazel BD'de yedi beyittir.

³ Allāh ne M153b: va' llāhi BD416.

⁴ itsem M153b: қılsam BD416.

[Bâkı]¹

mef'ülü fâ'ilätü mefâ'ilü fâ'ilün

- 1 Berfüñ eritdi bād-ı şabā bağrı yağını
Yağdı çemende nergisüñ altun çerāğını
- 2 Gülşende lāle şanma 'arañnāk olup çemen
Bir al dest-māl ile sildi ayağını²
- 3 Odlar yağardı başına murğūñ çemende gül
Şebnem şuvarmayaydı seherden kulağını
- 4 Rez duhteriniñ adı çekilse 'aceb midür
Hinnālar oldu illere qarşu ayağını
- 5 Mestāne şoydı ol mehi Bâkı³ geçen gice
Nāzüklük ile çözdi muğaddem kuşağını

[154a]

[Bâkı]³

fe'ilätün fe'ilätün fe'ilätün fe'ilün

- 1 Sine gencinesini hañçer-i bürrān⁴ deldi
Bugün ol şūḥ-ı dil-ārā yine bir kān deldi

¹ Küçük, 2019, s. 402-403. Bu gazel BD'de sekiz beyittir.

² ayağını M153b: yañağını BD402.

³ Küçük, 2019, s. 412.

⁴ bürrān M154a: cānān BD412.

- 2 Müje-i dīde-i pür-nem gibi ter-dest olmaz
Yine bir demde nice la‘l-i Bedaḥşān deldi
- 3 Cān ğam-ı ğamzeñ ile maḥbes-i tenden çıkdı
Şanki bir merdüm-i maḥbūs idi zindān deldi
- 4 Tīrūññ ey kaşı ya manķıra geçmez sa‘yı
Sīnemūñ dāğımı ol ḥançer-i bürrān deldi
- 5 Bāḳiyā bezm-i belāda neye döndük görseñ
Nāy-veş bağrımızı nāle vü efġān deldi

650

[Bāḳī]¹

fe‘ilātūn fe‘ilātūn fe‘ilātūn fe‘ilūn

- 1 ‘Aḳlumu ğamze-i cādūları meftūn itdi
Göñlümi silsile-i mūları mecnūn itdi
- 2 Sāḳiyā ölmedin irgür mey-i rūḥ-efzāyı
Ḥālūmi derd-i ğam-ı ‘ıṣṣı diger-gūn itdi
- 3 Eksük olmaz ten-i şad-pāreden işler yara
Baña bu işleri hep ṭālī‘-i [v]ārūn itdi
- 4 Rūz-ı fūrķatde hücūm eyleyüp eşk-i gül-gūn

¹ Küçük, 2019, s. 405-406. Bu gazel BD’de yedi beyittir.

Sipeh-i şabr [u] sükûn üzre şebîhûn itdi

- 5 Bâkiyâ şādılığ eylerse ‘aceb mi ağıyar
Çarḫ anuñ ṭālî‘ ini gör nice meymûn itdi

[154b]

651

[Bâkî]¹

mef‘ülü mefâ‘îlü mefâ‘îlü fe‘ülün

- 1 Eṭrâf-ı çemen-zârı yine âb ṭolandı
Gülzâra girüp her yaña şalındı bulandı
- 2 Beñzetdi dehânuñda olan ḫabb-i nebâta
Şebnem göricek gonce hemân ağızı şulandı
- 3 Bağlarsañ eger deste-i reyḫânla durmaz
Tâ rişte-i cân ṭurresi târına ulandı
- 4 Ārâm-gehi murğ idi dirler ser-i Mecnûn
Meydân-ı maḫabbetde ne başlar yuvalandı
- 5 Bâkî mey-i nâba yemîn itdi dimişler
Gül gibi ele sâğar alup içmez olandı

---

¹Küçük, 2019, s. 425-426.

[Bâkî]¹

mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

- 1 Gülşende küyuñ işideli serv oturmadı
Zencirlerle bağladılar âb tırmadı
- 2 Öykünder gerçi çeşmüme çok çeşme-i lü'lü'si
Ammâ kulağın iller anuñ az burmadı²
- 3 Bir dil mi var ki zülfine dīvâne kılmayup
Dârü's-şifâ-yı 'ışıkda zencire urmadı
- 4 Cem' oldı eşkiyâ ile birgün rakîb-i har
Ehl-i şekâdan üstine kimse oturmadı
- 5 Bâkî lebinden oldı bize hayf o zâlimüñ
Ammâ ne çâre n'eyleyelüm kimse şormadı

[155a]

[Bâkî]³

fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

- 1 Müstedâm ola fenâ küymüñ evbaşları
Kim olur bir biri yolında fedâ başları

¹ Küçük, 2019, s. 424.

² Bu beyitte vezin tutmamaktadır.

³ Küçük, 2019, s. 399-400.

- 2   ‘Arşa-i ‘ışıkda gör hazret-i Mevlânâyı
Durmadan¹ dağı döner üstine yoldaşları
- 3   Dehri bir âh-ı şehir-gehleri ber-bād eyler
‘Ālemi seyle virür gözlerinüñ yaşları
- 4   Gözine² hâk ile yeksân görünür dürr [ü] güher
Hâke yaş dökse kaçan çeşm-i güher-pâşları
- 5   Cür‘ a saçdıkları yir kân-ı Bedahşâna deger
La‘ l ü yâkûti n’ider meykede kallâşları
- 6   Şanma şeb-dîzle bir âh-ı şehergâhların
Mey-i gül-gün olur olursa ayakdaşları
- 7   Ğarazı bu ki fenâ meykedesinde Bâkî
Kıla müjgânını cārüb ola ferrâşları

654

[Bâkî]³

mefâ‘ilün mefâ‘ilün fê‘ülün

- 1   Kõmaz ser-keşligin bu nefsi-i hûd-rây
Müdârâ eyleseñ vâý itmeseñ vâý

¹ durmadan M155a: turmayup BD399.

² gözine M155a: gözüme BD400.

³ Küçük, 2019, s. 423.

2 Felek bir ejdehā-yı heft-serdür
Dolanmış genc-i dünyāyı ser-ā-pāy

3 Hālāş eyler mi cānı ol¹ kimesne
Ki aña hālka-i ejder ola cāy

4 Gedāya kısmet-i rüz-ı ezelden
Leked-küb-ı melāmetdür degen pāy

5 ‘Aṭā kıl Bākīye luṭfuñ İlähî
Saña muḥtâc eger yoḥsul eger bay

[155b]

655

[Bākî]²

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

1 Çıksa eflāke n’ola āteş-i āhum şereri
Çarḥdur encüm-i seyyārenüñ ey māh yiri

2 Şem‘-dān süfresidür hāle degüldür görinen
Kodılar encümen-i çarḥa³ çerāğ-ı kâmeri

3 Gerçi söz⁴ ehli geçer şem‘-i şeb-efrüz ammā
Şevk pervānededür k’oda yaḥar bāl ü perî

¹ ol M155a: şol BD423.

² Küçük, 2019, s. 419.

³ çarḥa M155b: ‘aşka BD419.

⁴ söz M155B: şevk BD419.

- 4 Gözüme ‘âlemi göstermez idüm nergis-vâr
Şaĥn-ı gülşende alaydum elüme cām-ı zeri
- 5 Lebine öykinür ol Ĥusrev-i Şîrîn-dehenüñ
Bâkiyâ ĥalk ‘aceb mi mezelense şekkeri

656

[Bâkî]¹

mefâ‘ilün fe‘ilâtün mefâ‘ilün fe‘ilün

- 1 Esirgemek gereke ‘âşık-ı dil-fikârî²
‘Ale’l-ĥuşûş ki bir bî-vefâ ola yâri
- 2 Gönüllerini cihân ĥalkınuñ senüñ ‘ışkuñ
Ağdı³ kendüye deryâ niteki enhârî⁴
- 3 Ne derd-i ‘ışkı bilürsin ne miĥnet-i hecri
Hey âfet-i dil ü cân ĥadr-i ĥüsni bil bârî
- 4 Çemende jâle durur şanma bülbül-i şeydâ
Şuladı eşk ile şaĥn-ı serây-ı gülzârı
- 5 Hemîşe kâmet-i bālâñı vaşf ider Bâkî
Bülend-mertebe olsa ‘aceb mi eş‘ârı

¹ Küçük, 2019, s. 409-410.

² dil-fikârî M155b: dil-efgârı BD409.

³ ağdı M155b: ağıtdı BD410.

⁴ Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

[156a]

657

[Bâkı]¹

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1 Nihâl-i kâmetüñ haqqâ ' aceb naḥl-i dil-ârâdur

Egerçi kıaddüñ a' lâ kâkülüñ a' lâdan a' lâdur

2 Çerâğ-ı ḥüsnüñüñ nûrı fûrûğ-ı şem' -i kâfûrî

Nigâr-ı ' anberîn-gîsü nihâl-i sîm-sîmâdur

3 Gedâ-yı bî-ser ü pâyı semend-i nâza çignetme

İñende ḥüsne mağrûr olma sulṭânum bu dünyâdur

4 Beyâz-ı şafḥa-i ruḥsârüñ üzre zülf-i pür-çînüñ

Mişâlin görmemişdür kimse bu bir tuğra-yı garrâdur²

5 Kenâr-ı baḥr-i nazma yine dürler dürdün³ ey Bâkı

Sütür-ı defter-i şi' rüñ meger emvâc-ı deryâdur

658

[Husrev]

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1 Egnüme ' ışkuñ belâsı ḥil' at-i zîbâ yiter

Başuma dürc-i maḥabbet tâc-ı istiğnâ yiter

¹ Küçük, 2019, s. 132.

² Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

³ dürdün M156a: dizmiş BD132.

- 2 Berr ü baħrũñ Şeh-i na' y bir cüce gelmez 'aynuma
Künc-i 'uzlet eşk-i ĥasret nãn-ı ĥuŐk u mã yiter
- 3 Bezm-i 'ışka nãle-nãyem çeng ĥaddüm def yüzüm
Kãse-i çeşmüm derd-i eşküm ĥün-dil-i Őahbã yiter¹
- 4 Rezm-i aġyãra siper-sĩnem zebãnum tĩġ yiter
Luťf tĩr-dãn cevŐenüm tĩr-i ãh ü ĥadem-pã yiter
- 5 Rãh-ı vaşla dil-i sefĩne-yi Şabr lenger-i ãh-ı yil²
ŐevĶ yelkeni ġam-ı zaĥĩre gözler deryã yiter
- 6 Leşker-i ĥaddũñ çeküp sen Őãh-ı heft-iĶlĩmsin
Olmaġa menŐür u cümlede ĶaŐuñ tuġra yiter
- 7 Ĥ'ãce maġrũr-ı mãl ü mülk cãh cãhsın³
Ĥusrev-i dervĩŐe künc-i faĶr u müteveffã yiter

[156b]

659

[Ĥayreti]

fe' ilãtũn fe' ilãtũn fe' ilãtũn fe' ilũn

- 1 Añlasa derd-i derũnum baña bir yãr olsa
Bilse keyfĩyyetũmi vãĶıf-ı esrãr olsa

¹ Bu mısra da vezin tutmamaktadır.

² Bu mısra da vezin tutmamaktadır.

³ Bu mısra da vezin tutmamaktadır.

2 Nükte-dân olsa söz añlasa ẓarîf olsa güzel
Hâl-i dilden hele fi'l-cümle h̄aber-dâr olsa

3 Düşse pâyına sürinse yürise sâye gibi
Bir boyı serve göñül virse hevâ-dâr olsa

4 Ara yirde ikilik perdelerin ref' idüben
İttiḥād itse oñat yâr-ı vefâ-dâr olsa

5 Añlasa bu dil-i divānemüzi Ḥayretiyâ
Ġuşşa vaḳtinde bize münis ü ġam-ḥ̄âr olsa

660

[Ḥayretî]

mef' ulü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün

1 Luṭf it unıtma bendeñi himmet zamānıdır
Kim fevt olur efendi bu furşat zamānıdır

2 Gel ben gedāñı eyleme maḥrûm nâ-ümîd
Herkes murâda irdi ġanîmet zamānıdır

3 Devründe irdi pāye-i 'âlîye her kişi
Alçaḳda ḳoma çākeri rif' at zamānıdır

4 Tīmār eyle derdüme ey cān ṭabîbi kim

Bî-mâr olan gönüllere şîḥḥat zamânıdır

5 Ben nâ-tüvâmı ‘ asker-i ğam eyledi zebûn
At şal meded dön üstüme cür’et zamânıdır

6 Ol dest-gîr aldı ayaklarda Ḥayretî
Şâhum ‘ alîlûk eyle mürüvvet zamânıdır

[157a]

661

[Ḥayretî]

mef’ülü fâ‘ilâtü mefâ‘îlü fâ‘ilün

1 Meydâna ıkdı sîm-bedenler araf araf
Şalındı yine serv-i çemenler araf araf

2 Bûlbûl gibi her dil efgâna başladı¹
Açıldı güldi ğonce-dehenler araf araf

3 Bûlbüller oldu ḥâr-ı belâda mübtelâ
Bezm-i şafâda zâĝ u zaĝanlar araf araf

4 Ben gülistâna varıca el şundı yir yirin
Dâmânum aldı dutdı dikenler araf araf

5 Künc-i belâda sensin eyâ Ḥayretî hemân

¹ Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

Zevk-i şafâda cümle kıalanlar taraf taraf

662

[Ĥayretî]

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Şanemâ şanma bizi vaşl u vişâlün kıalıyuz
Kanımuz görmek ile ĥüsn-i cemâlün kıalıyuz
- 2 Oturup künc-i şabırda oluruz ġayret ile
Câhla yaşı? dimezüz ehl-i kemâlün kıalıyuz
- 3 Kıalıyuz cân [u]¹ gönülden yañağı sâdelerün
Şanma ey ĥ'âce bizi mülkle mâluñ kıalıyuz
- 4 Biz ki tecrîdlerüz eylemişüz terk-i kabâ
Koyuben lebs-i ĥarîri kıara şâluñ kıalıyuz
- 5 Hem Muĥammed yolına şıdķ ile bel bağlamışuz
Murtażâyı severüz Ĥayretî anuñ kıalıyuz

[157b]

663

[Ĥayretî]

mefâ' ilün mefâ' ilün fe' ülün

- 1 Öpülse yârine yâr olsa dil-ber
Kucılsa râm-ı dil-dâr olsa dil-ber

---

¹ cân [u]: cânı M157a.

2 Ne deñlü ağlayup zâr itse ‘âşık
Açılsa gülse gülzâr olsa dil-ber

3 Söz añlamağile fettân olsa
Biraz şūh olsa ‘ayyâr olsa dil-ber

4 Nedür ‘âşıklarunñ hâlini bilse
Güzel sevse dil-fikâr olsa dil-ber

5 Cefâyı az kılsa H̄ayretîye¹
Sözüm bu ki vefâ-dâr olsa dil-ber

664

[H̄ayretî]

fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1 Yârüm ayırmağ diler benden münâfıklar meded
Kesmek isterler seni senden münâfıklar meded

2 Göreyin başı kesilsün her birinün düstum
Almağ ister cânımı tenden münâfıklar meded

3 Vech var mıdur görüñ ey ehl-i diller ‘ârifi
Men‘ iderler vech-i ahsenden münâfıklar meded

---

¹ Bu mısra da vezin tutmamaktadır.

4 Yandıgum yakıldıgum budur ki ben pervâne[y]i
Redd iderler şem' -i rüşenden münâfıklar meded

5 Uçurular gibi ta' n ile seni ey Hayretî
Bülbül-i güyâyı gülşenden münâfıklar meded

[158a]

665

[Hayretî]

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

1 Ne Süleymân-ı zamânuz ne Selîmüñ kılıyuz
Kimse bilmez bizi bir şâh-ı Kerîmüñ kılıyuz

2 Kıl olan 'ışka cihân beglerine egmedi baş
Başka sulţân-ı cihânuz göre kimüñ kılıyuz

3 Ğam yirüz kan yударuz küşe-i mişnetde müdâm
Şanma biz Kevşer-i cennât u na' imüñ kılıyuz

4 Hüsni-î hâdiş kılıyuz şanma bizi sulţânuz
Vech-i pâküñda olan ân-ı kadîmüñ kılıyuz

5 Terk idüp Hayretiyâ tâc u kabâdan geçdük
Anca bu dünyede bir köhne kilimüñ kılıyuz

[Ḥayretî]

mefā'îlün mefā'îlün fe'ülün

- 1 Maḥabbet mülkinüñ sulṭānidur 'ışk
Mevedded 'āleminüñ cāmıdur 'ışk
- 2 Kimi öldürse bulur 'ömr-i sermed
Temāşā kııl ne cānlar cāmıdur 'ışk
- 3 Bulayın dirseñ ey ṭālib-i Ḥaḳ
Ḥaḳīḳat gevherinüñ kāmıdur 'ışk
- 4 Cihān 'ışk ile oldı çün 'imāret
Ḥaḳīḳat gencinüñ virānidur 'ışk
- 5 Ne bilsün Ḥayretî 'ışkı her ādem
Ḥaḳkuñ bir luṭfidur iḥsānidur ['ışk]

[158b]¹

[???

Ġam şadı geçermiş çünki bildün

Bir iki gün ya ağladuñ ya güldüñ

¹ Bu sayfanın düzeni tersdir. Sayfada bir gazel ve tamamlanmamış bir gazelin ilk beyti yer almaktadır.

[Ḥayretî]

meʿ ūlū mefāʿ ilū mefāʿ ilū feʿ ūlūn

- 1 Gönlüm seni çün gördi temennāsını buldı
Mağşūdına irişdi tesellāsını buldı
- 2 Yitürmiş idi gerçi gönül bir güher-i pāk
Minnet haqqā kim bir daḥı aʿ lāsını buldı
- 3 Bülbül gibi cūş itse ʿ aceb mi dil-i şeydā
Gül yüzüñi seyr itdi temāşāsını buldı
- 4 Billāhi nice ʿ ışk-ı mecāzī diyelüm kim
Leylī diyü gördüm biri Mevlāsını buldı
- 5 Ey Ḥayretî her kimse ki bu rāh-ı talebde
Yitürdi özin mağşad-ı aqşāsını buldı

[159a]

[Ḥayretî]

fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün

- 1 Gönlümüñ her dem ḥayāl-i yārdur eglencesi
Ehl-i ʿ ışkuñ kanda kanda ise vardur eglencesi¹

¹ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

2 Egleyen gönlüm hayâlin kûy-ı dil-berdür benüm
Bülbül-i şūrīdenüñ gülzârdur eglencesi

3 Dem-be-dem dil-ber lebi yâdına dil âbdâlınuñ
H̄ânqâh-ı ʿışqda esrârdur eglencesi

4 Zâhidüñ mescid bucağı ʿâşıquñ künc-i belâ
Rind olanuñ h̄âne-i meyhânedür eglencesi

5 Ğam-âzâd olmasun ʿâlemde şol âvâreler
H̄ayretî gibi ğam-ı dil-dârdur eglencesi

670

[H̄ayretî]

mefâʿîlün mefâʿîlün feʿûlün

1 Ayağüñ toprağı ser-tâcımızdur
İşigüñ ʿarşımız miʿrâcımızdur

2 Bulaldan ʿışquñuñ gencīnesini
Kamu mîr ü gedâ muhtâcımızdur

3 Geçürür âhumuz oğın felekden
Bu nüh şîşe bizüm umacımızdur

4 Nice olsun gönül tañ mı ʿimâret

Harāmi gözlerün yağmacımızdur

- 5 Harābāt erlerinün hāk-i pāyı
Bizüm ey Hayretî ser-tācımızdur

671

[Hayretî]

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

- 1 'Ayn-1 'ināyet ile baña bir nazār yiter
Makşūd olan vefā ise iş bu kadar yiter
- 2 Çok çok cefālar itdügün az vefā mıdur
Ger ādem iseñ ol bize ey verd-i ter yiter
- 3 Mihmān-1 h'ānkāh-1 ğam-1 'ışķ olanlara
Hün[1] çekülse n'ola mā-ħazar yiter¹
- 4 Kaçduķça dil kebūteri müjġānuñ oķları
Ardundan öñine geķer anuñ irer yiter
- 5 Düst nişānı Hayretiyā başında 'āşıķuñ
Maħbūbunuñ ayaġı tozından eşer yiter

¹ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

[Ḥayretî]

mefā'īlün mefā'īlün fe'ülün

- 1 Elümden bir peri-rü âdemi-zâd
Alup zulm ile gönlüm itdi bî-dâd
- 2 Ben ol murğ-ı hevâyiyem ki geçdi
Boğazuma kemend-i dâm-ı şayyâd
- 3 Ğam ile hem-nişîn ğuşşâyyla hem-dem
Elemle hem-nişîn derd ile hem-zâd
- 4 Belâ küncinde kaldum bir kimesne
Bilişden âşinâdan eylemez yâd
- 5 Uyumazsın cihâni nâle ile
Elüнден Ḥayretî feryâd feryâd

[160a]

[Mesîhî]¹

fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

- 1 Yâra bir tuhfe kıanı medh ü şenâdan ğayrı
Aña lâyıķ nem ola ğayr du'âdan ğayrı

¹ Mengi, 2020, s. 299. Bu gazel MD'de altı beyittir.

- 2 ‘Işık ile ‘âleme rüsvây ideyin hûbları
Baña anlar ne ide cevr ü cefâdan ğayrı
- 3 Baña göstermedi bir kimse dem-i fûrkatde
Düstlük yüzini¹ ey düst belâdan ğayrı
- 4 Hûblar senden alur fenn-i melâhatde sebak
Nesne yok bilmedüğüñ mihr ü vefâdan ğayrı
- 5 Nazmla kıldı Mesîhî yine hüsünüñ h̃oş-edâ²
Dağı şî rūñ nesi var hüsni-i edâdan ğayrı

674

[Ahmed Paşa]³

fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâñün fe‘ilün

- 1 Şubhġahuñ yaçasın mihrüñ eli çäk eyler
Mâh-tâbuñ yüzini şevküñ odı hâk eyler
- 2 Lâyık olmaġa temâşâ-yı cemâlüne gözüm
Şubh-ı vaşluñda gül-âb ile yüzün pâk eyler
- 3 Dil irişmez dehenüñ yâdına⁴ yüz diġkat ile
Nükte-i ġaybdur ol sırrı kim idrâk eyler

¹ yüzini M160a: yüzlerini MED299.

² nazm ile hüsünüñi kıldı hoş-edâ yine Mesîh MED299.

³ Tarlan, 1966, s. 162-163. Bu gazel APD’de sekiz beyittir.

⁴ yâdına M160a: râzına APD162.

4 Zaḥm-ı ğamzeñle ğam-ı zülfüñi la' lüñ şekeri
Nîşi nüş ide rüz zehrini tiryāk eyler¹

5 Cān ḥayāl-i leb-i ḥaṭṭuñla bulur zevk u şafā
Sebze vü mey dil-i ğamnāk feraḥnāk eyler

6 Aḥmed ol kām̄et-i dil-cūya hevā-dār olalı
Kānda bir serv görürse yaqasın çāk eyler

[160b]

675

Ġazel-i Mesīḥi²

mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlūn

1 Cānā beni k̄atlı idicek it buseñi himmet
Ḥ'oşdur kişide zirā şecā' atle saḥāvet³

2 Yağmur ṭamar ise ne 'aceb çarḥ-ı kühenden
Kim yapılalı k̄ubbesi olmadı meremmet

3 Ey kaşı kemān bir o gülüñ⁴ ağızın öpince
Kahr ile kemānuñuñ olur bağı⁵ iki k̄at

4 Gör ṭālī' ümī⁶ senüñ ile vaşl olur iken
Şandı bizi ceng iderüz araladı fūrḳat

¹ nîş ise nüş ider ü zehr ise tiryāk eyler APD162.

² Mengi, 2020, s. 125.

³ şecā' atle saḥāvet M160b: saḥāvetle şecā' at MED125.

⁴ bir o gülüñ M160b: Zih oḳuñuñ MED125.

⁵ bağı M160b: beli MED125.

⁶ ṭālī' ümī M160b: ṭālī' i kim MED125.

- 5 Tolanur idi zülfüne geh geh gāh Mesīhī
Bir daḥı dolaşma diyü ḥaṭṭuñ ḳodı ḥüccet

676

Velehu¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Ey lebün naṭ' -1 felekde eylemiş ' İsayı māt
Ey² ḥaṭṭuñ yazmış müselleme diyü ḥüsününe berāt
- 2 Zülfün içre la' lüne öykündüğüün Hızrdan
Ḳarañuda gizlenüp ḳurtılamaz āb-1 ḥayāt
- 3 Acı yaşum ile aḡzuñ yāri cānā fi'l-meşel
Birisi milḥ-i ücāc birisi ' azb-1 Fırāt
- 4 Ğamzeñe öykündüğü ucdan ḳalem olmuş durur
Fikr iderken şā' irün öninde maḥbūs-1 devāt
- 5 Ey Mesīhī ḡirre olma bu³ ' arūs-1 ' āleme
Fāniyi terk eyle kim *el-bāḳiyātü's-şaliḥāt*

¹ Mengi, 2020, s. 127.

² ey M160b: vey MED127.

³ bu M160b: nev- MED127.

[Bâkî]¹

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 İtdi şehri şeref-i maḳdem-i sulṭān-ı cihān
Reşk-i bāğ-ı İrem ü ğayret-i gülzār-ı cinān
- 2 Şād-mān oldu bu gün devr-i kühen-sāl yine
Vuşlat-ı Yūsuf ile niteki pīr-i Ken' ān
- 3 Rūşen oldu açılup dīde-i Ya' ḳüb-ı emel
Demidür menzil-i 'işret ola Beytū'l-aḫzān
- 4 Ol zamān irdi ki biñ şevḳ ile fāvūs-ı neşāṭ
İde şaḥn-ı ḫarem-i bāğ-ı cihānda cevelān
- 5 Mehçe-i rāyet-i Manşūr-ı cihān-efrūzı
Maṭla' -ı şubḥ-ı zaferden yine oldu tābān
- 6 Umaruz kim bulına Ka' be-i maḳşūda vuşul
Geçdi çün devlet ile yerlü yirine erkān
- 7 Devlet iḳbāl ḳılup eyledi ṭāli' yāri
Ḥāşılı üstümüze döndi sipihr-i gerdān

¹ Küçük, 2019, s. 7-11. Bâkî'ye ait olan bu kaside 39. beyite kadar BD'deki sırasına göre yazılmıştır. Aradaki beyitler (40-58) *Mecmû'a*'ya alınmamıştır. *Mecmû'a*'da 41 beyit olarak kayıtlı olan kaside BD'de 60 beyittir.

- 8 Nice dem derdle dem-beste alup once-ıfat
Barımız dkmidi¹ minet-i ar-ı hicrn²
- 9 amdullh ki vial-i eh-i ferunde-ial
alvimz amıdı³ niteki verd-i andn
- 10 Gher-i kn-ı kerem nad-i ayt-ı alem
Rdur cismi cihn milketine kmi revn
- 11 fız-ı dn-i av mi -i er -i Nebev
Tyi -i emr-i ud tbi -i na-ı urn
- 12 usrev-i Cem- aamet dver-i kn-avet
Belki e kem ulı Cem  abd-i ar-i kn
- 13 Dver-i devr-i zamn h Sleymn ol kim
Yz srer py-ı semendine mlk-ı devrn

[161b]

- 14 h-ı Cemid-aem usrev-i urid-i alem
Ser  serdr-ı ser-efrz-ı seln-i cihn⁴
- 15 k-i rhı gher-i tc-ı seln-i zamn⁵

¹ dkmidı M161a: delmi idi BD7.

² Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

³ amıdı M161a: adı yine BD7.

⁴ cihn M161b: zamn BD8.

⁵ zamn M161b: cihn BD8.

- Ayağı toprağıdur sürme-i ‘ayn-ı a‘yān
- 16 Tāc-dārān-ı cihān sāye-niṣ̄n-i ‘alemi
Ser-firāzān-ı memālik yolına ser-bāzān
- 17 Güher-i tāc-ı ziyāsıyla memālik-rūṣen
Ḥançer-i ‘adli cilasıyla cihān pür-leme‘ān
- 18 Ḥarem-i kadrine bir günbed-i zer-kār felek
Aña bir tāk-ı muraṣṣa‘ kemer-i keh-keṣān
- 19 Āteṣ-i ṣu‘le-i ṣemṣīr-i cihān-tābından
Küfr ü ilhād kütübḥānesin¹ itdi sūzān
- 20 Tāc-dārā başına teng ola tāc-ı Dārā
Ḥizmet-i ḥāk-i derūn bilmez ise rif‘at-i ṣān
- 21 Felek-i salṭanatuñ seb‘a-i seyyāresidür
Kām-kārā o yedi ser-‘alem-i nūr-efṣān
- 22 Eyledi leṣker-i Manṣūruñ o bayraqlarla
Vādī-i nuṣret ü deṣt-i zaferi lālesitān
- 23 Ġāzīler pāy-ı semendin yine ḥınnāladılar

---

¹ Metinde “kütübḥānesine” şeklinde yazılmıştır. Vezin gereği “kütübḥānesin” olarak alınmıştır.

H̄'ān-ı a' dāyı o dem k'eylediler seyl-i revān

24 Tūp idüp kellelerin ' arşada tīḡuñ dā'im

Düşmen-i dīni bu üslūba kıılır ser-gerdān

25 Ser-i a' dāñı boyar kıana dem-ā-dem kıılıcuñ

Anlara halk anuñçün didiler surh-serān

26 Luṭf-ı Haḡḡ ile bugün oldu eyā kān-ı kerem

Bir nice faẓl senüñ şān-ı şerīfünde ' ayān

27 ' Adl ü dād-ı¹ ' Ömere² şıdık³ ü şafa-yı Şıddık

' İlm [ü] ' irfān-ı ' Alī ' ilm⁴ [ü] hayā-yı ' Oşmān

28 Saña Kistrī[y]i ' adāletle mu' ādil tıtsam

Fazladur sende olan devlet-i dīn ü imān

[162a]

29 Ravza-i dīn ü çemenzār-ı şerī' at olalı

Mazhar-ı⁵ luṭfuñ ile milket-i Rūm ābādān

30 Menzil-i zındıķa vü mecma' -ı ilhād olalı

Şarşar-ı qahrūñ ile hıṭṭa-i İrān Tūrān¹

¹ Metinde "dād ü" şeklinde yazılmıştır.

² ' Ömere M161b: ' Ömer ü BD9.

³ Metinde şeklinde yazılmıştır.

⁴ ' ilm M161b: hilm ü BD9.

⁵ mazhar-ı M162a: maṭar-ı BD9.

- 31 Maḥv olupdur ser-i şemşir-i cihān-girūn ile
Levh-i ʿālemde olan naqş-ı dālāl-ı tuḡyān
- 32 Halk rāhatda seḡāb-ı keremūn feyzinden
Belī uyḡu getirür tabʿ a hevā-yı bārān
- 33 Bārekallāh zihī pādişāh-ı ʿādil kim
Şarḡdan ḡarba deḡin buldı cihān emn ü emān
- 34 Levḡaşallāh zihī salṡanat-ı kāhire kim
Kāfdan Kāfa cihān cümle muṡıʿ ü fermān
- 35 ʿArşa-i medḡ ü şenānuñ bulımaz pāyānın
Peyk-i endīşe eger biñ yıl olursa pūyān
- 36 Oldı vaşf-ı sūḡan-ārān ile şiʿ r-i Bākī
Rif at-i pāyede hem-sāye-i nazm-ı Selmān
- 37 İrdi Selmāna sözi şiʿ r-i kemālin buldı
Luṡfuña ḡaldı eyā ḡusrev-i şaḡib-devrān
- 38 Baḡr-i nazm içre bugün dürr-i girān-māye gibi²
Hāk-i zilletde ḡalupdur niteki gevher-i kān

---

¹ turān M162a: virān BD9.

² gibi M162a: iken BD10.

39 Hâkden ref' it¹ eyâ dâver-i dîn-perver kim
Nüşhadur cümle ser-â-pây hadîs ü Qur'ân

40 Her seher tâ ki nücüm üzre niyâm-ı şebden
Çıkara tîğ-i cihân-girini mihr-i raşşân

41 Kılıcuñ üstün ola niteki tîğ-i h^{ur}şîd
Sâye-i salta[n]jatuñda ola âsûde cihân

Velehu²

[162b]³

[163a]⁴

[163b]

Der-kenâr:

678

[Revânî]⁵

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1 Göñülden gitmedi şevki nigârûñ zevk-i şahbânûñ
Mey vü maḥbûbu olmasa nesi var idi dünyânûñ

2 Teferrücgâh idinsünler cemâlûñi ço 'âşıklar
[benüm] Çok sevdüğüm yoktur ziyânı çün temâşânûñ

3 Ela gözliler aldılar benüm göñlümi virmezler

¹ ref' it M162a: kaldur BD10.

² Kasidenin sonunda yer almaktadır. Kaside ile ilgisi yoktur.

³ Bu sayfada cılız bir at ve onu seyreden bir tavşan resmedilmiştir.

⁴ Bu sayfada ağzından kıvılcımlar saçan bir ejderha resmedilmiştir.

⁵ Avşar, t.y., s. 174.

‘Acāyib memleket ancak olupdur alan alanuñ

4 Şerāb-ı nāzdan mest-I ğurūr olsa ‘aceb mi yār
Cihān ḥayrānı olmuşdur o ḥüsn-i ‘ālem-ārānuñ

5 Revānī gözleri yāruñ gönül mülkin ider tārūmār¹
Ḥarāmīler bilür ḳadrin cihān içinde yağmanuñ

679

[Bāḳī]²

mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

1 Hengām-ı şeb ki küngüre-i ḳaşr-ı āsumān
Zeyn oldı şu‘lelenüp şem‘-i aḥterān³

2 Ḥayl-i kevākib içre yanup meş‘ale ḳamer
Şaḥn-ı semāda rüşen idi rāh-ı Keh-keşān

3 Dest urmuşdı kilik-i sipihr⁴ debīr-i çarḥ
Tuğra-nüvīs-i ḥükm-i Ḥudāvend-i ins ü cān

4 Bezm-i felekde urmuşdı Zühre sāza dest⁵
‘İş ü şafāda ḥurrem ü ḥandān şād-mān

¹ Revānī gözleri yārün ider dil mülkini tārāc RD174.

² Küçük, 2019, s. 3-6. Bu kaside BD’de 42 beyittir.

³ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁴ sipihr M163b: şihāb BD3.

⁵ dest M163b: çeng BD3.

- 5 Bu çarḥ çenberinde¹ t̄utup devr uş̄ulini
Deffāf-ı dehr² kılmış idi çehresin nihān
- 6 Bir t̄iġ-i zer-niřān ile girmişdi   arşaya
şemşir-bāz-ı ma  reke-i řaḥn-ı āsumān
- 7 Tedb̄ir-i mu  zamāt-ı um̄r-ı cihān içun
Yaġmıřdı şem  -i fikreti Bircis-i n̄ukte-dān
- 8 Bālā-yı çarḥ-ı heft̄ume Keyvān-ı k̄ohne-sāl
Oturmış idi niteki Hind̄u-yı p̄il-bān
- 9 Eyā bu z̄ib ü z̄inet-i   ālem ned̄ur diȳu
  İbret ḡoziyle nāzır iken dehre nāgehān
- 10 Etrāfa şaldı şa  şa  sın k̄uşe k̄uşe mihr
Oldı ufuġda m̄uhr-i S̄uleymān gibi   ayān
- 11 Kıldı bu ḥālī d̄ide-i   ibret m̄uřāhede
Tuydı bu sırrı   āķıbet̄ü'l-emr ḡuş-ı cān
- 12 Kim bu niřāmı virmedi   ālem serāyına
İllā ki ȳümn-i ḥāzret-i³ řāh-ı cihānsitān

---

¹ çarḥ çenberinde M163b: çarḥ-ı çenberide BD3.

² dehr M163b: mihr BD3.

³ ḥāzret-i M163b: devlet-i BD4.

- 13 Bālā-niṣ̄n̄-i mesned-i ṣ̄āhān-ı tāk-dār
Vālā-niṣ̄ān-ı maʿ reke-i ʿ arṣa-i Keyān
- 14 Cemṣ̄id-i ʿ iṣ̄ ü ʿ iṣ̄ret ü Dārā-yı dād-gīr¹
Kisrī-i ʿ adl ü reʿfet İskender-i zamān
- 15 Sulṭān-ı ṣ̄arḫ ü ğarb ṣ̄ehenṣ̄āh-ı baḥr u ber
[164a] Dārā-yı dehr Ṣ̄āh Süleymān-ı kāmran
- 16 Ol ṣ̄eh-süvār-ı memleket-i ʿ adl ü dād o² kim
Atı öñince olsa revā ḥusrevān revān
- 17 Ser-keṣ̄lik itdi emrine beñzer peleng-i çarḫ
Zencīr ile getürdi yine Keh-keṣ̄ā[n] keṣ̄ān
- 18 Ṣ̄āhib-vücūd-ı memleket-i luṭf u cūd o kim
Mebzül ḥ̄ān-ı luṭfuna maḥṣ̄ül-ı baḥr ü kān
- 19 Müṣ̄tāk b̄uy-ı luṭfına³ ʿ atṭār-ı nev-bahār
Muḥ̄tāc dest-i himmete⁴ ḥ̄āce-i ḥ̄azān
- 20 Devründe kimse cevri sitem-gerden ağlamaz
Bī-ṣ̄erʿ ider iderse eger çeng ü ney figān

¹ dād gīr M163b: dār u gīr BD4.

² o M164a: (-) BD.

³ luṭfuna M164a: ḥulḫına BD4.

⁴ himmete M164a: himmetine BD4.

- 21 ‘Adlũñ atında cevr ü sitem dād-ı Keyubād
Hımuñ yanında luf u kerem ahr-ı ahramān
- 22 Lerzende grse avfuñ ile teb utar Şanur
Baqlar Őihāb gerden-i gerdna rismān
- 23 Tguñ ‘adem diyārına rŐen ardr
A‘ dā-yı dni urma ılıdan ger hemān
- 24 Deryā-miŐāl ‘askern ire ‘alemlern
Feth ü zafer sefnesine adı bād-bān
- 25 Minarına dilerse alur arı dāne-vār
‘Anā-yı āf-ı adrne bir u‘ medr cihān
- 26 evgān urupdur aña ezel dest-i himmetn
Ol dem bu dem durur ki dner ky-ı āsumān
- 27 Bāg-ı Őenā v glŐen-i mednde murg-ı dil
Bu nazm-ı rh-baŐı our Şu gibi revān
- 28 Cān olmayadı ol dehen ey Őh-ı dilsitān
Nin olurdı cān gibi ya ddeden nihān
- [164b]
- 29 La‘ ln ayāli oa-i āırda var iken

- Yâķüt-ı nâba olmuş¹ idi mekân kân
- 30 Ruhsâruñ üzre turreler olmuş girih girih
Güyâ Hicâza bağladılar Şâmiyân miyân
- 31 Görsün nihâl-i serv-i şanavber hırâmuñı
Ayrıķ çemende beslemesün bâĝbân bân
- 32 Mesken şeh-i maħabbetüñe taħtgâh dil
Menzil-i hayâlün la' lüne ĥalvet-serây-ı cân²
- 33 Kıldı sücüd ĥaddüñe karşı gül ü semen
İtdi kıyâm kâmetüñe serv-i büstân
- 34 Tutdı cihânı pertev-i ĥüsnüñ güneş gibi
Toldı şadâ-yı ' ışķ³ ile kâh-ı *Kün fe-kân*⁴
- 35 Eflâke çıķdı velvele-i ' arşa-i zemîn
İndi zemîne ĝulgüle-i âsumâniyân
- 36 Bâķi-şıfat ne bülbül-i rengin-edâ gele
Ne ola tal' atuñ gibi ferħunde ĝülsitân

¹ olmuş M164b: olmamış BD5.

² Bu beyit, metinde beyitleri oluşturan iki sütunun arasına yatay olarak yazılmıştır.

³ ' ışķ M164b: ' ışķuñ BD6.

⁴ "Ol (dedi)! Hemen oldu" manasına gelmektedir ve Kur'an-ı Kerimde yedi surede sekiz ayette (Bakara 2/117, Al-i İmrân 3/47-59, Enam 6/73, Nahl 16/40, Meryem 19/35, Fatır 35/19, Yasin 36/82, Mümin 40/68) geçmektedir.

37 Hüsniñ güliyle bāğ-ı cihān gülşen-i İrem
Her sū hezār bülbül [ü] şad-güne dāstān

38 Dergāh-ı Hāğğa yüz tatalum ber-mezīd ola
Cāh ü celāl-i salṭanat-ı baht-ı cāvidān

39 Bezmüñde baht sāķī vü iķbāl hem-niṣān
Cām-ı sipihr sāğar-ı pülād-ı zer-niṣān

Der-kenārlar: 680

[???

Otağa fütāde meyl ister .....

Çü murğān-ı sünbül ruḥuñ geşte gark

Bārīk-bīn olanlar ider қаşlaruñ ḥayāl

Dendānuñı taṣvīr ider ṭab^ç -ı ḥurde-dān

681

[Bāķi]¹

mefā^ç ilün fe^ç ilātün mefā^ç ilün fe^ç ilün

1 Ağardı berfle yir yir çemende cism-i nihāl

Niteki penbe-i dāğ ile sīne-i abdāl

2 Zemīne bād-ı hevādan çoķ aķçe düşdi yine

---

¹ Küçük, 2019, s. 53-55.

Pür itdi dāmen-i şahrāyı tıldı ceyb-i cibāl

3 Meger ki hoşka-i çarhuñ zamāne harrātı
Döker tırāşesini küh u deşte berf-mişāl

4 Zemīne dāmen-i ebr ile şaçdı sīmi felek
Bu hāleti göricek mā'il oldı tāze nihāl

[165a]

5 Bu faşl [içinde]¹ şu kim qaldı şabrı² sermāye
Olur nihāl-i çemen gibi ğarq-ı māl u menāl

6 Cihānı berfle yağ tıtdı kış kıyāmetdür
‘ Aceb mi yir yüzine çıka³ hep defā'in-i māl

7 Pür oldı şāhları üzre yağdan āyineler
Ġarīb şürete girdi bu faşl içinde ğazāl

8 Meger ki ‘ālem-i ‘ulvīde nev-bahār oldı
Döker şükūfe-i bādāmı sahn-ı bāğa şimāl

9 Sevāhil-i çemene çıqdı genc-i Bād-āverdi
Yöneldi Hüsrev-i nev-rūza devlet ü iqbāl

¹ [içinde] BD53: (-) M.

² qaldı şabrı M165a: şabrı qaldı BD53.

³ çıka M165a: çıksa BD53.

- 10 Döşendi berf ser-ā-pāy şahñ-ı şahrāya
Ağardı rüy-ı zemīn şanki tahta-i remmāl
- 11 Nişān-ı pāy-ı vuḥūş u tıyūr şahrāda
Çizildi rīk-i sefid üzre gūyiyā eşkāl
- 12 Beyāz düşdi hele şekle¹ tāli‘ -i eyyām
Mişāl-i çehre-i baht-ı edīb-i ferruḥ-fāl
- 13 Ser-i efāzıl-ı āfāk müftī-i ‘ālem
Sipih-ı fazl u kemāl āfitāb-ı cāh [u] celāl
- 14 İmām-ı şaff-ı efāzıl emīr-i ḥayl-i kirām
Emīn-i dīn ü düvel ḥāce-i ḥuceste-ḥişāl
- 15 Ebū Ḥanīfe-i şānī Ebū’s-su‘ūd ol kim
Fezā’ıl içre efāzıl olupdur añā ‘ıyāl
- 16 O kim yazılmış ezel tāk-ı bārgāhında
Melāz u melce-i erbāb-ı fazl u kemāl²
- 17 Şu deñlü şān-ı şerīfnde var añun ‘āzamet
Ki kendüsin yitürür meclisinde³ celāl

¹ şekle M165a: şekl-i BD54.

² kemāl M165a: ehl-i kemāl BD54.

³ meclisinde M165a: meclisine gelse BD54.

18 Dürüb-ı tîğ-i havâdişden özge bulmadılar
Şular ki kendülerin aña tıtdılar emşâl

[165b]

19 Nücüm içinde Süreyyâ terâzüyle yürür
Ki şâdır olmaya eyyâm-ı devletinde vebâl

20 Kemîne-bende-i dirîneñem hudâvendâ
Bu bende cânibini luţfuñ itmesün ihmâl

21 Ma' ârif ehline çapuñda irişür ma' rûf
Fezâ'il ehline çapuñda¹ irişür efzâl

22 Kerîm özünle mükerrrem cihân² luţf u kerem
Şerîf aduñla müşerref çabâle-i iqbâl

23 'Arûs-ı dehre şenâñı benem kılâde kılan
Güher edâ-yı girân-mâye rişte ince hayâl

24 Selâset-i kelimâtum şafâ-yı eş' ârum
Açar şu gibi çılupdur çulûbı hep meyyâl

25 Terâne eylese bülbül çemende güftârum
Gelür³ öñinde zemîn-bûs iderdi âb-ı zülâl

---

¹ çapuñda M165b: çapuñdan BD54.

² cihân 165b: cihânda BD54.

³ gelür M165b: gelüp BD55.

- 26 Velîkin âyîne-i tab^ç -ı şafvet-âyinüñ
Bu rûzgârda var sûretinde gerd-i melâl
- 27 Velîkin¹ faqr u felâketde şavlecân-ı kızâ
Getürdi güy-şifat döne döne başuma hâl
- 28 Hemîşe nergis-i iqbâl [u] baht h^çâb-âlûd
Hemîşe turra-i tîli^ç müşevveşü'l-aşvâl
- 29 Nigîn-i baht u sivâr-ı sa^ç âdet elde degül
Ayakda kodı zamâne niteki zer halhâl
- 30 Hezâr-bâr belâ pütesinde kâl oldum
Henüz âteş-i mişnetde yok halâşa mecâl
- 31 Du^ç â-yı devletine kıll^ç azîmet ey Bâkî
Murâd neyideli² ma^ç lûm zâhir olalı mâl³
- 32 Hemîşe tâ kıla keff-i direm-feşân-ı şabâ
Şitâda dâmen-i kuhsâr u deşti mâl-â-mâl
- 33 Eyâdi-i keremüñ berr ü bahre şâmildür⁴
Niteki eylese her cânibe şümül-i şimâl

¹ velîkin M165b: fezâ-yı BD55.

² neyideli M165b: neydügi BD55.

³ olalı mâl M165b: oldı me'âl BD55.

⁴ şâmildür M165b: şâmil ola BD55.

[166a]

34 Cihân musahhar-ı fermân ola murâdâtun

Müyesser eyleye dâ'im Müyessirü'l-a'mâl

Der-kenarlar:¹

682

[‘Ulvi]²

mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün

Gelüp şehri vücuda şordı ‘Ulvi hâne-i kabrin

Diyâr-ı ğurbete düşmiş misâfirdür mekân gözler

683

Maḳālî

mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün

1 Nihâl-i kâmet-i mevzûnı yârûn naḥl-i dil-cûdur

Dil-i meyâlümüz ardınca yârûn bir aḳarşudur

2 Leṭâfetde seni ey ğonce-fem çeşm-i ğazâlânuñ

Hemân mülk-i Hindden Ruma gelmiş iki âhûdur

3 Alup bād-ı şabâdan bûy-ı zülfüñ didi kim nâfe

Benüm şahrâ-yı Çinî başuma dâr eyleyen budur

4 Düzdi anı ṭab‘-ı ğurde-dânem rişte-i nazma³

¹ 165a’da bulunan der-kenarlar şiiri bölmek için şiirin bittiği 166a’ya kaydedilmiştir.

² Çetin, 1993, s. 267. ‘Ulvi Divânı’nda bulunan 129. gazelin makta beytidir.

³ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

Dehān-ı tengi ammā ol mehūñ nā-süfte lü'lü'dür

- 5 Uğurlar hānmānın kimse dönmez hāne-i dilden
Makālī ğamze-i dil-ber 'acā'ib rind-i uğrudur

684

[???

Otaġa fütāde yil ender-

Per ur da 'anķā ser-ez-kūh-ı ķāf

685

[Baķı]¹

mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

- 1 Ne h̄oş yaraşdı sipihre kevākib içre hilāl
Taķındı pāyine gūyā ki cevherī hālḡāl
- 2 Tūlū' idince ufuķdan miyān-ı encümde
Taķındı² gerden-i gerdūna ŗanki 'ıķd-ı le'al
- 3 Çerāġ-ı māha yine bir filori dikdi güneş
Gören kimesne kenārın meh-i nev itdi ḡayāl
- 4 ŗu sīb ŗekline girdi ŗafaķda cirm-i ķamer
Güzellenüp ola bir yanı ŗarı bir yanı al

¹ Küçük, 2019, s. 49-52. Bu kaside BD'de 47 beyittir.

² taķındı M166a: taķıldı BD49.

- 5 Şarındı farkına¹ bir h̄üb Yūsufī destār
Şoķındı farkına bir nāzūkāne s̄im h̄ılāl²
- 6 Elinde muṭrib-i çarḥuñ ya ķurs-ı meh defdūr
Kenāresi görünür pūlınuñ mişāl-i hilāl
- 7 Ne hoķķadur bu ki altında çarḥ-ı şu‘bede-bāz
Ķoyınca mūhre-i mihri gūm eyledi fi’l-hāl
- 8 Nedūr bu ķurs-ı nuḥāsī ki zerger-i gerdūn
Şalup [bu]³ pūteye nār-ı şafaķda eyler ķāl
- 9 Ya cām-ı ‘işret-i Dārā ya cām-ı Kisrīdūr
Ṭolaşdurur bu cihānı sipihr olup dellāl
- 10 Ķanadı kūşesidūr āşiyāneden görinen⁴
Ferāĝa vardı meger şāh-bāz-ı zerrīn-bāl
- 11 Ya nūrdur⁵ görünür āḥirinde Şa‘bānuñ
Ya rādur ol Ramazān evveline olmuş [dāl]
- 12 Götürdi perde[y]i yüzden¹ görindi ḥalķa-i der

¹ farkına M166a: meh yine BD49.

² bir nāzūkāne s̄im h̄ılāl M166a: bir dāne ince s̄im hilāl BD49.

³ [bu] BD49: (-) M.

⁴ görinen M166a: görünür BD49.

⁵ nūrdur M166a: nūndur BD49.

Bu gice gök apusını² açdı Bārī-i Mütē‘āl

13 Gelūn bu fikri oyalum tereddūd itmeyelūm

Bu deñlü nesne niūn ura³ pāy-ı ‘ala ‘ıāl

[166b]

14 Hemān bu aner-i zerrīn-ılāf-ı Paadur

Ki ā-ı ‘ara aıldı bu eb hilāl-miāl

15 Emīr-i āh-nazar dāver-i bülend-ater

Veziir-i ūb-siyer ū‘ace-i uceste-iāl

16 Bülend-himmet-i ‘ālem⁴ ubād Paa kim

Hilāl-i ara maal meclisinde aff-ı ni‘āl

17 O kim debīr-i ezel ekdi kilik-i udretle

erīf nāmına tevī‘-nāme-i ibāl

18 Revā-ı manzar u⁵ divān ā-ı eyvānı

Hilāli burc-ı sa‘ādet sipihr-i cāh u celāl

19 Nesebde pāyesi a‘lā asebde bī-hem-tā

Keremde aña ne arān seāda ne emāl

---

¹ yūzden M166a: gōzden BD50.

² apusını M166a: apusın BD50.

³ ura M166a: ola BD50.

⁴ ‘ālem M166b: devrān BD50.

⁵ manzar u M166b: manzar-ı BD50.

- 20   Şehāda Hātem-i Ṭay defterini ṭayy itdi
          Veġāda¹ Seyyīd-i Ġāzī hikāyet-i² Baṭṭāl
- 21   Kef-i cevādı pür eyler şehāb dāmānın
          Şehāb egerçi virür dāmen ile vaqt-i nevāl
- 22   Dem-i veġāda çü pāy-i semendi depretse³
          Sipihre lerze düşer arza irişür zilzāl
- 23   Nesīm-i hulķına bir dem qarīn olursa eger
          Şuyı gül-āb ide topraġı müşk bād-ı şimāl
- 24   Mişāl-i cūdına ‘ unvān yazar debīr-i felek
          Mürebbi-i fuzāla dest-gīr-i ehl-i kemāl
- 25   Eger ki hil‘ at-ı luṭfin kılaydı erzānī
          Siyāh şālını terk ide geymeyeydi leyāl
- 26   Kef ile gerçi terāzū-yı ‘ aķla urmuş idim
          Haḫfīf geldi yine keffe-i şehāb-ı şıķāl
- 27   ‘ Aṭā-yı [kān-ı]⁴ kefi zer-feşānına kān-ı nisbet⁵

---

¹ veġāda M166a: ġazāda BD50.

² hikāyet-i M166b: hikāyetin BD50.

³ depretse M166b: deprense BD50.

⁴ [kan-ı] BD51: (-) M.

⁵ kān-ı nisbet M166b: nisbet BD51.

Nevāl [ü] feyz-i şehāb-ı şıķāl bir mişķāl

[167a]

28 Şu cāmı şındı baña serverā bu sākī-i dehr

Şarābı zehr ile ālude dārū-yı kıattāl

29 Şarāb-ı ĥayret ile şöyle mest ü medĥūšem

Ne dest-i ‘ aķla taşarruf ne pāy-ı fikre mecāl

30 Hemīşe şan‘ at u pīšem dem-ā-dem endīšem

Özümle baĥş u cedel yılduzumla ceng ü cidāl

31 Kemend-i ‘ acz ile olmazdı dest ü pā-beste

Bu bendi geçmese baña zamāne-i muĥtāl

32 Elüñdedür çü bu gün ĥall-i müşķilāt-ı enām

Enāmil-i keremüñ kı1 bu ‘ uķdeye ĥallāl

33 Şehāb-ı mekremet ü menba‘ -ı mürüvvetsin

Nem-i şehāñla ser-sebz gülşen-i āmāl

34 Bu gülşen içre seni serv-i ser-firāz görüp

Şu gibi ayaĥuña aķdı ĥātır-ı meyyāl

35 Sezā-yı merĥamet ü müsteĥāķķ-ı ‘ ātıfetem

Nevāl-i fazluñ iderseñ maĥal durur efzāl

36 Boyandı anlu yaşum silmedin elüm ale
Ayakda aldum eyā ma‘ den-i kerem elüm al

37 apuña yüz süre geldüm řafā-yı hāırla
Zülāl gibi beni gülsitān-ı luıfuña şal

38 Dilümde şekker-i şükr-i fevāzı1-ı keremüñ
apuña yüz süre¹ geldüm ne ise mā-fi’l-bāl

39 Elümde sāęar-ı ‘ işret emīr-i meclis idüm
Zamāne olmasa devr-i edānī vü erzāl

40 Belāęat ire bugün² şeh-süvār-ı meydānem
Ki eyledüm şu‘ arā-yı zamāne[y]i pā-māl

41 Benem bu ‘ arşada kim raşı-ı şab‘ ı depretsem³
Vücüdi hışm ola pā-māl olursa Rüstem-i Zāl

42 ‘ Aceb degüldür eger olsa nükte-i alemüm
Ser-i ‘ adū-yı bed-endīře arbet-i kübāl

[167b]

43 Du‘ āya başla dırāz itme ışşayı Bāķī
Ki fehm olındı muhāřřal mübeyyin¹ oldı me’āl

¹ yüz süre M167a: ‘ arz ide BD52.

² bugün M167a: ben ol BD52.

³ depretsem M167a: depredicek BD52.

- 44 El aç du‘āya² kıyām-ı hıyām-ı devletine
Yiter uzandı bu deñlü tınāb-ı kāl [u] maķāl
- 45 Hemīşe tā meh-i rūze gelüp bu devr içre
Riyāzet ile ire peyker-i hilāl nūzzāl³
- 46 Giceñ şerefde şeb-i Qadr ü gündüzün bayrām
Nevāl [ü] ni‘ met ile h̄ān-ı ‘ış māl-ā-māl⁴

686

[Safāyī]

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- 1 Göñlümi gördüm anuñ zülfine düşmiş ölmüş
Göz qarardup kuru sevdalara üşenmiş ölmüş
- 2 Yār dükkānı öñinde şu seperler güneşe
Ol h̄üb-yüzüñ görüben ‘aqlı gidüp düşmiş ölmüş
- 3 Geldi āvāze-i ğaybī ki figān itmegi қо
Āhuñ na‘ rası yirden göge ulaşmış [ölmüş]
- 4 Mışra irişdi haber vaķtı degül taşdı bu Nīl
Gözümñ yaşı taşup kūyuña ulaşmış [ölmüş]

¹ mübeyyin M167b: mu‘ayyen BD52.

² du‘āya M167b: du‘ā-yı BD52.

³ nūzzāl M167b: hüzāl BD52.

⁴ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

5 Bi-ḥaberler didiler bilirseñ geldi ḥaṭemi
Nazar itdüm ki şeker tengine mür ulaşmış

6 Ey Şafāyī bu yemiş baqma düğ-1 yār saña
O senüñ terkün urup ‘anber ile bilişmiş imiş¹

[168a]

687

[Ḥalīlī]

mefʿülü mefāʿilün mefāʿilün feʿülün

- 1 Ey bād-1 şabā ḥālūmi dil-dāra ḥaber vir
Yürekdeki yārem qandur yāre ḥaber vir
- 2 Hecriñde gözüm güherinün qalmadı nūrı
Ol mihr-i cihān mäh-1 pür-envāra ḥaber vir
- 3 Ben çākerini eyleye didārına maḥrem
Ağyārdan yār adına yāre ḥaber vir²
- 4 Telḥ oldı dehānum ğam-1 hicrān ile her dem
Ol laʿl-i leb-i şehd-i şeker-bāra ḥaber vir
- 5 Derd ile qarīb ola ki cān vire Ḥalīlī
Āhum ide mekr ol büt-i ‘ayyāra ḥaber vir

¹ Bu mısra da vezin tutmamaktadır.

² Bu mısra da vezin tutmamaktadır.

[Ferrūhî]

mefā'îlün mefā'îlün fe'ülün

- 1 Güzel sevme vefā-dār olmayınca
N' olur andan baña yār olmayınca
- 2 Şağın yoğ didüğüne qalma yāruñ
Kim ikrār olmaz inkār olmayınca
- 3 Şeker gibi ezilme tatlu tatlu
Bî-şirî-i şeker-bār olmayınca
- 4 Yolında cān virüp ey dil yıqılma
Qıyāmet serv-i refār olmayınca
- 5 Şaçuñ almadı göñlin Ferrūhîñün
Kim ol çoğ başlu ' ayyār olmayınca

[Necātî]¹

mefā'îlün mefā'îlün fe'ülün

- 1 Çenāruñ qadd-i yāre nisbeti vār
Eli açuğ² velî h'oş himmeti var

¹ Tarlan, 1997, s. 198. Bu gazel NBD'de yedi beyittir.

² açuğ M168a: yufğa ND198.

2 Elüñ depret yürüt sākī ayağı
Ki devrānuñ be-ğāyet sür' ati var

3 Gözümüñ şīşesi yoluñ kıumından¹
Dolısar āhır² ammā sāk' ati var

4 Şarardur beñzini zāhid velīkin
Riyāzetle degüldür ' illeti var

5 Ayağına yüzün sürer Necātī
Eyü varur başında devleti var

[168b]

690

Bākī Efendi³

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1 Müje haylindür ol⁴ gamze-i fettān şaf şaf⁵
Güyyā cenge durur nīze-güzārān şaf şaf

2 Seni seyr itmek için reh-güzer-i gülşende
İki cānibde durur serv-i hırāmān şaf şaf

3 Gökde efgān iderek şanma geçer hayl-i küleğ
Çekilür kūyuña murğān-ı dil ü cān şaf şaf

¹ iki şişe gözüme ' izün kıumından ND198.

² āhır M168a: birgün ND198.

³ Küçük, 2019, s. 241-242. Bu gazel BD'de dokuz beyittir.

⁴ haylindür ol M168b: haylin dizer ol BD241.

⁵ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

- 4 Cāmi‘ içre tā kimlere göre¹ hem-zānūsın
Şekl-i saḳḳāda gezer dīde-i giryān şaf şaf
- 5 Ḳadrūni seng-i muşallāda bilüp ey Bāḳī
Durup el baḡlayalar ḳarşuña yārān şaf şaf

691

Ez-ān Nev‘ī²

mefā‘ilün fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

- 1 Esīriyüz bir elif-ḳad ḳaşı kemān olanuñ
Zamānede ḳuliyuz çehresinde ān olanuñ
- 2 Görince ḡamzesini Yūsufuñ ciger delinür
Dili cerāḫat olur dil-beri Sinān olanuñ
- 3 Eline ḳonsa yaraşur hemişe ol³ şebbāz
Ḳolında daḡları şekl-i āşiyān olanuñ
- 4 Seni ḳucan nice dil-dādeñ olmasun cānā
Dilinde şefḳat olur sīnesinde ān⁴ ol[anuñ]
- 5 Ne ḳīl ü ḳāl ide Nev‘ī ki bellidür ḫāli
Dilinde fikr-i ḡam-ı ‘ışḳ-ı mū-miyān olanuñ

¹ tā kimlere göre M168b: göre tā kimlere BD241.

² Tulum, Tanyeri, 1977, s. 382.

³ ol M168b: bir ND382.

⁴ ān M168b: cān ND382.

Şânî

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- 1 Didüm ol yüzde nedendür hıtt-ı reyhân şaf şaf
Didi böyle yazılır âyet-i Qur‘ân şaf şaf
- 2 Muşhaf-ı hüsnüni ezberlemege mekteb-i ‘ışkuñda¹
Dizilür qarşuña eţfâl-i dil ü cân şaf şaf
- 3 ‘Asker-i şabra siyâh müjeñ aqın şala mı
Bozdı eliyle anı ğamze-i fettân şaf şaf
- 4 Mihr [ü] meh şanma iki pencere açdı gerdün
İde nâzil melâ’ik seni seyrân şaf şaf
- 5 Bir zamân ola el üzre getürüp ey Şânî
Gide tâbütuñ önce nice ihvân şaf şaf

[169a]

Der-kenâr: 693

[???

Otaĝa fenâda yil indir muşâf

Per ur da ‘anĝâ ser-ez-küh-ı Qâf

Otaĝa fütâde yil zirâ berĝ

¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

Çü murğān bismil-i zehun gešte ğark

Otaġa baġrımı ... kām-yāb

Çü qadd-i elif ber-ser-i āfītāb

Üsküf-i zerrīn ile altun otaġa bī-şümār

Ġüyyiyā kıyruqlu yılduzdur ki oldı āşikār

694

[Behiştī]¹

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

I

Yaşum deryāsı mevc urdukça baħr-i bī-kerān² inler

Figānum 'ālemi tıtdı kaçamaz kūh-ı girān inler

Derūnum nāle peydā eyledükçe ins ü cān inler

Kaçan kim zār ü dil-ħaste olup bir nā-tüvān inler

Anuñ feryādına raħm eyleyüp kevn ü mekān inler

II

Olupdur nūr-ı 'ıřkla benüm gönlüm gözüm rüşen

Anuñçün nice esrārı nihāna vākıf oldum ben

Bu ma' nāyı egerçi ey kemān-keş anlamazsın [sen]³

Raķībūñ baġrına doķınmadı diyü te'essüfden

¹ Aydemir, 2000, s.208-209.

² bī-kreān M169A: Bī-girān BED208.

³ [sen] BED208: (-)M.

Ne meydānda bir oğ atılsa ardınca kemān iñler

III

Ruĥ-ı yāri beķā¹ deştinde bitmiş lāle mi řanduñ
Dil-i ‘uřřāķı bu hüsn [ü] mecāzı ala mı řanduñ
Fenā bezmi bu ‘ālemde mü’ebbed ķala mı řanduñ
Ney ü çeng ü rebābuñ sen fiġānın nāle mi řanduñ
Beni gör kim bir āh itsem zemīn ü āsumān iñler

IV

Ĥarābat ehli ol sürmek dilerseñ zevķ ü verāyı
Ele al cām[1] ister iseñ fenā derdine dermānı
Şerāb-ı nāb ile ‘ömrüñ olur biñ yılca bir anı
‘Acebdür kim murāduñca iğerken āb-ı ĥayvānı
Niçün sākī za‘īf oldum diyü pīr-i muġān iñler

V

Maĥabbet ‘āřıķı rübāh olursa döndürür bebre
Dem-i ġayretde ķalmaz ķudreti bir zerrece řabra²
Faķīre merĥāmet itmez ider tersāya vü gebre
Behişti ey güneş yüzli nice³ incinmesin ebre
İkide bir ser-i kūyuña geldükçe hemān iñler

¹ beķā M169a: belā BED208.

² şabra M169a: cebre BED208.

³ nice M169a: niçün BED209.

[Nev'î]¹*mefâ' ilün fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün*

I

Ne mümkün oldu ğam-ı fūrkatünle ülfet idem

Ne çāre var talebünden senün ferāgat idem

[169b] Ne kādirem ser-i kūyuñ varam² ziyāret idem

Ne fırsat oldu saña hālüm[i] hikāyet idem

Ne vüs'at oldu hicrān ğamın rivāyet idem

II

Hemīşe olmada mümted zamān-ı ğuşşa vü ğam

Hemīşe derd ü elem bī-şümār [u] raḫat kem

Ne bir qarīn-i muvāfiḫ var olmaĝa hem-dem

Ne bir şehenşeh-i 'ādil bulundu kim varam

Bu zulm[i] 'ādet iden şahdan şikāyet idem

III

Murād-ı dil-ber için nā-murād olup da'im

Göñül vilāyetine 'ıḫḫı eyledüm hākim

Bu kāra şanma beni³ müdde'î olam nādimMurādı çün [beni]⁴ güldürmemekdür ol zālīm

Revā budur ki hemān aĝlamaĝı 'ādet idem

¹ Tulum, Tanyeri, 1977, s. 215-216. Nev'î'nin kendi gazeline yaptığı tahmistir.² varam M169b: varup ND215.³ beni M169b: ben ey ND216.⁴ [beni] ND216: (-) M.

IV

Ne bād-ı āh ile eyledük ol serv[i]¹meyyāl
Ne eyledi eşer ol mü-miyāna kı̄l ile qāl
Şalāh-ı kār ise şimden girü bir emr-i² muḥāl
Ne ‘ arz-ı ḥāle meded var ne dilde şabra mecāl
Ne çāre n’eyleyeyim³ bilmezem ne ḥālet idem

V

Yanuñda eyleyüp aḡyār ben gedāyı qarīb⁴
Düşürdi rāh-ı beyābāna⁵ bī-taqrīb
Ne çāre çünki degülmiş vişālün aña naşīb
Kapuñda ölmege Nev‘īye māni‘ oldı raqīb
O seg komadı ki bir laḡza istirāḡat idem

696

[Tab‘ī]

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

I

Düşelden ayru ol Yūsuf-cemālden elemlele⁶
Mükedder oldı ḥālüm cevr-i iḡvān sitelele
Koma Ya‘ kûp Beytü’l-ḡazānda derd ü ḡamlarla
Şafā vir dīde-i ḡam-dīdeye luḡf u keremlele

¹ eyledük ol serv[i] M169b: ol servi eyledük ND215.

² bir emr-i M169b: ḡayāl-i ND215.

³ neyleyeyim M169b: n’eyleyeyin ND215.

⁴ qarīb M169b: ḡarib ND216.

⁵ beyābāna M169b: beyābān-ı hecre ND216.

⁶ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

[170a]

Seni gözler dü-çeşm-i hûn-feşânum nice demlerle
Gel ey nûr-ı başaş merdümlük it demler ademlerle

II

Olaldan ey m ah sen geşt   g z r  zre¹
Düşüpdür iftir ya c n   dil olmaz ar r üzre
Őab -veş bir gün uğrar diyü t  ki bu ęub r üzre
Gözüm yollarda aldı nergis- s  intiz r üzre
Seni gözler d -çeşm-i h n-feŐ num nice demlerle
Gel ey n r-ı başar merdümlük it demler ademlerle

III

Ra be y r olup olma ar b-i düşmen-i b -d n
ulu ndan nefret itme p diŐ hum eyleyüp nefr n
Cem l n   arza ıl ey ruları meh be leri perv n
Münevver ola t  kim t re batum gözlerüm aydın
Seni gözler d -çeşm-i h n-feŐ num nice demlerle
Gel ey n r-ı başar merdümlük it demler ademlerle

IV

Őer b-ı f rat n n Ő itd relden s  -i devr n
Olupdur anlı yaşum c r  a gibi h k ile yeks n
Nice bir d 'im olsun bezm-i ęamda s ğar-ı hicr n
Viş l n  rz sıyla ab b mey gibi n l n
Seni gözler d -çeşm-i h n-feŐ num nice demlerle
Gel ey n r-ı başar merdümlük it demler ademlerle

¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

V

Temāşā itmek için Tab'î-i serv-ķadd-i dil-cūyuñ
Dolanur kūy-ı eşküñ gibi merdüm gülşen-i kūyuñ
Meşāma irgürüp ey Yūsufî ĥall-i pîrechen būyuñ
Demidür çeşm-i cānı rüşen itse gün gibi rūyuñ
Seni gözler dü-çeşm-i ĥün-feşānum nice demlerle
[170b] Gel ey nūr-ı başar merdümlük it demler ķademlerle

697

[Fevrî]

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

I

Tengri her şaĥşa temennā-yı dil ü cānın vire
Kāfire İslām ehl-i dīne ĩmānın vire
Şeyĥ ü şūfiye cinānın ĥūr u rıdvānın vire
Mālike mülkin ġarībe genc-i virān[ın] vire
İsterem Ĥaķ ĥaste-dil ' uşşāķa cānānın vire
Umarum derdin viren Allāh dermānın vire

II

Çün beni çarĥ itdi ol şirīn-dehānumdan cüdā
Başum alup daġa döşendüm kūh-ken-veş mübtelā
Nā-gehān gördüm ki geldi bir Ĥızr-dem pīr-i Ĥudā
Himmet it didüm didi el ķaldurup idüp du' ā
İsterem Ĥaķ ĥaste-dil ' uşşāķa cānānın vire
Umarum derdin viren Allāh dermānın vire

III

Vākı' amda bir gice gördüm ki Qays-i pāk-bāz
Toprağa urmuş yüzün izhār idüp sūz [ü] güdāz
Didüm ey 'āşık nedür maqşūduñ eyle keşf-i rāz
Ağlayup sūz ile didi tā ebed idüp niyāz
İsterem Hāq haste-dil 'uşşāka cānānın vire
Umarum derdüñ viren Allāh dermānın vire

IV

H' oş gelür derd ü maḥabbet baña şıḥḥat istemem
Zillete incinmezem iqbāl ü devlet istemem
Fakrı faḥr itdüm revācı qadr-i rif' at istemem
Rağbetüm qalmanı dünyāda sa' ādet istemem
İsterem Hāq haste-dil 'uşşāka cānānın vire
Umarum derdim viren Allāh dermānın vire

V

[171a]

Derd ü hicrān Fevr̄yi şol deñlü itdi haste-ḥāl
Kim gelüp gördükde aḥvālın ṭabīb-i ḥ' oş-ḥişāl
Dutdı nabzın gördü kim kendü 'ilāc itmek muḥāl
Hāqqa tefvīz eyleyüp ḥālın ol şīrīn-fi' āl
İsterem Hāq haste-dil 'uşşāka cānānın vire
Umarum derdin viren Allāh dermānın vire

[Seliki]¹

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

I²

Gāh fūrkat bir yañadan gönlüme virür elem
 Gāh ḥasret bir yañadan cānuma eyler sitem
 Gāh mihnet bir yañadan gösterür rāh-ı ' adem
 Gāh ğam cānum almak ister ğam bir yañadan neylesem³
 Dört yañadan baña oldular ḥavāle dem-be-dem⁴
 Gāh fūrkat kāh ḥasret gāh mihnet gāh ğam⁵

II

Tīr-i fūrkatūñ delüp derdine kār ider⁶
 Ḥaçer-i ḥasretūñ her dem sīnemi efkār ider⁷
 Derd ü mihnet geh beni künc-i belāda zār ider
 Gāh ğam gönlüme geldükçe beni bīmār ider
 Her biri bir yaña ' ālemden beni bī-zār ider
 Gāh fūrkat gāh ḥasret gāh mihnet gāh ğam

III

Gāh dilüm⁸ bezminde her dem ney gibi nālān olur
 Gözlerüm yaşı şarāb cigerüm¹ büryān olur

¹ Zülfe, 2019, s. 190-192.

² "gāh" sözcükleri SD' de "gāhi" şeklinde alınmıştır.

³ gāhi gam bir yaña cānım almak ister dem-be-dem SD191.

⁴ dem-be-dem M17: n'eyleyem SD191.

⁵ gāhi fūrkat gāhi hasret gāhi mihnet gāhi gam SD191.

⁶ tīr-i fūrkat geh delüp bağrum derūna kār eder SD191.

⁷ her dem sīnemi M171a: geh olur sīnemi SD191.

⁸ gāh dilüm M171a: dil belā SD191.

Şem¹ olup ol bezme cānum riştesi nālān²

Zerd olup beñzüm dem-ā-dem gözlerüm giryān olur

Hāşılı hālī degül dā'im dil mihmān olur³

Gāh fūrkat gāh ḥasret gāh mihnet gāh ğam

IV⁴

Başuma üşetdi benüm zenbūr endüh-ı belā

N'eyleyem⁵ kim cānuma⁶ kār itdi nāliş-i cefā

Nüş-ı şādī feraḥ olmaz her dem naşīb baña

Derdümüñ ben kaḅı birin diyeyin ey mübtelā

[171b] Eksük olmaz dā'imā ben mübtelādan dā'imā

Gāh fūrkat gāh ḥasret gāh mihnet gāh ğam

V⁷

Āh-ı dil-dārimuz olmuşdur⁸ ilm-i 'ālem-i elem baña⁸

Leblerüñden ayru açşam bādedür emsem baña

Heçr ile öldüm döner 'ışķ ehli hep mātem baña

Ey Selīķī yaluñuz ḳomaz olur hem-dem baña

Olmadı ol mūnis cānum velī maḥrem baña

Gāh fūrkat gāh ḥasret gāh mihnet gāh ğam

¹ cigerüm M171a: olup ciger SD191.

² nālān M171a: sūzān olur SD191.

³ 'iş için ben bī-kes ile hem-dem ü yārān olur SD192.

⁴ Olmuş iken ol perī 'ışķunda şeydā bir yaña/ kakülünden var-iken başumda sevdā bir yaña
Cevr ederken cāna ol yār-ı dil-ārā bir yaña / dil çekerken cevri-ı agyār ıla gavga bir yaña
Cānumı almak için eyler tekāzā bir yaña / gāhi fūrkat gāhi ḥasret gāhi mihnet gāhi ğam (SD192).

⁵ n'eyleyem M171a: tesellim SD192.

⁶ cānuma M171a: cāna SD192.

⁷ Ey Selīķī gāhi fūrkatden n'ola kılsañ fiġān / gāhi ḥasretten yeridür yaşuñ olursa revān
Gāhi mihnetden n'ola olsañ za'if ü nā-tüvān/ gāhi ğamdan tañ mı olursa vücūduñ bī-nişān
Rāh-ı 'ışķa girenüñ olur yolunda her zamān / gāhi fūrkat gāhi ḥasret gāhi mihnet gāhi ğam (SD192).

⁸ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

[???

*mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün***I**

Gel ey gül dâğ-ı hasret bāğ-ı sīnem hār hār itdi
 Ğam-ı sevdā-yı zūlfūñ 'aql u şabrum tārūmār itdi
 Maḥalūñ itdiler ben nā-tüvānı gördi 'ār itdi
 Ser-i kūyuñda bilsem dil ne cürm-i bī-şūmār itdi
 Meger var ise bir kerre yañıldı āh u zār itdi

II

Düşelden derd-i 'ışkuña mükedder oldı aḥvālüm
 Dirīgā olmadı birgün muvāfıq baht [u] iqbālüm
 Ne deñlü ağlayup yansam yaqılsam ben saña cānum
 Cefādan el çeküp inşāfa gelmezsin behey zālīm
 Żarūrī bu dil-i dīvāne ğurbet ihtiyār itdi

III

Fenā deştine yüz dutdum koyup bu baht-ı güm-rāhı
 Yüzüñe bakayın bir dem gel ey meh-rūlaruñ māhı
 Fiğān u derd ü hasretle anuñçün eyledüm āhı
 Nigārā incinürsün varduğıçün kūyıña gāhı
 Feraḥ ol şimdiden girü gönül terk-i diyār itdi

IV

Benüm ey Leylī-i 'ālem cihān içinde efsāne
 Teraḥḥum vaqtidür raḥm it bu ben Mecnūn-ı giryāna
 Ğam u zūlf ü ḥaṭṭ u ebruñla cān oldı dīvāne

Şabā-veş düşdi dil sevdā-yı zülfünle beyābāna

[172a] Hevā-yı zülfün ol miskini āhır bī-ķarār itdi

V

Nihāl-i ķaddün ey serv-i revānum oldı çün peydā

Cihān bāğına reftāruñ bıraķdı şūr-veş ğavġa

‘Aceb mi aġlasam her dem ğam-ı ‘ıŝķuñla ben ŝeydā

Binā-yı dehr-i bünyādı örelden añlarum cānā

Kimesne itmedi anı ki baña rüzġār itdi

Der-kenārılar: 700

Müfred

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Ehl-i irfānem diyü her ŝaħsa baķmaz hür kim

Defter-i dīvāna ŝıġmaz söz gelür dīvāneden

701

Hem

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

Cihānda ihtiyār idüp şu kim bir meh-liķā sevmez

Muħammed nürü ħaķķıçün anı belkim Ĥuda sevmez

702

Hem

Ummazuz cām-ı ŝafā çarħ-ı denī-perverden

Bir içim şuyı ħarīr-i tiġ eyledi İskenderde

[Fevri]

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

I

Ne çāk-ı hançer-i ser-tiz-i hicrāndan helākem ben
 Ne dārb-ı tīg-i cevr-i derūndan zaḥmnākem ben
 Ne la' l-i mey gözi maḥmūrlar hançeriyle ḥākem ben
 Ḥadinūñ ğamze-i müşkiyle sāķi sine-çākem ben
 Demidür şun lebüñ cāmın be-ġāyet derdnākem ben

II

Reh-i ' ışķında oldum nice yıllar vālih ü şeydā
 Gelüp ben mürde[y]i vaşl ile birgün itmedüñ ihyā
 Beni hecri ile qatlı itdi āḥir ol lebi ' İsa
 Yolında öldüğüme ağlamazdum dil-berüñ ammā
 Mezārüm üzre birgün uğramaz aña helākem ben

III

Düşelden bir nazarnāke nazār ol çeşm-i meftūna
 Ğamından döndi seyl-āb-ı sirişķüm nıl-i Seyḥuna
 Girüp gül-gün başum raḥm itmedi ḥāl-i dige-güne
 İdersüñ ḥāk-i pāyuñ tuta bu çeşm-i pür-ḥūna
 Benüm iki gözüm luṭfuñdur yoḥsa ne ḥākem ben

IV

Nihāl-i serv bâğında bitüp ol cevân oldum
Dökildi bār-ı ğamdan berg ü bārüm ħazân oldum
Kesildi el ayak şimdi belâ tîği ile kıan oldum
Delüp bağrum başların derdüñ ile zâr nâ-tüvân itdüm¹
Cihân bâğında ey serv-i revānum şanki tākem ben

V

[172b] Kızardı cām-ı la' lüñ gördi bāde oldı ser-ħaddüñ
Yeñiden mey-perest oldı lebün yādına efkenden
Ne var çāk-ı girībān itse Fevrī göricek ħaddüñ
N'ola ālüde-dāmān olsa şāhum Kātibi bendüñ
Ĥamdillāh bilür 'ālem senüñ yoluñda pākem ben

704

[Behiştî]²

fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

I

Şalınup nāz ile seyr itmege servi [ü] semeni
Kademüñ kılsa müşerref n'ola şāñn-ı çemeni
Cilve eyyāmıdur ammā ki ğamuñ³ aldı beni
Nice doynca görem sen gül-i nāzük-bedeni
Kendü kirpigüm olupdur baña gözüm tikeni

¹ Bu mısradaki vezin tutmamaktadır.

² Aydemir, 2000, s. 214-216.

³ ğamuñ M172b: bu ğam BED215.

II

Yürüyüp dūd-ı dilüm olmasa ger pirāhenüm
Sāye-veş alur idi bürehnede bedenüm¹
Döndi hakister[e] am-aker[i] altunda² tenüm
Çımasun āhum odi azuñı³ adurma benüm
Yamasun sūz-ı derūnum seni söyletme beni

III

Ey sehi-ad uluñam nāmumı āzādī sen⁴ oma⁵
Gözlerüm merdūmini hasret ile ana yuma
Yüz süre geldüm efendi apuña himmet uma
Dest-gir ol beni sāyeñ⁶ gibi ayada oma
Böyle hak itme iñende⁷ yoluña cān vireni

IV

Olmaduñ rāzı ki kūyuñda şabā gibi yilem
Bezm-i cān-başuña kimler gelür anları görem⁸
Āh idüp alayıcak dāmen-i⁹ lufuñla silem
Ney gibi barumı deldūñ omaduñ nāle ılam
Ne imişsin neye ugramışam ey vāh¹⁰ beni

V

Gerçi  Adn itdi Behiştīye cihān¹ baımı gül

¹ ser ü pāyum gibi alurdı bürehne bedenüm BED215.

² altunda M172b: üstinde BED215.

³ azuñı M172b: azumu BED215.

⁴ āzādī sen M172b: āzāde BED215.

⁵ Bu mısradā vezin tutmamaktadır.

⁶ sāyeñ M172b: sāyem BED215.

⁷ iñende M172b: efendi BED215.

⁸ görem M172b: bilem BED215.

⁹ dāmen-i M172b: yaşumu BED215.

¹⁰ vāh M172b: vāy BED215.

Ravzada Kevşere rağbet omadı k se-i m l
Derd   gam anlar ile def   olunur nesne degül
Şerbet-i la' l n n² irişmezse olur aste gönül
Döyemez hecr ne³ c num seven ölsün mi seni

Der-ken r:

705

‘Ubeyd  Efendi⁴

mef ' l n mef ' l n mef ' l n mef ' l n

- 1 Fen  d rma gel gör Őevket-i ehl-i ar b t
Ki D r  görmedi 'ömrinde hergiz böyle d r t 
- 2 ar b t erlerin⁵ gördüm fen  c mıyla mest olmuş
Düşüp ben de mel met k yına⁶ oldum ar b t 
- 3 ar b t ehline p r-i fen  bir 'ilm oıtmuŐ kim
Lis n-ı  l ile ta' b r olur ancak 'ib r t 
- 4 ar b t erlerini s yled p al ıŐŐadan isse
Ki her biri⁷ fen  bezminde⁸ eylerler ik y t 
- 5 ar b t ehline t r-i fen dan¹ bir seba olsun kim²

¹ cih n M172b: cin n BED216.

² Şerbet-i l ' lünün M172b: Şerbet-i vaŐluŐ BED216.

³ hecr ne M172b: cevru ne BED216.

⁴  nl , 1991, s. 194-195.

⁵ erlerin M172b: ehlini UD195.

⁶ i p ben de mel met c mımı UD195.

⁷ biri M172b: (-) UD.

⁸ bezminde M172b: p rinden UD195.

‘Ubeydî'nün mezârı levhine yâzuñ bu âyâtı

[173a]

706

Ġazel-i Süheylî

fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

- 1 Gözlerüm nûrı ciger-küşesi cân-pârecigi
Göñül eglencesi âvâre dilün çârecigi
- 2 Gördüğüne pâ kaçan göz kaçan dil kaçan³
Zâlimden de öte ucı ğamze mekkârecigi
- 3 Şûh [u] şengülinüñ saçı sünbül fazl yüzi gül
Cânumda cânı topraklara dil-dâdecigi⁴
- 4 Başlı bağruma devâ merhem ola zaħm-ı dile
Cânuma cân kıtıcı hâste-göñül çârecigi
- 5 Nice birilerine cefâ bir güzel dile ide vefâ
Ey Süheylî kıala ‘ağyâra yüzi kıaracıĝı

Yâdigâr-ı Edirneyi⁵

¹ ũr-i fenâdan M172b: fenn-i fenâdan UD195.

² kim M172b: (-) UD. Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

³ Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

⁴ Bu mısradâ vezin tutmamaktadır.

⁵ Gazelin sonuna yazılan bu ibarenin gazelle ilgisi yoktur.

707

Mıřrā

fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

Ey felek nitdüm ki kılduñ cüdā cānānumı

Miřnet ile bu yerinden sen ayırduñ cānumı

Zihī ğazā-yı 'Alī

Sene 1151¹

---

¹ Eserin sonuna kaydedilen bu ibarenin eserin tamamlanma tarihi olma ihtimali vardır.

3. BÖLÜM

MESTAP'A GÖRE MECMÛ'ANIN DÖKÜMÜ

Tablo 3. 1. 19 Hk 2211 Numaralı Mecmû'a'nın MESTAP Dökümü

Yer Nu.: Hasan Paşa Yazma Eserler Ktp. Nu. 2211. Mecmû'a-i Eş'âr							
Yp. nu.	Mahlas	Matla' beyti / bendi	Makta' beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Nazım türü	Vezin	Açıklamalar
1b	Bâkî	Bi-hamdillâh şeref buldı yine mülk-i Süleymânî Cülûs itdi sa' âdet tahtına İskender-i şânî	Ziyâ-bağş ol rikâbuñ şu'lesinden mâh u hırşide Semend-i bahtuñ itsün 'arşa-i 'âlemde cevlanı	Kaside / 38		.../.../.../- --	Kaşide-i Bâkî
3a	Dâ'î	Bi-hamdillâh şeref buldı kudüm-ı şâh ile dünyâ Sürür u şevk ile töldi bugün dünyâ vü mâ-fihâ	Yürü Dâ'î şürü' eyle du'âsına o sulţânun Yedigün ni' metidür çün şenâdur pes saña evlâ	Kaşide /26		.../.../.../- --	Kaşide-i Dâ'î
4a-4b	Emrî	Kâş ey ser şikeste-hâl olsan 'Işk yolında pây-mâl olsañ	Dil-i bîmârî h'oş görürmiş yâr Nola Emrî şikeste-hâl 'olsañ	Gazel /5		..-/..-/..- --	Gazel-i Emrî
4b	Emrî	Didüm işte yoluña biñ cânım Azacuk cânlu dedi cânânım	Emrîyâ yerde görünmez cismüm Çarhda işidilür efgânım	Gazel / 5		..-/..-/..- --	Gazel-i Emrî
4b-5a	Emrî	Gelmedi dost gitmedi düşmen Handemüz girye sözümüz şiven	Düşmenün tehi dostuñ Emrî Maraz u miñnet ü qabilî ü hasen	Gazel/ 5		..-/..-/..- --	Gazel-i Emrî
5a	Emrî	Benden ol 'âlem-i dile vâkıf Mışradan Mısrı seyr kıt 'ârif	'Aceb olmaya Emrî cân-ı şerîf Şeref-i mevte ger ola müşerref	Gazel/5		..-/..-/..- --	Gazel-i Emrî

5a-5b	Emrî	Eglenür gönlüm o müşğîn şaçla Ğonce gibi ki bulıtdan açla	Geçile ²⁹⁹⁶ bâdeden ey Emrî velî Şanma kim câm-ı lebünden geçile	Gazel/5		..-./..-./..-	Gazel-i Emrî
5b	Emrî	Ben gedâ bir gün buluşsam sen şeh-i hüban ile Hâlimi ‘arz eyler idüm nâme-i ‘ unvân ile	‘ Ârız[i] vaşında gül ser-nâmedür Emrî anı Bâd açmış bülbül-i h’oş-h’ân oğur elhân ile	Gazel/5		..-./..-./..-/ .-	Gazel-i Emrî
5b-6a	Emrî	Bir yanar yok benüm için cigerümden ğayrı Ağlarum kânı iki çeşm-i terümden ğayrı	Emrî sevdâ-yı ser-i zülf-i siyâh-ı yârı Kimse ne başa çıkarmadı serümden ğayrı	Gazel/5		..-./..-./..-	Gazel-i Emrî
6a	Emrî	Kadeşle meclis-i rindâna girme Ayağuña lar varup zindâna girme	Kabâ-yı al giymesün kat kat ey gül Helâl olmasun Emrî kana girme	Gazel/5		..-./..-./..-	Gazel-i Emrî
6a	Emrî	An olur dil-berde ancak hâl ü haţţ olmaz hemân Ĥamdilillâh dil-berümde hâl ü haţţ vardır hem ân		Mukatta Ferd/1		..-./..-./..-/ .-	
6a	???	Bir şeker lebdür bu maĥzûnunu nâ-şâd olduran Kim aña nisbet dutar Şîrine Ferhâd olduran		Ferd/1		..-./..-./..-/ .-	
6b-7b	Dâ‘î	Ĥamdili‘llâh bir ğazâ itdi ki şâh-ı nîk-nâm İtmedi anuñ mişâlin hiç şâhân-ı ‘ izâm	Didi bir eksüklî Dâ‘î şâz olup târiĥini Aldı Egri kal‘ asın sultân Meĥmed nîk-nâm	Kaside/ 29	Tarih	..-./..-./..-/ .-	Dâ‘î
7b-8a	Taşlıcalı Yahyâ	Bimârüm ey ecel bu gice bekle yanum al Rûz-ı firâķ-ı dil-beri gösterme baña cânım al	Yahyâ firâķ-ı yâr ile avâre olanuñ Gönlünü eglemege bu ğazel-i dil-sitânum al	Gazel/5		..-./..-./..-/ .-	[Der-kenâr olarak kaytlıdır]
8a	Hâverî	Sîne pürdür ârzü-yı zülf-i ‘ anber-sâ ile Toludur virânemüz biñ başlu ecderhâ ile	Menzil-i Kâf-ı kanâ‘ at alalum gel Ĥâveriyâ Biz ‘ adem mülkine pervâz uralum ‘ anķâ ile	Gazel/5		..-./..-./..-/ .-	Gazel-i Hâverî
8a	Meşâmî	Boşala kîse-i kân kâse-i ‘ ummân dükene	Gide mi fikr-i leb-i yâr Meşâmî dilden	Gazel/5		..-./..-./..-/ .-	Gazel-i Meşâmî

10a		Bir derdüni isterseñ yüz cāna kabūl itmez	Didi bu şafā genci virāne kabūl itmez				
10a	Zātī	Cür' a-i cām-ı lebūn görse diye hūr-ı cemil Süre-i Kevşer haqqı çıkdı gözümden Selsebīl	Kıble yapmışça bulurduñ Ka'be haqqıçün şevāb Cān u gönüldeñ yapayduñ Zātīnuñ gönlin Hālīl	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-. .-	Gazel-i Zātī
10a	Hayālī	'Arzūñ meyden 'arağ-rız olsa ey hūr-ı cemil Şanuram cennetde tuğyān eylemişdür Selsebīl	Ťa' n-ı a' dādan Hayālī çekme miñnet şābir ol Eyledi Hağ a'leş-i Nemrūdu gülzār-ı Hālīl	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-. .-	Gazel-i Hayālī
10b	Hayālī	Şu' le-i ğam dilde vü cismümde dağ için fetīl Zahīr ü bañın getürdüm 'aşkuña iki delīl	Dur olmasun Hayālī gözlerümdeñ nağş-ı dost Yūsuf Mışra şeref virdükçe bu deryā-yı Nīl	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-. .-	Gazel-i Hayālī
10b	Makālī	Yārdan h'orsend [ü] a' dādan melāmet-dīdeyüz Şākirüz gülden velī[kin] hārdan rencīdeyüz	Biz ki zeyn olduğ Makālī halka halka dāğıla Rüy-ı yarı görmege başdan ayağa dīdeyüz	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-. .-	Gazel-i Makālī
10b- 11a	Makālī	Bu a'leş-dān-ı sīnemden çıqıp nār-ı elem bir gün Bu heft evreng-i minā-rengi qorqum bu yaqam bir gün	'Aceb mi ehl-i nazm içre şafā-bağş ola güftārum Makālī düşmez ağzumdan benüm ol ğonce-fem bir gün	Gazel/5		..../..../..../- --	Gazel-i Makālī
11a	Makālī	Kime varsam derūnum derdinūñ dermānını şorsam Helāküm qaşdına ol dem şunar bir kā'se-i pür-sem	Makālī başımı top eyledüm meydān-ı 'ışk içre Şorarlarsa eger çevġān-ı zülfinde diyem küyem	Gazel/5		..../..../..../- --	Gazel-i Makālī
11a	'Ulvi	Gedā-yı bī-nevā dil devlet-i dünyāyı neylersün Ölüm eñ soñ muqarrerdür quru ğavġayı neylersün	Ecel peymānesin içmek gerekdür 'Ulviyā āhir Fenā bezminde şimdi sāġar u şahbāyı neylersün	Gazel/5		..../..../..../- --	Gazel-i 'Ulvi
11a- 11b	Fürüġī	Bād-ı āhumla başumdan gice gündüz ey melek Bir dem ārām eylemez durmaz döner çarğ-ı felek	Ey Fürüġī hāle şanma āsumānda görinen Ol mehe yā mihibānuñ eški aştı ki elek	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-. .-	Gazel-i Fürüġī
11b	Harīrī	Gökde yer yer görinen encüm degüldür ey melek	Bülbül-i güyā Harīrī güleşen-i küyüñdasın	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-. .-	Gazel-i Harīrī

		Tîr-i âhumdan benüm gırbâle dönmişdür felek	Ey yüzi gül gonce-leb ayrıklaruy yayıla [d]ek			.-	
11b	Ĥarîrî	Benüm ‘ışkum kitâbandan dilâ ednâ rivâyettür Anuñ için kışsa-i Ferhâd bir Şîrîn hikâyettür	Nihâl-i kadd-i dildâra gülistân ‘âşık olmuşdur Degül serv ey Ĥarîrî kim duĥân-ı âh-ı ĥasretdür	Gazel/5		....-....-....-/- --	Velehu Eyzân
11b- 12a	Fürûġî	Cezâyîr şanmañuz yer yer şebe toprak döker deryâ Benüm tûfân-ı eşkümnden amân ister hemân deryâ	Dilün pâk it Fürûġî-veş ĥas ü ĥaşâk-ı ‘âlemden Derün-ı şâfîdür güyâ getürmez hiç keder deryâ	Gazel/5		....-....-....-/- --	Gazel-i Fürûġî
12a	Ĥarîrî	Benüm tuman-ı eşkümnden görüben ĥavf ider deryâ Anuñçün ey dil-i şeydâ dem-â-dem yer öper deryâ	Düşeydi zerrece yârün dehânınuñ eger yâri Ĥarîrî ola lezzetden hemân ‘ayn-ı şeker deryâ	Gazel/5		....-....-....-/- --	Gazel-i Ĥarîrî
12a	Azerî	Nümâyân pây-gâh-ı ‘işret ammâ pây-ı himmet yok Şerâb-ı ‘ışka ruĥşat var velî tâlibde raġbet yok	Ġubâr-ı maĥdemîn tâc itmege yok semenün ammâ Su’âl olduĥça dersin Azerî başumda devlet yok	Gazel/5		....-....-....-/- --	Gazel-i Azerî
12a- 12b	Āzerî	Reh-i ‘ışkuñda cân benden ĥadeng-i cân-sitân senden Ten-i ĥak-i nişân benden kemân-ı ebruvân senden	‘Aceb mi zâr olursam Āzerî-veş oldı kendünce Senün luĥfuñ nihân benden benüm ‘ışkum ‘ıyân senden	Gazel/5		....-....-....-/- --	Velehu Eyzân
12b	Āzerî	Şüfî tesbîĥ ü ‘aşâyı mey-i gül-fâma deġiş Ĥırĥa-i zühd ü riyâyı çıkarup ĥacca deġiş	Zevĥ-i bâkî bulayın dirseñ eger Āzeriyâ ‘Âlemün zevĥ ü şafâsın ġam ü âlâma deġiş	Gazel/5		..-/-..-/-..-/- --	Velehu Eyzân
12b	Ümidî	Miyânun müya teşbîĥ eyleyen anca ĥayâl eyler Dehânun sükkere benzer diyen şîrîn maĥâl eyler	Dehânunla miyânunla öpüp çoĥmaĥ diler cânâ Ümidî derd-mendi gör ‘aceb fikr-i muhâl eyler	Gazel/5		....-....-....-/- --	Gazel-i Ümidî
12b- 13a	‘Ulvi	Şehâ küyuñda gönüm bir gedâ-yı müstemendündür Erenler ĥaĥķı cân u baş ĥalmaz bir levendündür	Naĥar ĥıl ‘Ulviye şâhum ĥapuñda bunca yıllardur Ġaribündür faĥiründür ĥuluñdur derd-mendündür	Gazel/5		....-....-....-/- --	Gazel-i ‘Ulvi
13a	‘Ulvi	Yüri hey âteş-i ġamla yirüm nâr eyleyen tâli‘ Ĥaĥ-ı dilber gibi rüzum şeb-i târ eyleyen tâli‘	Yüri hey dîde-i ‘Ulviye uyĥuyı ĥarâm idüp Anı encüm gibi tâ şubĥa dek her gice bî-dâr eyleyen tâli‘	Gazel/5		....-....-....-/- --	Velehu Eyzân

13a	Fürûgî	Bâd-veş hâk olmasunlar yolına her ehl-i derd Râkibine qorqarın ol nâzeninüñ qona gerd	Olmeduñ Ferhâd-veş aslâ zen-i zühre-i zebûn Âferin olsun Fürûgî merdsin vallâhi merd	Gazel/5		..-/-..-/-..-/- .-	Gazel-i Fürûgî
13b	Taşlıcalı Yahyâ	Ey perî bir ben idüm bir sen bir dağı hâmmâm Veh ki hâlvette saña idemedüm fetḥ-i kelâm	Cânumuz çıqdı çıçalum gidelüm ey Yahyâ O perî olmaycağ odlara yansun hâmmâm	Gazel/5		..-/-..-/-..-/-	Gazel-i Yahyâ
13b	Turâbî	Benüm şâhım ne varın bende-i fermânuñ oldumsa Eser ki kâfir olmadum kuluñ qurbânuñ oldumsa	Turâbî mübtelâ-yı derd-i fikri ḥaste-ḥâl itme N'ola ger ey ṭabîbim ṭâlib-i dermânım oldumsa	Gazel/5		....-/-...-/-...-/- --	Gazel-i Turâbî
13b- 14a	Bâkî	Sînesin tîrüne tutardı siper Göbeğin kesdügünde âhenger	Bâkiyâ hem-dem ü hevâ-dârûñ Câm-ı gül-reng ile ḥabâb yiter	Gazel/5		..-/-..-/-..-/-	Gazel-i Bâkî
14a	Emrî	Serv okurdum ḳaddüne servde refîâr olsa Ḡonca dirdüm femüne ḡoncada ḡüftâr olsa	Şöyle nazım itdi dişüñ vaşfını Emrî şanemâ Yaraşur 'ıḳd-ı süreyyâ aña îşâr olsa	Gazel/5		..-/-..-/-..-/-	Gazel-i Emrî
14a	'Ubeydî	Ġamuñla pây-mâl olan dil-i virâmı anmazsın İle îhsân idersin genc-i vaşluñ anı anmazsın	Nice şîḫḫat yüzün görsün 'Ubeydî derd-mendüñ kim Ṭabîbim bil geçer bu ḥaste-i hicrânı anmazsın	Gazel/5		....-/-...-/-...-/- --	Gazel-i 'Ubeydî
14a- 14b	Raḫmî	Ne dil-i ḥaste-i mecrûḫuma merhem bulunur Ne zemân ḡuşşaları define hem-dem bulunur	Raḫmîyâ yâr vişâline ḳarîb olduḳça Âh kim bir yañadan mâni'-i muḫkem bulunur	Gazel/5		..-/-..-/-..-/-	Gazel-i Raḫmî
14b	Hayâlî	Şol ḥâl kim ey şanem ḳonmuş o ḥadd-i meh-veşe Kâfir-i Hindîdür kim secde eyler âteşe	Devlet-i dünyâya meyl itmez Ḥayâlî pâk bâz Şâh-bâz-ı evc-i istiḡnâ olan ḳonmaz leşe	Gazel/5		..-/-..-/-..-/- .-	Ḥayâlî ḡüftest
14b	Vecdî	Ḥaṭṭı vü câ o ḳahrunuñ duḫân-ı 'ûd u 'anberdür Ruḫı rengini ḳudretten yeter ḡüyâ ki micmerdür	Şu kim Vecdî gibi bir gezerin gerdüna meyl itmez Bugün meydân-ı 'aşḳ içre ḳuşaḡına tolu ârdur	Gazel/5		....-/-...-/-...-/- --	Gazel-i Vecdî
14b-	Kabûlî	Cism-i pâkin görmek isterseñ şoyup ḥammâma ḳoy	Ḥazret-i 'İsâ da olsañ yaramazsın düşmene	Gazel/5		..-/-..-/-..-/-	Gazel-i Kabûlî

15a		Olmaz ol sîmîn-beden gibi efendi pâk şoy	Ey Kabûlî süzen-i zerle gerekse gözin oy			.-	
15a	Nev'î	Câm-ı ğam nûş itmede 'âlemdede maħrem bulmadık Biz bu dehrûn sāġar-ı mihrinde 'âlem bulmadık	Tâb-ı hürşid-i cihân âfâk dutmuş Nev'îyâ Sâyesine varacak bir naħl-i hürrem bulmadık	Gazel/5		.-./.-./.-./.- .-	Gazel-i Nev'î
15a	'Ulvî	Gerçi kim 'âleme çok dil-ber-i mümtâz gelür Ĥaħħ budur kim saña benzer güzelüm az gelür	Gerçi yüz biñ bulunur yolına cânlar virici Şanma 'Ulvî gibi bir 'âşık-ı ser-bâz gelür	Gazel/5		..-/..-/..-/..-	'Ulvî Selâmulâh
15a- 15b	Seyfî	Sırr-ı 'ışkı şöyle şaħla tende cânuñ tuymasın Belki añma oñı aġzuñda zebânuñ tuymasın	Düstüm gel Seyfîyi öldür bugün kavm-i 'adû Ehl-i zillet olduġın ol nâ-tüvânûñ duymasın	Gazel/5		.-./.-./.-./.- .-	Gazel-i Seyfî
15b	'Ubeydî	'İşk ile ġam-nâk olan dilber şafâyı neylesün Derdi ile başı hoş olan devâyı neylesün	Mûy-ı cisminde 'Ubeydî kara şâhı var iken Sâlik-i râh-ı fenâ ġayrı kabâyı neylesün	Gazel/5		.-./.-./.-./.- .-	Gazel-i 'Ubeydî
15b	Bâkî	Dil giriftâr-ı belâ dil-ber-hevâyı neylesün Dâme düşmez yirlere konmaz hümâyı neylesün	Ĥaħħ-ı 'âlem Bâkîyâ 'ışkıñda yârûñ ġaste-ġâl Bir tabîb andan bu deñlü mübtelâyı neylesün	Gazel/5		.-./.-./.-./.- .-	Gazel-i Bâkî
15b- 16a	'Ubeydî	Dâġlar şabr idemez süz-ı dile baş degül Âteş-i 'ışka demür degül taş döyemez degül	Mâsivâyâ nazar itme diyü perde aşarın Çeşm-i nem-nâkî 'Ubeydî bürüyen fâş degül	Gazel/5		..-/..-/..-/..-	Gazel-i 'Ubeydî
16a	Fürûġî	Bezm-i meyde ne revâdur bu ki sen sîm-berûñ Geh ġadeħ la'lin öpe geh ġoca belün kemerün	'Aynma kuħl-ı Şîfâhânı Fürûġî alın Ayaġuñ topraġı ġaħħı var iken ġâk-i derûñ	Gazel/5		..-/..-/..-/..-	Gazel-i Fürûġî
16a	Rahmî	Sirişküñ âl idüp fûrġat vücûdum itdi zer ġasret Ne reng itdi fûrġat baña neler itdi neler ġasret	Vücûdum tiġ-i ġasret Rahmîyâ çâk itse ser-tâ-ser Aña ġarşu tutup bu sînemi eyler siper ġasret	Gazel/5		..-/..-/..-/..- --	Gazel-i Rahmî
16b	Rahmî	Tiġ-i miħnetden ki sînem zaħm-nâk olmış yatur Ĥâkdur seylâb-ı ġamda çâk çâk olmış yatur	Germ-i miħnet cismine efkâr idüp Eyyüb-vâr Genc-i ġayret içre Rahmî derd-nâk olmış yatur	Gazel/5		.-./.-./.-./.- .-	Velchu Eyzân

16b	Rahmî	Kûy-ı yârı seyr için kim pâyını ağıyar çor Nâr-ı âhum yakmağa bâm-ı sipihre nâr çor	Ölmez oğludur sühan erbâb-ı nazmuñ Rahmîyâ Devlet anuñ kim cihânda gevher-i eş'âr çor	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-. .-	Velevhu Eyzân
16b- 17a	Rahmî	Belâ vü derd ü gam mihmânımız bir hânemüz vardır Müşerref maçdem-i yâr ile [bir] kâşanemüz vardır	Ne gam zühidine zâhid Rahmîyâ olursa ger mağrûr Bizüm vaqt-i seherde na'ra-i mestânemüz vardır	Gazel/5		..---/..---/..---/.. --	Velevhu Eyzân
17a	Rahmî	Nâylar virür fenâ-yı bezm-i 'âlemden haber Câmdan şorsañ virir keyfiyet-i Cemden haber	Hatt-ı la' l-i yâr olmuş mazhar-ı esrâr-ı gâyb Kimse bilmez Rahmîyâ bu râz-ı mübhemden haber	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-. .-	Velevhu Eyzân
17a	Rahmî	Erişür devr-i şitâ sert oldı öyle rûzgâr Gitdi mâtem egnine eşcâr ile her sebze-zâr	Üstüne üşüşse n'ola Rahmî gümüş pervâneler Şem' -i kâfurî olupdur anda servsâne bî-dâr	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-. .-	Velevhu Eyzân
17a- 17b	Rahmî	Yârûñ ebrûsı 'araç-rîz olsa hoş-ter göster[ür] Zâğlansa nitekim şemşîr-i cevher gösterür	Rahmî[yi] nâlân idüp ağıyarı şâd eyler felek Tûti-yi güyâ tûrurken zâğa şekker gösterür	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-. .-	Velevhu Eyzân
17b	Rahmî	Ruñuñâ baş egüptür ey şanem bu zülf giysûlar Sanasın âteşe secde ider Rûm içre Hindûlar	Egilmiş bād-ı âhumdan melâmet şâh-sârudur Cevânûñ Rahmîyâ bâğ-ı ruñında iki ebrûlar	Gazel/5		..---/..---/..---/.. --	Velevhu Eyzân
17b	Rahmî	Müşgîn kaşuñ ki gözlerûñ üzre hâvâledür Mihrâb-ı Ka' be içre muçatta' celâledür	Güş itse şî' r-i Rahmî[yi] gül yaça çâk ider Vaşf-ı ruñuñla her sözi rengin risâledür	Gazel/5		--/-.--/-.--/-. .-	Velevhu Eyzân
17b- 18a	Rahmî	Ne kanlar yutduğun gerdün elinden lâle bilmezsin Ne yaşlar dökdüğün her dün elinden jâle bilmezsin	Ne keyfiyyetle vâkıf olasin esrâr-ı Rahmîye Sen ey zâhid varup Bengâleden beng alabilmezsin	Gazel/5		..---/..---/..---/.. --	Velevhu Eyzân
18a	Rahmî	Mihter-i 'ışkuz diyâr-ı gamda nevbet beklerüz Sînemüz taşkın döğüp burc-ı melâmet beklerüz	Şâh-ı Tübâ Rahmîyâ elde 'aşâ-yı himmetüm Âsitân-ı hazret-i şâh-ı velâyet beklerüz	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-. .-	Velevhu Eyzân
18a	Rahmî	Mey şafağ devr-i felek mey-hâne şeklin bağlamış	Her büt-i Ferhâre resmin dilde nağş idüp hayâl	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-. .-	Velevhu Eyzân

		Hâle içre mâh-ı nev peymâne şeklin bağlamış	Rahmiyâ sineñ senün büt-hâne şeklin bağlamış			.-	
18a- 18b	Rahmî	Dehân-ı yâr hayâli ile dem-be-dem ‘ aşık Vücüdün yok yirlere eyler ‘ adem ‘ aşık	Taħammül eylemeye Rahmiyâ sipihri dü-tâ budur Çeker şol denlü belâlarla bâr-ı gam ‘ aşık	Gazel/5		.-./.-./.-./.-	Veľhu Eyzân
18b	Rahmî	Hilâl ebrûlaruñ kim vesme birle reng tutmuşlar İki şemşirdür kan dökmele jeng dutmuşlar	Ƙadıñ çeng eyleyüp evtâr eški eylemedi Rahmî Felek bezminde âhi Zühreye âheng dutmuşlar	Gazel/5		.-./.-./.-./.- --	Veľhu Eyzân
18b	Rahmî	Dânelerdür hâl-i miskinüñ Ƙara zülfüñ zâğ Murğ-ı cân şayyad ider dâyim anuñçün ol duzağ	Keştiğeri gam-ı Ƙad daldı ayağum Rahmiyâ Bu hâlâsuñ ger giriftin ister iseñ tut ayağ	Gazel/5		.-./.-./.-./.- .-	Veľhu Eyzân
18b- 19a	Rahmî	Ruħum ‘ aksin görüp âyinede za‘ ferân şandum Şararmış elde ol mir’âtı bir berk-i ħazân şandum	Nedendür Rahmiyâ Rüm içre bu gevher-feşanlıƘlar Zebân-ı ħâme gibi bir tûñi-yi Hindüstân şandum	Gazel/5		.-./.-./.-./.- --	Veľhu Eyzân
19a	Rahmî	Dögüp sinem fiğân u âh ile tabl [u] ‘ alem çekdüm Sipeh-sâlâr-ı [râh-ı] ‘ ışık olup hayl ü ħaşem çekdüm	Başum aldum elüme selâmet ile varup yâre Melâmet küçesinden Rahmiyâ tâ kim Ƙadem çekdüm	Gazel/5		.-./.-./.-./.- --	Veľhu Eyzân
19a	Rahmî	Dünyâya ki biz sine dögüp vây ile geldük Mollâyilerüz encümene nây ile geldük	Rahmiye dinürse n’ola tûñi-i belâgat Mışr-ı süħana [tab’ -ı] şeker-ħâyile geldük	Gazel/5		.-./.-./.-./.-	Veľhu Eyzân
19b	Rahmî	Tecerrüd ‘ âleminde her kim isterse ma‘ âş itmek Sirişk ile maħabbet dâğı besdür âña aş itmek	Seg-i dil-ber gibi küy-ı belâda Rahmiyâ her şeb Saña mı Ƙaldı sineñ nâhun-ı gamla ħırâş itmek	Gazel/5		.-./.-./.-./.- --	Veľhu Eyzân
19b	Rahmî	Lebün hayâli ile gözde Ƙanı seyr eyle Piyâle içre mey-i erğüvânı seyr eyle	Ma‘ âni güllerini Rahmiyâ virüp tâze Revân-ı Sa‘ di ile Gülsitâni seyr eyle	Gazel/5		.-./.-./.-./.-	Veľhu Eyzân
19b- 20a	Rahmî	Mâni‘ olmaz müjeler yaşına ben maħzûnuñ Ĥâr u ħaşler yolını bağlıyamaz Ceyħunuñ	Rahmî kim şevk ile sinesine dâğ urdı Sikke Ƙodı güzelüm şan üstüne altunuñ	Gazel/5		.-./.-./.-./.-	Veľhu Eyzân
20a	Rahmî	Ey riyâ ile Ƙılan ‘ âlemde ma‘ bed-hâne vağf	Rahmiyâ yârüñ hayâli hâli olmasun diyü	Gazel/5		.-./.-./.-./.-	Veľhu Eyzân

22a		Nitekim zerrelerden pertev-i mihre keder irmez	Fürûgî büstân-ı dehrde dest-i şer irmez			--	
22a	Hâletî	Biz ki bir şu'bede-bâz-ı felek-i devvâruz Kimsenün 'aybına nâzir degülüz Settâruz	Cümleten fenn-i tarîkat bize keşf olmuşdur Hâletî râh-ı haķîkatde bu gün 'ayyâruz	Gazel/5		..-./..-./..-./..-	Gazel-i Hâletî
22a	Mecdî	Ey 'aşkıını öldürücü şâh-levendüm Vey bendesinün hâline rahm itmez efendüm	İnkâr idemez Mecdî-i dürgerün oldur dürger Vallâhi sever ol seni sulţânüm efendüm	Gazel//5		-./-..-./..-./..-	Gazel-i Mecdî
22a- 22b	Hayâlî	Gün yüzünde gördiler zülfüñ uzun olmuş yatur Dostum 'uşşâkuñ ol günden zebün olmuş yatur	Nice yıllardur Hayâlî hâste ey ârâm-ı cân Güşe-i miñnetde bî-şabr u sükün olmuş yatur	Gazel/5		-.-./..-./..-./..- .-	Hayâlî Güftest
22b	Rahmî	Şâh-ı 'aşkıım üstüme çetr-i siyâhdur dūd-ı âh Âteş-i dil şu'lesi başumda bir zerrîn külâh	Hârdan bir dâyre çekdüm gözüm etrâfına Yârdan ğayrısına bir laħza itme nigâh	Gazel/4		-.-./..-./..-./..- .-	Mecmû'â'da dört beyit şeklinde kayıtlı olan şiir Bursalı Rahmî Divânı'nda yedi beyittir.
22b	Bâkî	Harîm ki fezâ-yı felekdür mesîr aña Degmez gedâlar içre eşigünde yir aña	Bâkî suhanda fark-ı sipihre kâdem başar Lafz-ı Hüdâ olursa eger dest-gîr aña	Gazel/5		..-./..-./..-./..-	Gazel-i Bâkî Efendi
22b- 23a	Kabûlî	Ğubâr-ı haţt-ı la'lün ğâyet ile hürde yazmışlar Şanasın süre-i Kevşer durur bir dürde yazmışlar	Senün yoluñda ölmekden kaçâr diyü münâfıķlar Kabûlî ol şeh-i hüsne bizi öldürde yazmışlar	Gazel/5		..-./..-./..-./..- --	Gazel-i Kabûlî
23a	Kabûlî	Nâ-kâmlığı bir göre mi kâml ile ol kâmil Başladı ğurûr eylemege câh ile câhil	Yoķ zâd-ı reh-i ğuşşa vü ğam yoħsa Kabûlî Eylemek olurdı elem-i rah ile rahîl	Gazel/5		..-./..-./..-./..-	Velehu Eyzân
23a	Valihî	Vaşlün hayât bulur ise la'lün ğidâ-yı rûh Ammâ zemân-ı fūrkatün eyyâm-ı 'asm-i Nüh	Hâtır-güşâde olmaya açılmaya gönül Dirmezse Vâlihî saña Fettâhdan fütûh	Gazel/5		..-./..-./..-./..-	Vâlihî ....
23a-	Vecdî	Çekseñ nola olunca ğam-ı mâh-peykeri	Ğayrılarıñ vefâsı gelür Vecdîye cefâ	Gazel/5		..-./..-./..-./..-	Gazel-i Vecdî

23b		Şorduñ dilâ çün ol şanem-i mâh-peykeri	Câna şafâ bilür elem-i mâh-peykeri				
23b	Kabûlî	Dil alsa gördüğün demde dil-ârâda kemâl olsa Murâduñ añlasa ‘ âlemde dil-dâr chl-i hâl olsa	Kabûlî mâh-rûlarda vişâle va‘ de olmasa Dem-i vaşl-ı dil-ârâ her dem [ü] her mâh u sâl olsa	Gazel/5		.---/.---/.---/- --	Kabûlî Güftest
23b	Kabûlî	Gönlüm aldı nâz ile bir gözleri ala yine Gözleri alaların cânlar fedâ âlâyına	Ey Kabûlî yâr ile bir kez olur alış viriş Şanma kim bir gönlün aldı bir dağı ala yine	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/- .-	Velehu Eyzân
23b- 24a	Gelibolulu ‘ Alî	Şebüm târ itdi rûzum tîre bahtum kara şabrum mû Siyeh hâl ü siyeh gîsû siyeh çeşm ü siyeh ebrû	İlet bu nazm-ı gevher-bârı şun destine ey ‘ Alî Lebin öpmek kadar vardur eger oğursa ol meh-rû	Gazel/5		.---/.---/.---/- --	Gazel-i ‘ Alî
24a	Fürûğî	Terk it hevâ-yı tâc[1] libâs-ı fenâ[yı] giy Sulţân-ı mülk-i fakr gerekmez külâh giy	Bezm-i belâda ‘ iş-i müdâmüm şorarsa yârân Kadd ü çeng ü âh [u] nâle-i dil-keş Fürûğî ney	Gazel/5		--./-./-./-./- --	Gazel-i Fürûğî
24a	Nev‘î	Tenümden tîğın çekdi yâr zağm-ı hün-feşân gitmez Çekilse şuyı vâdinün nişân[1] bir zemân gitmez	Lebüñ fikrin kıomaz Nev‘î nitekim tendedür cânı Dilinden ‘ ömri olduğça o kıand-i dil-sitân gitmez	Gazel/5		.---/.---/.---/- --	Gazel-i Nev‘î
24b	Azerî	Dil bu da‘ vâyı ider k’olmaya yârûñ desti Eyler ammâ ki hilâfına şehâdet sühânı	Şimdi şeh-r-i ‘ ademe şalduñ an[1] hâsret ile Saña yâr idi ezel Āzerî-i zâr kıanı	Gazel/5		..--/..--/..--/- --	Gazel-i Āzerî
24b	Ümidî	Felekte şarşar-ı âhumla mihr-i âsmân ditrer Dem-i bādı şabâdan nitekim berg-i hâzân ditrer	Çekince ey Ümidî sineye ol sîm-endâmı Yürek oynar beden lerzân olsa cismümde cân ditrer	Gazel/5		.---/.---/.---/- --	Gazel-i Ümidî
24b- 25a	Bâkî	Eser âhum yili küyuñda cism-i nâ-tüvân ditrer Çemen şahnında bâddan güyâ berg-i hâzân ditrer	Mey-i düşîneden Bâkî yine maħmûra benzersün Elüñde durmayup câm-ı şerâb-ı ergüvân ditrer	Gazel/5		.---/.---/.---/- --	Bâkî Efendi
25a	???	Eser âhum yili ol şurra-i ‘ anber-feşân ditrer Dem- i bād-ı şabâdan netekim berg-i hâzân ditrer		Gazel/5		.---/.---/.---/- --	Mecmu‘ â’ya eksik kaydedilen bu gazelin kime ait olduğü belli

							değildir.
25a	Nāmī Çelebī	Hıç irmez gül yüzünden ‘andelīb-i cāna bñ Çoçmağa virmezsin anı ‘aşıka cānāna bñ	Hıa anuñ la’l-i lebinde nice lezzetler çomuş Dād-ı hıağdur Nāmıyā hep ol gül-i hıandāna bu	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-. .-	Gazel-i Nāmī Çelebī
25a- 25b	Nāmī Çelebī	Ey şabā menzilñ mi oldu yoħsa kñy-ı dost Cān meşāmına gelür senden dem-ā-dem bñy-ı dost	Āsitānından meger kesmek dilerler Nāmıyā Diş bilerlermiş saña yavuz kilāb-ı kñy-ı dñst	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-. .-	Velevu Eyzān
25b	Nāmī Çelebī	Meclisde baça gör diye muğber o nñr-ı yār Meşhñrdur ki yār baçıldığı gün tozar	Ve ammā ğına işñne yüzüm dimiş raķīb Nāmī çapuñda şñkr itse vechi var	Gazel/5		--/-.--/-.--/-. .-	Velevu Eyzān
25b	Yahyā Bey	Dilā rāh-ı maħabbetde belādan ictināb olmaz Cefādan incinñp ‘özr eylemek aşlā cevāb olmaz	Vişāl isterseñ ey Yahyā vñcñduñ perdesin ref’ it Hemişe ‘aşığ u ma’ şñğ arasında hıçāb olmaz	Gazel/5		..../..../..../.. --	Gazel-i Yahyā
25b- 26a	Necātī	Yine nāzñklñk ile çoçmağa ol sım-tenini Niçe ditrer görün üstine dñşñp pireheni	Çuşça cānı kafes-i tenden olurdı āzād Görse bir kerre Necātī o boyı nārveni	Gazel/5		..--/..--/..--/.. .-	Velevu Eyzān Necātī
26a	Yahyā Bey	Bileli sevdigimi taşa dutar yār meni Aña şādum ki diriğ itmez elinden geleni	Cān u dilden sever ol şems-i cihānı Yahyā Nitekim Aħmed-i Muħtārı Üveys el-Çarāni	Gazel/6		..--/..--/..--/.. .-	Gazel-i Yahyā
26a- 26b	Behiştī	Mñlevveş kıлма şemşirññ raķībññ başını kesme Cefā yayun ele alup vere hınzıra bir kesme	Behiştī ‘ışğ için Ferhād geçmiş cān-ı Şirinden Bu bāzāra gelen ğāzī gerekmez dirler ol resme	Gazel/4		..../..../..../.. --	Gazel-i Behiştī
26b	Emrī	Beni şol denlü za’if eyledi hālññ hevesi Giysem olurdı kabā egnñme perr-i megesi	Murğ-ı hñsnini nigār elden uçurdı Emrī Çara telden yine yaparsa hıağtı bu kafesi	Gazel/5		..--/..--/..--/.. .-	Gazel-i Emrī
26b	Emrī	Söz atar nāvek-i kātıl müje-i cānāna Oççılar anuñ için ağızını yurlar çana	Emriyā ur ey yüzine şararmış yüzññi Zer eyle an[ı] var o gül-i hıandāna	Gazel/5		..--/..--/..--/.. .-	Velevu Eyzān

26b	Emrî	Ḥirâm-ı naḥl-i ḳaddûn gösterür ruḥ-ı revân şeklin Nazar eyle ele mir'ât alup görsende cân şeklin		Gazel/4		....-....-....-/- --	Velevu Eyzân başlığını taşıyan ve mahlas beyti eksik olan bu şiir Emrî Divânı'nda bulunmamaktadır.
27a	Vecdî	Degül pür-gam başumda nâr-ı hecrûnle yanup cânum Depemden çıkdı dūdı seyr it ey meh ol duḥân şeklin	Ölünce yüzine baḳmazsa yüz döndürme kulluḳdan Şaḳın bu yüzden ey Vecdî ider yâr imtiḥân şeklin	Gazel/5		....-....-....-/- --	Vecdî
27a	Fütûhî	Dile zülfün dolaşup çah-ı zenehdâna çeker Dest-i remz ile lebûn çeşme-i ḥayvâna çeker	Sîneye çekse Fütûhî n'ola ol şim-teni Ġayrıdan şaḳlamağa genci[ni] vîrâne çeker	Gazel/6		..-/.-..-/.-..-/-	Gazel-i Fütûhî
27a	Fütûhî	Dilâ biñ nazar görünse ser-â-ser mülk-i dünyâyı Ne mâh-peyker gibi meh-rû göre ne dünyâyı		Gazel/4		....-....-....-/- --	Velevu Eyzân Mahlas beyti eksiktir.
27a	???	Nîgârâ dâmenüñde naḳş-ı kemânçe şekli de Benüm dest-i ümîdümdür ki dâmânuñda ḳalmışdur				....-....-....-/- --	Der-kenâr olarak kayıtlı olan bu beytin kime ait olduğu bilinmemektedir
27b	‘İsmetî	Riyâz-ı cennet içre Sedir ü Tübâya beñzetdüm Görince münthâ ḳaddûn iki serv-i dil-ârâyı	Gün[i] gündün yeg olsun ‘İsmetî ol şâh-ı ḥübânun Hemişe devr-i gülde eylesün böyle tanınmayı	Gazel/4		....-....-....-/- --	‘İsmetî
27b	Hayâlî	Dişün lü'lü lebûn mercân ruḥuñ baḫr-ı melâmetdür İki zülfün neheng ol baḫre ḳaşuñ mevc-i âfetdür	Ḥayâlî devlet el virdi diyâr-ı ‘ışḳa şâh oldum Otaḫum başum üstünde ḥümâ-yı tâc-ı ‘izzetdür	Gazel/5		....-....-....-/- --	Gazel-i Ḥayâlî
27b	Tab‘î	Şatup tâcı nola virsem şerâba sâḳıyâ başdan Ḥabâb-ı mey gibi eksük degül dayim hevâ başdan	Başuñ ortaya ḳoyup şevḳle şem‘-âsâ yanup dâyim Maḫabbet dâḫmı ḫiç eksük [itme] Ṭab‘iyâ başdan	Gazel/5		....-....-....-/- --	Gazel-i Tab‘î
28a	Figânî	Virse ‘aceb mi ḫırmen-i ‘ömrüm şabâ yile Ol serv-i ḫ’oş refâruñ eli var şabâ ile	Ḥüsrev gibi ferid alalı mülk-i nazmda ben Dutdu Figânî ‘âlemi sıyt [ü] şadâ ile	Gazel/5		--/.-/.-/.-/-	Gazel-i Figânî

28a	Figānī	Hāme-i kudretle yazdı naqş-bend-i Kāf [u] Nūn Hūsn-i hūlk ile seni ser defter-i mā yenzurūn	Bu Figānī çeşm-i hūn-rīzi belā-āmiz iken Eyledi teslīm-i rūh innā ileyhi rāci' ūn	Gazel/5		..-/-..-/-..-/- .-	Figānī-i
28a- 28b	Figānī	Ağlamazsa beni bir dem acıyup dīdelerüm Göreyin dursun iki gözine hūn-ı cigerüm	Ġam-ı hecrūnle Figānī ruḥ-ı zer-gūn oldu Daḥı meyl itme ḥasen aña eyā sīm-berüm	Gazel/5		..-/-..-/-..-/-	Velevu Eyzān
28b	Figānī	Çözdükçe her şeh er ol şanem zūlf bāgını Bād-ı şabā mu' aṭtar ider cān dimāgını	Cellād-ı çeşmi ğamzesi ūğın taḫındı çün Görsün Figānīyi her kişi baş yarağını	Gazel/5		--./-./-./-./-.	Gazel-i Figānī
28b	Figānī	Yansam nola ben şem' pervāne yanuñda Şevküñle şehā yanmağa pervāne yanuñda	Olsun şanemā derdüñi yād ide Figānī Çün zerre kadar degmedi dermāna yañunda	Gazel/5		--./-./-./-./-.	Velevu Eyzān
28b- 29a	Figānī	Āhir görđi kāmetini nihāl sen sīm-berūñ Biñ yara oldu bağrı ḥasedden şanavberūñ	Kimdür dir isen ey şeh-i hūbān Figānīyi H'or u ḥaḫīr 'āşık u şūrīde kem-terūñ	Gazel/5		--./-./-./-./-.	Velevu Eyzān
29a	Figānī	Kılmazdı hilāle dil-i dīvāne nezāre Fi'l-cümle şebīh olmasa ebrū-yı nigāre	Bimār-ı ğam-ı 'ışkuñ olupdur bu Figānī Senden olursa olur ṭabibim aña çāre	Gazel/5		--./-./-./-./-.	Velevu Eyzān
29a	Emrī	Bāguñ güli vü nergisi serdı benefşesi Yāri gelür diyü ḳodılar gözci nergisi	Emrī nice ḫalāş ola ḳapılan 'ışkuña Çünkim irişdi tenden öte cāna nicesi	Gazel/5		--./-./-./-./-.	Gazel-i Emrī
29a- 29b	Emrī	Oḳuñ bir ḫışm ile geçdi dil-i pür-derd-i miḫnetden Dehān-ı zaḫmum açuḳ ḡonce gibi ḳaldı ḫayretten	Şafaḳ şanma benim āh-ı seher-ġāhumdan ey Emrī Felekde mihr-i 'ālem-tāb ḳan dirler ḫararetten	Gazel/7		---/---/---/- --	Velevu Eyzān
29b	Kāmī	Pendi ḳo nāşih anı 'āşık-ı şeydā dutmaz Dil-i dīvāneyi zencīr-i mudārā dutmaz	Yāre ğamz eylese Kāmī n'ola āġyār seni Şāhid-i zūrī bilür ḫākem-i dānā dutmaz	Gazel/5		..-/-..-/-..-/-	Ez-ān Kāmī
29b	'İsmetī	Ecel bigi diyār-ı ğamda yārumdan ġüzār itmez Vücūdum var ise yoḳ yirine ḳor āġyār itmez	Görüp yād-ı lebūñle 'İsmetī ḳan yutduġun ā'dā Ḳanup eşin yürür birbiri ammā inkisār itmez	Gazel/5		---/---/---/-	Gazel-i 'İsmetī

29b	Bākī	Çerâğ-ı bezm-i vaşl olmağa her şeb ‘ârızı nûrî Keflî boyındur ol meh-likânûñ şem‘-i kâfûrî	Virildi cânâ ey Bākī nigârûñ manşıb-ı ‘ışkı Elifler na‘llerdür sînedü tuğrâ-yı menşûrî	Gazel/5		....-....-....-/- --	Gazel-i Bākī. Mecmu‘â’da der-kenâr olarak kayıtlıdır.
30a-	???	Başımda seng-i ta‘na tende bâr-ı dâğ-ı miñnet var Selâmet kaşdın ism-i rahmanum yüz biñ melâmet var Ser-i küyuñda hâk olmağa cân u dilde rağbet var Yoluñda cân virem kimi derûnumda ‘âlâmet var Şehîd-i tûğ-ı ‘ışk olmağa gönlümde şehâdet var	Gönül kim mest ü‘ışk olup saña cânın fedâ eyler Alup noğşân-ı derd-i mihnet-i ister iştirâ eyler Meşeldür kırsa Bākī kişiyi ehl-i seña eyler Gedâyı ‘âleme sulţân sulţân[1] gedâ eyler Şerâb-ı ‘ışk-ı dilberde Fuzûlî özge hâlet var	Tahmis/5 bent		....-....-....-/- --	Gazel-i Fuzûlî Tahmis- i ...
30a- 30b	Emrî	Kaşuñ altında gözün kim zû’l-hâr olmuş yatur Güyyiyâ âhû-yı Çîndür kim şikâr olmuş yatur	Emriyâ dil teşnedür olmadı miñnetden güşâd Anuñ içün naç‘-ı ğamda h̄~or u zâr olmuş yatur	Gazel/5		..-./-..-./-..-/- .-	Gazel-i Emrî
30b	Fuzûlî	Zihî zâtuñ nihân u ol nihândan mâsivâ peydâ Biñâr-ı şun‘uñ emvâc peydâ qa‘r nâ-peydâ	Nişân-ı şefketdür kim olur izhâr-ı hâmdün çün Fuzûlî türe tab‘ından kelâm-ı cân-fezâ peydâ	Gazel/7		....-....-....-/- --	
30b	???	Olalu haste ol dem ey şabâ ben vâý Hele bir yâre sen benden dir isen Görinmezsin ser-i küyuñda yârûñ Yollar onmazlaruñ sen de bir isen		Kıt‘a			
30b- 31a	???	Ol âdem kim ola dildâra hem-dem Ulu ol kimse ‘âlemde mükerrerem	Qamildür âdeme o mülk olsa Ki o mülk iledür ‘âlemde âdem	Gazel/5		....-....-/-	“Manzum” başlığını taşımaktadır.
31a	Fuzûlî	Ne diler kim dem-â-dem ‘âşıkâ ‘arz-ı cemâl itmez Qalur nâkış bulup feyz-i nazaruñı kemâl itmez	Fuzûlî ‘âlem-i şüretde ser-gerdân gezer zâhid Zem-i ğâfil bu sevdânûñ ser-encâmını hâll itmez	Gazel/7		....-....-....-/- --	Gazel-i Fuzûlî
31a- 31b	???	Köpegün olmağa şerbete lebündür bâ‘ış Qaysı şahrâya şalar Leylî nedendür bâ‘ış	Levhaşallâh eyâ nakş ü nümâ-yı hadd-i yâr Rûh-ı insâna ferah şekl ü şendür bâ‘ış	Gazel/5		..-./-..-./-..-/-	Qazel-i

							
31b	Vecdî	Dil-i miskîn düşelden ol şeh kâkül-i perîşâne Gönül meyl itmez oldu her melek-şüret perîşâne	Görüp maḥzûnluğum ‘ışk ile aşlın şordu ol meh-rû Didi Vecdî neden ğam-nâk yine hâzır perîşâne	Gazel/5		.---/.---/.---/- --	Gazel-i Vecdî
31b	Figânî	Bu hâristân-ı ‘âlemdede açılmazsa gül-i maḥşûd Ne ğam ey bülbül-i cân çünki güلزâr-ı ‘adem mevcûd	Tecellî-i cemâl-i şayḳal-i mir’ât-ı hâverden O mâhuñ hüsni ‘âksidür Figânî mâ-hüve’l-maḥşûd	Gazel/5		.---/.---/.---/- --	Gazel-i Figânî
31b- 32a	Figânî	Çarḫa ey meh gice âhum çekse yaluñ kılıç Böyle encüm içine yir yir kıran girmezdi hîç	Ey Figânî bu fenâ bezmine başduñ çün ayağı Nüh siphrûñ bu tokuz peymânesin bir yirden iç	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/- .-	Velehu Eyzân
32a	Vecdî	Libâs-ı ‘ışkı kim dest-i ezel Ferhâda giydirdi O kendi yol senüñdür diyüben nâ-şâda giydirdi	Duḫânîler geçerken düd-ı dilden Vecdiyâ bir dem Ne devletdür ki âhuñ âteşi dîbâ da giydirdi	Gazel/5		.---/.---/.---/- --	Gazel-i Vecdî
32a	Figânî	Lebüñ şevkiyle kanı şol yaşum kan itdügüm demler Cihâmî ser-ta-ser la’l-i Bedeḫşân itdügüm demler	Daḫî bilmezdi ‘âlem nidügin feryâd ü efgânuñ Figânî ney gibi feryâd ü efgân itdügüm demler	Gazel/5		.---/.---/.---/- --	
32a- 32b	Necâtî	Asmân-ı hüsne alnuñ mâh-ı ğarrâdur bu gün Ruḫlaruñ âyîne-i mihr-i mücellâdur bu gün Ḥalḳ-ı ‘âlem gün yüzüñ şevḳ ile şeydâdur bu gün Mürde ihyâ itmede la’lün müsemmâdur bu gün Ġamdan öldüm cân [u] dil tenden müberrâdur bu gün Luṭf idüp şâhum [gelürseñ] hâne tenhâdur bugün	Bu ne cevri olur buña hergiz nihâyet yok mudur Tengriden korḳmaz mısın rûz-ı kıyâmet yok mudur Derd-mendün olursa yoḫsa ‘inâyet yok mudur Yâ Necâtî ḳuluña luṭf ü himâyet yok mudur Ġamdan öldüm cân ü dil tenden müberrâdur bu gün Luṭf idüp şâhum gelürseñ hâne tenhâdur bu gün	Müseddes/5 bent		-.--/-.--/-.--/- .-	Müseddes-i Necâtî
33a	‘Ulvi	Her kaçan bād-ı şabâ kâkül-i cânâna deger Şerer-i âteş-i âhum ser-i keyvâna deger Miḫnet-i hâr-ı cefâ bu dil-i virâna deger Ne belâdur ki ser-i zülfüne çün nişâne deger Yüz belâ ḫançeri ben zâhid-i perîşâne deger	Cevri-yâr ile Ḥaḳa irmedün ey zâhid-i hâm Ḳılma seccâde ile tesbîḫ kendözüne dâm ‘Ulvi çün şüfî imiş itmez imiş ekl-i ḫarâm Ey Sürürî mey içüp bende-i şâh ol ki müdâm Bezm-i Cem saltanatı bir tolu peymâne deger	Tahmis/5 bent		-.--/-.--/-.--/- .-	Gazel-i Sürürî Muhammes-i ‘Ulvi

33a-34a	Emrî	Vefâ umma felekden kim cihân bir cây-ı zilletdür Ser-i ber ister âfet şunduğuñ bâlîn-i miñnetdür Metâ‘-ı ‘ömrden esbâb-ı gamdur hâşılunı ancak Ferâgat genci şimdi pây-gâh-ı istirâhatdür Cefâsın bî-vefâ dehrün hemân benden kıyâs eyle Ki dâyim hem-demüm hün çeker eşk-i nedâmetdür Bu çeşm-i hün-feşânum ağlamakdan kına müstağrak Büküldü kâmetüm gamdan tenüm bî-tâb ü tâkâtdür Beyân-ı hâle bir sâ‘at ilâhî baña kudret ver Gam eyyâmı[nı] taqrîr itmege bir pâre tâkât vir	Ne ‘Ankâ yüzün âb-ı ta‘madan ihmâlimüz vardır Hevâmız yokdur uçmakdan ferâğ-ı bâlimüz vardır Mağabbet h‘ânkâh[i] içre biz pîr-i gam-ı ‘ışkuz Bizüm Ferhâd ü Mecnûn gibi çok âbdâlimuz vardır Degüldür cism üzer bir dem jülîde-i müvebberiz Delinmiş câ-be-câ bir köhne hâra şâlimuz vardır Görenler eşk-i çeşmle rûy-ı zerdümle şaranlar hep Gören şanur bizüm bir kök getirmez mâlimüz vardır Bugün şehri belâgatde biz Emrî h‘âce-i nazmuz Metâ‘-ı şî‘r alur şatar niçe dellâlimüz vardır	Terkib-i Bent / 6 Bent	---/---/---/- --	Mecmû‘ada “Gazel-i Emrî Ra‘nâ Muraşşâ‘ Muhammes” başlığı ile kayıtlı olan bu şiirin kafiye düzenine bakıldığında “terkib-i bent” olduğu görülmektedir.
34b	Gelibolulu Mustafa ‘Alî	Bağlandı kaldı râh-ı ‘inâyet didükleri Her dem küşâde bâb-ı ihânet didükleri Mağv oldu gitdi cüd u şehâ didükleri Bir âsitâne itdi mürüvvet didükleri Yapdı anuñ kâpusını hısset didükleri	Ehl-i hüner ne işlese düşnâm ider ‘avâm Nâ-ehl olan denîleredür ‘izz ü ihtirâm Dâna belâ vü guşsada nâ-dân şâd-kâm Bunca belâdan özge yine ‘Aliyâ müdâm Eksük degül gönülde kâsâvet didükleri	Tahmis/5 Bent	--/---/---/---/-	Tahmis-i ‘Alî
34b-35a	‘Abdî	Yokdur ey dil saña kısmet bu belâdan gayrı Miñnet ü derd ü gam ü hecr ü ğinâdan gayrı Ger şorarsa saña erbâb-ı rızâdan gayrı Dime kim yârda yok cevri ü cefâdan gayrı Ne dilerseñ bulunur mihr ü vefâdan gayrı	Baña öpdürmedi ol lebleri mül vuşlat elin Dutayın dâmen-i hecri öpeyin fûrkat elin ‘Abdîyâ her şehir âh ile açup himmet elin Ne ‘aceb tutsa Necâtî yüzüne haclet elin Nesi var yüze gelür dest-i du‘âdan gayrı	Tahmis/ 4 Bent	..--/..--/..--/..--	Gazel-i Necâtî Tahmis-i ‘Abdî
35a	Medhî	Leb-i cân-bağşuñun olmuş güm miyân-ı zülf-i şeb- bûda Hayât ırmağunı ‘aynı nihân olmuş kârañuda	Niçe Medhî gibi ‘âkılları Mecnûn ider bakçada Ne hâletler komuş eyâ Hüdâ ol çeşm-i ebrûda	Gazel/5	---/---/---/- --	Gazel-i Medhî
35a-35b	Bâkî	Ehl-i dil cânlara meyl it şeref [ü] ‘izzet bul Nazaruñ kânlara kıt gevher-i zî-kiymet bul	Mey içüp mest-i müdâm olsa ‘aceb mi Bâkî Derd ü gamsuz güzerân eyleye bir sâ‘at bul	Gazel/7	..--/..--/..--/..--	Gazel-i Bâkî

35b	Fuzûlî	Hz̄er kı̄l āh oğundan cevrũnî ‘ uşşāka az eyle Hz̄as ũ hāşāki yakma şu‘ lesinden iħtirāz eyle	Fuzûlî cāna taşırduñ hayālin şimdi rüsvāsın Saña kim dir ki her nā-mahreme ifşā-yı rāz eyle	Gazel /5		....-....-....-/- --	Gazel-i Fuzûlî
35b- 36a	Sabrî Efendi	Giymiş ol şāh aķ atlas kaplu semmūr-ı siyāh Merdüm-i ççşmüm yine olmuş ğarķ-ı nūr-ı siyāh	Şi‘ rden varsa şu‘ ũruñ Şabriyā da‘ vāyı ķo Belki degmez böyle ma‘ nā şimdi menķūr-ı siyāh	Gazel/6		-.--/-.--/-.--/-. .-	Gazel-i Şabri Efendi
36a	???	Be-ferdā be-bāyed bilinse āftāb Menem gerd-i meydān-ı Efrāsıyāb		Beyit		..-./..-./..-./-	Kime ait olduğu belli olamayan bu beyit Mecmũ‘a’da Sabrî Efendi’nin gazelinin devamında yer almaktadır.
36a	Sabrî Efendi	Giydüğünce seng-i hāre kaplu semmūr-ı siyāh Zulmet içre āb-ı hayvānın be-ħ’od nūr-ı siyāh	Beş yüz öğüdi mi var kim nazīre der ise Gerçe virmez şı‘ re şimdi kimse menfūr-ı siyāh	Gazel/6		-.--/-.--/-.--/-. .-	Velehu Eyzan
36a		Ya mahv it levħ-i ‘ işyāndan bu ‘ abdı-i ķuşūr ismin Yaħud pāre-i āsumāna çıkar esmā-i ħüsnāsı ğafūr ismin		Beyit		....-....-....-/- --	Mecmũ‘a’da der-kenār olarak kayıtlıdır.
36a	Kabûlî	Ezān-ı şubħa dek her gıce nāle baña kalmışdur Fiğānımdan olup bî-dār ‘ ālem tāna kalmışdur		Gazel/2		....-....-....-/- --	Mecmũ‘a’da“Kıt‘ a-i Murabba” başlığı ile kayıtlı olan ve kime ait olduğu belli olmayan bu şiir Kabûlî’ye ait bir gazelin ilk iki beytidir.
36a	???	Kaşdum budur ki ħük-m-i kazāya rızā virüp Ĝam irdüğünce ğuşşa çeküp olmayam melûl Olsun havādiş oğlarına sīnemüz nişān		Kıt‘ a		..-./..-./..-./-	Mecmũ‘a’da “Kıt‘ a” başlığı ile kayıtlı olan bu şiirin kime ait

		Gökden ne yağdı kim anı yir itmeye kabül					olduğu bilinmemektedir.
36a	???	‘ Aceb mi zevk-i cüvândan ferâgat itmez isem Efendi mihr ü maḥabbet dokur cânın bilürüz İr geç idüp ṭururuz biz cevâb-ı dünyâda Eger degersen öñine de varur gelürüz		Kıt‘a			Mecmû‘a‘da “Kıt‘adur” başlığı ile kayıtlı olan bu şiirin kime ait olduğu bilinmemektedir.
36b	Nev‘î	Güftâr-ı lebhün kâşif-i esrâr-ı ḥafîyye Reftâr-ı kadûn mücib-i etvâr-ı seniyye	Nev‘îye güle bağıdı geçerken seg-i küyuñ El-minnetü li‘llâh ki zehî luṭf u ‘atîyye	Gazel/5		--./--./--./--	Nev‘î
36b	Emrî	Nâz ile gül gibi geldükçe sen ey ḡonce dehen Şevkden gülşende güller çâk iderler piren	Emriyâ şol deñlü vaşf itdüm meyân-ı leblerin Görseler bühtân iderler idi kemâl ile ḡüsn	Gazel/5		--./--./--./-- .-	Gazel-i Emrî
36b- 37a	Emrî	Bezmümüzden bâlemiz beñzerdi rebâb nâye hem Ehl-i meclis hâleye sāḡar-ı hilâlîne hem	Emriyâ ol serv-i ḡoş reftâra mâyl olalı Ser-firû itmez ḡöñül şimşâd ile Ṭübâya hem	Gazel/5		--./--./--./-- .-	Velehu Eyzân
37a	Emrî	Ne revâdur ḡaşuñ ile ḡaşuñ al ṭir ideler Beni öldürmek [içün] râ ile tedbîr ideler	Görmese bir ḡice siperde seni nâḡeh Emrî Hep meḡâbirler anı vaşl ile ta‘bîr ideler	Gazel/5		.../.../.../.../...	Velehu Eyzân
37a- 37b	Gubârî	Bañâ dîrsün cefâya şabr it ey serv-i ḡirâmânüm Cefâya şabr iden ‘âşıkларуñ ḡörür elbet iḡsânüm Tecellî-i cemâl itsen dutuşur cism-i ‘uryânüm Vişâlün ‘arza ḡılsuñ ḡiç gelmez çesm-i ḡiryânüm Vefâ vü luṭf ki duyamaz taḡammül eylemez cânüm Cefâña niçe şabr itsün benim devletlü sulṭânüm	Didi olmaḡ diler iseñ ḡıl ‘uşşâḡ içre müstesnâ Ġubârî-veş cefâ vü cevrd eyle ey şeydâ Bilürsen ḡod şabrî ḡulların dirler sever Mevlâ Didüm başum yüzüm üstüne her emrün şehâ ammâ Vefâ vü luṭf ki duyamaz taḡammül eylemez cânüm Cefâña nice şabr itsün benim devletlü sulṭânüm	Müseddes/ 6 bent		.../.../.../.../... --	Müseddes-i Gubârî
37b- 38b	Bâkî	Bîḡamdi‘llâh refîk oldı yine tevḡîk-i Rabbânî Muzaffer ḡıldı sulṭân-ı cevân-baḡt-ı cihân-bânı	Hemişe fetḡ-i firûze livâna istivâr itsün Ḳapuna ilticâ ḡılsun cihânun ḡân u ḡâḡânı	Kaside/ 37		.../.../.../.../... --	Ḳaside-i Bâkî
39a-	Figânî	‘Azim-i şikâr idince şeh-i Ḳahramân-ı ceng	Ḥürşîd mâkiyânî ola bezmünde kebâb			--./--./--./--	Kaside-i Figânî

39b		Ser-geşte oldı havf ile nıl-gün [bu] neheng	Muṭrib o bezme Zühre vü Nâhid ü h̄'oş u şeng				
40a-41a	Figânî	Şubḥ-dem alup 'Uṭârid destine zerrîn kalem Defter-i sîm-âb-ı gün-ı t̄areme çekdi raqam	Sûrlar ile şafâ sür dünye durduqça şehâ Ḥanedânun yaşasun elṭâf-ı dârâ-yı kıdem	Kaside/ 39		-.--/-.--/-.--/-. .-	Mecmû'ada "Kaside-i Nev'î" başlığı ile kayıtlı bu kasidenin Figânî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.
41a-41b	Nev'î	Sehâb-ı cüd u fazlûn bâğ-ı dehri ide mi pür-nem Nesîm-i bü-yı luṭfuñla bahâr-ı memleket hürrem	'Azîzân-ı zemâne Yûsuf-ı 'işmet müfid olmaz Tefâvüt eylemez nuṭṭ-ı Mesîhâ 'iffet-i Meryem	Kaside/ 23		....-/-...-/-...-/- --	
41b-42b	Hayâlî	Olalı maşriḳ ilinde şâh-bâz-ı zer güneş Her seḥer zâğ-ı şeb uçup şikâr eyler güneş	Sâye gibi düşmenün olsun ayaqda pâyimâl Sen şeh-i eflâk-ı kadr ol nitekim enver güneş	Kaside/ 23		-.--/-.--/-.--/-. .-	Kaside-i Ḥayâlî
42b-43a	'Ulvi	Debîr-i ṭab' olup deste kâğid ü hâme Bu resme yazdı şenâ şafḥasına ser-nâme	Cihânda ḥaṭṭ gibi devletle pâyidar olasin Yazıla nâmuña her biri şeref-i nâsa	Kaside/ 18		.-.-/..--/..--/..--	Kaside-i 'Ulvi
43a	Zâtî	Ḳanı ol demler ki bir serv-i bülendüm var idi Sünbülünden her gece boynumda bendüm var idi	Ey ṭabîb-i cân ü dil bir gün ola kim diyesin Zâtî dirlerdi benim bir derd-mendüm var idi	Gazel/ 5		-.--/-.--/-.--/-. .-	Gazel-i Zâtî
43b	Zâtî	Göricek ḥüsnün 'inân-ı ihtiyâr elden gider Tîğ ḥışmı luṭf it ey çâpük-süvâr elden gider	Zâtî-i mûra elünden geldügünce luṭf idüp Ḥâtem-i ḥüsn-i Süleymân iştihâr elden gider	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-. .-	Velehu Eyzân
43b	Fuzûlî	Olur ruḥsârûna gün la' lüne gülberg-i ter 'âşîḳ Saña 'âşîḳ degül gökden iner yirden biter 'âşîḳ	Ne pervâne döyer bir şu' leye ne şem' bir âha Fuzûlî şanma kim beñzer saña 'âlemde bir 'âşîḳ	Gazel/ 5		....-/-...-/-...-/- --	Gazel-i Fuzûlî
43b-44a	Necâtî	Çenaruñ ḳadd-i yâra nisbeti var Eli yufḳa velî h̄'oş himmeti var	Ayağuna yüzün şürer Necâtî Eyü varur başında devleti var	Gazel/7		....-/-...-/-... --	Gazel-i Necâtî
44a	Meşâmî	Dilâ düş tîğ-i yâra saña 'âlemden güzêr düşdi Sipâhı sen birağ üstinde ol çün kim sefer düşdi	Meşâmî dirler imiş nâmına kân-ı belâgatde Diyâr-ı Rûma ḥayfa kıymeti yok bir güher düşdi	Gazel/5		....-/-...-/-...-/- --	Gazel-i Meşâmî

44a	‘Ulvî	Meydân-ı hüsn içinde göziñ kahreman geçer Bâniyi kimseler çekemez pehlevân geçer	Dilemekde ‘Ulvîniñ dil-i mecrûhını müjeñ Üstâd-ı rûzgâr ferîdi cihân geçer	Gazel/5		--./-./-./-./-.-	Gazel-i ‘Ulvî
44a	???	Dutuşdu bir kul oğlunuñ ruḥ-nümâsına düta O cihetde böyle yaluñ yüzli çokdan olmadı peydâ					Kime ait olduḡu belli olmayan bu beyit derkenar olarak kayıtlıdır.
44b	‘Ulvî	Derdüm baña [kâr] eyledi dermâna el irmez Cânım lebe geldi [leb-i] cânâna el irmez	‘Ulvî gibi ğavvâş-ı baḡr-i ma‘âni olımazsın Ka‘rîne anuñ ey dil-i divâne el irmez	Gazel/5		--./-./-./-./-.-	Velehu Eyzân
44b	Taşlıcalı Yahyâ	Ne dervişüz ne sultânuz ne şeyḥ-i kâm-yâbuz biz Deminde ‘âşıkıma açılır söyler kitâbuz biz	Bu gün ‘uşşâkuñ ey Yahyâ şükûfe gibi gülşende Yüzini gözini açmağa gelmiş âfitâbuz biz	Gazel/4		..../-.../-.../- --	Mecmû‘ada ‘Ubeydî adına kayıtlı olan gazelin Taşlıcalı Yahyâ’ya ait olduḡu tespit edilmiştir. Bu gazel divânda yedi beyittir.
44b	Derûnî	Gözüm zulm-i şarîḥ eyler bu ḡalka İdinmiş er ḡam-ı zülfinüñ arḡa	Derûnî boynuña bend etmege yâr Kemend-i zülfin atmış ḡalka ḡalka	Gazel/5		..../-.../-..	
45a	Ḥayâlî	Süzüm sirâyet itse Mecnûn-ı nâ-murâda Ḳuşlar kebâb olaydı başındaḡı yuvâda	Bir yayını çeküpdür ‘ışkuñ Ḥayâlî ey düst Kim olmuş aña nisbet ḡavs-i ḡuzah kepâde	Gazel/5		--./-./-./-./-.-	Gazel-i Ḥayâlî
45a	Hüdâyi	Ümidüm bu vefâdan ola ḡalbünde eşer peydâ Ḥüdâ ḡâdirdür eyler seng-i ḡarâdan ḡuher peydâ	Çıḡup cân gitdi yâr ile Hüdâyi ḡaldı zâr ile Ne cândan bir eşer zâhir ne cânândan ḡaber peydâ	Gazel/7		..../-.../-.../- --	Hüdâyi ḡüft
45a- 45b	Ümidî	Düşeyin ḡâk-i pâyuñâ ḡo beni Dostum sen de gör saña düşeni	Ölmedin ḡıl Ümidîye dermân Seven ölsün mü â begüm ye seni	Gazel/ 5		..--./-./-./-.-	Gazel-i Ümidî

45b	Ḥayālī	Gönül dirler bir eglencem deli var Başında vâdî-i ‘ışkuñ yili var	Ḥarâbât erlerin ḥ’oş gör Ḥayālī Bu şuretd e yürür anca velī var	Gazel/3		....-....-/-	Gazel-i Ḥayālī Mecmû’ada üç beyti kaytlı olan gazel Ḥayālī Bey Divânı’nda beş beyittir.
45b	Hüdâyî	Kimünle şalnur ol serv-i nâz ‘aceb Kimün ḳolundadır ol [çeşmi] şâhbâz ‘aceb	Olup raḳibe ḳarib eyleyüp vefâlar aña Hüdâyîden ne iki bunca iḥtirâz ‘aceb	Gazel/5		..-/-..-/-..-/-	Gazel-i Hüdâyî
45b- 46a	Bâkî	Ey serv-revân-ı ‘ışḳ reh-i âsîtân tutuñ Mürşîd gerekse dâmen-i pîr-i muġân tutuñ	Bâkî şerâb-ı ‘ışḳ ile rûsvâ olup gezer Anı gerekse yaḥşî gerekse yamân tutuñ	Gazel/6		--/-..-/-..-/-	Gazel-i Bâkî
46a	Selîkî	Binâ-yı ḥâne-i dünyâ-yı bî-bünyâd imiş bildüm Fenâ daşıyla yapılmış ḥarâb-âbâd imiş bildüm	Selîkî her kimün k’ola dimâġı ‘ışḳ ile pür-ḥûn Melâmet bezm-gâhında işi feryâd imiş bildüm	Gazel/5		....-....-....-/- --	
46a	Şerîfî	Ġamuñ abdâlına daġum yanar altun çeraġ olsun Maḥabbet ḥanedânında tenüm bir yer ü daġ olsun	Şehîd-i tîġ-i ‘ışḳ ol kim Şerîfî tekye-i ġamda Ḳamu âbdâl-ı ‘ışḳ olan diyeler yüzün aġ olsun	Gazel/5		....-....-....-/- --	Mecmû’ada “Gazel-i Seliki”başlığı ile kaytlı olan gazelin Şerîfî’ye ait olduġu tespit edilmiştir.
46b	Behîştî	Reng-i sebz ile zeyn olup ḳırlar Çemenî ferşe döndi çayırlar	Bezme gelse de Behîştî nâle ḳıllup Gele bülbül göre neler iderler	Gazel/5		..-/-..-/-..-/-	Behîştî Divânı’nda müfretler başlığı altında gazelin sadece ikinci beyti bulunmaktadır.
46b	???	Şeb-i zülfünde ḳalanlar zulumât ile yürür İrişen lebleri âyîne ter-âb ile yürür		Gazel/2		..-/-..-/-..-/-	İki beyit şeklinde kaytlı olan şiirin kime ait olduġu belli deġildir.
46b	‘Ubeydî	Şorarsañ biz bu dünyâyı ne resm üzre vaḫan bulduġ Degül encüm delinmiş câ-be-câ bir dâr-ı kühen bulduġ	‘Ubeydî gerçi ter-dâmenler âsân didiler ‘ışḳa Erenler ḥaḳḳı biz anı bir oddan pîreñ bulduġ	Gazel/ 5		....-....-....-/- --	Gazel-i ‘Ubeydî
46b-	Sâ’î	Raḥne kim dil ḳaşdına zaḥm-ı ġam-ı dilber ḳomuş	Ger şorarsañ Sâ’înün aḥvâlin marîz-i ‘ışḳ olup	Gazel/7		..-/-..-/-..-/-	Gazel-i Sâ’î

47a		Rûy-ı yârı çeşm-i cân görsün diyü manzar kômuş	Pister-i ğamda belâ bâlîni üzre ser kômuş			.-	
47a-47b	Rahmî	Vaqt-i gülzâr irdi bülbül oldı güyâ bir yaña Şalınur ra‘ nâlanûr her serv-i bâlâ bir yaña Ehl-i diller kıldılar gül-geşt-i şahrâ bir yaña Halk-ı ‘ âlem bir yaña bî-çâre tenhâ bir yaña Cennet-i küyüñ kômazum olsa dünyâ bir yaña	Âhı Rahmîden dilâ gerdün olursa bî-çarâr Gerd-i miñnet eyledi mir‘at-ı tab‘ ın pür-ğubâr ‘ Ârızından zâhir olalı bu hañt-ı müşğ-bâr Cânına oldı Necâtîñün havâle ‘ ışk-ı yâr Ey ecel sende gelüp itme teğâzâ bir yaña	Tahmis/5 bend		.-./-./-./-./-./- .-	Tahmis-i Rahmî. Rahmî‘nin Necâtî gazeline tahmisidir.
47b	Fevrî	Kendü miğdârũndan ey dil herkesi a‘ lâ gözet Zerre-i mihrî münevver kıatre-i deryâ gözet	‘ Işk içinde künc-i lâ-yefnâ dilerseñ Fevrîyâ Her neye olsa kanâ‘ at eyle istiğnâ gözet	Gazel/5		.-./-./-./-./-./- .-	Gazel-i Fevrî “Bu gazele Behiştî tarafından tahmis yazıldığı tespit edilmiştir.
47b	???	Hemân al o meh seni yirde dilâverdür baqar Sâmi Şevküm murı yağma ider ağrâz u ikrâmı					Mecmû‘ada sayfanın üst kısmında der-kenâr olarak kayıtlıdır.
47b-48a	Dimetokalı Vahdetî	Cânımı kaşuna kurbân ideyim nolsa gerek Alnuma kilik-i kâzâ çekdüğü resm olsa gerek	Dem bu demdür beri gel bezm-i ğama Vahdetiyâ İçelüm bâde-i ‘ ışkı ne diye nolsa gerek	Gazel/7		.-./-./-./-./-./- .-	Gazel-i Vahdetî
48a	‘Ulvî	Haste cânâ hâlet-i mevt irdi cânân bî-ñaber Bir devâsız derde düşdüm veh ki Loğman bî-ñaber	‘Ulvîyâ ğurbetde kıaldım bî-kes ü tenhâ olup Cümle ihvân ğaflet üzre cümle yârân bî-ñaber	Gazel/5		.-./-./-./-./-./- .-	Gazel-i ‘Ulvî
48a	Vahşî	Rah-ı ğamda rahm idüp ey guşşa yoldaş ol baña Milket-i hicrâna gitdüm gel ayakdaş ol baña	H‘âce-i ğamda fûnũn-ı miñneti tahşil için Mekteb-i ‘ ışk içre Vahşî gel sebağ-daş ol baña	Gazel/5		.-./-./-./-./-./- .-	Gazel-i Vahşî
48a-48b	???	Ölürsem zañm-ı tîğ-i hũn-feşân-ı şeh-süvârũmla Ten-i mecrũhumı yug âb-ı çeşm-i cüy-bârũmla Ser-i küymda defn eyleñ ki derd-i ‘ ışk-ı yârũmla Diyem ihyâ-yı emvât olıcağ feryâd u zârũmla Eger haşr olmaz isem ol kıyâmet-ğad nigârũmla Gezem mañşerde göğsüm döğerek seng-i mezarũmla		Tesdis/2 bent		.-./-./-./-./-./- --	Müseddes-i .... Emrî gazeline yazıldığı tespit edilen ve Mecmû‘ada eksik kaydedilmiş olan şiirin kime ait olduğu tespit edilememiştir.
48b-	Fuzülî	‘Aks-i ruşsârũñ ile oldı müzeyyen mir‘ât	Ey Fuzülî vera‘-ı zühd ile mu‘tâd oldun	Gazel/5		.-./-./-./-./-./- .-	

50b	İshāk	Baḥā sensüz gerekmez bu cihāmı Niderüm senden ayru tende cāmı	Demidür kim ire vaşluñla İshāk Ki çıqdı göklere āh u figānı	Gazel/5		....-....-/-	Gazel-i İshāk
50b	Fürüġi	Bi-ḥamdillāh haber virmiş şabā ihvānuñ ağzundan Ki çıkmış ḥazret-i Yūsuf çeh-i Kenānuñ ağzundan	Belāġat baḥşin eylerdi Fürüġi şimdi Bākī-veş İşāret olsa bir kerre şeh-i devrānuñ ağzundan	Gazel/5		....-....-/- --	Gazel-i Nā-tamam Fürüġi.
50b- 51b	Fürüġi	Gönül dāyim tazarru' idüp isterdi Allāhından Ki mihr ile vefālar göre ol gün yüzlü māhından İnāyetler ḥimāyetler ire benüm pādīşāhumdan Ḥalāş olmaq naşīb olmadı çün baḥt-ı siyāhından Ne yārından vefā gördi ne şāh-ı dil-penāhından Meded yandum yaqıldum sīnemün göyneklı āhından Ferāġat 'ālemün şimden girü bu 'izz ü cāhından	Diriġā ḥār u zār içre olup bülbül gibi giryān 'Adūlar gül gibi gülşende oldı raġmuma ḥandān Çalem-berīne olanlara oldum bende-i fermān Bu miḥnethāne-i dehre gelelden gülmedüm bir ān Meger Ḥaġdan ola yine Fürüġi derdüne dermān Meded yandum yaqıldum sīnemün göyneklı āhından Ferāġat 'ālemün şimden gerü bu 'izz ü cāhından	Müsebba/5 Bent		....-....-/- --	Velehu Eyzān
51b	???	Kerīm-nişān olan ol qadir-i şānī 'Alī Pāşā Süvār-ı Düldül-i iḳbāl olup 'ālī-rikāb oldı	Çün oldı mālīk-i mülk şeh-i Ken'ān didüm tārīḥ Alup Mışır vezīri kām-kār-ı kām-yāb oldı Sene 1010	Tarih/ 3 beyit		....-....-/- --	Tarih-i 'Alī Pāşā
51b	Vaḥdeti	Ey gönül sa' y idüben vuşlat-ı cānāna çalış Çalma bu yolda şaḥın başuñ ile cāna çalış	Seg-raḳībün sırrını tıġ ile çaldum didi yār Görmedüm Vaḥdetiyā böylece merdāne çalış	Gazel/5		..-/-..-/-..-/- .-	
51b- 52a	Kulübī	Eyle maḳduruñı şırf irmege cānāna çalış Gel enāniyete şalma özini cāna çalış	Ey Kulübī ḥaḥt-ı dil-dāra nazār kıılma iken Zāyi' itme nefesün 'ilm ile Çur'āna çalış	Gazel/7		..-/-..-/-..-/-	Gazel-i Kulübī
52a- 52b	Hayreti	'Aceb 'ālemde bu ġavġā ne[den]dür Bu ḥāy u ḥūy bu eyvā nedendür	Ve likīn Ḥayretiyi ḥayret almış Bilemez aşlını aşla nedendür	Kaside/ 23		....-....-/-	Harf-i Ra Est. Bu şiir divānda otuz beyittir.
52b	Nev'ī	İdüp ḳat'-ı ta'alluḳ tıġ-i hecr ile gedālardan Neden düşdi kesildün pādīşāhum āşinālardan	Gönül hercāyi dil-ber bī-ḥaḳīḳat neylesün Nev'ī Şikāyet bī-vefālardan şikāyet bī-vefālardan	Gazel/5		....-....-/- --	
52b- 53a	Nev'ī	Çalb-i 'aşıḳ gibi virān itdiler meyḥāneyi Bī-vefālar 'ahdīne döndürdüler peymāneyi	Sen de Nev'ī muḳtezā-yı naḳş-ı dilden dūr idüp Şāhid-i rūḥa gel iḥsān eyle bu ḥalvetḥāneyi	Gazel/5		..-/-..-/-..-/- .-	
53a- 53b	Aşıkī	Geh felek ḥalḳ-ı cihāna ḥ'oş 'adālet gösterür Gāh olur derd ü belā ile felāket gösterür Günde yüz dūne görür bīñ dürlü ḥālet gösterür Dād-ı feryād itme ey dil şabra ḥāḳat gösterür	Yanī dehrün zehrini nüş idene şad āferīn Yalñuz birin degül añlar ḳamu rūy-ı zemīn 'Āşıkī dād-ı felekden almaḳ için gül-semīn Kūşe-i meyḥāne ol bir zemān göster semīn	Tahmis/ 5 bend		..-/-..-/-..-/- .-	Aşıkī'nin Bākī gazeline tahmisidir.

		Görelüm āyine-i devrān ne şüret gösterür	Görelüm āyine-i devrān ne şüret gösterür				
53b	Menbā'î	Vefā-resmin mücerred fehm idenlerden cefā gelmez Aşıl irmez cihānda merd-i kāmilden haṭā gelmez	Görüp ğarḫ-ı āb-ı baḫr-i ' ışḫ-ı cānān olduĝum zāhir Hülāşa cānum andan Menba'î bir āşinā gelmez	Gazel/5		....-....-....-/- --	
53b	Elif	Tulū' itdi felekde tîr-i iclālîmiz bir cins Şeref buldı yine günden güne iḳbālîmiz bir cins	Tefe'ül eylemişdün muşhaf-ı rüyunda cānānuñ Elif geldi mübârekdür ğmāyı ḫālümüz bir cins	Gazel/5		....-....-....-/- --	
53b- 54a	Ḳulübî	Ṭoĝup ṭālî' şeref bezminde oldı ḫālîmiz bir cins Tezāyüd itmede günden güne iḳbālümüz bir cins	Cemāl-i muşhaf-ı yārî umarken ḫāmet ' arz itdi Biḫāmdillāh ne rast geldi Ḳulübî ḫālümüz bir cins	Gazel/5		....-....-....-/- --	
54a	Ḳulübî	Gel ey güneş dilüm ḫurbāna gördüm ol yüzi ayı İrişüp Ka'be-i maḫşûda it anda ' id aşḫābî	Mişāl yoḫ döner ' ahdine vir[e]mez ol hilāl ebrü Ḳulübî görmedüm gün gibi dayım böyle hercāyî	Gazel/5		....-....-....-/- --	
54a	Ḳulübî	Ḥayl-i demdür ol boyu serv-i revānî görmedüm Zülfü sünbül ḫaddi gül ğonce-deḫānî görmedüm	Ey Ḳulübî ḫūblarda çok olur dirler vefā Geçdi ' ömrüm niçe demlerdür ben anı görmedüm	Gazel/5		..-/-..-/-..-/- .-	
54a- 54b	Ḳulübî	Bu zemīn altında gör kim nice biñ serler yatur Nice sulṭān-i ' Acem ey nice Ḳayserler yatur	Ey Ḳulübî ' ömre ğirre olma yoḫdur ötesi Ḥāk ile ālûde olmuş nice serverler yatur	Gazel/7		..-/-..-/-..-/- .-	
54b- 55a	Ḳulübî	Gelmişüz ' ālem serāyına bu dem sulṭānuyuz Şāh-ı ' ışḫuz defter-i ḫüsnuñ ulu divānuyuz Bu ḫaḫāyîḫ sırrınuñ bizler bülük ' irfānuyuz Kimse bilmez zāhidā kim cānlaruñ cānānuyuz Ḥikmeti Loḫmāndan alduḫ derdler dermānuyuz Tekye-ĝāh-ı ' ālemüñ bir iki gün miḫmānuyuz	Yoḫdur iş bu yedi iḳlîm-i şehlükde i' tibār Faḫr ile faḫr ile didi ol Resûl-i Kirdikār Ḳanı ol Nüşîrevān ü ḫanı yā İsfendiyār Ey Ḳulübî devr elünden güli oldı tār-mār Ḥikmeti Loḫmāndan alduḫ derdler dermānuyuz Tekye-ĝāh-ı ' ālemüñ bir iki gün miḫmānuyuz	Müseddes/ 5 bend		..-/-..-/-..-/- .-	
55a- 55b	Ḳulübî	Ḥaşerāt ile cihān[da] yiri yoḫ insanuñ Ḳuvvet irişdi zemīne ḫarası yoḫ insanuñ	Ey Ḳulübî şaḫın aldanma felek ' aksin döner Fikrini şimdiden eyle varacaḫ divānuñ	Gazel/7		..-/-..-/-..-/-	
55b	Ḳulübî	Döner çarḫ-ı berin emrünüle dāyım Durur resm-i ' arūzuñ ile ḫāyım	Ḳulübî nide ki vaşluñla irĝür Nice müddetdurur andan cüdāyım	Gazel/5		....-....-/-	
55b	Ḳulübî	Çeşmine dil ü ter dökmeden yār-i mest añlar beni Raḫm ḫıldıĝı bu kim ğāyet şikest añlar beni	Gün yüzine ' āşîḫ olaldan ben ' ālî himmetüm Ey Ḳulübî ḫāk ile zer-veş pest añlar beni	Gazel/5		..-/-..-/-..-/- .-	
55b- 56a	Ḳulübî	Ehl-i ' ışḫuñ ekşeri hep dāyımā serden çıkar Şem'c şalın özini pervāne-veş yerden çıkar	Ey Ḳulübî ol cevānî nice nihān eylesem Dem-be-dem ' uşşāḫ āña gökde iner yirden çıkar	Gazel/5		..-/-..-/-..-/- .-	
56a	Ḳulübî	Elā yā eyyühe's-sāḫî edir ka'sen ve nāvilhā İçelüm bâde-i ' ışḫı olalum mest-i ḫānzilhā	Ḳulübî validünüñ çarḫ-ı dem-ḫ'ar ḫatlı itdi Anuñ mekrine aldanma ki ḫanluñdur senüñ bilhā	Gazel/7		....-....-....-/- --	

56a	Ḳulübî	Baħrine dehrũn bu gũn Ƨaldum ŧinãverler gibi Ma' rifet kãnna irdũm sũzlerũm dũrler gibi	Ḳũn Ḳulũbîyem bu gũn hecrũnle yaƧdum tãze dãĝ Sĩnemi naƧş eyledũm bu dem Ƨalenderler gibi	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-. .-	
56a- 56b	Ḳulübî	Geçmedũn devri gũlũn depret ayaĝı sãķĩ Ḳekelũm sãĝarı bũlbũl ile ŧoħbet-i bãķĩ	Zulm idũp cevr ü sitem Ƨılma Ḳulübî Ƨuluña ŧãħ-ı ħũsn oldum ise fikr ide ol Ḳallãķı	Gazel/5		..--/..--/..--/..--	
56b	Ḳulübî	Neyledũm nittũm baña ħıŧm itdi cãnãn sũylemez Dostlar noldu Ƨulma yine sultãn sũylemez	Ey Ḳulübî ĝam degũldũr ger idem terk-i diyãr Ger baña cãnãn kũserse cũmle yãrãn sũylemez	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-. .-	
56b	Ḳulübî	Bir cevãna dũŧdi gũnlũm cãn ü dilden bendeyũm ŧandũķundayum anuñ ol bendedũr ben andayum	ũyle mest itdi Ḳulübî bãde-i la' l-lebini Ḳalmıŧam ħayrãn-ı vãlih bilmezem kim Ƨandayum	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-. .-	
57a	Recãĩ	Kec itdũm ol mehũn rã Ƨaŧlarını yaya beñzetdũm Tamãm anladum ger ruħlarını aya beñzetdũm	Turuncu ĝabĝabuñ ŧundı didi ol naħl-i ter oldum Recãĩ çehre-i zerdũn senũn ayvãya beñzetdũm	Gazel/4		..--/..--/..--/..-- --	Mecmũ'ada beŧ beyitlik yer ayrılmıŧ ancak dũrt beyit kaydedilmiŧtir.
57a	Medħĩ	Bihãr-ı luħfuñ emvãcin ŧanurdum taŧa sultãnum Umarzum cũy-ı iħsãnuñ baŧumdan aŧa sultãnum	İŧitdũm Medħĩ-i zãrĩ firãķuñ ħũn öldũrmũŧ Var ise zehr-i Ƨatılmıŧ meger ol isme sultãnum	Gazel/4		..--/..--/..--/..-- --	Mecmũ'ada eksik kaydedilen gazel Divãnda beŧ beyittir.
57a- 57b	Maķãlĩ	Nihãl-i Ƨãmet-i mevzũnĩ yãruñ naħl-i dil-cũdur Dil-i ħayãlũmũz ardınca yãruñ bir aķarŧudur	Uĝurlar ħãnmãmãn kimse dutmaz ħãne-i dilden Maķãlĩ ĝamze-i dil-ber ' acãyib rind-i uĝrudur	Gazel/5		..--/..--/..--/..-- --	
57b	Bãķĩ	Cilã vir çeŧme ey sãķĩ mey-i sãf-ı mũrevvaĝdan Ḳamaŧdı gũzlerũm cãm-ı hilãl-i 'ĩda baķmaķdan	Muķayyed olma ey Bãķĩ kemend-i keyd-i ã' dãya ' İnãyet ħãzret-i Ĥãķdan kerem feyyãz-ı Muħlaķdan	Gazel/5		..--/..--/..--/..-- --	Sabahattin Kũçük tarafından hazırlanan Bãķĩ Divãnı'nda altı beyittir.
57b	Bãķĩ	Ezelden ŧãħ-ı 'ıŧķuñ bende-i fermãnyuz cãnã Maħabbet mũlkũnũñ sultãn-ı 'ãliŧãnyuz cãnã	Cihãn-ı cãm-ı nazmum ŧi' r-i Bãķĩ gibi devr eyler Bu devrũn ŧimdi biz de Cãmĩ-i devrãnyuz cãnã	Gazel/4		..--/..--/..--/..-- --	Mecmũ'ada eksik kaydedilen gazel Sabahattin Kũçük tarafından hazırlanan Bãķĩ Divãnı'nda beŧ beyittir.
57b- 58a	Hayãlĩ	Melãmet mũlkine mãlik olup tã kim 'alem çekdũm Selãmet defteri erķamına evvel Ƨalem çekdũm	Ĥayãlĩ kũŧe-i meyhãneden bir toĝru yol buldum Gũtũrdũm ayaĝı ' uzlet diyãrına Ƨadem çekdũm	Gazel/5		..--/..--/..--/..-- --	
58a	ŧemsĩ	Ḳũn mũyesser olmadı kãruñ çek el tedbĩrden	ŧemsĩ-i bĩ-çãreden ketm eyleme esrãruñı	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-. .-	

		İremez kimse murâda olmasa taqdîrden	Şüfî şeyh olmaz icâzet almayunca pirden			.-	
58a	Bâkî	Câm la' lüñdür senüñ âyine-i rüy-ı enverüñ Adı var câm-ı Cem ü âyine-i İskenderüñ	Bir içim şu istedi hecründe Bâkî haste-dil Virmedi kaç' â cevâb aña dayandı hançerüñ	Gazel/5		---/---/---/--- .-	
58a- 58b	İshâk Çelebî	Âh kim bir ' âşik-ı şürîde hâl oldum yine Gönlümi elden yitirdüm pây-mâl oldum yine	Bî-vefâlar şüretin İshâk dilde nakş idüp Yanarım bir şem' -i fânus-ı hayâl oldum yine	Gazel/5		---/---/---/--- .-	
58b	Şem' î	Hâlâş olmak ne mümkündür göñül kim mübtelâ olsa Alınmaz ' ışk elinden iki ' âlem bir yaña olsa	N' olaydı Şem' iyâ bu bezm-i Cem' -i ' âlem-ârâdan Küdüret areden gitse kamu ehl-i şafâ olsa	Gazel/7		---/---/---/--- --	
58b	' Azmî	Göñül âbdâl-ı ' ışk ol gel dutup râh-ı fenâ semtin Taleb kıl künc-i lâ-bekâyı isterseñ bekā semtin	Ġnâdan fâriğ ol ' Azmî çeküp pâ dâmen-i fakra Fenânuñ kâr u bârın terk idüp tutğıl bekā semtin	Gazel/5		---/---/---/--- --	
59a	Zâtî	Murğ-ı zerrîn-per zümürüd-âşiyân lü'lü-ğidâ Bâl açup uçmağ diler her şubh küyuñdan yaña	Tâlibübüñ dâyim turâb-ı râh-ı küy-ı dil-rübâ Rüyını altun ider gevher degül mi Zâtîyâ	Gazel/5		---/---/---/--- .-	
59a	Zâtî	Kıl gözlerünüñ câmların[ı] pâk [ü] mücellâ İt Şâni' -i mir'ât-ı vücuduñda temâşa	İnsâna harâm olsa gerek bu harem âhir Dünyâ-yı deniye ne için meyl ide dâñâ	Gazel/5		---/---/---/---	Mecmû'ada mahlas beyti eksik olan gazelin Zâtî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.
59a- 59b	Zâtî	Merhabâ ey büy-ı zülf-i dil-rübâ Kağrı yeller esdi geldün bu yaña	Öykünelden hâk-i pây-ı dil-bere Çıkdı Zâtî gözlerümden tütüiyâ	Gazel/5		---/---/---/---	
59b	Rahmî	Döğüp sinem figân ü âh ile tâ kim ' âlem çekdüm Sipeh-sâlâr-ı râh-ı ' ışk olup hayl ü haşem çekdüm	Başum alup ele vardum selâmetle reh-i yâre Melâmet güşesinden Rahmiyâ tâ kim kâdem çekdüm	Gazel/5		---/---/---/--- --	
59b	Rahmî	Şekl-i ebrü-yı siyâh[ı] ruğ-ı cânân üzre Güyyâ besmeledür süre-i Rahmân üzre	Hjâme-i zerle yazarsa yeridür kâtib-i şun' Rahmiyâ bu gazelün şafha-i devrân üzre	Gazel/5		---/---/---/---	
59b- 60a	Figânî	Baña cevr eylese ol yâr h' oşdur Velî luğ eylese şad bâr h' oşdur	Figânî ' arz-ı hâl itmege yâre Güzelce lafz ile eş'âr h' oşdur	Gazel/5		---/---/---/---	
60a	Mesihî	İşim her gice oldı zıkr-i yâ Rabb Saña te'sîr eyler mi ki yâr-ı cân		Gazel/3		---/---/---/---	Mine Mengi tarafından hazırlanan Divânda beş beyit olan gazel Mecmû'aya eksik kaydedilmiştir.
60a-	Emrî	Dîde lâle- ' arzûñ için jâle-bâr olmuşdur	Kâmetün bâlâdur ey servüm miyânuñdur vasat	Müsemmen/5		---/---/---/---	

60b		Her müje hüsünün gülinsüz gözde hâr olmuşdur Sîne 'ışkuñ âteşiyile pür-şerâr olmuşdur Cân firâk-ı la'l-i nâbüñle figâr olmuşdur Dil hevâyı kakülüñle bî-ķarâr olmuşdur 'Aql [u] fikrün turre ile târ-mâr olmuşdur Ten ğam-ı zülf-i haṭṭuñla hâk-sâr olmuşdur Üstüh'ân-ı ser-mekân-ı mûr u mâr olmuşdur	Safha-i güldür 'izârüñ leblerün müşgîn nuķat Levh-i dilden yuyamaz hattüñ eger olursa şat La'lün üzre yazdı Kevşer süresin güyâ galat Kim kazıdı ey cemâli müşafum safhânda hat Kanına 'aşıklarun la'lün getürdi çünki hât Bir gün ola Emrî için diyeler ey sebz-hât Bir hâtı sebzün gamından dil-figâr olmuşdur	bent		.-	
60b-61b	Fevrî	Mekânüm meclis-i mihnet maḥabbet yâr-ı cânumdur Perî-rû dilberüm sâkî hayâl-i dil-sitânumdur Elifler şem' i-şevküm sinem altun şem'-dânumdur Ta'âmum gussa vü ğam dâĝ-ı derd-i 'ışķ nânumdur Kebâbum baĝrumun başı rebâb âh ü figanumdur Dil-i pür-hün şurâhî dide câm-ı gussa-dânumdur Şarâbum bezm-i ğamda eşķ-i çeşm-i hün-feşânumdur Mey-i hamrâ diyü nüş itdüĝüm hep kendü ķanumdur	Ķılıp gerdün baña bir gözleri âhü için cevri Çü bildüm hün-ı vaşlundan cüdâ itmekdür devri Kemân-ı ĝayreti ben daḥı aldum destime fevri Görinen encümü şanmañ felek gülzârınun nevri Müşebbek eyledüm 'aks-i tîreden ben sîne cevri Şikâr itdüm felekler tevseni gibi nice şevri Felekte gördüğün ķavs-i ķuzaḥdur şanma ey Fevrî Ĥadeng-endâz-ı 'ışķum çarḥ[a] asılmış kemânumdur	Müsemmen/5 Bent		....-/-...-/-...-/- --	
61b-62a	Fevrî	Cân çıkarsa kūy-ı fûrkatde ğam-ı dil-dârdan Bâliş-i 'ışķ içre hem-cünbiş-i aĝyardan Ĥâne-i ten mâhir ise sîne-i bîmârdan Tâc-ı ser düşse hevâdan âh-ı âteş-i yârdan El çekem hep hânümân-ı cübbe vü destârdan Geçmeyem herĝiz belâ-yı derd-i 'ışķ-ı yârdan Dönmeyem ķalû belâda itdüğüm iķrârdan	Cân u dildür 'aşikuñ varı yoĝu didüm aña Dirsem olmaz mı dehân-ı la'lüne ey bî-vefâ Didi ancaķ anlara dünyâ vü mâ-fi-hâdür behâ Ben tereddüd eyleyüp baķup dururken her yaña Güş-ı câna irdi hâtifden bu beyt-i cân-fezâ İrmek istersen dehân-ı la'l-i yâra Fevriyâ Geç iki 'âlemden el çek cümle yoķdan vardan	Müsebba /5bent		.-.-/-.-.-/-.-.-/- .-	
62a	Emrî	Şanma ey bülbül-i şeydâ gül-i ter İtdüğün âhı kulaĝuna koyar	Ķaşlarından ne umar Emrî hilâl Ki gelüp ķarşısına aĝzın eger	Gazel/5		..-/-..-/-..-/-	
62a-62b	Emrî	Küşte-i tiĝ-i ğam-ı 'ışķ olduğumcün ey melek Bir zümürüd ķubbe yapıdı üstüme tāk-ı felek	Ķabrüm üstine kurulmuş ḥaymedür çarḥ Emriyâ Zer-ṭınâbidur şu'â'-ı âfitâb âhum direk	Gazel/5		.-.-/-.-.-/-.-.-/- .-	
62b	Emrî	Maḥabbet âteşi yanar belâ ocaĝıdır başum Eĝilmiş bād-ı âhumdan duḥân ucıdır ķaşum	Şafaķ şanma tākınur pâyına yâķütđan ḥalḥâl Diler kim ola ey Emrî 'arûs-ı dehr oynaşum	Gazel/5		....-/-...-/-...-/- --	
62b	Emrî	Maḥabbet şâh-bâzunun yuvasıdır benim başum	Degül encüm yazar her gice altun ḥall ile ḥaddın	Gazel/5		....-/-...-/-...-/-	

		Görinür âşiyânında kanadı ucudur kaçşum	Diler kim ola ey Emrî ‘arūs-ı dehr oynaşum			--	
62b-63a	Emrî	Çatre çatre dürr içinde ebrü-yı ‘anber-feşân Çevre almışlar hilâl[i] encüm-i seyyâre şan	Aybaşında mâh-ı nev şanma görinen Emriyâ Tâlib-i dünyâya parmak gösterür devr-i zemân	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-. .-	
63a	Emrî	Cihânda hem-demüm gözdür görürken dîde-i pür-hûn Dem-i giryemde egnüme getürdi câme-i gül-gün	Elif kâddini ol servün ne deñlü vaşf iderlerse Dehân[1] vaşfi ey Emrî ider her birini on	Gazel/5		....-....-....-/- --	
63a	Emrî	Çodı sinemde ol şeh dağ-ı pür-hûn ‘Aṭâ kıldı gedâsına bir altun	Ḥaṭṭ-ı Şeb-dîz-i dil-dân göreliden Gözümden çıkdı Emrî eşk-i Gül-gün	Gazel/5		....-....-/-	
63a-63b	Emrî	Bizi güldürmedi dil-ber ğam-ı hicrânlar ile Demidür ağlaşalum dîde-i giryânlar ile	Emriyâ gördi gözüm yaşı cihânı alıyor Göge yapışdı kâmer necm-i dirâşşânlar ile	Gazel/5		..-./..-./..-./..-	
63b	Emrî	İki kaçşun iki râ muşşaf-ı ruşşârunda İki zülfüñ iki dâl âyet-i dîdârunda	Emrîñün çün şanemâ ağzına geldi cânı Bir kez öpince seni la‘l-i güher-bârunda	Gazel/5		..-./..-./..-./..-	
63b-64a	????	Seherden seyre vardum mışr-ı ‘izâra Şerârın murğı gördüm geldi zâra		Mesnevi		....-....-/-	
64a	Hayâlî	Nedür cân kim anı sen nâzenin cânâna vermezler Saña ‘âşık olanlar yoluña cânâ ne vermezler	Ḥayâlî ‘ışk-ı Leylâya heves kılduñ velî anı Belâ deşinde her Mecnûn-ı ser-gerdâna virmezler	Gazel/5		....-....-....-/- --	
64a	Hayâlî	Şu kim evvel bahâr irse kâdeḥ nüş itmez ayıkdur Otursun ḥânedey seyr-i çemen aña ne lâyıkdur	Etine cânına tolu gözler kaçmak olurdu Ḥayâlî neylesün cür’et deminde kîse artıkdur	Gazel/5		....-....-....-/- --	
64a-64b	Hayâlî	Jâlelerdür eşk-i çeşm-i ḥûn-feşân[1] bülbülün Berg-i güldür penbe-i dağ-ı nihânı bülbülün	Ger kulağınca iderlerse gülün her pâresin Ey Ḥayâlî güşına girmez figâmı bülbülün	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-. .-	
64b	Raḥmî	Girbânuñda cânâ tügme-i zer Hilâl üzre hemân tîr dense beizer	Yağasın çâk çâk itmezdi Raḥmî Senün cânuñ gibi ger itse dirler	Gazel/5		....-....-/-	Bu şiir Mustafa Erdoğan tarafından hazırlanan <i>Bursalı Raḥmî ve Divânı</i> adlı eserde bulunmamaktadır.
64b	???	Felek saḳfına degdüm düd-ı âhum Diyâr-ı ‘ışkâ ya‘nî pâdişâhum		Gazel/5		....-....-/-	Mecmû‘ada eksik kaydedilen şiirin kime ait olduğu tespit edilememiştir.

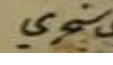
64b-65a	???	Niçe bir şâm u şeher kârûn ola Cürm ü ‘ișyân u güneh sehv [ü] ħaġâ	Niçe bir ħ’âceñe kül olmayuben Olasın ġaflet ile ‘abda hevâ	Gazel/5		..-./..-./..-	Bu şiirin kime ait olduğu tespit edilememiştir.
65a	Aġî	Tâlib-i iksîr-i ‘ișkam rûy-ı zerdüm var benüm İşüm altun eyledüm kimden ne derdüm var benüm		Gazel/5		..-./..-./..-./..- .-	Mahlas beyti bulunmayan şiirin Aġî’ye ait olduğu tespit edilmiştir.
65a	Muammayî	Yañliř oġuma ħâfiż ata kelâmıdır Yârûñ yüzine baġ ezberleye Ķur’ânı	Derlerse eger yârân kimdurur Mu’ammâyi İġlim-i Süleymânûñ bir mür-ı sühân-dânı	Gazel/4		..-./..-./..-./..-	
65a-65b	Hayâlî	Ana rahminden tenüm şol dem ki sûret baġladı Bir şanem yâdına zünnâr-ı maġabbet baġladı	Yâd-ı la’ lünle Ĥayâlî nûş ider ħün-ı eager Gör taġib-i hecr aña cânâ ne şebet baġladı	Gazel/5		..-./..-./..-./..- .-	
65b-66a	Hayâlî	Cânûña âteş urucı mihr-i rařřânûñ mı var Sînede dâġ-ı ġamından nâr-ı sûzânûñ mı var Şubġ-dem şebnem dökersin çeşm-i giryânûñ mı var N’olduñ inlersin felek hercâyî cânânûñ mı var Her maġâmı seyr ider bir mâh-ı tâbânûñ mı var	Ey Ĥayâlî ‘ișka ħul olal[i] sulġânsın yine Ya’ ni bir ħûri-veřûñ ħüsnine ħayrânsın yine Bir melek řüretlinüñ derdiyle nâlânsın yine Zülf-i dilber gibi ey Zâtî perîşânsın yine Cevr-i bî-ġad yoġsa bir yâr-ı perîřânûñ mı var	Tahmis/ 5 bent		..-./..-./..-./..- .-	Gazel-i Zâtî Tahmis-i Hayâlî.
66a	Figânî	Gerçi bülbüldür fiġân itmekde üstâdum benüm Lebûñ başmışdur anı ey ġonce dehen feryâdum benüm	Pîr olası nev-cevânûñ ġoma elden ħaddini Toġrı yoldur ey Figânî saña irşâdum benüm	Gazel/75		..-./..-./..-./..- .-	
66a	Figânî	Urdum semend-i taġ’uma çün zîn-i himmeti Meydân benüm Tengri virürse fuşatı	Eczâ-yı defterin kül ide yaġa Âzerî Görse Figânî bu ġazel-i pür-ġarâreti	Gazel/5		..-./..-./..-./..-	
66a-66b	Figânî	‘ișġuñ olaldan ey meh ġünden ġüne ziyâde Her ġice řubġa dek [ġöz] yılduz şayar semâda	Bir sen degülsün iden nâmn Figânî anuñ ‘Uřřâġ feryâd ider her taraşdan nevâda	Gazel/7		..-./..-./..-./..-	
66b	Mesîġî	Sûz ile âġ ideydüm eger ġadden ziyâde Ķuřlar kebâb olaydı döne döne hevâda	Ta’lîm-i ‘ișġ ideydüm Ferġâda ger Mesîġîdür Ķomazdı iki taş[ı] taġlarda bir arada	Gazel/5		..-./..-./..-./..-	
66b	Hayâlî	Sûzum sirâyet [itse] Mecnûn-ı nâ-murâda Ķuřlar kebâb olaydı bařındaġı yuvada	Bir yâyını çeküpdür ‘ișġuñ Ĥayâlî ey meh Kim aña nisbet olupdur ġavs-i ġuzâġ keġpâde	Gazel/5		..-./..-./..-./..-	
67a	Helâkî	Ben zâr ü nâ-tüvânûñ derd-i ġam-ı belâda Baġtı ġapusı [baġlu] mümkün degül ġüřâde	Ķavs-i ġuzâġdan irse schm-i ġader bařuña Olġıl Helâkî dâyim benüm ile rızâda	Gazel/5		..-./..-./..-./..-	Mecmû’ada “Fürüġî” mahlası ile kayıtlı olan

							gazelin “Helâkî”ye ait olduğu tespit edilmiştir.
67a	Ahî	Bir güzel sevdüm yine kim hüsünün pâyânı yok Cânuma cevri cefâsinuñ dağı oranı yok	Nâ-tüvân oldu bu dil derd ile Ahî şöyle kim Yârını añduqça bir âh itmege dermânı yok	Gazel/6		-.--/-.--/-.--/-. .-	Mecmû’ada altı beyit olarak kayıtlı olan gazel Mustafa Kaçalın tarafından hazırlanan Divânda yedi beyittir.
67a- 67b	Nazmî	Çande varam sâye-i serv-i bülendüm var iken Kime kul olam senüñ gibi efendüm var iken	N’ola ırgürsem hayâlât-ı kemâle nazm ile Nazmiyâ üslûb-ı üstâd-ı Hıocendüm var iken	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-. .-	Bu şiirin M.Fatih Köksal tarafından hazırlanan <i>Edirneli Nazmî Mecmâ’u’n-Nezâ’ir İnceleme-Tenkitli Metin</i> adlı çalışmada <i>Ahdî</i> şiirine yazılmış bir nazire olduğu ve yedi beyitten oluştuğu tespit edilmiştir.
67b	Basîrî	İntisâba saña qadr-i bülendüm var iken Ben kime kul olayın senüñ tek efendüm var iken	Gülşen-i ‘âlemde hergiz egmeyem bir serve baş Ey Basîrî kâmet-i serv-i bülendüm var iken	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-. .-	Mecmû’ada <i>Fürûğî</i> mahlası ile kayıtlı olan şiirin <i>Ahî</i> gazeline <i>Basîrî</i> tarafından yazılmış altı beyitlik bir nazire olduğu tespit edilmiştir. <i>Fürûğî</i> mahlası tarafımızca <i>Basîrî</i> olarak değiştirilmiştir.

67b	Muhibbî	Zâhir oldı gül yüzünde çünki haţtuñ mür-veş Çarlı elinden inler isem tañ mdir tañbür-veş	Qaddini çeng eyleyüp kânuna âheng eyledün Buralı güşuñ Muhibbî bu felek tañbür-veş	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-. .-	
67b- 68a	Hayretî	Ayağuş toprağı ser-tâcımızdur Eşiğüş 'arşımız mi'racımızdur	Harâbât erleriniñ hâk-i pâyı Bizüm ey Hayretî ol tâcımızdur	Gazel/5		..---/..---/..---	
68a	Kara Fazlî	Pişe-i 'ışk içre Ferhâduñ hemân bir adı var Kâr-ı 'ışkı baña şor her şan'atuñ üstâdı var	Vâdî-i tende nice ârâm ide bu murğ-ı dil Fazliyâ pîr-i ecel gibi anuñ şayyâdı var	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-. .-	
68a	Nizâmî	Hüsnüñe öykünmesün inende gül Hâline kılsun nazâr inende gül	Vire nazmına Nizâmîniñ nizâm Vaşuñ ile oldı perâkende gül	Gazel/6		..-./..-./..-./- .-	Mecmû'ada altı beyti kaytlı olan gazel Haluk İpekten tarafından hazırlanan Karamanlı Nizâmî Divânı'nda dokuz beyittir.
68a- 68b	Muhibbî	İhtiyâr-ı fakr iden dergâh-ı sultân istemez Zâd-ı gamdan özge hergiz kendüne nân istemez	Ey Muhibbî yâr elinden bir kadeh nüş eyleyen Hızr elinden ger olursa âb-ı hayvân istemez	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-. .-	
68b	Şemsi	Niçe bir cevri ü cefâ bir de 'inâyet gerek Hey efendi kuluña gâhî ri'âyet gerek	Şemsiyâ isteme yârûñ haţt geldüğüni sen 'ışk divânesisün saña bir âfet gerek	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-. .-	
68b	Şem'î	Şabâ hüsnüñ bahârından haber virdi gülistâne Yağalar çâk idüp güller gelür bülbüller efgâne	Felek zindân-ı çâhından halâş olmak ne mümkündür Yetişmezseñ eger Şem'î kemend-i âh u efgâna	Gazel/5		..---/..---/..---/-. --	
69a	Hayâlî	Nigârâ bezm-i hüsnünde dil-i mestânemüz kaldı Perîn yakmış cemâlün şem'ine pervânemüz kaldı	Hayâlî devlet-i bi-'î tibâra bakmaduñ gitdün Bize besdür bu kim 'âlemde bir efsânemüz kaldı	Gazel/5		..---/..---/..---/-. --	
69a	Hayâlî	Şol gönül kim şâm-ı gamda derdünü tenhâ çeker 'Ayn-ı câna kuhl-i sübhânellezî esrâ çeker	Dergehünde her ne kim emr eylese fermân-ı 'ışk Niçe yıllardır Hayâlî hükmine tuğrâ çeker	Gazel/6		-.--/-.--/-.--/-. .-	
69a- 69b	Şem'î	Gülşen-i hüsnüñ durur Firdevs-i a'lâdan garaz Pertev-i zülfün durur nûr-ı tecellâdan garaz	Olmayup bir zerrece Şem'î kûdûretten eşer Qalbi şâf itmek durur câm-ı muşaffâdan garaz	Gazel/7		-.--/-.--/-.--/-. .-	
69b	Figânî	Vâdî-i gamda benem Mecnûn gibi nâ-şâd olan Bî-sütün-ı gamda dil tıflı durur Ferhâd olan	Ey Figânîye naşihat eyleyen gel fâriğ ol Pîr pendin [eslemez] rûsvâ-yı mâder-zâd olan	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-. .-	
69b	Figânî	Gözümüñ kaşrını hayâlün n'ola eyleser cây Şeh-i 'âlemdür idinse yaraşur sırça sarây	Ayağı illere taqşım idesin bezm içre Niçün ey sâkı Figânî kuluña degmeye pây	Gazel/5		..-./..-./..-./..- .-	
69b-	Mu'îdî	Ġam beni öldürdi dil-şâd olduğundan baña ne	Ben Mu'îdî cân virürken ârzü-ı vaşl ile	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-. .-	

70a		Ben yıkıldım gayre âbâd olduğundan baña ne	Haste gönlüm gayre mu‘tâd olduğundan baña ne			.-	
70a	Figânî	Yüzüm zerd [ü] yaşum al oldu dirsem yâre âl aňlar Miyânun fikri mü kıldı tenüm dirsem hayâl aňlar	Fiğânî süz-ı Hüsrevden yaķarsın şem‘-i eş‘ârı Nezâketde Hasan sensün hayâlâtün kemâl aňlar	Gazel/7		....-....-....-/- --	
70a- 70b	Hayâlî	Dilâ Mecnûn-şıfat ‘uryân-ı ‘ışk ol pîrehenden geç Belâ meydânınun gerçek şehîdiyseñ kefenden geç	Hayâlî şimdilik zer-baft ü aţlasdan olup fariğ Libâs-ı müste‘âriden geçüp belki bedenden geç	Gazel/5		....-....-....-/- --	
70b	Celâlî	Bu çeşm-i dür-feşânım giryân olur alur mı Seyl-i sirişküm âhîr ‘ummân olur alur mı	Olmadı mı Celâlî çâh-ı elemden iţlâķ Bî-kes olan esîr-i zindân olur alur mı	Gazel/5		--/-...-/-...-/-	
70b	Selîmî	Çü ba‘de‘l-‘asri yüsrâdur göziün giryân olup almaz Güher-ğavvâş ğarķ-ı şiddet-i ‘ummân olup almaz	Selîmî çâh-ı ğamda bu ruhsâr ile Yûsuf-veş Göñül bil ki esîr-i miñnet-i zindân olup almaz	Gazel/5		....-....-....-/- --	
70b- 71a	Semâhî	Ğayrı maħbûba baķar mı gören ol sîm-teri Beridür cümleden ol ‘âşık-ı pâkûñ nazarı	Seri cân ile fedâ itdi Semâhî yolına İşini başa iletdi sözünün oldu eri	Gazel/7		..-/-...-/-...-/-	
71a	Behiştî	Derûnum lâle gibi âteş-i ‘ışk ile yanıkđur Gözüm nergis gibi tâ şubħa dek her şeb uyanıkđur	Maħabbet mestidür ‘âşık riyâ hayrâmıdur şüfî Cihân bezminde sen şanma Behiştî kimse ayıkđur	Gazel/5		....-....-....-/- --	Yaşar Aydemir Tarfindan hazırlanan Behiştî Divân’ında bulunmamaktadır.
71a	Sema‘î	Nedür seyr-i temâşâ-yı cihân ey dil-rübâ sensüz Gerekmez hâşılı dünyâ vü mâ-fî-hâ baña sensüz	Sema‘î hâķ-i pâyünden cüdâ olmaķ bilir kendin Gel inşâf [eyle] şağ olsun mı şâhum bir ğedâ sensüz	Gazel/5		....-....-....-/- --	
71b	‘Ulvî	Göñül âh itdi hecrün ile gözüm degdi bu nem hem Niçün ağladı bülbül-i seher ağladı şebnem hem	Niçe timâr iderler yârüme cerrâhlar bilsem Dutuşur ‘Ulviyâ süz-ı dilimden yine merhem hem	Gazel/5		....-....-....-/- --	İsmail Çetin tarafından hazırlanan <i>Derzî-zâde</i> ‘ <i>Ulvî Divânı</i> ’nda bulunmamaktadır.
71b	Ümidî	Gözüm yaşın hayâl-i ruħları ana boyandurmuş Bahâr-ı hüsn-i cüy-ı eşki başından bulandurmuş	Ümidî bi‘-vefâdur didüğün ol şüh işitmiş dün Bugün gelmiş vefâlar eyleyüp anı utandurmuş	Gazel/5		....-....-....-/- --	
71b- 72a	Ümidî	Bugün meclisde sâķî sâğar almaķ dest-i dil-berden Hemân bir gül oparmaķ gibidür şâh-ı gül-i terden	Ümidî olmadı ser-menzîl-i maķşûdına vâşıl Reh-i ‘ışķında [yârün] geçmeyen evvel adem serden	Gazel/5		....-....-....-/- --	
72a	Makâlî	Ne hâlet var ‘aceb şîrin kelâm-ı la‘l-i nâbında Su‘âl itdükçe gevherler nişâr eyler cevâbında	Maķâlî boynı bağlu çâķeri olmaķ yeter devlet O şâh-ı kişver-i hüsnün der-i devlet-i mâbeynde	Gazel/5		....-....-....-/- --	
72a	Fürüğî	Füzün olsun o derdüm çıkşun eflâķe dem[i] sürdüm Şanasun ğayrı perle ol nihâl-i nâz-perverdüm	Değüldür kimse vâķıf ey Fürüğî derd-i ğasretle Hüdâ bilir dağı ben bilürem ancaķ benüm derdüm	Gazel/5		....-....-....-/- --	

72a-72b	Ahmed Paşa	‘Arızūn ‘arz it güle gülşende ra’ nâlanmasun Serve göster kâmetūn nâz ile zîbâlanmasun	Bûlbül-i Kudsi gibi medh itse Ahmed la’ lûni Lâleler nâzüklenüp güller mu‘arrâlanmasun	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.-- ..	Ali Nihad Tarlan tarafından hazırlanan Ahmed Paşa Divanı’nda altı beyit olarak kayıtlıdır.
72b	Fürûgî	Ebruvânun göster ey meh gurre garrâlanmasun ‘Arz-ı hüsn it güle gülşende ra’ nâlanmasun	Ey Fürûgî cism-i zerd altunlu halkâdur baña Câme-i zerrîn giyüp mâl ehli garrâlanmasun	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.-- .-	
72b	Haletî	Fakîrüz zâhidâ ey h’ace biz gerçi fenâmuz var Ve lîkin pâdişâh-ı kişverüz fakr ü gînâmuz var	Bizüz ol Hüsrev-i mülk-i sühan ey Hâletî hâlâ Vücûd-ı ma‘zen-i genc-i hüner niçe gedâmuz var	Gazel/5		....-/....-/....-/..- --	
72b-73a	Azerî	O mihr-i ‘âlem-ârâyı bugün itdi güzêr dirler Dil-i bi-çäreye dâyim cefa eyler gezer dirler	İdermiş haste her yandan sen mâh-ı tâbânı İşitdüm Azerî-i bi-nevâyı derbeder dirler	Gazel/5		....-/....-/....-/..- --	
73a	Hüsrev	Fakîr ü h’or u zâr miskin ü tebdil-i gedâyuz biz ‘Azîz-i vaqtüz ammâ derd-i ‘ışka mübtelâyuz biz	N’ola şeker lebün vaşında rengin eylesem şi’rüm Nezâket ehli içre Hüsrevâ şîrîn-edâyuz biz	Gazel/5		....-/....-/....-/..- --	
73a	Behîştî	Nihâl-i âhum üstinde ‘uluvv-i âhi benden şor Neden kopmuşdur ol güller bu gülzârı dikenden şor	Qalem dest-i Behîştiden olupdur sib-şeker-mânend Me‘ânî lezzetin şorarsañ ol şîrîn sühandan şor	Gazel/5		....-/....-/....-/..- --	Bu şiir Yaşar Aydemir tarafından hazırlanan Behîştî Divanı’nda bulunmamaktadır.
73b	Azerî	Sağâr ile bâde kim meclisde cânândan gelür Âb-ı şâfidür ayağı çeşme-i cânandan gelür	Azerî hün-âb-ı eşküm reh-güzârün bağladı Hâneme ol bi-vefâ şimden gerü kıandan gelür	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.-- .-	
73b	Câmî	Ecel câmiyla bir kes cür‘a gibi pây-mâl ancağ İçenler mest olup geçmiş cihândan özge hâl ancağ	Başun tûp ideli çevgân-ı zülf-i yâra ey Câmî Senün erbâb-ı ‘ışka bir kelâmuñ hasb-i hâl ancağ	Gazel/5		....-/....-/....-/..- --	
73b-74a	Fürûgî	Ezelden her kimün meyl-i dilin bir yâre yazmışlar Benüm meyl-i dilüm sen serv-i gül-ruhsâra yazmışlar	Ezel nahnü kâsemnâda yazanlar şuglın insânun Fürûgî-i cihân-seyyâhı bir âvâre yazmışlar	Gazel/7		....-/....-/....-/..- --	
74a	Nev‘î	Elinde gerçi kim ‘âşıklarun şabr u qarâr olmaz Bihamdi’llâh güzelliğ ehl-i hüsne pâyidâr olmaz	Niçe bir Nev‘îye râh-ı gamuñda nâ-murâd olmağ Yürü var olmaz ey şîrîn-dehen lâle-‘izâr olmaz	Gazel/5		....-/....-/....-/..- --	
74a	Emrî	Diyâr-ı ‘ışka sinem beyâbân-ı ma‘habbedür Degül cismümdeki mûlar giyâr-ı derd-i mişnetdür	Le‘âfet âbidur rüy-ı şafa-bağş-ı nigâr Emrî Dehân andan nişân-ı çatre-i bârân-ı rahmetdür	Gazel/5		....-/....-/....-/..- --	
74a-74b	Zârî	Belâ-yı mübtelâ-yı ‘ışk-ı cânân olmayan bilmez Derünüm âteşin şevkiyle süzân olmayan bilmez	Cününün Zârî-i bi-mârün ‘aceb eylemek cânâ Perişân hâtîrün hâlin perişân olmayan bilmez	Gazel/5		....-/....-/....-/..- --	

74b	Hecri	Keş-â-keşden şikâyetdür eger şâh u gedâ hem-vâr Bu miḥnet-hâne de ey şâh-ı ‘âlem şanma bî-ğam var	Varayın Ka‘be-i maḫşûda yab yab ey Sûvâr-ı esb-i himmet olmağa saḫîyle a‘lem var	Gazel/5		....../....../....../- --	
74b	Fevri	Cihân bezminde kim der kim gözi yaşı şerâb olmaz Yaḫûd nâr-ı maḫabbetde bişüp bağı kebâb olmaz	Dil-i bî-‘ışka feyz olmaz tecellâ-yı cemâl el-ḫaḫ Ki şem‘-i küştede Fevri bilürsin ferr u tâb olmaz	Gazel/5		....../....../....../- --	
74b- 75a	Fürûgî	‘Aceb n‘itdüm o dil-dâra benüm hiç ḫâlûme baḫmaz Libâs-ı ‘ârı çâk itdüm bu eski şâlûme baḫmaz	Fürûgî râh-ı ‘ışkımda elif-ḫaddüm olupdur dâl Delâlet bu yeter lîkin bu ḫadd-i dâlûme baḫmaz	Gazel/5		....../....../....../- --	
75a	Figâni	Aḫan seyl-âb-ı eşkümdür bu çeşm-i dür-feşânımdan Nem eksildi benüm ey serv-i ḫaddüm çıktı yanımdan	Miyân-ı müy-ı dilber-veş Figâni bî-nişân oldum Ḥaber-dâr olmasun kimse diyü nâm [u] nişânımdan	Gazel/		....../....../....../- --	
75a	Figâni	Büseñe dil kâni‘ olmaz vaşlıñıñ şeydâsıdır Düstüm ma‘zûr dut dünyâ ḫama‘ dünyâsıdır	Bilmek istersenñ Figâni kim durur ey ḡonce-leb Gül-sitân-ı ḫüsñüññ bir bülbül-i şeydâsıdır	Gazel/5		..-/-..-/-..-/- .-	Gülşen Çaylı Cankurt tarafından hazırlanan <i>Figâni Divânı</i> <i>Gramatikal İndeks</i> adlı eserde bulunmamaktadır.
75b- 76b	Gelibolulu ‘Alî	Gel ey nevk-i kalem mâtem ser-encâmın beyân eyle Döküp evrâka derdün ḫara baḫtuñdan figân eyle	Bu mâtemde delüp ney gibi bağıruñ inle ey ‘Alî Benüm bu nazm-ı cân-süzüm ḫulaḫ dut diñle ey ‘Alî	Terkib-i Bent/5 bent	Mersiyye	....../....../....../- --	Mersiyye Berây-ı Hazret-i İmam Hüseyn İbn-i İmam ‘Alî Raziya’llâhu ‘Anhuma.
76b	Emri	Sür‘at itme ey ecel cismümde ḡam cändur henüz Ḡamzeler zaḫmı ḡönül derdine dermândur henüz	Dür olaldan ol şanemden merdüm-i çeşmüñ senüñ Ḡara geymiş mâtem içre Emri giryândur henüz	Gazel/7		..-/-..-/-..-/- .-	Mehmet A. Yekta Saraç tarafından hazırlanan <i>Emri</i> <i>Divânı</i> ’nda bulunmamaktadır
76b	Gelibolulu ‘Alî	Gel ‘İraḫ-ı ‘Arabda dutma maḫâm Umma andan şaḫmın ḫarâr [u] beḫâ		Gazel/5		..-/-..-/-..-/-	Mecmû‘ada der-kenâr olarak beş beyit şeklinde kayıtlı olan şiiirin mahlas beyti

							bulunmamaktadır.
76b-77a	Behiştî	Ya şabr ü yâ sefer diyü ne Rüm [u] ne 'Acem kaldı Dolandum rub' -ı meskünü hemân mülk-i 'adem kaldı	Behiştî nâme yazmağa müsâ' id olmadı ammâ Ağızdan söyledüm yüzi qarasıyla kalem kaldı	Gazel/5		....-....-....-/- --	
77a	Bâkî	Qorqum oldur göz dege hâk-i der-i cânânuma Yoğsa kuhl-âsâ çekerdüm çeşm-i hün-efşânuma	Yâr defterden yine Bâkî kazanmağ var dimiş Yañlış añlatmış 'adûlar ben kulım sulţânuma	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-. .-	
77a	Celâlî	Gidüp faşl-ı şitâ şahrâ-yı 'âlem sebze-zâr olmuş Bi-ğamdi'llâh yüzi gülmiş cihânun ney-bahâr olmuş	Celâlî lâleler şanma görinen deşt [ü] şahrada Ki Mecnûnun gözi yaşı durur yir yir nişâr olmuş	Gazel/7		....-....-....-/- --	
77b	Fuzûlî	Qad enâr-el-' ışkı li'l-uşşâkı minhâci'l-Hüdâ Sâlik-i râh-i hâkîkat 'ışka eyler iktidâ	Ey Fuzûlî intihâsız zevk bulduñ 'ışkıdan Öyledür Hâk adıyla her iş ki kılsañ ibtidâ	Gazel/7		-.--/-.--/-.--/-. .-	
77b	Fuzûlî	Ğamzesin sevdün gönül cânun gerekmez mi saña Tîge urduñ cism-i 'uryânun gerekmez mi saña	Dutalum kim ' ışk seyl-âbına yoğdur i' tibâr Ey Fuzûlî çeşm-i giryânun gerekmez mi saña	Gazel/7		-.--/-.--/-.--/-. .-	
77b-78a	Fuzûlî	Benüm tek hiç kim zâr u perişân olmasın yâ Rab Esir-i derd-i ' ışk-ı dâğ-ı hicrân olmasın yâ Rab	Fuzûlî buldı genc-i âfiyet mey-ğâne küncinde Mübârek mülkdür ol mülk virân olmasın yâ Rab	Gazel/7		....-....-....-/- --	
78a	Fuzûlî	Şubh şalup mâh-ı ruñundan niğâb Çık ki temâşâyâ çıka âftâb	Yâr su'al itse ki hâlün nedür Haste Fuzûlî ne virürsin cevâb	Gazel/9		-.--/-.--/-.-- --	
78b	Fuzûlî	Ey esir-i dâm-ı ğam bir küşe-i meyğâne dut Dutma zühhâduñ muhâlif pendüni peymâne dut	Ey Fuzûlî dehr zâlinün firîbinden şakın Olma ğâfil er gibi depren işün merdâne dut	Gazel/7		-.--/-.--/-.--/-. .-	
78b	Fuzûlî	Olur kıaddüm dü-tâ 'ışkuñ yolında bir belâ görgeç Tariğ ehline ' âdetdür tevâzu' âşinâ görgeç	Fuzûlîni yaşur ey za'îf meh-veşler cefâsından Ki meh-veşler kıtlurlar biñ cefâ bir mübtelâ görgeç	Gazel/7		....-....-....-/- --	
78b-79a	Fuzûlî	H'oşam kim dem-be-dem giryân gözüm ol hâk-i pâdandur Ziyâmı olmaz ol göz yaşnuñ kim tütyâdandur	Fuzûlî dökme çok [yaş] ihtiyât it gitmesün nâ-geh Gözünden sürme kim gerd-i reh-i ehl-i şafâdandur	Gazel/8		....-....-....-/- --	
79a	Fuzûlî	Müjem ser-çeşmeler menzil kılan âşüfte Mecnûndur Anuñçün beste-i zencir-i seyl-i eşk-i gül-gündur	Fuzûlî virmedi ta' n oğları gözyaşına teskin Öñin bend itmek olmaz hâr u hâşâk ile Ceyhündur	Gazel/7		....-....-....-/- --	
79a-79b	Fuzûlî	Şabâdan gül yüzünde sünbül-i pür-piç ü tâb oynar Şanasın per açup gülşende bir müşğîn ğurâb oynar	Fuzûlî reşkten dıtrer dil-i pür-hün[ı] 'uşşâkuñ Benâğuşında yârün her zemân kim la'l-i nâb oynar	Gazel/7		....-....-....-/- --	
79b	Fuzûlî	Beni zıkr itmez il efsâne[-i] Mecnûna mâ'ıldür Ne beñzer ol baña derdi anuñ dermâna kâ'ıldür	Fuzûlî il seni Mecnûndan efzûn dir melâmetde Buña münkir degül Mecnûn dağı ma' küle kâ'ıldür	Gazel/7		....-....-....-/- --	
79b-80a	Fuzûlî	Gel ey râhât şanup esbâb-ı cem' in kıılma nâ-dânlığ Tariğ-i fağrı dut kim fağr imiş ' âlemde sulţanlığ	Baña zulm-i şariğ ol kâfir eyler kimse men' itmez Fuzûlî küfr olur mu ger disem yoğdur Müselmânlığ	Gazel/5		....-....-....-/- --	

80a	Fuzûlî	Şem‘-i şâm-ı fûrkâtüm şubh-ı vişâli n‘eylerem Bulmuşam yanmağda bir hâl özge hâli n‘eylerem	Ey Fuzûlî kıl kemâl-i fazl kesbin yoğsa ben Kâmil-i ‘ aqlum dağı özge kemâli n‘eylerem	Gazel/7		-.--/-.--/-.--/-. .-	
80a- 81a	Fuzûlî	Getür sâkî kadeh kim nev-bahâr-ı ‘ âlem-ârâdur Zemîn sebz ü hevâ cân[-bağş ü] gülşen râhat-efzâdur	Fuzûlî ger hâzân vaqtı uyurduñ müttakî hâlâ Mey iç kim mevsim-i gül geldi eyyâm-ı bahâr oldı	Terci-i Bent /5 Bent		....-....-....-/- --	
81a- 81b	Muhibbî	Bi-hamdillâh ne bed fikrüm ne bir bâtl hayâlüm var Ne bir zerrâk [u] sâlûsum ne fikr ü şer ü alüm var Sa‘ âdet ehliyem Hâkdan benüm ferhünde-fâlüm var Ġanîdür ‘ işk ile gönülüm ne mâl [ü] ne melâlüm var Ne vaşl-ı yâre hândânem ne hicrândan melâlüm var	Perişan olmadım dil defterinün köhne evrâkı Kesil sen halk-ı ‘ âlemden gel ey cân iste Hâllâkı Ser-â-ser mülkün olmuş dut Muhibbî cümle âfâkı Cihân fanîdür ey Yahyâ Hüve‘l-Hayyu Hüve‘l-Bâkı Değişmem atlas-ı çarha benüm bir köhne şâlüm var	Tahmis /5 bent		....-....-....-/- --	Tahmis-i Muhibbî Gazel-i Yahyâ.
81b- 82a	Bâkî	Câme-i şîhât Hüdâdan halka bir dost gibi Bir libâs-ı fâhîr olmaz cisme ol kisvet gibi Var iken baht u sa‘ âdet kuvvet ü kudret gibi Halk içinde mu‘ teber bir nesne yok devlet gibi Olmaya devlet cihânda bir nefes şîhât gibi	Menzil-i âsâyiş-i ‘ uqbâya istersen vüşül Hubb-ı dünyâdan ferâgat gibi olmaz toğru yol Şâdmân erbâb-ı ‘ izzet hemân Bâkî melûl Ger huzûr itmek dilerseñ ey Muhibbî fâriğ ol Olmaya vahdet maqâmı küşe-i ‘ uzlet gibi	Tahmis/ 5 bent		-.--/-.--/-.--/-. .-	Tahmis-i Bâkî Gazel-i Kanunî Sultan Süleyman Han
82a	Bâkî	Sevdüğüm kadd-i büleñdin gösterür Hüb olan elbetde kendin gösterür	Sihr-i Mecnûnuñ olupdurur didüm Ol şaçı Leylî kemendin gösterür	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-. --	Mecmû‘ada “Sihri” mahlası ile kaydedilen gazelin “Bâkî”ye ait olduğu tespit edilmiştir.
82a- 82b	Medhî	Niyâz-ı ‘ arz-ı hâcâte ulu dergâhımız vardır Kamu yirden münâcâta bizüm Allâhımız vardır	Güneh-kârüm diyü Medhî Efendi gitme rahmetden Muhammed Muştafa gibi şefâ‘ at-h‘âhımız vardır	Gazel/5		....-....-....-/- --	Bu gazel Nezihe Seyhan tarafından hazırlanan Medhî Divânı’nda bulunmamaktadır.
82b	Dukakin- zâde Ahmed	Yanmayan pervâne-veş dil-dârı bilmez kâdedür Bülbül-i şürîdedür gülzâr[ı] bilmez kâdedür	Zülfinün dârında ber-dâr olmyan dil Aşmedâ Ol nice Maşûrdur kim dârı bilmez kâdedür	Gazel/7		-.--/-.--/-.--/-. .-	
82b- 83a	Fevzî	Başumda seng-i ta‘ na tende bâr-ı dâğ-ı miñnet var Selâmet kaşdın itsem zañmum yüz biñ melâmet var Ser-i küyüñda hâk olmağa cân u dilde rağbet var	Gönül kim mest-i ‘ işk olup saña cânın fedâ eyler Olup noğşân derd-i miñnet ister iştirâ‘ eyler Meşeldür Fevziyâ Hâyı kişiyi ehl-i şehâ eyler	Tahmis/5 bent		....-....-....-/- --	Tahmis-i Fevzî Gazel- i Fuzûlî

		Yoluña cān virem gibi derūnumda ‘alāmet var Şehīd-i tiġ-i ‘ışk olmağa gönlümde şehādet var	Gedāyī ‘āleme sultān u sultānı gedā eyler Fuzūlī şerāb-ı ‘ışk-ı dil-berde özge hālet var				
83a	Dervīş Paşa	Tenümde süziş-i ‘ışkuñ derūnumda harāret var Efendi şorma ahvāl-i ğamuñdan çok şikāyet var	Egerçi her perī-rūdan tabī‘ at zevk ider şānı Velī ol şūh-ı dil-cūya derūnī bir maħabbet var	Gazel/ 5		..../.----/.----/- --	
83a- 83b	Gelibolulu ‘Alī	Beni hem-sāye kıl ol kāmēt-i dil-cūya sultānum Muħaşşal kāyıl oldum sāde bir pehlūya sultānum	Ten-i zerd ile ‘Alī bir kağan arslana dönmişdür Şarılmasun mı ne dersin sen gözi āhūya sultānum	Gazel/ 7		..../.----/.----/- --	
83b- 84a	Rahmī	Terk-i dūnyā itdi cān-ı mübtelā şimden girü Kalmadı endīşe-i zevk ü şafā şimden girü İtmesün devlet benimle merħabā şimden girü Aħır oldı ‘ömr çün geçdi hevā şimden girü Neyleyim el verdüğün devlet baña şimden girü	Eyledi seni sākī dehr-i bī- vefāya Mest ü rüsvā-yı heves-ālūde cām-ı nevā H‘āb-ı ğafletden başuñ kaldırmayup şubh u meşā Bir gün āġāh olmaduñ düş gibi geçdi mā-mezā Şālihā hāluñ nolur bāri añ a şimden girü	Tahmis/ 5 bent		---/-.-/-.-.-/- .-	Tahmis-i Rahmī Gazel-i Sālīh
84a	Celālī	Sözüm haqdur disem ey şöre-i hūr Çapuñ kıble cemālūñ Beyt-i ma‘ mūr	Dolaşmak zūlf-i dil-dāra Celālī Haqadur līk el-me‘mūr ma‘ zūr	Gazel/ 7		..../.----/---	
84a- 84b	Celālī	Ruħuñ efkārī kalbümde dil-efrüz Yürekde kanlu peykānuñ ciger-süz	Raķibi gibi iti yok yanuñda Celālīnūñ hemān bir adı yāvuz	Gazel/ 5		..../.----/---	
84b	Celālī	Dilā dīvāneler hālīn perīşān olmayan bilmez Ġam-ı zūlf-i perīşāna perī-şān olmayan bilmez	Firāk-ı cām-ı la‘ liyle ne kanlar yutduğum yāruñ Celālī ğonce-veş baġrı tolu kan olmayan bilmez	Gazel/5		..../.----/.----/- --	
84b	Fevrī	Hūdāya dimezem ğamdan dil-i ğam-ġinīm āzād it Esīr-i bend-i hicrānum belā-yı ‘ışka mu‘tād it	Hāyāl-i rüy-ı zūlfünde densin eş‘arum ey Fevrī Mücerreb yerine şām [u] şeħerde pāzen ur ād it	Gazel/ 5		..../.----/.----/- --	
84b- 85a	Fevrī	Cemālūñ manzurın meşhūde çeşm-i ‘aql-ı cān bulduķ Vişāluñ görmeden maķşūd-ı kāndan ger mekān bulduķ	Meyānuñla dehānuñ hecri şöyle eyledi ma‘ düm Ki Fevrīden vücūd içre ne nām ü ne nişān bulduķ	Gazel/ 5		..../.----/.----/- --	
85a	Fevrī	Gel ey şebbāz-ı dil hāk-i kafesden ‘azm-ı kabre it Fezā-yı lā-mekān seyrine ‘anķa-veş ser-āġāz it	Kemāle irgürüp şī‘rūñ zemānuñ Hāfızı olduñ Gel ey Fevrī diyār-ı Rūmı şimden girü şīrār it	Gazel/ 5		..../.----/.----/- --	
85a	Zikrī	Elā yā eyyūhe’s-sākī edir ke’sen ve nāvīlhā Bu ‘ömr-i bī-ķarārī ħor bilürsen çü kıla rāmīlhā	Cem‘-i māsivādan dil tecrīd ister ey Zikrī Ve likin sāde-rū görse āña ğayetde māyīlhā	Gazel/ 5		..../.----/.----/- --	
85a-	Kanberī	Elā yā eyyūhe’s-sākī edir ke’sen ve nāvīlhā	Güzellerle mey-i gül-fām içer Çanber dimiş zāhid	Gazel/ 5		..../.----/.----/-	

85b		Meded kıl derde dermān itme āsān işi müşkil hā	Çeker yok yere adın bir müselmānu o cāhil hā			--	
85b	Rahmī	Beni zūlfūile kıddūn öldürürse derd [ü] ğamlarla Mezārum hep müzeyyen ola ‘Abbāsī ‘alemlerle	İşitme ta‘n-ı āġyārı felekden ağlama Rahmī Yürü ‘iş it cihān içre perī-peyker şanemlerle	Gazel/ 5		....-....-....-/- --	
85b	Figānī	Lebūn şevkiyle kıan yutmaq baña yağdūr elemlerle Lebūnsüz bāde nūş itmekden ise cām-ı Cemlerle	Cihānuñ halkı hātāt [u] mürekkeb ola deryālar Figānī yazamazlar sergüzeştini kıalemlele	Gazel/ 5		....-....-....-/- --	
85b- 86a	???	İrişdüm hālet-i nez‘a firākuñ içre ğamlarla Ziyāret itmege gelsūn nola demler kıademlerle		Gazel/ 5		....-....-....-/- --	
86a	Emrī	Vaz‘ idelden bāġbānuñ şun‘ haddūn ğülşenin Hār-ı ġayret ğüllerūn şad-pāre kıalmışdūr tenin	Şanmañ encüm tūr-i āh-ı Emrī vehminden felek Bile yatur gice egninden çıkarmaz cevşenin	Gazel/ 7		-.--/-.-/-.-/- .-	
86a- 86b	Kabūlī	Cihān halkına ‘arz-ı ihtiyāc itmek gedāl kıdūr Kārār itmek kıanā‘at kıüşesinde pādşāhl kıdūr	Kemāl ehli ma‘ārif şāhibiyüm diyü lāf urma Kābūlī ‘ālem-ārāl kı degül ‘ālem arāl kıdūr	Gazel/ 5		....-....-....-/- --	
86b	Gurābī	Gönül Mecnūn olup çah-ı zenehdānuñda kıalmışdūr Esirūndūr terahhūm kııl kı zindānuñda kıalmışdūr	Ġurābiyā bu meydānda muħākķāķ bilki rezem içre Ġirüp meydāna ceng itmek senūñ şānuñda kıalmışdūr	Gazel/ 6		....-....-....-/- --	
86b	Nakşī	Elā yā eyyūhe‘s-şākī edir ke’sen ve nāvilhā Düşüp ‘ışķ āteşine yanmaq ey dil haylī müşkilhā	‘Aceb mi nakşī Nakşīnūñ ararsa zer gibi cānā Saña āşifte olmuşdūr sen anı eyleyince bilhā	Gazel/ 5		....-....-....-/- --	
86b	???	‘İbādetihānemiz ey şūfī ‘işrethānedūr şimdi Firūzān ğoriceķ hād bilmez peymānedūr şimdi				....-....-....-/- --	Mecmū‘ada eksik kaydedilmiş şiirin kime ait olduġu tespit edilememiştir.
87a	Medhī	Kef-i şākī-i sāġar matla‘-ı hūrşid-i rahşāndūr Dehān-ı mey-perestān maħzen-i la‘l-i Bedāhşāndūr				....-....-....-/- --	Medhī’nin 128. gazelinin matla beyti der-kenār olarak kaydedilmiştir.
87a	???	Hārīf-i cūr‘a-nūş-ı bezem-i rezem-i ‘ışķ-ı cānān ol Meşeldūr dönme dönme merd-i meydān ol				....-....-....-/- --	Der-kenār olarak kayıtlıdır kime at olduġu belli deġildir.
87a	Nev‘ī	Egerçi hayli müşkildūr kışi dūnyāda kām almak Bütün dūnyā deġer ammā ‘adūdan intikām almak				....-....-....-/- --	Der-kenār olarak kayıtlıdır.

90a		Revā mı hârların gülzârı der-kenâr itmek Yoluında hiç müfîd olmadı bil kim cüybâr itmek Beni lâyıķı bâğ-ı ferhûnde böyle zâr itmek Beğâyet müşkil ancak bunca derdün ihtiyâr itmek Muqarrer hâşılı şimden girü terk-i diyâr itmek	Ne cürmüm şadr oldu bâb-ı rif at intisâbuında Şifâ yok Nâmî-i bî-mara olsun cevâbuında Vücûdum zâyî' itdüm itdüm fikr la' l-i nâbuında Beğâyet müşkil ancak bunca derdün ihtiyâr itmek Muqarrer hâşılı şimden girü terk-i diyâr itmek	bent		--	
90b	Meşâmî	Yoluında toğruyım cânâ Resûl-i Kibriyâ hâķķı Yüzüm döndürmezüm senden 'ale'l-Murtażâ hâķķı Gerek luţf it gerek qahr u şetm nev'-i Hüdâ hâķķı Rızânî gözlerüm senden gelen derd ü belâ hâķķı Sözümden dönmem olsam şehîd Kerbelâ hâķķı	Gönül ' aşıkdur dil-i hançer-i şâh-ı şeydânuñ Yürek dil teşne-i meydür Kerbelâ-yı küy-ı cânânuñ Meşâmî Kanberîdür hândân şâh-ı merdânuñ Hayâlî haylidür tavķ-ı zülfüñ çıkıpdur anuñ Begüm teslim kıl boynunda neyler bir gedâ hâķķı	Tahmis/ 5 bent		....-/....-/..../- --	Tahmis-i Meşâmî Gazel-i Hayâlî
90b- 91a	Rahmî	Muhabbet ' arşasında nice serler hâk-sâr ancak Kimi olmuş gedâ-yı ' ışķ kimi şehriyâr ancak Görüp hatı-ı siyâhın kâkül ile bî-ķarâr ancak Şabânuñ hâtırı küyunda yâruñ pür-ğubâr ancak Benüm gibi o daķı bir perişân rûzgâr ancak	Çekerken şâm-ı hasret içre Rahmî rûze-i hierân Naşib oldu aña bezm-i şeķer gâh vuşlat-ı cânân Yaķalar çak idüp çarķa yetişdi na' ra-i mestân Şeb-i' iyd eyledi gerdün hilâlün câmını gerdün Hayâlî daķı içmez zâhid-i perhiz-gâr ancak	Tahmis /4 bent		....-/....-/..../- --	Tahmis-i Rahmî Gazel-i Hayâlî. Mecmû'ada bir bent eksiktir.
91a- 91b	Beyânî	Dilâ âdem olan kavlinde dayım şâdik olmaķdur Bu dehr-i pîrezende merd [ü] ' ahde sâbık olmaķdur Kişi hâķ olmadan evvel maķabbet-i hâķ olmaķdur Maķabbetden ğarâz şanmañ ki Ķays [ü] Vâmık olmaķdur Hüner bir hâlet ile vaşl-ı yâre lâyıķ olmaķdur	.... Beyânî ' aşıkâne söyler oldu şimdi esbâbını Bize Nev' i gerekmez zümre-i ķaluñ hayâlâtı Ķarâz şî' ri kişinün hasb-i hâl-i nâtik olmaķdur	Tahmis /5 bent		....-/....-/..../- --	Tahmis-i Beyânî Gazel-i Nev' i
91b	???	Dönerdi gâh yemîn ü gâh yesâra Şalardı lerze hâşm-ı bî-ķarâra				....-/..../-	Der-kenâr olarak kaydedilmiştir. Üç beyitten oluşmaktadır.
91b- 92a	Semâ'î	Bi-hamdillâh ki be-nâm ü nişânımız oķur yoķdur Dil-i vîrânuma hârdan özge bir abâ doķur yoķdur Ezelden mazhar-ı ' ışķuz bezüm icâdumuz yoķdur Elemler cümle bizdendir ele isnâdumuz yoķdur Belâ dildendurur dil-dâr elinden dâdımız yoķdur	Geh olur vuşlat-ı yâr eylerüz vuşlatda hândânuz Geh olur fûrķatin fikr eylerüz vaşlında giryânuz Geh inkâr-ı ' ışķuz gâh mest ü geh hayrânuz Semâ'î gibi geh[i] mübtelâ-yı derd ü hierânuz Belâ dilden durur dil-dâr elinden dâdımız yoķdur	Tesdis/ 5 bend		....-/....-/..../- --	Gazel-i Nev' i Tesdis-i Semâ' i

		Gönüldendür şikâyet kimseden feryâdumuz yokdur	Gönüldendür şikâyet kimseden feryâdumuz yokdur				
92a-92b	Ravzî	Fenâ'fi'llâh geldük tâ ki dünyâya gelenlerle Alışduk nâr-ı ğamla şem' -i süzân-veş yananlarla Geçürdük küşe-i künc-i belâda ' ömri anlarla Ne açılduk fezâ-yı gülşene gül-pîreherlerle Ne şalınduk murâd üzre boyu serv-i semenlerle	Cefâdur işleri erbâb-ı ' ışka Ravziyâ her-dem Vefâ adını korğar yanlarında aîmağa âdem Cefâ itdüklerinden ğayrı ' uşşâka bu da bir ğam Vefâ itdün dir iseñ incünürler söylemezler hem ' Ubeydî söyleşilmez hağ budur ğonce-dehenlerle	Tahmis/5 bend		....-....-....-/- --	Gazel-i Ubeydî Tahmis-i Ravzî
92b-93a	Dâ'î	Dimek gün yüzine cânân ne vech ile şehâb örter Cemâl-i Yüsufa mâlik olan lâ-büd niğâb örter	Şeb-i vuşlatda ol mâhi der-âğüş eylesem Dâ'î Felek nâşih olunca bir münâkkaş câme-ğ'âb örter	Gazel/ 5		....-....-....-/- --	Mehmet Özmen tarafından hazırlanan <i>Ahmed-i Dâ'î</i> <i>Divânı</i> 'nda bulunmamaktadır.
93a	Fürûğî	Çoyup ol şâh-ı hüsni özge bir cânân idinmezdüñ Yağup mülk-i dili tebriz-i ' ışka hân idinmezdüñ	Çarâr u şabrın almasuñ eger cânın Fürûğîñüñ Ser-i küyuñda hergiz ' âşık-ı nâlan idinmezdüñ	Gazel/6		....-....-....-/- --	
93a	Fürûğî	Ezel vahdet şarâbın sâkî-i devrâna biz şunduk Mey-i? mest-i elestüz âb-ı istiğfâr ile yunduk	Fürûğî bir güzel Bektâşî hûba meyl idüp gönüm Olup abdâl ana tabî'ata biz dalı şoyunduk	Gazel/5		....-....-....-/- --	
93a-93b	Fürûğî	Ne dem kim neş'esi ile açar ol sîm-ber-sîne Yağalar çâk idüp chl-i mağabbet yâralar sîne	Fürûğî-veş olup abdâl-ı ' ışkuñ çan döker gerdün Fırâkuñla şafağ şanma çeker şerha keser sîne	Gazel/6		....-....-....-/- --	
93b	Figânî	Beni egri çikarmasun yanuñda hañçer-i ser-tiz Yüzine sürmesün alup bir avuç çanum ol hün-riz	Berî yanında dünyânun şebâtı yok çü fânîdür Geçelüm öte yanına Figânî rüzğaruñ tiz	Gazel/5		....-....-....-/- --	
93b	Figânî	Murâdî gönümün senden vefâdur Ki ol derd ile çokdan mübtelâdur	Meger şudur senün gönün Figânî Ki her serve açar durmaz belâdur	Gazel/4		....-....-/-	Bu gazel Gülşen Caylı Cankurt tarafından hazırlanan <i>Figânî</i> <i>Divânı</i> 'nda beş beyittir.
94a	Rahmî	Belâ iklîminün olsam n'ola şâhib-çırânı ben Benem Rüstem gibi meydân-ı ' ışkuñ pehlevânı ben	Elifler çekdi cism-i zerdüme tiğ-i ğam-ı dil-ber Olaldan küh-ı derdün Rahmîyâ şîr-i jiyânı ben	Gazel/6		....-....-....-/- --	Bu gazel Mustafa Erdoğan tarafından hazırlanan Bursalı Rahmî <i>Divânı</i> 'nda yedi beyittir.

94a	Emrî	Nesîm-i cân güher-bâr olduğında şâh-ı mercândan Olur bir önce peydâ yaprağı la' l-i Bedahşândan	Derünüm çâk idüp dest-i melâmet gibi ey Emrî Söz açsam hançer-i gamzeyle ol şemşir-i müjgândan	Gazel/4		....-....-....-/- --	Bu gazel Yekta Saraç tarafından Hazırlanan Emrî Divânı'nda altı beyittir.
94a- 94b	Menbâ'î	Vefâ resmin mücerred fehîm idenlerden vefâ gelmez Aşıl azmaz cihânda merd-i kâminden haţâ gelmez	Görüp ğarķ-âb-ı baħr-ı ' ışķ-ı cânân olduğum zâhir Hulâşa cânüm andan Menba'î bir âşinâ gelmez	Gazel/5		....-....-....-/- --	
94b	Sipâhî	Giriz eyler Nerîmân gözlerinden Kahramânîler Kaşuñ şemşirine karşı kılıç çekmez keşânîler	Sipâhî hun-ı eşķüm çeşme-i cânandan revân eyler Giyüp ol naħl-i dil-cüyüm kabâ-yi erğuvânîler	Gazel/7		....-....-....-/- --	
94b- 95a	Sipâhî Bey	Öliceķ hâķ cismüm küze-i meyhâne olmaķ var Sifâl-i ser-ħarâbât ehline peymâne olmaķ var	Koyup küyuñ Sipâhî özge vâdî dutdı dirlerse İnanma ey saçı Leylâ bu söz efsâne olmaķ var	Gazel/8		....-....-....-/- --	
95a	Kabûlî	Nazar kıldum vücüdümde ğamuñdan bir eşer buldum Nice şâd olmayam kim hâķ içinde bir güher buldum	Zen-i dünyâ Kabûlî gördi kim semtiyle kullandım Didi dünyâ sarâyında daħı ben şimdi er [buldum]	Gazel/5		....-....-....-/- --	
95a	Tab'î	Bir himmet ehli yoķ ki varup ' arz-ı hâl idem Virüp neşât ğalbüme def -i melâl idem	Tab'î bu derd ü ğam buña ğaldı kim hemân Mecnün-şifat ' azîmet-i seyr-i cemâl idem	Gazel/5		--/-/--/-/--/- --	
95a- 95b	Hayâlî	Kelâmum ehl-i derdün dâyima vird-i zebânîdur Maħabbet ' âleminün her sözü bir dâstânîdur	Bu ğün vaşfuñda bir Dârâ-yı Cem ğadr-i felek taħtuñ Hayâlî ' arşa-i nazmün ser-âmed pehlevânîdur	Gazel/5		....-....-....-/- --	
95b	Azerî	O ğisûlar ki hüsnün bâğına pîrâye şalmışlar Hümâlardur ki fark-ı fark-dâna sâye şalmışlar	Dutarlar Azerî dâmânların şaħra-yı maħşerde Şu mehveşler ki ' âşıklar anı ferdâya şalmışlar	Gazel/76		....-....-....-/- --	
95b	???	Ħaber bildün mi râhib ' âlem-i aķdem-zemânından Şadâ-yı erğanün kim dem urur Meryem zemânından		Gazel/3		....-....-....-/- --	
95b- 96a	Raħmî	Zâ' fdan künc-i ' anâda kim dil-i şeydâ yatur Ger ecel görseydi bilmez şöyle nâ-peydâ yatur	Şâh-ı ' âlem gelse çekmez pâyını dâmânına Künc-i istîğnâda Raħmî şöyle bî-pervâ yatur	Gazel/5		--/-/--/-/--/- .-	
96a	Ħayâlî	Nice bir ehl-i İslâma bu kinün Behey kâfir senün de var a dînün	Müselmân sevmeden ğeçdün Ħayâlî Meger bir kâfir oldu nâzenînün	Gazel/5		....-....-/- --	
96a- 96b	Nevâyî	Sinsizin ey ' ömr bir sâ'at maña cân bolmasun Sin bolup bes tûbî [vü] Firdevs [ü] Rızvân bolmasun	Didi cân vir daħı öğtl ayağum toprağın Ey Nevâyî tîzreķ bol kim peşimân bolmasun	Gazel/5		--/-/--/-/--/- .-	
96b	Ħusrev	Bu bezm-i ' âlem-ârânün ğeçüp câm-ı şafâsından Çevirdüm yüzümü âyîne-i ' âlem-nümâsından	Ħalâş olduķ vefâsız dil-rübâlar sevmedün Ħusrev Velî ğurtılmadıķ gitdi raķibün iftirâsından	Gazel/5		....-....-....-/- --	
96b	???	Varup meyhâneye def -i Ħumâra bir ğüzel gördüm Nazarın görmedüm dünyâda anda bir ğöz al gördüm		Gazel/2		....-....-....-/- --	Mecmû' â'da eksik kaydedilen gazelin

							kime ait olduğu belli değildir.
96b-97a	Sipāhī Bey	Şāh-ı devrānuñ yaşağı ırmadı imāma hayf Ehl-i ‘azmūn hiçe çıktığı hükkāma hayf	Mey yasağından Sipāhī biñ di ruqa‘ Kim zarar olmaz idi vü hem hāş-ı du‘āma hayf	Gazel/4		..-./..-./..-./..-./ .-	
97a	Şemsi Paşa	Gözüm yaşuna rahm idüp şorarsañ mâcerāsından Bükildi kâmetüm dil geçmedi zülfüñ hevāsından	Maḥabbet bezminüñ nüş itdi Şemsi bir dolu cāmın Siz anı geçdi şanmañ bādenüñ cām şafāsından	Gazel/5		....-./....-./....-./ --	
97a-97b	???	Serverā gerdiş-i sipih-r-i kebūd Dāyim olmaz muvāfiq-ı maşşūd	Hāşılı zillet ü ḥākāret? olur Raḥat ümmid[i] cümle gāret olur	Mesnevi/13		..-./..-./..-./ --	
97b	Hāletī	Ala ey bāde-i ‘ışkı kılan nüş şubḥ Gönüller nağmesin güş eyleyen güş	Eger fikr itdün ise sen bu rāzı Bilürsin Hāletī nāz [u] niyāzı	Mesnevi/9		....-./....-./ --	
97b-98a	‘Alī	Bütün dünyāya degmez mi dilā bir tāze cān kuçmağ Kaşuşmağ ḥasrete bir serv-kāmet nev-cevān kuçmağ	Serir-i mülk-i ḥüsne şehriyār olmağdur ey ‘Alī Ser-ā-ser cāmelü bir şeh-levend-i kām-rān kuçmağ	Gazel/7		....-./....-./....-./ --	
98a	Firdevsī	Ol ki seng-i ḥāreden la‘l-i Bedaḥşān dizdürür Kaṭreden dür noḳtadan eşkāl-i elvān dizdürür	Büstān-ı Kibriyāsı tütü-i Firdevsīdür Şükr idüp şeker yiyüp maḥbüb-i elḥān dizdürür	Gazel/7		..-./..-./..-./ .-	
98a-98b	Fevrī	Gezüp mülk-i vücūd-i ‘ālem-i ‘ışka ḳadem başdum Bu gündən soñra ölmezsem ‘adem iḳlīmidür kaşdum	Tutuşdum küşt-gir-i ğamla Fevrī meclis-i meyde Erenler himmetinde bir ayağ ile anı başdum	Gazel/5		....-./....-./....-./ --	
98b	Emrī	Benem ol Sām ü Nerimān benem ol Rüstem-i Zāl Benem ālāyın iden Kayser-i Rūmuñ baṭṭāl	Ḥasb-i ḥāl-i dil-i zārım durur Emrī bu ğazel Şanmasınlar ki kılam ‘āleme izḥār-ı kemāl	Gazel/5		..-./..-./..-./ .-	
98b	Emrī	Cevher-i ‘ışkuñ dilümde var iken şemşir-veş Ey kemān-ebür neden yabana atmağ tır-veş	‘Aḳl ü şabr ü cān ü dil belā ğārında şān Aşḥāb-ı Kehf Nefs-i Emrī anlaruñ arduncadır Kıṭmır-veş	Gazel/5		..-./..-./..-./ .-	
99a	Zātī	Belā baḥrinde ben mevc-i ḥad ile n’ola cān virsem Raḳībūñ gözleri cānā oḳuñla āşınā çıktığı	Şıfāt-ı sürme-i ḥāk-i rehūñ taḥrīr iderken ben Şıfāhān oldı ey Zātī kalemde bir şadā çıktığı	Gazel/4		....-./....-./....-./ --	
99a	Zātī	Bu gün bāzār-ı ḥüsni söyle germ olmuş o ḥürşidūñ Şayarlar naḳd-i cān biñ biñ ben ol bāzāra germ oldum	Şitā-yı ğuşşa ey Zātī beni efsürde kılmışdı İrişdi teşne-i mey bir pāre germ oldum	Gazel/3		....-./....-./....-./ --	Bu gazel Ali Nihad Tarlan tarafından hazırlanan <i>Zātī Divānı</i> ’nda beş beyittir.
99a	Meylī	Ḥaṭuñ bir nüṣḥa-i reyḥānīdür evrāk-ı al üzre	Ḥaṭ-ı cānānı Meylī maṭla‘-ı şif’inde zıkr itmek	Gazel/5		....-./....-./....-./ --	

		Kaşuñ bir nüsha-i ta' lîkdür levh-i hayâl üzre	Hemân haţt-ı hümâyundur yazılmış ' arz-ı hâl üzre			--	
99a	???	Bugün Mecdî qarındaşım varup hengâmede gördüm Aña maqşudum ' arz itdüm ardından doqındurdum		Gazel/2		....-....-....-/- --	Der-kenâr olarak şiirin sadece iki beyti kayıtlıdır. Matla ve makta beyitleri bulunmayan şiirn kime ait olduğu tespit edilememiştir.
99a	???	Hayâtumdan hemân bir dem kılpdur olma gâfil kim Müyesser ola zevk-i devlet-i mâhuñ dahı âhir				....-....-....-/- --	Der-kenâr olarak şiirin sadece iki beyti kayıtlıdır. Matla ve makta beyitleri bulunmayan şiirn kime ait olduğu tespit edilememiştir.
99b	Sürürî	Benüm gönüm senün zülf-i perîşanuñda qalmışdur Gözüm âyinenün ruhsâr-ı tâbânuñda qalmışdur	Şafaqda ' ıkd-ı pervîn görmege evc-i melâhatde Sürürî gözleri la' lüñle dendânuñda qalmışdur	Gazel/5		....-....-....-/- --	
99b	Sürürî-i Acem	Bî-sütün tağında berg-i lâle-i hamrâya baq dîde-i Ferhâd-veş fersâya baq	Ey Sürürî lâlezâr-ı ' ömre yoqdur i' tibâr Bâde-i gül-reng içüp bir şüret-i zîbâya baq	Gazel/5		-.--/--.--/--.--/- .-	
99b- 100a	'Arzî	Bi-hamdi llâh ne bir şu' lum ne ihlâl-i kadîdüm var Ne umûrundayum dehrün ne ferdâ-yı sa' idüm var Ne ta' mîr-i der-i köhne ne bünyâd-ı cedîdüm var Ne fikr-i manşib-ı ' âli ne gavğa-yı ' abîdüm var Harîf-i fâriğü'l-bâlem ne şeyhüm ne müridüm var Ne beg yanında maqşudum ne paşadan ümidüm var	Dilimün şevk ile şem' -i derünümde güdâzum yoq Serây-ı mahrem-i sırr-ı ledünnüm keşf-i râzum yoq Naşibe râziyam mâl ehline nâz ü niyâzum yoq Kimesne pâyesine ' Arziyâ hırş ile gözüm yoq Harîf-i fâriğü'l-bâlüm ne şeyhüm ne müridüm var Ne beg yanında maqşudum ne paşadan ümidüm var	Tahmis/5 bend		....-....-....-/- --	
100a- 100b	Hayâlî	Ruñ-ı gerdünda ey şubh-ı şafaq kim cilvegorsin sen Baña kan ağıladan hayl-ı felek hûn-ı cigersin sen	Cefâ taşın ne gam itse Hayâlî saña alçaqlar Belâgat mîvesin peydâ iden nañl-ı hünersin sen	Gazel/ 6		....-....-....-/- --	
100b- 101a	Azmi	Ne bir cây-ı şafâ-bağş ü ne h' oş bir yâr-ı hem-dem var Ne esrâr-ı dili keşf idicek sırdaş-ı mahrem var	Bu çarhuñ ' Azmiyâ lâle başından dîdeler hündür Anı kim zâhir işâd eglesen ma' bedde? mahzundur Zemânuñ ber-çarâr üzre degül hâli diger gündur	Tesdis/5 bend		....-....-....-/- --	

		Ne bir hâline râzî kısmetine kâyıl âdem var Ne dehrûn zehrini nûş itmegeñ bir şah-ı ‘âlem var Serây-ı şahñ-ı ‘âlemde dilâ şanma ki hürrem var Şorarsañ her gubâruñ hâtırın tağlar kadar ğam var	Kime hâlûn diseñ derd-i derûni senden efvundur Serây-ı şahñ-ı ‘âlemde dilâ şanma ki ‘âlem var Şorarsañ her gubâruñ hâtırın tağlar kadar ğam var				
101a- 101b	Sipâhî	Bende-i fakrı ğnâ mülkinde sulţân bilmişüz Her gedâ-yı bîkesî fağfür [u] hâkân bilmişüz Baş açuğ gerçeklerüz dünyâyı yalan bilmişüz Bir cihân ma’ müresin ma’ bedde virân bilmişüz ‘Âkıbet gencin bu virân içre pinhân bilmişüz	Ayru kalmaduñ Sipâhî tek özün virânenen Behre almaduk varup bir gün ‘ibâdetñânenen Bana hâşıl kılduñ âhir bu kırî efsânenen Ayru bilmişsen Fuzûlî mescid[i] meyhânenen Sehv imiş ol kim seni bir ehl-i ‘irfân bilmişüz	Tahmis/5 bend		-.--/-.--/-.--/-. .-	
101b- 102a	Rahmî	Şitâ eyyâmî geçti şimdi nevbet nev-bahâruñdur Olupdur yemyeşil bañr ile ber ‘âlem kenâruñdur Şahin deryâ-yı ‘ışka çünki ol mâhî şikâruñdur Tevekkül ber-Hudâ eyle ‘inâyet-i Kirdgâruñdur Vücûduñ zevrâkın şal bañr-i ‘ışka rûzgâruñdur Hüdânuñdur oñarmağ şanma ey dil rûzgâruñdur	Lebîbî küşe-i miñnetde işün oldı vâveylâ Hayâl-i kâkül-i dil-berle düşdi başuna sevdâ Gezerler zevrâğ-ı şahbâ ile çekdürmede tenhâ Nice bir âh idersin kik-i yakadan dala şeydâ Vücûduñ zevrâkın şal bañr-i ‘ışka rûzgâruñdur Hüdânuñdur oñarmağ şanma ey dil rûzgâruñdur	Tesdis/ 5 bend		..--/..--/..--/..-- --	
102a- 102b	Penâhî	Yârdan yâd olduğum bu bañt-ı bî-ferden midür Bu felâketler felekden mi dañı yâ âñterden midür Gönli meyl itmez baña bilmem ki mermerden midür Böyle ser-gerdânlığum ol mâh-ı peykerden midür Tâlî ‘üm nañs olduğı bu çarñ-ı sitem-kârdan midür Başuma bunca belâlar dilden mi dil-berden midür	Her nefes dülâp-veş zâr ile nâlân ağlamağ Kûze-i çeşm ile eşküm seyl-i tûfân ağlamağ Bî-karâr olup müdâm ser-geşte hayrân ağlamağ Saña mı kaldı Penâhî böyle sûzân ağlamağ Ey Ümîdî gice gündüz egleyüp kan ağlamağ Kendü kendümden midür yoksa efendimden midür	Tesdis/ 5 bend		-.--/-.--/-.--/-. .-	
102b- 103a	Hayâtî	Nev-bahâr oldı güzellendi ser-â-ser ‘âlem Oldı ezhâr ile her küşe gülistân-i irem Sîneler töldi şafâ kılmadı endüh ile ğam Eyledi müjde-i gül dilleri şâd ü hürrem Göncenüñ gönli açıldı güle düşdi şebnem	Ey Hayâtî pür idüp şöret ile âfâkı Haşre dek nâmuñ ola devr-i felekde bākî Dem-be-dem sâkin idüp sûz-ı dil-i ‘uşşâkı Âb-dâr olsa n’ola mîve-i şî‘ r-i Bākî Urmadı kimse bu bāğ içre dañı böyle kalem	Tahmis /5 bend		..--/..--/..--/..--	
103a- 103b	Bākî	Ey cemâlün pertev-i envâr-ı şubñ-ı lem-yezel Ber-ter olsa menzilün h’urşid-i enverden mañal Sende göstermiş kemâl-i şun’ın Üstâd-ı Ezel Kudretin izhâr idüp Hâğ hazreti ‘azze vü cel	Bākîyâ küy-ı harâbât[i] nişîmen kılduğum Bezm-i ‘ışkı şem‘-âsâ âhumla müzeyyen kılduğum Ser-nüviştüm hâlidür âfâka rûşen kılduğum Ey Selîm ebrû deyüp çeşm üzre mesken kılduğum	Tahmis/ 7 bend		-.--/-.--/-.--/-. .-	

		Cümle hübân içre sen cânâmı kılmış bî-bedel	Alnuma ‘ışk ile yazılan yazılardur ezal				
103b-104a	Hayretî	Düstüm nice yidüñ cânımı süzân idesin Düd-ı âhumla benüm çeşümü giryan idesin Bağrumı dâğ-ı firâkuñla tolu kan idesin Hâr-ı gamda beni bülbül gibi nâlân idesin Saña lâyıķ mı şehâ zulm-i ferâvân idesin Menzilüm künc-i gam ü küşe-i hicrân idesin	Çün eşk-i cevr [ü] cefâdur bu dil-i bî-mâra İtme bârî şanemâ mihr ü vefâ âğyâra Yılda bir kerre elün öpmege olmaz çäre Niçe kan ağlamasun Hayretî-i bî-çäre Saña lâyıķ mı şehâ zulm-i ferâvân idesin Düstlar ağlaya düşmânları hândân idesin	Tesdis/5 bend		..-/.-./..-/.-/-	
104b	Figânî	Dil-berler içre olmayasın dil-rübâ gibi ‘Uşşâķ içinde olmayasın mübtelâ gibi Sen taht-ı hüsn içinde otur pādşâ gibi Bilsün yoluñda yeller ile dil-i şabâ gibi Görsün cânuna cefânı mihr [ü] vefâ gibi	Tîrüne cânı karşı çıkardur h’oş-âmedî Vîrsün saña Hudâ güzelüm ‘ömr-i sermedî Ey dil-rübâlaruñ dü-cihânda ser-âmedî Gördi Figânî râmîşüñi fikr idüp didi Kaddüm iki büken benüm aķır bu râ gibi	Muhammes /5 bend		--/.-./..-/.-/-	
104b-105a	Bâkî	Râyet-i fitne çeküp ol kadd-i dil-cü begler Uşdılar yanına her şüh-ı cefâ-cü begler Bir yere geldi nice gânzesi cüzü begler Bir âlây oldı perî şivelü âhü begler Gözi âhûlaruñ âlâyına yâ hü begler	Bâkiyâ gel olalum Ka‘be-i dil yolına peyk Diyelüm sem‘a nidâ iricek âķır lebbeyk Girelüm râh-ı Hudâya diyüp es-sa‘yü ileyk Ne Necâti ne güzeller ne selâm ü ne ‘aleyk Fâriğüz idemezüz kimseye tapu begler	Tahmis/6 bend		..-/.-./..-/.-/-	
105a-106a	Bâkî	Geşt ü güzâr-ı bağ ne h’oşdur nigâr ile Bir nev-resîde gönce-dehen gül-‘izâr ile Çün tâzelendi gülşen-i ‘âlem bahâr ile H’oşdur çemende seyr idelüm tâze yâr ile Tâ düşmenüñ yüregi yine tâze yâr ile	Gül gibi şî‘r-i Bâkiye bir dem kulağın ur Derd-i derûni bülbül-i şürîde-hâle şor Gel bir kenâra meclis-i mihr ü vefâyı kur Şor la‘-i cân-fezâyı Selîme şehâ k’olur Yârın şafâ-yı vuşlatı bûs [u] kenâr ile	Tahmis/7 bend		--/.-./..-/.-/-	
106a-106b	Habâbî	Nigârâ ‘ışk-ı pākūñ nice bir dilde nihân olsun Demidür ‘âleme şıdķ-ı derūnum dâstân olsun Bilsün müdde‘inüñ cümle aķvâli ‘ayân olsun Kapuñda imtiyâzum halk içinde bî-gümân olsun Gerek dervîş gerek dil-reş gerek şâh-ı cihân olsun	Kapuñda pādîşâhum kullaruñ çok gerçi kim ‘aşık Habâbiyem kanı bir baña beizer ‘aşık-ı şâdıķ Benüm aķrân içinde hâmdillâh ‘ışkla fâyık Melâmet tekyesinde pür-‘ışk oldum disem lâyıķ Gerek dervîş gerek dil-reş gerek şâh-ı cihân [olsun]	Tesdis/7 bend		..../..../..../- --	

		Saňa ‘âşık geçen evvel benümle imtiḥān olsun	Saňa ‘âşık geçen ol benümle imtiḥān olsun				
106b-107a	Su‘ üdî	Bî-bekā bildi gönül çün bu ḥarāb-ābādı Geşt idüp ‘ālemi Mecnūn gibi vādî-i virānı Şayd-ı ğamdan çekilüp bulmuş iken āzādı Oldı dil bir büt-i Şirīn-dehenūn Ferhādı Aña lālā geçinür Husrev ü Şirīn dādı	Cām-ı mücrimi Su‘ üdiye şunup ol sākî Cevr ile başına teng eyledi bu nüh tākı Baña ta‘ n-ı nālem gerdūna hem āfākı Cevre katlanmağ olurdu n’idelüm ey Bākî ‘Ahd-i ḥübān gibi yoğ şabrumuzuñ bünyādı	Tahmis/5 bend		..-/..-/..-/..-	
107a-107b	???	Ey dil eşir-i şevk-i leb-i yār olam gibi Aķarşu gibi māyil-i dīdār olam gibi Fūrkat şebinde hecr ile bīdār olam gibi Bend-i bālāya yine giriftār olam gibi Bir gül-‘ izār gördüm aña zār olam gibi Bir serv gördüm aña hevā-dār olam gibi	İrmiş degül çü dāmen-i pākine dest-i ḥār Gören olurdu su gibi ol serv-i bī-ķarār ‘Ālī şadefdür ağzı toludur dürr-i şāh-var Bāğ-ı cihānda bülbül-i şūrīdesi ider şerār Bir gül-‘ izār gördüm aña zār olam gibi Bir serv gördüm aña hevādār olam gibi	Tedis/5 bend		--/..-/..-/..-	
107b-108a	Gelibolulu ‘Alī	Süzilsün çeşm-i mestūn devlet-i bī-dārı görsünler Bozılsun bend-i zülfiñ bendeler dīdārı görsünler Çözilsün dügmeler mir’āt-ı pür-envārı görsünler Çıkar pīrāhenūn tā ḳudret-i Settārı görsünler Meded rūḥ-ı muşavver nic’olurmuş bārı görsünler	O meh-rū baht-ı ‘Ālī gibi ğaddār olmağ istermiş Kırup ‘âşıkların cellād-ı ḥün-ḥ’ār olmağ istermiş Kerem semtinden el çekmiş cefā-kār olmağ istermiş Muḥaşşal zulme meyl itmiş sitem-kār olmağ istermiş Yetişünler meded üftādeler yalvārı görsünler	Muhammes/5 bend		....-/....-/..../- --	
108a-109a	Vecdî	Ġam-ı ‘ışķuñ müyesser kıl İllāhî gönülümü şād it Ḥalāş it rāh-ı nākliden ṭarīķ-i ‘ışķa irşād it Binā-yı ‘ışķ-ı pākūn seng-i ğamla dilde bünyād it Reh-i ‘ışķuñda cāna miḥnet ü derd ü ğamı zād? it Ḥüdāya dimezem ğamdan dil-i ğamgīnüm āzād it Eşir-i bend-i hicrānam belā-yı ‘ışķa mu‘ tād it	Dil-i Vecdīden itme ḥaşr olunca ‘ışķuñu zāyil Gözine perde-i pindārı anuñ eyleme ḥāyil Kerem kıl şāhid-i derd ü ğamuñ ile aña māyil Ne ḥ’oş dimiş bu beyti Fevrī olsun rahmete vāşıl Ḥüdāya dimezem ğamdan dil-i ğamgīnim āzād it Eşir-i bend-i hicrānām belā-yı ‘ışķa mu‘ tād it	Tedis/ 6 Bend		....-/....-/..../- --	
109a-109b	Tab‘î	Meylüm benüm ol ğamzesi mekkāra mı olsun Yā ol müjesi ķātıl ü ğaddāra mı olsun Yā ol şaçı müşķin ü sitem-kāra mı olsun Şad çāk tenüm derd ile bī-çāre mi olsun Her dil-ber için sīnede bir yāre mi olsun N’itsün dil-i sevdā-zede biñ pāre mi olsun	‘Ālemde ‘aceb baht imiş derd ü maḥabbet Bu derde düşen olmaz imiş ḥiç selāmet Bir dil-ber ile dil idemez çünkü ķanā‘at Tab‘î bu hevādan kesilüp eyle ferāğat Her dil-ber için sīnede biñ yāre mi olsun N’itsün dil-i sevdā-zede şad pāre mi olsun	Tedis/ 6bend		--/..-/..-/..-	

109b-110a	Bedî'î	Şafâ ü zevk idenler derd ü miñnet neydügin bilmez ‘Azîz olan cihân Mısrında zillet neydügin bilmez Vaţanda ‘îş idenler niş-i ğurbet neydügin bilmez Olan yâr ile hem-dem nâr-ı fûrkat neydügin bilmez Giriftâr olmayan hicrâna vuşlat neydügin bilmez Olanlar ‘âlem-i vuşlatda fûrkat neydügin bilmez	Bedî'î n'ola hâlûñ ğurbet içre bilme kimse Yolın hem-cânib-i ğamnâkına yañılmasa kimse Gözün yaşını dest-i merhametle silme kimse ‘Aceb mi hâţruñ hergiz tesellâ kılmasa kimse Giriftâr olmayan hicrâna vuşlat neydügin bilmez Olanlar ‘âlem-i vaşlnda fûrkat neydügin bilmez	Tesdis/5 bend		....-....-....-/- --	
110a-110b	Rahmî	Cihân ğarķ-âb olupdur ser-â-ser eşk-i revânundan Felekler nîlgün olmuş durur dūd-ı duğânundan Melekler bâl ü per yakmış durur sūz-ı nihânundan Düşelden ayr[u] şeydâ sen meh-i nâ-mihribânundan Kevâkib her gice yummaz gözün âh u figânundan	Derünüñ Rahmîyâ âlâyiş-i ğamdan kırup hâlî Yürî bir nev-cevânun ol reh-i ‘ışķuñda pâ-mâli Kalendar-veş tirâş it levh-i dilden haţt-ı âmâli Ħayâlî tekye-i ‘ışķuñ olup meczüb-ı âbdâlî Gedâlar gibi geçmek isterem nâm u nişânundan	Tahmis/ 5bend		....-....-....-/- --	Gazel-i Hayâlî Tahmis-i Rahmî
110b-111a	‘İsmetî	Vefâ vü luţf [u] ihsân egleyüp dil derecesinde? Nice demler sürindi sâye-veş yañunda efgende Ħomadun cevri ile tâb ü tüvân ey ğonce-leb tende Meded kalmadı tākāt bâr-ı cevriün çekmege bende Vefâdan çünki Ħazzuñ yok cefâdan çek elün sen de Yürî hey bî-vefâ dil-ber senün sende benüm bende	Cemâl-i ‘âlem-ârâña nigâr egerçi çok ‘âşık Bulınmaz ‘İsmetî-veş pâk-meşreb ‘âşık-ı şâdıķ Yoğ iken baña beñzer fenn-i ‘ışķ içre bugün fâyık Elün degmez cefâdan hiç vefânî görmedük lâyık Vefâdan çünki Ħazzuñ yok cefâdan çek elün sen de Yürî hey bî-vefâ dil-ber senün sende benüm bende	Tesdis/7 bend		....-....-....-/- --	
111b	Fevrî	Emvâc-ı kulzüm-ı ‘ışķ bu nüh-ķıbâba şığmaz Ehl-i dile ne maĦfî deryâ Ħabâba şığmaz	Fevrî Ħadış-i ‘ışķı ben niçe şerĦ idem kim Bir yanını yazarsam yüz biñ kitâba şığmaz	Gazel/5		--/-/--/-/--/- --	
111b	Nâmî	Yazılmış ism-i a’ zam vechüñe şâhum kitâb-âsâ Kelâmulâh-ı nâţķdur söziñdür intihâb-âsâ	Sen ol şâh-ı keremsin Nâmî-i bir bende-i kemter Bağışla luţf idüp suçun efendi bu serâb-âsâ	Gazel /6		....-....-....-/- --	
111b-112a	Nev’î	Ħalur bu zulm-ı bî-dâd ehl-i ‘ışķa dâd olunmaz mı ‘Adâlet tahtı Ħışt-ı mihr ile bünyâd olunmaz mı	Ħalâş oldu elemden ‘âlemün nâ-şâd-ı maĦzûmı DaĦı bî-çâre Nev’î ğuşşâdan âzâd olunmaz mı	Gazel/5		....-....-....-/- --	
112a	Fevrî	Beni bir mübtelâ-yı eyle ne Ħ’od âc it Ne senden eyle müstaĦnî ne senden ğayra muţtâc it	Ħüdâyâ Fevrî [y]i mülk-i fenâ tahtına sultân kııl Ħubâr-ı âsitân-ı şâh-ı ‘ışķı başına tâc it	Gazel/5		....-....-....-/- --	
112a	Sadıkî	Terakķî buldı Ħübân içre ol meh-pâre ğün ğündür Beni mihr ile kıldı zerre-veş âvâre ğün ğündür	Ħutup nabzum ba’ id olduķça benden ol taĦib-i cân Ħarib oldu ecel bu Şadıķî-i bîmâra ğün ğündür	Gazel/5		....-....-....-/- --	
112a-112b	Fürûğî	Şi’r ü inşâ bilürüz câhil-i nâ-dân degülüz Ma’ rifet tâlîbiyüz tâlîb-i devrân degülüz	Ħ’od-nümâ olma Fürûğî sen özünden Ħazer it Ħâşılı sen gibi biz râğıb-ı ‘unvân degülüz	Gazel/5		..-/-..-/-..-/- --	
112b	Fürûğî	Döğünsün taş ile sinem ki hicranuñda kalmışdur	Fürûğî merdüm-i dîden degüldür ol Ħüsnün	Gazel / 7		....-....-....-/- --	

		Gözüm kan ağlasun ferr-i dide yanuñda qalmuşdur	Hayâl hâlidür çeşm-i giryânuñda qalmuşdur			--	
112b- 113a	Fezî	Ṭarâvet zülf-i perişânuñda qalmuşdur Cemi'ân resm-i hübanı senüñ şânuñda qalmuşdur	İlâhî Fezî-i dil-teşne sır-âb olmadı gitdi Ümid-i kaṭre-i deryâ-yı ihsânuñda qalmuşdur	Gazel/7		.../.../.../.../... --	
113a	Siyâhî	Gülmek ol gönce-i güzîne gerek Ağlamak bülbül-i hazîne gerek	Câni çıksun Siyâhînün ğam ile ‘Âşık olmak anuñ nesine gerek	Gazel/5		..-/-..-/-..-/-	
113a	Makâlî	Yâr kim luṭf idüp kenâra gelse Beñzer ol ‘ide kim bahâra gelse	Haşâ li’llâh kulun Maqâlî gibi Bir belâ-keş bu rüzgâra gelse	Gazel/5		..-/-..-/-..-/-	
113a- 113b	Makâlî	Sevdün dilâ görince hemân ol cevânuñı Şimden girü var imdi belâlar miyârûñı	Ba‘de’l-ferâğ-ı vaşl Maqâlî-i Âzâd itme gibidür? ölmüş mübâregi	Gazel/5		--/-..-/-..-/-..-/-	
113b	Fürûğî	La‘l-i yâre gönce-i sır-âb beñzer beñzemez Ġamzesine hañçer-i Suhrâb beñzer benzemez	Pertev-i mihr-i cihân-efrüz-ı rüy-ı dil-bere Ey Fürûğî haq budur meh-tâb beñzer beñzemez	Gazel/5		..-/-..-/-..-/-..-/- .-	
113b	Vecdî	Tirün dokunsa dâğ-ı dile şeh-perin yaqar Pervâne gibi ki âteşe her şeb perin yaqar	Bu şî‘r-i dil-fürüz-ı ciğer-süza Vecdiyâ A‘dâ zebân-ı ṭa‘n üzere dillerin yaqar	Gazel/5		--/-..-/-..-/-..-/-	
113b- 114a	Bâkî	Olsa zülfi o gül-‘izâra niqâb Olur aşüfte sünbül-i sır-âb	Ġam-ı devrân-ı düni çekme yürü Bâkiyâ ol hemişe mest	Gazel/5		..-/-..-/-..-/-	
114a	‘Ömrevî	Ġamze-i dil-bere de ciger doymaz Sihr oqıdur aña siper doymaz	Şanma şerm ide bakmağa Ömrevî Pertev-i hüsnuñe nazâr doymaz	Gazel/5		..-/-..-/-..-/-	
114a	Bâkî	Nev-bahâr irişdi vü gitdi şitâ Keyfe yuḫyi’l-arz ba‘de mevthâ	Eşk-i çeşmüm yâre ‘arz itdüm didi Bâkiyâ ma‘lûm oldı mâcerâ	Gazel/5		..-/-..-/-..-/-	
114a- 114b	Sâ‘î	Beni hecrüñle maḫzûn eyleyüp ağıyârı şâd itme Birini nâ-murâd idüp birini ber-murâd itme	Cemâlün muşhafı haqqı seni cândan sever Sâ‘î Gerekse i‘timâd eyle gerekse i‘timâd itme	Gazel/5		.../.../.../.../... --	
114b	Necâtî	N’ola dökülmeye yaşum çeşme-i hayvân degül a Yire geçsün nideyin dirliğüm andan degül a	Be Necâtî güç imiş ‘âşıka yâr ayrılığı Bedene rûḫ vedâ‘ eylemek âsân degül a	Gazel/5		..-/-..-/-..-/-..-/-	
114b	‘Ulvî	Bitmez yüregüm yâreleri bitmez işler oñılmaz Şabr eyleyelüm çâre nedür bitmez iş olmaz	‘Ulvî kulını hışm ile redd itdi didiler Ol şâh-ı keremden bu cefâlar hiç oñılmaz	Gazel/5		--/-..-/-..-/-..-/-	
115a	Ahmed	Câna qalmoz büse-i la‘l-i leb-i yâr isteyen Baş virür büy-ı ser-i zülf-i siyeh-kâr isteyen	Aḫmedün ‘aybı güzeller sevmek ise ğam degül Yârsuz qalur cihânda ‘aybsuz yâr isteyen	Gazel/5		..-/-..-/-..-/-..-/- .-	

115a	Hayretî	Ne âteş ü bād ü ne âb ü gil idüm cānā Sen serv-i hevā-baḥşa ben mā'il idüm cānā	‘Işk eyledi āvāre ben Ḥayretî[y]i yoḥşa Her ḥidmetde cān ile müsta‘cil idüm cānā	Gazel/5		--./---/--./---	
115a- 115b	Bākî	Pür olup devr idicek meclis-i rindāni kadeḥ Çarḥ olur ḥalka-i rindān meh-i tābāni kadeḥ	Yaraşur ḥalka-i rindāna dir isem ey Bākî Ḥātem-i Cemdür anuñ la‘l-i Bedaḥşāni kadeḥ	Gazel/5		..--/..--/..--/..-	
115b	Muhibbî	Pend gūş itme dilā alma ele ‘ār etegin Ḳo ne dirlerse disünler duta gör yār etegin	Ey Muhibbî benî Ādemde vefā kalmadı ḥiç Sende Mecnūn-şifat dutup taḡlar etegin	Gazel/5		..--/..--/..--/..-	
115b	Makālî	Ḥayālūñ şāhına yaşum bu çeşm-i eşk-bār üzre Teferrücgāḥ için bir kaşr-ı ‘ālîdür biñar üzre	Maḳālî ta‘n-ı cāhilden ne ḡam erbāb-ı ‘irfāna Atarlar taşı elbette dıraḥt-ı mīve-dār üzre	Gazel/7		....-/....-/....-/..- --	
115b- 116a	Amrî	Zihî kemāl-i şabāḥat zihî cemāl-i şabiḥ Ki ide nezāra kılan mihr [ü] mahdan terciḥ	Günāni yoḡ imiş öldürse ‘āşıkı dil-ber Gel imdi ‘Amrî[y]i öldür bulındı naḳl-i şariḥ	Gazel/5		..--/..--/..--/..-	
116a	Rahmî	Bahār oldı açıldı ḡonce lebler şāḥn-ı gülzāra Güle yir yoḡ meger yapışduram penbe ile dīvāra	Ḳarār it Rahmīyā ‘Anḳā-şifat Ḳāf-ı kanā’ atde Meges-vār olma mā’il-i ḥ’ān-ı dūnyā gibi murdāra	Gazel/5		....-/....-/....-/..- --	
116a	Hayālî	Fer viren māha cemāl-i bā-kemālūndür senūñ Miḥre ḥançerler çeken iki hilālūndür senūñ	Ḡayrılarla yārdur şimdi Ḥayālî dir iseñ Ḥāşa li’llāḥ pādīşāhum ol ḥayālūndür senūñ	Gazel/5		..--/..--/..--/..- .-	
116a- 116b	Fevrî	Ḳoyasun ḥaşr olınca sine daḡı Söyinmez pādīşāhum er çerāḡı	Dilersen ḡuşşay]ı başdan savasın Düşürme Fevriyā elden ayaḡı	Gazel/5		....-/....-/..-	
116b	Nev‘î	Yār işi ey dil ḳolay ammā ḡam-ı aḡyār güç Vaşl-ı gül āsān velî şabr-ı cefā-yı ḥār güç	Nev‘iyā esrār-ı ‘ışkı şaḳlamaḡ āsān degül Mey içüp keyfiyyetini itmemek izḥār güç	Gazel/5		..--/..--/..--/..- .-	
116b	Hayālî	Dil-berler içre ben saña ‘āşık degül miyin ‘Āşıklar içre devlete lāyık degül miyin	Süzumla söz çerāḡını yaḡdum Ḥayāliyā Ḥüsrev gibi zamānede fāyık degül miyin	Gazel/5		--./-./-./-./-.-	
117a	Zātî	İlāhî n’ola ḥālüm ol meh-i ḥürşid maḥabbetsüz Muḳārın olmadı devlet sitārem bir sa’ādetsüz	Cefā vü miḥnete şabr it vişāle irmek isterseñ İrişmez devlete Zātî cihānda kimse miḥnetsüz	Gazel/5		....-/....-/....-/..- --	
117a	Figānî	Virdüm dehān-ı dil-bere dil ḡā’ibāne ben Miḳdār-ı zerre görmedüm andan nişāne ben	‘Avn-ı İllāh reh-ber olursa Figāniyā Mülk-i süḡanda beglük idem Ḥüsrevāne ben	Gazel/5		--./-./-./-./-.-	
117a- 117b	‘Ulvî	Ey dil ḥikāyet-i dil[i] nādāna söyleme Mecnūn-ı ‘ışk iseñ n’ola yabana söyleme	Şi’ründe añma kışsa-ı Ferḥādî ‘Ulvīyā Naẓm idersen ser-güzeştüni efsāne söyleme	Gazel/5		--./-./-./-./-.-	
117b	Rāzî	‘Ayb eylemezın kaçsa o mihr ü mehle benden Zirā ki güzeller kaçar elbette sevenden	Geç dirler ise şāhid-i meyden beri olma Aşlu gerek ey Rāzî ilin sözi virenden	Gazel/5		--./-./-./-./-.-	
117b	Şāfî	Bezm-i güldē ḡonceler peymāne şeklin baḡlamış	Leylî-i zülfün nigārā ‘aḳlum perīşān ideli	Gazel/5		..--/..--/..--/..-	

		Bülbül-i şürîdeler mestâne şeklin bağlamış	Şâfi-i miskin ‘aceb dîvâne şeklin bağlamış			.-	
117b-118a	Tab‘î	Eşk-i çeşmüm ki kûy-ı yâre gelse Bir edepsüz ol anda vara gelse	Tabi‘î ol gün toğar mı başına seher Hâneñe dil-ber âşikâre gelse	Gazel/5		..-/-.../-..-	
118a	Bâkî	Belini kuçmadadur ol şanemün derd ü belâ Yoħsa şîrîn lebi ‘âşıklara hâzır helvâ	Lü‘lû-i hâme ile çeşme-i dilden Bâkî Eyledi kâ‘ide-i âb-ı hayâtı icrâ	Gazel/7		..-/-.../-.../-..-	
118a-118b	Bâkî	Şebnem gibi saçılun koñ eşk-i firâvânım Güller gibi açılun tek gonce-i ħandânım	Döksün güher-i eşki Bâkî reh-i kûyunda Maħsül-ı dil ü dîde hep yoluña sultânım	Gazel/7		..-/-.../-.../-...-	
118b	Yahyâ	Ġarazum bu ki muşâhib idinem yârı baña Vây eger kılmaz ise Ġazret-i Ġağ yârı baña	Secde eyler göricek ol güneşi Yahyâ Öykinür yollarınuñ sâye-i dîvârı baña	Gazel/5		..-/-.../-.../-...-	Bu gazel D’de yedi beyittir. Divândaki gazelle sadece birinci ve üçüncü beyitler uyuşmaktadır.
118b	Yahyâ	Secde eyler göricek ol güneşi Yahyâ Öykinür yollarınuñ sâye-i dîvârı baña	Yahyâ n’ola ger olsa sözüñ inceden ince Yârüñ beli vaşında kıtlı kırık yararsın	Gazel/5		..-/-.../-.../-...-	
118b-119a	Zâtî	Elinden rakîb-i zâğ bir tarzû-yı şîve-kâr aldum Dağı ben şâh-bâz-ı ‘ışık olaldan bir nigâr aldum	Nuċûd-ı şabrumı virdüm metâ‘-ı vaşlına yârüñ Görenler Zâtiyâ cânlar virüp bir yâdigâr aldum	Gazel/5		..-/-.../-.../-...-	
119a	Medhî	Göñül sevdi görince yine sen naĥl-i dil-ârâyı Şalınd[ur]maz gözine çemende hiç serv-i bâlâyı	N’ola rengîn-edâ eylerse Medhî gonce-i bülbül Nezâketle mükerrerinden aĥz itdi bu kızâyı	Gazel/5		..-/-.../-.../-...-	Nezihe Seyhan tarafından hazırlanan Medhî Divânı’nda bulunmamaktadır.
119a	Nev‘î	Bakma nâdân olana ħusrev-i devrân ise de Nazâr it ehl-i dile ĥâk ile yeksân ise de	Hâne-i ħalbüñi yap luţfuñ ile Nev‘înüñ Mağzen-i sırr-ı Ĥudâdur n’ola virân ise de	Gazel/5		..-/-.../-.../-...-	
119a	Nev‘î	Meclisde öpüp la‘lünü rindâna tıyurma Ol ĥaleti ağzuñdaki dendâna tıyurma	Rüsvâ-yı cihân olmağla yâr ele girmez Bilmezlik ile ‘ışkuñı nâdâna tıyurma	Gazel/3		..-/-.../-.../-...-	Divân’da beş beyit olan gazelin Mecmû’ada üç beyti kaydedilmiştir.

119b	???	Ġam-ı zülfünle kıalanlar zulumât ile yürür İrişen leblerün âbına hayât ile yürür	Ol perî kıaddine beñzer niçe ola ol serv kim Şalınur şive ile ħırkâ ile yürür	Gazel/5		..-./..-./..-./..-	Bu şiirin kime ait olduğu tespit edilememiştir.
119b	Revânî	N'ola dirlerse baña 'âşık-ı şeydâdur bu Hele dirler saña da dil-ber-i ra' nâdur güzelüm bu	Vaşf-ı ħüsnünde gören şi' r-i Revânîyi didiler Bâğ-ı ħuld içre açılır gül-i zibâdur bu	Gazel/5		..-./..-./..-./..-	
119b- 120a	Haverî	'Âşık-ı didâr olur medhüş deryâlar gibi Ĥâke eyler yüzini mefrüş deryâlar gibi	Rüzgârûna göre kıullan cihânî Ĥâverî Ġâĥ [pür] cüş ol gehi ĥâmüş deryâlar gibi	Gazel/4		..-./..-./..-./..- ..-	
120a	'Ulvî	Ey gönül ġayrıya meyl eyleme cânân bir olur Bir iki mihrî derûnuñda tır-i cân bir olur	'Ulviyâ şi' rüñe beñzer kıanı bir nazm-ı lañif Çeşmenün ġâyeti çok olur çeşme-i ġayvân bir olur			..-./..-./..-./..-	
120a	Bâkî	Mâĥ-rûlar bi-'aded bir 'âşık-ı rüsvâyî ben Yitmeye biñ pâre itsem bu dil-i şeydâyî ben	Âsitân-ı yârda mesken bulursam Bâkîyâ Ġâfda seyr itdürem 'Anġâyâ istîġnâyî ben	Gazel/5		..-./..-./..-./..- .-	Bu gazel Divân'da altı beyittir.
120a- 120b	Emrî	Kimün geçseñ öninden şanma arduñca baġa kıalmaz Baġa kıalur gözi ammâ vücüdından beġa kıalmaz	Oġına Emrî göġsin gerdüġinde ol kıaşı yanun Eger tîrin kıalur dirseñ geçür andan aña kıalmaz	Gazel/5		..-./..-./..-./..- --	
120b	Hayâlî	Şu kim evvel bahâr irse kıadeġ nüş itmez ayıġdur Otursun ġânede seyr-i çemen aña ne lâyıġdur	Etine cânına tolu güzeller kıuçmaġ olurdı Ĥayâlî neylesün cür'et deminde kıise arıġdur	Gazel/5		..-./..-./..-./..- --	
120b	Hüdâyî	Senün ey sîm-beden âyîne-i şafâ mıdır Bâ-şafâ ġicrân mı ġirdâb-ı ang-ı nâf mıdır	Büsüña cân virürem diyü Hüdâyî benden İmtîġân eyle sözün gör güzelüm lâf mıdır	Gazel/5		..-./..-./..-./..-	
120b- 121a	Nev'î	Maġabbetden ġarâz şanmañ ki Kays [u] Vâmıġ olmaġdur Ġarâz bir ġâlet ile vaşl-ı yâre lâyıġ olmaġdur	Bize Nev'î gerekmez zümre-i kıâlün ġayâlâtı Ġarâz şi' r-i kıişinün ġasb-i ġâlin nâñġ olmaġdur	Gazel/5		..-./..-./..-./..- --	
121a	Emrî	Yâd idüp kıan ağladuġça dîde ol şi'rîn lebi Ġâtresin göreyin şanur bir surġ şekker lebi	Ġâtre-i ešküm iner yire çıkâr göġe şerer Yaşum ile âġhumun Emrî alışmaz kevkebi	Gazel/5		..-./..-./..-./..- .-	
121a	???	Al dilâ ol ġoncenün ġüyâ lebi Ġâle-veş dendânlar ağzında şeker-leb lebi	Ĥâtime-i şi'r emr eyledi ol sultân-ı ġüsn Mür ile şân ġüft ü ġü eyler Süleymân beni	Gazel/5		..-./..-./..-./..- .-	
121a- 121b	Selmân	Öykünirse kıad-i bâlâña senün ger 'ar' ar Sen düşünme güzelüm bâd anı silker şarşar	Şi' r ü inşâ ile ġirmez ele Selmân-ı maġsüd Dil-berün vaşlma bir çâre dilerseñ zır zır	Gazel/5		..-./..-./..-./..-	
121b	Vecdî	Nişâr itdüm reh-i 'ışkıñda varum cümle nem kıaldı Döküp şaçdum sirişküm naġdini bir kıatre nem kıaldı	Gezerken 'âlem içre 'ışġ-ı yâra mübtelâ oldum Baña 'âlem yüzün göstermedi Vecdî elem kıaldı	Gazel/7		..-./..-./..-./..- --	
121b- 122a	Vecdî	Ey şabâ nev-rüzda bülbül ser-âġâz eylesün Ol lebi ġonca bu ġün 'uşşâġa şehnâz eylesün	Vecdiyâ bir bülbül-i rengin-edâ isterse yâr Ben ġarîb-i 'andelîb-i ġülşen-i zâr eylesün	Gazel/5		..-./..-./..-./..- .-	

122a	‘Ulvî	Dil-i bî-çâre mi gözlerine ol bî-âmân gözler İki şeh-bâz durur her biri murğ-ı nâ-tüvân gözler	Gelüp şeh-r-i vücûda şordı ‘Ulvî hane-i kabrin Diyâr-ı ğurbete düşmüş misâfirdür mekân gözler	Gazel/7		.../.../.../.../... --	
122a	Vecdî	Baňa ne ğonce-i gül ne gül-i gülzâr gerek Mâh-peyker gibi bir ruĥları gül-nâr gerek	Yabana atma gerekmez diyü Vecdî kuluñı Gerek olursañ da saña ‘aşık-ı dîdâr gerek	Gazel/4		..-/..-/..-/..- --	
122a- 122b	‘İsmetî	Hezâr-âsâ n’ola küyuñda kılsam nâleler peydâ Hezâr eliyle ‘aqlum aldı ey gül-i ra‘nâ	Zemân ile kenâr idüm diyü sen dürr-i yektâyı Nice demdür ki itdi eşk-i çeşmin ‘İsmetî deryâ	Gazel/6		.../.../.../.../... --	
122b	Fürûġî	Hezâr efgân ider ‘uşşâk-ı şeydâ ‘andelîb-âsâ Açılma seyr-i bâġa ĥârlarla ey gül-i ra‘nâ	Fürûġî çâre-sâz-ı ehl-i derd iken neye çekerüz Baňa bir çâre kılmaz ol tabîb-i cân ü dil derdâ	Gazel/5		.../.../.../.../... --	
122b	Zâtî	Gönlümüzden doğmaz iseñ bu şehir ey âfitâb Top-ı âhum bu toĥuz kat kubbe[y]i eyler ĥarâb	Durma ey Zâtî temâşâ kıl gününñ toġdı yüzi Ol nigârün yine ref’ olmış cemâlinden niġâb	Gazel/5		..-/..-/..-/..- .-	
122b- 123a	Sun‘î	Şimşâd-ı kıdd-i dil-ber bir büstânda bitmez Zirâ nihâl-i tûbî serv-i revânda bitmez	Sun‘î kuluñı pâdişâhum bulduñsa râygânî İñende ĥâke şalma âdem yabanda bitmez	Gazel/5		..-/..-/..-/..- --	
123a	Hatîfî	‘İşk ehli budur nâveküne dutduġı sine Peykânun olup gide ölince bile sine	Fehm it sühan-ı Hatîfî[y]i ġüş idüp ey düst Beñzer sözünün birbiri yiridür yemîne	Gazel/5		..-/..-/..-/..- --	
123a	Kabûlî	Çemen gülzâra dil lâle dudaĥdur Gül ü nergis aña gözdür ĥulaĥdur	Kabûlî nâzır olma şeş cihâta Bilinmez dâr-ı dünyâ kaç bucaĥdur	Gazel/5		.../.../.../... --	
123b	Nef‘î	‘İzâr-ı yâr senünñ gül dehânuñ ğonce-i terdür Leb-i la‘lünle şîrîn sözlerün ĥand-i mukerrerdür	Cihân içre nazarı yokdur[ur] vallâhi ey Nef‘î Ser-âmed serv-ĥad mümtâz-ı ‘âlem mâh-peykerdür	Gazel/5		.../.../.../.../... --	
123b	Fürûġî	Var mıdur bir kimse saña ‘aşık-ı şeydâ degül Şöhre-i ‘âlem olup âşifte vü rüsvâ degül	Vaşf-ı ĥand-i la‘lin ağzından düşürmez çoĥ velî Tûġî-i tab‘-ı Fürûġî-veş biri ġüyâ degül	Gazel/6		..-/..-/..-/..- .-	
123b- 124a	‘İsmetî	Ġonce-i gülşen leb-i la‘lün gibi ra‘nâ degül Bülbülün biñ var benüm gibi biri şeydâ degül	Bir faşıl şerĥ itmek olurdu kitâb-ı ‘ışkı âh Ĥays mecnun ‘İsmetî Ferhâd ise dâna degül	Gazel/7		..-/..-/..-/..- .-	
124a	Nev‘î	O şîvelerle tebessüm o nâzlarla ‘itâb O ĥandelerle tekellüm o ‘işvelerle ĥitâb	Kirişmelerle nigâh idicek o şeh-r-âşûb Ĥalır mı dil Nev‘î dil ki olmaya ĥarâb [u] yebâb	Gazel/5		..-/..-/..-/..- --	Mecmû‘ada Siretî mahlası ile kayıtlı olan gazelin Nev‘î‘ye ait olduġu tespit edilmiştir.
124a	Ref‘î	Dil ol kaşî pâ-der-yile şöyle dilekdür Ġam oĥlarını dizmege ġüyâ ki yelekdür	Biñ nâz şanursın beni göricek efendi Ref‘î dilüne çâĥ bu ĥadar şîve nelükdür	Gazel/5		..-/..-/..-/..- --	
124a-	Zâtî	Meh degüldür görinen ey âfitâbum âsumân	Râh-ı küy-ı yârı zeyn itdüm şerâr-ı âhumla	Gazel/5		..-/..-/..-/..- --	

124b		Şeb-külâhın tîr-i âh-i ‘âşîka dikdi nişân	Ol tarîkuñ ‘aksidür Zâtî felekde Kehkeşân			.-	
124b	Zâtî	Meh-rûlar ile dün gice dolmışdı bezm-gâh Kim anda Zühre çeng idi sâķî-i mâh	Uyanı geldüm ne bezm var idi ne yâr Zâtî ‘aceb mi dem-be-dem idersem âh [u] vâh	Gazel/5		--/-./-./-./-.-	
124b	Zâtî	Zülfine bir şeb haţâ ile didüm müşķîn-kemend Baña ol hûb-ı Hıţâ anuñ ucundan geçdi bend	Sidre kıaddin müntehâ medh eyle ol servüñ diyü Geldi hâtifden baña Zâtî bir âvâz-ı bülend	Gazel/5		.-./-./-./-./-./- .-	
125a	Usûlî	Gül gibi gülse reng-i ruķı lâle-zâr olur Bir zerre içre iki hilâl âşîkâr olur	Dâ’im Uşûlî ta’ n[e] taşın yirşe ğam degül Kim sengsâr olan şecer elbette mîve-dâr olur	Gazel/7		--/-./-./-./-./-.-	
125a	Mâkâlî	Her kaçan ol mâh-peyker âsmânîler giyer Eşķ-i çeşmüm eller âhum duĥânîler giyer	Ey Maķâlî baña olmuşdur belâ-yı ğam naşîb Kimi Dârâyî kimi İskenderânîler giyer	Gazel/5		.-./-./-./-./-./- .-	
125a- 125b	Makâlî	Bekler gözüñ alup ele tîr [ü] kemân kemîn Der-bend-i ‘ışķı kim geçer ey bî-amân emîn	Ey pâdişâh-ı hûsn nazar kıl Maķâlîye Senden budur murâdı cihânda hemân hemîn	Gazel/5		--/-./-./-./-./-.-	
125b	Nev’î	Sîne-i mecrûhuña ‘arz itdüğinden yâre ne Bir oñılmaz yaradur zaĥm-ı maĥabbet çâre ne	Kılma Nev’î şâhid-i bâzâr ile da’vâ-yı ‘ışķ ‘Âşķ-ı didâr olandan şâhid-i bâzâra ne	Gazel/5		.-./-./-./-./-./- .-	
125b	Haverî	Seni gözler dü çeşm-i hün-feşânum nice demlerle Gel ey nûr-ı başâr merdümlik it demler ķademlerle	Nice zünnâr-ı ‘ışķa Hâverî bel bağlamayam kim Der ü dîvâr-ı deyr-i dil pür olmuşdur şanemlerle	Gazel/5		..../-..../-..../- --	
125b- 126a	Hâverî	Eger men hasteñi koyup gidersen bu elemlele Benüm h’od bînde bir derdüm yazılmaya ķalemlele	Seni gözler bu dâr-i ğurbet içre Hâverî bî-cân Gel ey ‘îsî-nefes ihyâ kıl anı nice demlerle	Gazel/5		..../-..../-..../- --	Berat Açıl tarafından hazırlanan Haverî Divânçesi’nde bulunmamaktadır.
126a	Emrî	Pây-mâl eyleme ğisü-yı ‘abîr-efşânüñ Kuyruĥın başma niĝârâ uyur ecderhânüñ	Emriyâ şanma şafaķ sille-i âh ile seķer Yüzini ķana boyadı mihr-i cihân-ârânüñ	Gazel/5		..-/-..-/-..-/-..- .-	Bu şiir Divânda sekiz beyittir.
126a	Emrî	Şanma kim iner hevâdan saçılır ĥâķ üzre âb Süz-ı âhumdan ‘araķ-rîz oldı ey meh-rü seĥâb	Kaşı fikridür dili peyveste nâlân eyleyen Ol kemândan inler ey Emrî hemîşe rübâb	Gazel/5		.-./-./-./-./-./- .-	
126a- 126b	Emrî	La’line karşı ezilme ey şekker Ki şaķın ‘âşķları başuñ ezer	‘Ârız-ı zibâña Emrî gül dimiş Söylenür illerde bu rengin ĥaber	Gazel/5		.-./-./-./-./-./- .-	
126b	Emrî	Bü’l-‘aceb bir ğoncedür bağ-ı ruķuñda ol dehen Yapraĥı la’l-i Bedaĥşân jâlesi dürr-i ‘Aden	Ĝamze vü zülf zenaĥdânın görüp Emrî didi Hey ne câdûdur ki itmiş ejder-i çâha resen	Gazel/5		.-./-./-./-./-./- .-	Bu gazel Divânda sekiz beyittir.

126b	Mesîhî	Güci çok eyler kaşuñ kemânı Çekdi nice kez miskînlerüñ anı	Ṭab' -ı Mesîhî baħr-i düererdür Bir dildür anda gûyâ zebânı			--/--/--	Bu gazel Divanda yedi beyittir.
127a	Emrî	Her reg belâ süvârına bir tâziyânedür Gülgün-ı eşk-i çeşm o sebebeden revânedür	Bezm-i nigâra varur iseñ tuħfe yirine Ey Emrî naħd-i cânı ilet 'ârifânedür	Gazel/5		--/--/--/--	
127a	Nev'î	Yiter itdün şikâyeti gülden Varaq-ı diger ey hezâr-ı çemen	Cân-ı Nev'îye tîrûñ işledügin Kîmse bilmez bilür efendi çeken	Gazel/5		..--/---/..-	
127a- 127b	Nev'î	Gönlüm alduñ daħı ' itâba ne borç Şîve şatduñ ya bu ' azâba ne borç	Ne sorar ħûn-ı Nev'îyi ğamzeñ [Oldı bî-güneħ ħişâba ne borç]	Gazel/5		-.-/--/--/..-	
127b	Nev'î	Lebûñ ile şarâb hem-demdür N'ola kan ağlasa gözüm demdür	Dehen ile miyânı vaşfında Her ne dirlerse Nev'iyâ kemdür	Gazel/5		..--/---/..-	
127b	Nev'î	Küllîñüz biz de bir tariķ idelüm 'Işķ ile kendümüz refiķ idelüm	Görmesün il vücüdümüz Nev'î Baħr-i vecde teni ğariķ idelüm	Gazel/5		..--/---/..-	
127b	Nev'î	Ol serv-қaddi destine dirhem қoyan eger Gülşende gül nihâlini gûyâ ki jāleler	Zülfî ğamından cân virebilmek қolay mıdır Şeb târ olınca müşkil olur Nev'iyâ sefer	Gazel/5		--/--/--/--	
127b	Bâkî Efendi	Eyâ bu қahve-ĥâne mahmûr olur қalur mı Yâ қalb-i ehl-i keyfûñ mehcûr olur қalur mı	Afyon u berşî yiyüp қahveyi içmeyecek Esrâr-ı nazm-ı Bâkî mestûr olur қalur mı	Gazel/5		--/--/--/--	Der-kenâr olarak kayıtlı olan bu şiir Sabahattin Küçük tarafından hazırlanan Bâkî Divânı'nda bulunmamaktadır.
128a	???	Şill? ü miħnet-zedeye ğamda amân olmaya mı Ol şanem gelmeye mi râħat-ı cân olmaya mı	Gelüp ol rûħ-ı revân қarşısına ey serv... Nice biñ 'îzzetle ruħ-ı revân olmaya mı	Gazel/4		--/--/--/-- ..--	
128a	Hızrî	Dil yanar şem' gibi sine tolu naķş-ı nigâr Şânki fânüs-ı ĥayâl örtüsüdür pîrehenüm		Müfred		--/--/--/-- .-	
128b	Bâkî	Vaşşâfısın o serv-қaddûñ râstî bu kim Ṭab' -ı bülend țarzuña aħsent Bâķiyâ				--/--/--/--	
128b	Bâkî	Ĥürşîd kim fezâ-yı felekdür mesîr aña Degmez godâlar içre işigünde yir aña	Bâkî suħanda fark-ı sipihre қadem başar Luťf-ı Ĥudâ olursa eger dest-ĝir aña	Gazel/5		--/--/--/--	

128b	Bākī	Belini kuçmadadır ol şanemün derd ü belâ Yoħsa ‘aşıqlara şîrîn lebi hâzır helvâ	Lûle-i hâme ile çeşme-i dilden Bākī Eyledi kâ‘ide-i âb-ı hayâtı icrâ	Gazel/6		..-./..-./..-./..-	Bu şiir Divânda yedi beyittir.
129a	Bākī	Gül-sitân bezm-i şarâb u câm-ı mey güldür baña Kulkul-ı halk-ı şurâhî şavt-ı bülbüldür baña	Hayder-ı Kerrâriyam meydân-ı nazmuñ Bâkiyâ Nevk-i hâme Zü‘l-fiķâr ü tab‘-ı Düldüldür baña	Gazel/5		..-./..-./..-./..- .-	
129a	Bākī	‘Arızuñ âb-ı nâbdur güyâ Zeķanuñ bir hâbâbdur güyâ	Bâkiyâ hâl-i ‘anberîni anuñ Nâfe-i müşk-i nâbdur güyâ	Gazel/6		..-./..-./..-	
129a	Bākī	Cevr ü cefâña kâ‘il olurdum velî şehâ Maħşûş olaydı ol da cihânda hemân baña	Vaşşâfısın sen o serv-ķaddüñ râstı bu kim Tab‘-ı bülend-ķarzuña aħsent Bâkiyâ	Gazel/5		--./..-./..-./..-	
129b	Bākī	Olsa zülfı o gül-‘izâra niķâb Olur âşüfte sünbül-i sır-âb	Ĝam-ı devrân-ı dün-ı çekme yürı Bâkiyâ ol hemîşe mest ü ħarâb	Gazel/6		..-./..-./..-	
129b	Bākī	Ayaĝuñ topraĝın özler bulurken gökde yir kevkeb İşigüñ cânibin gözler zihî ‘âlî-nazar kevkeb	Maħabbet dâĝı yoķ sineñde ferr-i devlet isterseñ Bilürsin olmaz ey Bākī sa‘âdet-baħş her kevkeb	Gazel/5		..-./..-./..-./..- --	
130a	Bākī	Gül yüzüñ vaşında bülbül kılsa elhâni dürüst Bâĝda bir ĝoncenüñ ķalmaz girîbanı dürüst	Bâkiyâ fennüñde tutmaz kimse noķşanuñ senüñ Ĥamdü li‘llâh tab‘-ı mevzün ‘aķl mîzânı dürüst	Gazel/5		..-./..-./..-./..- .-	Bu şiir Divânda altı beyittir.
130a	Bākī	Pür olup devr idicek meclis-i mestânı ķadeĝ Çarĝ olur halka-i rindân meh-i tâbânı ķadeĝ	Yaraşur halka-i rindân[a] dirsem ey Bākī Ĥâtem-i Cemdür anuñ la‘l-i Bedaħşanı ķadeĝ	Gazel/5		..-./..-./..-./..-	
130b	Bākī	Bulmaĝ isterdi ‘ışķ içinde murâd Yâr-ı Şîrîn degül midür Ferhâd	Bākī hecrün ĝamıyla cân virdi Dâd ey pâdişâh-ı ‘âlem dâd	Gazel/5		..-./..-./..-	
130b	Bākī	Leb-i ħandânuñ ile kılduñ yâd Eyledüñ mürdelerün rühimî şâd	Bâkiye emr nedür sulţânım Oldı emrüne muţı‘ u münķâd	Gazel/6		..-./..-./..-	
131a	Bākī	Feryâduma irmezse n’ola ol boyı şimşâd Küyında feleklerden aşar nâle vü feryâd	Rengün ider evşâf-ı ruĝuñ hâme-i Bākī Ol şüret[i] virmez şanemâ naķşına Behzâd	Gazel/5		--./..-./..-./..-	Bu şiir D’de altı beyittir.
131a	Bākī	Gönül almaĝa gelür şiveye âĝâz eyler Dil-i bî-çâre ben ‘arz idicek nâz eyler	Bend-i zülfinden elem çekme iñen ey Bākī Seni âĝyardan ol ķayd ile mümtâz eyler	Gazel/5		..-./..-./..-./..-	
131b	Bākī	Durmaz yanumda ħançerini vaş ider nigâr Ya‘nî baña doķındurur ol şüh-ı şive-ķâr	Ĥaylî dimâĝ baĝladı ‘âlemde Bâkiyâ Ĥâl-i nigâra beñzeyeli nâfe-i Tatâr	Gazel/5		--./..-./..-./..-	
131b	Bākī	Mey-i nâb ile pür it sâĝar-ı ‘işret demidür	Mîĝneti dil ser-i zülfinde çeker ey Bākī	Gazel/5		..-./..-./..-./..-	

		çeng olmaz Nâylar nâlelerüm sâzına âheng olmaz	Aña ey şüh-i cihân böyle güzel reng olmaz				
135b	Bâkî	Dilâ bezm-i cihânda kimse âhîr pâ-y-dâr olmaz Müdâm elden koma ayağı fırsat ber-çarâr olmaz	Ol âhüyî saña şayd ola dirseñ iltiyâmından Öñünce kaçar ammâ Bâkiyâ âhîr şikâr olmaz	Gazel/5		....-....-....-/- --	
135b	Bâkî	Zülf-i nigâra şâne-veş olursa dest-res Mikrâz gibi rişte-i peyvend-i ‘ömri kes	Zülf-i nigâra şâne-veş olursa dest-res Mikrâz gibi rişte-i peyvend-i ‘ömri kes	Gazel/5		--/-.-/-.-/-.-	
136a	Bâkî	Gel ey sâkî bulunmaz böyle ‘âlî dil-küşâ meclis Getür câm-ı muşaffâyı ki olsun pür-şafâ meclis	Çadeh fiskiyye mey şu halka-i rindân anuñ havzı Serây-ı ‘îşe şâdirvân olupdur Bâkiyâ Meclis	Gazel/5		....-....-....-/- --	
136a	Bâkî	Ey dürr-i pâk ağzuña nisbet senüñ şadef Deryâ sevâhilinde yatur pâre-i hazef	Esrâr-ı keşfin itmek için şüfî Bâkiyâ Başın murakka‘ına çeker nitelim keşef	Gazel/6		--/-.-/-.-/-.-	Bu şiir Divânda yedi beyittir.
136b	Bâkî	Şeb-i târik görünür gözüme rûz-ı firâk Dûd-ı âhumla meger taldı ser-â-ser âfâk	Bâkinün nâle vü âhıyla cihân taldı yine Yine var ise ‘adû eyledi yârine nifâk	Gazel/5		..-/-.-/-.-/-.-	
136b	Bâkî	Hâl-i ‘âlem ezeli böyle perişân ancağ Kimi hândân kimi giryân kimi nâlân ancağ	Bâkiyâ hânkah-ı ‘âlem-i hayretde hemân Her gelen kimse bu esrâr ile hayrân ancağ	Gazel/5		..-/-.-/-.-/-.-	
137a	Bâkî	Bir şafâ-bahş kanı câm-ı muşaffâdan yig Bir tarab-sâz mı var sâgar-ı şahbâdan yig	Bâkiyâ mey-kedenün ehl-i harâbât içre Hîdmet-i hâk-i der-i devlet-i Dârâdan yig	Gazel/5		..-/-.-/-.-/-.-	
137a	Bâkî	Çaddümi çeng eşki rûd eyledün Cismüm âteş cânımı ‘ûd eyledün	Kuhl-ı hâk-i pâ-y-ı yârî çeşmüne Sürmeden Bâkî ‘aceb sûd eyledün	Gazel/5		--/-.-/-.-/-.-	
137b	Bâkî	Hıtt-ı la‘liyle kaşı cânânun Bir rubâ‘îsidür Gülistânun	Bâkî senden cefâ vü cevri ummaz Eger olursa luftun ihsânun	Gazel/7		..-/-.-/-.-/-.-	
137b	Bâkî	Görmez işigi Ka‘besin ol kible-i cânun Çöp düşdi meger kim gözine kible-nümânun	Bâkî çemen-i cânda meger perveriş itdün Bir ‘âlemi var rûhla ol serv-i revânun	Gazel/5		--/-.-/-.-/-.-	Bu şiir Divânda altı beyittir.
138a	Bâkî	Umarız câm-ı la‘lünü emmek Çok çekilmişdür ol ümîde emek	Cüy-ı eşküm yenilmez ey Bâkî Çok döner dağı âsiyâb-ı felek	Gazel/6		..-/-.-/-.-/-.-	
138a	Bâkî	Gönceler içre nihân eyleme gül-berg-i terün Ya‘nî seyr eyleyelüm sineñi çöz düğmelerün	Şi‘r-i Bâkiye kulağ tutmasa zâhid ne ‘aceb Söz güherdür ne bilür kadrini nâdân güherün	Gazel/5		..-/-.-/-.-/-.-	Bu şiir Divânda yedi beyittir.
138b	Bâkî	Lü‘lü’-yî jâleden taktınup güş-vâr gül İtdi çemende nâz ile ‘arz-ı ‘izâr gül	Bâkî birinde görmedi hüsnün le‘âfetin Gülzâr-ı dehre gerçi gelüpdür hezâr gül	Gazel/7		--/-.-/-.-/-.-	

138b	Bākī	Yıldı bir açılır ancak şen olur bāğda gül Çanı ol gence-i hāndān gibi şūh u şengül	Dūd-ı āhın yine Bākī şerer-ālūd itdi Yāre ‘ arz eyledi bir dāne zer-eşşān sūnbül	Gazel/5		..-/-..-/-..-/-	
139a	Bākī	Cānlar fedā maḥabbet-i cānāna ser degül Erbāb-ı ‘ işka terk-i ser itmek hūner degül	İki cihāna virmedi bir yār-ı sāde Bākī esīr-i kayd-ı nuḡuş u şuver degül	Gazel/5		..-/-..-/-..-/-	
139a	Bākī	Saḥa teşbīh itmek olmaz ey meh-i şāhib-cemāl Āfitāba ger hilāl ebrū vü Nāhīd olsa hāl	Bākīyā ‘ işrettedür ‘ işkıyla yārūn kâ’ināt Nuḡl encüm mey şafaḡ sākī felek sāğar hilāl	Gazel/5		..-/-..-/-..-/- .-	
139b	Bākī	Ṭapuñdur Ka‘be-i ‘ ulyā-yı aşhāb-ı vefā kıblem Çapuñdur Mescid-i Akşā-yı erbāb-ı şafa kıblem	Yüzün görüp n’ola vaşluñ temennī eylese Bākī Görinse Ka‘be dirler müstecāb olur du‘ā kıblem	Gazel/6		..-/-..-/-..-/- --	Bu şiir Divānda yedi beyittir.
139b	Bākī	İrişdüm bahre cūy-āsā basīṭ-i hākdan geçdüm Bisāt-ı ḡurba irdüm çenber-i eflākdan geçdüm	Metā‘-ı dehr bir puldur aḡarşu ‘ ömr-i müsta‘cel Anuñçün Bākīyā esbābdan emlākden geçdüm	Gazel/6		..-/-..-/-..-/- --	
140a	Bākī	Ḥaste-i derd-i ‘ işk-ı cānānem Mübtelā-yı belā-yı hicrānem	Bākīyā ḡān-ı vaşla irmez isem Ġam tenūrında nice bir yanam	Gazel/5		..-/-..-/-..-/-	Bu şiir Divānda altı beyittir.
140a	Bākī	Rūşen ola tā işige varmağā rāhum Yıl mūmlarını yaḡdı gice şu‘le-i āhum	Bākī dilemez dehr-i denī salṭanatın dil Yār işigünūñ ḡidmetidür ‘ izzet ü cāhum	Gazel/5		..-/-..-/-..-/-	
140b	Bākī	Nev-bahār oldı gelün ‘ azm-i gülistān idelüm Açalum gence-i ḡalbi gül-i hāndānum idelüm	Oḡısın vaşf-ı ruḡ-ı yār ile Bākī şī‘rin Bülbül-i ḡülşeni meclisde ḡazel-ḡān idelüm	Gazel/5		..-/-..-/-..-/-	
140b	Bākī	Zevraḡ-ı şahbāyı sākī şundi çün nūş eyledüm İrdi bir ḡalet ki deryālar gibi cūş eyledüm	Nāleler kıldum ser-i kūyında yārūñ Bākīyā Bülbülān-ı gülsitān-ı dehrī ḡāmūş eyledüm	Gazel/5		..-/-..-/-..-/- .-	
141a	Bākī	Meclis-i ‘ işka girüp ayağı evvel çekdüm Mā-sivādan götüri āḡir-i kār el çekdüm	Bākīyā ḡün-ı dili dīde düketdi gördüm Mey-i nābı bedel-i mā-yeteḡhallel çekdüm	Gazel/6		..-/-..-/-..-/-	Bu şiir Divānda yedi beyittir.
141a	Bākī	N’ola dehr içre nişānum yoḡ ise ‘ Anḡāyem Ne ‘ aceb seyl gibi çağlamasam deryāyem	Bākīyā dīn-i Muḡammed ḡaḡıçün ‘ ālemde Dem-i cān-baḡş ile naẓm içre bu ḡün ‘ İşāyem	Gazel/5		..-/-..-/-..-/-	
141b	Bākī	Maḡabbet bahrīdür āhum yilinden mevc urur yaşum Melāmet fülkidür ser aña lengerdür iki ḡaşum	Ayırdı sıḡr idüp yāri sipıḡr-i ḡaḡbe-zen benden Ne lu‘b itdi baña gör Bākīyā bi’llāh oynaşum	Gazel/5		..-/-..-/-..-/- --	
141b	Bākī	Ol iki zūlf-i müşg-i ḡāliye-fām Olmış ebrūlarūñ hilālīne lām	Kime vaşf eylesem şehā seni dir Bākīyā oldum aña ben de ḡulām	Gazel/7		..-/-..-/-..-/-	
142a	Bākī	Hergiz ne ḡadr [u] cāh ne sīm [ü] zer istersin	Bākī gedā-yı meykede-i ‘ işk olup yine	Gazel/7		..-/-..-/-..-/-	

		Bir serv boylu dil-ber-i sîmîn-ber isterin	Bezm-i ğamında ol şanemûn sâġar isterin				
142a	Bâkî	Ruhsârûna ĥaĥt-ı ‘anber-feşân ‘Abd-i Ĥabeşîdür adı reyĥân	Bâkî sözi gibi cevher itsün Perverde iderse kân-ı imkân	Gazel/5		--./-./-./-	
142b	Bâkî	İrdüm figân u zâr ile ol âsitâne ben Çıķdum kemend-i nâle ile âsumâne ben	Bâkî müsellemler oldu baña kişver-i suĥan Geçdüm serir-i nazma bugün ĥusrevâne ben	Gazel/5		--./-./-./-./-	Bu şiir Divânda altı beyittir.
142b	Bâkî	Bildün mi sen de kendüni ey bî-vefâ nesin Âşüb-ı dehr [ü] âfet-i devr-i zâmânesin	Bâkî yolında döke şaça harc idüp gözüm Âĥir düketdi naķd-i sirişķum ĥızânesin	Gazel/5		--./-./-./-./-	Bu şiir Divânda yedi beyittir.
143a	Bâkî	Nâm ü nişâne kalmadı faşl-ı bahârdan Düşdi çemende berg-i dıraĥt i‘ tibârdan	Bâkî çemende ĥaylî perişân imiş varaķ Beñzer ki bir şikâyeti var rûzgârdan	Gazel/5		--./-./-./-./-	
143a	Bâkî	Yâd ider lebleri yanında nebâtuñ adın Var ise bilmez o şîrin-dehen aġzı dadın	Kesilüp şoĥbet-i aşĥâb-ı riyâdan Bâkî Kesmedi pîr-i ĥarâbatdan istimdâdın	Gazel/5		..-./-./-./-./-	
143b	Bâkî	Çâķ oldu yaķam cevri-i firâvânuñ elinden Şad pâre iken dâmen-i dil anuñ elinden	Bâkî nice bir faĥte-veş bağ-ı belâda Nâlân olam ol serv-i ĥurâmânuñ elinden	Gazel/5		--./-./-./-./---	Bu şiir Divânda yedi beyittir.
143b	Bâkî	Başlar kesilür zülfi-perişânuñ ucundan Ĥanlar dökilür ġamze-i bürrânuñ ucundan	Murġ-ı dil-i Bâkîyi görüñ fâĥte-âsâ Efgân ider ol serv-i ĥurâmânuñ ucundan	Gazel/5		--./-./-./-./---	
144a	Bâkî	Naġamât eylemege başladı şanma anı sen Ehl-i süzuñ şanemâ âteş üfler ney-zen	Bâkîye ‘işret ü ‘iş itmege bezmünde yiter Nâle ney gözyaş mey fıkr-i vişâlün gülşen	Gazel/6		..-./-./-./-./-	
144a	Bâkî	Ser-i küyuñ şanemâ cennet-i a‘lâ bilürin Müntehâ ķâmetüni Sidre vü Tûbâ bilürin	Bâkîyâ gülşen-i firdevs[i] baña ‘arz itme Âsitânın ben anuñ menzil-i me‘vâ bilürin	Gazel/5		..-./-./-./-./-	
144b	Bâkî	Cânâ görinse ĥarf-i ‘izârûñ niķâbdan Ĥalk âfitâb toġdı şanurlar şehâbdan	Bezm-i belâda nâle vü âhuñla Bâkîyâ Müstâġniyüz terâne-i çeng ü rebâbdan	Gazel/5		--./-./-./-./-	
144b	Bâkî	Nâle-i dil ol ĥam-ı zülfi-Hümâ-pervâzdan Şân figân-ı murġdur ser-pençe-i şeh-bâzdan	Vaşf-ı nâz-i nâzenînümdür bu şi‘rüm Bâkîyâ Muṭrib-i meclis ser-âġâz eylesün şeh-nâzdan	Gazel/5		.-./-./-./-./-./- .-	
145a	Bâkî	Seyre çıkşun ne temâşâ ola peydâ göresin Bir iki gün hele şabr eyle temâşâ göresin	Bâkîyâ cilve kıtlur çehre-i maķşûd ol dem Ki gönül âyinesin pâk u mücellâ göresin	Gazel/5		..-./-./-./-./-	Bu şiir Divânda yedi beyittir.
145a	Bâkî	Cânân odur ki meyl ide anı görince cân Esbâb-ı ĥüsni ĥûb ola ammâ be-şarĥ-ı ân	A‘dâya baş egdüremez kimse Bâkîyâ Şemşîr gibi olmayıcaķ ser-be-ser zebân	Gazel/5		--./-./-./-./-	
145b	Bâkî	Pervâne gibi şu‘le-i şevķüñle yanmadın ‘Âşîķ maĥabbet adın añar mı utanmadın	Kesb-i hevâ-yı ‘ışķ ide gör Bâkîyâ hemân Dil ĥânesine revzen-i dehrün kaçmadın	Gazel/5		--./-./-./-./-	
145b	Bâkî	Ĥiyâm itdi çemende yâre ķarşu	Ya ĥ‘od bir nev-ĥaĥ a‘lâ dil-rübâdur	Gazel/8		....-./-./-./-	Bu şiir Divânda on

149b	Bākī	Gülşen isterseñ işte meyḥāne Gül-i ḥandān gerekse peymāne	Bākīyā tarz-ı şî' r-i böyle gerek Hem zarīfāne hem levendāne	Gazel/5		..-./.-./.-	Bu gazel Divānda yedi beyittir.
149b	Bākī	Mestāne düşmişin bu gice sāğar üstine Sākī-i bezm didi yüzün güller üstine	Nüşin lebinde ḥattımı kim görse Bākīyā Şīrinlik yazıldı şanur şeker üstine	Gazel /5		--./.-./.-./.-	
150a	Bākī	Yoğdur şebāt çünkü cihān-ı ḥarābda Birdür hezār-sāl ile yek-dem ḥisābda	Bākī şafağda mihr-i münevver şanurın gören ‘ Aks-i ‘ izār-ı sākī[y]i cām-ı şarābda	Gazel/5		--./.-./.-./.-	Bu gazel Divānda altı beyittir.
150a	Bākī	Metā' -ı bāde-i gül-reng şimdi ayağda Ḳumāş-ı zühd ü riyā ṭurmadan şatılmağda	Semend-i ṭab' a süvār oldu ' azm ider Bākī Belāğat ehline yā hū gōnüller alçağda	Gazel/5		.-./.-./.-./.-	
150b	Bākī	Baḥā ebrū-yı rüy-ı cānānı Bülbüle küşe-i gülīstānı	Mā'il ol ' iş ü nüşa ey Bākī Bī-vefādur çü ' ālem-i fānī	Gazel/6		.-./.-./.-	Bu gazel Divānda yedi beyittir.
150b	Bākī	Ḳanı bir şīrin-suḥān la' l-i şeker-bāruñ gibi Ḳanda gördü ṭūṭī bir āyine ruḥsāruñ gibi	Nükte-i mihr ü maḥabbetdür ser-ā-ser Bākīyā Bulmaya ' ışğ [ehli] bir eglence eş' āruñ gibi	Gazel/5		--./.-./.-./.- .-	
151a	Bākī	Ṭutsa cām-ı bāde-i gül-gūmı verd-i ter gibi Sā' id-i sākī olur şāḥ-ı gül-i aḥmer gibi	Şad hezārān nev-bahār olsa bu fānī bāğda Bir gül-i bī-ḥār açılmaz Bākīyā sāğar gibi	Gazel/5		.-./.-./.-./.- .-	
151a	Bākī	Terk itdi ben za' ifni gıdı revān gibi Gelmek müyesser olmadı bir daḥı cān gibi	Tīr-i ḡamuñ nişānesidür diyu Bākī[y]i Allāh ki ḥalğ çekdi çevürdi kemān gibi	Gazel/5		--./.-./.-./.-	
151b	Bākī	Ḥalğ-ı ' ālem gül seveydi kākşī bülbül gibi Ol lebi ḡonce baḥā tenhā ḳalurdı gül gibi	Çeşmüm üzre görinen ḥün-bāre şanma Bākīyā Gözüme geldi şarāb-ı ' ışğ-ı dil-ber mül gibi	Gazel/5		--./.-./.-./.- .-	
151b	Bākī	Ağlayup inlemeden derd ile dülāb gibi Oldı çihre yaşum yolları mīzāb gibi	Şāyed ol serv[i] kenāra getürem ey Bākī Varayın yüz süreyin ayağma āb gibi	Gazel/5		..-./.-./.-./.-	Bu şiir Divānda altı beyittir.
152a	Bākī	Bu gice leşker-i ḥ' āb ile ḥaylī ceng oldu Şafā-yı dīde sipāh-ı sirişke teng oldu	Fiğānum ile felek çin çin ötdi ey Bākī Berid-i āhuma güy-ı sipihr zeng oldu	Gazel/5		.-./.-./.-./.-	Bu şiir Divānda yedi beyittir.
152a	Bākī	Gōñül şevḳ-i ruḥuñla yana geldi Cemālün şevḳüne pervāne geldi	Zebün olmaz ' acüz-ı dehre Bākī Bu meydāna begüm merdāne geldi	Gazel/5		.-./.-./.-	
152b	Bākī	Sitem ol ḥusrev-i ḥübāna geldi Kerem sulṭān-ı ' ālī-şāna geldi	Diler kim dād ola Bākī felekden Yüz urdı dergeh-i sulṭāna geldi	Gazel/5		..../..../..	
152b	Bākī	Çeng çün nāleme dem-sāz oldu Sāzlar içre ser-efrāz oldu	Bākīyā mihr-i vefāsın o mehūñ Çoğ tama' eylerdüm az oldu	Gazel/5		..-./.-./.-	
153a	Bākī	Yār olup aḡyāra ādemler begenmez ol perī	Almaz oldum Bākīyā kuḥl-ı cilāyı ' aynuma	Gazel/5		.-./.-./.-./.-	

		Kendüye hem-râz idindi ya' nî bizden yigleri	Ṭütüyâ-yı çeşm idelden ḥâk-i pâ-yı dil-beri			.-	
153a	Bâkî	Görinmez dâğdan cismüm ser-â-pây Beni yakmağa cânâ kalmadı cây	Nişân itsün dil-i Bâkîyi ğamzeñ Öñine hep müjeñ oklarını yay	Gazel/5		....-...-..	
153b	Bâkî	Ḥ'oş geldi baña mey-kedenün âb u hevâsı Allâh ne güzel yirde yapılmış yıkılası	Meddâh olalı çeşm-i ğazâlânüña Bâkî Öğrendi ğazel tarzını Rûmuñ şu' arâsı	Gazel/5		--./-./-./-.-	Bu şiir Divânda yedi beyittir.
153b	Bâkî	Berfüñ eritdi bâd-ı şabâ bağı yağını Yağdı çemende nergisün altun çerâğını	Mestâne şoydı ol mehi Bâkî geçen gice Nâzüklük ile çözdü muqaddem kuşağını	Gazel/5		--./-./-./-.-	Bu şiir Divânda sekiz beyittir.
154a	Bâkî	Sine gençinesini ḥançer-i bürrân deldi Bugün ol şüh-ı dil-ârâ yine bir kân deldi	Bâkiyâ bezm-i belâda neye döndük görseñ Nây-veş bağırmuzu nâle vü efgân deldi	Gazel/5		..-./-...-...-.-	
154a	Bâkî	'Aqlumı ğamze-i cāduları meftün itdi Gönlümü silsile-i mûları mecnûn itdi	Bâkiyâ şādılığ eylerse 'aceb mi ağıyar Çarḥ anuñ ṭâli' ini gör nice meymün itdi	Gazel/5		..-./-...-...-.-	Bu şiir Divânda yedi beyittir.
154b	Bâkî	Etrâf-ı çemen-zârı yine âb tolandı Gülzâra girüp her yaña şalındı bulandı	Bâkî mey-i nâba yemîn itdi dimişler Gül gibi ele sâgar alup içmez olandı	Gazel/5		--./-./-./-.-	
154b	Bâkî	Gülşende küyuñ işideli serv oturmadı Zencirlerle bağladılar âb ṭurmadı	Bâkî lebinden oldı bize ḥayf o zâlimün Ammâ ne çäre n'eyleyelüm kimse şormadı	Gazel/5		--./-./-./-.-	
155a	Bâkî	Müstedâm ola fenâ küyumuñ evbaşları Kim olur bir biri yolında fedâ başları	Ġarazı bu ki fenâ mey-kedesinde Bâkî Kıla müjğânını cârüb ola ferrâşları	Gazel/7		..-./-...-...-.-	
155a	Bâkî	Ḳomaz ser-keşliğün bu nefis-i ḥ'od-rây Müdârâ eyleseñ vây itmeseñ vây	'Aṭâ kıl Bâkîye luṭfuñ İlähî Saña muḥtâc eger yoḥsul eger bay	Gazel/5		....-...-..	
155b	Bâkî	Çıksa eflâke n'ola âteş-i âhum şereri Çarḥdur encüm-i seyyârenün ey mâh yiri	Lebine öykinür ol Ḥusrev-i Şîrin-dehenün Bâkiyâ ḥalk 'aceb mi mezelenşe şekkeri	Gazel/5		..-./-...-...-.-	
155b	Bâkî	Esirgemek gereke 'âşık-ı dil-fikârı 'Ale'l-ḥuşûş ki bir bî-vefâ ola yâri	Hemişe kâmet-i bâlânı vaşf ider Bâkî Bülend-mertebe olsa 'aceb mi eş'ârı	Gazel/5		..-./-...-...-.-	
156a	Bâkî	Nihâl-i kâmetün ḥaḳkâ 'aceb naḥl-i dil-ârâdur Egerçi ḳaddün a' lâ kâkülün a' lâdan a' lâdur	Kenâr-ı baḥr-i nazma yine dürler dürdün ey Bâkî Sütür-ı defter-i şi' rün meger emvâc-ı deryâdur	Gazel/5		....-...-...-.- --	
156a	Husrev	Egnüme 'ışkuñ belâsı ḥil'at-i zibâ yiter Başuma dürc-i maḥabbet tâc-i istignâ yiter	Ḥ'âce mağrûr-ı mâl ü mülk câh câhsın Ḥusrev-i dervîşe künc-i fakr u müteveffâ yiter	Gazel/7		..-./-...-...-.- .-	
156b	Hayretî	Añlasa derd-i derünüm baña bir yâr olsa Bilse keyfiyyetümi vâkıf-ı esrâr olsa	Añlasa bu dil-i divânemüzi Ḥayretiyâ Ġuşşa vaḳtinde bize mûnis ü ğam-ḥ'âr olsa	Gazel/5		..-./-...-...-.-	
156b	Hayretî	Luṭf it unıtma bendeñi himmet zamânıdur	Ol dest-gir ḳaldı ayaklarda Ḥayretî	Gazel/6		--./-./-./-.-	

		Kim fevt olur efendi bu fırsat zamânıdır	Şahum ‘alîlûk eyle mürüvvet zamânıdır			
157a	Hayretî	Meydâna çıktî sim-bedenler taraf taraf Şalındı yine serv-i çemenler taraf taraf	Künc-i belâda sensin eyâ Hayretî hemân Zevk-i şafâda cümle kalanlar taraf taraf	Gazel/5		--./-./-./-./-.-
157a	Hayretî	Şanemâ şanma bizi vaşl u vişâlün kûliyuz Çanımız görmek ile hüsn-i cemâlün kûliyuz	Hem Muhammed yolına sıdık ile bel bağlamışuz Murtażâyı severüz Hayretî anuñ kûliyuz	Gazel/5		..-./..-./..-./..-
157b	Hayretî	Öpülse yârine yâr olsa dil-ber Kucılsa râm-ı dil-dâr olsa dil-ber	Cefâyı az kılsa Hayretîye Sözüm bu ki vefâ-dâr olsa dil-ber	Gazel/5		..-./..-./..-
157b	Hayretî	Yârüm ayırmağ diler benden münâfıklar meded Kesmek isterler seni senden münâfıklar meded	Uçuralar gibi ta‘n ile seni ey Hayretî Bülbül-i güyâyı gülşenden münâfıklar meded	Gazel/5		--./-./-./-./-.- .-
158a	Hayretî	Ne Süleymân-ı zamânuz ne Selîmün kûliyuz Kimse bilmez bizi bir şâh-ı Kerîmün kûliyuz	Terk idüp Hayretiyâ tâc u kabâdan geçdük Anca bu dünyede bir köhne kilîmün kûliyuz	Gazel/5		..-./..-./..-./..-
158a	Hayretî	Mağabbet mülkinün sulţânıdır ‘ışk Mevedded ‘âleminün cânıdır ‘ışk	Ne bilsün Hayretî ‘ışkı her âdem Hağkkuñ bir luğfidur ihsânidur [‘ışk]	Gazel/5		..-./..-./..-
158b	????	Ġam şâdi geçermiş çünki bildün Bir iki gün ya ağladuñ ya güldün		Müfred		????????????
158b	Hayretî	Gönlüm seni çün gördi temennâsını buldı Mağşûdına irişdi tesellâsını buldı	Ey Hayretî her kimse ki bu râh-ı talebde Yitürdi özin mağşad-ı aqşâsını buldı	Gazel/5		--./-./-./-./-.-
159a	Hayretî	Gönlümün her dem hayâl-i yârdur eglencesi Ehl-i ‘ışkuñ kanda kanda ise vardur eglencesi	Ġam-âzâd olmasun ‘âlemde şol âvâreler Hayretî gibi Ġam-ı dil-dârdur eglencesi	Gazel/5		--./-./-./-./-.- .-
159a	Hayretî	Ayağuş toprağı ser-tâcımızdur İşigün ‘arşımız mi‘râcımızdur	Ġarâbât erlerinin hâk-i pâyı Bizüm ey Hayretî ser-tâcımızdur	Gazel/5		..-./..-./..-
159b	Hayretî	‘Ayn-ı ‘inâyet ile baña bir nazâr yiter Mağşûd olan vefâ ise iş bu kadar yiter	Düst nişânı Hayretiyâ başında ‘âşikuñ Mağbûbunuñ ayağı tozından eşer yiter	Gazel/5		--./-./-./-./-.-
159b	Hayretî	Elümden bir perî-rû âdemî-zâd Alup zulm ile gönlüm itdi bî-dâd	Uyutmazsin cihâmî nâle ile Elünden Hayretî feryâd feryâd	Gazel/5		..-./..-./..-
160a	Mesîhî	Yâra bir tuhfе kanı medh ü şenâdan ġayrı Aña lâyıq nem ola ġayr du‘âdan ġayrı	Nazmla kıldı Mesîhî yine hüsnün ġoş-edâ Dağı şî‘rün nesi var hüsn-i edâdan ġayrı	Gazel/5		..-./..-./..-./..-
160a	Ahmed Paşa	Şubh-ğahuñ yağasın mihrün eli çâk eyler Mâh-tâbuñ yüzini şevkûñ odı hâk eyler	Ağmed ol kâmet-i dil-cûya hevâ-dâr olalı Kanda bir serv görürse yağasın çâk eyler	Gazel/6		..-./..-./..-./..-
160b	Mesîhî	Cânâ beni katl idicek it büseñi himmet	Çolanur idi zülfüne geh geh ġah Mesîhî	Gazel/5		--./-./-./-./-.-

168a	Necâti	Çenârûnî kıdd-i yâre nisbeti vār Eli açuķ velî h̄oş himmeti var	Ayağına yüzün sürer Necâti Eyü varur başında devleti var	Gazel/5		.../.../...	
168b	Bâkî	Müje haylindür ol ğamze-i fettân şaf şaf Güyyâ cenge durur nîze-güzârân şaf şaf	Kâdrüni seng-i muşallâda bilüp ey Bâkî Durup el bağlayalar karşına yârân şaf şaf	Gazel/5		..-/.../.../..-	Bu şiir D'de dokuz beyittir.
168b	Nev'î	Esîriyüz bir elif-kad kaşı kemân olanuñ Zamânede kulyuz çehresinde ân olanuñ	Ne kıl ü kâl ide Nev'î ki bellidür hâli Dilinde fikr-i ğam-ı 'ışķ-ı mû-miyân olanuñ	Gazel/5		..-/.../.../..-	
168b	Sânî	Didüm ol yüzde nedendür haţt-ı reyhân şaf şaf Didi böyle yazılır âyet-i Kur'an şaf şaf	Bir zamân ola el üzre getürüp ey Şânî Gide tâbütuñ önce nice ihvân şaf şaf	Gazel/5		..-/.../.../..-	
169a	???	Otağa fenâda yıl indir muşâf Per ur da 'anķa ser-ez-küh-ı Kâf	Üsküf-i zerrîn ile altun otağa bî-şümâr Güyyâ kıyruķlı yılduzdur ki oldu âşikâr	Mesnevi /4 beyit			Der-kenâr olarak kayıtlıdır.
169a	Behîştî	Yaşum deryâsi mevc urduķça baħr-i bî-kerân inler Fiğânüm 'âlemi tutdı kaçamaz küh-ı girân inler Derûnum nâle peydâ eyledükçe ins ü cân inler Kačan kim zâr ü dil-haste olup bir nâ-tüvân inler Anuñ feryâdına rahm eyleyüp kevn ü mekân inler	Maħabbet 'âşıkı rübâh olursa döndürür bebre Dem-i ğayretde kalmaz kudreti bir zerrece şabra Faķire merhâmet itmez ider tersâya vü gebre Behîştî ey güneş yüzli nice incinmesin ebre İkide bir ser-i küyuña geldükçe hemân inler	Muhammes /5 bend		.../.../.../..- --	
169a- 169b	Nev'î	Ne mümkün oldu ğam-ı fûrkatünle ülfet idem Ne çâre var talebünden senün ferâğat idem Ne kâdirem ser-i küyuñ varam ziyâret idem Ne fırsat oldu saña hâlüm[i] hikâyet idem Ne vüs'at oldu hicrân ğamın rivâyet idem	Yanuñda eyleyüp ağyâr ben gedâyı karîb Düşürdi râh-ı beyâbâna bî-taķrîb Ne çâre çünkü degülmiş vişâlün aña naşîb Kaķuñda ölmege Nev'îye mâni' oldu raķîb O seg ķomadı ki bir lahza istirâhat idem	Tahmis/5 bend		..-/.../.../..-	Nev'înin kendi gazeline yaptığı tahmistir.
169b- 170b	Tab'î	Düşelden ayru ol Yûsuf-cemâlden elemlele Mükedder oldu hâlüm cevr-i ihvân sitemlele Ķoma Ya'ķûp Beytü'l-hazânda derd ü ğamlarla Şafa vir dîde-i ğam-dîdeye luţf u keremlele Seni gözler dü-çeşm-i hün-feşânüm nice demlele Gel ey nûr-ı başar merdümlük it demler ķademlele	Temâşâ itmek için Tab'î-i serv-ķadd-i dil-cüyuñ Dolanur küy-ı eşküñ gibi merdüm gülşen-i küyuñ Meşâma irgürüp ey Yûsufî hâll-i pîrchen büyuñ Demidür çeşm-i cânı rûşen itse gün gibi rüyuñ Seni gözler dü-çeşm-i hün-feşânüm nice demlele Gel ey nûr-ı başar merdümlük it demler ķademlele	Tesdis /5 bend		.../.../.../..- --	
170b- 171a	Fevrî	Tengri her şaħşa temennâ-yı dil ü cânın vire Kâfire İslâm ehl-i dîne imânın vire Şeyh ü şüfiye cinânın hür u riğvânın vire	Derd ü hicrân Fevrîyi şol deñlü itdi haste-hâl Kim gelüp gördükde aħvâlin taķîb-i h̄oş-hisâl Dutdı nabzın gördü kim kendü 'ilâc itmek muħâl	Müseddes/ 5bend		..-/.../.../..- .-	

		Mâlike mülkin ğarîbe genc-i virân[in] vire İsterem Hâk haste-dil-i ‘uşşâka cânânın vire Umarum derdin viren Allâh dermânın vire	Hâkka tefvîz eyleyüp hâlin ol şîrîn-fi‘âl İsterem Hâk haste-dil-i ‘uşşâka cânânın vire Umarum derdin viren Allâh dermânın vire				
171a- 171b	Selîkî	Gâh fûrkat bir yañadan gönlüme virür elem Gâh hasret bir yañadan cânuma eyler sitem Gâh mihnet bir yañadan gösterür râh-ı ‘adem Gâh ğam cânum almak ister ğam bir yañadan neylesem Dört yañadan baña oldular havâle dem-be-dem Gâh fûrkat kâh hasret gâh mihnet gâh ğam	Âh-ı dil-dârımız olmuşdur ‘ilm-i ‘âlem-i elem baña Lebleründen ayru açşam bâdedür emsem baña Heçr ile öldüm döner ‘ışk ehli hep mâtem baña Ey Selîkî yaluñuz kıomaz olur hem-dem baña Olmadı ol münis cânum velî mahrem baña Gâh fûrkat gâh hasret gâh mihnet gâh ğam	Musammat/5 bend		-.--/-.--/-.--/-.-- .-	
171b- 172a	???	Gel ey gül dâĝ-ı hasret bâĝ-ı sinem hâr hâr itdi Ĝam-ı sevdâ-yı zülfün ‘aql u şabrum târümâr itdi Maĝalün itdiler ben nâ-tüvânı gördi ‘âr itdi Ser-i küyuñda bilsem dil ne cürm-i bî-şümâr itdi Meger var ise bir kerre yañıldı âh u zâr itdi	Nihâl-i kıaddün ey serv-i revânüm oldı çün peydâ Cihân bâĝına refârûn bıraktı şûr-veş ğavĝa ‘Aceb mi aĝlasam her dem ğam-ı ‘ışkuñla ben şeydâ Binâ-yı dehr-i bünyâdı örelden añlarum cânâ Kimesne itmedi anı ki baña rûzgâr itdi	Muhammes /5 bend		....-/....-/....-/..- --	
172a		Ehl-i irfânem diyü her şaĝsa bakmaz hür kim Defter-i dîvâna şıĝmaz söz gelür dîvânedem		Müfred		-.--/-.--/-.--/-.-- .-	Der-kenâr olarak kaytlıdır.
172a		Cihânda ihtiyâr idüp şu kim bir meh-liķâ sevmez Muĝammed nûrı ħaķķıçün anı belkim Ĥuda sevmez				....-/....-/....-/..- --	Der-kenâr olarak kaytlıdır.
172a		Ummazuz câm-ı şafâ çarĝ-ı denî-perverden Bir içim şuyı ħarîr-i tûĝ eyledi İskenderden					Der-kenâr olarak kaytlıdır.
172a- 172b	Fevrî	Ne çâk-ı ħançer-i ser-tiz-i hicrândan helâkem ben Ne çarb-ı tîĝ-i cevri deründan zaĝm-nâkem ben Ne la‘l-i mey gözi maĝmûrlar ħançeriyle ħâkem ben Ĥadinün ĝamze-i müşkiyle sâķî sine-çâkem ben Demidür şun lebün cânın be-ĝâyet derdnâkem ben	Kızardı câm-ı la‘lün gördi bâde oldı ser-ĥaddün Yeñiden mey-perest oldı lebün yâdına efkenden Ne var çâk-ı girîbân itse Fevrî göricek ĥaddün N’ola âlüde-dâmân olsa şâhum Kâtibî bendün Ĥamdillâh bilür ‘âlem senün yoluñda pâkem ben	Tahmis/5 bend		....-/....-/....-/..- --	
172b	Behîştî	Şalınup nâz ile seyr itmeye servi [ü] semeni Ķademün kılsa müşerref n’ola şaĝn-ı çemeni Cilve eyyâmıdır ammâ ki ĝamuñ aldı beni Nice doynca göreñ sen gül-i nâzük-bedeni	Gerçi ‘Adn itdi Behîştîye cihân bâĝını gül Ravzada Kevşere raĝbet kıomadı kâse-i mül Derd ü ĝam anlar ile def’ olunur nesne degül Şerbet-i la‘lünün irişmezse olur ĥaste gönül	.../5bend		..--/..--/..--/..--	

		Kendü kirpigüm olupdur baña gözüm tikeni	Döyemez hecrüñe cânım seven ölsün mi seni				
172b	‘Abdî Efendi	Fenâ dârına gel yüz sür git ehl-i ẖarâbâtı Ki vara görmedi ‘ömrinde hergiz böyle dârâtı	H̱arâbât ehline yiter fenâdan bir sebağ olsun kim ‘Abdîñüñ murâdı levhaya yâzuñ yu âyâtı	Gazel/5			Der-kenâr olarak kaytlıdır.
173a	Süheylî	Gözlerüm nûrı ciğer-küşesi cân-pâreciği Göñül eglencesi âvâre dilün çâreciği	Nice birilerine cefâ bir güzel dile ide vefâ Ey Süheylî çala ‘ağyâra yüzi çaracığı	Gazel/5		..-/-..-/-..-/-	
173a	???	Ey felek nitdüm ki kılduñ cüdâ cânânımı Miñnet ile bu yerinden sen ayırduñ cânımı		Musarra		-.-/-.-.-/-.-.-/- .-	Der-kenâr olarak kaytlıdır.

SONUÇ

Bu çalışmada Çorum Hasanpaşa Yazma Eserler Kütüphanesinde bulunan 19 Hk 2211 numarada kayıtlı *Şiir Mecmû'ası*'nın çeviri yazısı hazırlanmış, incelemesi yapılmış ve MESTAP'ta uygun görüldüğü şekilde dökümü hazırlanmıştır.

İki ayrı mecmû'a görünümünde olan eser toplam 173 varaktan oluşmaktadır. Bâkî'ye ait bir kaside ile başlamakta ve Süheylî'ye ait bir gazelle sona ermektedir. Başlangıç sayfalarında bulunan dualar dışında eser tamamen manzumdur. Mürettibi ve tertip tarihi belli olmayan eserde 15, 16 ve 17. yüzyıllarda yaşamış şairlerin şiirleri bulunmaktadır. Bu durum eserin 17. yüzyılda tamamlandığını düşündürmektedir. *Mecmû'a* numaralandırılırken bazı eksiklikler görülmüş ve tarafımızdan yeniden numaralandırılmıştır. Bir düzen oluşturmak adına *Mecmû'a*'da bulunan her bir şiir/şiir parçasına sıra numarası verilmiştir. Toplam 707 şiir bulunmaktadır. Şiirlerin çoğunluğu gazel nazım şekli ile yazılmıştır. Toplamda 596 gazel tespit edilmiştir. Gazellerden sonra en çok bulunan nazım şekli tahmistir (25 şiir). Bunlar dışında kaside, muhammes, müseddes, müsebba, müsemmen, tercî-i bend, terkîb-i bend, mesnevi, ferd, kıt'a nazım şekilleri ile yazılmış şiirler bulunmaktadır. *Mecmû'a*'da tespit edilen şair sayısı 118'dir. Bu şairlerden beşine (Elif, Gurâbî, Habâbî, Kulûbî, Vahşî) kaynaklarda rastlanmamıştır. *Mecmû'a*'da yer alan 30 şairin ise aynı mahlası kullanan birden fazla şair olmasından dolayı hangisi olduğu tespit edilememiştir (ör. Bahrî, Basîrî vb.)

Mecmû'a'da Şairi tespit edilemeyen 46 şiir bulunmaktadır. *Mecmû'a*'ya eksik kaydedildiği tespit edilen şiir sayısı 102'dir. Divânlarının çeviri yazılı metni bulunan şairlerin şiirleri karşılaştırılmış ve farklılıklar dipnotlarda gösterilmiştir. Şairlerin taranan divânlarında bulunmayan şiirleri inceleme kısmında belirtilmiştir. *Mecmû'a*'da 236 şiirde kullanıldığı tespit edilen ve en çok kullanılan vezin "mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün" veznidir. *Mecmû'a*'da 384 mısranın ve 19 beytin vezne uymadığı tespit edilmiş ve dipnotlarda gösterilmiştir.

Mecmû'a'ya genel olarak bakıldığında devrin rağbet gören şairlerinin Bâkî, Fuzûlî, Rahmî, Emrî, Furûgî ve Kulûbî olduğunu ve en çok rağbet gören nazım şeklinin gazel olduğunu söylemek mümkündür. Nitekim *Mecmû'a*'da en çok şiiri bulunan şairin Bâkî olması (144 şiir) ve şiirlerinin çoğunun peşpeşe olması, güzel ve özenli bir hatla yazılmış olması mürettibin Bâkî hayranı ya da yakını olabileceğini ya da şairin devrin en çok rağbet gören şairi olduğunu söylememize olanak sağlamaktadır.

Bu çalışma kaynaklarda adına rastlanmamış şairleri (Elif, Gurâbî, Habâbî, Kulûbî, Vahşî) ve bu şairlerin şiirlerini, divânı olan şairlerin divânlarında yer almadığı tespit edilen şiirlerini, şairlerin divânlarda yer alan ancak farklılıklar gösteren şiirlerini içermesi yönüyle edebiyat tarihine katkı sunmaktadır.

Çalışma sonucunda şairlerin divânlarında bulunmadığı tespit edilen şiirlerin, şairlerin gün yüzüne çıkmamış şiirleri olabileceği düşünülmektedir. Yapılacak yeni çalışmalarla bu konu kesinleştirilebilecektir.

Çalışmamızın yapılacak yeni çalışmalara kaynaklık etmesi temennimizdir.

KAYNAKÇA

- Açıl, B. (2016). Hâverî (Ö.1565) ve Divânçesi. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16, 172-216.
- Akçay, G. (2013). “Bedîî, Miskî Emiroğlu, Müşkî Emiroğlu”, TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/bedii-miski-emiroglu-muski-emiroglu>. Erişim tarihi: 04.12.2021.
- Akkaya, M. (1992). *Şemsî Paşa Divânı (İnceleme- Edisyon Kritikli Metin, (Doktora Tezi)*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aksoyak, İ. H. (2014). “Sabrî, Ahmed Sabrî Efendî”, TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sabri-ahmed-sabri-efendi>. Erişim tarihi 05.12.2021
- Aksoyak, İ. H. (2015). “Su’ûdî”, TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/suudi>. Erişim tarihi 06.12.2021.
- Aksoyak, İ. H. (2018). *Gelibolulu Mustafa Alî- Divânı*. Ankara: Kültür Ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü. Erişim Tarihi: 25 Eylül 2019. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/58695.gelibolulu-mustafa-ali-divanipdf.pdf?0>
- Aksoyak, İ. H. İsen, M. (2020). “Âlî/Çeşmî, Gelibolulu Mustafa”, TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ali-cesmi-gelibolulu-mustafa>. Erişim tarihi: 04.12.2021.
- Avşar, Z. (t.y.). *Revânî Divânı*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü. Erişim Tarihi: 15 Eylül 2021. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56143,revani-divanipdf.pdf?0>
- Aydemir, Y. (2000). *Behîstî Divânı*. Ankara: MEB.
- Aydemir, Y. (2007). Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü Ve Karşılaşılan Problemler. *Turkish Studies/ Türkoloji Araştırmaları* Volume 2/3, 122-137.
- Aydemir, Y. (2013). “Ravzî”, TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ravzi>. Erişim tarihi 05.12.2020.
- Başpınar, F. (2008). *Beyânî Divân İnceleme-Metin, (Doktora Tezi)*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Canım, R. (2014). “Ahmed-î Dâî”, TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ahmedi-dai>. Erişim tarihi: 04.12.2021.
- Canpolat, M. (1995). *Mecmu’ün Nezair Metin-Dizin- Tıpkıbasım*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Çakır, E. (2014). “Kanberî”, TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kanberi>. Erişim tarihi 05.12.2021
- Çaldak, S. (2014). “Veysî, Üveys Çelebi, Üveys b. Mehmed”, TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/veysi-uveys-celebi-uveys-mehmed>. Erişim tarihi 07.12.2021.

Çavuşoğlu, M. (1977). *Yahya Bey Divânı- Tenkitli Basım*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Matbaası.

Çavuşoğlu, M.-Tanteri, M.A. (1987). *Zâtî Divânı Edisyon Kritik Ve Transkripsiyon-Gazeller Kısmı III. Cilt*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Çaylı Cankurt, G. (2015). *Figânî Divânı Gramatikal İndeksi*, (Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çetin, İ. (1993). *Derzi-zâde 'Ulvî Hayatı- Edebî Şahsiyeti ve Divânının Tenkitli Metni*, (Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi.

Çetinkaya, Ü. (2014). "Âzerî, İbrahim Çelebi", TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/azeri-ibrahim-celebi>. Erişim tarihi: 04.12.2021.

Demiralay, M. (2007). *Hüdâyî-i Kadîm (16.yy) ve Divânı İnceleme-Tenkitli Metin*, (Yüksek Lisans Tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. 2007.

Durmaz, G. (2013). "Muhibbî", TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/muhibbi>. Erişim tarihi 05.12.2021.

Durmuş, T. (2014). "Hayretî", TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hayreti>. Erişim tarihi 04.12.2021.

Erdoğan, M. (2008). *Kabûlî İbrahim Efendi, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divânı (İnceleme- Tenkitli Metin-Dizin)*, (Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Erdoğan, M. (2007). *Bursalı Rahmî ve Divânı*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü. Erişim tarihi 20 Eylül 2019. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55910,bursali-rahmi-divanipdf.pdf?0>.

Erdoğan, M. (2013). "Rahmî, Bursalı Pîr Mehmed", TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/rahmi-bursali-pir-mehmed>. Erişim tarihi 05.12.2021

Erünsal, İ. E. (2014). "Revânî", TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/revani>. Erişim tarihi 05.12.2021

Gıynaş, K. A. (2011). Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 25, 245-260.

Gölpınarlı, A. (1985). *Fuzûlî Divânı*. İstanbul: İnkılap Kitapevi.

Gölpınarlı, A (1992). *Hafız Divânı*. İstanbul: MEB Basımevi.

Güneş, M. (2013). *Manastırlı Celâl Bey Divânı [İnceleme- Metin]*, (Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gürbüz, M. (2012). Şiir Mecmuaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi. *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*. Haz. Hatice Aynur, Hanife Koncu, Müjgan Çakır, Selim S. Kuru ve Ali Emre Özyıldırım, (ss. 97-113), İstanbul: Turkuaz Yayınları.

Gürbüz, M. (2014). “Menbâ’î”, *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/menbai>. Erişim tarihi 05.12.2021.

Gürbüz, M. (2014). “Şâff”, *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/safi-mdiki>. Erişim tarihi 06.12.2021.

İpekten, H. (1974). *İsmetî Divânı- Edisyon Kritik*. Ankara: Atatürk Üniversitesi Yayınları.

İpekten, H. (2020). *Karamanlı Nizâmî Divânı*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü. Erişim tarihi: 29 Ekim 2019. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/73032,karamanli-nizami-divanipdf.pdf?0>

İsen, M. (2013). “Zikrî, Zikrî Ebû Bekir Ağa”, *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/zikri-zikri-ebu-bekir-aga>. Erişim tarihi 07.12.2021.

İsen, Mustafa. (2013). “Usulî”, *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/usuli>. Erişim tarihi 07.12.2021.

İsen, M. (2020). *Usûlî Divânı*. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı.

Kaçalin, Mustafa S. (t.y.). *Ahî [1476-1517] Divânı*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü. Erişim tarihi: 15 Kasım 2019. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10590,ahidivanimustafakacalinpdf.pdf?0>

Kaplan, Y. (2013). “Ümîdî, Ahmed”, *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/umidi-ahmet>. Erişim tarihi 07.12.2021.

Kaplan, Y. (2014). “Meşâmî”, *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/mesami>. Erişim tarihi 05.12.2021.

Kaplan, H. Macit, M. (2014). “Bâkî”, *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/baki>. Erişim tarihi: 04.12.2021.

Karabey, T. (2014), “AHMED, Veliyyüddîn-zâde Ahmed Paşa”, *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ahmed-veliyyuddinzade-ahmed-pasa>. Erişim tarihi: 04.12.2021.

Karavelioğlu, M. A. (2014). *Şem’î Divânı İnceleme- Metin- Tıpkıbasım*. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı.

Kartal, A. (2014). “Mesîhî İsâ”, *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/mesihi-isa>. Erişim tarihi 05.12.2021.

Kaya, B. A. (2013). “Yahyâ Bey, Taşlıcalı, Dukagin-zâde”, *TEİS*, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/yahya-bey-dukaginzade>. Erişim tarihi 07.12.2021.

Kaya, B. A. (2013). “Necâtî Bey, İsâ”, *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/necati-bey-isa>. Erişim tarihi 05.12.2021

Kaya, B. A. (2018). *Aruz Vezni. Klasik Türk Edebiyatı Temel Bilgiler*. Haz. Bayram Ali Kaya, Ozan Yılmaz, Vildan S. Coşkun ve Orhan Kaplan, (ss. 31-106), İstanbul: Kesit Yayınları.

- Kaya, H. (2015). "Medhî, Dervîş Hasan", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/mehdi-dervis-hasan>. Erişim tarihi 05.12.2021.
- Kesik, B. (2013). "Dervîş Paşa", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/dervis-pasa>. Erişim tarihi: 04.12.2021.
- Kesik, B. (2013). "Selîmî/Selîm, Sultan Selîm-i Sâni", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/selimi-selim-sultan-selimi-sani>. Erişim tarihi 06.12.2021.
- Kılıç, A. (2012). Mecmua Tasnifine Dair. *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*. Haz. Hatice Aynur, Hanife Koncu, Müjgan Çakır, Selim S. Kuru ve Ali Emre Özyıldırım, (ss. 75-96), İstanbul: Turkuaz Yayınları.
- Kılıç, M. (2019). "İsmetî, Mehmed İsmetî Çelebi", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ismeti-mehmed-ismeti-celebi-mdbir>. Erişim tarihi 05.12.2021.
- Kılıç, F. (2014). "Sâî, Mehmed Sâî Efendi", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sai-mehmed-sai-efendi/>. Erişim tarihi 05.12.2021
- Koyuncu, F. (2013). "Makâlî", Mustafa Bey, *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/makali-mustafa-bey>. Erişim tarihi 05.12.2021.
- Köksal, M. F. (2012). *Edirneli Nazmî Mecma'un- Nezâ'ir (İnceleme- Tenkitli Metin)*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü. Erişim tarihi: 20 Ocak 2021. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56057.mecmaun-nezair-edirneli-nazmi-pdf.pdf?0>
- Köksal, M. F. (2012). Şiir Mecmualarının Önemi Ve "Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi" (MESTAP), *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, Haz. Hatice Aynur, Müjgan Çakır, Hanife Koncu, Selim S. Kuru Ve Ali Emre Özyıldırım, (ss. 409-431), İstanbul: Turkuaz Yayınları.
- Köksal, M. F. (2013). "Sürûî" <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/umidi-ahmet>. Erişim tarihi 06.12.2021.
- Köksal, M. F. (2013). "Selîkî", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/seliki>. Erişim tarihi 06.12.2021.
- Köksal, M. F. (2013). "Helâkî", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/helaki>. Erişim tarihi 04.12.2021.
- Köksal, M. F. (2013). "Âhî, Benli Hasan, Dilsiz Dânişmend", *TEİS (Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü)*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ahi-benli-hasan-dilsiz-danismend>. Erişim tarihi: 04.12.2021.
- Köksal, M. F. (2019). Yavuz Sultan Selim'in Türkçe Şiirleri. *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, 267-326.
- Kur'an-ı Kerim.
- Kurnaz, C. ve Çeltik H. (2013). Şairlerin Gözüyle Mecmua. *Turkish Studies Volume 8/1*, 21-49.
- Kurtoğlu, O. (2013). "Zâtî, İvaz", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/zati-ivaz>. Erişim tarihi 07.12.2021.

- Kuru, S. S. (2012). Mecmuaların İçine Edebiyatın Dışına Doğru. *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, Haz. Hatice Aynur, Müjgan Çakır, Hanife Koncu, Selim S. Kuru ve Ali Emre Özyıldırım, (ss. 17-29), İstanbul: Turkuaz Yayınları.
- Kut, G. (1986). Mecmua. *Türk Dili ve edebiyatı Ansiklopedisi Devirler / İsimler/ Eserler/ Terimler*. 6: (ss. 170-173), İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Küçük, S. (1984). *Bâkî Divânı Tenkitli Basım*. Ankara: TDK Yayınları.
- Levend, A. S. (1998). *Türk Edebiyatı Tarihi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Macit, M. (2013). “Fuzûlî”, *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fuzuli-mdbir>. Erişim tarihi: 04.12.2021.
- Mengi, M. *Mesîhî Divânı*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, 2020. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/74203.mesihi-divanipdf.pdf?0> Erişim Tarihi: 25 Ocak 2021.
- Özkat, M. (2005). *Kara Fazlî'nin Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divânı (İnceleme- Tenkitli Metin)*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özmen, M. (2017). *Ahmed-i Dâ'î Divânı*. Ankara: TDK Yayınları.
- Öztürk, Y. (2006). 17.Yüzyıl Şairlerinden Dimetokalı Vahdetî'nin Divânı'nın Tenkitli Metni, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uzun, M. (2003). Mecmua. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. 28: (ss. 265-268), İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Parlatır, İ. (2009). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*. Ankara: Yargı Yayınları.
- Sâmî, Ş. Umrevî. *Kâmûsu'l-Âlâm*. 5: (ss. 3221). İstanbul: Mihran Matbaası, 1314/1896.
- Saraç, M. A.Y. (t.y.). *Emrî Divânı*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü. Erişim tarihi 16 Eylül 2019. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10607.emridivanipdf.pdf?0>
- Sarı, S. (1993). *Vecdî Divânı Tenkitli Metin*, (Yüksek Lisans Tezi), Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Savran, Ö. (2013). “Karamanlı Nizâmî, Nizâmî-i Karamanî”, *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/karamanli-nizmi-nizamii-karamani>. Erişim tarihi 05.12.2021
- Sefercioğlu, M. N. (2014). “Nev'î, Yahyâ”, *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nevi-yahya>. Erişim tarihi 05.12.2021
- Selçuk, B. (2013). “Nef'î, Ömer Efendi”, *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nefi-omer-efendi>. Erişim tarihi 05.12.2021.
- Selvi, M. (2008). *Ümidî Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divânı*, (Yüksek Lisans Tezi), Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Serdaroğlu Coşkun, V. (2013). "Amrî, Abdülkerim Efendi", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/amri-abdulkerim-efendi>. Erişim tarihi: 04.12.2021.
- Seyhan, N. (2000). *Medhî Divânı İnceleme- Transkripsiyonlu Metin*, (Doktora Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Solmaz, S. (2018). *Ahdî ve Gülşen-i Şu'arâsı İnceleme- Metin*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Genel Müdürlüğü. Erişim tarihi: 15 Şubat 2021. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56733,ahdi-gulsen-i-suarapdf.pdf?0>
- Sungurhan, A. (2013). "Âşıkî", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/asiki>. Erişim tarihi: 04.12.2021.
- Şahin, E. (2014). "Ulvî, Derzî-zâde Mehmed Ulvî Çelebi", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ubeydi-abdurrahman-celebi>. Erişim tarihi 07.12.2021.
- Şanlı, İ. (2014). "Ubeydî, Abdurrahman Çelebi", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ubeydi-abdurrahman-celebi>. Erişim tarihi 07.12.2021.
- Tanyıldız, A. (2012). Şiir Mecmualarının Neşri Hakkında. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 5, (ss. 224-239).
- Tanyıldız, A. (2014). "Refî', Reff'â, Nazmî-zâde Şeyh Abdurrahman Efendi", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/refi-refia-nazmizade-seyh-abdurrahman>. Erişim tarihi 05.12.2021
- Tarlan, A. N. (1970). *Zâtî Divânı Edisyon Kritik ve Transkripsiyon Gazeller Kısmı II. Cilt*. İstanbul: Edebiyat Fakültesi Basımevi.
- Tarlan, A. N. (1945). *Hayâlî Beg Divânı*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- Tarlan, A. N. (1966). *Ahmed Paşa Divânı*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Tarlan, A. N. (1977). *Necâtî Beg Divânı*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Tokel, D. A. (1993). *Fütûhî Divânı İnceleme- Metin- Sözlük*, (Yüksek Lisans Tezi), Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Tuğluk, İ. H. (2013). "Arzî, Mehmed Dede", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/arzi-mehmed-efendi>. Erişim tarihi: 04.12.2021.
- Tulum, M. Tanyeri A. (1977). *Nev'î Divânı- Tenkitli Basım*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Tunç, S. (2000). Konya Mevlana Müzesi Kütüphanesi 2455 Numarada Kayıtlı Bir Şiir Mecmuası. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 6, (ss. 105-139).
- Ünlü, Ş. (1991). *Ubeydî Hayatı- Edebî Kişiliği ve Divânının Tenkitli Metni*, (Doktora Tezi), Mimar Sinan Üniversitesi.
- Yazar, S. (2013). XVI. Yüzyılda Derlenmiş Bir Musammat Mecmuası. *Turkish Studies* 8, (ss. 601-651).

Yavuz, K. -Yavuz, O. (2016). *Muhibbî Divânı Bütün Şiirleri Cilt I-II*. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları.

Yeniterzi, E. (Mart 2001). On Altıncı Yüzyılda Yaşamış Konyalı Bir Şair: Meşâmî. *Türk Dili S.591*, (ss. 317-328).

Yıldırım, A. (1991). *İshâk Çelebî Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divânının Edisyon Kritiği*, (Yüksek Lisans Tezi), Elazığ: Fırat Üniversitesi.

Yılmaz, M. (1992). *Edebiyatımızda İslami Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*. İstanbul: Enderun Kitapevi.

Yılmaz, K. H. (2014) "Ferrûhî, Ferrûh Çelebi", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ferruhi-ferruh-celebi>. Erişim tarihi: 04.12.2021.

Yılmaz, O. (2018). Nazım Şekilleri. *Klasik Türk Edebiyatı Temel Bilgiler*. Haz. Bayram Ali Kaya, Ozan Yılmaz, Vildan S. Coşkun ve Orhan Kaplan, (ss. 107-160), İstanbul: Kesit Yayınları.

Zavotçu, G. (2013). "Fazlî", *TEİS*. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fazli>. Erişim tarihi 05.12.2021.

Zülfe, Ö. (2009). *On Altıncı Yüzyıl Şairi Selikî ve Şiirleri*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.

EKLER

(Mecmû'a'dan Örnek Sayfalar)

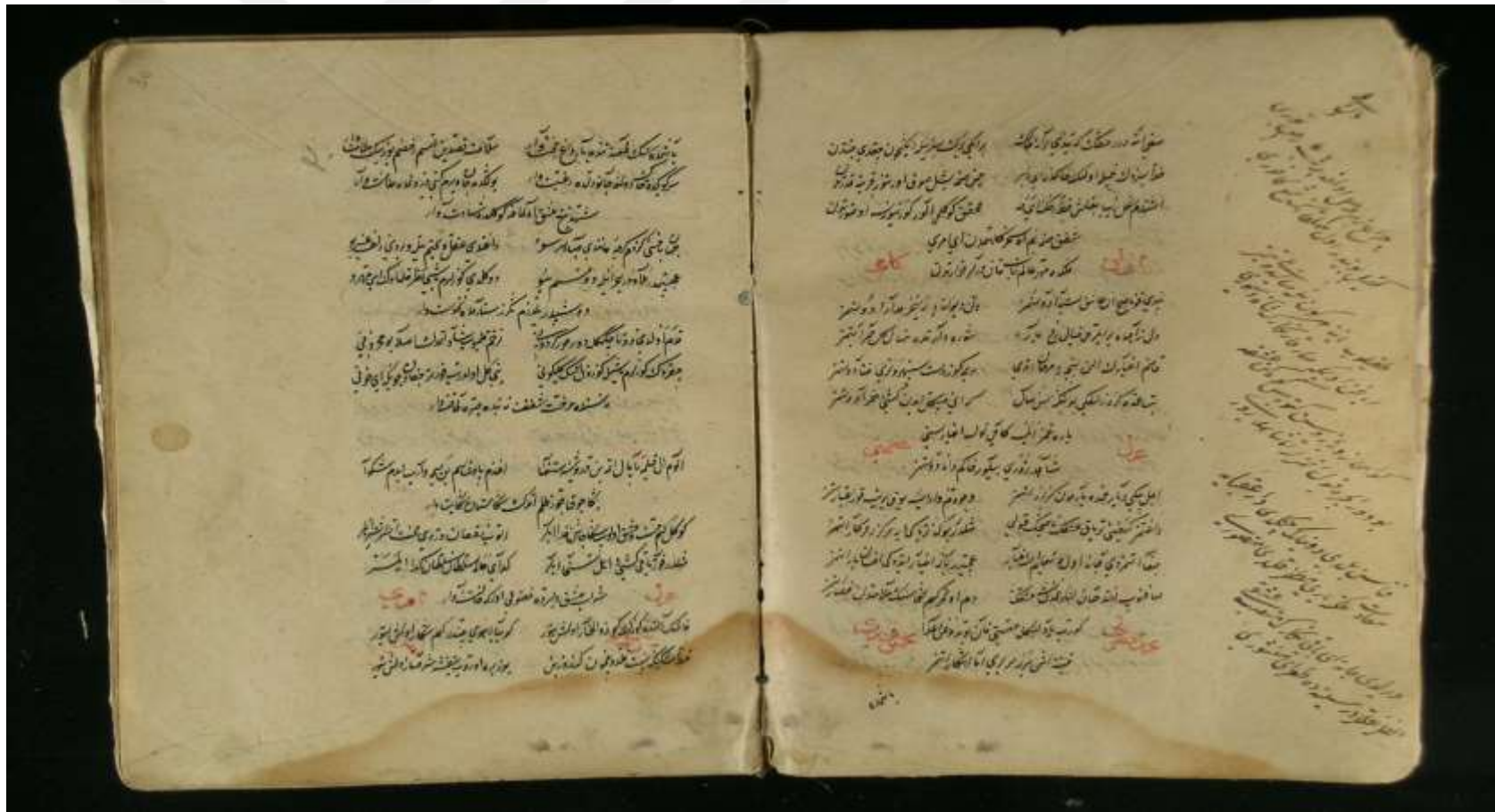

1b-2a

857

6b-7a

29b-30a

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

در وقت زود غمّه در ماه اعلی
اول صبح طهارت را حله جاده اولیایی
یا رب العالمین فرود آید بر من
فروست از روی و صبر از نظر او

قد ادرم که با ما بر سر صبح در وقت از او
عشق بود که بر سر او از زود تا او صبر
کلید اوست روح روان تر است
بچه پیش عزتند روح و در و در طهارت

مصدر کتب
دل نبارش کجاست
سازگار خورشید خال او و سید بر سر

و صبحی که سر او که در وقت
صلح نسیب از او است

بکلیه مشاوت بحدود
مروه حتی کتک و صفای
که درین و کرسی که کتک
نظر او تکیه ای او بی جوانه

درین ایامان و صفای
بر در کس نه صفای

کلیه در بزمه بر طریق ایدوم
وقت با سر شکر انوار
روان ایشان زمانست صفای
و که به با ایشان در کتک

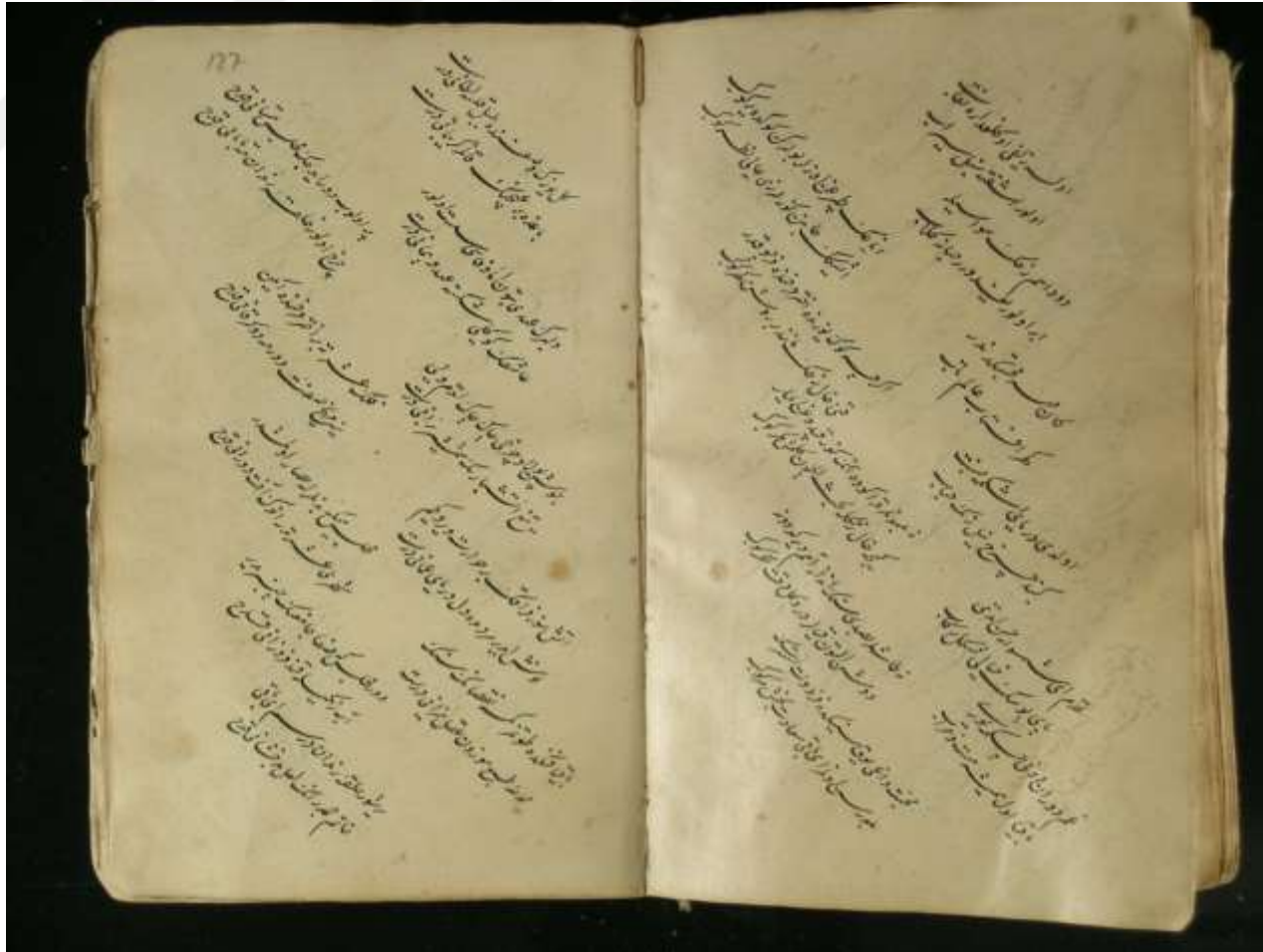
که اسون ایل هم بر روی
بر و خنده تکیه بر ایدوم

اول سره روی با سره ایدوم
او که خنده وقت با روی در کتک
کلیه صحت در این دل است
بدر کتک او که خنده با کتک

در حق همان حال دره ملک در کتک
شب از کتک در کتک

بسم الله الرحمن الرحيم
در وقت زود غمّه در ماه اعلی
اول صبح طهارت را حله جاده اولیایی
یا رب العالمین فرود آید بر من
فروست از روی و صبر از نظر او
قد ادرم که با ما بر سر صبح در وقت از او
عشق بود که بر سر او از زود تا او صبر
کلید اوست روح روان تر است
بچه پیش عزتند روح و در و در طهارت
مصدر کتب
دل نبارش کجاست
سازگار خورشید خال او و سید بر سر
و صبحی که سر او که در وقت
صلح نسیب از او است

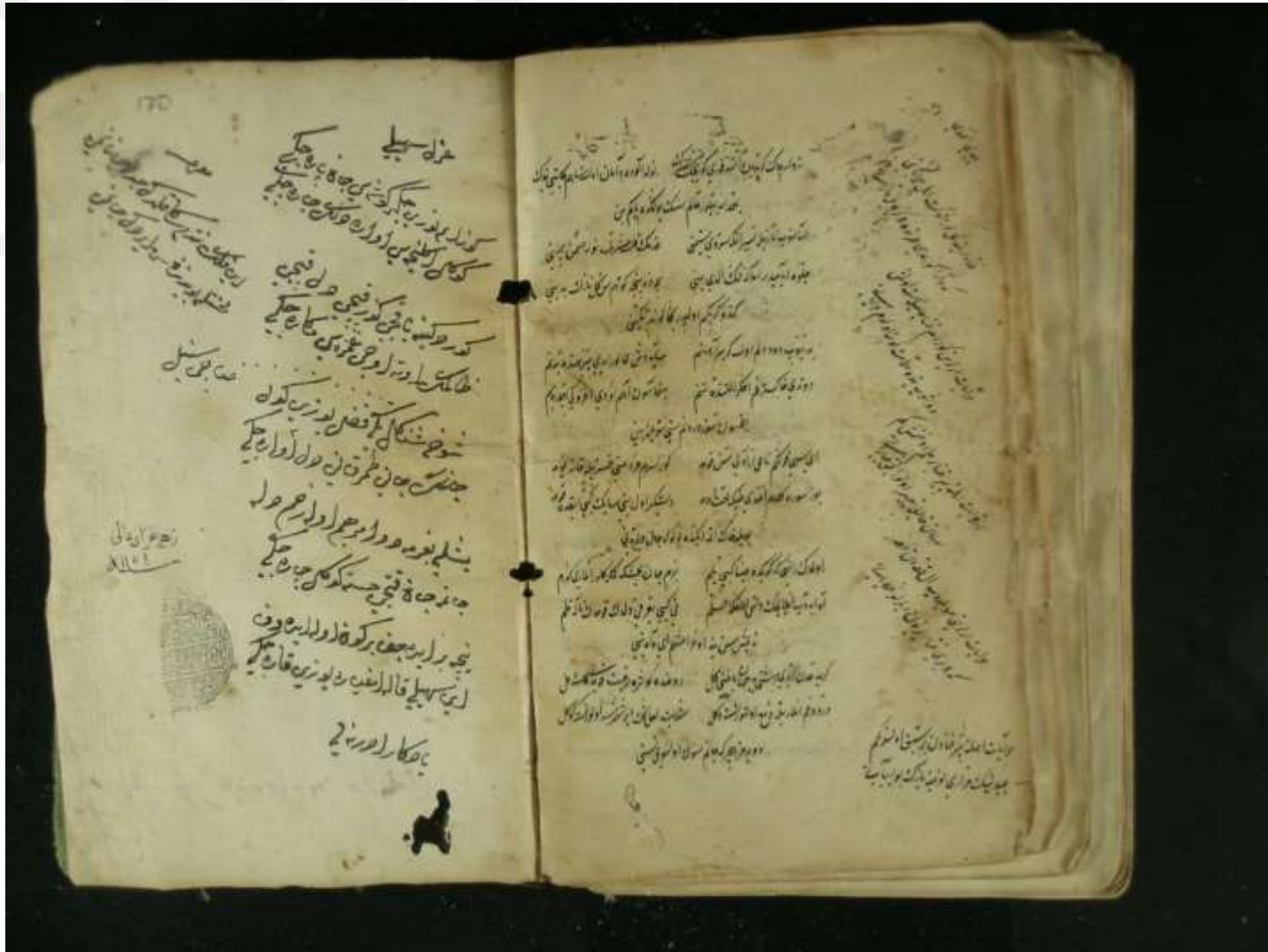
127b-128a

129b-130a

163b-164a

172b-173a

